



[illegible] excommunicatoribus

Libellus iste in sexternis legatus pro libraria Theologorum Collegii maioris per magistrum Petrum de Zambrzecz Sacre Theologie professorem. Impensis vero magistri Stanislai Bylel de Novacivitate intitulatus demum per eandem

Hain. 1270

Antonini
de
Censuris

Incipit tractatus notabilis de ex-
cõicationibus suspensionibus inter-
dictis irregularitatibꝰ ⁊ pẽis Fratris
Antonini archiepi Florentini de or-
dine predicatorum.



Excommunicatio
dicit͛ exclusio a cõ
munione. Sicut
aũt triplex ẽ cõio
fideliũ.s. in ꝯuẽsa
tiõe loquela cibo
⁊ huiusmodi: in sacramẽtoꝝ susce-
ptiõe: in bonorum spiritualium par
ticipatione que fiunt in ecclesia iuxta
illud: Particeps ego sum omnium ti
mentiũ te: ⁊ custo. man. tua. Sic tri-
plex potest dici excõicatio alijs omis
sis. Prima ẽ excõicatio maior que
etiam dicitur anathema: ⁊ excludit a
predicta triplici cõione: de bac. 3. q. 4
engeltrudam. ⁊. 2. q. 3. sicut apostoli. ⁊
c. nihil. Secunda excõicatio est mi
nor que excludit a participatione ⁊
cõione sacramẽtorum: passiua tamẽ
ꝫ Jo. de ligna. de cle. ex. depo. si cele-
brat. ⁊ hoc. ii. q. 3. cum excõicato. ⁊. 3. q
4. engeltrudam. Tertia est excõi-
catio data a deo: scꝫ inflicta ꝑ quolꝫ
mortali: ⁊ de bac. ii. q. 3. audi. Ista g̃
de cẽsuris ecclesiasticis quarta pars
sex titulos habet. In primo tractabit͛
ꝺ excõicatione maiori. In secundo ꝺ
minori. In 3.o de interdicto. In 4.o de
suspensione. In 5.o de irregularitate
In 6.o de penis in genere. Quan-
tum ad primuꝫ sciendũ ꝙ excõicatio
maior qñqꝫ ifert͛ ab hoĩe siue a iudi-
ce: ⁊ q2 ista potest inferri pro varijs ⁊
ĩnumeris casibꝰ etiã iniustis: iõ ñ pñt
poni casus ipsiꝰ. Qñqꝫ infert͛ a iure
particulari per cõstitutões vꝫ syno
dales alicuius diocesis: vel prouĩcia
les factas in concilio prouinciali: vel
per legatum alicuius prouincie q̃ nõ
extenduntur ad alia loca scꝫ extra ꝓ-
uinciaꝫ vel diocesim: ⁊ quia hec vari
antur etiaꝫ multis modis: quia quot
dioceses tot quodãmodo constitutio
nes: ideo etiam ipse omittuntur. Qñ
qꝫ infert͛ a iure cõi excõicatio: seu ꝑ
ꝯstitutões factas ĩ cõcilijs vniuersali
bus vel a sũmis põtificibꝰ q astrĩgũt
⁊ ligãt vbiqꝫ terraꝝ fideles: quaꝝ q̃-
dã habentur in corpore iuris. vñ Ho
sti. de sen. ex. in prin. enumerat. 30. ex-
cõicationes collectas ex decret ⁊ de
cretalibꝰ. Jo. vero an. de sen. ex. c. eos
li.o 6.o in glo. enumerat trigintaduas:
que habentur in ipso libro. 6. Et ideꝫ
in cle. i. de sen. ex. enumerat quinqua-
gintaduas: que habentur in clemen.
Quedam alie sunt per extrauagãtes
diuersorũ sũmorũ pontificũ. Et iteꝝ
quedaꝫ alie sunt que annuatim fiũt a
sũmo põtifice ĩ curia ꝯ q̃sdã persõas
seu cõmittẽtes quedã vicia: vt. j. pate
bit. Igitur circa istã materiã excõi
catiõis maioris sic procedit͛. Prio
ponent͛ casus ipsi ꝑpt͛ quos ĩcurrit͛
ipsa excõicatio maior: quoruꝫ quedã
sunt apostolice sedi reseruati q̃tũ ad
absolutõꝫ. 2.o tractabit͛ ꝺ ipsa excõ-
municatõe. 3.o ꝺ ipsius absolutione. in
ponẽdo aũt ipsos casus excõicatiõis
iuris: prius aget͛ de illis in qbus fre
quẽtiꝰ ĩcurrit͛ cũ aliquali declaratõe
ꝫ nõta ꝑ doctores. Et exinde ꝺ alijs
breuissime expediet͛. Demũ ponẽt͛ ꝺ
vbo ad vbũ q̃dã extrauagantes ⁊ ipe ꝓ-
cessus q fit annuatĩ ĩ curia ꝑ papam
ꝯtinẽs plures excõicationes.

De iniectione manuū in clericum vel religiosum violenta.

Cap. primum.

Siquis suadēte diabolo hui⁹
sacrilegij viciū vel crimen in
currerit: ꝙ in clericū vľ mo
nachū manus violētas iniecerit: ana/
thematis vinculo subijciať: ꝛ nullus
epoꝝ illū ꝑsumat absoluē: nisi mōtis
vrgēte periculo: donec apostolico cō
spectui presentetur: ꝛ eius mandatū
suscipiat Inn. 2°. 17. q. 4. Super hoc
decreto sunt quinqꝫ notāda. Primuꝫ
est ꝙ nomine siquis cōprehendiť ēt
femina: vt dicit ibi gl. ꝛ archi. ꝛ vt pa
tet extra de sen. ex. mulieres. 2°. est
notandum quis clericus vel religio/
sus gaudeat isto priuilegio: ꝛ quis nō
super quo Jo. de ligna. in tractatu ꝺ
censura ecclesiastica dicit ꝙ religio/
sus monachus non clericus gaudet
isto priuilegio: scilicꝫ ꝙ inijciens ma
nus violentas in ipsum est excōicat⁹
Item canonicus regularis non cleri
cus. Item nouitius religiosus gau/
det hoc priuilegio: vt in. c. si religio/
so. co. ti. li. 6. Item moniales ꝛ cōuer
se earum: extra de sen. ex. de moniali
bus. Item cōuersi religionū: sꝫ ꝺ cō/
uēsis seculariū remanet dubiū. Hos.
aūtꝭ in. c. nō dubium. de sen. ex. dicit ꝙ
conuersus qui remanet in domo sua
viuens vt laicus nō gaudet hac īmu
nitate. 27. q. i. vt lex cōtinētie. Si vēo
sit cōuersus tradens se ꝛ sua: ꝯsecrat⁹
incedēs: horas audiēs: honeste viuēs
talis gaudet hac immunitate. 17. q. 4.
siquis. Probať hec solutio in. c. vt ꝑ/
uilegia. ꝺ ꝑuile. vsi. hoc autē. Et hanc
credo verā. Jo. de ligna. clericus con
iugat⁹ nō bigamus incedēs in habitu
clericali ꝛ tōsura gaudet hac imūita
te: vt in. c. vno. ꝺ clericis ꝯiug. li. 6. Et
hoc quo ad duo: qꝛ scꝫ percutiens eū
incidit in canonē. 2°. qꝛ nō hꝫ respon/
dē ī iudicio seculari. ꝺ percutiēte cle
ricū ñ bigamū dimittētē habitū ꝛ tō/
surā: ꝛ postea reassumētē vtꝝ talr īci/
dat ī canonē sūt opīones: ꝛ qdā dicūt
ꝙ nō. nā satis est ꝙ elegēit sibi semel
vitā clericalē ꝑfessionē vľ regulā qꝺ
semel. de re. iur. li. 6. Et alij dicūt con
trariuꝫ ꝙ iusta pnīa nemini est aufe/
renda. 4. q. i. siquis libellū. ꝑ hoc faci/
unt nōta ꝑ Inn. ī. c. fi. ꝺ vita ꝛ ho. cle.
Qui dicit clericos priuatos ꝑuilegio:
qꝛ se īmiscēt negociationib⁹ illud reas
sumere dimittendo. Jo. Inn. ꝛ arch.
tenēt hāc partem: hanc etiam probat
clemen. de vi. ꝛ ho. cle. Si littera ītel/
ligať ꝭm cōtinuū ꝛ rectū intellectum
nā ibi dicit textus ꝙꝫdiu in premissis
existant vel insistāt eoipso amittāt. ꝛ
ille versus ꝭꝫ verū ītellectuꝫ refertur
ad omnia precedētia: vt ī. c. 2°. regris.
de appel. Cōfirmať hoc qꝛ illa ꝯstitu
tio est penalis: ideo ī dubio dꝫ recipe
īterpretationē ī partē mitiorē. Jo. de
ligna. de ꝑcutiēte depositū dicūt Jo.
ꝛ Hug. 50. di. accedens. ꝙ incidit ī ca
nonē. Et idē Ber. Sed Bar. Bri. tꝫ
ꝯriū: qꝺ videť approbari ꝑ. c. degra/
datio. de pe. li. 6. Jo. an. in. ꝺ. c. degra/
datio. dicit ꝑmā opinionē eē veraꝫ in
verbaliť deposito: sꝫ ī actualiť depo/
sito est vera ꝯria opinio Jo. de ligna.
Percutiēs clericū ꝑ saltū ꝑmotū inci
dit ī canonē: qꝛ talis recipit characte
rē. Clericus ꝑcutiēs seipsū irato aīo
incidit in canonē. qꝺ ꝑbať. 23. q. 5. si ñ
licet. Preterea tale priuilegium est in
dultū toti ordini clēicali: cui r̄nūciāi

nō pōt Jo. de lig. Idem archi. ⁊ Jo.
an. Percutiēs clericū excōicatū: vtꝝ
incidat in canonē. Dicūt aliq ꝙ non
per. c. excōicatoꝝ. 23. q. 5. ⁊. ii. q. i. mul
ti. Sed in cōtrariū est comunis opi-
nio. Nam excōmnnicatus retinet or-
dinem ratione cuius indulta est im-
munitas: ergo durat durante causa.
Hāc opi. tenēt Jo. Vin. ⁊ Hoff. In-
no. Jo. an. Spe. Percutiens clericū
īcedētē sine habitu clericali: si moni-
tus fuerit ⁊ nō assūpserit n̄ incidit in
canonē. Si autē nō fuerit monitus ⁊
ipsū percusserit nō ī actu belli vł ag-
gressure: tūc incidit etiā si cleric⁹ ha-
bitu deposito se alias īmiscuerat: sed
si ipsū ꝑcusserit ī actu belli ⁊ aggres-
sure: tūc nō īcidit ſm Jnn. Hic tn̄ pu
tarē pōderādū qs dedit causaꝫ bello
⁊ aggressure. Nam si clericus īiuste
causā dedit: tūc indubitatū ē: ꝙ illi cō
tra quos venit clericus n̄ incidunt ex
capite defense permisse: vt in. c. si ve-
ro. de sen. ex. ⁊ ceteri fauentes īgresso
n̄ īcidūt. Itē si terti⁹ ꝯ tertiū: ⁊ clericus
temē se īmisceat habitu deposito: ⁊ tē
credere ꝑcutiētes ī limib⁹ aggressure
nō fore excōicatos: ⁊ sic ītelligo opi.
Jnno. ⁊ Jo. d lig. Percntiens ordina
tū nō baptizatū nō incidit qꝛ non ha-
bet characterē. Percutiēs ordīatum
inuitū coactione absoluta nō incidit ī
canonē: qꝛ talis n̄ recipit characterez
ex̄ d bap. maiores. in glo. sꝫ inuitum
coactiōe cōditiōali: nisi postea ratifi
cet exꝑsse vel tacite talē ꝑcutiēs n̄ īci
dit in canonē. Jo. de ligna. Detinens
clericū asportātem res suas: vł alie
nas apud se depositas ꝑ violētiā: vel
auferēs eo inuito n̄ īcidit ī canonē si
ei auferat: dūꝫ ē ī asportādo. i. anteꝗ̄

se recipiat ad locū destinatū. Si autē
h⁰ facēt ex īteruallo postꝗ̄ ꝑuenit ad
locum destinatū ⁊ adept⁹ fuerit pos-
sessionem reꝝ illaꝝ perfecte īcidit ſꝫ
pe. de cenſ. ecclesiasti. Pꝫ⁰ notanduꝫ
est ꝙ in quibusdam casibus ꝗ̄uis nō
actualiter iniīciat quis manuꝫ violen
tam in clericum incidit in canonē ꝓ-
pter quosdam actus iniuriosos per-
sonales factos cōtra tales: sicut cum
quis percutit clericum subiīcientez se
verberibus eius pro emenda offense
cōmisse: extra d sen. ex. contingit. Cle
ricus vero subiīciēs se verberibus vr̄
etiā ꝙ ē excōicat⁹. Dicit Jo. an. ī no-
uella qꝛ participat ī crīe dānato ex̄. e
nuper. ⁊. c. si cōcubine. Nisi dicas ꝙ
participiū in crīe tūc inducit excōica
tionē ī participāte qn̄ participat cuꝫ
excōicato nō in illo actu tm̄ pro quo
ꝑ̇ncipalis excōicationē incurrit: ad h⁰
j. e. si concubine. Ibi post latā sn̄iam
decr. nuꝑ. ponit etiā illū excōiactum
tēpore cōionis. nec obstat si dicas ꝙ
mādās ł cooperās ꝑcutiēti sit excōi
catus: qꝛ n̄ ex vi participīj: sed ex ꝓ̇ꝓ
facto: ꝗ etiā qn̄qꝫ excōicatus ē n̄ ꝓhi-
bēs. j. e. quāte. Vel nisi dicas ꝙ sꝰmit
tere nō est participare crimini: qꝛ ꝓ-
babilit᷑ credē poterat illuꝫ remissuꝝ.
Prior tn̄ solutio non videt᷑ sufficiens
vbi ict⁹ iterant᷑: cū ex ꝑ̇mo sit excōica
tus. Hoc Jo. an. Idē Pau. in cle. eos.
d ꝯsan. ⁊ affi. ⁊ sic videt᷑ dicere ꝙ non
sit excōicatus. Pe. vero d perusio di
cit ꝙ talis cleric⁹ si ꝑmittit se percuti
vna ꝑcussiōe tm̄: tūc nō ligat᷑ maiori
qꝛ anꝗ̄ seq̄t᷑ lesio ꝑcutiēs n̄ ē excōica
tus: ⁊ sic se subiīciēdo n̄ participat ex
cōicato: sꝫ excōicādo. Si aūt subiīcit
se plurib⁹ ꝑcussiōib⁹: tūc ligat᷑ maiori

q2 participat excōicato ī crīe. Et ista pᷓma solutio facit ad questionē quā faciunt predicti doc. de eo qui recipit cōionem a religioso sine lrīa eius a q̄ debet habere vtrum. s. sit excōicat⁹ sicut ⁊ ipse religiosus: remittunt ad notata circa istam decretalem contigit Item reputatur quasi manus violenta cū qs retinet clericū īcarceratū vl' in custodia vel vinculatum: vt i. c. nuper. Includens clericum violent' ne ab inimicis ipsum querentibus occidatur non incidit in canonem: quia licet adsit violentia: nō tñ dolus: immo ad salutē ei⁹ sit nō ad iniuriā. Hoc tz Inn. in. c. nup. Duo ad hoc regrunt' vt qs incidat in canonez illum. siquis suadēte. 17. q. 4. s. anim⁹ dolosus: ⁊ facti ꝑpetratio: vt pz ex ipso tex. ⁊ Jo. an. tz ēt q̄ penā late sñie nullus īcidat p solā attētatiōz: nisi ꝑueniat ad act⁹ ꝯsūmationē: p. c. perpetue. ꝺ elec. li. 6. vñ vibrās gladiuz vt ꝑcuteret clericū quē tñ ille nō percussit: q2 ille ictuz vitauit ñ incidit in canonē. Jo. de lign. si aliq inimici clerici obsidēt ipsū in castro vel domo forte alic⁹ mulieris claudūt ipz: ⁊ nō eū custodiūt: sz vt illi verecūdiā faciāt ñ diceret' illū detinere ī custodiā vel carcerē: q2 neqꝫ h̃ ītēdūt. Itē nec violentiā īferūt ꝑsone nec reb⁹ adherētib⁹. hec sūt vba Inn. Nescio tñ si p hec vba intēdat Inn. dicē hos nō fore excōicatos: lz h̃ videatur p vba illa: nec violentiā. ⁊c. qꝺ rg rat canon. Credo tñ in obsidente pōderādū: ꝑpter qꝺ fiat obsessio. An p pt' castꝝ habēdū: ⁊ ñ ꝑsonā violādaz ⁊ tūc credo q̄ ñ incideret. Si aūt fieret obsessio ꝑpt' ꝑsonā vt violet': tūc īcidēt. De claudēte vo domū mulier ad verecūdiā clerici detegēdā credere ipm includētē excōicatū: nā fit iīuria persone clerici īclusi. Jo. de lign. Itē reputat' q̄si manus violēta: vt cū qs mādat capi vl' verberari talē: ⁊ se gt' effectus: vt i. c. per pēdim⁹. Itē percutere reputat' clericū cū qs rataz hz ꝑcussionē clerici factā noie suo: vt. c. cū qs. e. ti. li. 6. Itē reputat' cuz ñ defēdit clericuz cū ledit' ꝑsōalit': ⁊ defendē pt sine ꝑiculo sui: ex̄. e. quāte. Nō q̄ circa hūc casū varie sīt opiniones. Quidā. n. vt Jo. ⁊ Ber. in glo. sup. c. quāte. ⁊ Guil. dicunt q̄ istud. s. nō defēdere clericū ab iīurijs ꝑsonalib⁹ cū fieri possit īducit excōicationē q̄tum ad officiales: ad quoꝝ offm̃ pertinet eos defēdē. 23. q. 5. administratores. ⁊ 14. q. 5. forte. Hosti. vero dicit in sū. h̃ eē intelligēdum gñaliter de quocūqꝫ ēt si nō teneret' ad h̃ ex officio dūmō nudo vbo tñ ꝓhibē possit: vt si diceret' illi q vellet iniuriari: Caueas tibi vel nō facias: ⁊ ille abstineret: ar. ad hoc ex̄. e. dilecto. li. 6. Idem vr̄ sētire Jo. ꝺ lig. sup. c. q̄te. Inno. vero recitat vtrāqꝫ opīonē: ⁊ dicit q̄ si aliqs verberaret' noie meo: ⁊ ex negligētia ñ ꝓhiberē sine dolo: nō inciderez ī canonē: cū necessari⁹ sit dolus: sec⁹ si ex ꝓposito ñ ꝓhibeo. Jo. an. ī nouella in d. c. q̄te. dicit qꝺ Uin. abb. ⁊ Hostie. Finaliter dicit q̄ siue qs habeat vberātē ī ꝑtāte: siue ñ: siue ille vbet' noie illius: siue ñ incidit in canonē qñ pt ꝓhibē: ⁊ ñ ꝓhibz: dūmō dolose dimittat: al' ñ. Et addit vnū multuz nōbile dicēs: In h̃. n. vel in alium canonē nl'lus incidit sine dolo: ar. ff. de adul. l. pe. ff. ꝺ sica. l. i. Idez Jo. ꝺ ligna. Spuens ī faciem clerici est excōicatus ꝟm

Hosti. ꝛ ledens cuꝫ pede vel alia par te corporis similiter. ſ. animo iniuriā di ꝗ̄tum ad vtrūq̄ꝫ. Idem ſi effūdat aquam ſuper eum. Detinens clericū per veſtem vl' per frenuꝫ equi: ne cle ricus liber tranſeat: tenet Inno. ꝙ ſit excōicatus in. d. c. nuper. Mouet' qꝛ violat' perſona: lꝫ mediantibus reb⁹ adherentibus perſone. Idē d auferē tibus res d manibus clerici: ꝛ ſi forte auferat dn̄s vel poſſeſſoꝛ qui como dauerat clerico vſq̄ꝫ ad certuꝫ temp⁹ ꝛ huiuſmodi: quia ante finitum vſuꝫ non debet tolli. Occidens equum cui inſedit clericus: vel lacerās veſtes q̄s habet indutas: dicunt quidā ꝙ ſit ex cōicatus: ſi hoc fiat in iniuriam cleri ci. nā videt' iniuria fieri perſone q̄ ſit veſtibus q̄bus induta eſt: ꝛ equo cui ī ſedit. Secus ſi veſtes fuerūt ſeparate a pſona ꝛ equo: allegāt. c. contingit. d ſen. ex. Hāc opinionē credo veram: lꝫ alij cōtrariū dicāt. nam licꝫ canon ſit penalis, ꝑpter qḋ videt' reſtringend⁹ ñ ampliādus: ē tñ fauoꝛabilis attēto oꝛdine clericoꝝ cui indulget': ꝛ ideo ampliādus: ex̄ d re. iur. li. 6. odia. Jo. d lig. Furātē coꝛrigiā cū q̄ cinctus eſt cleric⁹: vel veſtes q̄b⁹ eſt indut⁹ dicit Inno. nō eſſe excōicatū: qꝛ nullam in fert violētiā perſone q̄ non ſentit. In h̄ caſu crederē ꝯtrariū: ꝛ credo ꝙ ſit d mēte canonis: ꝙ q̄litercūq̄ꝫ q̄s tan gat pſonā clerici iniurioſe etiā īcidat in canonē: vt nōt Archi. in dicto cāo ne. Jo. d lign. Fugiens inimicos ꝛ vt facilius euaderet eijciēs clericū d eq̄: ꝛ ipm aſcendens vt fugiat: an ſit ex cōicatus: p ꝛ ꝯtra pōt argui. Credo tuti⁹ tenēdū ipm excōicatuꝫ. Nā hec eſt iniectio ꝛ violentia: nec iure fit: ꝫ

inſurgant verba canonis ꝛ mens: nec obſtat ꝙ licitū ſit ſibi defendere. Hoc veruꝫ ſine leſione tertij. Putarē tñ in ipoſitiōe pñie pōderāduꝫ q̄litatē ne ceſſitatis: an ineuitabilis: qꝛ al'r euadē ñ poterat: an cōmoditas: vt nōt de. i. d homi. Jo. d lig. Hāc opinionē tenꝫ Bar. Bri. ꝛ Tan. Sꝫ Pe. d cenſuris eccleſiaſticis tꝫ ꝯtrariū: ꝛ īter ceteras rōnes hāc īducit q̄ nōndū ē ēt ī alijs caſibus. Dicit. n. non credo aliquē ſa piētē dictuꝝ talē peccare moꝛtalit': ꝫ neceſſe habebit dicē illū ñ eē excōica tū. Nā cū excōicatio ſit et'ne moꝛtis dānatio: vt. ij. q. 3. nemo. ñ infligit' ni ſi p moꝛtali. Cōpellētē clericuꝫ vt ex eat d fundo per metum: vt ſibi aliq̄d det: vel vt poſtea ipſe īgrediat' fūduꝫ dicit Inno. nō eē excōicatum: qꝛ ñ fit manus iniectio in clericuꝫ: nec in res adherētes ei: qḋ credo veꝝ ſi ſit met⁹ v̄balis: ſec⁹ ſi realis p ꝯtactū perſone ēt ſine violētia pciſa. Jo. d lig. De il lo vero q pſeq̄t' clericū fugientē vt p cutiat: ꝛ clericus ſine pcuſſiōe cadit ꝛ ledit'. Guil. dicit ꝙ ñ credit ꝙ īcidat in canonē: ſecus ſi ipſe clericus fugi ens q̄ coact⁹ precipitat ſe ī aquam: vl' ad aliud periculuꝫ ſe ingerat vt eua dat: quia tunc incidit.

Quindecim caſus in quibus nō in cidit in canonem inijciens manus ī pſonas eccleſiaſticas.

Nota q̄ nōndū ē ꝙ in q̄buſdā caſib⁹ p cutiēs clericū vl' religioſū ñ īcidit in canonē: ꝛ h̄ iō: qꝛ ñ fit ſuadēte diabo lo: vt dicit tex. decreti. vel qꝛ ñ eſt ma nus violēta: ꝛ hi. 15. caſus ſunt. Pimo ē cū q̄s pcutit clericū īcedētē in habi tu laicali quē ignoꝛat clericū: vt. c. ſi vo. 2º. e. ti. ꝛ ſm Inno. ꝛ Jo. an. etiam

si occideret non incidit in canonem:
quia ad hoc requiritur dolus vt quis
incurrat. Nam ꝓbabilis ignorātia ex
cusat. si aūt ꝑcutiēs vidit tōsurā: ⁊ tñ
nō credit ipsum clericum: tunc inci-
dit vt nō. glo. in predicto. c. ⁊ hoc itē
nisi probabilis ignorātia excuset: ⁊ ex
urgat ex more patrie q dꝫ attēdi: nā
alicubi laici tpe caloris deferunt ton
surā. Si aūt qs intēdēs ꝑcutē clericū
ꝑcutiat laicū. glo. in. c. si vero. tꝫ ꝙ ici-
dat: sꝫ cōtrariū videt: nā non dꝫ iudi
care ꝺm ꝙ qs facere intēdit: sꝫ ꝺꝫ ꝙ
fit: ⁊ hāc partē credo verā. Sꝫ si iten
dēs ꝑcutē ticiū laicū: errās i psōa ꝑ-
cussit gaiū clericū. Ala. dixit ꝙ icidit
qꝛ iniuriari voluit. ff. ꝺ fur. l. vl. Tan.
tꝫ ꝯtrarium per textum. c. si vero. Credo
opinionē veriorē Tan. moueor. qꝛ vt
vēdicet sibi pena canonis dꝫ precedē
ꝑsuasio diabolica q̄ hic non ꝑcessit ꝯ
clericū. Jo. ꝺ lig. 2ᵘˢ ē cū qs percutit
clericū incedēte in habitu laicali: nec
aliqd ꝺ clericatu ostēdēte: ⁊ 3°. monitū
nō correctū: vt i. c. cōtingit. Idē i' cle
rico q ꝯtēpto habitu fert arma: ⁊ 3°.
monitus nō corrigit: vt in. c. in audiē
tia. Quinīmo ⁊ si nō sit monitus ⁊ i-
misceat se tyrānidi: vt i. c. cum nō ab
hoie. e. ti. Jo. ꝺ lig. 3ᵘˢ est in clerico ge
rēte administratōnē reꝝ secularium
vt in. c. sacerdotibus. ne cle. vel mo. qꝺ
qdā idistincte sumūt qꝺ nō est verū
sꝫ reqrit ꝑus monitio: vt in. c. i audiē
tia. Sic tenēt Guil. ⁊ Inn. ⁊ Hos. ⁊ h°
veꝝ nisi epis i synodo mādassꝫ sub pe
na ꝑuilegij clericalis illud: qꝛ h° habe
ret locū trine admonitōis. Jo. ꝺ lig.
4ᵘˢ i eo q iocose iiecit manᵘˢ i clericos
vt in. c. i. e. ti. dꝫ tñ pōderari qualitas
ioci. Rō fallēdi ē: qꝛ in pena canonis
requiritur persuasio diabolica: quā
excludit iocus ipse qualitate ponde-
rata: ar. notatoꝝ. c. i. ꝺ presum. Jo. de
lig. 5ᵘˢ in magistro qui causa discipli
ne percutit scholarem. c. i. e. ti. Debet
tñ ponderari modus percussionis: qꝛ
leuis permittitur percussio magistro
vt i. c. cum voluntate. e. ti. ⁊ dic̄ Guil.
ꝙ si magister cum ira percutiat: ex-
q° cā correctiōis h° facit: ñ icidit in ca-
nonē. Addit ēt ꝙ si principalis magr
ꝓhibeat submgrō: vl' alij cui ꝯmittit
aliquos pueros docendos ꝙ nō per
cutiat: ⁊ tñ ꝑcutit eos exñtes clericos
sꝫ cā discipline credit ꝙ sic prohibitᵘˢ
percutiēs ñ icidit in canonē: qꝛ ꝑ hᵘ'i
ꝓhibitōēꝫ ñ pt ei auferre bñficiū iurꝭ
qꝺ ē corrigere posse quos qs docet.
6ᵘˢ in repugnāte clerico ipulsāte cum
moderamine inculpate tutele: in. c. si
vero. e. ti. Rō fallēdi ē qꝛ ē licitum se
defēdē iure nāli. Itē si qs a clerico lu
dēte secū grauit' ꝑcussus: ⁊ ꝑ h°. motᵘˢ
sine deliberatione reꝑcutit eū grauit'
icōtinēti iratᵘˢ aīo vīdicādi ñ factu-
rus si deliberassꝫ. Dicit fr. H. ꝙ ñ pt
dici sine deliberatiōe fecisse: ex q° ex li
bidie vīdicte fec. vñ icidit i canonem
Si aūt eēt tāta surrectō ꝙ nec se vin
dicare nec iniuriari itēdēt ñ icidit. P.
ꝺ cē. eccl. Idē dicūt qdā qbᵘˢ magꝭ as
sētit Inno. sup dicta decretali. cū qs
vberat vel ledit clericū ob tuitionem
pris vel mris: vel vxoris: vel filie vel
familie sue: vel ēt exnei: q. s. ⁊ talis nō
ē excōicatᵘˢ: nā ⁊ socij iniuria ꝓpulsā
da ē. 23. q. 3. nō i ferēda. ⁊. c. fortitudo
Alij dicūt ꝙ est verum ꝺ defensione
illaꝝ psōaꝝ tm̄: ꝑ q̄s fieri iniuria no-
bis intelli'r: sicut sūt vxor filij ꝺui ⁊ hᵘ'i
Inn. dic̄ ꝙ ēt si qs occidēt clericum

defendendo aliuz.s.ne clericus illum
occideret:⁊ non incideret in canonez
sed esset irregularis.ꝑ defensione au
tez suaꝝ reꝝ occidendo nō vitaretur
excōicatio.Et dicit Io.an. in nouella
super.d.c. si vero. ꝙ si clericus ꝑcus
sit laicum nō intendens plus percu-
tere:⁊ h' cōstat laico nō dz percutere
clericuz.Si vero clericus venit ad ꝑ-
cutienduz:vel de hoc laicus ꝓbabilit'
dubitat: tunc lz laico percutere cleri
cuz ad īminentē violentiam repellen
dam.Dicit etiam Io.d lig.in tracta-
tu d bello particulari ꝙ si laicus pro
rebus suis defēdendis iniiciat manū
in clericuz:si alias non potest vim vi
repellē:⁊ h' facit cū moderamīe ῑcul
pate tutele ꝙ credit n̄ eē excōicatum
Allegat In.h' dicētē ī.c.olī cāz d r̄st.
spo.nō.n.ibi ē manus violēta: vt dic̄
canon siqs suadēte.sz violētia repul-
soria.Idē dicit eē:si ῑiicitiat manuz ī
clericuz sic violētiā ꝓpulsādo ꝓ rebus
ꝓximi.s.ꝙ talis n̄ ē excōicatus. Naz
licituz est obuiare errori:vbi obuiare
p̄t alias ꝯsentire vr̄:di.83.error. 7ᵘˢ ī
reperiēte clericū ī adulterio vel stu-
pro cū vxore mr̄e sorore vl' filia:vt in
c.si vo.p̄°. Cū ea ēt q̄ putat' vxor ⁊ n̄ ē
idē dicēdū.Et h' tz Uin.⁊ Goffre.in
d.c. Noīe ēt vxoris ītelligit' sponsa d
p̄n̄ti:vt tz gl. Noīe vo mr̄is vtrum in
telligant' oēs ascēdentes: ⁊ noīe filie
descendētes:tz gl.ꝙ n̄ hoc casu:q2 nō
debēt extēdi linee.Ho.dicit hoc tutiᵘˢ
Io.d lig.Et h' s3 Guil. non soluz ad
coitū ē restringēduz:sz ad amplexus
⁊ deosculationes:⁊ qn̄ qs preparat se
ad opus carnis: si tn̄ n̄ ī loco suspcō
sed ī publico h' faciat:sicut fit qn̄q3 lu
dēdo: tunc verberans hᵘˢ ī incideret ī
canonē.Itē cū per signa aperta ⁊ ꝓ-
pinqua negocō ꝯstat:a clerico turpi
tudinē coitus ibi ante expletā statim
eē cū p̄dictis:v̄berās hᵘˢ ī nō incideret
si h' facit ῑcontinēti anq3 diuertat ad
alia.Nā postea verberās incideret.⁊
intellige de attinētibus p̄dictis.Item
si clericus tangat mulierē inuitā ꝓpt'
turpitudinē:si illa se defendens cum
moderamine inculpate tutele reum
ꝑcutiat:n̄ incidit in canonē s3 Guil.
8ᵘˢ ī eo q auctoritate sue p̄latōis:vl' d
mādato p̄lati iniicit manū ī clericuz.
e.ti.ex tenore.⁊.c.vniuersitati.⁊ ītelli
gas ī p̄lato corrigēte n̄ tn̄ modū exce
dēte:alias foret locᵘˢ appellatōi:⁊ pu
niret' sic̄ excedēs. Leuis.n.correctio
ē ꝑmissa.Si aūt p̄latᵘˢ mādat clericuz
verberari:vl' ad tormētū pōi ꝑ laicū
vterq3 ē excōicatᵘˢ:vt ī.c.vniuersitati.
Et h' nisi talis clericus esset incorrigi
bilis ꝑ clericos.Sz s3 Pe.de perusio
siue clericus sit corrigibilis siue n̄ bn̄
pōt capi ꝑ laicuz d mādato sui p̄lati
Itē dicit Archi.di.45.ꝙ n̄ est tutum
nec honestuz monachū v̄berari ꝑ cō-
uersū laicū.9ᵘˢ in senioribus eccl'ie q
pueros corrigē p̄n̄t.c.cuz voluntate.e
ti.h' intell'r modum non excedendo.
Decimᵘˢ ī dn̄is corrigentibᵘˢ:ex̄.e.cum
voluntate.Idē dicit gl. ꝙ dn̄s domᵘˢ
p̄t corrigē clericos īferioꝝ ordinum
sine pēa excōis.Quilibet.n. familiaz
suaz corrigere debet.23.q.4.duo ista.
Undecimᵘˢ in ꝓpinqs:ex̄.eo.cum vo-
luntate.vbi dicit gl.ꝙ nō soluz pater
sed etiam ꝓpinqui domesticos suos
corrigere debent.C. de emendatione
ꝓpinquoꝝ.l.vna. Duodecimus ī pa
tribus corrigentibus filios:hoc ītelli
gendo:dūmō n̄ sint ꝯstituti in sacris.

Nã sacer ordo liberat a pr̃ia ptãte:⁊
ēt seruili quo ad manuũ iniectionez.
54. di.ex antiqs.⁊.c. frequens.si aũt
tales excedãt modũ:tenet glo.ꝙ sunt
excõicati in.c.cuz voluntate. Mouet
q: canon exigit dolũ sine quo violen
tia nõ ꝯmittit:sed he manus sṫ chari
tatiue:lz modus excedatur.Ego non
credo gl.verã. Nã limitata correctio
ꝑmissa ē patribus erga filios:⁊ dñis
erga seruos:sicut prelatis erga subdi
tos p.s̃.allegata.excessus igitur īduc̄
penã. Jo.de lign. Pet.ð perusio tz ꝙ
etiã ī sacris existēte pr̄ pōt verberare
cã correctionis.pma opinio tutior est
⁊ scđa rõnabilior:vt.s.possint parētes
verberare filios ēt in sacris cã corre-
ctionis.quã etiã tz Pa.⁊ Da. Terti⁹
decim⁹ in eo q iniicit manus ī clericũ
depositũ traditũ curie seculari:ð iu-
di.cũ nõ ab hoïe.hic pũct⁹.s̃.ē tactus
Quartusdecimus ī eo q iniicit manũ
ī clericũ se ad vitã ꝯriã clericatui dã-
tē:vt cũ bigamiã ꝯbit:di.84.quisquis
Et nõ ꝙ bigam⁹ exutus ē oī ꝓuilegio
clericali.vt de biga.c.i.li.6. Ibi tamē
ī gl.dicit Jo.an.ꝙ hͦ ē verum ð his q
sic ī minorib⁹ ꝯxerũt.s.cũ duabus:vl
cuz corrupta:secus si in sacris q: tũc
ñ ꝑdit ꝓuilegiũ clericale. Idez archi.
Guil.Gar.Jo.mo. Itē intrans reli-
gionē bigamus gaudet tali ꝓuilegio
ꝫ Jo.an.ī q̃stione mercuriali. Quin
tusdecimus vͦo ꝫ Ricar.or.mioꝝ.in
4°.s̃niaꝝ.di.18.ꝙ non incurrit maior
excõicatio qñ aliqs ñ ex deliberatõe
sociũ suũ clericũ leuiter īpellit:q̃uis
sit turbat⁹. Mortale.n.peccatũ nõ cõ
mittit nisi ex deliberatiõe vel post tē
pus humani fragilitati sufficiens ad
deliberãdum: cum factum est tale ꝙ
homo nõ obstante humana infirmi-
tate tenetur de necessitate deliberare
vt ꝑ delibẽationē ab illo opere licito
retrahat. Null⁹ aũt excõicat a iure:
nisi ppṫ peccatũ mortale. Cuz.n.iura
ꝑcipiat vt a iudice ñ infligat:nisi ppṫ
peccatũ mortale.vñ videt ꝙ cõditor
canonis non valuerit vt excõmunica
tio a iure incurreretur:nisi propṫ pec
catum mortale.

In.18.casib⁹ excõicatus ꝑ iiectiõez
manuũ violētã in ꝑsonas eccl'iasticas
potest absolui citra papam.

Quinto notandũ est ꝙ in qbusdã
casibus ⁊ sigs incidit in canonez ppṫ
iniectionē manuuz violentã in predi
ctos potest tñ absolui citra sedē apo
stolicã. Primus ē de periculo mortis
vbi nõ:ꝙ intelligitur tale periculum
nõ soluz ppter infirmitatē:sed ēt si sit
ī quocunqꝫ periculo vicino morti:pu
ta si timeat hostē vel predonē: vl' cru
delitatē potētis:vel si nauigatur⁹ sit:
vel per loca insidiosa trãsiturus.ff.ð
dona.cã mort.l.3.⁊.4. Idē Hostiē.⁊
addit ꝙ idē est si obsessus sit:vel ob
sideatur vbi iaciunt machine vl' bali
ste.Et tñ iniungenduz ei ꝙ si euaserit
pñtet se sedi apostolice:vel ei q possit
euz absoluere mãdatuz ei⁹ sup hͦ re-
cepturus:ex̄ ð sen.exco.a nobis.2°.Et
idē ī casib⁹ sequētib⁹ remoto.s.īpedim̃
to ꝑtꝗꝫ ī puero:vt ex̄ de sen.ex. dece-
tero.in fi.⁊.c.ea noscitur. ī fi.Et si ces
sante impedimento non se presentent
incidunt in eandem s̃niam excõis.ex̄
de sen.ex.eos.li.6.2⁹ est cũ quis habꝫ
inimicicias capitales:vel alias iustas
excusatiões ppṫ qð ñ pōt se sedi apo
stolice pñtare:ex̄ de sen.ex. de cetero
de ista excusatõe stabit arbitrio bõi

viri.ff.de verb.ob.continuis.§.cū ita.
⁊ extra de voto q̇ȯ super his. Terti
us in ostiarijs qui pretextu beneficij
clericum non grauiter lesit: extra de
sen.ex.si vero.Et nō ꝙ si talis non i
casu futuro sed ex deliberatione per
cussit clericum grauiter a papa debz
absolui:ex̄ de sen.ex.si vero. Idem ꝺ
officiali.4ꝰ in officiali qui in arcendo
turbam non ex ꝑposito: sed non sine
culpa aliquem clericum percusserit:
vt in.d.c.si vero.ꝙ si clericus arma-
tus venit ad bellum:⁊ facit īsultū:⁊ is
ꝯ quem venit ipsum rapit ꝺm Inno.
si scienter hoc facit:excōicatus est:sed
ad papā nō mittit̄.Si tñ h̄ fit ad de-
fensionē nō ē excōicatꝰ: dū tñ cessate
cā defensiōis ipm libē ire ꝑmittat: vt
Hos.dicit.Si etiā officialis publicus
talē capiat auctoritate ꝑꝑa: qꝛ alit̄ nō
poterat ꝯpesci ab īiuria alteriꝰ ñ ē ex
cōicatꝰ:īmo meret̄.23.q.3.fortitudo.
⁊.c.seqnētibꝰ.Et h̄ dico si ꝑlatus non
ē ibi q̄ h̄ faciat ⁊ ipe eū prelato ꝯ̄ciciꝰ
pōt restituat:aliogn ꝯ: ex̄ de sen. ex.
vt fame.§.laici.Et nō.ēt Pe.de peru
sio super.d.c.vt fame.ꝙ nō solum iu
dici seculari licitū ē capere clericū de
linquētē ne fugiat:sȝ vt p̄ntet epo: sȝ ēt
leso cuicūqȝ alij ꝺȝ Inno.q̄ ēt dicit ꝙ
si laicus hȝ clīcū ꝺuictē quē hȝ suspe-
ctū ꝺ furto: ꝙ p̄t illū capere ⁊ detinē
Quintus si sit mulier:nec distigui dȝ
vtrum sit fortis vel debilis.Et nō ꝺm
Guil.ꝙ in ꝑtāte epi est mittere:vl̄ nō
quia non distinguitur circa eas inter
atrocē ⁊ nō atrocē iniuriā. Sextꝰ si
sit senex ⁊ valitudinarius. Septimꝰ
si sit mēbris destitutus:ita.s.ꝙ ad se-
dē apostolicā accedere ñ possit.Tres
casus ꝑxime dicti habēt̄ ex̄ ꝺ sen.ex.
mulieres.⁊.c.ea noscit̄.⁊.c.q̄nis.
Octauus de infirmo qui scȝ ꝑpetuū
hȝ infirmitatis īpedimentū: vel etiaȝ
tꝑale: si timet̄ ꝙ accelerarēt mors:
ex̄ ꝺ sen.ex.q̇ȯ de his. Nonus ī pau-
pere quem oportet mendicare: vt in
dicto.c.q̇ȯ de his. Et de his quatuor
casibus habes etiam.j.e.l. Decimꝰ si
regularis verberat regularē:ex̄ ꝺ se.
ex.monachi.⁊.c.cum illoꝝ. ⁊ etiaȝ si
percusserit secularēȝ:vt ex̄ de sen.ex.
religioso.li.6. Undecimus in his qui
non sunt sui iuris: sicut filijfamilias
⁊ serui:extra ꝺ sen.excom.mulieres.
De filiofamilias ⁊ seruo nota ꝙ ītel
ligendum est ꝙ non debent mitti q̄ñ
hoc esset in preiudiciū patris:vel dñi
nisi fuisset causa enormis excessus ꝙ
ꝑpter vitandum scandalum ad sedē
apostolicam essent mittendi:extra de
sen.exco.relatum. Et intelligenduȝ ē
de seruis qui scilicet sunt seruilis con
ditionis:non de famulis seruientibꝰ
Sed ⁊ de filijsfamilias intelligit In-
no.si sūt impuberes: alias si sīt adul
ti:licet sint in patria potestate mitten
di sunt ad curiam: quia in hoc sui iu
ris sunt:quia possunt ire quo volunt
Duodecimꝰ in pubē:ex̄ ꝺ sen.ex.c.i.⁊
h̄ ēt si post pubertatē postulāt se ab-
solui:vt.eo.ti.c.fi.Et nō ꝙ si nō essēt
doli capaces nō inciderēt.Si sunt do
li capaces tunc incidūt si aīo iniuriā
di vel vīdicandi percutiūt:sed postq̄
venerunt ad pubertatem:vt in.15.vel
sextodecīo anno:si adhuc tales sūt ꝙ
sine periculo ad sedē aplīcā ire ñ p̄nt
ꝑpt̄ imbecillitatē corꝑis: vl̄ defectuȝ
discretōis ab epo p̄nt absolui recepto
iurāmto ꝙ īpedimto sublato ad sedeȝ
aplīcā se p̄ntabūt: vt nō.ꝺ sen.ex.c.fi.

Dicit Pe. de pal. i 2º. sententiarū ꝙ pueri ⁊ mulieres qui probabilit' ignorant iura positiua: percutientes clericum scientes esse clericum: ⁊ nescientes penam canonis: nec scire debētes non enim peccant quia nesciunt canonem. Siquis suadente ⁊c. Nihilominus quia contra legem nature faciunt: cum pena legis nature incurrunt etiam penam legis positiue: q̄x uis excusabiliter ignorent. Tertiusdecimus de clericis qui cōiter viuūt ⁊ sub vno tecto dormiūt: ⁊ in eadem domo vescunt': ex̄ ð vi. ⁊ ho. cle. q̄m. qð cōiter expōit' q̄n sil' viuunt ī aliq̄ collegio. Quartusdecim' ī moniali bus: ex̄ ð sen. ex. de monialib'. Quintusdecim' ī hospitalarijs sācti Iohānis hierosolymitani: ex̄ ð sē. ex. cañ.

Que dicatur enormis iniuria circa huiusmodi iniectionem manuum ⁊ quis possit ab ea absoluere.

Sextusdecim' ⁊ vltim' casus ē de īicerēte clericis leuē ījuriā: ex̄. e. p̄ucit Et lʒ q̄dā dixerint decretalē hāc ɔtinere p̄uilegiū ñ ius cōe. Dic̄. Jo. an. ī noue. sup. d. c. ꝙ ɔsuetudo q̄ ē optīa legū īterpres: īterp̄tat' ꝙ ius cōe ɔtineat: et ꝙ epi ī lenib' p̄nt absoluē. Et h̄ credo. Et ad ɔ̄riop solutōēʒ distiguo īter leuē mediocrē ⁊ grauē siue enormē offensā: vt in leui oēs indiffe rēter absoluant. In mediocri certas personas priuilegiatas: vt ostiarios officiales seruos clericos cōit' viuentes ⁊ ꝑfessos. In enormibus nullos nisi in casibus in quibus papā nō p̄t adire. Hec Jo. an. Idem Jo. de lign. Et de enormi iniuria exēplificat Jo. an. super. c. cum illorum. eo. ti. dicens Enormis est si effodiat oculos: si vulneretur: si ī theatro vel ī foro: vel ī cōspectu iudicis percutiat'. Multo fortius si ī cimiterio: vel dormitorio verberetur: si quocūq; mēbro mutiletur si ad effusionē sanguinis grauem ex graui ictu perueniente p̄ueniat': si in ep̄m abbatem: vel clericū secularem per religiosū manus iniiciatur: si ex manus iniectione scandalum oriatur Itē si in priorē suum abbatis locum tenentē manus iniecerit. Et dic̄ Hosti. idem intelligēduʒ quotiens inferior ⁊ subditus in superiorem manus iniecit. Et per hoc videt' solui questio ð monacho q abſente abbate percussit vicariuʒ quē abbas dimiserat in claustro: aliū tamen claustralem. Hec ibi Pe. etiā de perusio sup. d. c. predicta pōit: ⁊ sp̄ēaliter hoc: ꝙ si abbas se absentando loco sui dimittat vicarium aliquē iniiciens in eū manū reputat' enormē iniuriaʒ cōmisisse: vt absolui non possit citra sedē apostolicā. Et ī directorio iur' dr̄ ꝙ p̄dicatores ⁊ minores in h' enormibus iniurijs: seu ꝑcussionib' incidentes: vigore suorum p̄uilegiop p̄nt absolui a superioribus ordinis sui. Et in eodem libro dicitur ꝙ idem est. i. enormis iniuria q̄ncūq; inferior in suū superiorē man' īiecit. Sed Jo. de lig. sup. d. c. cum illorum. dicit ꝙ cū religiosus percutit clericū secularē: hodie potest absolui ꝑ ep̄m in casu quo posset absoluere aliū clericū. e. ti. religioso. li. 6. duʒ. s. percussura est leuis. Hostiē. dicit ꝙ iudicium de leui iniuria vel enormi est totū arbitrio epi ɔmittendū: allegat ex̄ vagātē plect'. Et addit: caueat tñ sibi de arbitrio tēpato. q ḡ ꝑ epos ñ p̄nt absolui vl' ꝑ suos p̄latos sedi ap̄lice r̄mitāt'

Sꝫ vtrum legati ꝺ latere iure legatiõis valeãt quoſlꝫ per huiuſmodi abſoluere sũt varie opiniões. Guil. ĩ ſpe. tꝫ ꝙ non poſſunt abſolui ꝓ atroci: ⁊ intelligit atrocẽ: homicidiũ vl' mutilatõnẽ mẽbri nõ ſimplicẽ ſanguinis effuſionẽ: ⁊ cũ oſſiũ fractione. Idẽ Hoſ. in. c. qd̄ tñſlatõꝫ. ꝺ offi. leg. Abbas tenet ꝙ quoſlibꝫ ⁊ ꝓ q̃libꝫ ꝑcuſſiõe: vt ĩ c. ad eminẽtiã. ⁊. c. ea noſcit'. eo. ti. Jo. an. ⁊ Jo. de lig. dicunt ꝙ hec opinio vr' vera ſi põderet' text⁹ ꝯſtõis qui loquit' gñalit': ⁊ ẽt qꝛ ꝯceſſũ ẽ legat]: ⁊ ſic vt bñficiũ latiſſime ĩterptãdũ: vt. l. ſi bñfi. ff. ꝺ ꝯſti. ꝑnci. ẽt qꝛ hoc fauorabile aĩabus ⁊ ſic ñ reſtrigẽdũ. Stat ğ regula ꝙ per ſolũ ſũmũ põtificeꝫ vel legatũ ꝺ latẽ abſoluantur tales. Qui legati ꝺ latẽ pape miſſi: ⁊ ſi ſint extra terminos ſue legationis: dũmõ ſint ĩ via tales pñt abſoluẽ: ẽt ſi tales excõicati aliũde veniãt: ex' ꝺ offi. le. excõicatis. Sꝫ legati q ñ mittũt' ꝺ latẽ pape dũ ſt' ex' terminos ſue legatõis: neminẽ tales abſoluẽ pñt. Sꝫ dũ ſt' ex' terminos ꝓuincie ſibi ꝯmiſſe: tm̄ exñtes ꝺ ꝓuĩcia ſibi ꝯmiſſa: ñ aliũde veniẽtes. Et ſꝫ Jo. an. dicunt' legati ꝺ latẽ ſoli cardinales: alij vñcunqꝫ miſſi ſint ñ dicunt' ꝺ latere. Maiores ẽt penitẽtiarij in curia: ac minores pñt abſoluere ꝺ omni enormi leſiõe fc̃a in pſõas clericoꝝ ẽt ſi mutilaſſent vel occidiſſẽt: dũmõ ñ prelatoſ occiderint vl' mutilauerint. pñt autẽ hec ſi ſt' pñtes ĩpi q debẽt abſolui: ⁊ ꝯſilio ꝑus habito: ⁊ cõſẽſu cũ cardinali. ſ. ſũmo pñiario Et multomagis põt hoc ipſe ſumm⁹ pñiarius: nõ tñ occiſores vel mutilatores prelatoꝝ pñt abſolui ſine ꝯſẽſu pape: ſic repi ĩ li. caſuũ ipoꝝ pñiarioꝝ: ⁊ hꝰ dico q̃tũ ad iſtud ꝺ pñiarijs

Excõicatio ꝯ ĩſecutores cardinalium pape reſeruata.

Ca. z.

Figs deinceps in hoc ſacrilegij gen⁹ irrepſerit ꝙ ſacte eccleſie romane cardinaleſ hoſtilit' fuerit ĩſecut⁹: vel ꝑcuſſerit vl' ceperit: vel ſoci⁹ fuẽit faciẽt]: aut fiẽi mãdauẽit: vl' factũ habuẽit ratũ: aut cõſiliũ dederit: vel fauorẽ vel poſtea receptauẽit: vl' defẽſauẽit ſciẽter eũdeꝫ ſicut criſ leſe maieſtat] re⁹ ꝑpetuo ſit ĩfamis. ⁊c. ⁊. j. Ex inſecutõe ꝑdicta ſiẽ ex iniectiõe manuũ violẽta: ipo facto ſñiam excõis ĩcurrat: tã ipe inſecutoꝛ q̃ alij ſupradicti tãti mali participes nec ab alio q̃ romão põtifice poſſũt bñficiũ abſolõis obtinẽ niſi dũtaxat ĩ articulo mort]. Bonifaci⁹. ex' ꝺ peñ felicis. li. 6. ⁊. j. Si ꝑnceps ſenatoꝛ cõſul ptãs: vel ali⁹ dñs: ſiue rectoꝛ cõtra pſũptores ꝑdictos pñt] ꝯſtõis tenorẽ ñ fecerit obſeruari: tã ipe q̃ officialeſ ei⁹. j. mẽſẽ poſtq̃ res ad noticiã eoꝝ venerit: eoipo ſñiaꝫ excõis incurrant bonifaci⁹ vbi. s. Inſecutioneꝫ. De percuſſiõe ⁊ captiõe nõ erat dubiũ: ſꝫ de inſecutõe hic ſpẽalit' ſtatuit hec pena Jo. Hoſtiliter. i. ſicut hoſtis ⁊ inimicus capitalis: vel publice: ⁊ manifeſte ſicut etiam ſumitur. xi. q. 3. Quicunqꝫ archidiaconum percuſſerit: hoc intelligo de illo qui nõ iuſte fecit hoc: puta ſe non defendendo tunc enim ceſſaret pena: quia vim vi repellere licet cuilibet. Jo. an. Cepit. capere. hoc intelligo cũ effectu: vñ ſi nõ capiat' ſed fiat ei ad domũ inſultus vt ei fiat iniuria: vel obſidẽt eũ in domo vl' caſtro

vel etiam claudant eum in domo: nō vt ibi eum custodiant: sed vt inferant ei verecūdiam: non credo tunc habere locum: quia hic dicit ꝑm id qḋ nō. Jano. super. c. nuper. ex de sen. excō. Ratū habuerit h̄ itelligo cū ei᷒ cōtēplatiōe vel noīe sit factū: vt de re. iu. ratum. li. 6. Jo. an. Idez archi. Fauorem. Non nudum vel simplicem. Et nudum consilium vel simplex fauor intelligitur illius qui ad maleficium faciendum nihil adijcit. Jo. an. ⁊ tales hanc sententiam non incurrūt: vt dicitur in tex. ipsius ꝯstōis. Receptauerit. Pari. n. pena sunt puniēdi receptatores sine q̄bus diu nō pn̄t delinquētes latere. ff. ḋ recep. l. i. nisi essent cōsanguinei vel affines. ff. eo. l. z. Jo. an. Nō ēt ꝙ sic delinquētes īcurrunt alias penas multas tēporales: ⁊ n̄ solū ipsi ſꝫ ēt filij ⁊ nepotes eoꝝ: q̄s potes vidē in tex. Dicit tn̄ archi. ꝙ q̄tū ad īfamiā ⁊ bonoꝝ ꝯfiscatōz effectualē ⁊ penā corpalē īfligēdā necessaria ē sn̄ia saltē gn̄alis: vt. s. ꝓnūciet̄ eum criminosū eē crimine lese maiestatis alias q̄uis dn̄iuz bonoruz suoruz ipo iure vel ipso facto ēt ꝑus amittat ex die cōmissi criminis: n̄ tn̄ ei auferent̄ nec fiet executio ablatiōis bonorum suoꝝ: vel alterius pene: nisi p᷒ sn̄iam saltē gn̄alē. Postq̄ꝫ res ad noticiam deuenerit. pōt hoc intelligi tripliciter vno mō sic: quasi velit dicere ꝙ si aliq̄s accusator existat debeat instantiaꝫ h᷒ cause criminalis: ex quo fuit contestata infra spaciū mēsis per sententiā terminari: ⁊ executōi mādari: alioqn isti incurrunt penas hic insertas. z⁰ modo potest intelligi ꝙ dicat de noticia: vt absq̄ꝫ accusatore aliq̄ denunciauit sibi ꝙ tale facinus perpetratū fuit: ⁊ hoc siue aliq̄s ḋ officialibus suis hoc nunciauerit ipsi iudici: siue quicūq̄ꝫ alius q̄uis ꝑuatus. Debuit ergo iudex statim vt audiuit tali nūciatoe recepta ꝓcedē ad inq̄sitōēꝫ ⁊ testium receptionē in vicinia in qua tale facinus dicebat̄ ꝑpetratum: quos testes indicabit sibi denuncians: ⁊ si non oēs saltem aliquos: et si iudex neglexerit ꝙ n̄ iq̄sierit: ⁊ veritatē nō īuestigauerit: ⁊ sn̄iam cōdēnatoriaꝫ tulēit: ⁊ executus eā fuerit a tpe denunciationis ꝑdicte sibi facte mēsis lapsus sibi fuerit ita ꝙ omnia expedita nō fuerint: isti pene subijcit̄ hic inserte: tā ipe q̄ꝫ eius officiales. Hoc tn̄ sane intellige. Nā qn̄ res ignorat̄ debet plenius ad noticiā iudicis deuenire: ⁊ tunc diuina ⁊ humana lex resoluat̄: ⁊ ꝑm ꝙ ibi ꝯstitutū ē remota acceptōe ꝑsonarū diffinitiua sententia ꝓferat̄. ii. q. 3. sūmo ope. 3⁰ mō pōt intelligi qḋ hic dicitur per noticiam per famam: vt iste mensis incipiat currere ex die ex qua ista fama auribus iudicis īnotuit q̄uis nō sit: tunc enim statiꝫ debet iudex ꝓcedere ex officio suo ad īquisitionē. Archi. Et ibi pōit plures instātias ad ꝑdicta: ⁊ eas soluit: ⁊ mlta ibi dicit.

Excōicatio ꝯ bāniētes epos: ⁊ ad h̄ operā dātes pape reseruat̄.

Cap. tertium.

Si quis suadente diabolo: q̄ꝫuis iniuriose pontificem vel temere percusserit: acceperit seu banniuerit: vel hoc mandauerit fieri: aut facta ab alijs rata habuerit: vel socius in his fuerit facientis: aut consilium in his dederit.

aut fauorem seu scienter defensauerit eundē in illis casibus de predictis in quibus excōicationē p iam dictos canones nō subiret. Si h⁹i nr̄e cōstōis aut anathemat] mucrone percussus ac nō queat nisi per sūmuz pōtificez p̄terq̄ꝫ in articulo mortis absolui: ꝛ. ĵ Ptās vē̄o ꝯsiliarij: baliui: scabini: aduocati: rectores: consules ꝛ officiales ciuitatis qui ī ep̄m suum cōmiserint aliquod premissorum: quocunqꝫ nomine censeantur in premissis culpabiles existentes: similiter excōis sententie: a qua nisi vt premittit᷑ valeāt absolutiōis bn̄ficium obtinere sint subiecti. Clemens. extra ꝺ pen. siquis. ī cle. Diabolo: ꝙ si nō fieret suasione diabolica: puta ignoranter nō esset loc⁹ penis īscriptis: ꝺ sen. ex. si vero. Pau. Quēuis pontificē. Illos ergo qui renūciauerūt loco n̄ ordini: vr̄ icludē q̊ ad excōicationem incurrendam. Electos. vero nōdum cōsecratos qui pōtifices. i. ep̄i nō. s᷑ nō videt᷑ includere Jo. an. Idē Pau. q̄ꝫtuꝫ ad electos nō ꝯsecratos. Temere. Ille igit᷑ q ꝑcuteret se defendēdo nō ligat᷑ his penis. Jo. an. Bāniuerit. Nō ꝙ plus hꝫ ista decretalis q̄ꝫ illa felic]. e. ti. li. 6. ī eo ꝙ punit bānientē qꝺ illa n̄ facit. Jo. an. ꝛ istud bānire ꝓcedit ꝯsuetudine ciuitatū. vn̄ periculū qꝺ īminet bannit] ē diuersū ſm varietatē bānoꝝ. q̲busdā n. si capiātur īminet mortis periculū q̲busdā solutiōis pecunie: ꝛ q̲dā pn̄t īpune offēdi. Pau. Mādauerit. Hic vr̄ solum mādatum punire: ēt si mādatū nō seq̲t᷑ effect⁹. sed satis durum est hoc tenere: ideo posset exponi lr̄a vt. s. ꝑcussiōes: captiōes: vel bāna sint fc̄a: vt sic req̲rat᷑ factū ꝑfectū. Pau.

Idē Jo. an. Rata. oporteret g̊ ꝙ hec facta fuerint ipsius ꝯtēplatiōe: alias ratū habē nō posset: de re. iu. ratum. li. 6. Jo. an. Ideꝫ Pau. ꝛ Archi. felicis. e. ti. li. 6. ī quodam simili. Socius Hic puto stricte sumi sociū ꝓ agente q aliq̲d coop̲at᷑ ad actum ꝑcussiōis captiōis vl᷑ bāni. Et lꝫ in delinquēdo sint qn̄qꝫ plures socij: quoꝝ nullus ē p̊ncipalior: ꝛ tales includunt᷑ sub agētib⁹ ꝺ q̲bus premisit: qn̄qꝫ tn̄ vnus ē p̊ncipalis: alt᷑ coop̲ans: ꝛ sic sumitur h̄ soci⁹: qꝺ pꝫ: qꝛ ꝺ faciēte premiserat Jo. an. Cōsiliū. fraudulētū nō nuduꝫ Et dicitur nudum qꝺ nihil adijcit ad peccādū: vt nō. ꝺ sen. ex. nup. ī. z. glo. Cōsiliū aūt p̄stat᷑ suadēdo: rogādo ꝛ īpellēdo: īstruēdo: vel vtilitatē inde secuturā ostēdēdo: vt nōt. Innocē. ꝺ homi. ad audiētiā. De nudo vero cōsilio hic nō ꝓuidet᷑. Pau. Fauorem. Sciendū ꝙ est simplex fauor q nihil adducit ad peccādū: ꝺ tali n̄ videtur hic intelligendum: ꝛ qꝛ littera dicit in his: scꝫ ꝑcussiōe captiōe vl᷑ bāno: patꝫ ꝙ fauēs huic delinquēti p⁹ delictuꝫ p̄ter defensorē: ꝺ q̊ seq̲tur nō incurrit hanc penā. Sꝫ in materia hereticoꝝ latius recipiunt᷑ fautores: vt habebis ĵ. Jo. an. Defēsauerit. Puto ꝙ ēt defēsorē post maleficiū punire intendit. Est g̊ quidā defensor. i. auctorizator delicti: ꝛ talis grauius punitur q̄ꝫ agētes. ii. q. z. qui consentit. Est alius defensor q etiā post delictū defendit: puta impediendo ne delinquens ad manus iudicis veniat examinandus vel puniendus. 27. q. i. si custos. vel impediēdo ne fiat executio. hunc etiā intēdit īcludē: ꝛ ꝓbat᷑. e. ti. felicis. li. 6. Nō puto ꝙ his qui talem defenderet ne

ledat' a puato:nedum tertio:sz illo of
fenso:puta epo vl' eius ɔsanguineis vi
dicare volētibus includat' hac pena.
De illo q defēdit i iudicio pnūciādo
vide qd dixi post Hostie. d cle.exco.
proposuit. sup vbo fautorē. Pau.au
tē h psequit' ⁊ declarat p distictōz:q2.s.
aut aduocatus vel pcurator talis de
fēdit iuste:q2 scz putabat eū inculpa
bilē iura p eo allegādo ⁊ ostendēdo
eū inocētē:⁊ sic nō ligat' aliq pena:et
si postea appareat eū culpabilē. Rō
est q2 in talibus iusta defēsio releuat'
de excep.cū inter. Aut ɔ iusticiā ⁊ cō
sciētiā defēdit:⁊ tūc ligat' hac pena d
hereti.si aduersus. Tales.n.defenso
res appellant'.18.q.i.d pñtiū. Pau.

Excōicatio ɔ oēs hēticos ⁊ pape
reseruatur absolutō.

Ca.4.

Quicūqz semel in heresim dā
natā labitur ei⁹ dānatione se
ipsū inuoluit. Gelasius papa
24.q.i.c.i. In glo. sūmaria dicitur q
siue veterē siue nouā sequtur heresim
excōicatus ē.lz sit occultus. Nō q oc
cultus h intelligēd⁹ ē respectu pluriū
⁊ ñ respectu act⁹ exterioris. Nā fz Pe.
d pal.in 4°.p solo actu interiori: quo
tñ solo hō ē perfect⁹ hereticus:nō in
currit excōicationē: sz si aliquo actu
exteriori manifestat delictū suum q̄z
tūcūqz occultū:tūc incurrit. Uniuer
sos qui sentire aliter de sacramentis
aut docere nō metuūt q̄z sacrosancta
romana ecclesia predicat ⁊ obseruat
⁊ gñaliter quoscūqz eadē romana ec
clesia: vel singuli episcopi per dioce
ses suas cū cōsilio clericoꝝ:vel cleri
ci ipsi sede vacāte cū ɔsilio si oportu
erit epoꝝ vicinoꝝ hēticos iudicaue
rīt vīculo ppetui anathematis inno
dam⁹. Lucius 3⁹.in.c.ad abolendā
ex de hereticis dicit' in quadam glo.
sup illo vbo Judicauerit,i.i heresim
iam dānatā ⁊ indubitatam incidisse.
al's.n.si d articulis fidei dubitatō ori
ret':⁊ dubiū sit q bene vel male dice
ret:sola romana ecclesia habet deter
minare.24.q.i.quotiens. Et dic' Pe.
de ancha. Nō epos cum consilio cle
ricoꝝ posse d heresi cognoscē ⁊ puni
re:ergo episcopi vbi etiā de fide agi
tur sunt ordinarij:⁊ d officio tenētur
ingrere.j.e.excōicamus. Dubia tñ fi
dei nō poterūt decidere sz reseruāda
sunt pape. Et q2 cā heresis est dubia
patet q2 i sñia pferenda eps requiret
consensū capituli:lz cōsensum ñ expe
ctet de his que fides aplica nouit.ho
die nō pōt eps ferre sñiam in cā hē
sis sine inqsitore heretice prauitatis.
j.e.cle.i. Nō q priuilegiū exemptionis
ñ eximit exēptū a iurisdictione dioce
sani cōmittētē crimē hēsis. Pe.d an.
dubitat an qcūqz tz vbicūqz ɔ articu
los parisius dānatos sit excōicatus.
⁊ vr q sic. Et si nō sñia epi que nō li
gat subditos:nec ex territoriū: saltez
sñia h⁹ decretalis ad abolendam.que
dicit vīculo ppetui anathematis obli
gam⁹ oēs q p singulos epos tanq̄z he
retici sūt dānati. Dicēd. q eps ñ intē
dit oēs articulos dānare sicut hereti
cos:sz sicut dubios ⁊ periculosos: tū
q2 multi catholici eos tenēt:tū q2 non
excōicauerunt: sed denunciauerunt
excōicatos: tū q2 nō solū dogmatizā
tes:sz ēt alit' credētes essēt excōicati:
tū q2 ad solū papā ptinz determina
re gñalit':qd ē hēticū:⁊ qd catholicū

nõ q̄ est excõicat⁹ a iure q tenet illud qđ vna ecclesia particularis iudicat eẽ hẽticũ:sꝫ q firmit᷑ adheret ei quod eccł'a vniuersalis vel romana:diffini uit eẽ hereticũ:ad quã pertinet h⁹. qꝛ q̄ꝺdiu adheret hõ fidei ecclesie romane:quecũq; alia ecclesia tenet opposi tũ nũq̄ ẽ heretic⁹:ꝺ sũ. tri.c. dãnam⁹ ĩ fi.quia illa nõ põt errare:sꝫ oĩs alia sic:sicut tota ecclesia grecoꝝ: vñ det᷑ minãs contra tales hereticos ñ incurrit sñiaꝫ iuris. Si ṽo queratur vtruꝫ sententiã epi incurrat contra ei⁹ ꝓhibitionẽ faciẽs:certum est ꝙ sic:si ẽ sbdit⁹ in loco subdito. Et idẽ est si exemptus eẽt in loco exẽpto:ꝛ mł'to magꝭ si ñ exẽpt⁹ ĩ loco exẽpto:qꝛ in talibus que sunt fidei nõ prodest exẽptio. Si aũt nõ sit subdit⁹ iure cõi:vel sbditus in loco eꝯ territoriũ nõ incurrit:si vero extrane⁹ in loco diocesis:aut ẽ talis q nõ sortit᷑ forũ rõne delicti: sicut forte archieps:ꝛ sic ñ ĩcidit: aut talis q sortit᷑:ꝛ tũc si est ꝺ articulis per ecclesiã romanã dãnatis:tũc incidit.si autẽ nõ est de illis non incidit: qꝛ nõ peccat ꝑ inobediẽtiã: qꝛ tc̄ ñ ẽ sbdit⁹ Et nõ ꝙ ex corpore iuris nõ videtur haberi ꝙ absolutio ab excõicatione ꝓpter heresim ꝯctam papa sibi r̄seruauerit:ex quo argui possꝫ ꝙ ab episꝯ possent absolui per decre.nup.ꝺ sen. ex. Sꝫ ꝑ ꝓcessũ pape q fit annuatiꝫ in curia sibi reseruat eoꝝ absolutioneꝫ: vt patebit.ĩ.ĩ ipso ꝓcessu.

Excõicatio contra fautores receptatores hereticoꝝ ꝛ absolutio pape reseruatur.

Ca.quintum.

Quot modis dicatur quis hẽtic⁹:ꝛ qꝛ ꝓpe sit hẽticos: ꝛ q̄t sunt hereses iaꝫ confic te:et q̄t modis puniãtur ꝛ qualit᷑:qñ ad miaꝫ recipiant᷑ vide.ĩ.an.ꝛ.ꝑ.ĩ.c.ꝺ heresi. Excõicamus omnes hereticos vtriusq; sex⁹ quocũq; noĩe cẽseãt᷑ ꝛ fautores ꝛ receptatores ꝛ defensores eoꝝ. Inno.3⁹ extra de sentẽ.excõ. nouit. dicit. Pet. ꝺ pal.in.4.ꝙ credentes hereticoꝝ sᷓ q lꝫ nł'li heresi expresse adhereãt:credũt tñ hẽticos eẽ bonos hoĩes ꝛ habere bonã fidẽ:sicut sũt apꝺ nos simplices ñ habẽtes explicitã: sicut q̄daꝫ hẽticalis capt⁹ cũ vno heretico ꝑfecto interrogatus dicebat volo mori ĩ fide dñi Guilelmi.la. sic eniꝫ vocabat᷑ ille perfectus:iste erat credens ꝓprie. Defensores aũt sᷓ q ꝑsonã defẽdunt: vt aduocati prestãdo patrociniũ: vel tabelliões faciẽdo ĩstr̄a:vł' iuuãdo in cã. Qui aũt ñ ꝑsonã sꝫ hẽsiꝫ defendit hẽsiarcha ẽ. Receptatores ṽo sᷓ q in domo vł' ĩ terra sua eos recipiũt semel vł' pluries publice vł' ꝓuate. Fautores sᷓ q aliqñ fauẽt fc̄o mittẽdo alimoniã:vel h⁹ĩ.aliqñ ṽbo: vt dicendo isti sᷓ hõĩ hoĩes ꝛ iuste aget᷑ ꝯ eos: ꝛ ĩq̄sitores ĩponũt eis maligne cõficta. Itẽ omissiõe qñ q ꝑtãte fugit᷑ ĩ capiendo ꝛ al's ñ fauet ĩq̄sitorib⁹ sic debẽt oẽs isti sᷓ excõicati ipo fc̄o sic hẽtici: q̄d ĩtelligẽdũ:dũ tñ viciũ suũ aliquo actu pdãt exteriori publice vł' occł'te Itẽ q ĩ ꝑtãte exñs omittit facẽ qđ dꝫ lꝫ nihil exteri⁹ agãt ĩcurrit:qꝛ ad ideꝫ iudiciũ ꝑtinet habit⁹ꝛ ꝓuatio.hec ille di.iꝫ. Quo exponãt᷑ dc̄a vocabula.s. fautores receptatores:vide in.c.se.

Excõicatio ꝯ sepelientes hẽticos ꝛ fautões credẽtes ꝛ receptatões eoꝝ.

Cap.sextum.

Quicũq; hereticos credentes receptatões vl' fautores eoꝝ scient' psũpserit ecclesiastice tradere sepulture vsq; ad satisfactõz idoneã excõis sñie se nouerint subiacere: nec absolutiõis bñficiũ mereantur nisi ppriis manib⁹ extumulent publice ꝛ pijciãt huiusmõi corpa dãnatorũ: ꝛ locus ille perpetuo careat sepultura: extra de hereti. li. 6. Quicunq; laici vel clerici cum vniuersalit' dicat quicunq;: ꝛ ita nullum excipiat. Credentes. illi dicuntur credẽtes hereticorũ qui ore proprio dicunt se credere erroribus eorum: de pe. di. i. fieri potest. Et hoc indubitatum est: ꝛ probatione nõ indiget. Itẽ qui adorauerint ꝛ reuerẽtiã suo modo exhibuerĩt consolationem vel cõionem ab hereticis acceperint: vel similia perpetrãt q̃ ad ritũ eoꝝ ptinẽt credẽtes mẽito pñt factis quibus error eorũ exp̃mit' vt posui excẽpla. Itẽ q sermones eoꝝ ꝛ predicatiões audierũt: si semel tãtũ audierint: ꝛ nũq; amplı⁹ redierint nõ debent iudicari hereticoꝝ credentes nec ei videt' approbasse qđ postea vitaret: ar. ad hoc efficax. i. q. i. ꝯstat. Itẽ siqs eos visitauit: alimoniã dedit: ducatũ prestitit: vel similia fecit ĩ qb⁹ nil đ ritu eoꝝ oñdit': ñ credo q̄ possint credentes iudicari. nã hec fiunt qñq; ĩteruẽtu pecunie: sec⁹ si p̃us erãt lapsi ꝛ postea ita facerẽt: de here. li. 6. accusatus. Oẽs tñ predictos quos dixi nõ debere iudicari credẽtes fateor suspicione maxima ñ carere: ꝛ iõ posse eis ĩdici purgationẽ canonicã iux̃ canonicas sãctiões. Itẽ q libros hẽticoꝝ suscipiũt si statim eos destruxerint incẽdio vel alio mõ ĩnoxios iudicãdos credo. s. discredẽtes. 5. q. i. c. i. Alias si suspecti sunt ꝛ nõ destruũt eis ẽ indicenda purgatio canonica. Arch. Receptatores. gl. Archi. Illi dicũtur tales q scienter recipiũt: ꝛ si ñ frequent' ar. efficax. de pe. felicis. li. 6. Nã v̂buz frequentatiuũ in iure p simplici v̂bo ponit'. i. receptare p recipere. hoꝝ autẽ q sciẽter receptãt: qdã st' ĩ culpa: q dã ñ. h̄ sane notãdũ videt' q̄ iura ciuilia illũ videt' intelligẽ eẽ receptatorẽ: q latent' recipit ꝛ celat vt ꝯseruet ꝛ manus iudicis euadat vt innuit'. ff. đ recep. l. i. Defẽsores. glo. archi. Si defenderit qs errorẽ ipsũ dãnabilior est eo q errat: ꝛ nõ solũ hẽticus: sz hẽsiarcha dr'. 24. q. 3. qui aliorũ. Si vero defendit personã resistẽs virib⁹ vel potẽtia ne ad manus iudicis veniat puniẽdus vel excõicãdus: põt ꝯ h⁹i defẽsores pcedi ad excõicationẽ: ꝛ p h⁹i p̃sumptiõe posset ei indici purgatio canonica. Fautores. glo. Archi. qui publica ptãte fungunt': vt prelati ꝛ p̃ncipes ex sola omissiõe pñt dici fautores puta si ab ecclesia cõdẽnatos ñ fugãt ꝛ puniũt sicut debent. 23. q. 3. qui põt. Priuate v̂o persone in hoc casu si nõ capiunt: si p̃tereũtes nõ detinẽt: fautores dici nõ possũt. Nã hoc ptinet ad eos q ptãte fungunt': ꝛ h̄ẽ verũ: nisi sint psone p̃uate tales q ĩ iuramento se astrinxerint. Si eĩ iurauerint indicare ꝛ celãt ñ nego eos fautores. Itez siqs excusat hereticũ: nõ ex lingue lubrico: nec p iocũ: sz in conuenticulis: vel inter laicos: sicut multi sepe dicẽtes: Isti ñ sũt tales q̃les dicũtur: nec negãt ista vel illa: vel forte q: aduocati sũt aliq: ꝛ defẽdẽdo eos excusãt eorũ pcess⁹: pñt dici fautores ꝯsidẽatõe

habita personarum loci et tempo. Item si quis facto faueat probatione non eget puta in eo qui tali alimonia procurat qui liberat: qui ea per que liberatur subministrat: et si qua sunt similia. Idem in eo qui precibus liberat. 14. q. 4. c. i. Scienter ergo si hoc nesciebat ipse tumulans: non ligatur hac pena: quia facti ignorantia vnumquemque excusat. Ecclesiastice sepulture. vult dicere littera ista: quia talium cadauera non debent in cimiterio ecclesie tumulari neque alibi ad modum christianorum: sed foras iactari ab ecclesiastica sepultura in signum perpetue damnationis. Archi. Proprijs manibus. quasi non alienis. imponuntur predictis et alie pene quas potes vide in textu.

Excommunicatio contra rectores impedientes vel non iuuantes episcopos et inquisitores in inquisitione hereticorum et fautorum et receptatorum.

Ca. 7.

Ut inquisitionis negocium contra hereticam prauitatem ad dei gloriam: et augmentum fidei: nostris temporibus prosperetur. etc. in qua constitutione sunt plures excommunicationes constitute Primo omnes potestates et domini temporales et rectores quibuscunque officijs vel dignitatibus: vel nominibus censeantur: et eorum officiales vel balliui: qui diocesanis vel episcopis: vel inquisitoribus heretice prauitatis non obediunt in hereticorum vel ipsorum credentium: vel defensorum: vel receptatorum fautorum inuestigatione captione et custodia diligenti: cum ab eis fuerint requisiti sunt excommunicati. 2°. omnes predicti rectores si predictas personas pestiferas non duxerint: vel duci fecerint sine mora postquam fuerint requisiti in potestatem siue carcerem episcoporum seu inquisitorum: vel ad locum alium de quo ipsi vel aliqui ex ipsis mandauerint. infra eorum dominium: vel dominorum et rectorum districtum: vbi per viros catholicos a prefatis episcopis vel inquisitoribus: vel eorundem aliquos deputatos: sub arta et diligenti custodia teneantur: donec eorum negocium per iudicium ecclesie terminetur sunt excommunicati. 3°. omnes supradicti rectores: et eorum officiales et nunquam si de heresi ab episcopis: vel inquisitoribus condemnatos: vel eorum brachio derelictos non statim ceperint et in dilatione animaduersione debita puniendos non obstantibus appellationibus quibuscunque predictorum sunt excommunicati. 4°. omnes supradicti rectores et officiales si captos pro crimine heresis: absque dictorum episcoporum siue inquisitorum: aut saltem alterius eorum licentia vel mandato a captione vel carcere liberauerint sunt excommunicati. 5°. omnes supradicti eorumque officiales: si de crimine heresis cum mere sit ecclesiasticum cognouerint quoquo modo vel iudicauerint sunt excommunicati. 6°. omnes suprascripti qui scienter in predictis vel aliquo predictorum contra inquisitionis officium dederint auxilium consilium vel fauorem sunt excommunicati. 7°. omnes supradicti si executionem sibi pro huiusmodi crimine a diocesano vel inquisitore: iniunctam prompte prout ad suum spectat officium facere detractent: vel diocesanorum siue inquisitorum iudicium vel sententiam seu processum directe vel indirecte impedire presumant sunt excommunicati. Omnes supradicti si sententiam predictam excommunicationis in quam incurrissent omnino per annum sustinuerint extunc velut heretici condemnantur. Hec omnia in predicta constitutione: que incipit: vt inquisitionis. extra de here. li. 6. vt inquisitionis. vbi dicitur heretici admixti fidelibus: de hoc facienda est inquisitio

vt a fidelibus discernentur: et inuenti
corrigant. Archi. Puniēdos: q si in-
qsitor et ordinarius discordāt in mā-
dato: qr vnus mādat puniri p se ɔdē-
natū: alter mādat relaxari p se abso-
lutū; satis videt supersedēdū: donec
consulat papa. s. c. pxi. Jo. an. Cā n
est late sniē: et qr non reseruat abso-
lutio pape ordinarius poterit absol-
uere. s. ō sen. ex. nuper. Jo. an.

Excōicatio cōtra inqsitores male et contra cōscientiam exercentes tale officium contra quosdam: et pape reseruatur absolutio.

Capitulū octauum.

Nquisitōes et alij ad dicti of-
ficij executionez constituti: si
odij gratie vel amoris lucri:
et cōmodi tpalis obtentu ɔ iusticiā et
cōsciētiā suā omiserūt ɔ quēq̄ proce-
dere vt fuerit pcedēdū sup huiusmo-
di prauitate. s. heretica aū obtētu eo-
dē prauitatē ipsā: aut ipedimētū offi-
cij sui alicui iponēdo: eū sup h p̄sūpse-
rit q̄q̄ mō vexāe: p̄t alias peās excōis
sniaz eoipso icurrāt: a q̄ nisi p roma-
nū pōtificē nequeāt p̄terq̄ in mortis
articulo: et tūc satisfactione p̄missa ab-
solui: nullo i hac parte p̄uilegio suf-
fragāte: cle. in. c. multoz. ex de hetic]
in cle. Obtentu. vbi g n ppter alteruz
p̄dictoz: sz forte timore: vl ppt vitan-
dū scādalū hoc omitteret non ē loc
pene. Jo. an. Et cōtra cōsciētiā Nō
q copulat cōtra iusticiā et ɔscientiaz
Eodē. s. odij grē. zc. vt. s. ō quo patet
aperte q cōstitutio ecclesie militātis
ligat crimē oino occultū ad penā su-
spēsiōis et excōis: inducit ad h multa
iura: et sēdit. Ex his vr indubitatū q
Archi. habebat p dubio et disputatōi
dereliquebat. An hētic oino occult
sit excōmunicat. Jo. tenet q sic. 24.
q. i. in summa. Et in glo. s. placet etiā
Hoff. et Rai. i summis. Exinde iduc
multa iura que videntur facere con-
trarium. di. 32. erubescant. zc. Tandē
Jo. an. concludit sic: de plano fatea-
mur q constitutio militantis ecclesie
ligat omnino occulta: non tamen no-
minatim ō illis iudicat tribunal eccle-
sie: immo ipsa ecclesia inq̄tū p hoies
noiatim iudicat hoiem. Et inq̄tū est
collectio fideliū ligatos sic occultos
hz p solut]: ex de sen. ex. a nobis. et sic
loquuntur contraria. Nō sm Pe. de
ancha. super cle. ō vsur]. ex graui. qd
actus fenerādi non sapit heresiz: nec
ptinet ad inquisitorē: et tn̄ pertinacit
asserere hoc n esse peccatū ē hereticū
Rōnē collige ex glo. non solū cū qua
cōcor. Pau. ex quo collige decisionez
eius qd dubitat. Quidam ei de istis
pizocholis in publicis p̄dicatōibus p-
dicans cōcitando turbā et seditionē ɔ
cleruz vt fertur asseruit exortādo q
laici n tenebāt soluē decimas: nec eis
confiteri: nec oblatiōes dare: et q pec-
cabant contrariū faciendo: cum esset
oēs clerici mali: et de ecclesijs remo-
uendi. Querebat an ista et alia q̄plu-
ra esset heretica: et pcedi posset ɔ euz
tanq̄ cōtra hereticū. Et firmatū fuit
p omnes sacre theologie doctores: et
doctores vtriusq̄ iuris ibi exn̄tes q
sic: et bn̄ p doctrinā hui gl. Sapiebat
n. ptinacit et tenebat diuersas et falsas
opiniones reprobatas p sacros cano-
nes et canonicas sanctōes. g zc. vt i ea
pz. Et Pau. clarius loquens dicit he-
reticus est nō solū q male sentit et do-
cet de articulis fidei et sacramentis.

eccl'e:sed ēt qui ꝑ falsā ꝛ extortā expositionē in scripturis diuinis pn̄t ꝯ id qd̓ dicit ecclesia:di.50. sigs diaconus.ꝛ.c.si ille.in fi.Ob hec verba.Cū āt preceptorie loquit᷑:vt de ce.mis.dolentes.ꝛ eta.ꝛ quali.cū ecclesie.in cle. Et hec transgrediēs peccat mortalit᷑ qꝛ impedit finē quē legislator intēdit alias trāsgressor canonū ex rōnabili cā nō peccat mortl'r ꝓm Tho.Pau. in cle.Et intellige istuꝫ tex.cle. ex graui.qn̄ sil'r precise quis asserit non eē pcc̄m fenerari.Sed qꝛ sunt nonnulli casus in qbus ꝓbabiliter dubitatur: vtrū in isto vel in illo casu sit vsura:n̄ eēt hēticus qui teneret opinionē etiā forte non veram:vt.s̄.e.naniganti.de vsu.Pe.ꝛ nota ꝓm Pau.in cle.ꝙ dic̄ ꝑtinaciter.Pertinax dr̄ qui valde et imprudenter tꝫ ꝛ affirmat. vn̄ si ꝑ iocum vel lubricū lingue hoc diceret n̄ esset hēticus.24.q.i.ait.Et sic ꝑtinacia in malo dr̄:ꝑseuerantia aūt in bono.Judei aūt ꝯ̄uis affirmant vsurā non eē pccꝫ:non pn̄t dici heretici nec taliter ꝯ eos ꝓcedere.Rō ē qꝛ in eis nō cadit heresis que ē idē qd̓ diuisio vel electio.24.q.3.heresis.Cum.n.nō sint de gremio ecclesie diuisioneꝫ ab ea facere non pn̄t.Si tn̄ talē erroreꝫ dogmatizarent: ꝛ si non vt ꝯ hereticos:tn̄ per alios modos pn̄t ꝑ eccl'aꝫ puniri:sicut ꝛ in aliJs casib⁹ qn̄ offendunt fidē.Pau.Nota ēt ꝓꝫ Pau.vbi s̄.in cle.ex graui.ꝺ vsu.ꝙ dicē ꝑtiaciter vsurā esse pcc̄m sed facta restōne non esse confitendū:sicut q ē obligatus ex ꝯctu licito ē hereticū.Et in ꝯctu obligat᷑ qs tm̄ hoī.In vsura offēdit ꝛ obligat᷑ deo ꝛ hoī.Et iō p⁹ restitutionē tenet᷑ adhuc penitere.Iteꝫ ꝓm eundē qui male credit:sed paratus est corrigi ꝛ sequi certioratus fidem ecclesie non est hereticus.22.q.2.beatus Paulus.

Excōicatio ꝯ inqsitores ꝛ cōmissarios eoꝝ illicite extorquentes pecūiā sb ꝑtextu inqsitiōis. Ca.9.

INqsitores ꝛ ipsoꝝ vel epoꝝ seu capituloꝝ sede vacāte super hoc deputati cōmissarij si pretextu officij inqsitiōis qbusuis modis illicitis ab aliquib⁹ pecuniam extorquent:nec sciēter attentent ecclesiaꝝ bōa ob cl'icoꝝ delictū p̄dicti occasione beneficij fisco eccl'e applicari sunt excōicati:ꝛ absolui non pn̄t p̄terq̄ in mortis articulo:donec illis a qbus extorserint:plene satisfecerint ꝺ pecunia sic extorta:ꝛ nullis ꝓuilegijs pactis aut remissionibus suꝑ hoc valituris:cle.in.c.nolentes.ex̄ de hē.In cle.commissarij.Dicunt ḡ inqsitores commissarios quos vocam⁹ vicarios vel substitutos.s̄.c.ꝓxi.Jo.an.Cōmissarij.de epis loqui non videt᷑:ēt lꝫ ab his non ꝺbeant abstinē:pena tn̄ que seqtur non hꝫ locū in ipsis.Joh.an.Pretextu.si ḡ non eo pretextu illicite exigit:lꝫ faciat male non tn̄ locus ē pene.Jo.an.Pecuniā.intelligo large.i.q.3.totum.Ecclesiaꝝ.De bonis ḡ clericoꝝ ꝓprijs non ꝓhibet eccl'ia.Multo minus sibiipsis vel officialibus:vel fisco seculari cui applicati sᷓ ipso iure bona laicoꝝ damnatoꝝ de heresi.Jo.an.Absolui.Per ordinarios cū sibi non reseruet.Jo.an.Satisfecerint.si habent:vn̄ alias ī hoc paupertas excusat:ex̄ de vsur.cuꝫ tu.Jo.an.Qꝛ per p̄latos ecclesiaꝝ cogi nō possumus ad officium inquisitionis

exercēdū. Bonifa. vtute ↄspicuos ꝙ
magr̄ ordinis p̄dicatoꝝ in toto ordi-
ne: ꝛ glȝ prior ꝓuincialis ꝛ eius vica
rius in sua ꝓuincia p̄nt fratres suos
p se. apo. deputatos ad p̄dicandū cru
cē: vel ad ingrendū ꝯ hēticā prauita
tem reuocare remouere transferre:
vel ꝙ supsedeāt iniūgē aliosq; sbstitu
ere si eis visū fuerit expedire: ꝛ i eos
si ↄuenerit censurā eccl'asticā exerce
re: non obstantib' lr̄is apostolicis ipe
tratis vel ipetrandis: que de indulto
hi' expressā non fecerint mētionem.
Bonifacius vtute.

Excōicatio ꝯ alienatōes ꝛ ordina
tōes factas a scismaticis de reb' ec-
clesiasticis. Ca. io.

Ordinatiōes ab Octauiāo et
Guidone hēsiarchis factas
ꝛ ab ordinatis ab eis irritas
eē censem': adijciētes vt q dignitates
eccl'asticas seu bn̄ficia p p̄dcos scis-
maticos accepunt careāt ipetratis.
Alienatōes q̄z q p ipsos scismaticos:
siue p laicos fcē sunt de reb' ecclesia
sticis oio careant firmitate: ꝛ ad ec-
clesias sine oi onē reuertāt. Sigs āt
ↄire psūpserit excōis sn̄ie se nouerit
sbiacē: ex' ō scis. c. i. A guidōe. cū scide
rit ecclesiā q non dicunt scismatici: i
mo potius dicunt tales q ↄuertūt
ab eis hēsiarchis ꝛ scismaticis. Inno.
Ordinatis ab eis. de ordinatis p ordi
natos ab eis videt idē: cum sit eadez
rō defectus. s. executionis q̄ñ dare n̄
pōt qui non hȝ. Jo. an. Laicos auctē
ipsoꝝ scismaticoꝝ: alias emens non
eēt excōicat': sed excōicādus hȝ Ho.
Firmitate. Quia ecclesia q̄diu hȝ pa
storē hereticū vel scismaticū vacare i
telligitur. vn̄ non valent q̄ a tali pre-
lato fiūt in preiudiciū ecclesie. Si tn̄
acqrit talis platus ecclesie tenet nec
cassabitur: ꝛ hoc in fauorem ecclesie.
Ber. Reuertant. q reuertunt talia
ad ecclesiam nullo precio dato. Pe.
de anch. sed emptor hȝ recursū ad vē
ditorem p precio fm Uin. Sigs ↄi-
re. i. ordines exequendo: bn̄ficia reti-
nendo vel bona alienata. Hosti. Sub
iacere. illi scismatici qui ab vnitate ec
clesie recedunt: vt greci excōicati sūt
19. di. nulli. Dicebat Hosti. illos scis-
maticos tn̄ qui se extollunt ꝯ roma-
nam ecclesiam: ꝛ ab illa se sepant eē
excōicatos cum adherentibus: ꝛ di-
cunt tales heretici. Alij. s. qui volunt
contra epm aliquem insurgere ꝛ epa
tum tenere: ꝛ clericos suos facere ex
cōicādi sunt. Pe. de anch. Nota ꝙ q
ordines vel beneficia recepunt a scis-
maticis ipso iure sunt excōicati: ꝛ sic
est canon late sn̄ie: qd quidam vt Ho
sti. intelligunt de adherentibus ꝛ fa-
uentibus ipsis scismaticis. Dicas er-
go eos qui alias non adherēt nec fa-
uent scismaticis illis. s. qui recedūt ab
vnitate ecclesie: nec extollentes se cō-
tra romanam ecclesiam: ꝛ si contra
alias non excōicatos ipso iure: sed sūt
excōicandi. Pe. de ancha. Item nota
ꝙ excōicati sunt oēs sequaces adhe-
rentes ꝛ fauentes publice: vel occulte
scismatici damnato in concilio cōstā
tiensi Petri de luna. Absolutio pa-
pe reseruatur: vt patet in processu an
nuali.

Excōicatio contra eos qui non te
nent romanam ecclesiam esse caput
aliarum ecclesiaꝝ: vel non posse con
dere canones vel non esse ei obedien
dum. Cap. ii

Qui asserit ptumaciter romanam eccliaz non eē caput aliaꝝ ecclaꝝ: et non posse cōdere canones et decreta: et etiam ei tanq̄ capiti obediendū: excōicatus ē. 19. di. nulli fas. Nō q illud capitulū loqtur de ptēptoribꝰ canonū et trāsgressoribus. Sed ſm hu. ibidē et Pau. in cle. dupliciter dr qs ptēptor canonū. Uno modo qz apo. se. contumaciter negat esse caput ecclaꝝ: et hre ptatez pdendi canones: et decreta et statuta eius non eē seruanda. Et talis est hereticus et scismaticus et excōicatꝰ. Et sic intelligendo dictum capitulum ē canon late sententie: et ad idem facit di. 22. omnes. et 25. q. i. violatores. Et idem dicunt Jo. an. Inno. et Hostiē. 2ᵒ modo dicitur quis ptēptor et trāsgressor canonum: qui ipsa mandata canonum non seruat: q̄uis credat et dicat eē seruanda. Hic non ē scismaticus ꝓprie nec excōicatus: et sic de hꝰi intelligendo capitulum ē canon ferē de sñie. Et vt dicit Pau. in cle. Siqs transgreditur canones et statuta continentia precepta siue affirmatiua siue negatiua peccat mortaliter. 24. q. i. quod precipitur. Secus si esset causa psilij: intelligo tunc canonē loq de psilio: qñ hoc ibi exꝑmit: vel alia rō suadet sic intelligi. non. n. q sic exhortat̄ et c. ff. de his qui no. ifa. ob hec verba. cum aūt preceptorie loquit̄: vt de cele. mis. dolentes. et de eta. et quali. in cle. cum ecclesie. Hic transgrediens peccat mortaliter quia impedit finez quem legislator intendit: alias transgressor canonum ex rationabili causa ñ peccat mortaliter ſm Tho. hec Pau. in cle.

Excōicatio ꝯ incendiarios ecclesiarū vel locoꝝ pioꝝ: et si fuerint denunciati pape reseruatur absolutio.

Capi. 12.

Incendiarij exquo sunt ꝑ sñiam eccle publicati ꝑ absolutōis bñficio ad sedē apostolicā sunt mittēdi. Cle. 3ᵒ ex̄ de sen. ex tua nos. Glo. sup verbo. publicati. in fi. sic dicit. Non credo q oēs incendiarij generaliter sint excōicati nisi de incendiarijs ecclesiarum: cū de alijs non inueniā: et ꝑ hanc decre. nō ꝓbat̄ q ipso iure sint excōicati: sz illꝰ ꝑmo excōicatis ab epis subsecuta publicatione et denunciatione ꝑ hanc d̄creta. papa sibi reseruat eoꝝ absolōz ad terrorē: aꝉs epi pñt absoluere oēs incendiarios: ex̄. c. nup. Ray. Hoff. et Hosti. in sum. suis et Jo. de lign. dicūt q incendiarij ecclesiaꝝ vel locorum religiosoꝝ: vel cimiterij vel spacij ꝑuilegiati in circuitu ecclesie: vel loco contiguo priuilegiato sunt ipso iure excōicati: vt in dicta decretali. 17. q. 4 sicut antiquitus. Est autem spacium priuilegiatum in circuitu ecclesie. 30 passus vel. 40. quo ad matricem ecclesiam: sed anteq̄ denuncientur pñt absolui per ordinarios: postq̄ vero fuerint denunciati non nisi a papa. Et ſm Jo. an. tales absolui non pñt a legatis ex iure legationis. Itē mulier incendiaria sic denunciata ab epo absolui non pōt: et si absolui possit ab iniectione manuum violenta in clericum ſm Guil. Jo. an. hic dicit de incendiarijs ecclesiaruz. Guil. etiā dicꝫ q incendiarij alioꝝ locoꝝ postq̄ etiam fuerint d̄nunciati pñt absolui ab epo: vt cōiter dicunt doc. Pe. d̄ anch.

dicit simplicit de icẽdiariis excõicatis et denunciatis q̄ sũt mittẽdi ad papã. Cõior pma opio z^a tutior. Incendiarii vo alioꝝ locoꝝ non sũt ipso fcõ excõicati sꝫ excõicandi d iure cõi.23.q. vlt.pessimã. Ray.de iure aũt pticulari seu synodali in qbusdaꝫ locis tales ẽt sunt excõicati: i pbusdã aliis ex cõsuetudie hñtur p excõicatis q̃uis revera non ferat excõicatio absq̧ sñia ᷠm Guil. Et hi icẽdiarii ẽt postq̃ fuerint denunciati pñt absolui ab episcopis suis ᷠm quosdã: vt Guil. et alios: et ᷠꝫ alios non nisi a papa. Et hoc dr̃ in sũma pisana. Joh.an.dic̃ tñ de icẽdiariis ecclĩaꝝ. Sꝫ q̃liter intelligendũ sit ista denunciatio. dicit Guil. q̄ ᷠm q̊sdã itelli^r si fuerit denunciat^9 noĩatim i.expsso noĩe: sec^9 vt dicunt si i gñali vt cũ dr̃ sub hac forma excõicam^9 illos q fecerunt tale incẽdiũ. Et subdit credo q̄ siue in gñali siue in spali denunciet̃ incẽdiari^9 a solo papa ẽ absoluẽdus: psertĩ cũ dicat hu. et iur] pi ti q̄ qñ infert̃ sñia sub hac forma: excõicamus oẽs q fecerunt hoc vel illõ oẽs itelligunt̃ noĩatim excõicati. Credo ẽt q̄ pape ẽ reseruanda hec ablo a quocũq̧ iudice fiat ista denunciatõ. Et dr̃ incendiari^9 ᷠm Ray. q auctoritate ppria ciuitatẽ vel villã vel mãsum vel segetẽ vel rẽ silẽm malo studio incẽdit: et exponit glo.ei^9: Incendit vel incẽdi fac̃ aut incẽdiariis auxiliũ vel ꝯsiliũ scĩcter ipendit auc̃te ppria.i.cũ non hẽat ius mouẽdi belluꝫ vel indicẽdi. Mãsũ vel segetẽ alienã sec^9 si ppriã: q2 tunc non tenẽt̃ pena incẽdiarii: nisi dolo malo hoc facerꝫ vt.s.p icẽdiũ rei sue aliẽa incẽderẽt̃. Malo studio: q2 si facẽt hoc ex negligẽtia: lꝫ peccaret ñ tñ icẽdiari^9 vocaret̃.guil. Itẽ q i bello iusto ignẽ iponit absq̧ pcepto idictoris belli icẽdiari^9 vocat̃: lꝫ dãnũ ñ teneat̃ resarcire. Qui vo i bello iniusto ẽt ex pcepto incẽdiari^9 ẽ: et dãnũ tenet̃ resarcire. Et nota q̄ q i bello iusto villã icẽdit: si ibi incaute eccl̃a cõburat̃ et ẽ molestũ ei ñ ẽ excõicat^9 sꝫ dãnuꝫ resarcire tenet̃. Itẽ q põit ignẽ i loco religioso ẽ excõicat^9: q vo in alia domo hitabili vel grano ẽ excõicãd^9. Alii vo incẽdiarii paleaꝝ feni lignoꝝ et hi^9: nõ dicunt̃ icẽdiarii. Cap.sup.6.de emuni.ec.q2 nõnulli. dicit h̄ dicẽdũ videt̃ q̄ appellõe ecclĩaꝝ icludant̃ nedum mõasteria: sed ẽt oĩa pia loca. nã ista eqpant̃.s.d testa.reqsitis.fa.qd scripsit di.3.p^9 archi.sup.e.li.6.de resti. in inte.c.vlt. Uidi dubitari an incẽdiarii vel fractores domoꝝ sitaꝝ infra ãbitũ ecclesiaꝝ puilegiatũ: de q̊.s.hẽt̃ 17.q.4.sic̃ antiqt^9.sint ipso iure excõicati: sic̃ incẽdiarii et effractores ecclesiaꝝ: q ẽt postq̃ fuerint denunciati.s. ipsi incendiarii et effractores ecclesiarũ non pñt absolui nisi p papã. et vĩd tur q̄ sic.p.d.c.sicut antiqt^9. et de sẽ. ex.ꝯquesti. Sup hoc ꝯsult^9 cuꝫ qbusdã iuristis ꝯsului q̄ talis.s.frãgẽs vel ꝯburẽs domũ sitã intra ãbitũ et ꝯfines.d.c.sicut antiqt^9. lꝫ talis sit violator emunitatis ecclesie: et vt sacrileg^9 puniẽdus non tñ ẽ excõicat^9: et hoc p illud.c.s.nonnulli. et p.d.c. conquesti. hec ille.

Excõicatio ꝯ effractores locoꝝ sacroꝝ pape reseruat̃ absolõ p^9 denũciationẽ eoꝝ. Capi.13.

M Emoratos sacrilegos qui.s. ꝯfregerant violẽter quasdã

eccl'as:⁊ expoliauerant excōicatos ꝓ
nuncietis ⁊ faciatis sicut excōicatos
artiꝰ euitari:donec passis iniuriā cō-
grue satisfaciant:⁊ dāna data resarci
ant:⁊ cū lr̄is vr̄is rei vitatē ꝯtinētibꝰ
apostolico ꝯspectui se repn̄tent: ex̄ ꝺ
se.ex.ꝯquesti.glo.Excōicatos. ꝗ vide
tur ex hoc ꝙ ipso iure sunt excōicati
hꝰi sacrilegi:qꝺ verꝫ ē de effractoribꝰ
ecclesiarꝫ ⁊ incendiarijs. Repn̄tent.
Ex quo.n.incēdiarij ⁊ effractores ec-
clesiarꝫ denunciati sunt:non pn̄t ab-
solui nisi a papa: ſꝫ anteq̄ꝫ denūcient
bn̄ pn̄t absolui si satisfacē volunt: ex̄
e.nuꝑ Ber.Idē Archi.⁊ Hos.Joh.
aūt an.⁊ Pe.de anch.sic sūmāt. Qui
cum effractione expoliant eccl'as ex-
cōicati sunt:⁊ postq̄ꝫ sunt denunciati
ꝑ papā sunt absoluendi. Quidā extē
debant istū casū ad facientes in eccl'a
multū enormia:vt frangendo crucez
vel diripiendo corpꝰ christi:vel rapiē
do bona ipsaruꝫ.Sed Hos.⁊ Hosti.
in sum.suis:⁊ Jo.de lig.in tractatu ꝺ
censura ecclesiastica:dicit ꝙ tales nō
sunt ipso iure excōicati ſꝫ excōicandi
Et nō qꝺ dicit Guil.credo ꝙ effra-
ctor ecclesie iudicandꝰ ē qui dolo ma
lo:aut ꝑ iīuriā violēt ꝑietē fodit:aut
sbfodit:aut vitreā fenestrā fregit:aut
seraturam:aut ostia aut cardines aut
vectes:dum tenent ostia firmata:aut
ipsū tectū ecclesie. Et notandum ſm
Guil.ꝙ q vadunt aīo frangendi ec-
clesiā ⁊ furandi:⁊ tn̄ non frāgūt:qꝛ ī
ueniūt alias fractā vel aptā: ⁊ sic in-
trant ⁊ asportant bona:ipsi n̄ īcidunt
in istū canonem.

Excōicatio ꝯ falsarios litterarꝫ pa
palium:⁊ pape reseruatur absolutio
Cap.14.

Nos.n.oēs falsarios lr̄arꝫ nr̄a
rum q ꝑ se vel alios vicium
falsitatis exercent cū defēso-
ribus ⁊ fautoribꝰ suis anathematis vi
culo decernimꝰ innodatos ⁊c. Inno.
3ꝰ ex̄ de crimi.falsi.ad falsarioruꝫ. In
nodatos.Et sic ē canon late sn̄ie ſm
Inno.⁊ Hosti.Insuꝑ ⁊ clerici sūt of
ficijs ⁊ beneficijs ꝓuati ⁊ degradādi
sunt:⁊ curie seculari tradendi ſm cō
stōes legitime puniendi:ꝑ quā ⁊ lai-
ci legitime ꝯuicti puniunť:vt dr̄ ī tex
tu.Et cōiť dr̄ ꝙ absolō a tali excōica
tione pape reseruať:ex̄.e.dura.in fi.
Nō ſm Pe.de ancha.in.d.c.ꝙ ille q
scienť īpetrat Rptū ſrepticiū ⁊ illo
vtitur:non incidit in hanc penā: ſꝫ so
lū puniť vt careat ꝯmodo Rpti:⁊ in
expensis ꝯdēnetur:de Rp.super lit-
teris.Sꝫ falsans rescriptum:vel vtēs
falso ex certa scia vl' ex ignorantia ꝓ
cedente ex negligentia incidit. Et nō
ſm Ricar.suꝑ.4.di.18.ꝙ īpetrans lit
teras a dn̄o papa tacita veritate vel
suggesta falsitate:siue faciat īpetrās
sciēter siue ignorāter:si talis veritas
taceať: vel talis falsitas suggerať:q̄
vitate manifesta vel falsitate nō sug-
gesta dn̄s papa non ꝯcederet:non ē
excōicatꝰ iure cōi:nec ēt illi q litteris
aplicis vtuntur sub alio noīe īpetra
tis:qꝛ q̄ꝫuis tā isti q̄ꝫ illi digni sint ma
gna pena ⁊ confusione: non tn̄ opor
tuit ius ꝯdere:q̄ tales essent excōicati
qꝛ talis fraus a ꝑte aduersa:vel a iu-
dice ꝯtra vtentes talibus lr̄is faciliter
⁊ certitudinaliter pōt ꝑcipi. q̄ꝫuis.n.
sic īpetrans falsariꝰ sit:extendēdo fal
sarij nomē:vt sumiť. 25.q.2.dicenti.
Nō tn̄ falsariꝰ ē lr̄arꝫ dn̄i pape:qꝛ ve
ras lr̄as īpetrat:q̄ꝫuis falsa suggestiōe

⁊ sic non ē excōicat⁹.

Excōicatio ꝯ vtētes sciēter lr̄is pa
palibus falsis. Cap.15

Qui lr̄is nr̄is vti voluerit:eas
p⁹ diligēter examinet: qm̄ si
falsis lr̄is se vsos dixerit ig⸗
rāter eoꝝ sera prauis euitare negbit
penas īferi⁹ ānotatas. Inno.3⁹ ī eād
decre.ad falsarioꝝ. Ibi dr̄ de illis pe
nis. Et sic q sciēter vtit̄ lr̄is aplicis:
ēt ab alio falsificatis est excōicat⁹. Et
nō qd dic̄ Ho.ibidē q si simpl'r ig⸗
ranter vtit̄ talib⁹ lr̄is falsis:non excu
sat̄:qꝛ p alios debuit ingrē h:ar.di.
37.c.vlti. Idez.Ber. ⁊ si falsitas erat
ita latēs q ō facili pcipi non poterat
in apto:ſi p se ⁊ alios adhibuit diligē
tiā quā potuit:⁊ nihil pcepit excusa⸗
t⁹ ē:aliogn non: ex̄ de hōi.iohes. Tē
enī ſm Pe.de anch.ibidē censet̄ iu⸗
sta ignorātia q̄ hʒ excusare si adhibu
it diligentiā quā potuit ⁊ debuit:qꝛ h
indagauit a ptioꝛib⁹.43.di.ephesiis.
Non.n.potat diuinare falsitatē Rp
ti:sʒ si ignorauit ex negligētia: qꝛ h ē
crimē qꝛ punit̄ ⁊ dolo ꝯpat̄. ff.man.
fideiussoꝛ.⁊ in.c.dura. dr̄.e.ti.q si fal
sas lr̄as se hr̄e cogscit:⁊ si penā excōis
euadē voluerit. Et h intell'r ſm Ho.
qn̄ lr̄e false aliquo casu ad eū puene⸗
rint:tales q̄ n̄ sunt ipso iure excōicati
sʒ post.20.dies si non resignant. Pe.
de ancha.

Excōicatio ꝯ recipientes lr̄as pa⸗
pales seu bullas in curia non de ma⸗
nibus pape vel deputati ad hoc.

Capi.16.

Inhibem⁹ ne qs apud sedez
aplicā lr̄as nr̄as:nisi a nobis
vel de manib⁹ illoꝝ recipiat
q de mandato nr̄o ad illud sit officiū
deputati:psone solēnes p nūciū reci⸗
pē pn̄t de manib⁹ pdcōꝝ:trāsgressoꝛ
h⁹i si laic⁹ ē excōicatōi subiaceat. Si
cl'ic⁹ officio vel bn̄ficio puat⁹ dānet̄.
Inno.3⁹ ex̄ de cri.fal.dura. Apud se
dē apo. Illi q̄ q non sit apud apo.se.
seu in curia n̄ ligent̄ hac ꝯstōe: ⁊ ap.
se.ē: vbi papa ē. Ho.⁊ Jo.an. Excōi⸗
cationi subiaceat. Dicas q ipso iure
non irrogatur hec pēa laico ⁊ ēt cl'i⸗
co. Qꝛ āt cl'icus officio vel beneficio
dānet̄:ipsa pēa īponēda ē p sn̄iā:nec
īponit̄ ipso iure sʒ excōicatio ipo iur̄
īponit̄ ēt cl'ico. Pe.de āch. Et nō.dic̄
gl.ber.ibidē. Non credo q sit excōi⸗
cat⁹ q h n̄ suat imo īdifferēt videm⁹
q glʒ p nūciū ipetrat lr̄as: ⁊ h papa
scit ⁊ tolerat nec aliquē repellit nisi
eēt excōicat⁹. Sed h ītellige q lr̄e de
manib⁹ dn̄i pape vel bullatoꝛis tm̄ sīt
recipiēde ēt vel vicecācellarij:vel al⸗
teri⁹ ad h deputati:al's false sīt. ⁊ qui
sic recipet eēt excōicat⁹. Jo.an.⁊ pet.
de anch.dicunt q h qd dicit ista de⸗
cre.non suat̄ ī curia hodie: īmo glʒ
pue auctoꝛitatis mittit ad bullatoꝛez
⁊ recipit.

Excōicatio ꝯ corrigentes aliqd in
lr̄is papalib⁹:⁊ pape resuat̄ absolō.

Capi.17.

Hosti.ī sū.sic ait. Hodie pcep
tū ē q in lr̄is dn̄i pape:nec ī
magno nec ī modico audat
qs manū apponē ēt lr̄az vnicā:vl' pū
ctū vnicū corrigēdo exceptis officia
lib⁹ qb⁹ ē h ꝯmissū. Aliogn manum
apponēs ex canone lato ī curia ipso
facto sn̄iaz excōis īcurrit:q̄ p aliquē
citra apo.se.relaxari non potest. Idē
Host. Querit Ricar.in.4.di.18. vtrū
inueniens litteram domini pape:cui⁹

efficacia iã expirauit:ꝛ ludo ñ itẽtõe
vtẽdi aliquã lr̃az in ea formatã refor
met:vel pũctũ faciat vł ꝑ quẽcũqꝫ ali
um modũ aliqd in ea mutet sit excõi
cat⁹ ipso iure. Rñdeť vt.s̃.ad istã q̃o
nẽ dicũt aliq ꝙ talis ñ ẽ excõicat⁹ ipo
iure:qꝛ illa excõicatio ñ intelligiť ni-
si de his q̃ pñt eẽ alicui vtiles. Predi
cta ẽt q̊ ad oẽm hoĩez eẽt inutilis. Sꝫ
ↄ̃ hoc sic põt argui. Quanuis illa lr̃a
non ĩmutata facta sit inutilis:tñ ꝑ ra
surã sic mutari posset:vt vtilis appa-
reret:verbi grã:si ibi erat scriptũ p⁹
trienniũ minime valituris:ꝛ ꝓ trien-
nio poneret̃ qnquẽniũ:iã apparꝫ vti
lis q̃ p̊us erat inutilis. Cuꝫ g̃ q̃cunqꝫ
mutatio siue pua siue magna contra
lr̃am dñi pape:ꝑ quã ꝑmutationem
põt appere vtilis plusq̃ꝫ erat:vel vtił
cũ añ ñ eẽt sit ꝓhibita sb̃ pẽa excõis
iã late:vr̃ ꝙ ĩmutans aliqd ↄ̃ lr̃az de
q̃ est q̃o sit excõicat⁹ ipso iure:qd̊ mi
hi ↄcedendũ vr̃:vt ẽt hẽť ex̃ ď cri.fal.
in.c.ad falsarioꝝ. In glo.sup illud.
Per rasurã tenuẽ qcunqꝫ radit vel ĩ
mutat rescriptum pape:excõicat⁹ est
ꝛ falsari⁹:ꝛ in hoc nullã distinctioneꝫ
adhibeo:ꝛ.j.sic dicit. De lr̃is tñ q̃ ꝑ
nullã rasurã possent apparere vtiles
vtputa lr̃a curatoria data a ducentis
annis vel trecẽtis aliť eẽt iudicandũ
qꝛ si tota raderet̃ de nouo non pos
set apparẽ vtilis ꝓpter bullã:qꝛ ĩ cre
atõe cuiuslꝫ noui pape aliquid cõtra
bullam ĩmutat̃. Nomen.n.ei⁹ poniť
in bulla.

Excõicatio ↄ̃ faciẽtes statuta ↄ̃ ec
clesiasticam libertatẽ:ꝛ seruari ea fa-
cientes ꝛ scriptores eorum ꝛ officia-
les iudicantes ẜm ea.

Capi. 18.

Excõicam⁹ oẽs q decetero ẜ-
uari fecerint statuta edita: ꝛ
ↄsuetudines:vel poti⁹ abusi-
ones ĩtroductas ↄ̃ ecclesiasticã liber
tatẽ:nisi ea de capłarib⁹ suis ĩfra du
os mẽses post h⁹ĩ publicationeꝫ sñie
fecerit amoueri. Excõicam⁹ statuta-
rios ꝛ scriptores statutoꝝ ipsoꝝ nec
non ꝛ ptãtes ↄsules rectores ꝛ ↄsilia-
rios locoꝝ:vbi decetero h⁹ĩ statuta ꝛ
ↄsuetudines edite fuerint:ꝛ obserua-
te:necnon ꝛ illos q ẜm ea ꝓ̄sumpse-
rint iudicare:vel in publicã formam
scribẽ iudicata. Bono.3⁹ ex̃ de sẽ. ex.
nouerit. Ecclesiã. laici eremite ꝛ re-
clusi hic sb̃ noĩe ecclesie non ↄp̄hẽdũ
tur nisi se sb̃iecerint alicui approbate
religioni. Gui. Libertatẽ q̃ ↄsistit ĩ ꝓ̇
uilegijs ↄcessis sup spualib⁹ vel tpali
b⁹ generaliť vel singulariť siue a deo
siue a papa siue ab alijs principibus
ẜm Hosti. Inno. ꝛ Abba. Et a deo q
deꝫ concessa sunt multa:vt illud. Q̃ꝺ
cunqꝫ ligaueris super terram ꝛc̃. Et
hoc q̃ꝫtum ad psonam pape extendi
tur ad interp̃tationẽ oĩum dubioꝝ
ex̃ qui fi. sint legi. per venerabilẽ. Itẽ
ꝙ decime ꝛ primicie ad clericos spe
ctent.16.q.i.reuertimini. Item ꝙ ec-
clesia sola res ecclesiasticas mĩstret.
96.di.si imperator. Item ꝙ de spua
libus ius ↄdere ꝛ iudicare põt:ꝛ mul
ta alia priuilegia que ↄtinentur in no
uo ꝛ veteri testamento. A papa ꝓ̇ui-
legia ↄcessa sunt:vt q inijcit manũ vi
olentã in clericũ sit excõicatus. Iteꝫ
ꝙ in legatis ad pias cãs sufficiãt duo
testes:ex̃ de testa. relatũ. ꝛ multa alia
priuilegia que a vicario christi ↄcessa
sunt:que ĩ iure canonico habent̃. Itꝭ
ab ĩpatoribus multa concessa sunt

que sunt ipsa in iure ciuili: vt de emunitate ecclesiaꝝ ꝛ hi⁹. Nec extendūt dcas ꝯstões ad ꝑuilegia data nō vl'r sȝ ꝑticularit' aliquib⁹ eccl'ijs: siue sint data talia spualia a papa siue ab ipatorib⁹ siue ab alijs ꝑncipib⁹. Joh.an. De capitularijs.i.de chartulis siue libris in qb⁹ talia scribi consueuerunt: ꝛ si satisfecerint absoluat eps: q: papa sib inon reseruauit. Jo.an. Infra duos menses. Hec ꝯstō mō ligat oēs q: iā dudū fluxerunt illi duo menses de quib⁹ fit mētio in loco isto. Hosti. Excōicam⁹ statutarios ꝛc. Statutarij ꝛ scriptores statutoꝝ statiȝ ligant' nec excusationē hr̄e pn̄t in toto: ꝛ si qn̄qȝ excusent' a tanto. Ptātes āt ꝯsules rectores pn̄t hr̄e excusationē quātū ad obseruationē sn̄ie ꝛ deletionem statutoꝝ p̄dcoꝝ q̄ ignorare pn̄t. Ex q̄ vo certificati sr̄' ꝛ obedire negligūt ꝯstō eos ligat: qđ ad arbitriū boni viri referendū ē: qn̄.s.scire potuerūt vl' non: aut qn̄ ipedire ne fuent': vt.s.intelligatur hoc ꝯscito potuerint bono mō ꝯcesso aliq̄ interuallo. Nō si hoc ꝑsciuit de nocte vel in festo tā solenni ꝙ ꝯciliū ꝯgregare n̄ potuit: vel erat tūc infirm⁹: arbitrabit' bonus iudex. Hosti. ꝛ Jo.an. Joh.vo.de lig.i tractatu de cēsura eccl'astica: dicit ꝙ p̄dicti ptātes ꝯsules ꝛ h⁹i sunt excōicati non excōicādi: nec ob.c.grauē. vbi dr̄ canon ferende sn̄ie: q: ibi denūciant' excōicati non excōicādi. Uel ꝙ non ē absurdū ꝙ excōicati a iure iterū excōicent' ab hoīe. Officiales vo non sūt excōicati: nisi seruauerint illa statuta uel negligentes fuerit ad ea delenda. Rectores ciuitatū qui n̄ habēt ptātē statuta tollendi ɱ ea non

ligant' hac sn̄ia: nisi ɱ illa statuta iudicent: aut nisi possint oꝑari vt illa d̄leant ꝛ hoc negligant. Pe. de ancha. querit de ꝯsiliarij illoꝝ locoꝝ: et ponit distinctionē Inno. qui sic ait. Si tales ꝯsiliarij in illis locis: vbi fuant' statuta ꝯ eccl'asticam libertatem hn̄t ptātem destruendi ꝛ non faciunt: excōicati sr̄: ēt si dedissent auxiliū ꝛ ꝯsilium ꝙ destruant': non facit eos euitare penā. Si nō hn̄t ptātē n̄ icurrūt excōicationē. Sȝ si nesciūt p̄dca statuta ec. Dicit Hosti. tunc ligari qn̄ sciunt ꝛ non delent cū pn̄t. Tps aūt ad hoc dabit' arbitrio boni viri.i.iudici sȝ non videt' se posse excusare allegādo facti ignorantiam: exq̄ ita publice ꝑmulgata sunt statuta: tn̄ saluādo dicta ꝑcedentia. dic ꝙ ignorantia p̄dicta excusat ab excōicatione: ad quaȝ incurrendā requirit' dolus: sȝ nō ab alia pena. Sȝ quid si sciuerūt p̄dicta statuta ꝛ ignorauerunt ea esse contra ecclesiastica libertatē: ibi dicit Inno. ꝙ non incidunt: cū excōicatio non liget nisi ꝯtumacē.ii.q.3.certū Nec fertur nisi ꝑ magnis criminib⁹: fatet' tn̄ ꝙ possunt aliter puniri. Do.meus.i. Jo.de ligna. putat eos non audiendos: quia est ignorantia iuris que nō excusat: de regu.iur.ignorantia. Hec Pe.de ancha. Nota etiam ɱ quosdaȝ: ꝙ sig statuerunt ꝙ nullus offerret: nisi in magnis festiuitatibus: l'nisi tantum: vel ꝙ super mortuo nō sit nisi talis pannus: vel tot cerei l'huiusmodi: hoc esset contra ecclesiasticam libertatem. Super ista decretali nouerit. Henricus boicus dicit: quod statuentes vel statuta dictantes vel scribentes ipsa: aut fieri consentientes

aut seruari facientes statuta contra ecclesiasticam libertatem statim sunt excõicati ipso iure. Nam tps duoruz mensium qd datur ad delendum ipsa statuta vt vitet hãc penã cepit currere a tpe publicationis hui⁹ decret. Et sic iam diu transiuit illud tps ſm Ber. ⁊ Hosti. Quidam tñ exponunt h⁹i publicationem postq̃z. s. in singulis locis fuerit publicata. Et hoc benigni⁹ ſm Hosti. sed pmuz vius ẽ3. Jo. an. Qui vo ſm talia statuta presũpserint iudicare: vel in formã publicam redigere iudicata statim tales sũt excõicati ſm Hosti. Secus autem si in priuata forma scriberentur. Hec Jo. an. Officiales vo ⁊ ꝯsiliarij tunc ligãtur si scientes ea esse contra ecclesiasticã libertatẽ ꝯsenserint delicto: vt q2 ea seruauerunt vel dederunt consilium ꝙ ea fuerĩt: vel ꝙ negligẽtes fuerunt ea de suis capitularib⁹ delere: vel officiũ dimittere: q̃z cito de eis certificati sciunt ⁊ cognoscunt ea eẽ contra libertatẽ ecclesie concessa: aliquo tñ medio interuallo ad arbitriũ boni viri. alie vero psone noĩate in hac decretali: licet seruent h⁹i statuta: non sunt excõicati ſm Inno. ⁊ Johã. an. Hec ille. que gdẽ dicit de facientib⁹ ꝯ libertatem ecclesie seu priuilegiũ vniuersalis ecclesie.

Excõicatio contra oẽs dños ꝓhibentes subditis: ne faciant obsequia corporalia psonis ecclesiasticis.

Capi. 19.

Eos q tpale dñium obtinentes suis subditis: ne plat' aut clericis seu personis ecclesiasticis gegd vendant aut emant aliqd ab eisdem: neq3 ipsis bladum molant coquãt panẽ: aut alia obsega exhibẽ psumãt iterdicũt aliqñ: cũ talia ĩ dro gationẽ libertatis eccl'astice psumantur: eo ipso excõis sñie decernim⁹ subiacere: Bonifa. d imu. ec. li. 6. Libertatis. l3 isti q ad vba viderent ñ ĩfringẽ libertatẽ: tñ infringebãt q ad mentẽ faciẽdo fraudẽ de psona ad psonã de quo dic vt. 14. q. 3. pleriq3. Joh. an. Querit hic Dñicus de sancto Gem. Quid si ista ꝓhibitio fiat p illum qui non h3 dñium: an hẽat locũ pena hic apposita. Rñdet ꝙ non p tex. hunc g dicit de dñis ꝓhibentib⁹ suis subditis: ⁊ exponit illud tpale pro seculari dñio. Et subdit: s3 pone ꝙ fiat statutũ sicut in italia ĩ multis ciuitatib⁹ ⁊ dñis ꝙ ꝓhibeat neq3 vendat vel donet rẽ ĩmobilẽ alicui non existẽti de iure tuctiũ non subeũti onera cõium vel dñoꝝ: ⁊ irritat donationẽ vel vẽditionẽ ⁊ penã ĩponit: an p talia statuta ĩcludant donatões vel venditiões in eccl'a. Et ꝙ nõ ĩcludanẽ ⁊ ꝙ nõ teneant talia statuta quo ad eas ꝓbat p. c. ecclesia sancte Marie. de ꝯsti. ⁊ p plures rões. Et ꝯcludit ꝙ h⁹i statuentes hac pena nõ sẽ ligati: exq non fuit statutũ expssũ de eccl'a: q2 si hoc fuisset: tũc ligati eẽnt: q2 statutũ ẽ ꝯ libertatẽ eccl'asticã. tenuit. n. illud statutuz ſm cõem sñiam doctoruz quo ad laicos transferentes in laicos iurisdictionis aliene: sed si illud extenderent ad ecclesias: inciperent ligari. Nec ess3 absurdum dicere ꝙ iudex ecclesiastic⁹ posset illos ad quos ptiet cogere ad declarandũ statutũ: vt non respiceret ꝯtractus fiendos cum ecclesijs: extra de hereti. li. 6. statutum. Refert enim Jo. an. in nouel. ꝙ Uin. ⁊ Abb. dicũt

q̃ statuto laicoꝝ fc̄o ꝑ cōi vtilitate q̃ vadēs de nocte soluat tm̄:clerici n̄ sunt sbiecti:ſʒ p suū iudicē sᷓ arcēdi: di.96.bn̄ qdē.Sec⁹ dicūt de dāno in pascēdis pecorib⁹:vel ad aquā ducē/dis.tūc.n.tenēt pastores de dāno pp mercedem quā accipiunt.

Excōicatio ꝯ vsurpantes patrōa/tum de nouo in locis pijs:vł vsurpā tes bona vacantium ecclesiarum.

Cap.20.

Fancimus vniuersos ⁊ singulos regalia custodiam siue guardiā aduocationis seu d̃fensionis titulū i ecclesijs mōasterijs siue qbuslibʒ alijs pijs locis de nouo vsurpare conantes bōa eccłaꝝ: monasterioꝝ aut locoꝝ ipsoꝝ vacātiuʒ occupare p̄sumūt:quocūqʒ dignitatl honore p̄fulgeant.Clicos etiā eccła/rum:monachos monasterioꝝ:⁊ psonas ceteras locoꝝ eoꝛundē q̄ h̄ fieri ꝓcurant eoipso sn̄ie excōis sbiacere: Bonifa.ex̄ d elec.gn̄ali.li.6.Uniuersos ⁊ vniuersas.Nā appellōe sigs et siqua ꝯtinet̄.ff.de v̄bo.sig.l.i.⁊.2.⁊ ſʒ Bar.verbū masculinū ꝓlatū a canone ꝯp̄hendit femininū:qđ ꝓbat̄.17.q.4.siquis suadente.qđ veꝝ nisi p eadē vel alia.s.iura excipiatur femina. j.e.idemnitatibus.Jo.an.Nđ Arch. intelligit de canone puniente crimina.Singulos.vt quādo psona vsurpat suo nomine.j̄.scripta.Uniuersos vero dixit:puta quando aliqua vniuersitas sibi inscripta vsurpat de nouo.Archi.Regalia.dic regalia ea q̄ capit rex vacante ecclesia:vt patet in regno francie ⁊ anglie.Nā illic vocātur regalia iura regis in quibusdā ecclesijs vacantibus competentia qbus de p̄latis ordinatis illa pcipiunt p̄lati ⁊ non rex.Archi.Guardiā.qꝛ dicunt se debē̄ custodire ecclesiā vacantem: donec de p̄lato fuerit ei ꝓuisuʒ vt pʒ exemplum in ecclesia parisiēsi:vbi tales custodes laici ⁊ nobiles appellantur vicedn̄i.pʒ ēt exemplū in ecclesia florentina:⁊ sumit̄ hoc verbum ⁊ p̄cedens.s.custodiā ꝓ eodē.Unde expone.siue.p.i.Et intelligunt quidam hoc comprehendi sub hoc noīe iuspatronatus:qđ non credo. Sed intelligo simpłr sicut sonat:q̄uis aliter notet̄.j̄.de iurepa.Archi.Sed Jo.an. sic dicit.Custodiā.⁊ que sequunt̄ sic expone ſm Bar.i.iuspatronatus:qđ ſm diuersas regiones:diuersa sortit̄ vocabula.Et addit quocunqʒ nomīe censeantur:vsurpantes de nouo tale ius in ecclesijs ⁊ alijs pijs locis ⁊ bona ipsoꝝ locoꝝ vacantium occupantes excōicati sunt ipso iure.Johā.an. Alijs vt hospitalib⁹ ⁊ alijs quocunqʒ noīe vocatis.De nouo.s.a q̄draginta annis citra:ſm Bar.s̄.de consuet.c. vlti.Et hoc per litteram que sequitur vel ex antiqua cōsuetudine:que.s.habetur.j̄.in tex.hic non posito.Jo.an. Bona.de quibus nulla est laicis attributa facultas.Occupare.in mala pte sumitur:⁊ pꝛopꝛie mobilia dicuntur occupari: immobilia inuadi.Sepe tamen vnum sumitur pꝛo reliquo Procurant forte occasione discoꝛdie inter eos suscitate.Et dicitur procurare ope consilio persuasione ⁊ cooperatione.Jo.an.Nota q̃ cōmittentes sacrilegiuʒ i auferēdo res sacras vel non sacras de loco sacro:non sūt de iure cōi excōicati:nisi hoc facerēt cum effractione vel incēdio:vt extra

de sen. ex. 𝔷questi. in glo. sꝫ tales si pꝰ monitionē se non emēdarēt sīt excōicandi. Sic ēt vel auferentes bona ecclesiaꝝ non sunt ipso iure excōicati: nisi vacantiū: vt in isto. c. gñali. eꝝ de elec. li. 6. qꝺ aūt dr̄ in decretis. 2. q. 3. canonica. ꝛ de violat. ecclesi. 17. q. 4. oēs. de raptoribꝰ bonoꝝ ecclesiaꝝ: ꝙ sunt excōicati. Intelligendum est ꝑm Ricar. in. 4ᵒ. de violatione ꝛ raptu q̄ fiunt cū effractione vel violentia ꝑsonali ꝛ huiusmōi.

Excōicatio ꝫ ꝯpellentes ꝑlatos et ꝑsonas eccl'asticas ad submittenduꝫ ecclesias vel ecclesiastica bona eis.

Capi. 21.

Laici vō q prelatos vel capl'a ecclesiaꝝ: seu alias ꝑsonas ecclesiasticas ad submissiones faciedas hꝰi hactenꝰ cōpulerunt: nisi pꝰ cōpetentē admonitionē remissa sb missione quā p vim vel metū exegerant ecclesias ꝛ bona ecclesiastica eis sbmisso taliter ī sua libertate dimittant. Illi vero q decetero ꝑlatos aut ꝑsonas easdē ad talia faciēda cōpulerint: cuiuscūqꝫ sint ꝯditiōis aut statꝰ excōis sint sñia innodati. Ex ꝯctibꝰ ꝑterea sup ꝑmissis hꝰi lr̄ia ꝛ ꝯsēsu interuenīctibꝰ hactenꝰ initis: aut q̄s in futuꝝ iniri ꝯtigerit: seu occasiōe illoꝝ laici vltra id qꝺ ex nā ꝯctuū ipoꝝ vl' adhibita ī ipis lege ꝑmittit' aliqd nō vsurpēt. Qui vō secꝰ egerit nisi legitime mōiti ab hꝰi vꝑpatōe ꝺstiterit: restituēdo ēt q̄ tal'r vꝑparāt eoipo sñiaꝫ excōis īcurrāt. Gre. xꝰ eꝝ de re. ec. ñ ali. h̄ ꝯsultissimo. li. 6. Submissiōes hꝰi. i. de qbꝰ dixerat ī ꝑn. vbi ꝑhibet ꝑlatos ꝛ ecclesias sibi cōmissas: bona īmobilia seu iura ipsaꝝ laicl sbmittē absqꝫ capituli sui ꝯsensu ꝛ apostolice sedis lr̄ia spali. s. ꝯstituēdo vel recogscēdo: seu ꝑfitēdo ab eis ea tāq̄ꝫ a supioribꝰ se tenē: seu ab ipsis eadē aduocādo vel ipsos ꝑronos vel aduocatos ecclesiaꝝ seu bonoꝝ ipsaꝝ ꝑpetuo vel ad tp̄s non modicuꝫ statuendū. Talis ḡ submissio hic ꝑhibet' nō aūt alienatio bonoꝝ ecclesiasticoꝝ. ꝛ nō ꝙ ꝯprehēdunt' ēt hic seie. s. religiose. Et ꝙ dr̄ aduocādo exponit' tā q̄ꝫ ab aduocatis recognoscēdo. Et ꝙ dr̄ ad tp̄s ñ modicū: īn trahit' ꝙ ad modicū tp̄s ꝑnt vocari ī ꝑronos vel defēsores. ꝛ dr̄ modicū tp̄s īfra. io. annos: vel ꝫ bar. relinqt' iudicis arbitrio. Et ꝙ dr̄ ꝯpetentē monitōnē: ītellige trinā: nisi facti necessitas aliō suaderet. Jo. an.

Excōiatio ꝫ concedentes represalias ꝛ vtentes in clericos ꝛ bona clericorum. Ca. 22.

Illi qui represalias aduersus personas ecclesiasticas: seu bona ipsarum concedunt: vl' extendunt ad eas: nisi ꝑsūptionē hꝰi reuocauerit a ꝯcessiōis vel extēsiōis tpe infra mensē: si ꝑsona singularis fuerit sñiaꝫ excōis incurrat: si vniuersitas ecclesiastico subiaceat interdicto. Grego. xꝰ extra ꝺ iniuri. si pignoratōnes. libro sexto. Ecclesiasticas. vt clericos templarios hospitalarios: conuersos ꝛ deo deuotos. 17. q. i. duo Johannes an. Extendunt. facit differentiam inter extendere ꝛ concedere Quia ciuitas vel superior dicitur cōcedere: sed ille cui conceduntur extēdere: puta quia ciuitas bononiensis dedit represalias ciui suo contra florentinos: q̄s extendit ille ad clericos.

Jo.an.Presumptione.i.ꝯcessione:vł
extensione represaliaꝝ:qđ est contra
ecclesiasticā libertatē. Jo.an.Mēsem
ꝙ si infra mensem istū ꝓcessum fuit
ad actum:qꝛ fuit ecclesiastica pſōa.ꝑ
alia pignorata.i.repſalia facta ꝯ eum
Nunquid hec pena habebit locum ī
fra mensem.Dic ſm Bar.ꝙ in statū
pstinū reuocandū erit infra mensem
ex̄ de sen.ex.li.6.quicunqꝫ.Uel scđm
Guil.reuocatio integra fieri ꝺꝫ ante
qꝫ ꝓcedatur ad actum:alias locū ha
bet pena.Jo.an.

Excōicatio ꝯ grauantes pſonas ec
clesiasticas in se vel suis ꝓpter qđ no
luerunt eligē eos đ qbus rogati erāt.

Capi.23.

Sciant cūcti ꝙ clericos vel q̄s
libet alias pſonas ecclesiasti
cas ad q̊s in aliqb⁹ mōasteri
is:aut alijs pijs locī spectat electio si
pro eo ꝙ rogati:seu alias inducti eū
ꝑ quo rogabantur siue inducebanť
eligere noluerunt.Uel ꝯsanguineos
eoꝝ aut ipsas ecclesias monasteria
seu loca cetera beneficijs:seu alijs bo
nis suis ꝑ se vel ꝑ alios spoliādo seu
alias iniuste ꝓsequendo grauare pre
sūpserint:se ipso facto nouerint sñia
excōicationis innodatos.Greg.x⁹ ex̄
de elec.li.6.sciant cuncti.ēt eps.Eccła
sticas vt conuersos templarios: ꝙ lꝫ
non sint clerici:sunt tñ eccłastice pso
ne.Spectat.de iure cōi in collegiata
ecclesia:ad collegium spectat electio:
⁊ si non ē collegiū spectat ad pronuꝫ
nisi aliud inducať de ꝯsuetudīe. Si
āt non eēt ibi collegiū vel pron⁹ ꝑ di
ocesanū hꝫ ibi ordinari.10.q.i.regēda
Et hec va q̊ ad electionem prelati:de
inferiore non.s.e.ti.cum ecclesia vul
terana.Jo.an.Rogati.Quando pre
ces inducunt simoniam:dic vt.8.q.i.
moyses.Inducti per ꝓmissiones vel
alio mō.Jo.an.Alios.Sed nunquid
hec pena locum habebit in presentan
te pſono:videť ꝙ non:qꝛ de electiōe
tm̄ loquitur ⁊ non de pn̄tatiōe:⁊ hec
ē penalis ⁊ ideo restringenda.Dic ꝙ
si pronus ē clericus vel persōa eccła
stica locū hēbit ꝯstitutio: nec ē hꝰ odi
osum sed fauorabile ecclesiaꝝ fauore
Si aūt pronus est laicus pena locuꝫ
non habebit: cuꝫ constitutio dicat cle
ricos vel ecclesiasticas personas.Jo.
an.Idē Guil.Bar.Archi.Jo.mo.
qui dicunt etiam idem in postulante
sñia.Et ſm Guil.epi bene poterunt
absoluere.Jo.an.Exquo cōditor ca
nonis huius absolutionem sibi papa
non reseruat:extra de sen.ex.nuper.
Nota ꝙ Archi.hic mouet questio
nem de mādatario.i.de eo qui ex mā
dato alterius aliquid horum opatur
vtrum incidat in canonem.Allegat
ꝑ ⁊ contra dicentes:finaliter conclu
dit ꝙ dici pōt: ꝙ mandatarius talis
ligetur:⁊ si non verbis hui⁹ capłi tñ
mēte:maxime cum pticipet in crimi
ne:⁊ sic actor mali.

Excōicatio contra impedientes ꝑ
sonas ne litigent in foro ecclesiastico
in causis quibus ex iure vel consuetu
dine vel ex impetratis a curia potest
in tali iudcio exigi.

Capi.24.

Statuimus neqꝫ īpetratores
liraꝝ nraꝝ vel alios ad nos:
vel alias ad foꝝ ecclesiasticū
recurrentes sup cāis que ad idē forū
de iure:vel de antiqua consuetudine
pertinere noscuntur ad desistendum

Vel in foro seculari de q̄onib⁹ h⁹i li
tigandum ꝑ eorundē iudiciū ecclesi
asticoꝝ īpetrantiū aut litigantiū seu
volentiū litigare: aut ꝓpinquoꝝ ipo
rū: seu reꝝ illoꝝ: aut ecclāꝝ suaꝝ ca-
ptiōem: modisue alijs qbuscunqꝫ cō
pellat seu compelli faciat: vel ꝓcuret
nec ꝑ se vel alios impediat: quomin⁹
coraꝫ iudicib⁹ ecclesiasticis delegatis
seu ordinarijs querulantes de causis
que vt p̄missū est ad cognitionem ꝑti
nent eorundē possint libere iusticiaꝫ
obtinere: nec ad p̄dicta facienda det
auxiliū consiliū vel fauorem. Siquis
v̊o ꝯ p̄sūpserit excōicationi se ipso fa
cto nouerit subiacere: a qua nisi tam
iudici cuius cognitio fuerit impedi-
ta: vel iurisdictio vsurpata: q̄ꝫ parti q̄
in persecutione turbata fuerit sui iu-
ris: de iniuria damnis ꝛ expensis ac
īteresse p̊us ꝑ eundē fuerit integre sa
tisfactū: nullaten⁹ absoluat̄. Bonifa.
extra de emu. ec. quoniam. li. 6. Nul
latenus: idest nllo modo. Quid si an
te satisfactionem tales fuerint absolu
ti. Non credo ꝙ talis absolutio tene
at: hoc ista specialiter prohibente lit
tera. Archi. ꝛ Jo. an. dicit ꝙ tunc de
mum facta satisfactione per ordinari
os poterit absolui: qiuia papa non si
bi retinuit.

Excōicatio contra dn̄os ꝛ officia-
les dantes licentiam grauandi cleri-
cos vel suos consanguineos propter
sententias latas contra eos.

Capi. 25

Quicūqꝫ ꝓ eo ꝙ in reges p̊n
cipes barones nobiles bali-
uos vel quoslibet ministros
eoꝝ: aut quoscūqꝫ alios excōis suspē
siōis: siue interdc̄i sn̄ia fuerit promul
gata sn̄iam alicui dederit: occidendi
capiendi: seu al's in ꝑsonis aut bonis
suis vl' suoꝝ grauādi eos: q tales sn̄i-
as ꝓtulerunt: siue quoꝝ sꝭ occasione
ꝓlate: vel easdē sn̄ias obseruātes: seu
talit̄ excōicatis cōicare volētes: nisi li
centiā ipsā reintegra reuocauerit: vel
si ad bonoꝝ captionē occasione ipsi⁹
sn̄ie sit ꝓcessum: nisi ipsa bona fuerit
infra. 8. dieꝝ spaciū restituta: aut sa-
tisfactio ꝓ ipsis īpensa: eo ipso sn̄iam
excōis īcurrant: eadēqꝫ sint sn̄ia ino-
dati oēs q ausi fuerint p̄dc̄a sn̄ia da
ta vti: vel aliqd premissoꝝ ad q̄ com
mittenda dare sn̄iam ꝓhibuim⁹ alias
cōmittere suo motu. Qui aūt in eadē
sn̄ia ꝑmanserit duoꝝ mensiū spacio:
extunc ab eo non pn̄t: nisi ꝑ se. apo.
absolōis beneficiū obtinere. Greg. x°
ex̄ de sen. ex. li. 6. Reges. Est āt ordia
rius regis ep̄s in cuius diocesi delin-
quit vel domiciliū hꝫ: di. 96. si impa-
tor. Jo. an. Et dicit Archi. ꝙ non so-
lum regē: immo ꝛ impatorē pōt ep̄s
excōicare. 2. q. 7. §. item cū dicenduꝫ.
Ministros ad clericos pōt inferri: et
sic ꝓprie insequit̄ verbū suspensiōis
Jo. an. Sn̄iam. multo forti⁹ idē ī vsu
vel mandato. Archid. Dederit. clare
demōstrat hec littera ꝙ si aliquis cō
tēplatione excōicati faciat ea que h̄ ī
lr̄a numerant̄ ipse excōicatus nō dꝫ
eē in culpa: nisi sbsequēte p⁹ fc̄m ra-
tū hēat Arch. Suoꝝ. s. ꝯsāguineoruꝫ
vel familiariū. Et sic nō casū in q̊ ꝑcu
tiens ꝛ mādās ꝑcuti laicū ē excōica-
t⁹: ad idē. s. de electi. sciant. li. 6. Joh.
an. Grauandi. puta ne quis emat ab
eis vel eis vendat: ꝛ his similia. Joh.
an. Reintegra. i. anteq̄ꝫ ad occidendū
vel capiendum vel alias grauanduꝫ

easdē ꝑsonas in aliq̊ fuerit ꝓcessum.
Un̄ vr̄ ꝙ si reintegra fiat reuocatio
mandati vl' talis lr̄ie locū non hʒ qḋ
hic seqt'. Si āt ad aliquē actū sit pro
cessū p eū cui lr̄ia ē ɔcessa: statiʒ lr̄iā
dantes sunt ligati vt hic pʒ: de hoc ḋ
pe.di.i. Sigs non dicā. sed videt' ɔ.j.
ꝓxi. ibi eīm bona ipsa ꝛc. Dic ꝙ gra-
uior ē offensa ꝑsone q̄ȝ rex: de q̈ offē
sa logtur lr̄a: q̈ casu ipo fc̄o statim li
gant' vt dc̄m ē. Lr̄a āt seq̄ns logtur
in offēsione rex: ad q̄x restōnē t'mi-
n°. 8. diex ꝑfigit': vt. j. pʒ. Archi. Im
pensa. s. cū res n̄ extat vel placet leso.
Incurrant. Nō duplici funiculo sr̄
ligati: qḋ eē pōt. 3. q. 4. engeltrudam.
Jo. an. Uti. Et sic mandans ꝛ māda
tarij eadē pena puniunt'. al's. i. preter
aliquā lr̄iam. Jo. an. Obtinē. Silr' in
cēdiari⁹ eccl'iax q ex quo denunciati
fuerint non possūt absolui ab alio q̄ȝ
a papa. s. e. tua. Et si papa hoc nō ex
ꝑssisset perpetuo potuisset ordinari-
us ipsum absoluere. s. e. nuper. Johā
nes an.

Excōicatio ɔ̄ facientes exigē ꝛ exi
gentes pedagia ꝛ gabellas a clericis
ꝛ religiosis ꝛ ꝑsonis ecclesiasticis.

Cap. 26.

C Onstōnē felicis recordatōis
Alex. pape. 4. ꝑde. nr̄i. Qui
statuit ecclesias ꝛ ꝑsōas ec-
clesiasticas ad pedagia ꝛ guidagia:
penitus non teneri: nec ad exhibendū
vel soluendū talia ꝓ reb⁹ suis ꝓprijs
q̄s non cā negociādi deferūt vel ḋfer
ri faciūt seu trāsmittūt. Uolētes ppt'
multox abusū pene adminiculo ad-
iuuare. Adijcim⁹ districti⁹ inhibēdo
ɔ̄ria consuetudine quoruncunq̄ȝ que
dicenda est vius corruptela non ob-
stante: vt nec collegiū nec vniuersitas
nec alia ēt singularis ꝑsōa cuiuscūq̄ȝ
sit dignitatis ɔditōis aut stat⁹ a ꝑfat]
ꝑsonis: aut ecclesijs ꝓ ꝑsōis ipsis aut
reb⁹ ꝑdict] tallias exigat: vel extorq̄at
ꝑ se ꝑ vl' aliū suo noīe: l' aliq̄o aut eos
ad h⁹i ꝑsoluenda cōpellat: q vero ɔ̄
fecerint si ꝑsone fuerint singulares
Si aūt collegium vel vniuersitas ci-
uitatis castri seu loci alteri⁹ cuiuscun
q̄ȝ ipsa ciuitas castrū vel loc⁹ interdc̄i
sn̄iam ipso fc̄o incurrāt: nec ab excōi
catione h⁹i absolōȝ: vel interdc̄i rela-
xationē obtineāt: donec exacta plena
rie restituerint: ꝛ de trāsgressione sa
tisfecerint ɔpetēter: ex̄ de cēs. quanq̄ȝ.
li. 6. Si vniuersitas vel singularis ꝑ-
sona ecclesias vel ecclesiasticas ꝑsōas
ɔpulerit soluere pedagia vel guida-
gia vel exactiōes ꝓ reb⁹ suis q̄s cau-
sa negociatōis non deferūt: vel ꝓ ꝑso
nis singularib⁹ excōicati sr̄ ꝛ vniuer-
sitas iterdicta. Jo. an. in sū. Itē nō ꝙ
res clericox eodē ꝑuilegio gaudent
q̊ res eccl'iax q̄ȝtū ad istud. Negociā
di. Hoc verbū a multis plene n̄ intel
ligit'. vn̄ dic ꝙ ille dr̄ negociator: qui
cōpat rē vt integrā ꝛ imutatā vendē
do lucret'. Sed q rem cōpat vt mā
sit sibi aliqd in̄ opandi: puta ex ferro
clauos: vel alia artificiata ille non est
negociator. Hanc autem negociatio-
nem clerici exercere non debent: vt.
88. di. fornicari. Si autem deferant:
seu deferri faciant clerici res causa
mercimonie hac immunitate nō gau
dent: ꝛ sic est argumentum contra
emptores redditnum clericorum: qui
volunt in his gaudere immunitate il
la qua ꝛ clerici: vt. s. non soluant pe-
dagia ꝛ guidagia de emptis a clericl

Fran.de zab. q̄rit an qd̄ hic dr̄ de pe
dagijs: locū hēat in gabellis ⁊ datijs
q̄ leuant in ciuitatibꝫ lōbardie:⁊ rn̄-
det q̄ Steph.dicit q̄ sic:q: idē iuris
de ipsis:ar.14.q.3.putat.⁊.c.pleriq̄z.⁊
ð pui.q̄ꝫto.⁊ ex hoc dic̄ q̄ tota italia
ē interdc̄a ⁊ clerici irregulares hoc
non seruātes:hec ille.Sed hodie tali
ter excōicati non sūt vitandi:nisi denū
cient̄:vt hēs de cle.ex.mini.c.vlt.Ar
chi.Singulares.Generaliter loq̄tur
Vn̄ credo q̄ cōprehendat ēt epos:si
obijciatur.j.c.li.6.de senten.ex. quia
periculosum.Dic q̄ non loq̄tur in sē
tentia excōicationis vt hic:sꝫ suspen-
sionis ⁊ interdicti.Archi.Obtineant
cū papa sibi taliū absolutionē nō reti
neat alijs concessisse videt̄:de sen.ex.
nuper.Archi.Restituunt. Hoc ver-
bū demonstrat q̄ absolutionē prece
dat restitutio:sic.2.q.7.accusatio.vbi
de hoc in glo. Excōicatos. qd̄ videt̄
ꝯ.⁊.17.q.4.pꝛoꝝ.in fi. Vbi plene de
hoc in glo.⁊.11.q.3.excommunicatos.
in glosa.

Excōicatio ꝯ̄ imponētes tallias et
exactiones clericis ⁊ ecclesiasticis ꝑ
sonis. Cap.27.

Aduersus rectores ꝯsules ci-
uitatuꝫ:⁊ alios īponentes tal
lias ⁊ collectas vel alias exa
ctiones:qui ecclesias ⁊ viros ecclesia
sticos tallijs seu collectis: ⁊ exactioni
bꝫ alijs aggrauar̄e nitunt̄:volēs emu
nitati ecclesie lateranense ꝯciliū ꝓui
dere:p̄sūptōnē hꝫi sꝫb anathematis di
strictōe ꝓhibuit transgressores ⁊ fau
tores eoꝝ excōicatiōi sꝫbiacere p̄cepit
donec satisfactionē impēderint cōpe
tentē:⁊.j.circa fi.Et successores ipsiꝫ
nisi satisfecerint infra mensē manere
decernimꝫ ecclesiastica censura ꝯclu
sū donec satisfecerint ꝯpetenter.Et ī
eadē post dicta supꝛꝫ īmediate seq̄ē
ti. Vez̄ siq̄n̄ forte ep̄s simul cū cleri
cis tanta vtilitatē vel necessitatē ꝓspe
xerunt:vt absq̄z vlla coactione ad re
leuādas vtilitates ⁊ necessitates cōes
vbi laicoꝝ non suppetunt facultates
sꝫsidia ꝑ ecclesias duxerint conferen
da:predicti laici humiliter ⁊ deuote
recipiant cū grāꝝ actione.Propter ī
prudentiā tn̄ quorundā romanꝫ pon
tifex prius consulatur.Inno.3ꝫ ex̄ de
immuni.ec.lateranense concilium.ð
quo.s̄.c.non minus. vbi fertur talis
sententia excōicationis: cum ista tn̄
additione seu conditione: si admoni
ti desistere noluerint. Vbi dicit glo.
Ber.q̄ si se non correxerint post ad
monitioneꝫ sunt ipso iure excommu
nicati.Et dicit Hostiē.q̄ sufficit vna
admonitio: maxime quia canon iste
inductus est in fauorem ecclesiarum
⁊ odium tyrannoruꝫ:quorum aliqui
sunt adeo terribiles q̄ nec facile est
eos tertio admonere:cū q̄ꝫtuncunq̄z
monent̄ appellant:nec audent prela
ti dare sententias timentes forsitan
plura perdere.Prouidetur ḡ q̄ suffi
cit vna admonitio cum competenti
dilatione.Appellatio v̄o excluditur:
q: a correctione canonis non appel-
lat̄:nec p̄lato ē īputandū:si a canone
sn̄ia ꝓfert̄. Addit̄ ēt ⁊ fert̄ sētentia
excōicationis in predicta decretali.
Non minus contra euacuantes iuri
sdictionem ⁊ auctoritatem prelaroꝝ
ita vt nihil potestatis in eis in suis vi
deatur hoībꝫ remansisse nisi admōiti
destiterint. Vbi dicit Io.an.sup ver-
bo iurisdictionē:ēt spūalem interduꝫ

Hic tñ loquit̃ ꝺ tp̃ali: qm̃ ẽt rectores hodie non solã diminuẽ: sꝫ ẽt in totũ sb̃trahẽ moliunt̃. Et tales si moniti non desistant sunt excõicati ipso iure ꝛ hac sñia infiniti ligant̃: ꝗ non vitantur vt dicit Hosti. qꝺ piculosissimũ ẽ Successorẽ ipsi⁹. s. in illa dignitate vł rectoria. Consueuerũt. n. vniuersitates ꝛ ciuitates sibi eligẽ rectores ãnuales: nec delictũ pdecessoris p̃iudicat successori: sꝫ iã ẽ ꝓpriũ delictũ: ex quo ipsũ non purgat: qꝛ ꝯsẽtit vt dicit gł. Ver. Infra mensẽ. s. a tp̃e sui regiminis cõputandũ: ꝛ ẽt interim si ꝯsẽsit his ꝓpter que fuit excõicat⁹ predecessor ei⁹: cũ p id appareat ꝙ in crĩe dãnato pticipet: ꝛ sic ligatur eadẽ sñia. De hoc aũt tp̃e quo ad sñiam huius canonis nihil minui põt: tñ ordinari⁹ hunc terminũ ex cã abreuiando sñia sua talẽ posset ligare. Jo. an. Inclusũ ꝗ ẽ canon late sñie. Jo. an. Satisfecerint. Omne dãnũ emendandũ eccłie qꝺ ex ipsius exactione ipsi contingit. Sꝫ ꝛ si ꝯsilium dedit de collecta ĩponenda ad restõnẽ ipsi⁹ tenet̃. Si võ ꝯsiliũ non dedisset forte non cogeret̃ ad emendationẽ collecte: sꝫ ał's interẽẽ qꝺ obuenit eccłe ex ipsius regimine emendabit: ꝛ forsitã sp̃ualẽ pñiaꝫ ꝛ ẽt pecuniariã eũ subire ꝺm ꝙ bon⁹ iudex arbitrabitur oportebit. Hec ãt tm̃ locum hñt: cũ quis succedit in regimine illius qui ẽ excõicat⁹ ex predictis cãis: vel aliter q̃litercunqꝫ ꝓpter libertatẽ eccłaꝝ violatam: sec⁹ si ex alia cã eẽt ptãs excõicat⁹: vel ꝯsiliarij vel vniuersitas seu ciuitas interdicta tunc. n. successor non eẽt excõicat⁹ ꝺꝫ Inno. cuius ẽ q̃si tota ista glo. Hoc ĩtelligas sic ꝺm Hostien. vꝫ ꝙ mensis iste siue p̃sumptio q̃ ex lapsu sumitur ad alios casus non extendit̃. Illꝺ ãt certũ ẽ ꝙ ꝗcũqꝫ succedit excõicato: ꝛ fouet f̃cm dãnatum ꝓpter qꝺ p̃decessor fuit excõicat⁹ eandẽ sñiam incurrit. Jo. an. ꝛ addit ꝙ si nouus rector opam dedit q̃tũ potuit ꝙ hoc emendaret. Sꝫ cõitate vel vniuersitate resistente qꝺ intendebat non potuit obtinẽ: non ꝓpterea excusat̃: nisi oĩno relinquat regimen. Jo. an. Necessitatẽ iustã ꝛ honesta. Inno. Quorundã p̃latoꝝ ꝗ sine iusta cã dabant subsidium ꝛ soluebant. Inno. Cõsulat̃. Nõ hic ꝙ p Bonifa. in. 6. e. ti. ꝛ. c. clericis fuit lata sñia excõis: a qua absolui nõ poterant citra sedem ap̃ł'icam: in laicos ĩponẽtes collectas ꝛ tallias clericis vel alias exactiones ꝛ psonis ecclesiasticis: ꝛ talia dantes eisdẽ absqꝫ l'ñia sedis apostolice. que quidẽ ꝯstõ Bonifa. in cle. e. ti. c. quoniaꝫ. extat renocata. Et qꝺ ĩ istis duabus decretalibus. s. non nimis. ꝛ aduersus. circa huiusmodi materiam dr̃: precipitur obseruari. Queritur si ad clericũ aliqua de cã iusta casamentum rustici: ꝛ possessiones pueniẽt: ꝛ ꝓ mõ illarũ ꝛ q̃titate soluebat rustic⁹ in questis ꝛ collectis: q̃ cõiter fiebant in loco rõe regis vel alia. Utrũ ipse cł'icus teneatur silr̃ in predictis ꝓ mõ ꝛ rata possessionũ. Omissis alijs allegatiõib⁹ ꝓ ꝛ cõtra: finaliter dici põt ꝙ talis clericus liber debet eẽ a predictis: qꝺ ꝓbatur p. c. quia nonnulli. de ĩmu. ec. libro. 6.

Excommunicatio cõtra extorquẽtes per vim vel metum a censuris ecclesiasticis absolutionem.

Capi. 28.

Absolōis bñficiū ab excōica-
tōis sñīa: vel q̄cunq; reuoca
tōnē ipsius vel suspēsiōis seu
ēt iterdicti p vim vel metū extortam
pñtis ɔstōis auc̄te oīo virib⁹ vacua-
m⁹: ne āt sine vīdicta violētie crescat
audacia: eos q reuocationē seu abso
lutionē hi⁹ vi vel metu extorquent ex
cōis sñīe decernim⁹ subiacē. Greg. x⁹
ex̄ de his q̄ vi me. ve cā fi. li. 6. Abso
lutionis h⁹ decre. fuit dubitatio: q: re
gulariť q̄ p metū fiunt tenent seu va-
lent ⁊ obligāt: qḋ dic vt nō. 15. q. 6. au
ctoritate. Fallit tñ ī casib⁹ ibi notatis
ad q̊s addo istū: ⁊ q: sicut iniusta ex-
cōicatio ligat: sic videbať de iniusta
absolōe: de pe. di. i. verbum. Job. an.
Excōis ēt iniustis. humiliť. n. dz pete
re absolutionē: non p metū cōpellē:
q: sñīa pastoris siue iusta siue iniusta
tz. ii. q. 3. c. i. ꝭm. Gra. ⁊ Bar. Renoca
tionem. differentiā facit iter absoluti
onē ⁊ ꝛuocationē. Et pōt dici absolu
tio solēnis q̄ fit iuxta formā ecclesie.
Reuocatio v̄balis sine solēnitate: vel
vbi tenuit excōicatio locū hēat abso-
lutio: vbi ñ tenuit excōicatio reuoca
tio. Uel referreť reuocatio ad abso
lutionē ad cautelā. Jo. an. Sz iterdi
ctū ꝓprie dr̄ relaxari. Archi. Sus-
pensionis. itelligo indistincte: vt loq-
tur. i. siue ab officio siue a beneficio: si
ue ab ingressu ecclesie: ex̄ de sē. ex. is
cui. Jo. an. Interdicti. Ista tria sunt
paria: que omnia sub ecclesiastica cē
sura continentur: de ver. signi. querē
ti. Et secum trahunt executionē. Un
de sequens appellatio non suspendit
eaꝝ effectū: ex̄ de appella. pastoralis.
⁊ in scriptis fieri debet: extra de sent.
ex. cū medicinalis. Jo. an. Uim. Uis
est maioris rei īpetus cui resisti non
potest. s. commode. ff. e. l. i. Metus au
tē est trepidatio mentis instantis: vel
futuri piculi cā. ff. e. l. i. Et exigitur ꝙ
pñs sit metus lz futuꝝ piculū: ⁊ quis
met⁹ excuset: nota. s̄. e. dilecti. Jo. an.
Et diciť metus quasi mentez tenens
vis tamen plus est q̄ metus. Omne
eniz qḋ vi fit p metū fit: sed non ecō-
uerso: sed cū met⁹ inferť ei resisti pōt
lz cum periculo. Et cū multis modis
accipi possit metus: accipiatur large:
vt sonat ista littera: ⁊ hoc in odiuz fa
cientis. Nota tamen ꝙ licet aliqua v̄
ba dicat talis: que videantur incute
re timorem. Illa tamen non semper
sufficiūt ad iustum timorem. Et ideo
hoc relinquo arbitrio boni viri ꝭm
quod dicitur in glo. In pluribus ali
is: ex̄. e. ti. cum dilectus. Archi. Et q̄-
uis in excōicatione per vim vel me-
tum extorta idem videatur. s. ꝙ ipso
iure non valeat: q: par ius ligādi vel
soluendi esse voluit: de pe. di. i. verbū
dic contra scilicet ꝙ valet ꝭm Grati.
ii. q. 3. quatuor. Jo. an. Ratio est. quia
vtrobiq; anime consulitur: quod est
in dubio faciendum. Potest tamen
per exemptionem elidi: vt notatur in
predicto. c. quatuor. Extorquēt. ergo
si metum ītulit ⁊ iudex absoluere no
luit non habet locum hec pena: quia
verba ⁊c. extra de clericis non residē
ti. c. relatum. Aliter tamen punietur
Johan. an. Excommunicationis. No
ta excommunicatus accipit excom-
municari: qḋ dic vt notatur. 2. q. 4.
engeltrudam. Si autem non ipse ex-
communicatus: sed alius hunc metū
īferat: sic excommunicatus erit: ⁊ sic
non sumatur ꝑdictum. argumentū.

Sz nūqd in hoc casu ipse excōicat⁹ t īterdcs vel suspēsus icurrit hāc penā. Dic q sic: si mandauit vel eius noīe sēm ratū hūit:ex̄ ò elec.scriptū. Nec dicam istos penā euadē:lz absolutoꝛ postea ratū hēat illō qō ab initio co/act⁹ fecerat:qꝛ statim ab initio ligati fuerunt. Absolui tñ poterunt p suuz ordinariū:cū ꝯditoꝛ canonis sibi nō retinuerit absolōem: ex̄ de sen.ex.nu p. Et in hāc penā incidit q p penam amissionis reꝝ ad hoc cōpellit ipsuz excōicatorē.s.e.c.abbas. Jo.an. Sub iacere. Quid si ꝯpulit p vanū metuz de q̄ timē non debeat. Nunquid tūc locum haberet pena. Dic q non ꝺm Bar.qꝛ talis metus non inducit re/stitutionē nec ꝓprie appellatur met⁹ Jo.an.

Excōicatio ꝯ cogentes diuina offi cia celebrari in loco iterdco : ꝛ ꝯ ex/cōicatos vel interdcos euocantes ad diuina:ꝛ contra admonitos non exe untes. Ca.29.

PResūptores q ī locis intdco supposit] quecꝗ̄ ꝺcetero diui na celebrare officia quolz co gerint q mō pdco ad officia eadem audiēda aliquos excōis pↄti vel īter dicti ligatos sñia euocare:seu q ne ex cōicati publice:aut interdci ò eccl'ijs dū in ipsis missaꝝ solēnia aguntur a celebrātib⁹ mōiti exeāt ꝓhibē :vel ēt īpedire:necnō excōicatos publice et īterdcos q in ipsis ecclesijs noīatiz a celebrantib⁹:vt exeant mōiti remanē ꝓsūpserint excōis sñia a q̄ p sedē dun taxat aplicā possint absolui sacro ap probante ꝯcilio īnodam⁹: ex̄ de sen. ex.grauis.in cle. Presūptores.hec pe na non extendit̄ nisi ad dños tpales excepto vltimo casu ibi:necnō excōi/catos.dños aūt intellige plātos : qui hūt tpale dñiuz in loco. Pau. Quolz oēm modū ꝯpulsiōis realē psonalez directū ꝛ indirectū ꝯpꝛehēdit. Ut si res eoꝝ occupāt ꝯsanguīeos grauāt in psonis vel rebus:facit de elec.sciāt cuncti.e.ti.li.6. Jo.an. Cogere ꝓsum pserint:qō sequitur ꝛ est pꝛimuz mo do pꝛedicto.s.voce pꝛeconis: de quo s̄.dixerat. Uox pꝛeconis qñqꝫ paucis innotescit:ꝛ hoc respectu foꝛtioꝛ vide tur vocatio per campanam:sed quia pꝛeco loquitur ꝛ edictum ponit ex p te mandantis:ideo maioꝛ est contēp tus. Jo.an. Euocare ꝓsumpserint:qō sequitur. Et est secundū. Publice ex/cōicatos.n.occulte non vitamus ī pu blico.ii.q.3.§.cuz ergo. In alijs ergo diuinis officijs non est loc⁹ pene. Jo. an. Moniti. Non dicit nominati vt ī proxi.vs.per quod patet:q quo ad p hibentes sufficit generalis mōitio:pu ta q monet q oēs excōicati ꝛ inter/dicti exeant:ꝛ ille pꝛecipit q non exe ant. Jo.an. Si autem pꝛeciperet vel ꝓhibēt ñ sbditis:nō eēt loc⁹ pene ꝺm Pau. Pꝛohibē ꝓsūpserit qō seqt̄:et est tertiuz. Noīatim.ex generali mo nitione nullus ligatur ex eo q rema net.soli ergo noīatiz moniti remanē/tes ligabuntur. Jo.an. Remanere.in tellige etiam si ipsi domini tempoꝛa les non mandent hoc. Jo.an. Excōi/tionis. Excōicatus ergo iteꝝ excōica tur:de hoc.3.q.4.engeltrudam. Jo/hannes an.

Excōicatio contra facientes statu ta q vsure soluantur vel solute nō re stituantur ꝛ iudicantes ꝺm ea.

Capi.30.

Q Uicũq; cōitatũ ipsaꝝ ptātes
capitanei rectores ꝯsules iu
dices ꝯsiliarij aut alij gcunq;
officiales statuta hꝰi decet'o facē vel
dictare: vel ꝙ soluāt' vsure: vel ꝙ cū
solute petant' non restituāt' plene et
libē sciēter iudicare p̄sūpserint sn̄iam
excōis icurrāt: eandē ēt sn̄iam incur
furi: nisi statuta hꝰi hactenꝰ edita d li
bris cōitatū ipsoꝝ: si sup hoc ptātem
hūerint infra tres mēses non deleue
rint. Aut si ipsa statuta siue ꝯsuetudi
nes eoꝝ effectum hn̄tes quoquo mō
p̄sūpserīt obseruare. Cle. 5ᵒ. de vsu. in
cle. cōitatū. Ipsa āt cōitas nō icurrit
hanc penā: de sē. ex. romana. li. 6. Cō
sules. Noīa sunt officialiū ſm varias
locoꝝ ꝯsuetudines: ꝛ quia oīa n̄ pōt
expecificare: submittit ita clausulā ge
neralē: vt ꝯphendat oēs quocūq; noīe
censeant'. Pau. Consiliarij ad talia
dantes ꝯsiliū Pau. Officiales. ğ siqs
talia statuta non vt officialis scribēt
vel dictaret non ē excōicatꝰ. Nō ob.
ne cle. vel mo. sn̄iam. qꝛ ibi duo requi
rūt'. s. ꝙ scribat vel dictet: ꝛ ꝙ homi-
cidiū postea sit secutū: qꝛ tunc dat au
xiliū vel fauorē ꝓnuncianti: vt ibi nō
Inno. ꝛ Hosti. Sed hic scribēdo faci
endo vel dictādo tm̄ icurrit penā ab
sq; alia executione statuti. Pau. Sta
tuta hꝰi de qbus. s̄. dixerat. s. q̄ exigi
ꝛ solui vsuras ꝯcedunt: vel ad soluen
dū debitores cōpellunt. Uel grauia
onera iponunt vsuras repetētibꝰ: sic
si eēt statutū: ꝙ vsuras repetentes in
foro eccl'astico p ptātē cogāt' vsura
rio mutuare tātā pecuniā ꝛ tāto tpe
q̄nto tenuit repetēs pecuniā vsurarij
Soluāt' vꝰe i casu a iure n̄ ꝯcesso: se
cꝰ si in cāu ꝯcesso: vt ex. e. ti. c. i. ꝛ. c. sa-
lubrit'. Pau. Improp̄e tn̄ dr̄ vsura in
p̄dc̄is. c. alī'. Lau. Ut ğ locꝰ sit pene:
necesse ē ꝙ statuto caueat': ꝙ vsure
soluant'. Und non sufficēt si statuto
caueret' ꝙ vltra duos vel tres dena
rios p libra non soluant' i mēse: qꝛ. s̄.
illā sūmā ꝓhibendo: non videt' p h̄
vsq; ad illā ꝯcedē: ar. de treu. ꝛ. pa. c.
i. Pau. ꝛ Jo. an. De mentali āt vsura
hic non videt' loqui hec lr̄a: qꝛ lz cre-
ditor in iudicio ꝯfiteat' suā prauā in-
tētionē: tn̄ repeti non pōt vt vsura sz
vt q̄si vsura ꝛ iniuste receptū: vt nō.
Ho. e. ti. ꝯsuluit. Ubi dic̄ ꝙ vsura mē
talis dz restitui. Idē ibi Inno. ꝛ rai.
in sū. Pau. Repetant'. ab eo q potest
nec ob. c. qꝛ frustra. e. ti. Pau. Resti-
tuant'. qn̄ de eaꝝ exactione ꝯstat i iu
dicio iudicare: ꝛ q iudicata scripſint
si iudicet' ſm p̄dc̄a statuta: d sē. ex.
nouerint. in fi. vbi vō non iudicatur
ſm statuta: tūc scribēs sn̄iaz n̄ icurrit
penā: sz solū iudicās: nisi velit dicē ꝙ
hec ꝯstō ēt i pᵒ. cāu pēal' n̄ extēdit ad
psōas n̄ exp̄ssas: et videt' viꝰ: ar. d re.
iu. in penis. li. 6. Pau. ꝛ Jo. an. dic̄ ꝙ
de scribentibꝰ iudicata n̄ exp̄mit hec
ꝯstō. Incurrāt. incōtinēti sine tpis in
teruallo: ꝛ sic faciētes dictātes ꝛ scri
bētes talia statuta: ac iudicātes vſas
eē soluendas statim st' excōicati: vl' n̄
repetendas vel repetitas n̄ soluēdas.
Alid in his q statuta iā fc̄a debēt de
lere: q vz si hn̄t ptātē delēdi. s. de iure
ꝛ de fc̄o: vt dicunt Pau. ꝛ Jo. an. si n̄
deleuerint post tres mēses: ēt ipsi sūt
excōicati. Cōsuetudines hoc dicit: qꝛ
qn̄q; n̄ statuūt talia sz assuescūt. i. ꝯsu
etudinē ducunt. Jo. an. Obseruar' of
ficiales. s. expressi. si. n. n̄ expressi ea ſ-
uant: non st' excōicati. Jo. an. ꝛ Pau.

Excōicatio ꝯ portantes ꝓhibita sa racenis vel mittentes vel de portub⁹ ex hi ꝑmittentes.

Capi. xi.

Excōicamus ⁊ anathematiza mus illos falsos ⁊ ipios chri stianos qui ꝯ iesū christuꝫ ⁊ pplm christianū saracenis arma fer rū ⁊ lignamina deferunt galeaꝝ: eos ēt qui galeas eis vendunt vel naues vel in piraticis saracenoꝝ nauib⁹ cu ram gubernationis exercent aut ma chinis aut quibuslꝫ alijs īpēdunt eis aliqđ ꝯsilium ⁊ auxiliū in dispendiuꝫ terre sc̄e: ipsosq̧ reꝝ suaꝝ puatione mulctari: ⁊ capiētiū seruos fore cēse m⁹. Precipiētes vt p oēs vrbes mari timas in diebus dn̄icis ⁊ festiuis hi⁹ sn̄ia publice innouet̄: ⁊ talib⁹ gremiū non apiat̄ eccl̄e: nisi totū qđ ex com mercio tā dānato pceperint: ⁊ tm̄dē de suo in subsidiū terre sc̄e transmiserit ⁊. j. Qꝫ si forte soluendo non fuerint sic alias reat⁹ taliū castigent̄: q̄ i pe na ipsoꝝ alijs interdicat̄ audacia si milia p̄sumendi. Inno. In cōcilio ge nerali: ex̄ de iude. ⁊ sara. ad liberādā Conciliū ḡnale de quo hic repetit la teranense ꝯciliū: de quo. s̄. ita quorun dā. ⁊ addit penā īponendā tpe abso lutionis ibi talib⁹. Notandū q̄ tales excōicati non absoluunt̄ ab excōe: ni si totū qđ ex commercio dānato pce perint: ⁊ tm̄dē de suo in subsidiū ter re sc̄e transmiserint. Si tn̄ absoluan tur non fc̄a satisfactōe: absolutio tꝫ: sꝫ reduci debent in p̄stinā excōis sn̄iam nisi hoc faciant ꝺm Egidiū. Idē Jo. an. ⁊ Pe. de ancha. Sed querit̄ ex q̄ isti puant̄ bonis suis: ⁊ bona sua ꝯfi scant̄ quō vltra penā puniūt̄ ⁊ tran smittūt i subsidiū terre sc̄e qđ recepe rūt ex ꝯmercio ꝛc̄. Et rn̄dēt p̄dicti do ctores q̄ an̄ ꝯfiscationē imponit̄ hec pena: vel soluit̄ de bonis q̄sitis p⁹ cō fiscationē: vel dicas q̄ pena ꝯfiscatio nis īponit̄ a iudice seculari: sꝫ pēa re stōnis ei⁹ qđ pceptū ē: ⁊ tm̄dē de suo imponit̄ p ecclesiasticum iudicē. Et ꝺm Pe. de ancha. pena puationis oī um bonoꝝ non īponitur ipso iure sꝫ p sn̄iam ⁊ p iudiceꝫ secularē. Sic al's reatus: q̄ꝛ potuerūt subijci verberib⁹ loco pene. Et nota q̄ hec pena q̄ īdu cit̄ p eccl̄am. s. datiōis ei⁹ qđ pcepit qs p tale cōmerciū: ⁊ tm̄dem d̄ suo si n̄ trāsmittit̄ in subsidiuꝫ terre sc̄e: q̄ꝛ s. nescit talis cui debeat dare: applica ri seu dari debet camere apostolice: nec hanc penam relaxare pōt nisi pa pa: vel his qui ab eo hꝫ sup hoc ꝯmis sionē: vt ē sūmus pn̄iari⁹: vnde qui ī hunc canonē inciderunt ꝯsueuerunt se cōponere sup tali penarū camera apl̄ica dando certam ptem ei⁹: ⁊ de residuo solꝫ eis fieri remissio. Sic au diui a sapientib⁹ practicari in curia: ⁊ hoc qn̄ talis soluere pōt. Nā qn̄ non pōt sciendū ē q̄ in fine dr̄ decreta. su pradicte. Quis aūt debeat absoluere a tali sn̄ia: dicit glo. sup. c. qđ olim. q̄ ep̄s ex quo papa sibi non retinuit qđ locum habuit olim: nūc aūt secus. vn de dicunt Jo. an. ⁊ Pe. de ancha. sup e. c. q̄ hodie papa tpibus quib⁹ so let facere generales pcessus ter in an no tales excōicat: ⁊ tūc a tali sn̄ia so lus papa absoluit: hec ille. Sūmus ēt pn̄iarius videt̄ hr̄e ptātē tales absol uendi. Et nota p istā decreta. qđ oliꝫ. ꝓrogat̄. i. extendit̄ predicta pena ex cōicatōis ad aliū casū q̄ꝫ i illis duab⁹

decretalibus scz ita quorūdam. & ad
diberādā.cōtineatur: videlz quicūqz
ac quecunqz alia mercimonia: q̄ ibi
portantur durante guerra inter nos
& ipsos:etiam si fieret treuga:quia p
treugam non tollitur guerra sed in-
termittitur. Item nota q Nicolaus
4° in quadam extrauagante: que in
cipit olim.tam ī gnāli statuit & inno
uat:q nullus arma ferrum equos li
gnamia victualia & alia quecūqz mē
cimonia in Alexandriā:vl' alia loca
sarracenoꝝ terre egypti deferre vel
mittere:seu de suis portub' vt eisdez
deferant' ex hē vel ex bi pmittere:aut
eis al's auxiliū vl' fauorē p̄stare p̄su-
mant:al's sūt excōicati ipso facto:nec
pn̄t absolui nisi tm̄ ō bonis suis ī di
cte terre sbsidiū cōuertēdū exoluerit
q̄tū ad dcās partes ɔtulerit aut mi-
serint:aut deferri:vel ō ipsoꝝ portu-
bus deferēdū eis extrahi permiserit:
& sil'r statuit ō oib' terris soldano sb
iectis.s.incurrant etiā predicti & alias
penas tpales:q̄ extrauagās īnouata
ē p Bonifa.post factū sextū. Et iteꝝ
p cle.5.q absolutionē ab bi' sententia
preterq̄z in articulo mortis pape re-
seruauit:vt pz ī extrauagāte q̄ īcipit
multa mentis.s.& huic hodie statur:qō
ēt patebit.j.ex ipso processu pape an
nuali qui fit in curia. Ueneti autem
sup h' habēt licētiā a papa Martino
5°. q̄tū ad mercimonia & victualia p
plures annos:nō aūt quo ad arma &
lignamina habēt licētiā:vn̄ nō incur
rūt predictā penā: & idem ō alijs qui
haberēt etiā similē licentiā:quo.s.ad
mercimonia:sec' si portarēt seu por
tari facerēt arma vl' lignamia:qz tūc
incurrerent.

Excōicatio ɔ eūtes ad sepulchruz
dn̄i sine licētia pape reseruatur.
Ca.32.

Nota ēt q accedentes ad se-
pulchrū dn̄i cā deuotiōis si-
ne licētia pape sūt excōicati
& eoꝝ absolutio pape vel sūmo peni
tentiario reseruat':vt repperi ī libro
pn̄iarie summi pn̄iarij.

Excōicatio ɔ piratas & expolian-
tes eūtes ad curiā:& redeūtes:& nau-
fragiū patiētes.&c. & pape reseruatur
absolutio.
Ca.33.

Excōicatōi subdāt' q Roma
nos vl' alios christiāos p ne
gociatiōe:vel alias honestis
causis nauigio vectos:aut capē: aut
rebus suis spoliare presumūt. Illi ēt
qui christianos naufragiū patientes
spoliant rebus suis:nisi ablata reddi
derint:excōicationi se nouerint sub-
iacere:ex concilio lateranēsi:extra ō
rapto. Prima pars huius capitl'i di
cit Hosti.q ē canon late sn̄ie: & ad-
dit q pirate ter in anno ab ore pape
excōicant' solēniter. Scḋa pars dic
q ē canō ferēde sentētie. Inn.tn̄ Ui.
& Goff. dicūt q ista est scḋa pars la
te sn̄ie. Jo.an.dicit sic: credo q p̄ma
pars sit canon ferende sn̄ie: excepto
qō dictū ē ō pirat] qui sūt excōicati
a papa ter in anno. Scḋa pars ē ca-
nō late sn̄ie:ita tn̄ q precedat admo
nitio:vt dicit gl. & probat hoc nis ver
boꝝ:ratio diuersitatis satis pz: & sic
pars pōt intelligi de quolibet naui-
gio. Idē Jo. ō ligna.dicens q ista ē
cōis opinio: & q p̄mū dictū ītelligit'
de quolibet nauigio:q̄uis Hostiē.re
stringat ad maritimuz. Quantuz ad
scḋz dic si post mōitionē n̄ restituūt

ablata statim sunt excõicati. Si autẽ restituãt nõ sunt excõicati. Idẽ Pe. d ancha. ꝛ addit: Qui aũt pegrinos ꝛ mercatores nõ nauigãtes: ſꝫ alit' iti nerãtes: spoliãt excõicari debẽt: sed ñ sũt ipso iure excõicati: ex. d treu. ꝛ pa. c. i. hec ille. Hic tñ nõ ꝗ expolian-tes romipetas: vl' eũtes ad curiã: vel redeũtes p causis agẽdis i curia sũt ex cõicati excõicatiõe papali: vt patebit j. i pcessu annuali pape.

Excõicatio ꝯ clericos spõte parti cipãtes: ꝛ scieter cũ excõicatis a papa i diuinis: ꝛ ẽ papalis. Ca. 34.

C Lericos q spõte ꝛ sciet' par ticipauerũt cuꝫ excõicatis a nobis: ꝛ ipos i officijs recepe rũt eadẽ excõis sñia cũ ipsis nõ dubi tamus inuolui: quos etiã pro absolu tionis beneficio habendo ad nos vo lumus remitti. Cle. 3° ex. d sen. ex. si gnificauit. Circa expositionẽ hui⁹ de cretalis est triplex opio solẽnis. quar ta cõiter reprobatur. Est ergo prima hosti. que et ponit' i sũma cõfessorꝫ ꝗ ista est nona excõicationũ species ad quã incurrendã qnqꝫ regruntur. Istã etiã sequit' opinio Jo. an. vt po nit' in textu. s. ꝗ pmo cõicãs cũ excõi catis sit clericus. 2° ꝗ cõicet sciẽter. 3° ꝗ cõicet vel participet spõte. ꝛ dic Hoff. hic excludi coactionẽ absolutã ñ ꝯditionalẽ. 4° ꝗ cõicet i diuinis: ꝛ h itelligẽdũ ẽ fm Hoff. d omnib⁹ di uinis officijs: tã de his q i eccl'ia dicũ tur: qꝫ d his q ex. s. horis canonicis. 5° ꝗ cõicet seu participet cũ excõica tis noĩatis a papa in h⁹ i diuinis talis excõicationẽ incurrit: absoluẽdus ñ nisi per apostolicã sedẽ. Qui aũt al's excõicatis a canone cõicat in diuinis licet peccet nõ tñ eandẽ sñiaꝫ icurrit ꝛ hoc. j. in. c. de minori excõicatione. Scda ẽ Pe. d ancha. q dicit ꝗ q cõi cat cũ excõicato a papa spõte ꝛ scient' ꝛ in diuinis ẽ excõicatus eadẽ sñia: ꝛ istũ dicit verũ eẽ itellectũ hui⁹ decre talis ita reperi ex recollect' ei⁹. Ideꝫ vr dicẽ Guil. Spe. ꝛ Hoff. Tertia ẽ Tan. s. ꝗ qui participãt cũ excõicat' a papa eodẽ crĩe ppt qd ille ẽ excõi cat⁹ eadẽ sñia ligant': ꝛ sic sũt soluẽdi p papã: ex. e. nup. Hãc opinionẽ dic gl. credo veriorẽ. Inn. ẽt dicit sic pos se itell'i. Jo. an. ꝛ Jo. d lig. dicũt ꝗ vr adherẽdũ huic vltime expositiõi.

Excõicatio ꝯ sepeliẽtes iterdictos tpe iterdicti. Et ꝯ sepeliẽtes excõica-tos a iure vel vsurarios manifestos. Ca. 35.

E Os q pprie temeritatis au-dacia defunctoꝝ corpa non sine cõteptu clauiũ ecclesie in cimiterijs tẽpore interdicti in casi bus non ꝯcessis a iure excõicatos pu blice vel nominatim interdictos vel vsurarios manifestos scienter sepeli re presumunt: ipso facto excõicatio-nis sñie decernimus subiacere: a qua nullaten⁹ absoluant': nisi prius ad ar bitriũ diocesani epi: eis qbus fuerit p pmissa iniuria irrogata satisfactiõeꝫ exhibuerit ꝯpetentẽ: ex d sepul. i cle. c i. Eos. Includit vtriusqꝫ pfessiõis p-sonas laicos ꝛ ecclesiasticos exẽptos ꝛ ñ exẽptos. Pau. Proprie temerita tis. scientiã nõt: q si pprio ausu: ꝛ su-mitur in mala parte: vbi aũt ñ facẽt temere: puta prelatus dicit sepeliẽdũ fuisse absolutũ: vl' verisimiliter putat sepulturã ñ phibitã illi rõne status: ꝛ sic erat in facto: non habꝫ locũ hec

pena. Pau. in cimiterijs. Idē si in ecclesia: secus si in campis vel locis priuatis tempore interdicti: nam tunc interdicta est sepultura. Nō cōcessis a iure. hoc dicit propter clericos q seruauerunt interdictum quibus conceditur tempore īterdicti sepultura cū silentio et absq campanaꝝ pulsatiōe vt in predicta decretali quod ī te. Et propter priuilegiatos circa ꝯfratres et in quatuor vero festiuitatibus in quibus celebrari pōt eo tpe. s. interdicti alta voce: non puto mortuos sepeliri debē: vt de puil. cū et plātare. Jo. an. idē Pau. et zē. Excōicatos ab homine vel a iure: et intelligas de maiōi excōicatione. lz enī excōicati de minori sic decedentes sepeliendi non sint: vt nōt Inno. e. ti. sacris. huic tamen pene locus nō est. Jo. an. publice. et hoc quod dicit publice: dico ꝙ si eēt occulte: dato ꝙ sepeliens sciret: ñ ē locus huic pene: lz priuet sepultura: si de h cōstare pōt: talis esset excōicatus minori ꝑm Alan. et Ber. qd plz Pau. vel noīatim interdictos. Pau. a diuinis: et participatiōe sacramētoꝝ tales puniunt sepulture ꝑuatiōe: vt notat Inn. et Ho. Secus si īterdicti ab aliquo tpali vel spūali exercitō iurisdictiōis ministerij vel officij: qꝛ tales ñ sūt ꝑuati alijs diuinis: ḡ nec sepultura: qꝛ dicant noīati īterdicti. Land. dicit ꝙ nominatim īterdicti: siue in denūciatione nominatiz: siue spēalit siue expresse: vt nōt Inno. et querit qd iuris si notorium est ō fautoribus q occasionez dederunt interdicto per epm lato: nō sunt nominati ī ipsa sētentia īterdicti que in script] ferēda est: vt de sen. ex. cuz medicinalis. li. 6.

Nunquid sepelientes hos fautores incurrerēt: licet interdicti sint in genere: qꝛ dictū ē ī sñia interdicimus. N. cum fautoribus suis. Credit ipse ꝙ non: q̄tūcunq sint notorij: ar. de cle. ex. mi. proposuit. cum hec constitutio sit penalis: et ideo restringenda: et aduerte ꝙ per illum textum: qui prohibet nominatim interdictos in cimiterio sepeliri: videtur a contrario sensu ꝙ īterdicti nō nominatim sepeliri possint: quod tenet glo. vbi locus īterdictus non sit. Steph. dicit istaz opinionē verā: nisi qñ p certo sciret eos tale qd fecisse: vel cōmisisse ꝑpter qd erāt interdicti. Tales eī nō debēt sepeliri in cimiterio: vbi vō nō sint certi habet locū glo. ꝑm eūdē: p gl. tamē facit qd dixi. s. post Pau. vt. s. nō sufficiat facti notorium: nisi adsit ista q̄litas nominatim per modū: ō quo. s. manifestos. qui priuati sunt sepultura et factione testamenti: nisi satisfecerint et cauerint ꝑm formam illius de cre. q̄q̄. ex de vsur. li. 6. Et si apparuerunt in tali signa pñie: et pꝰ mortē prestatio cautiōis sufficit ad vitādū hanc penā: cū talis sepultura nō sit ꝓhibita: sz ñ valet testm̄: qd ab initō est nullū ex persona testantis. Idē etiaz vr̄ si pꝰ. fecit testm̄: et postea efficiat vsurariꝰ manifestꝰ: qꝛ p sequens delictū īfirmat testm̄. Pau. Sciēt. Secꝰ si ignorauērit Pau. Sepelire. Nō solū actualiter ponētes corpus: sz dicētes diuinū officiū sup funus īcurrūt eā penā: imo fortiꝰ plus ꝯtēnūt. Idez intelligas de sepeliētibus de facto in cimiterio: et absentibus clericis. Pau. etiam ꝑm Jo. an. sup dicto verbo sepelire. sic dicit. Hic occurrunt dubia

qui principis declaratione pl⁹ q̄ꝫ glo
san. exposcunt. s. an portātes ad sepul
turam qui tñ nō sepeliunt sint excōi
cati. Itē de comitantibus funus. Itē
de fodientibus vel aperientibus se-
pulturam. Item de prelatis clericis vl'
ministris ecclesiarum in quoꝝ cimi
terijs sepeliuntur qui id non ꝓhibent
vel patiūtur. Itē de clericis portanti
bus crucem cereos ⁊ similia. Et post
quedam sic dicit: cū hic puniat sepe-
lientez nō admittentē interessentem
cooperantem. Sepelire autez ē mor
tuum humo vel tumulo condē. vi-
det' aūt solos humo vel tumulo cor
pus imponentes ligatos esse: facit ꝓ
hoc equitas: ne ex vnius funere mul
titudo liget'. Item constat ꝙ portan
tes comitantes vel fabricantes sepul
turā: si nō sequetur talis sepelitio ex
cōicati non essent. In contrariū ē: q̄r
esset hec ꝯstitutio ludibrio: si vn⁹ sol⁹
ribaldus vel seruiēs per quē poterit
id īpleri vl' expediri ligari dicat' reli
qs vsitatis pōpose ⁊ solēnit' expeditis.
Jo. an. Steph. vero non dubitat oēs
istos ligari. Nō ꝙ Jo. cal. ī tractatu
quem fecit ꝺ ecclesiastico interdicto
circa finē mouet predictū dubiū siue
qōez sic inq̄t: Mihi ꝓculdubio vr̄ ꝙ
si nominati īterdictus vel etiā nō no
minati īterdict⁹: sꝫ tpe īterdicti ī cāu
nō permisso a iure: si cū diuino offō
est sepult⁹. Oēs p̄dicti. s. aperientes se
pulchrū: vl' fabricātes: vl' fodiētes ter
rā: vel ponentes in sepulchro: vel por
tātes cruces vel cereos: vel portantes
ad funus: vel associantes cā honoris:
vel amicitie: vl' clerici diuinū officiū
faciētes vel nō ꝓhibentes: cū possunt
oēs pena excōis ligant' per istaz cle.
eos. Rō q̄r h' casu oēs sūt participes
criminis: siue cooperatores: ad hoc ꝺ
sē. ex. nup. ⁊. ii. q. 3. precipue. Si vō si
ne officio clericoꝝ defunctus talis se
pultus est: etiā in loco cimiteriato: lꝫ
sit tutius dicere omnes fore ligatos
excōicationis sentētia: ꝺ qua ista cle.
agit: tñ lꝫ trepidus credo istos non li
gari dicta pena: sꝫ qa vident' ꝯtēnere
gñalē ꝓhibitionē poterūt arbitraria
pena puniri: etiam per iudicē eccl'ia
sticū. 3. q. 4. engeltrudā. Ad hoc dicē
dum me mouet finis cle. ibi p q̄ ver-
ba vidētur remoueri priuilegia que
clericis vel ecclesiasticis psonis solēt
cōcedi: ⁊ nō laicis: vt ergo verba nō
videant' superuacue apposita: ꝺ ma.
⁊ obe. solite. oportet ꝙ intelligatur ꝺ
his qb⁹ talia priuilegia solent cōcedi
vt sic dc̄m intelligat': ſm ꝙ clausula
adiūcta pōt adaptari. i. q. 2. sacerdos
sꝫ ꝑuilegia exēptiōis solent ꝯcedi cle
ricis ⁊ eccl'asticis psonis. De illis er-
go debet intelligi ꝑncipale dictū ca-
pituli. Item ecclesiastica sepultura ꝓ
prie respicit clericos ad quos id per
tinet. 16. q. i. placuit. Et cuz funera ad
sepulturam deferuntur diuina offi-
cia cantare. 13. q. 3. qui diuina. ⁊ sic cō
cludit ꝓpositum. Sꝫ si clerici dicūt
officiū sepulture sup fun⁹: ⁊ postea ꝺ
ponētes fun⁹ in loco secreto: non po
nūt ipsū in sepulchro seu ī cimiterio:
nunqd sūt excōicati. Certe ſm opīo
nē ꝯriā eēt dicendū ꝙ non: q̄r textus
dicit sepelire: qꝺ est humo vel certe
tumulo mortuū ꝯdere. Et sic p solaz
celebrationē officij non esset delictuz
ꝯsūmatū: ḡ non inciderūt in penam.
Sꝫ nō credo ꝙ aliqs hoc diceret. sic
enim semp fieret durante interdicto

⁊ per cõsequens ista cle. facta esset lu
dibrio. Hec omnia Jo. cal. Et quod
dictum est de interdictis idem intel-
ligẽdum est per oĩa ꝺ manifest] vsu
rarijs ⁊ publice excõicatis. Queıt ẽt
dñs Lau. ꝺ rodulfis in tractatu quẽ
fecit de vsuris: quid dicendum ꝺ asso
ciãtibus ⁊ portantibus feretrũ: tanq̃
ibi esset cadauer alicuius predictoꝝ
s. manifesti vsurarij nominatim iter
dicti: vl' publice excõicati: cum tamẽ
realiter ibi non sit. Rñdz ⁊ dicit idẽ
iudicanduz: ac si ibi esset: ⁊ ideo dicẽ
dum: vt. s. Subiacere. Hanc penam
locũ habere nõ puto cum alijs casib'
in quibus denegatur sepultura: quos
habes. e. ti. ex parte. et de sta. mo. c. z.
Sz quid de illo qui sepelit manifestũ
vsurariũ publice excõicatum nomia
tim interdictum: ⁊ tẽpore interdicti:
nũquid vna vel quadruplici excõica
tiõe ligabitur ex hoc facto: vide qꝺ ꝺ
hoc plene scripsi i. q. gualterij: siue ta
men vna sola: siue pluribus sentẽtijs
ex his diuersis causis: quarũ quelibz
per se sufficit ꝙ excõicatus dicat' pla
nũ est ꝙ de omnibus debet satisfacẽ
⁊ ab omnibus absolui. Jo. an. Eis q̃
bus. Sed qui sunt hi. Forte intellexit
de his quorũ fauore fuerũt late sentẽ
tie excõicationis vel interdicti in lo-
ca: vel personas: vel illis quibus debe
bat fieri restitutio: quo ad vsurarios
Siqua etiam violentia in his fuisset
illata clericis vel ministris illis ⁊ fiet
satisfactõ. Jtẽ si illoꝝ cõpora vl' ossa
discerni possunt exhumanda sunt: et
hoc in tribus vltimis casibus. Sz qd
de primo: dic ꝙ si ille fuit penitens: li
cet non debuerit sepeliri. s. tempore ĩ
terdicti: tñ non exhumabitur saltem
post relaxatũ interdictũ. Notãt etiaz
Hosti. ⁊ Jnno. ꝙ penitẽs q̃ sepultus
nõ fuit in cimiterio ꝓpter interdictũ
relaxato interdicto debet in cimitẽio
sepeliri. Dicũt etiã ꝙ ex quo penitẽs
fuit mortuaria licite ab eo accipi pñt
cũ ꝓ ipso sit orãdũ. ii. q. z. quicũq3. Se
cus si non fuisset penitens. 88. di. c. fi.
Jo. an. Qui ẽt dicit ꝙ de funeralibus
que darentur cum funere defuncto
sepulto in tempore interdicti: ñ putat
clericos licite recipe posse: qꝛ viderẽ
tur participare in delicto. Jtẽ nõ ꝙ
Frã. ꝺ zab. post Pau. sup ṽbo temẽi
tatis h' cle. dicit ꝙ temeritas sciẽtiaz
nõt quasi ꝓprio ausu. Et ex hoc dicit
Land. ꝙ si ignorans factum: vel etiã
ius: dum tamen sit cui liceat ius igno
rare: hoc faceret: nõ videtur re': nec
hãc penã ĩcurrere. i. q. 4. §. notandũ.
Et idẽ dicit in effectu glo. in. e. clemẽ.
Et idem Pau. ⁊ zen. q̃ videntur velle
ꝙ in hoc casu iuris error simpliciter
excuset: qꝛ iuris error excusat a dolo
ff. ꝺ abig. l. i. Nõ ẽ verꝫ. Nam iuris er
ror excusat a pena: a qua cõmittẽda
requiritur dolus. Nõ. Di. in reg. iur.
ignorantia li. 6. Pro hoc ꝙ iuris er-
ror est lata culpa: nõ dolus. ff. de his
qui no. infa. l. z. glo. super ṽ. singulis.
Jtẽ nõ qꝺ dicit Jo. an. in nouella su-
per. c. vt animaꝝ. ꝺ əsti. li. 6. ꝙ igno
rantia statuti synodalis excusat trãs
gressorem a culpa: nisi sit crassa ⁊ su
pina: etiaz cũ statutum punit aliquid
prohibituz lege diuina vel canonica.
Et ꝭz hoc terminetur hic qꝺ scripsit
Jo. de deo: vbi querit an sint excõica
ti impuberes qui falsauerunt instru
mentum: ⁊ monachus qui tulit falsũ
testimoniũ ignoranter constitutione

episcopi: qui tales excōicati qcqd ibi
dicat: satis potuit vterqꝫ probabiliter
ignorasse: ꝙ si ita est locus ē huic de
cretali: ⁊ licet pena iuris in eis locum
possit habere: cessabit tamen pena sta
tuti quod probabiliter ignorabat: licꝫ
quidam restringant hoc dictū ad sta
tuta ex causa prohibētia de iure non
prohibita. Idem dicit extra de tēpo
ribus ordi. eos. li. 6. Q equipollēt sci
entia ⁊ affectata ignorantia. Et dicit
affectata: ex quo scire potuit: sed no-
luit: imo dissimulauit. Itē Anto. de
but. dicit in lectura: ꝙ mulieres ⁊ mo
nachi ab ignorantia iuris non excu-
santur: vbi iuris omni anno fit publi
catio in locis vbi sunt: alias excusant
vt. l. cū ꝺ i debito. ff. ꝺ pba. Nō dicit ve
rū Hosti. in monasterijs ꝺ qbus mo
nachi nūqꝫ exeunt.

Excōicatio ꝯ ꝯtrahētes matrimo
niū sciēter i gradib⁹ ꝓhibitis: vl' cum
monialib⁹: ⁊ ꝯ religiosos ⁊ moniales
ꝓfessos vl' ordinatos i sacris ꝯhētes.
Ca. 36.

Eos q diuino timore postpo-
sito i gradu cōsanguinitatis
vel affinitatꝭ ꝯstōe canonica
interdictis: aut cū monialib⁹ cōtrahē
matrimoniū al's nō verēt': necnō re
ligiosos ⁊ moniales: ac clericos in sa
cris ordinibus constitutos: matrimo
nia cōtrahentes: ipsos excōicatōis sē
tentie ipso facto decernimus subiacē
Cle. 5⁹. extra de consan. ⁊ affi. c. vno.
in cle. eos. Nō ꝙ in sex casibus h̄ ex-
pressis tm̄ locum habet ista cōstitutō
⁊ eius pena. Vn̄ si cōtraheret qs cū
habēte maritū: vel cum iudea: vel pa
gana: vel cum cognata spiritualit' vl'
legaliter: vel contra impedimentum

publice honestatis: licet non teneant
matrimonia: tamen non est locus hu
ic pene: que in illis casibus ⁊ similib⁹
expressa non est. Item in his sex casi-
bus tunc demum locus est pene: cū
illicite contrahunt. Si enim licite vt
ex dispensatione pape: tunc cessat cul
pa: ergo ⁊ pena: ꝺ consti. c. z. De qua
dispen. nota. ꝺ resti. spo. litteras. Jo.
an. Scientes. ignorantes ergo non li
gat constitutō: quod intelligo igno-
rantia facti probaliliter ⁊ nō affecta-
ta: scilicet quia ignorabant se esse con
sanguineos vel affines. Si vero igno
rabant ius nescientes gradum i quo
erant esse prohibitum: ex quo sciebāt
gradum ligat constitutio: de regu. iu.
Ignorantia. lib. 6. Si vero alter so-
lus sciebat: ille solus ligatur: fac. 34.
q. z. in lectum. Sed quid si contra-
xit ignoranter post tempora autem
sciuit cohabitauit cōsanguinee: vide
tur ligari: ar. i. q. i. eos. in fi. de simo.
sicut tuis. Contrarium credo cum
ista constitutio non puniat cohabita
tionem vel incestum sed cōtractū: vt
ita dicāz. Probatur hec solutio ex eo
ꝙ sine iudicio ecclesie ab illa diuētē
non posset. Fateor tamē ꝙ peccat co-
gnoscēdo. Jo. an. Pau. vero dicit ꝙ
si cohabitat ei talis affectu maritali i
currit hanc penam: cū videat' ex no
uo consensu cū ea contrahere. Si ve
rs ex primo non incurrit. Sꝫ quid si
contraxit cū ea qm̄ credebat ꝯsangui
neꝫ affinē vel monialē: ⁊ in veritate
non erat. Solue p notata de sen. ex.
si vero. z⁰. ⁊. c. in audientia. Jo. and.
ex illis casibus trahi pōt responsio. s.
ꝙ talis nō est excōicatus. Sed quid
si īpedimētū qḋ erat tempore ꝯtracti

matrimoñij fuit postea r̃motũ: extra de consan. ⁊ affi. quia circa. Respõ- sio. Si remouet̃ p̱ dispensationẽ pa pe verba sunt inspicienda: vt videat̃ an tollat impedimẽtũ: etiam quo ad penã pteritam an nõ: vt faciat tñ valere matrimoniũ: primo casu alia absolutõ non est necessaria: secundo sic. Si vero remouet̃ impedimentũ per constitutionez reuocatoriã: tunc dic vt. s. d immu. eccle. quoniaz. li. 6. Pau. super predicto. c. idez. Pau. sic dicit: ꝙ si r̃uocatõia vltima vult ⁊ di cit constitutionem quã reuocat ful- minatoriã excõicatiõis p̱ infecta ha- beri: tunc ligati per illas non egẽt ab solutione. Si autem tantum reuocat tunc sic ligati egent absolutõe. Gra- dibus. s. 4. vel citẽiori canonica forti- us diuina: de re. spo. litteras. Matri- monialiter. per hanc litteraz videtur ꝙ coactus ad cõtrahẽdũ nõ ĩcurrat hanc penaz. ⁊ de absoluta coactione certum est. de conditionali vero licz tali q̃ cadere debuerat in constantem virum videtur ligari per decretalez sacris. extra de his que vi. me. ve cã. fi. Sed cum non sit matrimoninz de ficiente consensu: d equitate videtur talis non ligari: facit de sen. ex. si- gnificauit. Jo. an. Jdem Pau. Con- trahere: Secus si sponsalia tantũ cõ- trahat nisi sequatur copula: que cum inducat presumptam volũtatez ma- trimonij: de spon. c. is qui. indicet etiã penam. Ratio predicti est: quia istud cum sit penale est restringẽduz: vt sic verba non extendantur: maxime ad minus delictum: de re. iu. in penis. li. 6. Et negari non potest: ꝙ aliud est matrimonium: aliud spõsalia. Pau. ⁊ Jo. an. Religiosos. per professionẽ tacitam: vel expressam religioni ap- probate obligatos in genere vel ĩ spe cie: extra de regula. non solum. lib. 6. Jo. an. ⁊ Pau. Et moniales. Sed nõ ne de monialibus satis intelligeba- tur: scilicet vbi ponit penam cum eis contrahentibus: cum ex participa- tione ipe ligentur eadem pena: de se ten. excom. nuper. Respondeo licet monialis cum ex participatione essz excommunicata: cum cõtraheret cuz sciente: non tamen quando contrahe ret cum ignorante: quia ille non liga retur: vt ergo monialis nullo casu euitet penam hoc addit. vl' dic ꝙ tũc participans cum criminoso est excõ- municatus: cum participat post la- tam sententiam: vt in. c. si concubine. de senten. excom. Sed hec non par- ticipat post: sed in actu pro quo liga- tur: ergo ⁊c. Uel dic ꝙ licet partici- pans in crimine criminoso sit excõ- municatus: non tamen participans in actu illo pro quo alter ligatur: al's superflue adderetur hec littera: quo- niam non distinguit: an monialis cõ trahat cum sciente vel ignorante: cuz ex parte eius non possit pretẽdi igno rantia. Facit de senten. excom. con- tingit primo. Ubi participãs in actu pro quo alter excommunicatus est: excommunicari mandatur Pau. et de hoc vltimo puncto habes. s. in ex communicatione prima. Sacris: sci- licet subdiaconatu. ⁊. s. Pau. Contra hentes. non repetit scienter quia ĩ ta- li. proprio facto non cadit probabilis ignorantia in illis religiosis vel cle- ricis. vbi vero esset ignorantia pro- babilis: vt ĩ ordĩato ĩ sacris ĩ amẽtia

vel dormitione:vel.j.pubertatē:puto
ꝙ nō esset locus huic pene. Jo.an.et
idē dicit ꝙ a tali sñia excōis ꝑ epūm
pōt absolui:addēs ꝙ ñ sufficit satisfa
ctio ī h̄:nisi ēt sequat̄ absolutio.

Cōtra cōicātes cū excōicat] noīa
tī sciēter ī crīe crīoso. Ca.27.

QUi noīatim excōicato sciēt̄
cōicat in crimine criminoso
ei ɔsiliū impendēdo auxiliū
vel fauorē cum ratione dānati crimi
nis videatur in eū delinquere:q dā-
nauit ab eo:vel eius superiore:mēito
delicti erit absolutio regrēda. Et ita
j.Quis enī:ꝛ tūc nō iudicis:sed iur].
sñia excōicato cōicās sit ligatus:quia
tñ cōditor canonis eius absolutionē
sibi spāliter nō retinuit:eoipso videt̄
cōcessisse facultatē aliȷs relaxādi.ꝛ.j.
Uex si difficile sit ex aliqua iusta cā
ꝙ ad ipsum excōicatorem absoluen
dus accedat concedimus indulgenti
am:vt prestita iuxta formam ecclesie
cautione: ꝙ excōicationis mandato
parebit a suo absoluatur epo vel sa-
cerdote ꝓprio. Inno.z°ꝺ sen.ex.uup.
Consilium nō tenet quis ꝺ consilio:
nisi ille aliter non fuisset facturus:vł
nisi fuisset consiliū fraudulētū. Glo.
ꝫ Pe.ꝺ ancha.dicit ꝙ cōclusio ē do
ctoꝝ ꝙ impendens consilium delin-
quenti in crimine pro quo est excōi-
catus incurrit excōicationem:siue es
set factur⁹ al's:siue nō:qꝛ participat ī
crīe. Abb.dicit h̄ certū:si ɔsiliū datū
est directe ad crimen qꝺ excōicatōē
inducit:puta ad clericū verberādū ñ
sic si daret cōsiliū in facto ꝓ quo ex-
cōicatio nō erat:vel auxiliū contra
offendētē. Inno. Auxiliū. Intelligit̄
de directa participatione:secus ꝺ in
directa:vt siquis excōmunicatus est
quia fecit guerram contra ecclesiam
vł clericum: postea ego illi guerram
facio:tu contra me iuuas illum:auxi
lium illi impēdens:quia per hoc me
hus guerram faciet excōmunicatus
tu non es excōmunicatus:quia nō h̄
intendis. Fatetur etiam Hosti.ꝙ do
min⁹ auxiliū vasalli excōmunicati in
uocare potest propter fidelitatis de-
bitum qnod remanet. Innocen.eti-
am dicebat ꝙ liceret tibi contra ini-
micum tuum inuocare auxilium ex
cōmunicati propter guerram: ita ꝙ
sibi etiam in sua guerra auxiliū pre
stes:quod tamen Hostiē. reprehēdit
Jo.an. Fauorem in laudatione facti
Abbas dicit fauorem impēdi facit.
Absolutio. Dicit hic glo. Talis liga
tur sententia hominis non canonis.
Sed Pe.ꝺ ancha.dicit ꝙ dicunt do
ctores ꝙ ista est sententia iuris: que
tamen trahit executionem a senten-
tia iudicis:scilicet cum quis partici-
pat in crimine criminoso propt̄ qꝺ
excōmunicatus est ille ab homīe. Est
tamen verum ꝙ vbi epus absoluit a
sententia iuris: non ab ista absoluet
vt littera dicit:sed absoluet̄ ab excōi
catore:vñ remanet ɔ°. ꝙ participās ī
crīe criminoso incurrit excōicatiōē
siue ex̄ territoriū excōicātis siue ītra
siue sint subditi siue ñ:qꝛ iuris aucto
ritate ligantur:etiam si promulgans
communicaret:quia non sua: ꝫ iur]
auctoritate ligatur.glo. Obiecta faci
le tollunt̄:qꝛ totū operatur dispositō
quia sentētia hominis extenditur ad
alios:hoc ex recollectis. Sub eo.idē
dicunt Inno.ꝛ Jo.and.scꝫ ꝙ est sñia
ista canonis. Cōcessisse videt̄. Alias

istud habeas pro regula in omni sententia excōicatiōis lata a canone: q2 potest ordinarius absoluere nisi per papaz fuerit absolutio r̄seruata. In alijs autem sententijs secus. Et per h̄ inferas q2 si potest a qualibet sētētia canonis generalit' lata potius potēit absolutio a sententia excōicatōis lata p ꝯstitutionē synodalē spālem: vñ si subditi epi bononiensis incurrūt sētentiā per constitutionez Mutiñ. epi nuncius veniēs bononiā poterit absolui ab excōicatiōe ab epo Bonoñ. Jo. ꝺ lig. Excipit tñ Pe. de ancha. ab hac regula. s. dictū casū. Si difficile. R'. s. p nimiā distantiā vl' periculum mortis. Jo. an. ꝛ Pe. ꝺ anch. Cautōe iuramēti. Jo. an.

Excōicatio ꝯ faciētes aliquē īterfici p assassinos vel mādātes.

Ca. 38.

Statuimus: vt qcūq3 p̄nceps plat'. seu q̄uis alia p̄sona ecclesiastica vl' seclar] quēpiā christiāoꝝ p p̄dc̄os assassinos interfecēit: vl' mādauēit q̄3q3 ex h̄ forsitā ñ sequat': aut eos r̄ceptauerit: vl' defēsauerit: vel occultauerit excōis sñiaz ꝛ depositionis a dignitate ordine honore officio ꝛ beneficio incurrāt ipo fc̄o. Inno. 4' ex̄ ꝺ homi. p hūani. li. 6. Prelatus. ēt eps. decretalis ei q2 periculosū. ꝺ sen. ex. li. 6. nō eximit eos a sen. excōica. Jo. an. Assassinos. hoc est pessimum genus hominum: ꝛ p̄nt dici a scido scindis: q2 abscindūt aīaz ꝺ corpore iuxta velle ꝛ mādatū dñi sui cuiusl3 christiāi: ꝛ cū ꝺ his simpl'r exp̄mat: ad alios homicidas ñ extendet': qꝺ isto capl'o ꝯtinet' i his penis di. 25. Qualis. Archi. Mādauēit. Si mādauit. q̄ cogitatio stetit i finib' suis: ꝛ iō ñ miꝛ si p̄ūit'. al's sec' ꝺ pe. di. i. cogitatōis. ꝛ puto q2 ēt si reuocauerit mādatū reintegra: q2 nihilomin' īcurrat penā cū ex solo mādato iā p̄us ligat' eēt: ꝛ ad h̄ facit qꝺ stati sequtur. Jo. an. Receptauerit: pateter vt differat a sequenti. s. Occultauerit: ꝛ isti receptatores tāq3 aggressores tenēt'. C. ꝺ his q latro. occul. l. i. ꝛ. ꝛ. Archi. Excōicatōis. occultādo ip3 celando vl' occl'te r̄ceptādo. Archi. excōis exq̄ papa sibi ñ reṡuat absolōem credo q2 ordiari' possit absoluē: ex̄ ꝺ sē. ex. nup. Jo. an. ꝛ nō q2 i sū. pisa. sic dr̄ assassini fuerūt: ꝛ forte adhuc sī gdaz īfideles q ex qbusdā falsis opiōnibus qb' fuerūt enutriti ꝺ facili mittebāt' ad occidēdū quecūq3 christiāoꝝ nō curātes si ob h̄ occidēdi eēnt isti ꝯ q̄rū pestē statuit In. 4' istā decretalez

Excōicatio ꝯ pcurātes q2 ꝯseruatores ñ se ītromittāt ꝺ alijs q̄3 ꝺ manifestis iniurijs sciēter.

Ca. 39.

Decernimus vt si cōṡuatores ꝺ alijs q̄3 ꝺ manifest] iīurijs ꝛ violētijs scient' se ītromiserint: seu ad alia q̄ iuridicialē indaginē exigūt suā extēderit ptātez: eoipo p vnū annuz ab officio sint suspensi. Pars vero que hoc fieri pcurauerit sñiaz excōis incurrat: a q̄ ñ possit absolui: nisi ei quē sic fatigauit īdebite p̄. satisfaciat ītegralit' ꝺ expēs: ex̄ de offi. dele. hac cōstōe. li. 6. Sciēter. Si ignorātia eēt iuris vel crassa: vl' affectata: idē eēt ifra ꝺ re iu. ignorantia. li. 6. Jo. an. Indaginē. Inq̄sitionem officio ꝛ a beneficio: quod est eius sequela. 32. di. Preter hec. Suspensi.

Ecce q̄stum speciale in conseruatore
qd̓ nō est in delegato:q2 dato ꝙ de/
legatus intromittat se de eo qd̓ nō ē
sue iurisdictionis:nō propter hoc lo/
cū habet pena:q2 nō inuenit̄ expres/
sa in eo. Jo.an. De expensis: ad idez
d̓ imuni.ec.qm̄.in fi.li.6. Dicit Pe.d̓
ancha.ꝙ conseruator ē iudex dat⁹ ad
tuendū aliquos ꝯ manifestas iniuri/
as omnes vel certas:iudiciali nō vtēs
indagine. Et dicit Jo.an.ꝙ solus pa
pa pōt dare hos cōseruatores. Ipoꝝ
aūt cōseruatoꝝ iurisdictio ꝛ ptās de
pēdet a forma litteraꝝ:ꝛ latior ē for/
ma adiūcta post ꝯstitutionem statui
m⁹ d̓ off.ꝛ po.iu.dele.li.6.et cōstitut].
fi. Attendat̄ ergo tenor litteraꝝ sicut
priuilegioꝝ. Itē ſm Pe.d̓ ancha.ta/
les pn̄t excōicare p huiusmodi noto/
rijs. Itē nō ꝙ cōseruatores eē nō pos
sūt:nisi sint epi ꝛ eoꝝ superiores:ab/
bates:vel q in cathedralibus ecclesijs
vel collegiatis obtinēt personatus vl̓
dignitates. Nec aliqs pōt eē ꝯserua/
tor sui ꝯseruatoris:nec aliqs pōt habe
re ꝯseruatorē eū q ē sub ei⁹ iurisdictō
nis dn̄io:vel astrictu eccl̓iastico vl̓ tē
porali:except] regib⁹ ꝛ reginis:ex̄ de
officio delegati.hac cōstōe.li.6. Itez
ꝯseruatores nō pn̄t ꝯmittere vices su
as exceptis citatiōib⁹ ꝛ sn̄iaꝝ denūcia
tiōib⁹: nisi al̓s eis p lr̄as ꝯmittētur:ꝛ
tūc ꝯmittē pn̄t.j.loca ī quibus fuerit
deputati:ꝛ psonis superi⁹ dict]. Itē n̄
pn̄t pcedere ꝯ aliquos ex̄ ciuitates:vl̓
dioc].qbus fuerunt deputati:nec pn̄t
aliq̊s citāe vltra vnā dietā a fine illa
rū dioc].extra de officio dele.hac cō
stitutione.li.6. Item si conseruatores
intromittunt se de alijs q̄ȝ de iniurijs
manifestis:non solū incurrunt penaz
suspensionis:vt dictū ē:ȝ etiā ipi pro
cessus nō valēt:q2 excedunt fines mā
dati:ex̄ d̓ rescri.cuȝ dilecta. Et si cita/
uit aliquē iniuriatorē tanq̄ȝ p notōia
offēsa:ꝛ eū ob cōtumaciam excōica/
uit. Si cōstat lȝ iniuria sit facta non
fuisse manifestā:nō est excōicatus ſȝ
Inn. Itē expirat offm̄ ꝯſuator] mor
te concedentis q̊ ad negocia incepta
ꝛ hoc nisi ad aliud exprimeretur in
litteris eius:vt in.d.c.i. Itez sciēdum
ſm Inno.ꝙ lȝ conseruatores non ha
bent iudicialē indaginem in notorijs
tn̄ bn̄ possūt:q2 oīa illa sine qbus eoꝝ
iurisdictio nō posset explicari intelli/
gūtur eis esse cōcessa.vn̄ pn̄t citare ꝛ
cōtumaces punire:ex̄ de offi.dele.de
causis. Itē si maleficiū est notorium
alijs nō īdiget ꝙ super hoc q̄rat pba
tiones ꝛ cogat testes.z.q.i.in primis.
Itē q2 ī notorijs aliqs ordo ē necessa
rius. Itez si reus ꝯfitet̄ factū ꝛ dicat
ꝙ vsus est iure suo:ꝛ hoc casu admit
tet pbationē:aliter enim nō possȝ īple
re iurisdictionez sibi cōmissā.similit̄
oȝ ꝙ procedat ad īquisitionē qn̄ fcm
ē notoriū:ȝ nescit̄ qs fecerit. Itez ad
repellēdū iniuriam pōt inuocare bra
chium seculare sicut alij iudices. Itē
si reus qui fuerat cōdēnatus cōpare/
at.j.annum:ꝛ dicat se velle satisfacē:
cognoscet conseruator de quantita/
te damni. Hec Inno. Item si re⁹ ne/
gat maleficium:ꝛ actor velit proba/
re esse notoriuȝ: conseruator cogno/
scet:alias inutile esset suū offm̄:q2 qli
bet posset negare. Similiter si re⁹ fa/
tet̄ maleficiū:sed dicit non] esse noto
rium:q2 per eius confessionē factum
fuit notoriuȝ : ex̄ de cohabita.cleri.et
muli.vestra.

Excōicatō ꝯ doctores ⁊ magistros
docentes: aut in suis scholis ad docē
dū retinētes leges vel physicam reli
giosos habitu dimisso.

Ca.40.

D Doctores siue magistri qui re
ligiosos habitu suo dimisso
leges vel physicā audientes
scienter docere: aut in scholis suis p̄-
sūpserint retinere simili eoipso sint
sententia excōmunicationis innoda-
ti: extra ne cle. vel mo. statutum li. 6.
Dimisso. Quid si non dimiserint ha
bitum: dicitur ꝙ tunc non sunt excō-
municati doctores: qꝛ hec pena nō ē
ampliāda: extra đ re. iu. in penis. li°.
6°. Dic contra: quia cōmunicat ī cri-
mine: ⁊ si eadem: ⁊ non minori excō
communicatione ligatur: extra. eo. si
concubine. ⁊ in hoc potest dici veni-
re potius ad declarationem veteris
iuris ꝙ̄ noui: casum pōit Jo. an. Sci
enter. vbi incederet in habitu non ha
beret locum ignorantia. Sed vbi in-
cederet sine habitu: tunc probabiliter
poteīt ignorare. Jo. an. Retinē. No
ta officium doctoris: scholarem de
scholis expellere posse. ⁊ per id qđ di
cit retinere: dicas ꝙ licet doctor sci-
at monachum habentem domuꝫ iu-
xta scholas lectoris: in domo propria
audire excōmunicatus nō est: quod
dixi đ re. iu. locupletari. li. 6. Quid si
mōachus talis nō vult exire scholas
videt̃ ꝑ hāc litterā ꝙ licite idem pōt
expelli: ad hoc ex̃ đ sen. ex. c. veniens.
Et hoc maxime si vera esset opīo: ꝙ
excōicātus nō gaudet priuilegio ca-
nonis. qđ nō ē verū ꝭm Jo. ⁊ Ber. q
notāt. 17. q. 4. siquis deinceps. Quid si
non potest expelli: exeat doctor scho-
las ad instar eius qđ dicim⁹ cū excōi
catus intrat ecclesiā: vt no. 11. q. 3. sicut
apostoli. Jo. an. similiter qui cōmu-
nicauit in crimine: vt dixi. Et quia cō
ditor canonis sibi non reseruat abso
lutioneꝫ: alijs indulsisse videtur: ⁊ fa-
cit ad hoc qđ notatur. s̄. e. super spec.
Jo. an.

Excōmunicatio contra magistros
⁊ scholares ciuitatꝭ bononie: q super
cōducēdis aliorꝫ hospitijs in lesionē
vel in preiudiciū habitātiū audēt ho-
spitem cōuenire añ tp̄s conductionis
elapsum.

Ca. 41.

C Constitutionē factam ab epo
portuensi apostolice sedis le
gato: ⁊ a predicto tusculano
postmodum cōfirmatam: videlicꝫ vt
nullus magistrorꝫ: siue scholariū sup
ꝯducēdis aliorꝫ hospitijs ī lesionem
⁊ ī p̄iudiciū habitātiū audeat hospi-
tē cōuenire: nisi prius constiterit tp̄s
ꝯductiōis elapsū: vel inquilini: in hoc
suū fauorē prestauerint ⁊ cōsensū cū
idē portuēsis sub excōicatiōe hꝰ phi-
buerit: ⁊ alt̃ sꝰ pena anathematꝭ idē
decreuerit obseruādum: ratam esse
decernimus: ⁊ auctoritate apostolica
cōfirmamus: Statuentes: vt a te frat̃
epe: ⁊ tuo quolibet successore: hec sin
gulis annis in cōmuni audientia ma
gistrorum ac scholarium recitetur.
Cle. 3ª. extra đ lo. ⁊ cōdu. ex rescripto
Constitutioneꝫ. Et sic nō ꝙ legatus
in sua prouincia potest facere consti
tutioneꝫ: etiam sub perpetuo anathe
mate: supra de offi. dele. c. vltimo. Cō
firmatam: idest approbatam ⁊ inno
uatam: quia solus superior confir-
mat: vt extra de offi. le. studuisti.

Scholariū: soli ĝ mgr̄i ⁊ scholares
prohibētur cōducere hospitia scho-
larium propter potētiores ista cōsti
tutio emanauit. Et per hanc litteraꝫ
videtur ꝙ scriptores qui non sūt scho
lares: sed vxorati non ligātur hac cō-
stitutione: cum de illis nō fiat mētio.
Lau. dixit hāc penam extēdi ad eos
q gaudent priuilegio scholastico: lar
ge sumpto scholariū vocabulo ⁊ gra
tia scholarium ibi sunt: dūmodo ibi
non sint meretrices. nec obijcias ꝙ pe
na non debet extendi: quia ⁊ pene ho
die quoqꝫ ampliantur: ar. ad h̄ extra
de verb. sig. cum in partibus. Laur. ⁊
cum eo concōdat Inno. Sed nō cre
do ꝙ ad scriptores vxoratos extēda
tur hec constitutio: licet sint propter
scholares: eadem ratione extendere-
tur ad chartarios ⁊ rasores chartaꝝ.
Ber. Cōuenire. i. allog: vl' de habita
tione tractari glo. Interl'. Sub excōi
catione iam lata. glo. interl'. Et nō ꝙ
Inn. Hoff. Alb. ⁊ Pe. d̄ pusio dicūt
ꝙ ista cōstitutio ⁊ excōicatio est loca
lis: ⁊ hꝫ locū solū bononie: ⁊ h̄ ēt ma
gis placet Jo. an. Sed Hosti. dicit eē
gn̄alē: nā qꝛ fauorabilis ē dicit eā ex-
tēdēdā: sꝫ cōiter n̄ tenet' opinio eius.

Excōicatio ꝯ mittentes nunciū vel
scripturā cardinali alicui: vel secreto
loquētes eis: dū. s. sūt in cōclaui ꝑ ele-
ctione pape. Ca. 42.

NUlli fas sit ipsis cardinalib'
vel illoꝝ alicui nunciū mittē
vel scripturā: q vēo ꝯfecerit
scripturā vel nūciū mittendo: aut cū
aliquo ipoꝝ secrete loquendo: ipo fa
cto sn̄iaꝫ excōis incurrat: extra d̄ ele.
vbi periculum. li. 6. Cardinalibus: scꝫ
inclusis in conclaui ꝑ electione ficda
summi pōtificis. Secrete loquēdo ni
si qui de voluntate omniū cardinali
um inibi pn̄tium pro his tm̄: que ad
electionis instantiam negocium per-
tinēt vocaretur: vt dicitur. s̄. in textu
sicut puta aduocati vl' iurisperiti: vel
religiosi: vel tabelliōes icurrat. canō
iste est late sn̄ie: sed ordinarius absol
uere poterit ex quo papa sibi non re
seruauit. Jo. an.

Excōicatio ꝯ dn̄os ⁊ rectores ciui
tatis vbi fit electio pape: si n̄ seruant
ea q̄ debēt fꝫ ꝯstōeꝫ illā vbi periculū
circa ipsā electionē.

Ca. 43.

PReterea adijciēdo sancim'
vt dn̄s aliqꝫ rectores ⁊ offi-
ciales ciuitatis illius: in qua
romani pontificis electio fuerit cele-
branda auctoritate nostra ⁊ eiusdem
approbatione cōcilij ptāte sibi tradi
ta: ꝑmissa omnia ⁊ singula plene ac
iuiolabiliter sine fraude ⁊ dolo aliq̄
faciat obseruari: nec cardiales vltra
q̄ꝫ premittit' aggrauare ꝑsumāt. Su
per his autē taliter obseruandis stati
audito sūmi pōtificis obitu: corā cle
ro ⁊ populo vniuerso ciuitatis ipsi':
ad hoc spāliter ꝯuocādis prestet cor
poralit' iuramētū: ꝙ si ꝑmissa diligē
ter nō seruauerint: aut fraudeꝫ i eis:
vel circa ea cōmiserint: cuiuscūqꝫ sint
preeminentie ⁊ status: omni cessante
priuilegio: eoipso sn̄iam excōis icur
rāt ⁊ perpetuo sint ifames: ex̄ d̄ ele.
vbi periculū. li. 6. Celebranda. fm di
stinctionē superi' factā. Jo. an. Presu
mant. quia tunc essent excōicati: sicut
in se defendendo moduꝫ excedēs: q̄d
dic vt supra de resti. spolia. olim. Et
nota casuꝫ in quo laicus auctoritate

canonis poteſtatē hꝫ in clericū ꝯtra
illud.96.di.bñ qdez.Jo.an.commiſ
ſa.ſ.que dicta ſunt ſupra de incluſiōe
cardinalium fienda in cōclaui: ⁊ ad
miſtratōe neceſſarioꝝ cū certa regu
la ⁊ mō:q pōit̄ i textu ipſi⁹ capituli.

Excōicatio ꝯ aſſumētes offm̄ ſena
torꝉ ſeu regiminis vrbis Rome ſine
licētia pape:⁊ pape reſeruat̄ abſo.

Ca.44.

Nullus imperator ſeu rex
romanorum: aut alius im-
perator: vel rex: princeps
marchio:dux:comes: aut baro: vel
quicunqꝫ alterius nobilis preeminē-
tie: potentie: ſeu poteſtatis ⁊ excellē
tie:ſeu dignitatiſ exiſtat.Frater fili-
us vel nepos eoꝝ ad tempus: vel in
perpetuū: ſeu quis alius vltra annu
ale ſpacium:quouis modo colore vl̄
cauſa per ſe vel per aliam perſonam
quomodolibet ſubmittendam in ſe-
natorem capitaneum patricium aut
rectorem:vel ad eiuſdem vrbis regi-
men ſeu officium noīetur eligat̄ ſeu
aliter etiam aſſumatur abſqꝫ licētia
ſedis apoſtolice ſpāli ꝑ ipſi⁹ ſedis lit
teras conceſſionem licentie h⁹ ſpālit̄
exprimētes.Quod ſi ſecus factuꝫ fue
rit:nominationeꝫ aſſūptionē electiōꝫ
hi⁹ decernimus eſſe nullas. Veꝝ eti
am nominati electi ⁊ aſſumpti:ſi hi⁹
electiōi:noīatiōi ſeu aſſūptiōi cōſen-
ſerint:aut de ipſis qūolibet intromi-
ſerint intendentes ⁊ obediētes eiſdeꝫ
⁊ in hoc dantes ipſis noīatoribuſ ele
ctoribus aſſūptorib⁹: aut noīatis ele
ctꝉ vl̄ aſſūptis auxiliū conſiliū vel fa
uoreꝫ publice vel occulte cuiuſcunqꝫ
ꝯditionis extiterint:eo ipſo ſentētiaꝫ
excōis incurrāt. Et ꝯtēptores quoqꝫ
ſeu violatores ꝑdictoꝝ ab hi⁹ ſniā ex
cōis:preterqꝫ i mortꝉ articlo abſolui n̄
pn̄t:niſi ꝑ rōanū pōtificē:vl̄ d ei⁹ pe
tita ⁊ obtēta licētia ſpāli: n̄ obſtātib⁹
aliqb⁹ ꝑuilegijs:ex d elec.fundamēta

Excōicatio ꝯ īpedientes viſitatōeꝫ
monialiū fiēdā ꝑ ſuos ſuperiores:p⁹
monitōeꝫ tn̄.

Ca.45.

Jgs viſitatores ipſos moni
aliū i premiſſis īpedire pſū-
pſerit:ſeu aliq ꝑmiſſoꝝ: niſi
admoniti deſiſtāt ipſo facto ſniaꝫ ex
cōmunicationis ſe nouerint incurſu
ros:priuilegijs ⁊ ſtatutꝉ conſuetudi-
nibus quibuſcunqꝫ in cōtrariuꝫ n̄ va
lituris.⁊c.extra de ſta.mo.attenden-
tes.in cle.viſitatores.de viſitatoribus
loquitur monialium:qui debent ſin
gulis annis viſitare monaſteria: ita
ꝙ ordinarij debent viſitare monaſte
ria non exēpta ⁊ exēpta:etiam illa q̄
nō recognoſcūt ſuperiorē niſi papā.
Monaſteria vͦo exēpta.q̄.ſ.ſt̄ ordinū
exēptoꝝ:vt camaldulēſiū: ciſterciēſi
um mēdicātiū habēt viſitare prelati
eoꝝ:q i viſitatiōe huiuſmodi debēt
inquirere ⁊ videre d veſtitu:ne ſit va
nitas in eis:de clauſura:d continētia
d ceteris nō fiendis ⁊ hi⁹:⁊ cōpellere
eas ad religionē ſeruandā remedijs
opportunis.Nō totū ꝑt trahi ex ipo
textu decre.ipos ordinārioſ viſitāte
auctoritate apl̄ica vl̄ ꝑpa:vl̄ ſuperio
res ipſoꝝ mōaſterioꝝ. Jo.an.īpedi
re:ꝑ hāc lr̄aꝫ puto ꝙ necce ſit īpedi-
mētū ꝑcedē ⁊ admonitōꝫ ſeq:ad hͦ vt
locus ſit pene huic:hoc dico qa vidi
quādoqꝫ prelatos ſcribentes monia-
libus ꝙ parent ſe certa die ad recipi
endū viſitationeꝫ eoꝝ:⁊ in eiſdē lr̄is
faciunt mentionem ꝙ nulluſ īpediat

Talis enĩ admonitio fieri dꝫ vt desi stãt ab illato impedimẽto: vt locꝰ sit huic pene: facit qᵭ scripsi de conces. pbẽ. cũ nostris. glo. z. Sed nunquid illato impedimento fiet monitio nominatim: an sufficit generalis ꝑ eo. ꝑ ⁊ contra facit: ex̃ de vita ⁊ ho. cle. c. i. Jo. an. Ipso fcto. Est ergo iste casus q̃ sufficit monitio ⁊ absoluet ordinariꝰ exq̊ papa sibi ñ reseruat. Jo. an.

Excõicatõ ꝯ fingẽtes fraudulẽter casũ ꝑ quẽ iudex ad aliquã mulierez ꝑ testimonio mittat vel vadat.

Ca. 46.

Qui fingit fraudulẽt᷑ aliquez casũ ꝑ quẽ aliqs iudex mittat ad aliquã mulierẽ ꝑ testimonio: vl̕ ipe iudex fraudulẽt᷑ vadẽs excõicatꝰ ẽ: ex̃ ꝺ iudi. mulieres. li. 6.

Ca. 47.

¶ Excõicatio ꝯ igerentes se ad habẽdũ curã alicuiꝰ ppl̕i alteriꝰ lĩgue sine lĩĩa diocesani illius populi.

Quãdoqꝫ vna ciuitas vl̕ diocesis hꝫ populos diuersaruz linguaꝝ habẽtes sb̄ vna fide varios ritus vel modos: tũc põtifex loci si vrgens necessitas fuẽit presulẽ natõibꝰ illis ꝯformẽ q diuina illis̃ officia celebret ⁊ eccl̕iastica sacramenta ministret ĩstruẽdo eos parit᷑ ⁊ exemplo sibi vicariũ cõstituẽ pt ĩ pdict]: q sibi ꝑ oĩa sit obediẽs ⁊ subiectꝰ. Siqs aũt alit᷑ se ĩgẽit ipso iure ẽ excõicatꝰ ꝺ offi. iu. or. qm̃ ĩ plerisqꝫ.

¶ Excõicatio ꝯ eum q se gẽit ꝑ papa cũ ñ ẽ electꝰ a duabꝰ partibꝰ cardinaliũ ⁊ sequaces eiꝰ. Ca. 48.

Statuimꝰ vt si forte inimico hoĩe superseminãte zizaniaz iter cardinales ⁊ substituendo summo pontifice non poterit esse plena ꝯcordia: ⁊ duabꝰ partibus cõcordantibus tertia pars concordare noluerit: aut sibi alium presumpserit nominare: ille absqꝫ vlla exceptione ab vniuẽsali ecclesia pontifex habeatur romanus: qui a duabus partibus electus fuit ⁊ receptus. Siquis autez de tertie partis denominatione confisus: qꝛ de ratione non potest esse sibi nomen epi vsurpauerit: tam ipe q̃ꝫ qui eũ receperint excõicationi subiaceant: ⁊. j. preterea si a paucioribꝰ q̃ꝫ a duabus partibus aliquis electꝰ fuerit ad aplKatus officiũ: nisi maior concordia ĩtercesserit: nullatenꝰ assumat᷑ ⁊ pdicte pene subiaceat si humiliter noluẽit abstinẽ: ex̃ ꝺ ele. lꝫ. Exceptiõe ⁊ sic nulla exceptio põt sibi oppõi: nisi ꝺ heresi. 40. di. si papa. Alias eniz q̃ꝫtũcunqꝫ precise ipse papa scribat: legitima exceptio est admittẽda: extra de officio dele. ex parte. ⁊. s̃. ꝺ rescrip. siqñ. Ber. Inno. ⁊ Hosti. dixerũt ꝙ papa de heresi accusari possit: ⁊ ñ excipi. ⁊ hoc tenet Archi. e. ti. c. vbi. li. 6. Partibus. Nũquid ille qui eligit᷑ cõputabitur inter duas partes. videtur ꝙ sic extra de elect. cum in iure. ⁊. c. cumana. Tamen cum dicitur in decretali ꝺ duabus partibus aliquãdo obseruant cardinales: aliquãdo ñ ꝑ specialia eoꝝ statuta. Ber in aliis ele ctionibus valet: qᵭ fit a maiori parte capituli: dum tamẽ seruẽt vnã ꝺ formis: ex̃. e. qꝛ ppter. Item nota ꝙ ñ est ius papatus ei acquisitum in hꝰi receptiõe: siue sit ad osculuz: siue sit ad obedientiã: siue ad incathedrationez nam eoipso ꝙ electus est ex sua auctoritate papatum recipere potest.

Lau. Dum ei eligit scilicet a duabus partibus cōfirmatur: et statim habet liberā et plenā administrationē. xx. di. In noīe dñi. hec Ber.

Excōicatio 𝔷 assumētes statū seu vitā beghinarum et bizochorum nō pbatum et plātos fouētes talē statū.

Ca. 49.

Sacra Romana ac venerabilis ecclesia cui fauēte dño licz imeriti presidemus: sicut religiosa et pia vota begnino fauore psequimur sic supsticiosos conatus in solertium hominū detestatur: videlz ne sub ouina pelle gregē dñicum truculentia lupi rapaces inuadant: sub pietatis imagine virtus heretice prauitatis obrepat: et sub pretextu cōuersationis angelice incautis mentibus malignus spiritus illudet: cuius rei gratia sacris canonibus est interdictum ne aliquis nouū ordinē aut religioēz inueniat: vel habitum noue religiōis assumat. Sz quicūqz ad religionē venire voluerit ingrediatur vnam de religionibus approbatis. Nōnulli tamen prophane multitudinis viri qui vulgariter fraticelli seu fratres de paupere vita: aut bizochi siue bighini: vel aliis nominibus nūcupantur in partibus Italie: necnon isule Cicilie comitatu prouincie narbonensis: et tholosane ciuitatibus et prouinciis aliisqz diuersis citraqz marinis: et vltra marinis partibus cōtra dictos canones habitū noue religionis assumere: cōgregatiōes et cōuenticula facere: et superiores sibiipsis eligere: quos ministros seu custodes siue guardiāos: aut nominibus aliis appellāt: plurimos ad eorum sectā recipere: loca etiā de nouo cōstruere: seu cōstructa recipere in quibus habitāt in cōi publice medicātes quasi eorum secta ecclesia foret: et vna de religionibus approbatis per se temeritate dānabili presūpserūt: et psumūt etiaz incessanter. Et vt ipsorum error veritas: et impietas religio reputetur: plurimi eorum regulā fratrum minorum et ordinem quem sanctus Franciscus instituit se pfiteri: et ad litterā se conseruare cōfingunt: quamquam in obedientia generalis vel puincialiū ministrorum ipsius ordinis nō morentur. Pretendētes se a sācte memorie Celestino papa 5°. pdecessore nostro huius status seu vite puilegium habuisse: quod tamen etiam si ostēderet nō valeret cū bone memorie Boni. papa. 8°. pde. nr̄ ex certis causis ratōnabilibus oīa ab ipso Cele. prede. n. cōcessa: que per ipsū Bonifa. nō cōtingeret approbari viribus penitus euacuauerit: dictūqz priuilegiū vite nō inueniatur per eundē Bonifaciū approbatū. Quidā aūt eorum dictū habitum et viuendi ritū a quibusdā episcopis seu eorum superioribus: vel aliis ecclesiarum prelatis concedere licuit cōtra formā concilii generalis. Nōnulli etiam ex ipis asserētes se eē de tercio ordine beati Francisci pñie cum voto: predictum statū et ritum eorum sub velamine talis nominis satagunt palliare: cuz tamē in regula ipius tertii ordinis talis viuēdi ritus nullatenus sit concessus. Et quia in eorum baratrum faciliter ruunt: qui conceptus proprios patrum diffinitionibus anteponunt: ipsorumqz quamplurimi sicut fide digna relatione percepimus a veritate catholice fidei deuiātes ecclesiastica sacra despiciūt et errores alios studēt multiplicite seiare

Cũ itaq3 talium dãnãda temeritas ĩ eiusdem fidei detrimentum fideliuz scandaluz: p̄fati minoꝝ ꝛ alioꝝ ordinũ obprobriũ: ꝛ ĩ suaꝝ: ꝛ ĩ aliaꝝ multaꝝ animaruz perniciem redundare noscuntur. Nos sectaz ritum ꝛ statũ huiusmodi nõ obstantibus premissis eoꝝ excusationibus quas friuolas reputamus: ꝛ quicquid per eos cõiter vel diuisim sub religionis conuentus collegij: seu cõgregationis nomĩe vel colore attẽtatum existit vel extitit: de fratrũ nostroꝝ consilio auctoritate apostolica nullius fuisse vel esse decernimus firmitatis. Et quatenus de facto processerunt: de cõsilio ꝛ auctoritate premissa reuocamus oĩno ac ꝑpetue prohibitioni subijcimus: ꝛ ab eccl'ia dei penitꝰ abolemus eisdẽ personis: ꝛ alijs qbuscũq3 sub pẽa excõis q in eas: si secus fecerint incurrere volumus ipso facto. Iniũgẽtes exp̄sse ne statũ assũptuz siue sectaz ꝛ ritũ hꝰi ab ipsis sectent̃ vlterius vl' ipsuz ꝺ nouo assumere q̃quo mõ p̄sumãt. Ep̄os quoq3 ꝛ eoꝝ superiores: ꝛ etiã alios prelatos quoscũq3 q p̄dict] ꝑsonis vl' alijs ritũ viuẽdi: ꝛ habitũ sup̄dictũ p̄ter sp̄alis apl'ice sedis auctõitate ꝯcesserĩt p̄dc̃e excõis iur] decernimꝰ subiacẽ. Dignũ ẽ ei adulterinas plãtatiões q̃s nõ p̄r celestis plantauit s3 humane auctoritatis audacia plãtat apl'ici culminis censura diuellat: nec patiat̃ ĩ agro dñico pueẽse cõgregatiõis vepres excrescẽ: cui ꝑp̄um est diuina opitulãte gr̃a virtutes serere ac vicia radicitꝰ extirpare: nlli ꝰ ꝛc. Datum Auinioni. 3°. cal. Januarij. Anno. 2°. Jo. 22. Fran. de 3a. in cle. cũ ꝺ qbusdã. ꝺ reli. do. allegat istam extrauagantem: ꝛ etiam Pau. dicentes q h̄ reprobat̃ status quorũdam qui vulgãiter appellãt̃ fraticelli seu fratres ꝺ paupere vita: aut Bizochi aut beghini: seu alijs noibꝰ assumentiũ noue religionis habitũ superiões sibi eligentiũ: ꝯgregatões ꝛ conuenticula facientiũ: nõ obstante q ordinẽ seu institutionẽ ordinis a certis dicãt ep̄is habuisse: cũ talis viuẽdi modus nullatenus sit cõcessus. Per hoc dic̃ Pau. q ibi ẽt reprobat̃ status beghinalis: q2 videt̃ q̃dã noua religio preter auctoritatẽ sedis apl'ice instituta. Ex hoc infert q etiaz si renunciarẽt ꝓprijs: nõ ex hoc erũt approbate nec religiose: ex quo ñ habẽt regl'az a sede apl'ica approbatã ꝺ voto. c. i. li. 6. Dicit. n. idẽ Fran. q ĩ domo sua p̄ñt mulieres agẽtes p̄ñiaz vti quo habitu voluerint. Per h̄. n. q vtunt̃ habitu ꝛ filii ad beghinas: nõ sũt beghine: ex q̊ ñ ꝯgregãt̃ cũ eis. Vñ nõ ẽ periculũ aliquod ĩ hoc casu.

¶ Excõicatio ꝯ eos q absoluti ꝑpter aliquẽ casũ mortis ab eo q alias non poterat: si cessante ĩpedimẽto ñ se p̄ñtẽt ei q legitime poterat absoluere.

Ca. 50.

Eos qui a s̄ñia canonis vel hoĩs: cũ ad illuz a quo alias de iure fuerant absoluendi nequeunt ꝑpter ĩminẽtez mortis articulũ: aut aliud ĩpedimẽtuz legitimũ ꝓ absolutionis b̄n̄ficio habere recursũ ab alio absoluãt̃: si cessãte postea periculo vl' ĩpedimẽto huiusmodi se illi a q̊ his cessantibꝰ absolui debebãt q̄cito cõmode poterũt cõtempserint p̄ñtare mãdatũ ipsius sup̄ quo illi ꝓ qbꝰ excõicati erãt humilit̃ recepturi

⁊ satisfacturi ꝓut iusticia suadebit: d̄cernim⁹ eādē sñiam reincidē ipso iure: ex̄ d̄ sen. ex. eos. li. 6. Idē statuim⁹ de his quib⁹ cū a sede apl'ica: vel a legatis ipsi⁹ absolōis bñficiū a quib⁹uis sñijs ꝯsequunt: iniūgit vt ordinariorū suoꝝ: vel alioꝝ quorumlibet suscepturi pñiam ab eisdē se ꝯspectui repsentēt ⁊ passis iniuriā: seu his quibus ꝑꝑ hoc obligati existūt satisfactionez exhibeāt cōpetētē si h⁰ cū ꝑmū ꝯmode poterūt n̄ curauerit adimplē: vbi s̄. Canōis. Hic Io. an. dinumerat. 32. casus excōis: quos trahit ex li. 6. qui oēs suppraposití sūt: exceptis duob⁹: q. j. ponunt. Et except̄ q̄tuor. s. sñiaz seu excōicationē illā que ē ꝯ Federicū impatorē: ex̄ de sen. ⁊ re iudi. apl'ice. ⁊ illa q̄ est de reli. do. c. i. ⁊ duas q̄ ponunt in. c. i. de scisinaticis. Et sunt ꝯ Iaco. ⁊ Pe. de colūna cardinales ⁊ ꝯtra tenentes eos ꝓ cardinalibus: ⁊ fouentes scisma inductuz per eos. Que q̄tuor sñie iō hic non sunt posite: q꞉ non videbat expediēs vel vtile: Pe de anch. sup hoc. c. eos. plura notabilia ponit: ⁊ omisso ꝑmo s̄bdit. 2⁰. nota ꝙ q̄nq꞉ q̄s non pōt absolui ab eo: a quo de iure fuerat absoluēdus. Sed quis est ille cui hoc de iure competit. Dic q꞉ a sententia canonis ille absoluit cui canon reseruauit. Alias i. si nemini reseruauit absoluit ordinari⁹. Si vero ē sñia hoīs ille qui ꝓtulit debet absoluere. Sed in eius defectu vel negligētia si ē delegatus adit delegans: si est ordinarius aditur superior: hoc ꝓbatur de offi. dele. prudentiam. ⁊ de offi. iudi. ordi. ad reprimendam. 3⁰. nota ꝙ ꝓpter iustuz impedimentū pōt quis absolui ab alio q̄z ab eo a quo de iure fuerat absoluendus. Imminens aūt ꝑiculum mortis dr̄ iustū ipedimentū ēt si imineat aliter q̄z ꝓpter infirmitatez: puta timet hostē capitalem: vel ē obsessus vel in manib⁹ ꝑdonis vel tyranni vel nauigaturus ē nauigia ꝑiculosa: vel patit naufragium: vel itur⁹ est ꝑ loca ꝑiculosa. ff. de do. cā mor. l. 3. Istos ⁊ alios casus: vide ex̄. e. q̄d de his. Hec Pet. Inno. vero sup decretali. q̄zuis. de senten. excom. declarat quosdā casus in q̄bus absoluēdus ꝑ sedem apl'icā regulariter ꝓ violenta manuū iniectōe absolui pōt in ꝑdictis casibus citra sedē apl'icā. taliter aūt absolutus tenet cessante dicto casu se p̄ntare sedi apostolice. Prim⁹ ē si incidit in infirmitatez: ēt ex qua non iminet ꝑiculū mortis vt podagra vel quartana febris. 2⁹ est inimicitia que timet in via. 3⁹ ē inopia: vt si ita paup̄ est ꝙ non possit hr̄e expensas itineris. nā non ē sibi ꝑcipiendum vt mendicet. Quarta senilis etas seu membroꝝ destitutiōibus impedit⁹. Si eīm senescit lz fortꝭ videat ad subeundū laborē: tū q꞉ periculosū ē absoluetur. Item si teneretur in vīculis. Ray. ēt in sum. dicit ꝙ de his qui magne potentie sunt: ⁊ ita delicati ⁊ debilitati ꝙ laborem eundi ad curiā nequeunt sustinere: papa est ꝯsulendus intimatis sibi circunstantijs facti ⁊ ꝑsone: ⁊ iuxta ipsius ꝯsiliū ē agendum. Dicit ibi glo. ꝙ hoc ē intelligendum: q̄n nequeūt ire de facili q̄d ad arbitriuz boni viri ē referēdū. Si autem oīno non p̄ñt papa irrequisito possunt absolui: sicut notauit Alanus in. c. mulieres. Et querit hic Pau. de ancho. Utrum ista solutio

que poteſt fieri propter iuſtum impe
dimentum ab alio ꝙ̃ ab eo qui debꝫ
hẽat locũ in excõicatis alia rõne ꝙ̃ ꝑ
iniectionẽ manuũ: ⁊ Inno. quidẽ dic̃
ꝙ hꝫ locũ ſolũ in excõicatis ꝓpt̃ ma
nuũ iniectionẽ: ſed ſi al̃s ſit excõicatꝰ
a iudice vel a iure: lꝫ abſolui poſſit in
mortis articulo: ar. ſ̃. e. a nobis. ij. Tñ
in caſibus q ponunt̃. ſ̃. c. ꝙ̃uis. ď qui
bus dictũ ẽ: non hꝫ locum ſꝫ tm̃ ab ex
cõicatore vel alio ad quẽ ſpectat ab/
ſoluendi ſunt. Et ita notat ⁊ ipſũ alle
gat Jo. an. in nouella. in. c. ꝙ̃uis. Sed
hic dicit idem Jo. ꝙ iſte tex. facit cõ/
tra iſtam opinionem dum dicit. Ab
alio abſoluat̃. ⁊. ſ̃. in prin. c. huiꝰ gñ̃a/
liter dicit ab hoĩe vel a iure: ⁊ ſic de
alia excõicatiõe ꝙ̃ illa que ꝑ manuũ
iniectioneinfligitur. Locum hẽt iſta
abſolutio ab alio ꝓpter iuſtũ impe/
dimentũ ꝓueniens ex multis cauſis:
vt. c. ea noſcit̃. ⁊. c. ꝙ̃uis. ⁊. c. qḋ de his
4.º nota ꝙ abſolutus ab excõicatõne
ex cã ab alio ꝙ̃ ab eo a quo debuiſſꝫ
ceſſante cã illa tenet̃ facere id qḋ pri
mo tenebat̃. ſ. ꝯparẽ coram ſuo iudi
ce. Et aduerte ad quẽ finẽ dꝫ cõꝑere
ad hunc. ſ. vt mandatũ ſuſcipiat non
vt ampliꝰ abſoluat̃. ⁊ nota ꝙ ille qui
abſoluit̃ ab excõicatiõe dꝫ ſatiſfacẽ:
qḋ intelligit̃ iuxta ꝓprias facultates
Et ꝑ hoc infert Archi. facultates ec/
cleſie quasad vſuꝫ hꝫ ad hoc non te
neri. 16. q. 6. §. vlti. Pro hoc facit cle.
nolentes. de hereti. 5.º nota ꝙ hic di
citur cum cõmode põt ire ad eum: a
quo fuerat abſoluendus: qualiter ſu
mi debeat hoc verbum cõmode: viḋ
qḋ notatur in cle. ſiquis ſuadente. de
pe. glo. antepenulti. ibi. Jo. an. ſuper
verbo cõmode poterit. dicit idem de

ſen. ex. decetero. Dicit ibi decretalis
ꝙ̃citius opportũitatẽ habuerit. Qḋ
exponit ibi Hoſti. i. ceſſante impedi/
mento ⁊ aliquo modico tꝑe indulto
quo ſibi de neceſſarijs valeat ꝓuidẽ
Et ꝑ hoc pꝫ ꝙ nõ creditur circa hoc
abſolute: ſed iudex hẽbit hoc arbitra
ri: alias ipſe abſolutꝰ a friuolis excu
ſationibꝰ frigoris caloris ⁊ his ſil̃ibꝫ
conſtitutionem eluderet: facit de do.
et contu. cum olim. Nec obſtat ꝙ de
occulta re ⁊ anime periculo querit̃
et ſit ſibi credẽdum: de homici. ſigni
ficaſti. 2.º fateor id veruꝫ in foro pñia
li: de ſponſa. tua. 2.º quo ad vinculuꝫ
occulto ꝫbendum. Unde ex quo ſñia
hꝫ de mora: ſcire ſe debet excõicatuꝫ.
Judex tñ eũ non denunciabit niſi p̃/
us eo vocato ꝑ coniecturas viderit
illum moroſum cognitione ſuꝑ hoc
p̃miſſa ſũmaria. l. e. ꝓ in fi. Hec Jo.
an. Archi. vero ſuꝑ. c. cupiẽtes. ď elec.
li. 6. tractans hoc verbum. Cõmode
dicit inter cetera ꝙ iudex inſpecta q̃
litate ꝑſonaꝝ viaꝝ ⁊ tpoꝝ arbitrabi
tur quõ commode poſſit fieri ⁊ die/
tas maiores vel minores. ff. de verb.
oblig. continuus. §. 2. Conſiderando
dietas vulgares quas homĩes facere
ꝯſueuerunt ſm id qḋ dictum ẽ. ſ̃. e. li.
de reſcrip. ſtatutum. Si autem diete
vulgares non appareant ipſe iudex
referat ſe ad legales: videlꝫ cõputan
do. 20. miliaria ꝓ dieta. Et ſi fcã vna
cõputatione ſuꝑſit tm̃ vnuꝫ miliare
ꝓ illo dabit vnam integrã dietam: vt
notatur. 2. q. 6. propter. in glo. Et ſi
fuerit longa viaꝝ diſtantia: equum ẽ
in ſeptimana vnum diem pro quiete
dari. Nam menſis datur ad paran/
dũ ſe. 20. vero dies ad expectandum

Et hoc ꝓbat lr̃a ista Cõmode. Non enim possꝫ commode venire per .20. vel .30. dietas ꝯtinue absqꝫ alia intermedia quiete: ad hoc .63. di. cum longe. Debet iudex arbitrari benigne tẽpus itineris: ad hoc ex̃ ð offi. dele. cõsuluit. Et cõputabunt̃ diete a loco a quo iter arripuit sine fraude. Sufficit enim ſm hanc lr̃am ꝙ non sit ĩ negligẽtia vel fraude. 6º nota in .§. idẽ ibi: quibusuis alijs sñijs. qꝺ papa et legatus absoluunt a quibuscũqꝫ sñijs excõicationis: qꝺ Jo. mo. intelligit ð sententijs iuris non hoĩs. Nam vt dicit papa ꝛ legatus non solum absoluunt ab illis de stilo curie: sed ẽt mittunt: nisi in casu quo delegatus non posset absoluere vel mortuꝰ esset: nec alius successit in delegatione. Idem putat quãdo successor bene succedit in delegatione: sed non ẽ spes de festina ꝓuisione. Putat etiã Jo. mo. in p̃dictis casibꝰ delegatoꝝ: si absolutus non ꝑeat non reincidat ipso iure: nisi in eo ꝙ appareat viciata. hec oĩa cessant si late recipias lr̃am vt verbum sonat hic: ꝛ in prin. huius capituli: qꝺ ẽt loquitur generaliter de vtrisqꝫ exꝓmit. Et hoc tꝫ Jo. an. s. ꝙ in quibuscunqꝫ sñijs iuris ꝛ hoĩs locum habeat qꝺ hic dicitur ꝙ reincidat ipso iure nisi pareat ꝛ cõpareat post absolutionẽ: vt hic dicitur. Itẽ nota ꝙ Archi. exponens verbũ Cõtẽpserit. dicit ꝙ contẽnere dicitur hoc ipso: ꝙ iusta cã cessante se non presentat illi a q̃ fuerat absoluẽdus: vt nota .2. q. 7. metropolitanum. Idem Jo. an. Iteꝫ ponit Pe. de ancha. cum quis teneatur se personaliter presentare semp pro absolutione obtinenda cessante impedimento. Accessus ad absolutorem vtrũ talẽ absolutionem quis põt petẽ p ꝓcuratorẽ. ꝛ Hosti. dicit ꝙ non: sꝫ Inno. dicit ꝙ si iusta cã subest: põt peti absolutio p ꝓcuratorem etiam ĩ absentia. Archi. etiam in isto .c. mittit ad notata per spe. in ti. de ꝓcu. §. i. Et ibi dicitur ꝙ ꝓcurator constitutꝰ specialiter ꝓ petenda absolutione sufficit: ꝛ ita seruat curia vt ibi dicit̃. Ad hoc facit ꝙ quis se repñtat: aut ĩ psona ꝓpria aut p ꝓcuratorem idoneũ di. 18. eps. Et dicit Pe. de ancha. ꝙ a sñia interdicti ꝛ suspensionis põt peti absolutio p ꝓcuratorẽ: q2 nec solenitatẽ forme nec absolutionẽ desiderat ꝛ in hoc oẽs concordant. Item dicit Archi. ꝛ Pe. de pal. qꝺ patet ex principio huius capituli ꝙ p mortis periculum: vel aliud impedimentũ qꝺcũ qꝫ ab alio q̃ꝫ ab eo ad quẽ de iure absolutio ꝑtinet excõicatus absolui non debet: si haberi potest ad illuꝫ recursus: vel ipsius copia. Idem dicitur in directorio iuris li. 3. ti. 4º scilicet ð absolutione ab excõicatione iuris. Et sꝺditur ibi ꝙ qñ aliquid istoꝝ non potest fieri: tunc absolui debet ꝛ potest: ꝛ semper eps est requirendus si põt haberi: aliter sufficit simplex sacerdos: vt notauit Inno. extra. eo. c. nuper. Et est iniungendum ei ꝙ cessante impedimento tẽporali se illi qui sup hoc põt representabit: sed vbi est ꝑpetuum impedimentũ non est hoc illi iniungendum ſm Archi. Fallit hꝰ in casibus in quibꝰ nullus absoluere potest nisi in mortis articulo: vt ĩ falsarijs lr̃arum pape: ꝛ in sequentibus hostiliter cardinalem: ꝛ iniuriose vel temere episcopũ vel banniẽtẽ: ꝛ in

religiosis vel clericis secularib⁹ indu
centibus ad vouendum eligere sepul
turam ꝛc. Ponuntur in eodem libro
quidam alij casus in quibus soluz in
articulo mortis sicuti et expresse hoc
habes in sententijs processus annua
lis qui fit in curia per papã: vt hes. s.

Excõicatio ꝯ clericos locantes do
mos mãifestis vsurarijs alienigenis
fenus exercẽtibus. Ca. 51.

Clerici q mãifestis vsurarijs alienigẽis aut alijs nõ oriũdis de terris ipsoꝝ ad exercẽdũ fenus: vel fenus exercere volẽtib⁹ domos locãt vel alio titulo quocũqꝫ cõcedunt sunt excõicati: nisi sint patriarche archiepi vel epi: qui prelati nõ excõicationem sed suspensionem ipo facto incurrunt. Et si per mensẽ hoc sustinuerint terre ipoꝝ quãdiu in eis ijdem vsurarij morãtur: extunc eccl'astico subiaceãt interdicto: ex de vsur. vsurarum. li. 6. Ubi dicit Jo. an. i gl', ꝙ manifesti vsurarij dicũtur illi ꝺ qbus notorium est de iure. Ut qꝛ confessi vel condemnati vel de facto: vt qꝛ habent opis euidentiam: que nulla possit tergiuersatione celare: vt qꝛ tenet altare suum paratũ. Item ꝺm Pe. de perusio sunt manifesti vsurarij qui p iudicis publicationẽ vel clarã ꝓbationẽ: vel quoꝝ ꝓbatio est in euidenti ꝛ manifesto: vt qꝛ ꝛ si nõ exerceant palã ꝛ notorie vsuras: tñ per modicã cause examinationẽ erũt manifesti: vt qꝛ apparent libri suaꝝ ratõnũ: vt notat Archi. in. c. q̃q̃. eo. ti. vel cũ corã sacerdote ꝛ testibus publice fatẽtur se eẽ vsurarios manifestos ꝛ oñdũt libros rõnum: fama et cũ adminiculis in hoc sufficeret: ita tenet Fede. de senis in ꝯsilijs suis. Itez ꝺm Jo. an. ꝛ Lapuz ex vnico actu potest dici vsurarius manifestus: si ille põt ꝓbare. Item põt eps statuere modũ quo quis censeat᷑ vsurarius manifestus: cũ possit ius cõe fortificare per penam: vt notat Inno. Item si testator mandat in testamẽto restitui omnes vsuras p eum extortas non exp̄ssis psonis quib⁹ extorsit: nec expresso q̃tum extorsit: ex hoc nõ dr̄ vsurarius: qꝛ ꝯfessio illa nil operat᷑ exquo q̃titas non exp̄mitur. Itẽ an fuerit manifestum põt recipi ꝓbatio p⁹ mortẽ vsurarij. Hec Pe. de perusio. Itẽ dicit Jo. an. in glo. ꝙ si locans ignorat ipsum esse vsurarium: ꝓbabilis ignorantia excusat eum. Exquo aũt scit ꝺbet eum expellere. glo. super v. titul⁹. puta pignoris commodati ꝛ huiusmodi. Et idem si sine vllo titulo illuz ibi esse permittit. Sed si vẽdit vel donat non videtur locum habere constitutio ꝺꝫ Guil. dic̃ idẽ eẽ i hoc cãu.

Excõicatio ꝯ impedientes seq̄stratione factã p ordĩariũ sup aliquo bñficio: ex eo ꝙ vna sñia diffinitiua ẽ lata contra possessorem apud sedem apostolicam. Capi. 52.

Diffinimus vt si vna contra possessorem diffinitiua sentẽtia super beneficio apud sedem duntaxat apostolicam in petitorio vel possessorio ꝓmulgata: beneficium ipsum a possessore hui⁹ mõi: dũ tamen triennio pacifice antea possessum ab eo non fuerit p loci ordinarium apud aliquã idoneã psonã sequestret᷑ ꝛc. Siqs aũt sequestrationẽ hi⁹i impedire: vel fructus sequestratos q̃quõ p̄sũpserit occupare: excõicatiõis

sñiam incurrat ipso facto a qua nisi
impedimēto prius amoto ⁊ occupa
tis ꝓ eū fructibus restitutis:nullate/
nꝰ absoluatur:⁊ nihilominꝰ si fuerit
de litigantibus cadit a iure suo : nec
obstat si de nullitate sñie oppōatur:
ex̄ de sequestra. c.i.in clem̄. Una so/
la.multo fortius si plures Jo.an. Cō
tra possessorē. Si ergo ꝯ petitorez ꝓ
possessore fertur sñia non fit seque/
stratio. Jtē si inter duos vel plures
petitores fert̄ sñia ꝓ vno ꝯ reliquuz
vel reliquos nō fit sequestratio. Jtē
si fert̄ ꝯ possessorem:non tn̄ ꝓ peti/
tore qui forsan ad priuationē agebat
non ē locus sequestratōi. Jo.an. Dif
finitiua. Jn īterlocutoria non hꝫ locū
constitutio. Est autem interlocutoria
que inter ꝑncipiū ⁊ finē cause fert̄ su
ꝑ his que incidunt ⁊ emergūt. Diffi/
nitiua vero principalē questionē dif/
finit:de quo satis in spe. de sñie ꝓlati
one. Jo.an. Sup beneficio ecclesiasti
co. Si ḡ inter petitorē beneficij ⁊ pos
sessorē eēt questio aliqua ꝑsonalis vl'
realis diffinitiua non eēt locꝰ ꝓ peti
tore ꝯstitutioni. Jo.an. Promulgata.
ꝑ auditores curie a quoꝝ sententijs
appellatur. Joh.an. bn̄ficiū. Nota qꝛ
non fructus tm̄ sed ēt beneficiū seq̄/
stratur. Jo.an.ēt si illud beneficium
sit dignitas vel ꝑsonatꝰ: vel curaz ha
bet aiaꝝ:vt dicitur in ipsa cle. Trien
nio. Jsta duo requirunt̄ ne fiat seq̄/
stratio.s. ꝙ pacifice sit possessū ⁊ triē
nio non inchoato:sed cōsūmato t'tio
anno. Jo.an. Ordinarium. non distin
guit an ad illū spectet institutio. Nec
ne restitutis. Non sufficit cautio ꝺ re
stituendo:⁊ si fructus non extant ipo
rum estimationē. Jo.an. Nullatenus

ꝑ istud videt̄ ꝙ absolutio ꝯ hec non
teneat:cui concor.ex̄ de sepult.c.i. Jn
ꝯrium videtur cū hec forma sit a iu
re data non ab hoīe: facit qꝺ scripsi
pꝰ Hos.de resti.spo.c.vlt. Uide quid
dicā.j.de inrepa.c.i. Jbi videtur dicē
ꝙ tꝫ talis absolutio:lꝫ sit puniendus
qui sic absoluit. Remittit.etiaz ad no
tata:de sen.ex.venerabilibus.§.vbi st̄
li.6. Et ibi dicit ꝙ tenet īiusta absolu
tio:dūmō habeat sup hoc iurisdictio
nē. Sicut etiam tenet iniusta excōica
tio.2.q.3.c.i. quia par ius voluit esse
dominus soluendi ⁊ ligandi : de pe.
di.i.verbum.

¶ Excōicatio contra clericos ⁊ reli/
giosos qui inducunt aliquos ad iurā
dum vel vouendū vel ꝓmittendū vt
sepulturam eligāt apud ecclesias eo
rum:vel electā non mutent pape res
uatur. Cap.53

CAne temerarios violatores.
ꝯstitutionis illius que religi/
osis vel clericis secularibꝰ ꝓ
hibet:ne aliquos ad vouendū iuran/
dū:vel fide interposita:seu alias pro/
mittendū inducāt vt sepulturas apꝺ
eoꝝ ecclesias eligant:vel iā electā vl
terius non īmutēt: sil'em sñiam pena
in dicta ꝯstitutione ꝯtenta in suo per
durante robore incurrere volumꝰ ip
so facto a qua ab alio q̄ꝫ a sede apl'i/
ca:preter q̄ꝫ in mortis articulo nulla/
tenus absoluendos. Nullis ꝑuilegijs
aut statutis cuiuscunqꝫ tenoris existāt
in contrarium sup his valituris:ex̄ ꝺ
pe.cupientes. in cle. Constitutionis.
Hec ꝯstō hēt̄ de sepul.c.i.li.6. Sentē
tiam.s.excōicatōis:de qua dixit vltio
⁊ illā.s. vocauit sñiaz relique st̄ pene
Contenta. Punit illa constitutio eli/

gentes sic sepulturā ex voto iuramē to ꝛ hi⁹: vt quo ad sepulturā itestati decedant. Itē punit allicictes p̄dictis mōis. s. p votū vel iuramētū ꝛ hi⁹: ꝙ si eos sepelierint restituē tenent̄ corpora si petunt̄: ꝛ oīa que pueniūt ad eos rōne sepulture ifra .io. dies: al's ipoꝝ eccl'e vbi seplte fuerūt: ꝛ eoꝝ cimiteria sūt interdc̄a Io. an. Absoluēdos. Hic respicit hunc vltimū casum tm̄ sic sepatū ab alijs. nā ab excōicationib⁹ alijs q̄ ponunt̄ i p̄dc̄a cle. absoluūt ordinarij: ab hoc aūt papa. Nota tū ꝙ ex hoc non tollit̄ qn aliquis pprio motu possit vouere: vl' iurare in aliquo loco eligē sepulturā. Et q fecerit debeat obſuare: dūmō ñ iducat̄ ad hoc p p̄dc̄os ꝛ mōis p̄dictis. Itē si cleric⁹ vel religiosus ɔsilio vel suasione inducat aliquē ad eligendū sepulturā in eccl'a sua: non tū ad vouendū vel iurādū vel alias pmittendū: h̄ non videt̄ ꝙ incidat i canonez cū sic dicat text⁹.

Excōicatio ɔ̄ religiosos exeuntes claustrū ad audiendū leges vel physicā: ꝛ ɔ̄ habentes dignitatē: ꝛ ɔ̄ ōnes sacerdotes. Cap. 54.

Contra religiosas psonas exeūtes ad audiēduz leges: vel physicā Alex. pd. nr̄ oliz statuit i ɔcilio turonensi: vt nisi ifra duoꝝ mēsiū spaciū redierit ad claustrū sint excōicati ꝛ ab oib⁹ euitēt̄: ꝛ i nll'a cā si p̄ocinium p̄stare voluerit audiātur. Reuersi āt i choro mēsa caplo ꝛ cetis vltimi frm existāt: ꝛ nisi forte ex misericordia sedis aplice: toti⁹ spē pmotionis amittant. Ueꝝ qꝛ nōnulli ex talib⁹ ppt̄ quorūdā opiones diuersas excusatōes aliq̄s assumebant Nos volētes vt decetero ipso facto sniam excōis incurrāt: districte p̄cipiendo mādam⁹: q̄tenus tā l'a diocesāis ꝛ capitulis ipsoꝝ q̄ȝ a ceteris epis in quoꝝ diocesib⁹ ꝛ hi⁹ student: tales excōicati: ꝛ p̄dictis penis obnoxij publice nuncientur: qꝛ vero theologie studium cupim⁹ ampliari ꝛc̄. Ad archidiaconos decanos plebanos prepositos cantores ꝛ alios clericos psonat⁹ hn̄tes necnon presbyteros: nisi ab his infra spaciū prescriptū destiterit hoc extendi volumus: ꝛ appell'one postposita firmit̄ obſuari. Hono. 3⁹ ex̄ ne cle. vel mo. sup spe. Pe. de perusio super ista decretali sup spe. sic ait. Sciendū ꝙ ē triplex phibitio psonaꝝ quo ad audiendum leges vel physicam. Quidā. n. phibent̄ rōne pfessiōis: qdā rōne ordinis: qdā rōne beneficij. Quātū ad pmos. i. de pfessis expsse vel tacite: pȝ ꝙ non pn̄t exire claustꝝ ad legendū vel audiendum leges vl' physicam: vt hic ꝛ ex̄. e. non magno. Contrafaciens si monit⁹ non redijt infra duos mēses ad claustrū excōicat̄ ipso iure vt hic. Sȝ dubitatur a quo tpe incipiat hoc tp̄s duoꝝ mēsium. Glo. dicit ꝙ a die publicationis ɔstōnis. Alij dicūt ꝙ a die ex q̊ exijt claustrū. Et hec ē opinio Inno. Hos. ꝛ Uincen. ꝛ addit Uin. ꝙ cōputatur istud tp̄s ab exitu monasterij. s. hac d cā. Tertij dicunt ꝙ a die a quo icipit audire legē vel physicā: qd̄ est veri⁹ Hosti. ꝛ Arch. dicūt ꝙ ēt si audiat semel infra duos menses ē excōicatus sȝ Hos. ꝛ Uin. dixerūt expectādū eē finē duoꝝ mesiū an̄q̄ȝ icurrāt penā Et Io. an. credit hāc opionē eē veraz Et etiam doctor tali religioso scient

ꝑticipās.s.i docēdo est excōicat⁹:ēt si
ipse religiosus hītū ñ dimittat: ⁊ hoc
quo ad leges vel physicā:⁊ ēt si de li
centia sui prelati leges vl' physicā au
diat ƀ; Archi.⁊ Lapū:q: decretales
non magno.⁊ super specula .distincte
loquunt̄.Quo ad scdos.i.rōne ordis
ꝓhibent̄ audire leges ⁊ physicā sa
cerdotes tm̄:vt.c.sup specula.Cōsti
tuti āt ī alijs ordinib⁹ ab hi⁹: vt.c.cū
ex eo.de elec.li.6.Quo ad tertios.i.
rōne bn̄ficij ꝓhibetur audire hi⁹ sci
entias ɔstituti in dignitate curata vl'
non curata vt hic.Si aūt hēat eccle
siam pochialē:⁊ non ē sacerdos:non
ꝓhibetur audire hi⁹ scias: nisi talis
ecclesia sub se hēat capellas. Itē reli
giosus egrediens monasteriū ad au
diendum scias non ꝓhibitas:vt the
ologiam ⁊ ius canonicū: si hoc facit
sine lrīa sui prelati excōicationē icur
rit. Idē si cū lrīa vadit:sed hītū non
portat:⁊ doctor q sciēter hi⁹ ꝑticipat
talem docēdo vel retinendo ī scholis
pari sñia ligat̄ ƀm Lapū.Abbas āt
nō exemptus si vult ire ad studia cō
cessa eps illi⁹ diocesis hēbit ɔsilium
illi⁹ monasterij seu ɔuent⁹. Et si visū
fuerit expedire potit lrīaz dare:tū si
sine lrīa epi vadit ñ videt̄ ligari pēa
excōicatiōis ƀm Archi. Exeuntes.s.
de claustris suis statuit.s.eo.tit.non
magnope. Pēsiū a tpe sñie h⁹ ɔstō
nis siue publicationis ɔnumerande:
⁊ nisi destiterint ipso facto sñiam ex
cōicationis incurrūt.Et verba ista q̄
hic ponunt̄ vsq; ad verum.q: sūt cō
cilij turonēsis.s.eo.non magnopere.
Ber.Audiantur.tn̄ ipso iure ex
cōicati:alias etiam monachi ⁊ canōi
ci regulares ab aduocatiōe repellūt̄

16.q.i.alia ē. Nisi ꝑ vtilitate ecclesie
sue abbate nihilomin⁹ impāte. Ber.
Admittant. Nota q̄ abbates vl' epi
cū talibus dispēsare nō pn̄t. Ar.5 ex
de sen.ex.cum illoꝝ in fi.Sed hoc ad
terrorem alioꝝ ⁊ cautelam statutum
fuit:vel quo ad dignitates intelligit̄
hoc:illud quo ad honores.Ber. Pe
nis.s.q̄ ꝓmoueri non pn̄t sine dispē
satione apostolice sedis ⁊ alijs supius
positis. Prescriptū duoꝝ mensium
cōputandū a tpe publicationis hui⁹
ɔstōnis:q: an̄ publicationē non tene
tur:ar.s.de ɔsti.c.2.Ex quo enim cō
stitutio publice ꝓmulgata ē ⁊ publi
cata quilibet tenetur ad eius obser
uantiam post duos menses. In auc.
vt facte noue constitutōnes circa pn
cipium:colla.5.16.di.qō dicitis. ƀ; nō
ante.32.q.4.dixit sara . Sed cū ista
constitutio iam promulgata publica
ta sit iādiu: nullus habet excusatio
nem. Sed nunquid episcopi possint
tales absoluere.Credo q̄ sic:quia cō
ditor istius constitutionis non reti
nuit sibi absolutionem quo.s. ad ex
communicationem Ber.Extendi sci
licet predictas penas de quibus supe
rius facta est mentio.s. q̄ sint excom
municati ⁊c.Et ita videtur q̄ isti spē
promotionis amittant:nisi cum eis ꝑ
sedem apostolicam fuerit dispensa
tum:sicut dicitur.s.de monachis. In
ducit quasdam allegationes in con
trarium : et tandem concludit dicēs.
Tutius est dicere q̄ incurrant om
nes predictas penas: cum littera hoc
expresse dicat:dum dicit hoc exten
di ⁊c.⁊ supra vbi dicit. Predictis pēis
obnoxij ⁊c. Ber. Nota q̄ dic̄ Ar
chidiaconus super isto capi. q̄ tales

audientes sm Inno. ꝛ Hoff. habent
duos menses anteq̄ ligent᷑ per id qđ
hētur in precedēti.c.super. in'fi. ꝛ ista
etiam fuit ibi sententia Vincē. qui di
cit ꝙ isti duo menses inciperent i exi
tu ipsius monasterij. Sed Hosti. eti-
am dicit ꝙ si semel audiat ligatur.
Et littera sequens multum fauet sñe
Hosti. Et rñde ad illā lrām. Nisi ab
his ꝛc. ꝙ ibi non respicit religiosos: sꝫ
sclares tm̄ clericos psonatus hñtes.
Et nota sm Hosti. ꝙ solus papa dis
pensat cū irregularib⁹ exeuntib⁹ ad
audiendum leges vel physicam vt p
moueantur. Hoc etiā pbatur in spe.
de le. §. nunc dicenduꝫ. Guil. ꝛ Hof.
Item nota qđ dicit Inno. ꝙ si i clau
stris audiant siue legant monachi ñ
ligantur ipsa constitutione. Sed dic
cum Hosti. esse verum istud quo ad
verba ipsius: mens tamen eius refra
gatur oīo: vñ non sine mysterio pōit
hec littera indistincte. Docere intelli
gꝰ vbicunq̄. Nā effectus videt᷑ fuis-
se cā repulsiua pdicte ꝯstitutionis fi-
nalis. Nota ꝙ tales scie religiosis ñ
ꝯgruunt cū eis exercitium earum i-
terdicat᷑. Et hec cā nunq̄ cessare pōt
ḡ nec eius effect⁹: ex̄ de pe. ꝛ remi. cū
infirmitas. Archi. Idem Pe. de pe-
rusio qui ꝛ scribit. Dicebat Jo. sup
decretali. Non magnope. ꝙ si religi
osus exijt claustrum sibiipsi legens
vel studens in legib⁹ ligatur hac pe-
na. Sed ꝛ pfessus accedēs ad pncipi
um: vel repetitionē socij incipiētis in
legib⁹ cā honoris: dicit Jo. idē ꝙ liga
tur quo ad verba: q: constō hec phi
bet auditū ex mēte ñ ligat᷑. Nota ēt
ꝙ istud qđ interdr̄ clericis. s̄. noīatis
in pdicta decretali sup specula. in fi.

Audire. s. leges vel phisicam dclara
tur per Bonifaciuꝫ non extendi ad
eos qui obtinent parochiales ecclesi
as rōne h⁹modi eccl'iaꝝ: nisi eedem
ecclesie fuerint plebanie sub se capel
las habentes in qbus instituant᷑ cleri
ci ppetuo nequeūtes ab ipsis absq̄ cā
rōnabili amoueri: ex̄ ne cleri. vel mo.
statutum. li. 6. Ubi dicit Jo. an. ꝙ id
dicitur rōne ecclesiaꝝ: q: si haberent
dispensatiue vel alio modo persona
tum cum illis ecclesijs bene tenentur
constitutione: vnde si essent presbyte
ri tenent᷑: non rōne eccl'e sed ordinis
vt. s̄. dixi. Itē qđ dicit Capellas. Idē
videtur tenendum: ꝛ tutius si vnicaꝫ
habet capellam: non obstat ar. a ver
bis. s. pluralis numeri: quia non dic̄
hic: nisi fuerit plebania habens capel
las: sed dicit in plurali plebanias ha
bentes capellas: ꝛ pluralitatem ca-
pellarum ad pluralitatem plebani-
arum referam: ar. s̄. de priuile. vt pui
legia. Et qđ dicit ab ipsis intellige ple
banis vel capellis. Et melius Johan
nes an.

Excommunicatio contra religio
sos professos si dimittūt habitum te
merarie: vel si accedunt ad studia lit
terarum sine licentia suorum prela-
torum. Ca. 55.

Inhibemus ne decetero ali
quis quancunq̄ religionem
tacite vel expresse professus
in scholis vel alibi temere habituꝫ re
ligionis sue dimittat: nec accedat ad
queuis studia lrarum nisi a suo pre-
lato: vel cū consilio sui conuentus vl'
maioris ptis eiusdem sibi eundi ad
studiū lrīa pmit⁹ ꝯcessa. Sigs horuꝫ
temerarius violator extiterit excōis

incurrat sniam ipso facto: ex̄ ne cle.ꝫ mo.vt piculosa.li.6.Religionē quancunqꝫ dū tn̄ approbatā.s̄.de voto .c. i.li.6.Jo.an.Expresse.In casu isto n̄ ē differentia inter tacitā ꝛ expressam Jo.an.Professus.Nota ꝓfessū non posse redire ad sclm̄:qd̄ dic vt de regu.consulti.Jo.an.Temē.ex cā eim lꝫ habitum transformare si iusta sit: puta timoꝛ vt.s̄.de vi.ꝛ hone.cle.clerici.Jo.an.Habitū supioꝛē.Jo.an.in nouel.vnde ꝛ idē ex̄ de re.iu.li.6.sup regula vltima i nouel.dicit ꝙ hec regula.s.certum est ꝛc̄.facit ad questionē disputatā hic p dn̄m Guido.d̄ petralata:de monacho q bene fert hitū monachalē sed cooptū habitu clicali ꝙ sit apostata: qd̄ videt̄ hodie approbatū p cle.de vi.ꝛ hone.cle.qm̄ in pmo.z°.cū iste religiosus iustā cām transformationis sui habitus non alleget:indubitanter dico ipsū esse apostataꝫ.Dimittat.Adeo habitus ē annexus ossib⁹ monachoꝝ ꝙ in quocūqꝫ loco ꝯsistentes:siue i lecto quiescētes ꝯstanter eo vti debent:vt hēt̄.zo. q.i.vidua.ꝛ.zz.di.sanctimonialis.vbi dicitur ꝙ eo habitu semp vti debet. Sed non videt̄ ꝙ illud semp sit ita amare intelligendū vt psona pma facie sonare videt̄.zi.q.4.sine oꝛnatu. ibi.Extra domos ꝛc̄.Dic ꝙ illud loquit̄ de clericis secularib⁹: q non ita sunt astricti vt monachi.Et si i scholis vel alibi dimiserint sine cā monachi habitū suum:licet postea ad male dimissum habitum reuertant̄:etiā si postea sint:vel efficiantur bone fame non poterunt eligi in abbates:ar.i.q. 7.siquis omnem . Et huiusmodi sniē fuit Lau.ꝛ Jac.de al.ꝛ Pe.qui dixerunt ꝙ non solū talis ē ieligibilis sed electus deijceretur.Archi.Non puto ꝙ monachus in cella sua dimittēs habitum:vel dum balneum intrat in occulto:vel iacens sine habitu liget̄ hac ꝯstōne.Alias pauci inuenirent̄ non ligati:sed qn̄ exhibet se ꝯspectib⁹ hominum sine habitu in habitu laicali vel clerici seculari sine iusta cā tūc ligatur Jo.an.in nouel.Quamuis vt dictum est deberet semper ex honestate religionis deferre habitum :nō tamen videtur ꝙ icurrat excommunicationem in stando sine eo ex aliqua causa rationabili. Puta vt doꝛmiendo melius quiescat: vt inducēdo sacras vestes non appareat gibb⁹: vt querat pulices vt se balneet:ꝛ aptius scindat aliquod lignum ꝛ huiusmōi: quia sic non videtur temerarie dimittere.Tamen etiam in huiusmodi cōuenientius esset non dimittere.Si autem dimittat vel habitum trāsformet vt faciat aliquod malum : vt ,scilicet foꝛnicetur ꝛ huiusmodi : non est dubium ꝙ est excommunicatus secundum Pet.de pal.in.4. Si etiam dimitteret volens transire ad aliam religionem:vt sic citius reciperetur etiam incideret in sententiam.Dic etiam Petrus de pal. in 4°. ꝙ qui iocosa leuitate ad hoꝛam vt currat:vel lapidem proijciat: deponit habitum non incidit in sententiam.Et non est verisimile papam in minutis tamen laqueum posuisse:hec ille. Quenis.Hoc dicit vt comprehendat etiam studium theologie:siue iuris canonici ꝛ huiusmodi. Ratio esse potest:quia monachus debet suo claustro esse cōtentus:vt.16.q.i. qui vere.

Et ei a canone pcipit᷑ vt ĩtra claustꝝ
moret᷑ vt.e.q.iu.ꝶ. Nã mortu⁹ dr̃ esse
mundo. Dicit tñ Jo.an. ꝙ theologiã
⁊ decre.legẽ pñt:qꝛ sũt scie pietatis.37
di.sigs grãmaticã. Archidi. Prelato
i.abbati vel alio q tꝫ vicem abbatis:q
ꝓprie dr̃ suus plat⁹.sꝫ nungd poterit
ep̃s dare talẽ lr̃iam.s.eũdi ad scholas
Nõ credo nisi interueniat ↄsẽsus ab
batis:vt hic ar.iz.q.i.non dicatis. Jtẽ
nungd extendat᷑ pena ista ad abba-
tẽ. Multa inducit Archi. ad ꝓbãdũ
ꝙ cadat in penã:tãdem dic̃ ꝙ in lr̃ia
abbatis obtinẽda noĩe plati videt᷑ ep̃s
ↄtineri. Et tunc si abbas voluerit ire
ad studia lr̃aꝝ ex̃ suũ monasterium
hẽbit ↄsiliũ ↄuent⁹ illi⁹ mõasterij:⁊ si
visũ fuerit poterit lr̃iam iꝑtiri. Sed
obstare videt᷑ illud relatiuũ sui qḋ se
qt᷑:qḋ videt᷑ respicẽ ĩmediate platũ
ipsi⁹ mõasterij ⁊ sic non ep̃m:⁊ ꝭꝫ h⁹
põt dici ꝙ q̃uis abbas male faciat si
vadat p̃ter lr̃iam epi ad q̃uis studia
lr̃aꝝ:non tñ videt᷑ ligari hac pn̄a cõ
stõnis cũ sit penal᷑ ⁊ restrĩgi ↄsueuit
magis q̃ꝫ laxari. Archi.⁊ qḋ i fi.dr̃ ḋ
lr̃ia epi:videt᷑ hr̃e locũ i monasterio
nõ exẽpto ab ei⁹ iurisdictõe lr̃ia:⁊ tẽ
põt oĩa sine qb⁹ i studio ↄmode esse
ñ põt:qḋ dic vt nota.z.q.7.cũ pasto-
ris. Jo.an.⁊ Addit archi.ꝙ si mutuuꝫ
ↄ̃hit tenebit mõasteriũ vsqꝫ ad ꝓba-
bilẽ mõꝫ:nisi actũ fuissꝫ ꝙ ali⁹ ꝓ mo-
nacho sũpt⁹ iuenirꝫ vt ꝓpĩqu⁹ vel ali
us. Si ãt obligaret libros l᷑ res alias
ꝓ scholari vel alio nõ vꝫ obligatõ:qꝛ
monach⁹ ꝭuus ẽ mõasterij:di.54.mil᷑
tos. Jdem si fideiussit ꝓ aliq̊:qꝛ.s.nõ
tenet᷑ Archid. Doꝝ.qꝛ.s.apostatauit
dimittendo hitum: vel qꝛ accedit ad
studia sine lr̃ia. Jo.an. Jpo fc̃o. Spe
ciale ẽ in religioso apostata: qꝛ al᷑s ñ
esset apostata excõicat⁹:sed excõican
d⁹ ꝭm ꝙ notat Jo.an.⁊ Ber.z3.di.
sigs ex cl̃icis. Jo.an.

Excõicatio ↄ̃ religiosos oẽs q sine
lr̃ia parochiãis dãt sacramenta eu-
charistie. Ca.56.

Religiosi q clericis aut laicis
sacramentũ vnctionis extre
me vel eucharistie ministra-
re:matrimoniũ solennizare:non hĩta
sup his ꝓchialis p̃sbri lr̃ia speciali:
aut q excõicatũ a canõe:p̃ter q̃ꝫ a ca-
sibus in iure exp̃ssis:vel ꝑ ꝑuilegia se
dis apostolice ↄcessa eisdẽ:vel a sñijs
per statuta synodalia: vel ꝓuincialia
ꝓmulgatis:seu vt verbis eorum vta
mur a pena ⁊ a culpa absoluẽ queq̃ꝫ
presumpserint excõicationis sñiam
incurrant ipso facto:a qua duntaxat
a sede apl̃ica absoluendi. Et paulop⁹
Nullo religiosis eisdẽ sup hoc exẽp
tionis vel alio ꝑuilegio suffragante.
Et in fi. Sane illis religiosis qbus est
ab apl̃ica sede concessum: vt familia
rib⁹ suis domesticis aut paupib⁹ in
hospitalib⁹ suis degentibus sacr̃a pos
sint ecclesiastica ministrare. Nulluꝫ
volum⁹ ex premissis p̃iudicium quo
ad hoc gñari:ex̃ de priuileg.in clem̃.
religiosi. Pau. Religiosi in sex casib⁹
sunt excõicati. Et cũ hic loquatur ge
neraliter oẽs religiosos cõp̃hendit ẽt
ppl̃m hñtes. Clericos aũt seculares
ñ ↄprehẽdit:ẽt si in his excederẽt. Eu
charistie.pau. Non dic̃ viatici:vñ pꝫ
ꝙ loc⁹ ẽ pene siue det᷑ in morte siue
in vita det᷑. Non ob.50.di.penitẽtes.
in fi.qḋ intelligo:vt i morte oĩb⁹ det᷑
viaticũ per illos q.s.hoc pñt.pñia aũt
tpe necessitatis a quolibꝫ sumi potest

Queritur an hec cle. habeat locum in quibuscumque religiosis. Soluit Lau. quod sic: dummodo sint religiones approbate. Idem La. als .n. non sunt religiosi: ne in agro. in cle. de sta. mo. et ca. re. Fran. de za. Item comprehendit istud vocabulum Religiosi etiam monachos secundum Lap. vtrum comprehendantur hic religiosi conversi vel moniales. Sunt diverse opiniones pro et contra: et vtraque potest sustineri. Lau. et Pe. de anch. de monialibus tenent quod non. Lau. quod sic Fran. de zab. Item dicit Lap. quod religiosi ministrantes sacra non solum clericis secularibus sed etiam regularibus sine licentia: et precipue alterius religionis incidunt in hanc penam: et hoc est tuti quam contrarium. Solennizare. Jo. an. et pau. id est solenniter benedicere: et de hac benedictione habetur 30. q. 5. c. i. et 4. se. Et dicit zen. quod in verbo solennizare comprehenditur omnis solennitas que observatur iuxta ritum regionis: de spon. c. i. siue fiat solennis benedictio siue vocatur missa specialis pro contrahentibus. Non obstante Jo. an. sed numquid credet religiosus parochiano dicenti se habere talem licentiam. videtur quod sic per id quod notatur de pe. di. 6. placuit. quia non est presumendus immemor sue salutis. i. q. 7. sancimus. Et ponit ibi ipse Jo. duas obstantias: et ipse soluit. Parochialis Joh. an. Per hoc que ad seculares mercenarios: et his similibus intelligo presbyterum in cuius parochia inhabitant: fa. quod notatur de pe. di. 6. placuit. De hoc scripsi de pe. et re. c. omnes. sup ver. Sacerdotes. et Hosti. tractat in sum. de po. §. vlt. v. Quis intelligatur parochianus. secundum Fran. de za. dicit quod statim cum quis vadit ad habitandum in certa parochia: intelligitur ibi fieri parochianus: nisi accesserit causa recreationis: vel ob aliam causam temporalem statim reversurus ad propriam parochiam: quia tunc secus de sepult. is q. li. 6. Presbyteri. Jo. an. Puto sufficere licentiam parochiani qui adhuc presbyter non est: puta quia est infra annum: vel dispensatum est cum ipso secundum formam decre. cum ex eo. de ele. li. 6. vel ex parochiali collegiato. e. ti. statuimus. Videtur et sufficere licentia vicarij gerentis curam per modum decretalis predicte. cum ex eo. Puto etiam posse secundum premissis excusari illum qui hoc fecit de auctoritate diocesani: facit de pe. et re. c. z. li. 6. nam diocesis est parochialis eius: et hoc fortius quando vacat parochialis ecclesia: sed quando non vacat ante fortem consulo abstinere: et ex licentia episcopi vel archipresbyteri ciuitatis hoc non fieri licet ab alijs recipi possint. Pau. etiam dicit quod licet hec vera sint. s. quod sufficiat licentia predictorum tutius est a litera non recedere: et addit pau. hanc constitutionem non habere locum in illis qui predicta sacra recipiunt a certa persona ratione consuetudinis privilegio: vel alio quouis modo. s. de re. do. quia contingit. in fi. exemplum. extra de sta. mo. et ca. re. ne in agro. §. sane. in cle. Hec procedunt secundum Fran. de za. nisi aliud habet consuetudo. Nam vt dicit Pau. si certa esset consuetudo a quibus recipent hec sacra non est locus huic pene: de re. do. quia contingit. in cle. Que concessio sacramentorum tunc non competit ratione parochie cuius favore hoc videtur statutum. Specialiter Sufficit quod parochiano detur licentia facta specificatione sacri: puta de eucharistia vel alio licet non exprimatur nomen religiosi. Item sufficit quod detur religioso licentia facta specificatione sacrorum licet parochiani non exprimantur: ar. de te. or. c. i. Jo. an. etiam dicit quod credit per talem specificationem factam euitetur pena. Et addit quod de sacramento baptismi et penitentie non intelligitur predicta pena: quia hic non exprimuntur. Idem Pau. A canone. Johan. an. Quoticunque archiepiscopus vel sacerdos

possit absoluē ꝺ sen. ex. nuper. De ex cōicatis a canone an ꝓcedat quo ad oēs. Soluit Lau. ꝙ sic: siue sit religiosus eiusdē ordinis siue alterius siue sint cl'ici siue laici siue m'lieres. Frā. de zaba. Et intelligūt Laur. ⁊ Lap⁹ de excōicatione maiori non de minori. Absoluentes excōicatos ꝑ statuta legatorum. zen. tenet ꝙ incidant. Si aūt religiosi absoluāt a sñia hoīs: ꝙ non pñt non hꝫ locū pena: cū istud ñ exꝓmat. Idē Pau. ⁊ zen. ⁊ Lau. ⁊ ex hoc infert ꝙ in excōicatis ꝑ sñiaꝫ pape non ē locus huic cle. qꝺ tꝫ Laurē. q: si voluisset de hoc ītelligi expressisset Fran. de zab. Sñijs. Joh. an. puto ꝙ oēm sñiaꝫ excōis includat suspēsionis vel interdicti cui⁹ necessaria sit absolutio. Queꝗꝫ. Jo. an. ēt religiosū vel ꝯsociū. nihil. n. excipit qui dicit qꝺcunqꝫ: de ma. ⁊ obe. solite. in fi. Incurrant. Querit hic Joh. an. ⁊ Pau. qd iuris de recipientib⁹ talē absolutionē vl' talia sacramenta: an sint ligati eadē sñia rōe ꝑticipatōis. Et Pau. quidē remittit ad id qꝺ dicit de ꝯsā. ⁊ affi. eos. in cle. Ibi aūt sic dicit in q̊dam sili casu: tunc ꝑticipans in crīe criōso est excōicatus: cū ꝑticipat p⁹ latā sñiam: vt in. c. si ꝯcubine. Sed hic ñ ꝑticipat post sꝫ ī actu ꝓ q̊ ligat. glo. vel dic ꝙ lꝫ participans in crīe criminoso sit excōicatus: non tñ participās in actu illo ꝓ quo alter ligatur. Hec ibi. Jo. an. mittit ad id qꝺ dixit de sētentia ex. Contingit primo. Idē Frā. de zab. s. ꝙ illud de participatione ī crīe hēt locum qñ participat p⁹ actū damnatum non in ipso actu. Querit idem Fran. de zaba. Utrum religiosus ignorans penam: de q̄ hic. Et al's homo sancte vite si ministret eucharistiam sine licentia parochialis presbyteri: non tamen in contemptum ipsius incidat in penam. Et videtur ꝙ sic quia ignorantia iuris non excusat regula Ignorantia. li. 6. Contrariuꝫ consului. Dicit idem Fran. per hanc litteram in verbo presumpserint: que notat dolum ⁊ temeritateꝫ ministrātis. Sicut enim miles armate militie excusatur ab ignorantia iuris. C. de iur] ⁊ fac. igno. l. i. Ita ⁊ hunc possumus excusare: ⁊ hoc precipue in foro penitentiali in quo credendum est asserenti hoc ignorasse. Quia tñ in hoc forte aliqui contradicerent: ꝙ eo ipo est presumptio ꝙ fecit cōtra hāc cle. Tutius est, ꝙ petatur absolutō. Utamur. Jo. an. Pau. concor. de hereti. accusatus. §. ille. li. 6. papa tamen omnem delicti penam vere cōtriti dimittere potest: facit de conse. di. 4. baptismi vicem. ⁊ hanc concedit crucesignatis in voto vltramarino: vt notat Hostien. de iudeis ⁊ sarrace. ad liberandam. ⁊ in anno centenario: vt patet etiam in extrauaganti Bonif. Licet antiquorum. Concessum. Ideꝫ videtur si consuetudine hoc obtineat: ar. extra de re. do. quia contingit. Et Johan. an. dicit pro hoc videtur esse idem: scilicet de consuetudine: ⁊ videtur declinare ad aliam partem vl' saltem dubiam relinquere. Apostolica generali priuilegio circa hoc: scilicet totum orbem respiciens solus papa concedit. Speciale tamen quo ad suam diocesim concederet episcopus ex causa qꝺ dicit de religiosis domib⁹. Dicit etiam Laurentius: vt allegat Petr⁹ de ancha. ꝙ presbyter

parochialis qͣtuncunqꝫ simplex cu-
ra sit ei commissa in adiutorium ipsi
us cure poterit assumere sibi ad tps
presbrum religiosum: vel alium sine
cuiuscꝫ superioris licentia qui ipsũ iu
uet forsitan in quadragesima: ad au-
diendũ subditos suos in confessione
ꝛ dandũ eucharistiã ĩ pascha vel mis
sis celebrandis seu alias: vt hic. Hec
ille. Et dato. ꝙ mendicantes non de
beant audire sine licentia prelatoꝛuꝫ
suoꝝ: tñ si audirent ꝛ ministrarẽt sa-
cramenta: cum licẽtia hoꝝ illi essent
absoluti: nec ipsi incurrerent excõica
tionẽ: lꝫ peccarẽt ex̃ articulũ necessi-
tatis.

Cõtra religiosos qui dicũt aliq̃ vt
retrahant homines a solutõe decima
rum. Ca. 57

Illos ẽt religiosos q aliqua
vt audiẽtes a decimaꝝ eccle
sijs debitaꝝ soluẽ retrahãt ĩ
ꝓmõib⁹ suis vel alibi ꝓferre ꝓsumũt
excõis siñe sẽiacẽ decernim⁹ ipso fcõ
de pe. cupientes. in cle. Illos religio-
sos q in ꝓmõib⁹ suis vel alibi ꝓferũt
aliq̃ vt retrahãt a solõne decimaꝝ ex
cõicat Jo. an. ꝛ Pau. Mẽdicãtes ꝛ ñ
mẽdicantes ꝯcludit: clericos aũt secu
lares nõ ꝯprehendit: nec laicos artat
hec pena: ꝛ ꝯcordat ex̃ de sentẽ. ex. c. i.
Retrahãt. Pau. vt hẽat locũ pena õ
q̃ sequit̃ duo requirunt̃. Primuꝫ ꝙ ta
lia dicant vt aliquos retrahant a so-
lutione decimaꝝ debitaꝝ eccl'ijs: q̃si
sec⁹ si dicerẽt alia intentõe: vel si õbi
te non eẽnt ecclesijs sed alijs q̊cunqꝫ
mõ. Scdm ẽ ꝙ audiẽtes sint obligati
ad solutõꝫ decimaꝝ: vñ si talia ꝓfer-
rẽt audiẽtib⁹ non obligatis: cessat pe
na ꝯstitutionis.

Excõicatio ꝯ religiosos oẽs ñ ser-
uãtes ĩterdcm a papa positũ vel or-
dinarijs qñ sciũt mr̃icem eccl'iam illõ
seruare. Capi. 58.

Religiosi oẽs tã exẽpti q̃ꝫ nõ
exẽpti cuiuscũqꝫ ordis ꝛ ꝯdi
tiõis existãt: cũ viderint ꝛ sci
uerint cathedralem vel matricẽ: seu
parochialẽ loci eccl'am ꝓuare ĩterdi
ctũ qõcunqꝫ positũ auctẽ sedis apl'i-
ce vel ordinarioꝝ debẽt ꝛ ipsi ꝓuare
non obstãtib⁹ qbuscũqꝫ appell'onib⁹
antea ẽt ad eãdẽ sedẽ vel aliũ: vel ali
os ĩt'iectis ꝛ alijs obiectõib⁹ qbuscũqꝫ
alioqn ñ ꝓuantes excõicatõem ĩcur-
rũt ipso fcõ: idẽ ẽt interdcis ꝛ cessati
onib⁹ a diuinis ĩdictis p ꝓuincialiũ
ꝯciliorꝝ statuta vel ipsoꝝ auctoritate
volum⁹ obseruare. idẽ in gñalib⁹ ces
satiõib⁹ a diuinis ciuitatũ terraꝝ ꝛ ali
orum locoꝝ q̃s aliqñ ex ꝯsuetudine:
vel alias capl'a collegia vel ꝯuẽt⁹ se-
culariũ vel regulariũ sibi vẽdicãt ec
clesiaꝝ. Idẽ intelligim⁹ obseruãdũ ñ
obstãtib⁹ ꝓuilegijs ꝯcessis eis ꝯuẽtõi
b⁹ statutis ꝛ ꝯsuetudinib⁹ qbuslꝫ q̃ ꝯ
ꝓmissa religiosis ipsis in nullo volu-
m⁹ suffragari: ex̃ de sen. ex. ex freq̃uẽ
tibus. in cle. Ordinarijs. Lr̃aꝫ aduer
te Pau. qꝛ vt sit locus huic pene req
rit̃ ꝙ interdcm sit positũ auctoritate
pape. Nõ intelligo eẽ si fiet p eius de
legatũ: de ꝓben. si apl'ice. li. 6. Uel ꝙ
sit positum a iure cõi vel p ordinariũ
vel ꝯcilium ꝓuinciale. Uel ꝙ p ipsũ
vel alium ad quem spectat fiat cessa
tio a diuinis: per qõ videt̃ ꝙ hoc nõ
hẽat locũ in ĩterdicto posito a singu-
lari ꝑsona: que hoc posset ex speciali
ꝯsuetudine: cum talis non faciat au-
ctoritate apostolica: nec sit ordinari⁹

Idē videtur in ītérdicto posito p de legatū ordinarij: qꝛ non videt̄ tūc positū p ordinariū. Religiosi. qcūq3 Jo. an. Mendicantes vel non: ꝛ p hoc p3 ꝙ clicos seculares non seruantes interdictū vel cessationem quā seruat matrix ecclesia nō ligat hec ꝯstitutio Matricē. Pau. i. baptisinalem vel loci maiorez: que ideo dr̄ matrix: qꝛ regenerat p baptismū: ꝛ sic cathedralis in ciuitate ꝛ matrix in alio loco: que ad hoc equiparant̄ ꝛ merito: qꝛ alias hec pena non haberet locum: nisi in interdicto ciuitatis. Nec curo vtrum matrix ecclesia sit religiosis subiecta quo ad reliqua temporalia vel spualia vel non sit subiecta. Qꝫ si in loco non sit cathedralis vl̄ matrix aliqua ecclesia: quia forte est in alio loco: vel ibi sūt plures equaliter suis parochianis baptisma ꝛ alia sacramēta ministrantes. Distinguendum qꝛ si oēs ille seruāt: loc⁹ est huic pene. Si vo alique seruāt aliq̄ non: tūc non ē loc⁹ pene sicut facēt si in tali loco non ecēt ecclesia religiosoꝝ. Dicitur aūt hec ecclesia cathedralis vel matrix ecclesia muroꝝ ambitu ꝯprehēsa: exquo si in ecclesia celebrat̄ ꝯtinue ianuis aptis ꝛc. siue p prelatū siue p capitulū totū vel ptem: siue p alios clericos ecclesie: non ē loc⁹ huic pene. Idē Jo. an. ꝛ addit Pau. Puto tū ꝙ si in matrice ecclesia celebratur ab aliquib⁹ extraneis inuitis plat) ꝛ capitulis: ꝙ nihilomin⁹ sit locus ibi pene. Idem ēt dicit ꝙ interdicta metropolitana ecclesia non intelligit̄ ītérdicta matrix ecclesia. Idē si interdicta ꝓuīcia: vel vna diocesis in aliqb⁹ ciuitatibus vel castris matrix ecclesia seruat ītérdcē in aliqb⁹ non. Dicēdū ꝙ ī locis qbus seruat loc⁹ ē pene ī alijs non. Scīuerint. Jo. an. alio sensu q̄3 p visū ꝺ quo ꝑmisit: ꝓbabl'r q̄ ignorātes talē obseruantiā n̄ ligat ad penā. Uidēt. Pau. s. videndo ī cathedrali ꝛ matrici ecclesia celebrari ianuis clausis ꝛ voce submissa excōicatis ꝛ ītérdictis exclusis. Obseruare. Jo. an. ar. a ꝯrio sensu cessat ibi illius argumenti ꝯrium repitur in iure: vt scripsi de elec. publicato sup vltima glo. Item ꝯrioꝝ nō ē eadem disciplina: vbi mens ꝛ verba resistunt: de ver. signi. c. fi. Excessus q̄ clericorum matricis ecclesie non dabit religiosis materiam delinquendi intelligo autem illos seruare qn̄ abstinent animo obseruandi. Appellationibus. Jo. an. Nō dicit ꝙ precedēs appellatio non viciet interdictum ne corrigat: de appel. ad hec. Sed dicit ꝙ q̄3uis interdictum sit nullū ꝓpter precedētem appellationē vel aliam cām: exquo tamen matrix ecclesia illud seruat. Religiosi. violantes sunt excommunicati. Subiacere. Jo. an. ꝛ Pau. Si sn̄ia interdicti vere ligat: ꝛ matrix ecclesia non illam suat Religiosi non seruantes non ligant̄ hac pena: sed alijs que hn̄tur ꝺ excessibus prelatorum. c. vlti. ꝛ de ꝓuile. auctoritate. li. 6.

¶ Excōicatio ꝯtra religiosos qui cū omiserint ꝯscientiam facere sibi ꝯfitētibus de decimis soluēdis predicant postea. Capi. 59.

R r Eligiosi q scienter postposuerunt ꝯfitentibus ꝯsciam facere de decimis soluēdis ab officio ꝑdicatōis tādiu maneant ipso fc̄o suspensi: donec ꝯfitentibus ipsis.

Si hoc ipsum sibi dicēdi ꝯmode facultatē hūerint ꝯfcīam fecerint exinde excōicationis incursuri sñiam ipo fcō si predicare ꝑsūpserint ꝑdicta negligentia: vt ꝑmittit non purgata: ad religiosos tñ monasterioꝝ vel eccl'iarū decimas ꝑcipientiū volum⁹ hoc extendi: ex̄ ꝺ pe. cupientes. i cle. Scienter. Pau. Sec⁹ si ignorant seu p obliuionē. ꝛ hoc intellige si ipsi ꝯfessores a prelatis eccl'iaꝝ fuerint reqsiti sup hoc vt faciant ꝯfcīam sibi ꝯfitentib⁹ de decimis dandis. Pau. ꝛ Pe. ꝺ ancha. Suspensi. Jo. an. Nota nouam spem suspensionis: ꝛ ibi ponit ꝺ multiplici spe suspēsionis. Cōmod. Pau. ğ incōmoditas excusat a ꝑcepto: contra. ex̄. e. ti. c. i. ad idem. zz. q. z. faciat. Minor tñ hic cōmoditas excusat: vñ non tenet̄ eos sequi q non sunt in loco. Uel si sunt ꝛ hi non pñt sine magna vagatione vel sine alia incōmoditate: durante ğ cōmoditate durat suspensio: donec de soluēdis decimis ꝯfciam fecerint: qua facta vel incommoditate supueniente cessat suspēsio Negligētia. Pau. Nō hic casū q veniens ꝯ suspensionē a certo officio ē excōicatus non aūt irregularis: sed si postea celebrat: sic: de cleri. ex. postulastis. Percipientiū. Jo. an. Soli eniz non ꝑcipientes solēt in his delinquē Dicendi. Jo. an. Nota ꝯria ꝯtrarijs purgari: de here. c. z. li. 6. Peccatum ergo tacendi: dicēdo purgat̄. 43. di. sit rector.

Contra mōachos ꝛ canonicos regulares qui non habētes administrationem curias principum intrant: vt damnificent monasterium vel prelatum eoꝝ. Cap. 60.

Hoc edicto ꝑpetuo ꝓhibem⁹ ne monachi aut regulares canonici admīstrationē aliquā non hñtes ad curias ꝑncipū absq spali prelatoꝝ suoꝝ lñia se ꝯferāt q si se ꝯferre ꝑsūpserint: vt dānū aliqd inferāt suis ꝑlatis aut mōasterio excōicationis sñiam eos īcurrē volum⁹ ipso facto: prelati eoꝝ districte nihilomin⁹ iniungētes vt ipsos a predictaꝝ curiaꝝ accessu ꝛ alijs qbuslz vagationibus ꝛ discursu diligēter cōpescere: aut sup hoc non ꝑcentes eisdē seuere corrigē non omittāt: ex̄ de sta. mo. ne in agro. in cle. canōici. De hac ğ pte non dubitam⁹ qn liget monachos ēt non nigros Jo. an. Nō hñtes. Illos. n. qui hñt admīstrationem qñq p ipsaꝝ admīstrationū cāis illuc ire oz: q̄s ꝓsequi pñt lz non sint ꝑpetui: de iudi. cū deputati. Jo. an. Curias ꝑncipū. Hic notat Jo. an. Et ponit duodecī abusiōes claustri fz Hu. Et duodecim abusiōes seculi fz Cyprianū: ibi vide si vis. Spali ğ gñalis puta q possit se quo voluerit absētare non sufficit Jo. an. Ipo facto. Ad hanc excōicationē ꝯhendam duo necessaria vident̄. s. q intrauerit curiaz ꝛ q cā damnificandi monasteriū vl' prelatum lñiam habere vel non hr̄e non puto ponderandū: cum hoc nō reputatur. Hinc ē ēt q ꝺ licentia prelati intrans curiam: si ad hoc intrat excōicat⁹ est. Ex solo ergo exitu claustri ob hanc cām non ligatur. Item exquo intrauit ob hanc causam: licet damnum non intulerit: siue quia nō potuit: siue quia penituit ligatus. simile de homici. pro humani. libro sexto Johannes an.

Excōicatio ɔtra monachos tenentes arma infra septa monasterij sine licētia abbatis. Cap. 61.

P Refate quoqȝ sn̄ie mōachos infra septa monasterij sine licentia abbatum suoꝝ arma tenentes ꝺcernim⁹ subiacē: ex de sta. mo. ne in agro. in cle. Monachos nō repetit ꝛ canonicos regulares. vn̄ videt ꝙ lȝ sn̄ia. s. excōicationis: de qua s̄. dixerat arcent in casu pcedenti nō tn̄ in isto. Sed cū loquit gn̄aliter videt includē oēs monachos albos et nigros: ēt si vocēt iuxta vulgare fratres: ar. de pac. cū pridez. vbi vocant monachi ꝛ fratres. Pau. septa. i. clausura dicta a sepio sepis: vt ē claustrū refectorium vel dormitorium ꝛ cetere officine ad vsuȝ monachoꝝ deputate. 1z. q. i. necessaria. idem videt de atrio. 1z. q. i. nll'a. ꝛ ꝺ horto" ꝛ area positis iuxta ecclesiam: de cēsi. c. i. Pau. infra p intra. Et pȝ per hoc ꝙ extra tenens scilicet arma non īcurrit hāc penam. Arma in communi significatione cōprehēduntur tela. Sed dicūtur arma stricte quibus defendimur tela qbus impugnamus. l. cornelia. ꝺ homi. si pfodiens. Sed vt ibi notat armorum appellatione: ꝛ fustes ꝛ lapides comprehendit: ꝛ omne qꝺ arcu vel manu mittitur. Non tamen puto auctorem sic latissime intellexisse Jo. an. Pau. vera dicit ꝙ armorū appellatio significat non solum scutos gladios ꝛ galeas: sȝ fustes ꝛ lapides ꝛ telū: quod appellatur id qꝺ ab arcu mittitur vel manu: ꝛ sic videtur istud intelligi de armis militaribus: non clericorum que sunt lachryme. 2z. q. vlti. c. i. ꝛ addit. Sed nūquid appellatō armorum ita late sumitur hic: puto ꝙ sic si teneantur ad vsum pugne. Alias si ī camera vel infra septa monachus habeat lapides ad alium vsum: vel gladium antiquatū ad coquinam vel ad aliud simile. Non credo ꝙ sit de mente talia phibere: alias sic. Quid enim si iuxta fenestrā super ianuam habet aceruuȝ lapidū ad impugnandum vel offendendum venientes certe tunc includunt. Idē dico de arcu ferro ligno ꝛ similibus vnꝺ oportet videri si ex forma mō ꝛ alijs circunstantijs ea tenent vt arma offensibilia: seu defendibilia aut alia vtensibilia: tales ɔiecture non sunt necessarie in notis ꝛ maioribus armis: vt lāceis gladijs loricis scutis balistis ꝛ huiusmodi. Pau. Tenentes. venies de foris ad claustruȝ cum armis nō aīo tenendi: nec tenet ex delectatione non videtur ligari: qꝛ verbū Tenētes intelligitur cū effectu. Jo. ꝛ Pau. Sin̄ sn̄ia. Intelligo petita ꝛ obtēta. Pau.

Excōicatio ɔ mendicantes qui sin̄ licentia pape recipiunt noua loca ad hītandū vel mutant vel alienant iam recepta. Ca. 6z.

T Rāsgressores ɔstōnis: q̄ religiosis mendicantib⁹ domos ad habitandum de nouo vel loca quecunqȝ recipere: seu recepta hucusqȝ mutarē: vel ea transferre in alios cuiusuis aliēatōis titulo: ꝛ quomodocunqȝ excommunicationis sententie decernimus subiacere Constitutiōis. Jo. an. Constōnis Boni. que habetur de excessibus prelatoꝝ in. c. vno. li. 6. Ibi dicit idem Jo. in prima glo. Talis constitutio. hoc dic ꝙ mēdicantes non pn̄t acquirē noua loca

ad habitanduz:vel antiqua alienare
ꝛ mutare absq̄ spẽali licẽtia pape: q̄
ꝺ hac ꝓhibitione faciat mẽtionem in
acquirentibꝰ tñ loca ꝑ eremitica vita
ducẽda cessat ꝓhibitio. Idẽ ĩ secũda
q̄ incipit. Mendicãtes. Hi dicũt mẽ
dicãtes q̄bus victũ tribuit incẽta mẽ
dicitas. Et q̄ redditus aut possessio/
nes ex regula vel constitutionibꝰ ha/
bere non possunt extra eo.li.6.de re/
li.do.c.vno. Quo ad casum videtur
in omnibus mendicantibus idez ius
Dicit Pau. ꝙ si domus corruat cuiꝰ
tamen solum continue remanet ĩ do
minio ipsoꝝ mendicantium: lꝫ ꝺ no
uo reedificetur non incurrit excõi /
cationem. Secus autem si locus etiã
nõ diruptus desierit esse de ipsorum
dñio ꝛ habitatione:ꝛ postea nouo iu
re illud acq̄rãt:qꝛ tũc ĩcurrũt. Et nõ
ꝙ ecclĩas oratoria ꝛ alia edificia fra
tres predicatores vsibus suis pñt cõ
struẽ ꝛ edificare ĩ loc̄ .s.eis ↄcessis: ꝛ
ꝙ prelati ↄ̃ edificãtes ꝛ construentes
sñias excõicatiõis ĩferre ñ pñt. Alex.
Itẽ nulli ꝺ ordinibus paupertatis lꝫ
oratoriũ vl̄ ecclesiã cõstruẽ:seu con /
structã recipẽ iuxta ecclesias ꝑdica /
toꝝ:ꝛ oratoria eoꝝ .ĩ. spaciũ centum
quadragĩta canaꝝ: ꝛ si secus factuz
fuerit dirimatur. Clemẽs. Quia ple
riq̄ȝ. Itẽ fratres ꝑdicatores ĩ mutatõ
nibꝰ locoꝝ pñt secũ deferre oẽz edifi
cioꝝ mãm:exceptis ecclesijs dedica/
tis: libros calices paramenta : ꝛ alia
bõa nostra:ꝛ edificia relicta cũ solo:
ꝛ alijs preter ecclesias vẽdere. Et pre
ciũ in eoꝝ vtilitatẽ ↄuertere: ñ obstã
te quorũcũq̄ȝ prelatoꝝ ↄ̃dictiõe. Bo
ni. Uirtute.

Excõicatio cõtra religiosos fo uẽ
tes beghinos ꝛ beghinas ĩ illo statu.

Capitulũ.63.

Sacro approbãte ↄcilio ꝑpe
tuo ꝓhibẽdum duximus:ꝛ a
dei ecclesia penitus abolẽdũ
eisdẽ ꝛ alijs mulieribꝰ q̄buscũq̄ȝ sub
pena excõmunicationis:quam in cõ
trarium facientes incurrere volu /
mꝰ ipõ facto iniungentes expresse ne
statum huiusmodi dudum forte ab
ipsis assumptũ quoquo modo sectẽ/
tur vlterius:vel ipsum aliquatenꝰ de
nouo assumant. Predictis vero reli/
giosis per quos eedem mulieres ĩ hu
iusmodi statu fouere biginali ad ipꝫ
suscipiendum induti dicuntur sub si
mili excõicationis pena quã eo ipso
si secus egerint se nouerint incursu /
ros. Districtius inhibemus ne mulie
res aliquas predictum statum vt pre
mittitur dudum assumptum sectan
tes:vel ipsum de nouo assumentes q̊
quo modo admittant prebentes sup
hoc auxiliũ cõsiliũ vl̄ fauorez: extra
ꝺ re.do.c.i.in cle. Uidet̃ ꝙ hec con
stitutio sorores minoꝝ q̄ dicũt̃ tertij
ordinis nõ includat:cũ ille ꝓmittant
obediẽtiã:ꝛ habeãt regulã:nõ ꝓprie
q̊ ad tria substãtialia:sꝫ quẽdam mo
dũ viuẽdi ꝑ sedẽ apostolicã appro /
batũ:qꝺ mihi ↄstat:ꝛ facit ex̃ ꝺ sẽ.ex.
Cũ ex eo. Secũdus ordo .s. minoꝝ ꝛ
sororum sancte clare que profitentur
substãtialia:sꝫ differũt a priõ:qꝛ ha /
bẽt ꝓpriũ ĩ cõi:qꝺ nõ hꝫ ordo fratrũ
minoꝝ. Io.an. He autẽ beghine que
h̄ reprobãtur:nec obediẽtiã ꝓmittũt
nec regulã aliquã approbatã ꝓfitent̃
ꝛ opiniones catholice fidei cõtrarias
ĩtroducũt vt dr̃ .s. in textu huius cle.
Sꝫ nec ẽt sorores de pñia beati dñici

icludit hec ꝯstitutio. Cū ille ꝓmittāt obedientiā ꝛ regulam habeāt a sede apostolica approbatam qđ mihi cō/stat. Itē hic nō ꝓhibētur mulieres fideles que ꝓmissa cōtinētia: vel nō ꝓ/missa pniaꝫ agere volūt ꝛ ī humilitatis spū dn̄o seruire: vt dr̄ in fi. huius cle. Fran. de zab. in lectura. super illa clementina querit in quodlibꝫ. eoꝝ q̄ h̄ numerant̄: vꝫ an valeat ꝓmissio obediētie vel renūciatio ꝓprioꝝ aut professio regule approbate sufficiat ad hoc vt beghine nō tenerentur. Et dicit ꝙ non q̄tū ad prima duo: ēt si religiose: nisi ꝓfiteātur regulā a sede apostolica approbatā: de voto. c. vnico. li. 6. Si tn̄ haberēt regulā vel vi/tā p papaꝫ approbatā: hoc sufficeret etiā sine renūciatione ꝓprij: vt ꝺ sororibus tertij ordinis minoꝝ dicit glo. quaꝫ hic habes. s̄. Et idem Pau. qui allegat extͣuagantem. Jo. zz. Sancta romana. Et hāc habes. j. Et dic̄ idē ꝙ religiosi participātes cū talibꝰ be/ghinis etiā nō in crimine sunt excōicati ꝫ Pau. Sꝫ Lau. ꝛ zēze. ꝛ Mathe. ītelligūt hoc de participantibus in crimine ꝛ criminosis. i. de fouentibus eas in beghinatu: vł inducētibꝰ ad hͦ suscipiendū: ꝛ q̄uis huic excōicationi esset locus per. c. nup. Etiā si h̄ nō exprimeret̄: tn̄ ideo h̄ expressit ꝺ excōicatiōe: q꞉ solet plus timeri ꝫc. z3. di. q̄q̄. Uel seruādo priorē intel/lectū dic ꝙ littera dicit Ullo modo etiā si fauor nō prestetur directe ꝫ ī directe: adhuc locus ē huic pene: qđ secus esset in c. nuper. Et si dicemus ꝙ eo ipso ꝙ religiosi easdē admittūt ad aliquā cōiōnē tolerādo eas in hͦ statu dicunt̄ fauē ꝛ si nō dāt fauorē directe: ꝛ sic incidūt in excōicationē.

Laici vͦo participātes cū talibꝰ in crimine criminosis nō est dubium ꝙ ī cidūt per. c. nuper. Sed participātes alio modo vel fauētes indirecte non incidūt p ar. a ꝯtrio: q꞉ Cle. loqt̄ ꝺ religiosis. Lau. ꝛ zen. ꝛ idē dicit zen. de epo.

Excōicatio ꝯ fratres minores ad/mittentes illos de tertio habitu beati Francisci ad diuina tpe īterdicti. Ca. 64.

DIstrictius īhibemus frībus minoribꝰ: vt ꝺcetero aliquā vel aliqueꝫ ex fratribus: vel sororibꝰ ꝺ tertio ordine quem beatus Franciscus instituit: ꝛ ēt si super hoc hi vel illi priuilegijs qbuscūqꝫ muniti extiterint ad diuina ī suis ecclesijs tēpore interdicti quoquo mō admittant ꝙ si fecerint eo ipso se nouerint subiacē excōis sn̄ie: ex̄ de sen. ex. cum ex eo. in cle. minoribus. Alios non ligat hec cōstitutio. Jo. an. Hi vel illi Hi fratres minores: vł illi: scꝫ fratres ꝛ sorores tertij ordinis. Et est mirabile: q꞉ eo cān ī alijs ecclesijs recipi pn̄t si priuilegiū ē generale. Jo. and. suis ecclesijs. Per hoc verbū qđ etiaꝫ su/pra premisit. Dico ꝙ si in alienis ec/clesijs hͦ facerēt cessat hec pena. pos/set tn̄ hic locū habē alia pena excōi/cationis. Jo. an. Admittant: nisi inq̄tum illis ꝛ alijs permittit̄ ſm decretalē vltimā. e. ti. li. 6. Jo. an. Subiacere. Ab hac sn̄ia nō possūt absolui nisi p romanū pōtificē: vel satisfactiōe premissa p locoꝝ epos vt dr̄ in fi. hꝰ cle. Querit̄ a doctoribꝰ vtrum isti de tertio ordine beati Frācisci gaudeāt ꝓuilegio clēicali ꝑsonali: ꝺ q̄. 17. q. 4.

Siquis suadente. Vel fori: ꝺ quo. z. q. i. c. i. Et Jo. cal. in quodam suo cõsilio tenet ꝙ nullo hoꝝ gaudeat. iz. q. i. duo sunt. Non eñ sunt clerici nec religiosi. i. religati religiõi stricte sũpto vocabulo. i. obligati ad tria vota vnde ẜm Franci. de za. possunt contrahere matrimonium ⁊ vti contracto ergo ⁊c. Idem tenet Lau. zen. vero ⁊ Guido. tenent ꝙ gaudent priuilegio clericali personali. s. ꝙ iniiciẽs manus violentas in eos est excõmunicatus: quia sunt persone ecclesiastice. Lapus ⁊ Bar. plus dicunt. s. ꝙ gaudent tales priuilegio fori seu reali. i. ꝙ non debent cõueniri sub iudice seculari: nec cum laicis soluẽ collectas. Dicit tamen idez Bar. istud vltimũ perusij non seruari: quia conueniuntur sub iudice seculari. Allegant ista Pe. de ancha. ⁊ Fran. ꝺ za. super hac cle. Cum autem fratres ⁊ sorores de tertio ordine beati Dñici habeãt regulã approbatã ⁊z illũ modũ viuẽdi ab ecclesia per Boni. sicuti ⁊ isti: imo sũt i hoc magis ꝓuilegiati illis: q: tpe iterdci admitti pñt ad diuina fratꝝ. Nõ video q̃re ñ debeãt gaudere sili ꝓuilegio sicut ⁊ illi

Excõicatio ꝯ oẽs facientes aliqꝺ pactũ vel ꝓmissionẽ tẽporaliũ ꝓ aliq̃ gratia vel iusticia obtinẽda in curia romana: ⁊ cõtra dãtes ⁊ recipientes ex dicta ꝓmissione vel pacto ⁊ pape reseruat̃ absolutio.

Ca. 65.

Excõicamus ⁊ anathematizamus ex parte dei oĩpotentis patris ⁊ filij ⁊ spũs sancti auctoritate quoq; apostoloꝝ Petri ⁊ Pauli: ⁊ nostra omnes clericos religiosos ⁊ laicos vtriusq; sexus siue sint familiares curie: siue alij vñcũq; q aliqꝺ pactũ fecerint: seu aliqꝺ magnũ vel paruũ ꝓmiserint: vel ꝓmissionez receperint: aut ex pacto aut ꝓmissione occulta vel manifesta sꝫ generalibus: ⁊ plenarie nõ expressis: siue sꝫ spẽalibꝰ ⁊ expssis apertis vbis qcqd dederit vł receperit magnum vł paruũ vel ꝓmissionẽ ꝺ quacunq; re aut vtilitate ꝓpter hoc ꝯsequenda fecerint vł receperint ꝓ aliq̃ iusticia: siue gratia pro se: vł ꝓ alio: in causis iudicijs seu alꝭ litteris aplicis. Et q buscũq; modis apud sedẽ apostolicã obtinẽda. Et hãc sñiam ad ꝓmittentes dantes acceptantes ⁊ accipientes duximus extendẽdã. Decernimꝰ etiã vt nullus hãc incurrẽs sñiaz excõis ꝑ ꝑdictis vł aliquo predictoꝝ absq; spãli mãdato nostro absolutiõis bñficiũ valeat obtinẽ: nisi forte ad nos accessũ habere nõ posset nisi i mortis articulo cõstitutus nec ẽt ad absolutiõis grãm admittat̃: nisi ꝑus q̃tũ ꝑ̃ us dederit vł receperit: integraliter pauperibꝰ largiat̃. Justiciã vo siue grãm sic obtẽtã nulliꝰ prorsus eẽ momẽti volumꝰ: eãq; carẽ statuimꝰ effectu ⁊ robore firmitatis. Sꝫ ⁊ sciẽter vtẽtes illis simili sñia excõis astringimus: ⁊ seruãtes nobis absolutõz eoꝝ cũ ꝑmissis i oĩbus ad penas similes obligamꝰ. Jo. an. in lectura super decretali de simonia. nemo. Istam allegat sic dicens: hodie q recipit vel facit ꝓmissionẽ ꝺ aliqua re recipienda ꝑ grã impetranda vel iusticia consequẽda i curia romana ẽ excõicatus ipso iure ꝑ extrauagãtez Boni. q̃ sic

incipit: Excõmunicamus. Item in libro q dicit directoriũ iuris allegat' & ponit'. Excõicam' huiusmodi extravagãtis. Anto. d but. eã allegat & dicit eaz durare. Sz Io. d lig. i lectura sup. d. c. nemo. de simo. dicit fm Io. cardi. fuisse hãc extravagãtẽ. Pe. d pal. in. 4. dicit q dicitur fuisse istam extravagãtem. Boni. reuocataz p Cle. 5. Quid aũt hoꝝ verius sit: nescio.

Excõicatio ꝯ exenterantes & scindentes corpus defuncti p ossib' eius trãsferẽdis: & ẽ papalis.

Ca. 66.

Mandat' vt nullus cuiuscũqz defuncti corporis exenterare: vel in frustra ꝯcidere: seu decoquere vel incidẽ: aut ossa d carnib' euellẽ psumat: vt ossa ei' ad partes alias deferãt': q̃tũcũqz defunct' ibi eligeret sepulturã. Si aũt simpl'r aut ad tẽpus ibi decesserit: vel illi vicino loco ecclesie sepulture tradatur ita q demũ incinerato corpe: tũc ad loca vbi sepulturã elegerit deportet' & sepeliet' in eis. Sigs autem etiaz si pontificali dignitate prefulgeat ꝯtra fecerit: ipso facto est excõicat' cuius absolutio reseruat' pape: nisi i mortl articulo. Hoc in quadam decretali Bonifa. 8. que incipit. Detestanduz Audiui a peritis q sigs incidẽt corpus defuncti ad superstitionẽ faciẽdã q̃uis grauius peccaret q̃ si faceret h' ad trãsferẽdũ ppt' sepulturã n tñ icideret i sñiam: qz pene non sunt extẽdẽde vltra pprios casus. d pe. di. i. §. pene.

Excõicatio ꝯ ordinatos simoniace & ꝯ ordinãtes. Ca. 67.

Multe ꝯ simoniacam prauitatẽ abolite sũt ꝯstões quib' morbus ille nõ potuit extirpari: volentes decetero vt possumus puidere: sacro approbante concilio declaramus q ordĩati simoniace ab executione suoꝝ ordinũ sint eo ipso suspẽsi. Electiones aut postulatões cõfirmationes: & queuis puisiones simoniace ecclesiaꝝ monastẽioꝝ & dignitatũ personatuũ officioꝝ & bñficioꝝ quorũcũqz deinceps facte: nulle sint ipso iure. Nullum per illas ius cuiq̃ acquirat': nec pmoti cõfirmati: ac puisi faciunt suos fruct': sed ad illoꝝ restitutionẽ tã q̃ inique teneãt' ablatoꝝ percipiẽtes. Statuim' ĩsup q dantes & recipiẽtes ipso facto sentẽtiã excõis incurrãt etiã si põtificali aut cardinalat' pfulgeat dignitate Martinus. 5. in concilio constañ.

Excõicatio ꝯ oẽs simoniacos & pape reseruat' absolutio.

Ca. 68.

Innouamus ac d nouo ꝯfirmamus oẽs excõis suspẽsionis ac puatiõis & ĩterdicti sẽtẽtias: & alias penas & cẽsuras dudũ a sũmis põtificibus ĩ simoniacos latas & promulgatas: quas ipso facto incurrere volumus omnẽ occultum vl' manifestũ simõiacũ vbicũqz simoniã cõmisit cuiuscũqz stat' cõditiõis gradus preeminentie: vel dignitatis existat: etiam si cardinalis epali: vel alia quauis ecclesiastica vel tẽporali etiã maxime prefulgeat dignitate: dictarũqz sñiaꝝ excõis suspẽsiõis puatiõis & interdicti aliarũqz cẽsuraruz & penaꝝ absolutionẽ siue relaxatõez

nobis ꝛ successoꝛibus nr̃is pꝛeter q̃ꝫ
in articulo moꝛtis spāliť reseruam⁹
Nō obstātib⁹ qbuscūqꝫ ꝯmissionibus
indultis ꝛ facultatib⁹ absoluendi de
casibus nobis ꝛ successoꝛibus nostris
reseruatis spēaliter cuicunqꝫ: ꝛ cui⁹
cūqꝫ gradus status ꝯditōis vľ digni
tatꝭ existat: sꝫ q̃cūqꝫ v̊boꝝ gn̄alitate
vľ spēalitate factꝭ aut faciēdis cōces
sis vľ in posteꝝ ꝯcedēdis: q̃s ꝯmissio
nes ꝛ facultates huiusmōi: q̃ꝫtum ad
detestabile crimen simonie: ꝛ penas
inde sequentes reuocamus: cassasqꝫ
haberi volum⁹: nisi spāliť ď absoluti
one: ꝛ a peccato simonie ī ꝯmissiōib⁹
ꝛ facultatib⁹ pꝛedictis expssā faciam⁹
mentionē. Martinus. 5⁹. in extraua-
ganti: que incipit. Damnabile scelus
Facta Mantue pontificatus sui an-
no secundo.

Excommunicatio contra non re
uelantes simoniam quam nouerunt
ꝛ est papalis.

Ca. 69.

Statuimus ꝛ p̄cipim⁹ vt oēs
cuiuscūqꝫ status oꝛdinis ꝯdi
tōis pꝛeeminētie vľ dignita
tis existāt q sciuerit aliquā p⁹ hac cō
misisse simoniam infra duos dies na
turales postq̃ꝫ ad sui noticiam dedu
ctum fuerit teneatur si pꝛesens fuerit
ī rōana curia nobis vel aplice sedis
camerario: aut suā vicē gerēti: ꝛ tūc
ī vni⁹ vel duoꝝ testiū pn̄tia reuelare
sub eisdē excōis suspēsiōis alijsqꝫ cen
suris ꝛ penis qbus vt pferť ipꝫ acto
rē simoniace eē volum⁹ inodatū: q̃s
dictus nō reuelās vt p̄dicit seu tegēs
simoniā tanq̃ꝫ eiusdē fautoꝛ sceleris
incurrat ipso facto: cui⁹ absolutionē
nobis ꝛ successoꝛibus nostris spēaliť
reseruamus: Decernentes exnunc ir
ritum ꝛ inane: si secus super his a q̊
q̃ꝫ q̃uis auctoꝛitate scienter: vľ igno-
ranter contigerit attentari. Mar-
tinus. 5⁹. in extrauaganti pꝛedicta q̄
vacat.

Excōicatio ꝯtra recipiētes aliqď
tēpoꝛale: vel dantes pro ingressu mo
nasterioꝝ: ꝛ pape r̄seruať absolutō.

Cap. 70.

Uniuersis ꝛ singulis abbati-
bus ꝛ pꝛioꝛibus ꝛ decanis p̄
positis: ꝛ magistris: necnon
abbatissis pꝛioꝛissis: ꝛ alijs pꝛelatis
quouis nomine nuncupentur ꝛ eoꝛū
officialibus inhibemus: vt a persōis
tam maribus q̃ꝫ mulieribus religio
nem ingredi volen tibus: eoꝝꝫ eccle
sias mōasteria pꝛioꝛatus domos seu
loca in earundem personarum re-
ceptionem: aut ante vel post: nulla q̄
cunqꝫ pastus pꝛandia: siue cenas pe-
cunias iocalia: aut res alias etiaꝫ ad
ecclesiasticum: q̃ꝫuis vsum pium de-
putata seu deputanda decetero di-
recte vel indirecte petere aut exige-
re quouis modo pꝛesumant: sed eas
potius cum omnimoda charitate re
cipiant: ac in victu ꝛ vestitu sicut ali
as personas ecclesiarum suaruꝫ mo
nasterioꝛum pꝛioꝛatuum domoꝛum
alioꝛūqꝫ locoꝝ syncera chāitate per
tractent. Illa dūtaxat que ipse psone
ingredientes pure ac sponte ꝛ plena
libertate omniqꝫ pactiōe cessante da
re vel offerre ecclesijs pꝛioꝛatib⁹ mo-
nasterijs domib⁹ ꝛ locis huiusmodi
voluerint: cuꝫ gratiaꝝ actione licite
reputari. Nos enim eos qui sec⁹ ege
rint si singulares persone sint: taꝫ dā
tes q̃ꝫ recipientes huiusmodi excōis

vinculo innodamus. Si vo capitulã siue cõuentus fuerint: suspẽsionis sẽtentijs eo facto decernim⁹ subiacere a qb⁹ preter q̃z ĩ mortl articl'o absolui nequeãt absq̃z sedis apl'ice lñia speciali. Urban⁹. 5⁹ in extrauagãti que incipit sane. seu ne in vinea. Audiui a fidedignis q̄ iste Martinus. 5. habuit dicere q̄ nolebat q̄ incurrerẽt moniales pro huiusmodi datis que fiunt pro ingressu monasterioꝝ censuram aliquam ecclesiasticam: ⁊ p̃cipue excõicationem.

Excõicatio contra impugnantes litteras electi in papam ante suã coronationem ⁊ canonice electi.

Ca. 71.

Quicũq̃z impugnant litteras electi in papã: aut etiaz añq̃z coronet': cũ p ipsã electionez canonice factam sibi ius sit acq̄situz papatus: et ex ipsa electione canonica confirmatus sit: ⁊ exercere possit officium suum ante coronationez: vt 23. di. in nomine dñi. talis ipso facto est excõicatus: vt in extrauaganti benedicti. ij. que ĩcipit. Nõ q̃ nonnulli.

Contra glosantes seu exponentes clementinam illam: exiui de paradiso in scholis suis.

Ca. 72.

Glosantes seu exponẽtes in scholis aliter q̃z littera dicat cle. illam. exiui de paradiso vbi exponitur regula beati Frãcisci sũt excõmunicati p quandã extrauagantem Nicolai: vnde illa clemẽ. sola reperit' inglosata. Sed illa extrauagans fuit suspensa quo ad aliaz excõmunicationẽz p aliam extrauagãtez Jo. 22. cuius exemplar vidi. Et h⁹ ẽt dicit Fran. d zab.

Excõicatio ꝯ ingrediẽtes mõasteria monialiũ ordinis predicatoꝝ.

Ca. 73.

Intrãtes monasteria monialium ordinis predicatorum siue seculares: siue psone ecclesiastice sint in casu non concesso a cõstitutionibus earum: vl' sine licẽtia magistri ordinis: aut alterius ab ipso magistro habẽtis super hoc potestatem: sunt ipso facto excõmunicati a qua non possunt absolui pret'q̃z in articulo mortis: nisi a papa vl' magistro ordinis: vel ab alio habente super hoc auctoritatez specialez ab aliquo predictorum: ⁊ ista sententia ẽ lata per papam in bulla ordinis quam vidi.

Contra ingredientes monasteria monialiũ or. minoꝝ.

Ca. 74.

Intrantes monasteria sancte clare: seu monialiũ ordinis minoꝝ in casibus ñ cõcessis in regula ipsaꝝ: vel sine licentia eoꝝ qui dare possunt: sũt ipso facto excõicati: ⁊ pape absolutõ reseruatur: siue gñali ipsius ordinis. Nõ tamẽ q̄ in locis vbi tales sentẽtie nũq̃z: vl' quasi nuper sunt pmulgate: siquis intraret talia monasteria nesciens talez sñiaz ⁊ ñ cã male faciendi: puto q̄ non incideret in talez sñiam: cuz ignorantia quasi inuincibili laboret. Et h⁹ potest trahi ex dictis Anto. de bu. sup ṽbo excõicamus. et dictis Tho. Sed si intrat laicus: vel alia persona ad male faciendũ: tũc q̃uis ignoraret sñiaz ⁊ ẽt haberet iustã causã ignorantie ñ

excusat' sm Pe. d pal'.

Excōicatio contra facientes libellos famosos: vel cantilenas: vl' rithimos in detractionē ordinis predicatoꝝ ꝛ minoꝝ: ꝛ est papalis.

Ca. 75.

Quicūq; libellos famosos in vulgari vel litterali sermōe necnō cantilenas: vel rithimos edere vel dictare aut publicare presūpserint in infamiā ꝛ detractōēꝫ status ordinis fratrū predicatorūꝫ ꝛ minoꝝ sunt excōicati: a qua excōicatione non possunt absolui: nisi personalit' sedi apostolice se pñtent. Alex. in priuilegio: ex alto. Et in alio: nō sine multa.

Cōtra predicantes docētes ꝛ defēdentes q̄ predicatores ꝛ minores nō sunt in statu perfectionis.

Quicūq; predicare docere vl' defensare presumūt q̄ predicatores ꝛ minores nō sint in statu perfectiōis: ꝛ q̄ nō liceat eis de elemosynis viuere: ꝛ q̄ non liceat eis predicare: vel cōfessiones audire d licētia sūmi pontificis ꝛ alioꝝ p̄latoꝝ īferioꝝ ꝛ rectoꝝ ecclesiaꝝ aut sacerdotū parochialium cōsensu minime rquisito sūt excōicati: a qua sentētia nō possunt absolui: nisi p̄sonalit' sedi apostolice se presentēt. Alex. vt. s. Et in alio. non sine multa.

Quicūq; presumunt in locis predicatorum violentiam dānabilē exercere sunt excōicati.

Quicūq; presumūt ī locl nr̄is violētiā dānabilem exercere eoipso excōicationē icurrūt a qua sententia absolui nequeūt: nisi p sedē apostolicā: vel p cōseruatores nostro ordini deputatos, cle. in qbusdam locis. Et Alex.

Excōmunicatio contra retinētes apostatas predicatoꝝ in monasterijs suis nisi eos.

Quicūq; in monasterijs vel ecclesijs suis detinent apostatas ordinis predicatoꝝ: nisi eos eiecerint postq̄; eis p fratres nostros ne eos detineant fuerit denunciatum sunt excōmunicati. Boni. in prin°. Uirtute.

Itē frēs minores q p̄sumūt recipē fratres ordinis nostri pfessos sine licentia summi pōtificis faciēte expssā d idulto huiusmodi mētionē: vl' nisi prius poꝝ suoꝝ licētia petita fuēit ꝛ obtenta sūt excōicati. cle. ad minores quos vos. de eremitanis. Idem de eremitanis. Alex. ad eremitas. vestram. Item magistri rectores artistaꝝ ꝛ scholares studij parisiēsis q excludē moliūt' publice vl' occulte frēs p̄dicatores vl' minores a ɔsortio vniuersalis studij parisiensis sunt ipso facto excōicati a qua excōicatiōe absolui nequeūt: nisi p̄sonalit' sedi ap̄lice se pñtent. Alex. ex alto.

Excōicatō ī fauorem mendicantium de transferendis fratribus: ꝛ est papalis.

Nullus religiosus de ordinibus mendicantiū quorūcūq; cuiuscūq; status conditiōis vel religionis existat: quocūq; ꝛ q̄lit' cūq; possit vl' debeat virtute cuiuscūq; licentie ac indulti ap̄lici seu penitentiarie pape legatoꝝ ꝛ nunciorum sedis predicte curam gerentl vl' alia quauis auctoritate: hacten° etiaꝫ per

bullas apostolicas facultatū quorū-
uis tam legatoꝝ ꝛ nuncioꝝ sedis ꝑ
fate:necnon ꝛ pniarie huiusmodi ꝑ
tempore curam gerentis ꝙ aliorum
quorūcūqꝫ sub quauis auctoritate
aut potestate maxie ꝺ transferendis
fratribus:aut aliqb⁹ ꝑsertiꝫ ordinuꝫ
mendicantiuꝫ ꝑfessoribus in genere
vel ī specie ab ordinib⁹ huiusmōi mē
dicantiuꝫ ad monasticos ordines vł
ſb quacūqꝫ verboꝝ ꝯceptiōe appare
ant admitti: aut recepti ꝑ aliqs etiā
superiores ordinis seu mōasterij aut
loci monastici:seu al's in monachuꝫ
vel fratrē alicuius ex ordinibus mo
nasticis: tam sancti Benedicti ꝙ ci
sterciensis Camaldulensis valisum
brose canonicoꝝ regularium sancti
Augustini:vel alijs expressis vel nō
exꝑssis:ordine chartusiensiū dūtaxat
excepto sub pena excōicatiōis:ī quā
tam recipientes ꝙ recepti ipso facto
incurrant:ꝛ a tali excōicatione non
possint absolui citra sedē apostolicā
pret̃ ꝙ in mortł articulo: ꝛ nihilomi
nus aliter facta non tenent ꝛ nullius
existant efficacie vł momenti. Ex cō
cilio constantiensi sub Martino.5.

Excōicationes plures que cōtinē
tur in processu qui fit annuatim ī cu
ria in cena domini:ꝛ pape reseruat̃
absolutio.

Ca.74.

Martinus eps seruus seruoꝝ
dei:ad perpetuā rei memo-
riā excōicam⁹ ꝛ anathemati
ꝫam⁹ ex parte dei oīpotētł prīs:ꝛ filij
ꝛ spūs sancti:Auctoritate quoqꝫ bea
toꝝ Petri:ꝛ Pauli apostoloꝝ eius
ac nostra omnes hereticos gazaros
Patarinos pauperes de lugduno
Arnoldistas Sponistas passagios
Uidesistas Usistas Fraticellos:ꝛ qś
libet alios hereticos quocunqꝫ nomi
ne censeantur:ac omnes fautores re-
ceptatores ꝛ defensores eorūdem.

Item excōmunicamus ꝛ anathe-
matizamus omnes qui in terris suis
noua pedagia imponunt. Itē excō
municamus ꝛ anathematizam⁹ oēs
falsarios bulle seu litteraꝝ apostoli
caꝝ supplicationem gratiam ꝛ iusti
ciam continentiū:per summū ponti-
ficem:vel vicecancellarium:seu gerē
tes vices vel officium vicecancellarij
sancte Romane ecclesie ꝺ mandato
eiusdē summi pontificis:aut gerentł
officium predictorum signantes sup
plicationes easdem. Itē excōmu-
nicamus ꝛ anathematizam⁹ piratas
ꝛ latrunculos marinos:ꝛ receptato-
res eoꝝ:ꝛ illos qui equos arma fer-
ruꝫ lignamina ꝛ alia prohibita defe
runt sarracenis:quibus christianos ī
pugnāt. Itē excōmunicam⁹ ꝛ ana
thematizamus impedientes: seu inua
dentes victualia seu alia ad vsū Ro
mane curie necessaria adducētes:vł
ne ad curiam ipsam adducantur:vł
deferant̃ īpedientes:seu perturban-
tes:ꝛ qui talia defendunt vel faciunt
cuiuscūqꝫ fuerint ordinis preeminen
tie ꝯditiōis vł status: etiā si pōtifica
li regali reginali:aut q̄uis alia eccle
siastica vel mūdana fulgeāt dignita
te. Itē excōicam⁹ ꝛ anathematiza
mus oēs illos q ad sedē aplicā veniē
tes ꝛ recedētes ab eadē:necnō illos q
iurisdictionē ordiariā vel delegataꝫ
aliquā ñ habētes in eadeꝫ curia mo
rātes temeritate ꝑpria capiūt spoliāt

ꝛ detinent: aut ex proposito delibera
to verberare mutilare: vel interfice-
re presumunt: ꝛ qui talia fieri faciūt:
seu mandant. Item excommunica-
mus ꝛ anathematizam⁹ omnes ꝛ sin
gulos cuiuscunqꝫ status gradus pre
eminentie aut conditionis existāt: eti
aꝫ si pōtificali regali reginali: aut q̄
uis alia ecclesiastica vel mundana p̄
fulgeant dignitate contra formaꝫ et
effectum sententie generalis constan
tienses concilij: per quam dānate me
morie Petrus de luna qui olim Be
nedictus tertius a nonnullis in eius
obedictia dicebat̄ iudicatus scisma-
ticus ꝛ hēticus: ꝛ ab ecclesia dei p̄ci-
sus: omniqꝫ iure qđ ī papatu habere
p̄tēdebat: oīqꝫ dignitate ꝛ honōe ec
clesiastico priuatus fuit: ac post ꝛ cō
tra inhibitionē eiusdē ꝯcilij ꝛ huius-
modi sn̄iaꝫ ac dicti Petri obitū ī īfi
delitate ꝛ errore ipsius Petri nc̄ p̄si
stēdo: aut al's q̄uolꝫ credētes: aut fa-
uētes publice vł occulte: ac ēt scisma
ticis: ꝛ diuturnū ī eodē cōcilio ꝛ apđ
vniuēsalē eccłiā: ꝛ p ratihabitōe gn̄a
lis ꝯcilij dicte sn̄ie ꝛ ꝯtinuatōe ꝓcessu
um desup habitoꝝ sublatū ꝛ extictū
ꝯtinuare conātes: necnō oēs ꝛ singu
los ī viciū eiusdē Pe. succedentes: eo
rūqꝫ receptores vł receptatores ꝛ fau
tores cuiuscūqꝫ stat⁹ nobilitatꝭ excel-
lētie: vł ꝯditōis existāt: ēt si pōtifica-
li regali reginali: aut alia q̄uis eccle-
siastica vł seculari sint p̄diti dignita
te: ac ꝯsentiētes ꝛ p̄stātes eisdē ī pre-
misso errore q̄uocunqꝫ ꝛ q̄litercunqꝫ
auxiliū ꝛ ꝯsiliū vł fauorē: ēt eos qui
scient̄ p oīa terras ꝛ loca eoꝝ ditōi
subiecta p̄fatꝭ scismaticꝭ. ꝛ precipue ī
castro panischole ꝛ tiresceñ. diocꝭ.
existētib⁹. Illos ēt q ipsis videsistꝭ ꝛ
vsistꝭ q̄cūqꝫ victualia aut p̄sidia pu-
blice vel occulte p se vel p suos subdi
tos afferri faciāt vł p̄mittāt pib⁹ ex-
cōis ꝛ anathematꝭ vīculis īnodam⁹:
ipos qꝫ oēs ꝛ singł'os declaram⁹ ꝯtinu
atores vł fautores scismatꝭ ꝛ hēsis: at
qꝫ oī bn̄ficio dignitate ꝛ honore eccle
siastico ac mūdano denūciam⁹ fuisse
ꝛ eē p̄uatos. Itē excōicam⁹ ꝛ anathe
matizam⁹ oēs illos q p se: vł p alium
seu alias quascūqꝫ p̄sōas eccłiasticas
vel seculares ad romanaꝫ curiā sup
eaꝝ causis ꝛ negocijs recurrentes: il
lasqꝫ in eadem curia ꝓsequentes: aut
ꝓcuratiōis negocioꝝ gestores aduo
catos vel ꝓmotores ipsoꝝ: vel etiam
auditores seu iudices sup dictꝭ caus
seu negocijs deputatos occasione cā
rū seu negocioꝝ huiusmodi v̄berāt
mutilant vel occidunt: aut bonis spo
liāt cuiuscūqꝫ preeminētie dignitatis
ordinis ꝯditiōis: aut status fuerit: ēt
si pontificali regali reginali: vł qua
uis alia prefulgeāt dignitate. Iteꝫ
excommunicamus ꝛ anathematiza-
mus omnes mutilantes vulnerantes
ꝛ interficientes: seu capientes ꝛ deti-
nentes: seu depredantes romipetas ꝛ
peregrinos ad Hierusaleꝫ causa pe
regrinatiōis ꝛ deuotionis accedētes
ꝛ in ea morantes ꝛ recedentes ab ip̄a
Et in his dantes consilium auxiliuꝫ
vel fauorem: eorunqꝫ bona confisca
mus. Item excōicamus ꝛ anathe
matizam⁹ omnes illos qui per se vel
per alium: seu alios directe vel indi
recte sub quocunqꝫ titulo: vel colore
occupant detinent vel hostiliter di-
scurrunt seu inuadunt: aut occupare
detinere vł discurrē hostilit̄ p̄sumūt

in totum seu in partem Almam vr-
bem Regna Sicilie. Trinacrie. īsu
las Sardinie: cōsice: terras circa Fa
rum: Patrimoniū beati petri ī Tu
scia: Ducatum spoletanum: Comita
tum Uenaisini: Sabine: Marchie:
Anchoñ: Masse: trabarie: Romādi
ole: atq; maritime prouincias: ac ter
ras specialis commissionis: ⁊ Ar-
nulfoꝝ: ciuitates quoq; nostras: Bo
noniensem: Ferrariensem: Bñuenta
nam: Perusinam: Auinionem: Ciui
tatem castelli: Tudertinam: ⁊ alias
ciuitates terras ⁊ loca: vel iura ad
ipsam ecclesiam spectantia ⁊ pertinē
tia: ⁊ adherentes ⁊ fautores: ⁊ defen-
sores eorum: seu in his dantes eisdē
auxilium consilium vel fauorē: non
obstātibus quibuscunq; priuilegijs ⁊
indulgentijs: ac lr̄is aplicis generali
bus vel spēalibꝰ eis vel eoꝝ alicui al
teri vel aliqbꝰ cuiuscūq; ordinis cōdi
tiōis dignitatis ⁊ p̄eminētie fuerit: ⁊
si vt p̄mittit' pōtificali regali regiali
seu q̄uis alia ecc'iastica: vl' mūdana
p̄fulgeāt dignitate a predicta sede sb̄
quauis forma vl' tenore ꝯcessis: q͛ ex
cōicari anathematizari nō possint ꝑ
lr̄as aplicas non facientes plenam ⁊
expressā: ac d̄ verbo ad verbū d̄ īdul
to huiusmodi: ac ordinibus locis no
minibus ꝓprijs cognominibus ⁊ di-
gnitatibus eorūdē mentionē: necnon
cōsuetudinibꝰ obseruātijs, script] ⁊ n̄
script]: ac alijs cōtrarijs qbuscūq; ꝑ
q̄ ꝯ̄ huiusmōi nr̄os ꝓcessus ac sniās
quominꝰ includant' in eis se iuuare
valeāt ⁊ tueri: ⁊ q̄ quo ad hꝰ prorsus
tollimꝰ ⁊ oīno reuocamꝰ: d̄ qbꝰ qdem
sētētijs nullus ꝑ aliū q̄ꝫ ꝑ romanū
pōtificē: nisi dūtaxat ī mort] artic'o

cōstitutꝰ absolui possit. Nec etiā tūc
nisi de stando sancte matris ecclesie
mandatis satisfactione: vel sufficiēti
cautione prestita. Illos autem cuius
cunq; fuerit preeminentie dignitatis
ordinis conditionis aut status: etiā
si pontificali vel alia quauis dignita
te preditos: qui contra tenorem presē
tium talibus vel eorum alicui seu ali
quibus beneficium absolutionis im-
pēdere de facto presumpserint: excō
municationis ⁊ anathematis senten-
tia īnodamus: eisq; p̄dicatōis lectio
nis administratiōis sacramentoꝝ ⁊
audiendi cōfessiones officia interdi-
cimus. Predicētes apertis trāsgresso
ribus ⁊ contēptoribus suprascriptis
nos grauius contra eos spūalit' aut
temporaliter prout expedire cogno
uerimus ꝓcessuros. Ut aū huiusmōi
nostri ꝓcessus ad communem oīum
noticiā deducātur chartas siue mē
branas processus cōtinentes: eosdem
basilice sancti Petri de vrbe: necnon
sacri palacij apostolici: vbi ī p̄ntiaꝝ
moram trahimus valuis seu hostijs
ac liminibus faciemus affigi: seu ap-
pendi: que ꝓcessus ipsos suo quasi so
noro preconio ⁊ patulo iudicio pu-
blicabunt: vt hi q ꝓcessus huiusmodi
contingant q͛ ad ipsos ꝑuenerit: nul
la possint excusatione pretendere: vl'
ignorantiam allegare: cum nō sit verī
simile quo ad ipsos remanere inco-
gnitum quod tā patienter publicat'
Nulli ergo omnino hominum lice-
at hanc paginam nostre excōmuni-
cationis: anathematis: declaratio
nis: cassationis: irritationis: annulla
tōis: euacuatōis: īterdicti ⁊ ꝯstōis in
frīgē: vl' ei ausu temērario cōtraire.

Siqs autē attētare presūpserit indignationem omnipotentis dei: et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursurum. Datum Rome etc.

Nō quid sit dignitas psonatus et officiū et eorum differentiam.

Quia in isto et alijs precedentibus capitulis fit mentio d dignitate: vel personatu: vel officio: ideo ad declarationem horum vocabulorum put sumunt a canonistis nō qd dicit Archi. super. c. i. in. 6. de ꝯsuetu. sic: Dignitas ecclesiastica cognoscitur pluribus modis. Primus est cum quis habeat administratōez rerum ecclesie cum iurisdictione. di. 89. volumus. et. c. diaconum. Secūdus modus est qñ habet nomen dignitatis et prelationem sine prerogatiuam in ecclesia sua tam in choro q̄z in capitulo: sed habet administrationem rerum vel iurisdictionem sicut i archidiaconatu parmēsi. Tertius modus est qñ ex ꝯsuetudine ecclesie habetur aliquis in dignitate: quia si cōsuetudo in ecclesia est pro dignitate debet haberi di. iz. cōsuetudo. Personatus vero cognoscitur qñ quis habet prerogatiuā in choro i capitulo i operatiōibus in pcessionibus i vocādis et sil'ibus plus q̄z alij canonici sui ordinis: et nō tm̄ q̄tū illi q sūt i dignitatibus cōstituti q i predictis prerogatiuis pferūt eisdē: pñt h colligi ex predictis decretis. d elec. dudū et d pbē. de multa. Officium aūt aliqñ ponit p dignitate et psonatu: sicut pz ex eo qd habet d pbē. ad hec. Itē illi q habēt ptātē seclare dicūt habē officiū. Itē hi qbus ꝯmissa ē dispensatio. Itē tabelliōatus. Itē ministeriū et obsequiū. Itē actus corrigētis et alijs mltis modis. Cognoscit ēt offm̄ qñ qs hz onus annexū sine honore et prerogatiua honoris sic sindici pcuratores castaldi et his sil'ibus habet. i. q. 3. saluator. vicedñs q hz epatuz dispone: dicitur habē offm̄. Si aūt hz iurisdictōez cū administratiōe satis pōt dici q sit dignitas vt camerarius pape. 3º cognoscit officiū p consuetudinē eccl'ie sic dictū est de dignitate: vñ qñ illi d ecclesia habēt illud d cōsuetudine pro officio simplici: et nō p dignitate vel psonatu. Dico tñ q qcūqz hz dignitatē hz personatū: sed nō cōuertit. p sonatus vo dr curatus alicuius ecclesie parochialis: et tales non sunt in dignitate aliqua. i. q. 3. quesitū. secus aūt i archipsbyteris ppositis decanis parochialiū ecclesiarum: d qbus habet. 50. di. in capite. Nā illos dico i dignitatibus ꝯstitutos: et istud nomē personatus est s3 vulgare Anglie: in puincia dicūt pores: in terra laboris abbates. Hec Archi. Quia nimis et si bonum sit. Pe. de anch. sup cle. si dignitatem de preben. sic dicit: quid sit dignitas Guil. dicit q ē qdā peminentia quo ad forum cōtentiosū in ecclesia gradū tenēs: q̄ qñz personatus ab honorificētia i q̄ pōit psonā: qñqz offm̄ ab ipo officio qd exercet denoīat: ex d ꝯsti. cū accessissent. Qñqz assumūt sua ppria et specialia noīa: vt hoc nomē custodia: succentoria: decanatus: prepositura et similia. A noīe aūt nō debemus ista iudicare: sed ex effectu qui colligit ex actibus et exercitio in qbus versat: et ex talibus iudicat: vtrū sit dignitas: vel ne: extra de verbo. signi.

Intelligentia cū ibi notatis: ⁊ suffic ad hoc ꝙ sit censenda dignitas etiā si in modicis causis iurisdictionem habeat: sicut habēt ī pictauēsi eccl'ia archipresbytēi. Nam excōicāt suspē dunt ⁊ absoluunt. Et sic ꝑpter talem gradum dicuntur habere dignitatē: ⁊ sic sunt exclusi a pena capituli: licꝫ canon. de elec. c. statuimus. lib°. 6°. Si autem nullam iurisdictionem habēt sed tantum visitant: ⁊ postea ipsi referunt episcopo sicut testes synodales: de quibus. 35. q. 6. episcopꝰ. Tunc censentur habere simplex officiuꝫ ⁊ non dignitatem ſm Guil. ⁊ Lau. Sciendum ꝙ his diebus reuocata a quibusdam diuulgata fuit quedam ex̄uagans que dicit̄ emanasse a Jo. 22°. in qua erat lata sententia excōis in mulieres capillos alienos deferē tes: cuius absolutio pape reseruabatur: q̄ quesita in registro inueniri nō potuit: ⁊ si reperta fuisset: puto ipsaꝫ non ligasse: quia habuerant mulieres iustaꝫ causaꝫ ignorantie: cum notificata huic generationi non fuerit: Fluxerunt autē cētū anni: vl' circa a tp̄e p̄dicti Jo. nec huiusmodi quoqꝫ positiua docē nō p̄t rō nālis. Sꝫ etiā Eugenius quartus q̄ nūc regit ecclesiā voluit ⁊ declarauit ñ tenē illā sententiam: ⁊ bene qꝛ hoc esset laqueum iniicē nō ꝓuidere saluti animaꝝ que in periculum eaꝝ verteret̄ ſm Jo. ⁊ Tho. 27. q. i. Uiduas.

De causa materiali excommunicationis.

Ca. 75.

Quia de singulis excommunicationibus que habentur ī iure hucusqꝫ tractatuꝫ est satis prolixe respectu operis. Ideo residuū hꝰ materie. s. ꝺ excōicatiōe: breuissime expediā: ⁊ qꝛ p̄dicta pertinēt ad causā q̄si materialē excōis: iō ad ipsā q̄si causā mālē ꝑtinētia ponam. Et exinde ꝺ cā formali: ⁊ ꝺ efficienti ⁊ finali: ⁊ cū his ꝺ q̄busdā ad p̄dicta sequētibꝰ. Nō ꝙ excōicatio maior fieri ñ dꝫ ab hoīe nisi ꝑ pc̄to mortali ſꝫ Tho. ⁊ Pe. i. 4. di. 19. Et qꝛ ī dānificādo aliquē ēt corporalit̄: siue ī rebus tp̄alibꝰ aliq̄s mortalit̄ peccat. Jō ꝑ dāno tp̄ali ēt pōt q̄s excōicari: sꝫ qꝛ excōicatō ē grauissima penaꝝ: iō ñ dꝫ īfligi ēt ꝑ mōtali: nisi cū fuēit cōtumax: Tho. Hec aūt ꝯtumacia ſm Rai. triplex īuenit̄. Prīa ī ñ veniendo ad iudiciū postq̄ fuerit vocatꝰ vl' admōitꝰ ꝑ iudicē tribꝰ edict͂: vel vno ꝑ oībꝰ: qꝛ ꝯtēnit: vel veniendo sꝫ maliciose se occultādo: vel īpediēdo: ne possit ad eū citatio ꝑuenire: ex̄ vt lit͂ nō ꝯtes. q̄ñ. Secūda ē q̄ñ citatꝰ ad iudiciū venit: sꝫ ñ vult stare iuri: vel al's añ finitā cause examīatōꝫ ꝯtūaciter ⁊ illñiat͂ r̄cedit. 2. q. 3. certū. Tertia ē q̄ñ offēsa eiꝰ ē manifesta: vt iussus a iudice ñ vult emēdare: ex̄ ꝺ vb. sig. ex parte. Jdē Hoff. Et nō ꝙ Pe. ꝺ pal'. in. 4. di. 18. ꝙ cū excōicatio nō sit infligenda: nisi pro mortali: q̄a ille solus iudicio ecclesie est precidendus qui iudicio dei credit̄ precisus cum sententia iuris non sit iniusta: potest homo formare conscientiam suam ꝙ vbi nō peccat mortaliter: nū q̄ incurrit sententiam iuris. Et quia iniuria dicitur esse quod nō iure fit Jdeo non debet vbi iura nascuntur inde nasci iniurie occasio. C. Unde vi. l. meminerint.

Unde cũ sit iniuriosa excõicatio q̄
fertur sine mortali : nõ est sñia iuris
vbi nõ est mortale. Excõicari potest
quis pro inuasione: vel retentione re
rum ecclesiasticarũ: ꝺ resti. spo. pisa/
nis. iuxta notata ibi per Inno. Excõ
municari potest prelatus pro ĩiuria
sibi facta. z3. q. 4. Guilisarius. Excõi
care potest ordinarius ꝑ defensa fra
tris sui: de sen. ex. dilecto lib°. 6°. Ex/
cõmunicari quis potest propter ne/
gligentiam: de consecra. di. i. nemo.
Jo. de ligna. Excõmunicari põt do/
minus propter contumaciã serui vl'
procuratoris: vt lite non conte. c. i. ⁊ ꝺ
dolo ⁊ contu. c. z. ⁊ cum modificatio
ne ibi nõ. Jo. de lig. Excõmunicatio
facta in genere valet causa expressa:
⁊ propter contumaciam capituli ex/
cõmunicãtur singuli de capitulo cul
pabiles. de sen. excõ. romana. lib°. 6°.
Excõicationis sententia tribꝰ modis
dr̃ iniusta. s. ex cã. ex aĩo. ⁊ ex ordine
Ex cã quidẽ vel quia nulla pretendi
tur ĩ sñia: vl' si pretẽdit' vera non est.
vel si vera sit non est sufficiens: ⁊ ra/
tionabilis: vt ex̃ eo. sacro. z°. dicitur
iniusta ex aĩo: qñ. s. ⁊ si cã exp̃matur
vẽa ⁊ rõnabilis: nõ tñ ex zelo iusticie
sed indignationis inuidie vl' odij ab
excõicatore ꝓmulgat'. ij. q. 3. illa. Et
extra ꝺe sen. ex. cuȝ medicinalis. li. 6.
Ideo tutũ cõsiliũ est ꝙ si qs offẽdit'
ñ ꝑ se ꝫ ꝑ aliũ q charitatiue mouea
tur sñiaȝ ꝓmulget. Uel si ꝑ se vult fa
cere hoc ad minus nõ faciat hoc duȝ
mouet'. Si permittat motũ forte co
lericũ aliq̃ꝫtulũ residere. 3°. ex ordine
dicit' iniusta: qñ ⁊ si vera cã ⁊ rõna/
bilis pretẽdat': ⁊ ꝓferens charitatiue
moueat': attamẽ ñ precessit admoni/
tio cõpetens: vel non fuit facta corã
personis idoneis: extra. ꝺe eo. sacro.
Admonitioneȝ cõpetentẽ intelligas
ad arbitrium iudicis: siue trinã: siue
vnam ꝑ omnibus: maxime in noto/
rijs. Pe. ⁊ Rai. Modus autem ⁊ for
ma que debet seruari hodie in infe/
rendo excõicationem habes in se. c
Quãuis aũt ꝓferẽs sñiaȝ excõicatio
nis iniustã q̊cũqꝫ predictoꝝ modoꝝ.
grauiter peccet: ⁊ diuersimode puni
atur in iure: tñ talis sententia tenet ⁊
ligat q̃ꝫtum ad ecclesiaȝ militantem
nisi sit lata a iudice: qui nõ habebat
super illo canonicam iurisdictioneȝ
vel alia de causa esset nulla ꝭꝫ Rai.
vñ quãdo nulla sit talis sententia vi
de in se. §. Excõicationis sententia
ipso iure nulla est in nouem casibus
Primus ẽ si ille q tulit eã ñ habebat
ꝺ hoc potestatẽ: vt qꝛ nõ erat eiꝰ iu/
dex. ij. q. 3. sententia. Uel erat excõi
catus ⁊ huiusmodi. z4. q. i. audiui/
mus. Similiter ⁊ ꝭm Rai. Intrusus
⁊ suspẽsus ⁊ a iurisdictione alienꝰ ex
cõicare non potest. iz. q. z. alienatio
nes. Si tamen crimen talium esseȝ oc
cultum toleranda esset eoꝝ sẽtentia
licet nulla: q̃ꝫdiu crimen eorum ẽ oc
cultum: ⁊ ab ecclesia tolerantur illi
ar. 8. q. 4. nonne. Dicitur auteȝ ĩtru/
sus qui nõ fuit electus a maiori par
te eligentiũ. De suspẽso aũt dic̃ beatꝰ
Tho. i. 4°. esse veꝝ: qñ ẽ suspẽsus a iu
risdictiõe: vel ab ordine ⁊ iurisdictio
ne: secus si ab ordine tñ. zꝰ est quãdo
est lata sñia pꝰ appellationẽ legitimã
sil'r ẽt si prelatus dicat: excõico te si
appellas: vel preparaueris te ad ap/
pellãdũ. Talis sententia nõ tꝫ cũ glꝫ
oppressus possit appellare ꝭꝫ Hosti.

Si antē dicat iudex: excōico te si ha bes res furtiuas tꝫ excōicatō si habe res res illas nec suspenditur per ap pellationem. Si tñ occultū est furtū: ecclesia non te vitabit: qꝛ nō iudicat ꝺ occultis. 3z. di. erubescāt. ¶ Terti⁹ est qñ continet intolerabilē errorem extra. e. per tuas. ⁊ in hoc ⁊ in prece denti casu ille qui eos proponit: etiā si nō petat absolutionem debet audi ri: vt in. d. c. per tuas. Sꝫ si ad caute lā petat absolutionē non debet dene gari: quāuis aduersarius vł excōica tor se opponat: nisi dicat eū excōica tum pro manifesta offensa: quia tūc dabitur sic dicenti terminus. 8. dier ⁊ si probauerit ñ absoluetur nisi pre stet emēdam: vel det cautionez ꝺ pa rendo iuri. Si offensa dubia ꝓpona tur: sed tñ pendente probatione ꝑma s. illius qui sic fuerit excōicatus debꝫ euitari ĩ illis omnibus: que vt actor ĩ iudicijs attētauerit: extra iudiciū vō ĩ officijs postulatiōib⁹ electiōib⁹ ⁊ alijs legitimis actib⁹ dꝫ admitti: ex̄ eo. lꝫ. li. 6. ꝙ si appellationē sup h° ñ fuerit ꝓ secut⁹: vt debuit. j. tp̄s statutū a iure vł a iudice ⁊ ip̄e fuerit excōicat⁹ noīa ti ⁊ exp̄sse elapso dc̄o tp̄e dꝫ denūcia ri: ⁊ tā ĩ iudicialib⁹ q̄ꝫ ex̄ iudicialibus actib⁹ remoueri: donec ip̄i⁹ sñie docu cuerit nullitatē: ex̄. e. lꝫ. li. 6. ¶ Quart⁹ casus est quando aliquis excōmuni caret illos q excōicatis participarēt nō in crīe: sꝫ in locutōe: ⁊ alijs casib⁹ q̄bus incurrit minor excōicatō. Nā talis sñia nō valet: nisi premissa trina admonitiōe: vel vna ꝓ tribus: vł nisi exp̄mant noīati ip̄i admonendi: ex̄ eo. statutū. ⁊ c. cōstitutionē. lib° 6°. Quintus ē qñ prelati īterdicerent su is subditis: ne exponāt suis superiorib⁹ aut legatis se. ap. aut inq̄sitorib⁹ statuꝫ ecclesiarū suarū: siue mōasteriorū: ⁊ ꝺ h° ferrent sñiam excōis: ex̄ ꝺ offi. iu. or. qꝛ pleriqꝫ. li. 6. ⁊ nō q̄ꝫtū ad tertiū casū ꝙ ītolerabilis error ē ſm Rai. cū sic dic̄ iudex: excōico te: qꝛ credis ī deū: vł qꝛ ñ fornicaris: vł qꝛ obedis p̄latis tuis ⁊ hi⁹. z. q. 3. si is q preest Idē Pe. Hoff. ⁊ Ho. ī sū. q addūt ēt ꝙ ītolerabilis error dici pt q̄dꝫ pec catū mortale. Idez cū exp̄sse ꝯ ius ꝓ nūciat: vt. z. q. 6. §. diffinitiua. Idem tñ Hosti. in glo. sup. c. ꝓ tuas. dicit ꝙ sñia nihilominus tꝫ qñ ꝓnūciat ꝯtra ius: nisi ille error in sñia exp̄mat vł ñ fuerit appellatiōe suspēsa. Sꝫ si er ror ē ī fc̄o: vt cū dicit: excōico te ꝓpt tale peccatū cōmissū: ꝙ tꝫ sñia. Guil. ēt dicit ꝙ si p̄lat⁹ dicat excōico te: qa fecisti furtū: cū tñ ñ feceris: tꝫ sñia: vt z. q. 3. c. i. qꝛ ñ ē error ītolerabilis ex pressus: nam talis cā si falsa sit: est tñ possibilis. ⁊ q̄ꝫuis quo ad deum non sit ligatus: sꝫ quo ad ecclesiā: peccāet mortalit̄ si cōtēneret: ex̄. eo. per tuas Et iō cōsulēdū ē tali ſꝫ Rai. vt susti neat excōicationē patiēter humilit̄: ⁊ deuote. s. se nō ingerendo diuinis: aut cōioni fideliū: offerēs se ad cano nicā satisfactionē: si ī aliquo offēde rit: ⁊ instāter petat absolutionē. Idē Tho. Inno. ⁊ Ber. Item dicit Pe. ꝺ perusio ꝙ si superior p̄cipit mihi aliquid iniustū: non tñ mortale: puta ꝙ dem sibi librū meuꝫ non teneor il li parere. Si tamē excōmunicet ligō consulēs tamen mihi vt illius iniusto mandato nō pareā: nō ligatur: quia nō participat in crimine. Io. an. ex̄ de sen. ex. presenti li. 6. super verbo.

ad cautelā. pōit oēs p̄dictos casus
ꝛ addit etiā istos quatuor. Prim⁹ cū
qs excōicat a delegato ꝫ delegantis
intētionē. ꝺ prebē. c. vlt. Secundus si
ferat᷑ a violāte interdictū hoīs: ex̄ ꝺ
ex. pre. tanta. Tertius vbicūqꝫ p̄latus
subditū suū excōicat ꝫ tenorem priui
legij sui ꝺ priui. cū capella. Quartus
si ferat᷑ a delegato impetrato ab ex-
cōicato ī casu nō permisso. li. 6. ꝺ of-
fi. iu. or. pleriqꝫ. Isti tn̄ cāus additi vi
dent᷑ ꝯprehēdi sub p̄mo. Dicit etiaꝫ
Pe. ꝺ pal. in. 4.° ꝙ qn̄ sapientibus no
tū ē sn̄iam esse nullā: q̄uis apud vul
gus nesciat᷑: pōt hō non seruare eam
in occulto sꝫ in publico. Debet ēt ser
uāe quousqꝫ scādalū rōnabilit᷑ seda
uerit: vt sicut aliqs publice excōicat᷑
ꝛ publice denūciatur: ita ex aduerso
ip̄e publicꝫ causā q̄re sn̄ia n̄ valꝫ: pu
ta appellationē: vl᷑ alias iustā causaꝫ
q̊ facto amplius n̄ ē scādalum pusil-
loꝝ sꝫ phāiseoꝝ: ꝛ ideo ē ꝯtēnenduꝫ.

De cā formali: siue ꝺ mō faciēdi
excōicationem. Ca. 76.

Forma aūt excōis: seu mod⁹
qs sit tenēdus. Si ꝺ sn̄ia car
nonis querit᷑ hic. ſm Hosti.
hec ꝓfert᷑ eo ipso ꝙ aliqs in factum
dānatū p canones sub pēa excōis icī
dit. De sn̄ia excōis q̄ ꝓfert᷑ ab hoīe
in sūma cōfessoꝝ. li. 3. e. ti. q. 68. dr̄ ꝙ
cōsueuit fieri sic sn̄ia excōis: Propt᷑
talē vel talē causā excōico te: vl᷑ talē
vl᷑ excōicam⁹ ī scripꝉ huiusmodi: ꝗ
istis v̄bis vl᷑ eq̄pollētib⁹ dꝫ vti excōi
cās: ar. ad h°. 2. q. 6. §. diffinitiua. Vn̄
Rai. dicit n̄ approbo sn̄iaꝫ quorūdā
simpliciū sacerdotū dicentiū: Denū
ciamus talē excōicatū: ꝛ tamē nūq̄ꝫ
excōicauerunt eum: ꝛ licet talis eui-
tandos sit ab illis quibus fit denun-
ciatio: quia ipsorum non est iudicāe
vtruꝫ sit excōmunicatus: nec ne. Ta
men si ꝺ hoc agatur extra formā iu
dicij nō reputabit᷑ excōicatus p hi⁹
v̄ba: nisi alias ꝓbet᷑ excōicat⁹. Et hoc
satis tradit᷑: ex̄ ꝺ sen. ex. cū medicina
lis li. 6. Nō ꝙ est alius modus ex
cōicatiōis: qn̄. s. persona ignoratur q̄
furtū vel aliud maleficiū fecit: ꝛ tūc
fit excōicatō in gn̄ali sub hac forma
Quicūqꝫ fecerit furtū nisi restituat:
vl᷑ q aliquid scit nisi reuelat. ī. talem
terminū ꝓ p̄mo 2.° ꝛ 3.° edicto datꝉ.
ipso facto sit excōicatus: vl᷑ aliquid
simile: extra. e. a nobis. Et nota ꝙ q
aliquid scit de materia ꝓpter quam
lata est sn̄ia excōis modo p̄dicto ſm
Hosti. n̄ tenet᷑ reuelare dānū passo
sꝫ prelato ecclesie. 35. q. 6. ep̄us in sy-
nodo. Sed nec ipsi prelato debet re-
uelare publice si solus reuelator scit
ꝛ probare n̄ pōt. 2. q. 7. plerūqꝫ. Sed
secrete cum prelatus habeat corrige
re criminosos. ar. 22. q. 5. hoc videt᷑.
Primo igitur sciendum ꝙ cum sen-
tentia excōicationis aliquādo sit la-
ta a iure: aliqn̄ a iudice: siue ab hoīe
vt dictuꝫ est supra. Dicit Guil. sn̄iaꝫ
esse vel fieri a iure cuꝫ ab eo qui pōt
ꝯstitutionē facē: vl᷑ gn̄alē: vt papa: vl᷑
particularē: vt legat⁹ archiep̄s ep̄s vl᷑
cōciliū ꝓuinciale aīo iuris statuendi
constituitur aliquid in perpetuuꝫ: ꝛ
generaliter in omnes subditos suos
ꝛ statutum illud roboratur per sen-
tentiā excōicatiōis ī futuros tn̄sgres
sores illius statuti. s. verbi gratia: Ex
cōicamus oēs hereticos: ꝛ q exerce-
būt vsuras: vel tale aliquid cōmittēt

Sententia vͦo iudicis vel hoīs dr̄ eē
q̄ ꝓfert̄ p cōtumacia vl̄ offensa pre-
terita vl̄ futura nō tñ ītētiōe ꝯstituti
onis faciēde gñalis aut ꝑpetue. Sed
vt alicui particulari persone: vel per
sonis ad vitā eorum: vel vt alicui ne
gocio consulatur ad tempus: sicut si
dicatur: Excōmunicamus omnes il-
los qui vsq; ad hoc: vel vsq; ad illud
tempus cōicabunt: vel facient guer-
ram: vel illos qui interpellabūt tales
moniales d̄ turpitudine ꝛ huiusmōi
Et nota ꝙ debet premitti excōmuni
cationi trina admonitio vel vna pro
tribus: al's iniusta est: ꝛ iudex suspen
sus est ab ingressu ecclesie: extra. eo.
Sacro. Et debet habere tempoꝝ cō
uenientia interualla: nisi facti necessi
tas aliter suaserit. Et debet fieri ī scri
ptis ꝯtinentibꝰ causā excōicatiōis. Et
excōicator exēplum scripture huius-
modi tenet̄ excōicato tradē. ĭ. mēsē
si sup hoc fuerit reqsitꝰ: al's excōica-
tor ē suspēsus: ēt a diuinis p mēsē: q̄
qdē si exequat̄ irregularis efficitur
nec nisi p papā cū eo poterit dispēsa
ri: ex̄. e. Cū medicinalis. lib. 6. Sȝ he
pene nō tāgūt epos: cū nō fiat spēalis
mentio d̄ eis sic opōtēt. Nihilominꝰ
tñ ꝛ si illa nō seruet̄ excōicatio ligat
Jo. tñ de lignano in tractatu de cen
sura ecclesiastica dicit ꝙ ē attēdēdū
ꝙ lȝ ꝯtumacia sit cā īmediata ꝓpter
quā fert̄ maior excōicatio ab homi
ne. Ipsa tñ ꝯtumacia aliqñ hȝ ortum
a crimine. i. a spēali inhibitiōe crimi
nis facta ab hoīe. Et tūc ñ ē opꝰ mo-
nitione sup emēdationē criminis iā
cōmissi vt incidat: īmo statī incidit
vt cū monet superior aliquē vt ñ for
nicet̄ cū tali: al's ipsū excōicat si con
trafaciat excōicatus est. Et excōicari
pōt sine alia admonitione sup emen
datione criminis. Et ratio. nam iste
vere contumax est. aliquando contu
macia habet ortum a crimine iā cō
misso: vt cum cōmisit quis crimē su
per quo erat admonitus ne cōmitte-
ret: ꝛ sic nec lata nec cōminata sentē-
tia est in contrafacientem: ꝛ tunc est
opus monitione si contingat: ꝛ si con
tumax fuerit poterit excōmunicari.
¶ Nota ꝙ vbi dicitur sub pena ex-
cōmunicationis non habet vim sētē-
tie sed cōminationis: vt. C. cōmina-
tiones vel epl'as. l. vnica. ꝛ nō. extra d̄
sagi. artem. Sed Guido dicit ꝙ si
iudex dicat p̄cipio tibi sub ītermina
tiōe excōis: vel sub pena excōis ne or
dines furtiue suscipias: non es excō-
icatus faciens ꝯ̄riū sȝ excōicandus.
Sȝ si fert sñiam sub ꝯditiōe: vt excōi
camus omnes q furtiue ordines su-
scipiūt: tunc es excōicatus. Ugo dic̄
ꝙ si aliqd mandat̄ sub īterminatiōe
anathematis: tunc est cōminatio. Si
mādat̄ sub pena excōis: vl' districtio
ne excōicatiōis: tūc si ē mādatū hoīs
statim ligat si hoc intendit: cui ī hoc
credendū est ḿm Ug. ꝛ Hosti. q2 est
sñia lata. Si ē mandatū iuris: tūc cō
trafaciens non statim ligatur. 30. di.
Per totū. Et hoc ideo quia mitiꝰ agi
tur cum lege q̄ȝ cum ministro legis.
ff. d̄ arbi. Si cū dies. Hosti. dicit ꝙ si
iudex facit canonē late sñie dicens:
Quicūq; furtū fecerit sit excōicatꝰ: ꝛ
postea dicit sub anathemate ꝓhibeo
ne qs furtū faciat: tunc contrafaciēs
est excōicatus: ex̄ d̄ loca. c. i. alias hoc
verbū sub anathemate vl' simile ꝯmi
natoriū ē. ff. ꝯminatiōes vl' epistolas
ī ru. ꝛ ī ni. nisi h' v̄ba ik̄ēs ītēdēt ꝓfer̄

sñiaȝ ꝙ ꝑ circunstãtias intentionē suã
expssit ꝓbari pōt. Hec Hostiē. ex̄ de
consan.c.i.vñ iudices qñ volunt ferre
sñiam sic scribūt: Precipimus sub pe
na excōis vobis exnūc quã ꝓut extūc
ꝛ extūc quã ꝓut exnunc in vos feri/
mus. Nota etiam ꝙ cum iudex dicit
excōico vel simile semper ītelligitur
de maiori excōicatione: ex̄.e.siquem.
Sola autem ↄsuetudo absq̄ sñia vel
ↄstōne non reddit aliquē excōicatuȝ
q2 ille non est modus inferendi sñiaȝ
excōis ẜm Guil. Item si iudex vel p̄
latus dicat: habeo te ꝓ excōicato si in
tendat ꝑ hoc ꝓferens excōicare tenȝ
excōicatio: q2 verba intentioni deser
uiunt: ꝛ non econuerso.zz.q.5.huma
ne.ꝛ sermo rei non sermōi res est sb/
iecta: extra de verbo. signi. intelligen
tia. Non.n.in talibus q̄uis verba exi
gantur ē p̄scripta certa forma verbo
rum: sicut in sacramento baptismi et
eucharistie.concor Hosti.dicēs in sū.
Non facio vim vtruȝ dicat iudex ex
cōico te: vel scias te excōicatum: vel
te excōicatum cognosce: vel hēas te
ꝓ excōicato: vel reputes te excōicatū
vel alia quecunq̄: dū tñ voluntatem
ꝛ ↄsensū iudicis de p̄nti exp̄māt: sicut
alias similiter dicitur: ex̄ de sponsa. si
inter virū. Sed voluntas iudicis spu
alis oīno ꝓ lege seruanda est .ii.q.3.
audi.q̄uis iniuste. Et hoc vbi ille in/
tendat ꝑ talia verba excōicare: vt di/
ctum est. Et si dubitat̄ de intentiōe
in dubio eligenda est via tutior: vt re
putet se excōicatum esse ẜm Hosti: et
Guil.ꝛ sic querat absolutionem. Si
iudex dicat excōico vnum de istis du
obus: credit Guil. illum eē excōicatū
de quo iudex intellexerit. Si autē sci

ri non potest: aut si vaga fuerit eius
intentio: neuter est vitandus vt excōi
cat⁹. Itē dic̄ ꝙ si iudex dicat excōico
te ꝛ absoluo te: si simul vtrunq̄ volu
it nihil egit: si autem vnum post alte/
ruȝ vtrūq̄ egit. Nō ēt cū sñia excōis
lata ē sub ↄditōe nō ligat anteq̄ extat
ↄditio ẜȝ Hosti.ex̄.e.a nobis. Et si pē
dente ↄditione appelletur tȝ appella
tio. Sȝ si pure fert̄ sñia non releuat̄
ꝑ appellationē: transfert̄ tñ cognitio
cause in supiorē: ex̄ de sen. ex.ꝑ tuas.
Et si pendente ↄditione desinat eē ei⁹
subditus tȝ sñia nisi appellet: ex̄ ꝺ fo.
compe.c.penulti.ẜm Hosti. ꝛ Inno.
Item si iudex precipiat alicui debi/
tori ꝙ soluat infra certum terminuȝ
alioquin sit excōicat⁹. dicūt Hostiē.ꝛ
Inno. ꝙ creditor non pōt terminū ꝓ
longare q̄tum ad sñiam excōis. s. eui
tandã: nisi ēt iudex ↄsentiat ꝓlōgatōi
Et tunc si adueniēte 2° termino non
soluerit iterum ē excōicatus: q2 t'mi/
n⁹ videt̄ ꝓlongat⁹ cū accessoriis: si tñ
ꝑs in p̄mo termino reputat sibi vt sa
tisfactū: cessat tota excōicatio. Itē nō
ꝙ si is q sñiam gñalem ꝓmulgauit
excōis moriat̄: vel a p̄latione amoue
atur: ille qui facit postea ↄ taleȝ sñiaȝ
non ē excōicatus nisi diffiniendo illō
statuerit.ff.de offi.p.l.i. Uel nisi a suc
cessore expresse ↄfirmet̄: ex̄ ꝺ loca.c.
i.ẜm Hosti. Excōicari pōt quis etiaȝ
ꝑ litteras excōicato ignorante si hoc
expressit excōicans sed non punit̄ in
termedio tpe si se ingerat cōioni fide
lium. Jo.de lig. Sufficit ꝙ sñia excōi
tionis vel īterdicti sit lata publice ad
hoc vt teneatur quis ad obseruantiã
eius: extra de cleri.ex.mi.illud Excōi
catio dicitur perpetua: quia nullum

ep̄s ꝯtinet diffinitiuꝫ intelligitur tn̄ do nec expiret.

De cā efficienti siue d̄ eo q pōt vel non pōt excōicare. Cap. 79.

Excōicationis cā efficiens est qui pōt excōicare. Sciendū igr̄ ꝙ excōicatōnē ferre pn̄t in alios: non solū epi ꝛ supiores sed ēt p̄lati p̄ncipales collegiataꝝ eccl'arū inferiores epis: vt abbates etiā n̄ Benedicti dūmō fuerint ꝯfirmati: ex̄ d̄ simo. sicut tuis. Et priores possūt excōicare singulos de collegio: alienos etiā si in eos aliquo iure sp̄ali hēant iurisdictionē: de offi. ordi. cum ab ecclesiaꝝ. ꝛ ex̄ de maio. ꝛ obe. cum i ecclesijs. Archidiaconus ēt videtur ꝙ possit excōicare. lꝫ non sit p̄or: ar. 25. di. perlectis. nisi consuetudo sit in cōtrarium. Sacerdotes vero parochiales excōicare non pn̄t nisi aliquo sp̄ali iure iurisdictio eis ꝯpetat. z. q. 1. nemo. Uel nisi vbi esset ꝯsuetudo que dat iurisdictionē. 9. q. 3. conquestus. Tho. Alb. Hos. Jo. de lig. qui Jo. in tractatu de censura ecclesiastica dicit sic: Potestas excōicandi ꝓcedens ex potestate clauiū siue fori pn̄ialis cōpetit sacerdoti non alio: ꝛ potestateꝫ exercet semꝑ cū p̄posit⁹ est cure: nisi sit contraria consuetudo vel supioris inhibitio. Facultas aūt excōicandi ꝓcedens ex iurisdictione sp̄ali cōpetit p̄latis habentib⁹ ordinariā iurisdictionem a iure cōi vel priuilegio vl' cōsuetudine sp̄ali: vt dicit Inno. Ad h̄ aūt ꝙ talis facultas cōpetat requiritur ꝙ sit clericus vel religiosus ꝛ electus ꝑ vniuersitatē ecclesiasticā ꝛ ꝙ ad dignitatē principalē: alias non h. ordinariam: nisi consuetudo vel priuilegium concedat. Competit ēt hoc hn̄ti iurisdictonē sp̄ualē a p̄lato ecclesiastico vt delegato. Cōpetit etiā hn̄ti ordinariā non p̄ncipaliter: vt vicario ordinarij: hec ille. Solus ep̄s. i. nō inferior excōicat cū solennitate d̄ qua habetur. ii. q. 3. debent. Excōicare pōt metropolitan⁹ suffraganeum suum cū sit ei⁹ ordīari⁹: di. iz. de his. Jo. de lig. Excōicare pōt ꝛ suspendē ꝓpter ꝯtumaciā ortā ep̄s i iudicio sin ꝯsensu capl'i: d̄ offi. dele. ex l'ris. Perpetuo aūt ꝓpter crimē suspēdere non pōt sine ꝯsensu capl'i: nisi aliud sibi cōpetat aliquo iure sp̄ali. 15. q. 7. ep̄s nullus. Jo. de lig. Excōicare pōt capitulum vel p̄or sede vacāte cuꝫ succedat cum iurisdictionalib⁹: d̄ maio. ꝛ obe. cum olim. Jo. de lig. Excōicare non potest quis seipsū. z. q. 3. si is qui. Excōicare non pōt s̄m Hosti. qui violauit interdictum. Excōicare non potest mulier prelata cum careat clauibus: de pe. ꝛ re. noua quedam. Excōicatio lata ꝑ delegatum extra sibi cōmissa non valet. z. q. 3. c. i. Jo. de lign. Et nota s̄m Ric. in 4°. ꝙ si iudex delegatus post reuocationē cōmissiōis sibi facte excōicat aliquē anteq̄ reuocatio cōmissionis potuerit ad eum ꝑuenire tenet sn̄ia: q2 adhuc remanet penes eū p̄tās sibi commissa: ex̄ de ꝓcura. auditis. in glo. Aliqui tamen ꝓbabiliter dicētes distinguūt sic. Quia aut ille qui reuocat commissionem itendit ꝛ exprimit ꝙ sit irritū ꝛ inane q̄cquid extunc ꝑ delegatū fuerit atentatum aut non. Si p̄mo mō non tenet sn̄ia lata postea a delegato. Si nō remanebit sententia: hec ille. Excommunicationis sententia ab alieno ep̄o

lata ratificari non pōt p ꝓpriū epm. q꜀ ab initio nulla fuit ſm Innocē. et Bar. Bri. Excōicare non pōt laicus ꝛ ſuſpendē: niſi ex delegatōe pape. tē enim pōt di. 32. §. verū. Excōicare nō pōt eps ex ſuam dioc. ꝛ alij prelati extra territorium ſue iuriſdictionis ſm Hoſti. q꜀ cū non ſit quis excōicā dus ſine cauſe cognitione. ii. q. 3. nēo. Et p ꝯſequens loc⁹ requirit᷑ vbi poſ ſit ſedere ꝓ tribunali. Epiſcopus au tem exiſtens ī aliena dioceſi non pōt ſedere ꝓ tribunali nec diſponere ali quid cōtentioſe iuriſdictionis. 9. q. 2. epm. niſi de conſenſu illius ad cuius territorium ſe tranſtulit. Epi tū̄ expl̄ ſi poſſunt exercere iuriſditionē in ali qua dioceſi. ſ. circa ſubditoſ ſuos qui ſic poſſunt abſoluere ꝛ excōicare: vt de fo. compe. q̄uis in cle. zi. di. deni- q꜄. Quidaꝫ tamen dicunt ꝙ extra ſu am dioc. etiā pōt epſ excōicare: ar. 9 q. 2. archieps. forte quod concedi po teſt de notorijs: q꜀ nec illa requirunt cauſe examinationem. 9. q. 3. §. fi. ī ſū. confeſſorum. li. 3. ti. 33. q. 53. Excōicare non poteſt prelatus eos in quibus hꝫ iuriſdictionem temporalem tm̄ ſm Hoſti. extra de offi. ordi. dilectus. Et hoc niſi habeat iſtud ex ꝓuilegio ſpe ciali: vel ex conſuetudine que etiam dat iuriſdictionē. Excōicatio lata p eum qui cōi opinione non credebat᷑ excōicat⁹ tū̄ erat non tꝫ. 3. q. 7. §. tria. in glo. Naꝫ neq꜄ excōicat⁹ nec ſciſma tic⁹ neq꜄ intruſus neq꜄ ſuſpenſus a iu riſdictione: ſecus ſi ſolū ab officio nec violans interdictum excōicare pōt: vt dictum eſt. s.

Quis non pōt excōicari.

Nota ꝙ excōicari non pōt mortu⁹. Nam mortuus non eſt homo de ſū. tri. ꝛ fi. ca. c. i. Excōicari. n. a canone n̄ poteſt: q꜀ huiuſmodi excōicatio non fertur niſi propter crimen. Et mortu us delinquere non poteſt: a iudice etiā excommunicari non poteſt. Nā talis ſententia requirit monitionem precedentem. mortuus enim moneri non poteſt nec contumax conſtitui. In quibuſdam tamen caſibus ſpeci- alibus mortuus excōicatur: ꝛ hoc ad terrorē: ꝛ potius rōne ꝓcedentis vin culi q̄ꝫ pn̄tis: ꝓpter qꝺ fit negatio ſe- pulture cōionis orōnis ꝛ h⁹i: vt in ꝺ cedente in crimine hereſis ꝛ in noto rio crimine. Jo. de lig. Excōicari nō poteſt iudeus vel paganus: q꜀ nullus pōt ꝑdere qꝺ n̄ hꝫ nec re nec ſpe. qꝺ verum eſt de cōione intrinſeca ſacra mentorum: extra quam ſunt iudei et pagani: circa quam de his qui foris ſunt nihil ad nos. 2. q. i. multi. Sed ꝺ cōione extrinſeca fidelium inq̄ꝫtum aīalia ciuilia ꝛ ſocialia: vtpote in cō mercijs ꝛ alijs actib⁹ humanis: q̄uis directe a tali cōione excludi non poſ ſint: ita ꝙ excluſio terminetur in eos q꜀ non ſunt ſubditi p indirectum tū̄ poſſunt. ſ. interdicendo fidelibus cōi onem talium. Jo. de lig. Excōicatio nē incurrere non poteſt papa niſi p hereſim: de qua iudicari pōt ꝛ depo ni: di. 40. ſi papa. Alias excōicari nō poteſt: nec ab homine cum ſit ſuperi or omnibus: di. zi. inferior. Nec a ca none quia ſolutus eſt a canone q̄uis ſm canones debeat viuere: nec etiaꝫ minori ꝑticipando cum excōicatis: extra de ſen. exc. nulli. in glo. Sed ex cōicatiōe que ſepat a deo ꝓpt morta le bene pōt excōicari: immo quia ſit̄

cōpatione creat⁹ est maior: sine ꝯpa-
tione a deo longius sepat. Jo. de lig.
Excōis sñia lata p statutū epi non li
gat nec ipse nec metropolitanus ei⁹
ꝯfaciendo intra territoriuz sui suffra
ganei: sꝫ Lau. ꝛ Jo. an. ꝛ Jo. de cal. et
Pau. ꝛ Hosti. qui in sū. sua dicit cer-
te certius ē tenendū: nec supiorē nec
pferētē sñiam fulminatoriā ligari. zi
di. inferior. Idē Tho. in 4.° Contra-
rium' tꝫ Hug. ꝛ Archi. ꝛ Pe. de bel.
Jo. vero de lig. circa hoc sic dicit in
tractatu d censura ecclesiastica. Ego
ꝯsideraui circa ꝯcordiā haꝝ opionū
ꝛ pondero largam differentiam hāc
s. an eps vt eps ꝛ archiepus vt archi-
eps incidat in statutū fulminatorium
An epi ꝛ archiepi vt priuati ꝛ an gli
bet incidat in ipsuz. In pmo cāu cre
derē neminez ligari: in z.° cāu vtrūqꝫ
ligari. Subijcio exempla. Disponit
statutū q̄ quilꝫ exercens iurisdictio-
nē in tali loco vel tpe sit excōicatus:
vel quilibet celebrans sit excōicatus.
Eps vt eps ꝛ archieps vt archieps iu
risdictionem exercens non sunt liga-
ti: vel eps vt eps pōtificaliter celebrat
vel archieps in prefato loco phibito
non sunt excōicati. Exemplum z.° di
sponit statutū q̄ quilibet furtum cō-
mittens: vel ad azardum ludens: vel
qd simile faciens sit excōicatus: eps
cōmittit furtum vel ludit: ꝛ archiepi
scopus idē cum hoc faciant vt priua
ti ligantur: ꝛ sic posset haberi opinio
num concordia. Sed qꝛ plures doc.
solenniores tenent simpliciter pmaꝫ
opinionem: ipsa videtur magis tenē
da: di. 19. in canonicis. Excōicari non
pōt subditus existens extra territori
um sui superioris ab eo ratiōe domi
cilij vel delicti vel ꝯctus sm Inno. de
fo. compe. c. fi. ꝛ Hosti. ꝛ Pau. de le-
aza. Jo. uero in. c. si eps. ii. q. z. in pma
glo. tenet ꝯrium p. c. si eps. ꝛ. c. siquis
presbyter. 50. di. Idem Jo. de lig. di-
cēs q̄ iudex citare potest subditū ex
tra territorium citatione artatiua: de
offi. ordi. romana. li. 6. ergo ꝛ contu-
max constitui: ꝛ sic excōicari. Excōi
cationis sñia lata per statutū epi vel
alterius ordinarij non ligat subdituꝫ
alterius prelati venientem contra ipꝫ
statutū ex territoriū iurisdictionis ip
sius: sed si verba statuti dicerent q̄ q
cunqꝫ facit tale quid ī territorio: vel
extra territorium sit excōicat⁹. Sic tꝫ
Jo. d ligna. allegans ad hoc. c. vt aīa
rum. de ꝯsti. li. 6. Nec obstat illa ꝯdi-
tio ēt extra territorium: qꝛ ius dr̄ ex
territoriuz qd non lꝫ. Excōicari non
possunt nec suspendi nec interdici fra
tres ordinis pdicatoꝝ ab epis vel ali
is prelatis ecclesie: nisi sup hoc hn̄t
spalem lñiam ꝛ auctoritatem pape: q̄
faceret mentionem de ipso ordine: et
si ferrēt sententias contra eos irrite
sūt ꝛ inanes: ꝛ hoc ex priuilegio con-
cesso ordini qd incipit meritis: qd est
Alexandri. Et in priuilegio: Nimis
inique. Item cogi non pnt dicti fr̄es
vt eoꝝ ꝯstitutionibus subijciantur. i.
epoꝝ ex puilegio Bonifa. Uirtute.
Excōicat⁹ non ē subdit⁹ faciēs ꝯ sta-
tutū infringens excōicationeꝫ in loco
exempto intra territoriū ipsius statu
entis. Jo. de lig. qui remittit ad dicta
in precedenti. §. ꝛ allegat ēt. c. lumino
so. 18. q. z. vbi dicitur p textum. Greg.
q̄ eps non debet exercere aliquid po
testatis in monasterio: ꝛ glo. ibidē di
cit q̄ loquit' de exēptis. hanc opionē

tenent Jo.an.et Jo.cal.et Jo.cardi. qui oes disputando dicunt quod subditus delinques intra diocl. sed in loco exempto non ligatur statuto epi infligentis excoicatione: puta eps statuit quod igrediens monasteriu sue diocl. sit excoicatus: intrat qs monasteriu monialium exeptaru: no icidit talis vigore dicti statuti. Archi. et Fe. de senis disputando tenent 2rium. Pe. de ancha. in lectura sup sexto: de consti. vt aiaruz li. 6. recitat vtranque opinionem: et sic concludit. Ego plene istoru dnorum rones refero in. c. postulasti. de fo. co pe. et reduco eos ad 2cordia sic. Aut platus loci exepti ex forma privilegii exeptionis hz iurisdictione epalem i loco suo exempto. Et sic va e opinio Joha. cal. et sequaciu. Aut non hz iurisdictione epale: et sic vera est opio. Archi. et alias roez hui ibi videre potes. No et sm Laud. quod subditi religiosi ex septa loci in quo degunt: et ex eoru clausura suoru platoru snijs ligantur: et eis obedire tenentur. Totus eniz mundus e eis p territorio: qz vbicunque est psona subiecta vel potius religata: illic se extendit ptas eoru sm Vin. Excois snia ferenda non est: vbi multitudo est in crimine: et piculu timerz scismatis vel scandali: di. 50. vt constitueretur. 23. q. 4. ipsa pietas. Veritas tn iusticie pter scandalum postponenda non est: qd sane intellige vt. s. verbo iniqua snia. Jo. de lig. Excoicari non pot collegium vel coitas. c. romana. de senten. ex. li. 6. Q si fiat licet qdaz dicant quod tenet. Alij tamen dicunt et melius sm Ricar. in. 4o. quod non tenet Et bene possunt excoicari singuli de collegio sm Hosti. puta sub his vbis Excoico prepositum decanum et oes alios de tali collegio: nec debet excoicari vnus p peccato alterius. 24. q. 3. si habes. Si tn fieret tenet. 2. q. 3. snia.

Quis possit excoicari.

Excoicari pot impator vel pnceps ab epo suo. 2. q. 7. §. cuz balaa. Excoicantur regulariter post monitionez impator: et rex solu p notorijs: di. 63. valentinianus. Jo. de lign. Excoicari pot ignorans et absens: et si moriatur anteque sciuerit liber est quo ad deuz qntum. s. ad sniam: absolui tn post mortem debz si apparuerit signa 2tritionis illius pter qd est excoicatus. 2. q. 3. nemo. Jo. de lig. Excoicari potest similiter archieps a subdito delegato si est potestas sibi a supiore concessa 2. q. 6. si eps. et cle. non resi. ex. tue. Jo. de lig. Excoicari pot raptor sin moitione premissa si rapina est manifesta: et si presens est: et statim non restituat: si absens infra tempus prefixuz ex. de sen. ex. romana. li. 6. Excoicandi etiam sunt post mortem quoru scripta continent heresim. Qd intellige nisi ipsa ex se submisissent correctioni et determinationi ecclesie: vt fecit abbas Joachim: ex. de sum. tri. et fi. ca. damnamus. et etiaz qui hereticos heredes instituit. 24. q. 2. sane. Mali tanque carnes putride sunt a coione fideliuz resecandi. 24. q. 3. resecande. qd intelligendum est de peccatis manifestis. 2. q. 1. multi. Et nisi post monitionem se correxerint. 45. di. sed illud. Excoicandi sunt qui iussa apostolice sedis non custodiunt et pcipue ex 2tēptu: di. 18. nulli. Dicuntur. n. violatores canonuz blasphematores sps sci. 25. q. 1. violatores. Excoicari potest quis pluries:

⁊ per eandē causam ſm Jo.an. Fa-
ciens contra canonem fulminatoriuꝫ
excōicationis ex ignorātia ipſius pu-
ta exigit quis pedagia a clericis igno
rans excōicationē ſuper hꝰ i: nō excu
ſatur quin ligetur ſententia: ex̄ de re
iudi. ignorantia li. 6. Qđ eſt verū ō ca
none vniuerſalis eccleſie. Sententijs
aūt ꝑ ſtatuta ordinariorū lat] n̄ ligat̄
ignorātes: niſi ignorātia fuerit craſ
ſa aut ſupina: extra de conſtit. vt ani-
marum. li. 6. Et dicit Pe. de ancha. ſu
per dictum. c. ꝙ craſſa ⁊ ſupina igno
rantia eſt quando quis ignorat qđ
publice factum eſt ī ciuitate: vt di. 38.
in gn. Uel non intelligere qđ omnes
intelligunt. hec enim eſt lata culpa:
hec ille. Et hoc intellige niſi fuerit ī
peditus non poſſet ſcire: puta ꝙ īfir
mus vel incarceratus: ⁊ hoc non ab
alijs audiuit.

De cā finali excōicatōis ⁊ de effe
ctibus ſiue de nocumentis excōicati
onis. Capi. 80.

Cauſa finalis excōis ē: vt ex-
cōicatꝰ delictuꝫ ſuū recogno
ſcat ⁊ ad deū redeat. Jmita
tur enim in hꝰ i ſn̄ia eccleſia dei iudi-
ciū ſm Tho. in. 4°. di. 18. Qui pecca-
tores per diuerſa flagella caſtigat: vt
eos ad bonū trahat: ⁊ ipſos ſibi relin
quit: vt auxilijs ſubtractis quibus ad
mala prepediebantur ſuam infirmi-
tatem recognoſcant ⁊ humiles ad de
um redeant: ſed eccleſia excōicat ali-
quos ſeparando eos a cōione fidelium
vt erubeſcāt: ⁊ ſuffragijs ⁊ alijs ſpua
libꝰ priuati ꝑ humilitatē ſeipſos reco
gnoſcentes ad pn̄iam redeat. Un̄ ex
cōicatio medicinalis dr̄: ex̄ de ſen. ex.
cum medicinalis. li. 6. Eſt enim que-
dam non pena culpa. Pene aūt ſunt
medicine ſm philoſophum. Et dicit
Aug. ꝙ nulla eſt maior pena in eccle
ſia excōicatione. 24. q. 3. corripiantur
Ex hac autem excōicatione ꝯſequū-
tur multa dāna ſpiritualia ⁊ tpalia.

Primo quidē ꝓuatur excōicatus
ſacramentis eccleſie. non. n. ē ſuſcepti
bilis alicuiꝰ ſacramēti ſic ligatꝰ. 3. q. 4
engeltrudam. 2°. priuatur ſuffragijs
eccleſie ꝓpter qđ incurrit triplex in
cōmodū ſm tria que gs ꝯſequit̄ ex
ſuffragijs eccleſie ſm magr̄m ſn̄iaꝝ
in 4°. di. 10. ⁊ Tho. ibidem. Ualet
n. ſuffragia eccleſie ad augmentū gra
tie eis qui hn̄t vel ad merēdū eis qui
non hn̄t: ⁊ q̄ꝫtum ad hoc: dicit magr̄
ſn̄iaꝝ ꝙ grā dei ꝑ excōicatōꝫ ſubtra
hit. Ualet 2°. ad ꝓtectione dei hn̄
da: q̄ꝫtum ad hꝰ dicit magr̄ ꝙ ꝑ excōi
catione ꝓtectio dei ei ſubtrahit ⁊ ſi
bi ipſi relinquit: nō tn̄ ita ꝙ oio a ꝓui
dentia dei excludat̄: ſed ab illa ꝓte-
ctione q̄ filios eccleſie ſpaliori modo
cuſtodit. Ualent 3°. ad defendenduꝫ
ab hoſtibꝰ: ⁊ q̄ꝫtū ad hoc dicit magr̄
ꝙ diabolo maior ptās ſeuiendi dat̄
in ipſū corporal̄r ⁊ ſpual̄r: de hoc ēt
11. q. 3. nihil. ſicut dicit Aug. Nihil ſic
dꝫ formidare chriſtianus hō q̄ꝫ ſepa
ri a corpore chriſti. Si. n. ſeparatur a
corpore chriſti non ē mēbrū chriſti: ſi
non eſt membrum eius non vegetat̄
ſpū eius. Si tamē quis iniuſte excōi
cat̄ ⁊ humiliter ſeruat excōicationeꝫ
humilitatis meritū recōpēſat excōis
dānū ſꝫ Tho. ibidē. Ricar. aūt in. 4°.
dicit ꝙ excōicatꝰ ex iniuſta cā non ex
cludit̄ ꝓpter hoc a ſuffragijs eccleſie
q2 nec eccleſia hoc intendit. 2. q. 3. ⁊ ſi
ſꝫ ēt excōicatus ꝓ iuſta cā ſi penitet

⁊ diligentissime ꝓcurat absolõem pa
ratus facere qḋ in se est extunc valẽt
sibi or̃ones ecclesie: dũ non stat obsti
natus in sua excõicatione: q̃uis ali-
quo modo prosint ei or̃ones ecclesie
longe tñ minus q̃ꝫ alijs non excõica-
tis. In ꝑmitiua ecclesia qñ oportebat
ꝑ signa ad fidem homines inuitare:
per excõicationem sequebat᷑ ali⁹ ef-
fect⁹. s. manifesta vexatio corporalis
diaboli: vt in prima ad corinthi. 5°.
Nũc aũt inuisibiliter ⁊ spual'r sathane
tradit᷑ modo predicto. Unde Aug.
z. q. 3. Oĩs christian⁹ dilectissimi q ex
cõicat᷑ a sacerdotib⁹ sathane tradi di
cit᷑: quõ. s. qꝛ ex̃ ecclesiã est diabolus
sicut in ecclesia ẽ christ⁹: ac ꝑ hoc q̃si
diabolo tradi dicit᷑: qui ab vnione ec
clesie remouet᷑. vnḋ illos quos apl's
tunc Sathãe esse traditos p̄dicat ex
cõicatos a se esse demonstrat. 3°. ex
cõicat⁹ non potest cum alijs interesse
diuinis: vel cũ alijs in ecclesia orare:
alias mortaliter peccat: nec ẽt licꝫ cir
ca ecclesiam extra sic ꝓpe stare ꝙ au
diat diuina: de peni. ⁊ remis. qḋ in te.
Non tñ ꝓhibet᷑ ab ingressu ecclesie
dũmodo ibi non audiat diuina: vl' cũ
alijs oret ibi. Jo. de lig. Potest ẽt int᷑
esse predicationi. Sꝫ ⁊ alias ad offici
um dicendum. i. horas canonicas: ad
q̃s ẽ obligatus tenet᷑ nihilomin⁹ dicẽ
ſꝫ sol⁹ ⁊ sine Dñs vobiscũ. 4°. excõi
catio iusta excludit a regno celoꝝ. z.
4. q. i. quisquis. Sed iniuste lata si cõ
temnatur a regno excludit. z. q. 3. ne-
mo. vbi Chrysosto. sic ait. Nẽo cõ-
tẽnat vincula ecclesiastica: qꝛ non est
hõ qui ligat: ſꝫ christ⁹ qui ptãteꝫ hãc
dedit ⁊ dignos fecit homines tãti ho
noris. Naꝫ talis mortaliter peccat ſꝫ

doc. 5°. excõicat⁹ excludit᷑ a ꝑticipa
tione cũ alijs fidelibus in loquẽdo sa
lutando comedendo ⁊ b⁹i. z. q. 3. sic
Excipiuntur tñ quedam ꝑsone cum
q̄bus ꝑticipare potest vt dicet᷑. j. tit.
se. 6°. si excõicat⁹ ingerat se officijs ali
cui⁹ ordinis vtens scienter. Si cleric⁹
efficitur irregularis: extra de clericis
excommuni. mini. apostolice. nec po
test dispensari nisi per papam: extra
de sen. ⁊ re iudi. decetero. Si tamen
baptizaret in causa necessitatis vt ve
tula ⁊ sine solennitate non est irregu
laris ſm Guil. Pet. de pal. in. 4°. di.
18. plenius ⁊ ꝑfectius ponit hoc q di-
cit ꝙ excõicat⁹ si celebrat vel ordines
recipit sit irregularis. ⁊ hoc verũ est
ẽ: nisi ꝓbabilis ignorantia excuset: de
cleri. ex. mini. apostolice. Et hoc siue
suscipiat ordinem sacrũ siue non sa-
crũ: qꝛ non distinguũtur: ex̃. e. cũ illo
rũ. Et licet ibi non distinguat᷑ inter
errorẽ iuris ⁊ facti quo ad incursio-
nẽ irregularitatis. Si tñ error facti
eẽt ꝓbabilis excusaret: cũ grauius sit
celebrare excõicatũ q̃ꝫ ordinari: vnde
ꝓbabilis ignorantia p̄seruat ab irre-
gularitate celebrãtẽ pari rõne ordia
tũ. Si aũt est ignorantia non ꝓbabil'
abbas dispensat: si talis. s. est claustra
lis. Si vero secularis solus papa vt
ibidẽ. Et q̃uis aliqui restringant illũ
casum ad excõicatũ ꝓpter iniectiõeꝫ
tñ quacunqꝫ de cã sit qs excõicatus:
videt᷑ eadẽ rõne ꝙ abbas possit dis-
pensare. Si vero existens excõicat⁹ ñ
celebrat: sed in suo officio exequẽs se
ingerit diuinis efficit᷑ irrrgular] ita
ꝙ non nisi per papaꝫ dispensat᷑. z. q.
3. c. penulti. Unde sacerdos solennit᷑
baptizans: aut etiam in foro ꝯscientie

absoluendo: siue palã siue occulte vł quõcunq₃ ꝯbit irregularitatẽ: sec⁹ si baptizaret in necessitate vt vetła. Et similiter excõicat⁹ si ꝑuate dicat epi/stolam: vel etiam solenniter sine ma/nipulo: tñ vbi est consuetudo ꝙ fiat ꝑ ñ ordinatũ. Item si actũ minoꝝ ordi nũ etiam solenniter exerceat: cũ hoc ẽt ꝑ non ordinatũ licite fieri possit ñ incurrit. Si aũt sacerdos solenniter officiaret ecclesiã in matutinis vespis vel alijs horis ĩcurreret. Sec⁹ si psal modiando cũ alijs: qȯ etiam faciunt laici. Itẽ si eps tulit sñiam excõis ĩ ce lebrantez in aliq̃ capella sine lñia sua celebrans in prima vice non efficitur irregularis sed excõicat⁹: scđa ãt vi/ce ibi vel alibi celebrãdo efficit̃ irre/gularis. Sz si capella eẽt simpliciter interdicta: tũc ibi celebrans ꝑma vice efficit̃ irregularis. Ille v̂o q̲ publice excõicatũ admittit ad diuina ẽ ei ĩter dict⁹ ecclesie ingressus. s. ad celebran dum vel ẽt officiandũ: non est irregu laris: nisi postq̃ admisit talẽ ad diui na se ingerat diuinis ante purgatiõez h⁹i excessus: de quo extra de sen. exc. is qui li. 6. hec. Pet. Et nota qȯ dicit Ricar. in. 4°. di. 18. circa eandem ma teriã. Q̄ si ille q̲ ordinat̃ in excõicati one scit se esse excõicatũ propter inie ctionẽ manuũ in clericũ siue iniectio sit enormis siue non: siue hoc sit an/te ingressũ religionis siue post: super tali irregularitate ꝑ p̄latũ suũ dispen sari non põt: in ordine tñ ꝑ̄dicatoꝝ ⁊ mīoꝝ ꝑ priuilegiũ. Uirtute ꝯspicuos pñt ordinatos in excõicatõe vel in su spẽsione vel ĩterdcõ p̄lati eoꝝ super tali irregularitate dispensare: etiã si ꝯxissent añ ingressũ religionis: nisi ca sus excõicationis fuisset enormis: ita ꝙ esset absolutio pape reseruata. Itẽ qȯ dicitur de ignorãtia: dicit Ricar. ꝙ in foro conscientie credit̃ cuilibet dicenti se habuisse iurẽ vel facti igno rantiam in h⁹modi qñ fuit ordinat⁹ sed in foro contentioso secus. Septĩo excõicatus non potest recipi ad re/ligionem: nisi pri⁹ absoluat̃ fz Rai. Si tamen fuerit receptus tenet rece/ptio: similiter etiam ꝓfessio excõicati tenet. Fr̃es aũt predicatores ex spali priuilegio possũt absoluẽ seculares ĩ gredi volentes ipsũ ordinem nisi essz casus pape reseruat⁹. Octauo excõi/cat⁹ eligere non põt nec eligi: vt nõ. ex̃ de appel. constitut⁹. Et si sec⁹ fcm fuerit talis electio ipso iure nulla est extra de consue. cũ dilectus. ⁊. 9. q. i. nos in hoĩe. vbi ẽt dicit glo. ꝙ siqui eligunt cũ excõicato viciatur electio. Item q² dicit regula iuris li. 6. Infa mib⁹ non pateant porte dignitatũ: sz cũ excõicati maiori sint ĩfames: vt pz 6. q. i. infames. vbi dicit̃ in tex. Excõi catos ergo ⁊c. qȯ ẽt tenet Bal. Et in/telligit̃ de excõicatõne notoria. Et di cit Pe. de pal. hoc esse verũ non solũ de dignitate ecclesiastica regulari vł seculari: sed etiã laicali. vnde in regez vel imperatorẽ non põt eligi: de elec per venerabilem. silr̃ non põt ꝯferre. beneficiũ: de exces. p̄lat. tanta. Nono excõicat⁹ nullũ beneficiũ ecclesiasti/cũ acgrẽ põt: ex̃ de cle. ex. mi. postula stis. ⁊ de beneficijs iã hitis dũ est in mora petendi absolutionẽ nil ꝑcipiet ex̃ de ap. pastoralis. Sec⁹ si non ẽ in mora: de conces. pre. q² diuersitatem. Io. de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4°. ꝙ sigs est iniuste excõicatus vel fac

posse suū de ipetrando absolutionē ab iniusta excōicatōe i foro ɔscie faē fruct⁹ suos: ⁊ i foro exteriori dʒ cū eo dispensari: ⁊ p simplicē dispensatōēʒ secū fcam. et in tpe i quo i mora erat pōt fruct⁹ pcipē: sec⁹ at si tpe electōis vel ɔfirmatōis vel collatōis erat excōicat⁹: q: tē nullū ius fuerat acqsitū ppter qđ non sufficit dispensatio sʒ reqrit' noua collatio: vñ si ē benefici um pũcēs ad collōnē epi vel simpli citer vel p tūc rōe delicti: q: ɔtulit excōicato non sufficit ei⁹ dispēsatio: sed dispēsatio pape: vel alteri⁹ q pōt ɔferre ex certa scīa facta sufficit ⁊ hēt' p noua collōne absolōis. absolut⁹ autē non ex hoc facit fructus suos medio tpe pceptos: nisi cū eo fuerit spal'r dispensatū: vel iniuste fuisset excōicat⁹: vel non fuisset in mora petēdi: hec ille. Decimo excōicat⁹ est ab officio ⁊ bñficio suspensus. vñ nec ligare pōt: nec absoluē. 24. q. i. audiuimus. Nec pōt bñficiū ɔferre ex̄ de exces. plato. tāta. Quādiu tolerat' valet qđ fit ab eo: vt si puideret alicui ecclesie: vl' cōfirmaret alicui⁹ electionē: ar. 8. q. 4. nonne. nisi forte esset notoriū. Dicit Ricar. in 4⁰ di. 18. ꝙ si omnes actus legitimi quos aliqui exercent: vñ eorum excōicatio latet essent irriti ⁊ inanes iudicandi postq̄ eoꝝ excōicatō esset detecta: multi de statu suo essēt incerti: q: aliqui sunt prelati habētes plura bñficia ecclesiastica qui a latē ter excōicato fuerunt absoluti: ⁊ sic dura videretur hec sententia. Et ideo aliorum sententia mitior ⁊ rationabilior: qui dicunt ꝙ in tali casu eorum absolutiones ⁊ beneficiorum collationes tenent: q̄uis eoꝝ excōicatio p⁹ea fuerit detecta: extra de excep. exceptionem. in glo. ar. de iurepatro. consultationibus. Undecimus excommunicato est interdictus omnis actus legitimus. Unde nec iudicare potest nec accusare nec testificari. 2. q. 3. ad mensam. §. euidenter. Et si vnus ď iudicibus ferentibus sententiam sit excommunicatus non valet sententia: si simul cū excōicato pronunciant. Jo. de lig. Et dicit Pet. de pal. in 4⁰ hoc esse verum: si est excōicatus publice: de sententi. ⁊ re iudi. ad probandum. quia facta ⁊ iudicata per occulte excōicatum valent. Unde ⁊ in spiritualibus non valʒ qđ fit ab excōmunicato: de appella. constitutus. Et tamen q̄diu tolerantur prelati: ⁊ sunt occl'te excōicati valet qđ fit ab eis. 8. q. 4. nonne. vnde si contulit beneficiū vel confirmauerit electōem tʒ: ⁊ similit' si absoluit in foro ɔscie: hec ille: cum quo concor. Ricar. vt in. §. precedēti Constitutiones etiā ⁊ sñie facte vl' late ab eo: vel de mandato ei⁹ irrite st' ipso iure: ⁊ nunq̄ valebunt: extra de imuni. ec. aduersus. Jo. de lig. tñ dic' ꝙ valet iudiciū coram iudice excōicato habitū: nisi sit publice excōicat⁹ Duodecimus excōicat⁹ non pōt constitui procurator: extra de pba. post cessiōʒ. nec ēt pōt ɔstituē pcuratorem gnāo siq̄ cōitas aliquē pcuratorē ɔstituit ⁊ ipse excōicat⁹ int' ɔstituētes fuit ⁊ rector vel pncipalis ⁊ expssus vel ei⁹ auctē fcs ē pcurator: vl' si ipsa cōitas sciēdo ipsū talē vna cū eo pcuratorē fecisset nō vʒ: ex̄ de pcura. c. fi. Si tñ excōicat⁹ sit re⁹ bñ pōt in iudicio se defendere: ⁊ ad hoc pcuratorē constituere: extra de iudi. intelleximus

Sec⁹ aūt si sit rector vel si re⁹ ꝯueni
at:vel recōueniat:ex̄ de ꝓba.post ces
sionē. ¶Tertiusdecimus excōicatio
absoluit a iuramēto fidelitatis. 15.q.
6.nos sanctoꝝ.z.c.iuratos.Jo.ð lig.
Unde siquis dʒ alicui in certo termi
no ⁊ interim ipse creditor excōicat᷑
ſm Bar.Bū.⁊ Jo.de lig.non dʒ de
bitor ei soluere:dū pseuerat in excōi
catione.Sed vt dicit Jo.an.deponat
debitū in ede sacra vt postea credito
ri absoluto detur.Jo.tñ ⁊ Hugo di
cūt ꝯtrarium.s.ꝙ debet soluē.Quar
tusdecimus excōicatus matrimoniū
ꝯhere non pōt ꝯctum tñ tenet.Jo.de
lig.Si tñ ꝯhit tʒ:lʒ peccet mortaliter
reddere ēt debitū dʒ:exigere ēt non
puto esse mortale.Itē excōicatus nō
pōt ordinare nec ordīari quo ad exe
cutionem:ēt si ignoret:vñ ordinati ab
epo excōicato ēt ignorāter indigent
dispēsatione q̊ ad executionē ordinis
de eo qui renun.c.vlt.Simlr̄ qui ex-
cōicatur publice siue ignoret ius siue
factum ordinat⁹ non suscipit executi
onē:de sen.ex.cum illoꝝ.Hec Pe.de
pal.in 4°. dicit etiam idē Pe. ꝙ eps
occulte excōicat⁹ non min⁹ ꝯfert or-
dinādo ꝙ̄ʒ publicus:qꝛ vtrobiqʒ cha
racterē non executionē:lʒ in alt̄o ca-
su dispenset᷑ faciliter ꝑpter ꝓbabilē
ignorantiā.Non sic aūt in sacr̄o pñie
qꝛ.s.occulte excōicatus absoluit ⁊ tʒ
absolutio.Et rō diuersitatis ſm eum
ē:quia causa vniuoca cōicat formam
suā ſm modū quē hʒ.⁊ qꝛ in conferē
dis ordinibus se hʒ eps vt cā quodā
modo vniuoca non potest conferre
executionem qñ eā non hʒ:sed in col
latōne pñie se hʒ sacerdos vt equiuo
cū instr̄m in ꝯferendo gr̄am ēt si non
habet:⁊ ideo valet absolutio ⁊c.Qui
tusdecimus excōicatus non pōt ad-
ministrare spūalia vel tpalia:valet tñ
ꝯctus fact⁹ per eum noīe ecclesie vel
noīē ꝓprio.Jo.de lig.Subditi tenē-
tur ei obedire donec p ecclesiam sit
toleratū.8.q.4.nonne.aliꝗ ꝯ.Jo.de
lig.Sextusdecim⁹ non valet lr̄e īpe-
trate p excōicatū:nec astrīgi pōt qs
pacto tacito vel expresso cōicare ex-
cōicato nisi in calib⁹ a iure pmissis:
nec post absolutionē vti pōt lr̄is pen
dēte excōicatione īpetratis post lit.
conte.Opponi pōt exceptio excōis
repulso excōicato ab agendo:currit
ꝯ eum pscriptio si ē in mora petēdi
absolutionē:nec dabit᷑ restitutio ex-
cōicato si pscriptū sit.Jo.de lig.De
cimusseptimus excōicat⁹ sic decedēs
non debet in ecclesia vl̄ loco sacro se
peliri:nec potest ꝓ eo oblatio suscipi
nec publica oratio pro eo fieri sicut
nec pro ipso viuo:nisi apparuerint ī
eo ante mortem signa contritionis:
quia tunc absoluetur post mortem:
⁊ omnia predicta poterunt fieri ꝓ eo
24.q.2.sane.Secreta tñ oratōne ora
ri pōt ꝓ excōicatis ſm Pe.de peru
sio.Decimusoctauus cadauer excōi
cati non facit locū religiosū:vt cada-
uer fidelis non excōicati ſm Joh.de
lig.Sepult⁹ in cimiterio si discerni
pōt:dʒ exhumari.Concludat᷑ ꝙ̄ eum
excōicatō īferat tot dāna merito dic̄
Aug.Nihil sic dʒ formidare christia
n⁹ sic̄ separi a corpore christi:siqs āt
in eā īcidit ꝙ̄citi⁹ q̄rat absolōēʒ ð q̄
mō agendū.

¶De absolōne a maiori excōicatōe
quō fieri debet ⁊ a quo.

Capi.81.

Absoluē pōt ab excōicatione maiori lata a iure regularit̄ ep̄s suos subditos: et exēpti p̄lati sibi s̄bditos: nisi papa sibi reſuaſſet absoloꝫ ei⁹: ex̄ de sen. ex. nup. vl' capitulū seu ille ad queꝫ ep̄alis iurisdictio ptinet sede vacāte: ex̄ de maio. et obe. c. z. li. 6. Et idē de s̄nia iuris de sētētia v̄o hoīs n̄ pōt absolui qs: nisi a ferente ipsā vel successore ei⁹ vbi ille eēt mortu⁹ vel amot⁹. z. q. 3. si ep̄s. Ul' a supiore eius si tn̄ h̄ret oēm iurisdictionē et plenā ptātē sup ipsū excōicatū sicut et ipse q tulit: sicut si sacerdos pochialis ex ɔsuetudīe loci excōicat pochianū suū: q̄uis non deceat ep̄m absoluere illū sacerdote irreqsito: tn̄ pōt: et si absoluit absolutus est. Et sic si absoluit pūincialis ordinis mendicantiū: quē ligauit p̄or ɔuentualis: sec⁹ āt si absoluēt archieps quē excōicauit suffragane⁹ ei⁹. non. n. h̄ pōt: nisi ī casu: vt si fuerit appellatū ad euꝫ et tc̄ pōt vocatis tn̄ ptib⁹ et cognito ō appellōe: al's non vꝫ absolō: ex̄ de appel. romana. li. 6. vel in articulo mortis. tūc. n. qlꝫ a qlꝫ sacerdote pōt absolui a q̄cūqꝫ s̄nia excōis ēt reseruata pape: cū modificatōe tn̄ quā hēs. s. ī i. c. h⁹ opis. Ep̄s ex̄ suā diocl. absoluē non pōt ab his q̄ reqrūt cāe cognitionē: qꝛ necibi pōt sedē p tribunali. 9. q. z. epm. Nec ēt legat⁹ ex̄ terminos sue legatiōis. Epi tn̄ expulsi pn̄t exercere suā iurisdictionē in aliena diocesi. Si papa mandat alicui q̄ aliqueꝫ excōicet cōmittēdo ei cāe cognitionē poterit et illū absoluē: di. zi. inferior. Sꝫ si mādat ei tm̄ q̄ excōicet cū ip̄e diffinierit negociū non poterit. Cum p papā ɔfirmat' aliq̄ s̄nia excōis lata p inferiorē: si hoc simpl'r fit: et sin̄ cāe cognitōe poterit ipse īferior qui tulit s̄niam absoluē: si v̄o fuisset ɔfirmata ex certa sciā: et q̄si cū cāe cognitiōe n̄ poterit absolui sine mādato pape nisi eēt certū p falsi suggestione fuisse īpetratā: ex̄ de ɔfir. vti. vel inuti. c. z. Absolutio ab excōicatēe ex falsa cā s̄m Inno. et Ho. non tn̄ qꝛ iudex non intēdit sic absoluē: puta si absoluend⁹ dicat se satisfecisse vel iniuriā remissā: cū non sit vex: alias absol'o sīu iusta siue iniusta tꝫ quo ad eccl'aꝫ militantem: ar. extra de regu. iur. oīs. et di. 50. pōderet. Absolui qs potest ab episcopo illius diocesis in qua moratur a sententia canonis quam incurrit in alia diocesi: siue canon sit de iure cōi siue de iure synodali nisi pape reseruetur casus. Sed a sententia hominis non potest absolui nisi ab excōicatore vel eius successore ī officio vel superiore. Ricar. ī quarto. Et hoc nisi in articulo mortis: vel si sit iusto impedimento detentus: ne possit in breui accedere ad excommunicatorē tunc enim potest absolui cum iniunctione vt se presentet q̄citius commode poterit ei qui debet absoluere sublato impedimento: vide ō hoc supra c. 5z. Absolui potest quis inuitus ab excommunicatione: sicut et īuitus excōicatur: immo manente cōtumacia potest quis districte remittere excōicationem iuste latam si videat saluti eius expedire. Tho. in. 4°. di. 18. Sed Ricar. in. 4°. di. e. concedit hoc de sētentia hominis: sed de sententia iuris dicit q̄ absolui non potest inuitus: allegat. z4. q. z. nec quisquam. argu. ad hoc extra de offi. delega. cum ɔtigat

Absolui dȝ excōicatus q offert se ad
iusticiā non obstante appell'one ptis
aduerse:dȝ tñ recipi ante absolutiōeȝ
sufficiens cautio ab eo ꝙ iuri pare-
bit:ex̄ de appel.qua fronte. Si excōi
catus dicat cām excōicationis fuisse
dubiā vel nullā vel falsā:ꝛ petit absol
ui ad cautelā absoluet̄ cuȝ iuratoꝛia
cautione:nisi excōicatoꝛ vel is ꝓ quo
lata est sñia infra.8.dies ꝓbauerit de
cā:ex̄.e.ꝺ sen.ex.solet.li.6.Excōicatoꝛ
cognoscens erroꝛem sue excōis dȝ re
uocare siue absoluē non obstante ap
pellatione aduersarij. Sȝ si dubitat
de erroꝛe pōt absoluere recepta cau
tione ꝙ iuri pareat:ex̄ de sē.ex.sacro
Ligatus pluribus sñijs vel vna ex di
uers̄ caus̄ si vere vult absolui dȝ ex
primē omnem sñiam ꝛ cām:ꝛ sic vna
absolutio sufficiet ad plures excōica
tiones tollendas:al's non tȝ absolutō
qꝛ ꝑ surreptionē eēt obtenta:ex̄ de sē
ten.ex.officij. Cū quis dubitet se esse
excōicatum:si suꝑ hoc hȝ ꝯsciaȝ scru
pulosā nimis: deponat eā ad ꝯsiliuȝ
boni viri:quā si nolit vel non possit
eā deponere:vel hēat ad hoc ꝓbabi-
lē opinionē:faciat se absolui ad caute
lā:extra de sen.ex.inquisitioni. Abso
lutio aūt ab excommunicatione ꝺm
Guil.est duplex. Una ptinēs ad foꝝ
ꝯtentiosū:ꝛ hec committi potest cle-
ricis ñ sacerdotibus:imo ēt ꝺȝ Hug.
ꝛ laicis ex delegatione pape tm̄. Alia
est que pertinet ad foꝛum pñiale:que
fit cum oꝛone ꝛ psalmo: extra de sē.
excom.a nobis in fi.Et hec nec debet
nec potest committi nisi sacerdotibꝰ:
nisi foꝛte a papa hoc fiat. Sed Pe.ꝺ
perusio ꝛ Jo.vidētur perfectius cir
ca hoc ꝺ cere. Dicunt enim super di
cta decretali ꝙ quilibet superioꝛ etiā
non sacerdos qui habet potestateȝ ex
cōicandi:habȝ ꝛ potestatem absoluē
di:q̄ꝫtum ad restituenduȝ cōioni ho
minum:ꝛ reddendū illum habilē ad
actus legitimos.Sed q̄ꝫtum ad tollē
dū culpam criminis:vel contumacie
contracte:requiritur absolutio sacer
dotis:hec predicti. In absolōe aūt
ipsa a maioꝛi excōicatōe q̄tuoꝛ obser
uanda sunt ꝺm Host.in sum. Primū
est vt excōicatus in omni casu anteq̄ꝫ
absoluatur iuret stare mandatis ec-
clesie:ꝛ q̄ꝫuis Hostien. dixerit hoc es
se de sb̄a absolutionis:ꝯtrariū tamen
tenet̄.vnde si omittat̄ qꝺ fieri non ꝺ
bet:valet nihilominus absolutō extra
eo.cum desideres. Goffred. Ber.ꝛ
Guil. et idem etiam si iuret predictꝰ
parere mandato ipsius qui suscipit
iuramentum. De pueris auteȝ an de
debeant iurare reliquit̄ arbitrio epī
Et dicit Ricar.in.4°. ꝙ aliqui dicūt
ꝙ pro leui iniectione non debet exi-
gi iuramentum propter periculum ꝑ
iurij. Alij ꝙ hoc est obseruandum ī
absolutione cuiuscunq̄ꝫ: qui incidit ī
canonem. Hec Ricar. Sed Hug.di-
cit ꝙ debet exigi pro hoꝛrendis cri-
minibus:vt incendiarijs fractoꝛibus
ꝛ hꝰi. Non tamen pro quibuslibȝ ali
is moꝛtalibus ꝯ que lata ē sñia:ꝛ istꝺ
videt̄ satis equū. Scꝺȝ est vt si excōi
catꝰ ē ꝑ notoꝛia offēsa in aliquē ñ ab
soluat̄:nisi ṗus sufficiēs emēda p̄stet̄
ꝓ ꝯtūacia āt ꝛ ꝓ offēsa dubia sufficit
iuratoꝛia cautio:ex̄ de ꝟ.sign.ex pte.
s.vbi nulle expēse petunt̄:sȝ vbi expē
se vel satisfactio dāni peterēt̄ non dȝ
absolui:nisi ṗus satisfaciat si pōt. Si
aūt emendam prestare non pōt: dȝ

absolui recepta ab eo idonea cautõe
q̄ satisfaciat si ad pinguiorẽ fortunã
puenerit: ꝛ dr̄ idonea pignoraticia alr̄
fideiussoria: ex̄ de solu. odoard⁹. Et il
lã si p̄stare non põt saltẽ prestet iura
toriã. Absolutio aũt neganda non ẽ.
26. q. 6. si presbyter. Talis quoqꝫ ad
petitionẽ aduersarij tenet̄ cedere bo
nis: vt dicit Guil. vel ꝛ si istõ zm nõ
seruetur tꝫ tñ absolutio: sꝫ peccat qui
sic absoluit ſm Guil. Tertiuꝫ quod
seruari dꝫ ẽ vt absoluatur p eũ q tu-
lit sñiam vel supiorẽ suũ vel aliũ cui
cõmiserit cũ psalmo orone ꝛ v̄berib⁹
ps. s. Miserere. vel alio pñiali ſꝫ guil.
orone: vꝫ. Deus cui ꝓpriũ ẽ misereri
ꝛc. Et vbi in ipsa orone dici cõsueuit:
Quẽ delictoꝝ catena constringit. lo-
co h⁹ dicitur. Et hunc quem catena
excõicationis ꝯstringit. Premittitur
aũt post psalmuꝫ cũ Gloria. kyriel.
xpel. kyriel. Pater nr̄. v̄. Et ne. v̄. Sꝫ
libera. v̄. Saluum fac. v̄. Nihil pfici.
v̄. Esto. e. v̄. Domie exaudi. Dñs vo.
ꝛc. Post autem ipsã oronẽ predictaꝫ
Deus cui ꝓprium. dicenduꝫ est: Au
ctoritate oipotentis dei ꝛ beatorum
apostolorum Petri ꝛ Pauli ꝛ eccl'e
sue sancte ꝛ nr̄a vl' mihi ꝯmissa absol
uo te a tali sñia: vel ab excõicatione
quã incurristi ꝓpter talem ꝛ talẽ cãꝫ
ꝛ restituo te cõioni ꝛ pticipationi ec-
clesie: ꝛ oiuꝫ fideliũ ꝛ ecclesiasticis sa
cramentis: ex̄. e. a nobis. Uerberabit
autẽ absoluens excõicatum v̄gis vel
corrigijs nudas hñtem scapulas: duꝫ
dicit oia predicta ista fient. Ista tñ sc̄
ab bene esse ꝛ non de sba absolõnis.
Quartũ ẽ vt postmodũ absoluẽs fa
ciat illa mandata iusta ꝛ rõnabilia
alias appellare posset: ex̄ de pac. c. fi.

Erit ãt mandatũ rõnabile ei scum si
ipso excõicato iniungit̄ pncipl'r q̄ ꝯ
illũ canonẽ nunqꝫ veniat: vt incẽdia-
rio q̄ non incẽdat: percutienti cl'icũ
q̄ non pcutiat ꝛ silia. 23. q. vlti. pessi-
mã. Aliqñ ẽt requirit̄ cautio q̄ dce
tero talia nunqꝫ faciat: ex̄ de sen. exc.
grauẽ. Si ãt apparet sñia iiusta nul-
lũ mãdatum facit absoluto. Et nõ q̄
ꝓpter violentã manuũ iniectionẽ i
clericũ religiosũ solet fieri satisfactio
pecuniaria q̄ applicat̄ mõasterio si
pcussus ẽ religiosus: sꝫ si ẽ cl'ic⁹ secl'a
ris sibi applicaret̄: nisi i ꝯtumeliã ec
clesie eẽt pcussus: qꝛ tũc eccl'e cũ ipsa
possit agẽ actiõe iniuriaꝝ ſm q̄ gof.
ꝛ Hosti. dicũt. Defũctus ãt excõicat⁹
ꝛ sepult⁹ in loco sacro cũ absoluit̄ n̄
exhumat̄: sꝫ sepulchrũ ei⁹ v̄berat̄: vt
fit circa viros: ex̄ de sen. exc. a nobis.
Regularis ãt cũ v̄berat regularẽ: vl'
al's incidit in sñiam excõis a iure p-
latã: nec apo. se. reseruatã absoluetur
a suo p̄lato si tñ pcussisset regularem
alteri⁹ religiõis: tunc abbas vel p̄lat⁹
pcussi v̄berabit ipsũ absoluẽdum qd̄
erit loco satisfactionis: sꝫ iuramẽtũ re
cipiet ꝛ absoluet ꝓpri⁹ abbas: cõueni
enti⁹ tñ fit totũ p vnum ex ꝯmissione
alteri⁹: ex̄ de offi. or. c. fi. Si ãt pcussit
clericũ secularẽ absoluet̄ p epm: ex̄ d
sen. ex. religioso. li. 6. in casu ãt q̄ rl'a
ris excõicat⁹ non hr̄et p̄latũ q eẽt sa-
cerdos: vel si eẽt defunctus ipse p̄lat⁹
vel excõicat⁹ ad diocesanũ ẽ recurrẽ
dũ ſm hosti. qd̄ guil. intelligit tã d ex
ẽptis qꝫ d n̄ exẽpti. Et nõ q̄ q̄uis ab
sol'o ab excõicatõe rl'arit̄ debeat fie
ri cũ p̄dicto mõ declarato in supiori
§. qñ commode põt: tñ ꝛ si non ser-
uetur predicta forma etiã sine causa

rõnabili ipsã dimittẽdo simplici mõ
nudo verbo põt fieri ipsa absolutio.
vt si dicat solũ. Absoluo te ab excõi
catione: vel rebenedico te: vel qðcun
q3 aliud tale intendens p illud absol
uẽ: ex de re iur l. õnis res. di. 50. põde
ret. Et hoc ẜm Rai. Guil. Jo. ⁊ fere
oẽs doc. lz Hosti. dicat contrariũ: vn
de ⁊ beatus Tho. in tractatu de for
ma absolutionis: dicit q absolutõ ab
excõicatione non ẽ sacramẽtalis sed
magis ꝯñs iudiciariam iurisdictiõz
Et ideo ipsa verba hñt efficaciam ab
intentione dicentis. vñ non refert q
buscunq3 ṽbis vtatur ad exp̃mẽdum
suã intentionẽ. Simlr ⁊ Ricar. in 4°
dicit q sufficiũt verba quecũq3 signi
ficantia remotionẽ excõis. Idem in
ſba dicunt Anto. de butri. ⁊ Pet. de
pusio. Et addunt q cũ excõicatio fe
ratur p peccato mortali: ideo talis ĩ
diget absolutione sacerdotali ⁊ sacra
mentali rõne peccati. quilz. n. tenetur
ꝯfiteri de omni mortali s3 ante hanc
absolutionẽ sacerdotalẽ sacramenta
lẽ admittit ad pticipationẽ fidelium
s3 non eucharistie: nisi ꝯfessus de illo
peccato mortali. Itẽ nota q si de fc̃o
gs absoluit aliquẽ ab excõicatiõe de
qua non põt: cũ postea aduertit deb3
si põt certificare eũ de errore suo. s. ð
clarando quõ eum non potuit absol
uere ⁊ ꝯsulere q impetrat absolutio
nẽ: ⁊ interim habere se ad illũ: ac si ñ
absoluisset. Guil. Itez nota q si eps
cõmittit alicui absolutionẽ ab omni
excõicatione: non pp̃ter hoc poterit
absoluẽ illũ excõicatũ ab eo cui⁹ ab
solutionẽ non cõmisisset in speciali:
forte q2 erat excõicat⁹ pp̃ter dãnum
illatum epo: vel aliquid h⁹i: extra de
re. iu. in gñali li. 6. Itẽ nõ q absolõ
non debet fieri sub cõditione: puta si
satisfecit. nã taliter absolut⁹ non esset
simpliciter absolut⁹: ex de re. iu. act⁹
li. 6. Magister ordinis predicatoruz
⁊ p̃uinciales ⁊ conuentuales ⁊ eoruz
vicarij in p̃uincijs conuentibus ⁊ lo
cis sibi cõmissis predictis fratrib⁹ cõ
stitutis ibidẽ: necnon ⁊ alijs fratrib⁹
eiusdem ordinis: interdum ad eos ð
clinantibus vndecunq3 absolutione
indigentibus: siue priusq3 intrauerint
ordinem siue post in casibus excesse
rint quibus sententiam excõicatiõis
incurrerint absolutõis bñficium va
leant impartiri: nisi adeo esset enor
mis excessus: q merito esset apostoli
ca sedes consulenda. Alex. ⁊ Greg. ⁊
Bonifa. in priuilegio. Uirtute con
spicuos: quod dicitur mare magnuz
Predicti prelati possunt a suis cõfes
soribus illas absolutiones ab excõi
catione ⁊ dispensatione super irregu
laritatibus recipere quas ipsi possũt
suis subditis impartiri. Bonifa. in p̃
dicto priuilegio Uirtute. Item ma
gister ordinis ⁊ prouincialis priores
⁊ ꝯuentuales ⁊ eoꝝ vicarij eos q or
dinẽ nr̃m ingredi volunt absoluere
possunt ẜm formam canonicã a sentẽ
tia excõicationis interdicti ⁊ suspen
sionis a iure vel a iudice gñaliter p
mulgatis: ⁊ sic eos recipere in fratres
Si etiam post susceptum habituz re
coluerint se fuisse talibus sententijs ĩ
nodatos possunt eis absolutionis be
neficiuz impartiri: nisi adeo enormis
esset excessus eorum ⁊c. Bonifacius
Uirtute.

De minori excõicatione. Titu. 2⁹.
Capi. 82.

Secunda spes excõis dr̃ minor excõicatio. Hec aũt incurritur pticipando cũ excõicatis maiori in casu non concesso. Unde Fabianus papa. Sicut apl'i statuerunt dicentes: cũ excõicatis cõicãdũ non ẽ ꝛc. xi. q. 3. gl'. Paulus statuit cũ vz dicit. i. corinth. 5. Siquis frat̃. i. fidelis noiat̃ auarus ꝛc. i. per sñiam ꝑpt̃ aliqd viciũ excõicat̃. Excõicationẽ enim appellauit noiationẽ: vt expõit Aug. 2. q. i. multi. Et subdit apl's ibi. cum hoc. s. excõicato nec cibuz sumere. s. debetis. Jo. etiam euangelista dicit in secunda canonica. c. vnico. Siquis non affert hanc doctrinam. s. fidei recte: nolite eum recipere in domo: nec ei dixeritis aue ꝛc. Et loquit̃ de hereticis qui sunt excõicati: qd et ipse ostendit exemplo: vt patet. 24. q. i. omnis. Ad idem Isidorus ait. Cũ excõicato neqꝫ orare neqꝫ loq̃ nisi q̃ ad eandẽ excõicationez pertinent neqꝫ vesci licet. Siquis palam aut absconse cum eo fuerit locutus cõionẽ cum eo statim excõis ꝯtrahet penam xi. q. 3. cum excõicato. glo. statim ẽ ergo canon late sñie. s. ꝙ incurrit minorem excõicationẽ talis: ꝛ sic est ibi similitudo seu cõitas ĩ genere. Ad idẽ facit precedens ꝛ se. c. Pro horũ maiori declaratione est sciendũ ꝙ quadrupliciter quis põt pticipare cũ excõicatis. Primo qdẽ ĩ eod̾ crimĩe ꝑpter qd qs ẽ excõicat⁹. s. dãdo ei auxilium ꝯsilium vel fauorem: ꝛ ꝑ talem pticipationem incidit in eandẽ sñiaz vt declaratum est. s. 2⁰ in crĩe mortali participando: sed non illo ꝑpter qd est excõicatus: ꝛ ꝑp talẽ pticipationẽ mortalit̃ peccat: sed non incurrit maiorem excõicationem sed minorẽ. Tertio participat̃ cum excõicato in diuinis ꝛ per talem participationem peccat mortaliter: quando scienter h̾ agit: ꝛ si ius ignoret: ꝛ precipue si est talis conditionis ꝙ scire potuit ꝛ debuit huiusmodi participationis prohibitionem: non tamen est excõicatus maiori sed minori: nec est irregularis: de senten. excõ. is qui. li. 6. sed vicinus irregularitati. Nam ei est interdictus igressus eccl'e si videlz admittit ad diuina officia publice excõicatos seu eccl'astica sacramenta aut ad sepulturã: donec ꝺ transgressiõe h⁹i satisfecerit cõpetẽt̃: ad arbitriũ ei⁹ cui⁹ sñiaz ꝯtẽpsit ex̃ ꝺ pui. epoꝝ. li. 6. Et si postqꝫ eis est interdictus ingressus ecclesie ingerat se diuinis in suo officio: sicut prius irregularis efficitur. Et sic videtur intelligendũ de clericis secularibus ꝛ regularibus. Sed ꝛ si sepeliret ꝛ publice excõicatum essz excõicatus: vt. s. dictum est. Si autez talis participatio fieret per metum: vt quia tyrannus cogit per metum mortis sacerdotem celebrare. Et si cl'pa attenuetur per talem metum: non tamen simpliciter excusat: sed Hostien. Guil. ꝛ Hugo. Metus qui cadit ĩ constantem virum excusaret tamen in huiusmodi. Quarto participatio fit cum excommunicatis non in crimine sed in alijs actibus humane cõuersationis: vt loquendo comedẽdo salutando: ꝛ huiusmodi in casu non cõcesso: ꝛ per hoc efficitur excommunicatus minori: ꝛ si pertinaciter ꝛ ꝯ prohibitionem superioris communicaret in predictis minori est excõmunicat⁹ ꝛ posset excõmunicari maiori.

Nõ tñ ꝙ dicta sñia.s. excõis maioris
lata ꝯ pticipantes cum excõicatis in
loquela ꝛ hꝰi non teneret:nisi premis
sa esset trina admonitio vel vna ꝑ tri
bus.Et nisi exṗmantur ipsi admonē
di noiatim:ex̃.e.statutuz.li.6. Nõ
tñ ꝙ ꝑpter dictam pticipationē lꝫ q
dam vt Rai. dixerit incurri peccatū
mortale:tñ Tho.in 4°. di.18. dicit ꝙ
ꝓbabilius est qꝺ alij dicunt.s. non eē
mortale:nisi in.4.casibus.Primo.s.p
ticipando in crimine.2°. pticipando ī
diuinis.3°. in contēptum ecclesiastice
discipline.4°. ꝯ ꝓhibitionem p̄cepto-
riam supioris.Idem Pe.Abb.ꝛ Ar
chi.2.q.i.sicut.et sic intelligitur illud
c.sicut apostoli.scilꝫ cum quis p ꝯtēp
tum pticipat:tūc pōt excõicari: quia
tunc peccat mortaliter. Idem Joh.
an.ꝛ Jo.de lig.ꝛ Ricar.in 4°. Qui ğ
pticipat cum excommunicato in ma
iori diuinis.s.cum eo dicendo officiū
vel ministrando ei sacramēta:vel au
diendo missam cum eo fꝫ omes pec
cat mortaliter:vt dicitur in quodam
scripto super 4°. qꝺ verum est fm ea
que sunt in corpore iuris.Sed hodie
secus p ex̃uagantem Martini.5.quā
habes.s.c.vlt.de maiori excõicatione
ibi vide.Nõ ꝙ pticipans cum excõi
cato minori non īcurrit aliquā excõi
cationē vel peccatū.Et hoc ē qꝺ cõit
dr̄ ꝙ excõicatio.s.maior non transit
in tertiam psonaz.2.q.3.qm̄ multos.
In quo quidem.c.Greg. subtrahit a
maiori excõicatione ꝗꝫ plures di̇ias
psonaꝝ cõicantes excõicatis maiori
que tñ oēs ꝯprehēdunt in isto v̂su. s.
Utile lex humile res ignorata neces-
se.Hec anathema faciunt ne possit
obesse.Utile.i.ꝑpter vtilitatē: vel ēt
participantis.Lex.i.legem matrimo
nij.Humile.i.ꝑpter subiectionē natu-
ralē vel aliquā seruitutem:vt in filijs
ꝛ fuis ꝛ hꝰi.Res ignorata.i. qñ nesci
tur quis est excõicatus : ignorantia
s.facti.Necesse.i.ꝑpter necessitatem
excõicati vel pticipantis.Uide tamē
clarius de quolibet eorum in sequen
tibus.§.Primo qdeꝫ excusat pticipā
tem cum excõicatis:vt non incurrat
minor excõicatio:vtilitas que potest
eē duplex.Una quidem ipsius excõi
cati:vt cum qs loquit ei de his que
ptinent ad absolutionem ꝓcurandā
vel ēt al's ad salutem aīe:lꝫ alia etiaꝫ
incidenter interponat:vt magis pro-
ficiat:vñ ꝛ ad predicationem admit-
titur:ex̃.e.rñso.Et p hunc etiam mo
dū p̄dicatores:q apud excõicatos in
p̄dicationibꝰ ꝛ ꝯfessionibus q̃si gerūt
cās eoꝝ qui ab ipsis excõicatis spoli
ati fuerunt pñt elemosynas licite ac-
cipere ab ipsis excõicatis:presertiꝫ si
in locis illis non valent sustentationē
habere:extra.e.cum voluntate.ꝛ eti-
am fm Hostien.extra casum necessi
tatis:dū sperant ꝓbabiliter de ꝓfici
endo eis.Secunda vtilitas pōt eē ex
pte participantis in tpalibus vel spu
alibus.Et in tpalibus quidē:vt cū pe
tit ab excõicato qꝺ ei debet dare:vt ī
dicto.c.si vere.vnde si nolit dare po-
test in iudicio conueniri:alias ex deli
cto suo commodum reportaret:ex̃ ꝺ
iudi.intelleximus.In spiritualibꝰ au
tem licite potest loqui de salute aīe
sue petendo consilium si est necessita
tis:ꝛ non posset hr̄e recursum ad ali
um fꝫ Guil.Secūdo excusat lex ma
trimonij in hꝰi pticipatione cuꝫ disti
ctione tñ.nam aut excõicatio est lata

etiã ĩ alterũ ꝑpt matrimoniũ illicite
cõtractũ: ⁊ tũc neuter põt cuz altero
participare: aut excõicatio ẽ lata ꝑpt
aliud delictũ: ⁊ tũc ĩ participatione q
ad redditionez debiti vterqꝫ excusat
In alijs vero excusat mulier partici
pãdo cũ viro excõicato: sꝫ ñ excusat
vir participãdo cuz vxore excõicata
ex eo ꝙ cũ sit caput ei⁹ dꝫ eaz cogẽ vt
se faciat absoluere: ar. 7. q. i. sicut. Hec
Rai. ⁊ Hoff. Si autem vir vocarꝫ ex
cõicatum ad mẽsam: credit Guil. ꝙ
non possit vxor comedere cum viro
suo ad illam mensam: sꝫ bene in eadẽ
domo in alia mẽsa ita remota ꝙ pos
sit dici ꝙ non comedant simul. Et de
bonis quidem cõibus: aut de his que
daret nomine mariti sui excõicati nõ
debꝫ accipi elemosynaliter nisi scꝫ in
necessitate: sed de bonis ꝓprijs si dat:
vel si ei concessum fuissꝫ a marito ex
cõicato: vt ꝺ bonis cõibus det potest
accipi. Idez de familia excõicati quo
ad elemosynas dandas. 3°. excusat hu
militas subiectõis vel seruitutis. Et ꝑ
mo quidem filij qui sũt in patria po
testate: vel etiã emãcipati qui sunt cõ
mensales patris: ⁊ ab eo recipiunt ne
cessaria excusant participãdo cũ p̃re
excõicato: dũmõ nõ in crimine. Alij
aũt filij nõ excusant fm Guil. 2°.
excusant monachi participando cuz
abbate excõicato fm Guil. q sꝫ quasi
de familia eius. 3°. excusantur cle
rici participãdo cũ suo epo excõica
to: illi. s. q sunt ei⁹ officio ꝯductiue de
putati: sicut ⁊ alij seruiẽtes. alij ꝺo cle
rici ñ. 93. di. mirat⁹. fm Hosti. 4°. ex
cusat serui ⁊ ancille. s. seruil' ꝯditõis.
5°. excusant rustici seruiẽtes: ⁊ alij
subiecti qui nõ sunt adeo curiales: vt
eoꝝ cõsilio scelera perpetrent. 2. q. 3.
qm̃ multos. cum distinctione tñ fm
Guil. quia si tales persone añ excõi
cationem dñi seu patroni obligaue
runt se seruituti: ⁊ seruitium intraue
runt: postea sciunt de excõicatione ñ
tenentur discedere. Si aũt post excõi
cationem intrauerunt seruitiũ: si tũc
ignorauerunt excõicationem non te
nentur discedere: sed si sciuerunt te
nentur discedere: nisi necessitas eos
cõpulisset ꝙ fierent de familia eius.
Et quod dicitur de rusticis: intellige
qui colunt terras dñorũ suorum. Et
hoc etiam extenditur fm Guil. ad il
los qui dicuntur mediatorij: qui pro
pter culturã recipiũt certã portionez
fructuum: naz eis possunt cõicare q̃
tum oporteret propter culturã ⁊ hu
iusmodi rationem. Idem intelligen
dum est de nutricibus ⁊ similibus q
si a dño recederẽt nõ haberent vnde
viuerent: ar. ex. e. si vere. Ibi etiam in
predicta decretali excusant: q cuz ex
cõicatis nautis cõueniũt ꝺ trãsferẽdo
cõtra saracenos. 6°. excusantur pa
tres ⁊ dñi participãdo cuz suis filijs:
aut seruis excõicatis: ñ qdẽ simplr' fꝫ
Tho. in. 4°. di. 18. sꝫ in his in quib⁹ sꝫ
obligati: quia sicut inferiores obligã
tur ad obsequiũ superiorꝫ: ita superi
ores ad ꝓuidentiam inferiorꝫ. Rai. tñ
⁊ Guil. ⁊ Hoff. ⁊ Hosti. dicũt ꝙ tuti⁹
est tenere ꝙ nõ excusãtur tales: quia
tenebãtur eos corrigere. 27. q. i. de fi
lia. qd videt verũ quando ex defectu
ipsoꝝ: q. s. nõ corexerunt inciderunt
in sñiam: vl' permanent in ea. Sꝫ vbi
per eos nõ stetit: ⁊ instant vt querant
absolutiõẽ: hꝫ locũ qd dicit Tho 7°.
fm Hosti. seruis mercenarijs possũt

cõmunicare conductores eorum:vbi
sine magno incõmodo eos vitare nõ
possunt.Et idem de socijs habentib⁹
aliquid cõe : al's autem non possunt
cõmunicare.Cõcordat Ber. 8º.ar/
miger vel seruiens militi ƒz Guil.ex
cusat᷑ cõicando ei: nõ aũt cõmunicã
do cũ excõicatis cũ qb⁹ dñs suus cõi
cat. 9º.vasalli cũ teneãtur reddẽ tri/
buta pẽsiões suis dñis excõicat] ñ pec
cat cũ eis cõicãdo:lz soluãt i ꝑpa per
sona ƒz Gui. Nõuit tñ Du.ď h⁹i va
sallis q cũ sint absoluti ab obsequio fi
delitatis:q̃diu eorum dominus ẽ ex/
cõicatus debent ab eo abstinere.15.q.
6.nos sanctoꝝ. 4º. excusat huiusmo
di participationem res ignorata : vt
dicit v. i. ignorantia facti probabilis
ƒm Guil.extra de cle.ex.mini.aposto
lice.Sed ignorantia iuris non excu/
sat:nisi illos quibus ius licz ignorare
vt sunt pueri nondum doli capaces
Dicitur autem ignorare quis factuz
vt quia non constat ei:ꝙ ille fecit tale
quid:puta ꝙ clericum verberauerit
q: nec ipse vidit:nec ẽ fama ita publi
ca ꝙ oĩno debeat credi.Naz si ab ad
uersario audiuit vel leui fama:nõ de
bet sibi de hoc formare conscientiam
ii.q.3.non solum.Si vero est publica
fama:vel auditur a fidedignis ꝙ ali
quis sit publice excõicatus: vel q: no
torie aliquid fecit ꝑpter qď incidit in
excõicationez dz euitare ꝛ inquirere
veritatẽ si nõ plene scit:ꝛ interim euz
vitare:ꝛ in occulto ꝛ in publico:do/
nec fuerit certificatus ƒm Rai.Item
si audiui aliquẽ excõicatuz publicari
parisius quez postea ĩuenio bononie
lz qdã dixerint ꝙ dz euitari vbicũqz
tñ ƒm Gui.põt benignius dici.s.ꝙ si

possunt facere probare excõicationẽ
puta per testem vel instrumenta te/
neor vitare al's non:nisi in illa dioce/
si.Item si audiui aliquem excõmu/
nicari:vel vidi incidere in factuz dã/
natum per excõicationem : ꝛ exinde
non vidi eum nisi post annũ ƒz Gui.
si ille est talis homo ꝙ creditur eẽ ti
moratus:ꝛ qui tunc seruabat excõica
tionem non modo seruat:possum di
cere eũ absolutũ.Si vero non ẽ talis
debeo euitare:si occultuz est occulte
6.q.2.si tm̃.ꝛ.c.se.Si manifestum pu
blice:nisi mihi constet de absolutiõe
Itẽ si prelat⁹ vel sacerdos dicat mihi
ꝙ vidit parochianũ suuz aliqd faciẽ
tẽ ꝑpter qď ĩcidit ĩ excõicatõz:nõ est
autẽ istud publicũ :siue credã:siue ñ
credam illud non teneor euitare illuz
Euitare.s.q̃tum ad euitatiõz minor]
excõis.Et multo minus vitare nõ te
neor si dicat mihi alius ƒm Guil. Si
tñ prelat⁹ vel ep̃s diceret mihi:vel ali
us de suo subdito ꝙ esset excõicatus
denunciãdo mihi sñiaz: ꝛ casus ẽ tal᷑
de quo solet fieri excõmunicatio:de/
beo credẽ ꝛ illuz vitare.Si aũt dicat
oĩ locutiõe ñ teneor.Itẽ si audiui ab
ep̃o excõicato de sua excõicatõe: ꝛ h̃
in ꝯfessiõe ƒz Guil.nõ teneor vitare.
Item Hosti.Si vero ex̃ ꝯfessionẽ ƒz
oẽs doc.debeo eum vitare:sed in oc/
culto solum:nisi sit publice excõica/
tus.Item si scio habitu aliquem esse
excõicatũ:actu aũt hoc non aduerto
ꝛ sic ei cõico subito ƒm Gui.ñ incido
in excõicationẽ nec pecco.Itẽ si dubi
tat᷑ ď excõicatiõe aliquoꝝ:ꝛ dubita/
tio talis ꝑcedit sñiam iudicij: puta q:
nondũ est declarata p iudicũ ꝯsensuz
non sunt vitandi. si post concordem

iudiciū determinationē adhuc ambiguū sit: standū ē magis sñie iudicū: ꝛ illi sunt vitandi ſ᷒ Tho. i quolꝫ Quinto excusat necessitas taꝫ excōicati ꝙ̄ participātis: vñ peregrini viatores ꝛ similes in necessitate constituti licite pñt recipere ab excōicatꝭ ſ᷒ Inno. ꝛ Hosti. ii. q. 3. qm̄ multos. Similiter excōicatis pōt aliquid dari cā humanitatis ſm Gui. i sustentatione. qñ. s. indigent: nec est expectāda vltima necessitas. Et si excōicatꝰ petat hospitiū nō tenet̄ expectāe ꝙ sit ab omnibus alijs repulsus: intelligit̄ tñ q̊ ad necessaria vite: secꝰ si peteret alia vtēsilia: vt fossoriū vl̄ securiꝫ: ꝛ hꝰi. Itē si quis vocatur a iudicibꝰ excōicatis sub quoꝝ iurisdictione ē: vt stet iuri: videt̄ esse casus necessitatis Et similiter si coram eis conueniunt iniuriatores suos: ſm Guil.

In qbus casibꝰ cōicādo cū excōicatis incurrat̄ minor excōicatio. Ca. 83.

Extra predictos casus ꝓhibetur in iure. ii. q. 3. cū excōicato. ꝛ c. sequētibus participare cū excōicatis ī his que ī isto v̂su cōtinentur. Os. orare. vale. cōio. mensa negat̄. al's minori excōicatio īcurrit̄ Primo quidē non dꝫ participare cū excōicatis maiori ī locutiōe. vbi nō ſm Gui. ꝙ familiaritas: vl̄ pudor vl̄ scandali timor non excusat participantē cū talibus in locutione: vl̄ al's ī casu nō cōcesso. Item nō lꝫ lr̄as excōicati recipe: vl̄ ei mittē nūcios: vel lr̄as: nisi in casu in quo liceret ei loq ſm Gui. ꝛ Hu. Itē siqs munus recepit ab eo scienter: q̄uis non debuēit recipere: tñ nō tenet̄ reddere: sed debet ex consilio pauperibus erogare: vel excōicato remittat ad sui ruborē ſm Guil. 2º non debet quis participare in salutādo: alias qui salutat excōicationē minorem incurrit. idem si resalutat salutantem: ꝛ si assurgat vel reuerentiā exhibeat qs excōicato aut inclinet se salutanti: aut moueat labia quasi resalutans: cū tñ nil dicat ſm Gui. nō incurrit excōicatiōeꝫ: cū pene restringende sint: de pē. di. i. §. pene. Itē cū ei scribit̄ n̄ ē salutādus sꝫ loco salutationis dicēdū spūm ꝯsilij sanioris. Si aūt salutat̄ pōt r̄ndē: Deus emendet vos ꝛ huiusmōi. 3º ꝓhibet̄ orare cū excōicatis: vñ. si excōicatꝰ intrat ecclesiā ꝛ ibi se firmat: alij tenētur exire vl̄ ꝓcurare ꝙ exeat si manifestū ē eū esse excōicatum ſm Rai. ii. q. 3. sicut apostoli. Si vero ē occultum: tunc illi qui sciunt exibūt secrete ꝛ caute: ita ꝙ nō sequat̄ manifestatio eius si pñt: alias n̄ exibunt 6. q. 2. si tm̄. Occulte excōicatus occulte debet moneri vt exeat. Si aūt excōicatus est in ecclesia n̄ cā orandꝰ sꝫ ꝑ alio negocō: nō video q̄re ī eadē ecclesia orare nō possum: vt ait Inn. Circa officiū vero misse nō ſ᷒ Rai. ꝙ si excōicatus intrat ecclesiā iā missa incepta: si occulta ē eiꝰ excōicatō n̄ dꝫ sacerdos dimittere missam. 7. q. i. nihil. Si vero est manifesta moneat eū publice vt exeat. Si vero nō vult exire nec cōmode pōt facere expelli: ꝛ sacerdos nōdū inchoauit canoneꝫ debꝫ dimittere: ar. 24. q. i. omnes qui. Si vō ꝑusq̄ȝ ille eccl'aꝫ ītret: vl̄ ꝑusq̄ȝ sacerdos eum videret iam canonem inchoauit debet sacerdos ꝓcedere in

officio simul cū eo qui assistit ei tm̄. alij.n. omnes debent exire si excōmunicatus non erit ipse de quo cōit̄ sciunt: ita tamen ꝙ finito canone ꝛ sumpto sacramēto anteq̄ȝ dicat̄ post cōionem moneat illum ꝙ exeat: ꝺ conse. di. z. relatum. Concor. Hosti. ꝛ Goff. ꝙ si non vult exire potest sacerdos eum eijcere: etiam si clericus sit: ꝛ si nō potest eijci in sacristia rediens dicat orationem ꝛ post cōionem que restabāt. Item sꝫ Tho. in 4°. di. 18. Pro excōicatis orari potest: q̄ȝuis non inter orationes que pro mēbris ecclesie fiunt: ꝛ tamen fructum non percipiunt q̄ȝ diu in excōmunicatione manent: sed oratur vt detur spiritus pn̄ie eis: vel ab excōicatione absoluant̄. 4°. ꝓhibet̄ participare cū excōicato ī mēsa: sed si hospitatus suꝫ in domo aliqua ad mensā: ꝛ superueniat ꝛ ingerat se excōicat⁹ sꝫ Guil. si est publice excōicatus surgere teneor n̄ obstāte cuiuscūq̄ȝ scādalo. Si v̊o ē excōicat⁹ occulte ꝛ nō possū sine ei⁹ nō: n̄ teneor surgere. Itē superueniēte publice excōicato nō teneor exire ꝺ domo: imo ēt ꝛ si scirem aliquem publice excōicatū receptū esse ī aliqua domo possuꝫ ibi hospitari: si tāte capacitat] sit loc⁹ ꝙ possim eius cōionē vitare: nā licet mihi cū excōicato ī eadē camera comedere: sꝫ n̄ ī eadeꝫ mēsa: similit̄ nec in eodē lecto iacere. qꝺ si veniā inuitatus ad aliqꝺ festū vel cōuiuiū: ꝛ inuenio ibi aliquē publice excōicatū teneor recedere: nec debeo ibi epulari lꝫ sedeat ad aliā mensaꝫ: q: oēs tales cōueniētes ad festū: vel cōuiuiū simul inuicē cōicare dicēdi sūt sꝫ Gui. Itē siq̄s amico suo excōicato veniēti comedere ad domum suam dimittit ei domū ꝛ claues ꝛ permittat eum comedere separatim in domo sua: si hꝰ faciat in fraudē: vt sic eū nō offendat sed fauorem eius acquirat īcurrit minorē excōicationē. Si autem facit q: timet ne forte ille vim inferat: non incurrit. Item si facit hoc causa humanitatis: quia si putat eum indigē hospitio vel alimento. ꝛ de hoc facit protestationem non incurrit. Guil. 5°. ꝓhibetur cū excōicatis haberi cōio. s. ī alijs etiam actibus humane conuersationis: ꝛ precipue actib⁹ legitimis vnde nō debet quis facere aliquem ꝯctum cū excōicatis: tenet tn̄ ꝯtract⁹ initus cū talibus: si ipse cōtrahens n̄ obligat se ad cōicandū cū excōicatis vt siq̄s vendat ꝛ tradat rē excōicato ꝛ stati preciū recipiat. Si v̊o obligat se ad cōicādū cū excōicato in casu n̄ concesso: nō tenet ꝯtractus: vt si promittat: vel etiā iurat ꝙ vendat ei aliquid vel locabit: ꝛ hoc sm̄ Rai. Sꝫ Inno. dicit ꝙ omnes contractus initi cū excōicato etiā scienter ꝛ durāte excōicatione tenēt: ꝛ ex ipsis agit̄ ꝯ excōicatuꝫ. Sed ipse excōicatus agē nō poterit pro tali cōtractu: nisi post absolutionē: qꝺ veri⁹ vr̄. Idem Gui. Itē cū q̄s iurat soluere alicui ī certo termino: ꝛ interim ille excōicatur sꝫ Rai. nō deberet sibi solui: dum stat ī excōicatione: sꝫ deponi illud debituꝫ ī ede sacra. Inno. tn̄ dicit. Cōsulim⁹ tali ꝙ det: nā ꝛ seruiens tenetur seruire excōmunicato vt ꝓmisit. ii. q. 3. quoniā multos. ꝛ hoc videt̄ verius. Item siquis recipiat mutuum ab excōicato: vel conducit aliquid ab eo ꝓ precio reddendo tēpore excōicatiōis

ipsū precium vel mutuū quo ad ciuilem obligationem ex qua actio nascitur: et potest peti non redditur nisi post eius absolutionem: obligatur tamē ei quo ad naturalem obligationem. Hostiensis. Item si presbyter locauit operas suas alicui domino dum ipse dn̄s erat excōicatus: non valuit locatio. Secus si ante: sed non poterit ei seruire in diuinis in excōicatione permanenti. Ho. Itē siquis vēdat vel emat a seruiēte excōicato noīe excōicati nō ē ꝯcedēdū cum eo sicut nec cū excōicato. Guil. Nō quod ille qui incidit in excōicatōz quātūuis ꝯposuerit cū aduersario vel satisfecerit de iniuria: et ēt si vadat pro absolutione: vel ēt si nōdū sit denūciatus cū tn̄ manifestū sit de eius excōicatiōe dz euitari quousq; sit absolutus: extra. e. cum desideres. fm Rai. imo etiā si iurassz stare mādato epī añ absolutōz: tā episcopus quā alij ei cōicantes incurrunt minorē excōicationem: etiam si fuit ab ipso epo excōicatus. Non enim potest ipe cōicare tali: nec dare licentiam alicui cōicandi quin īcidat ī minorē excōicationē: ex̄. e. nup. xi. q. iij. excōicatos. Per hoc autē quod papa salutat aliquē vel participat nō ītelligitur absoluere vt ī cle. de sē. ex. si sūmus. Excōicatō autē minor et a iure et ab hoīe fertur. a iure pmo qdē ppter participatiōz cū excōicatis maiori vt dictū ē. 2º. pro sacrilegio. xvij. q. iiij. miror. 3º. pro notoria fornicatiōe pcipue clericis: ex̄ de cohabita cle. et mu. vr̄a. 4º. pro simonia etiam occulta in ordine suscepto: ex̄ de simo. tanta. sz hodie īcurritur maior excōicatio et pape reseruatur absolutio: vt habes. s. 5º. cum quis recipit eccl'iaz de manu laici et sic eam tenet. xvi. q. vij. siquis deinceps. 6º. fm quosdam cum in bello iniusto exercz artē balistarum ꝯ christianos: ex̄ de sagit. artem. 7º. ī diffidētib' pauperū oppressorib' manifestis raptorib' publicis vsurarijs: et meretricib': qui large dicūtur excōicati inquātū oblatiōes eorum ad altare nō recipiūtur. 8º. in illis quib' negatur ecclesiastica sepultura: et qui moriū ī torneamēto qz priuatur eccle. sepultura ēt si penituerit. Et idē pōt dici de eo qui nō confitetur semel in anno: vt dr̄ ex̄ de pe. et re. oīs. 9º. in quolibet notorio peccatore di. 64. illud. et de ꝯsecra. di. z. pro dilectione. Ab hoīe autē fieri pōt minor excōicatio: vt epo et qlz inferiori iudice ecclesiastico: ex̄ de offi. or. cū ab ecclesiarum: et hoc siue pro ꝯtumacia. 5. q. z. pn̄ti. siue pro alijs culpis. Itē siue simpliciter vt de pe. di. i. in actione. siue ad tēpus di. 86. c. tanta.

De effectu excōicatiōis minoris.

Est autem effectus principalis excōicationis minoris quia talis remouetur a participatione sacramentorum: et si se īmisceat peccat mortaliter: non tn̄ incurrit irregularitatem: etiam si celebrat peccat: etiaz conferendo sacramēta seu ab eo collata non carent virtutis effectu: nec phibetur eligere: nec ea que rōne iurisdictōis sibi ꝯpetāt exercē: si talis tn̄ sciēter electus fuerit ei' electio erit irritāda: ex̄ de cle. ex. mi. sic celebrat. Taliter ēt fm Gui. ē separat' ab osculo pacis qd datur ī missa qd ē quasi loco cōionis: nō aūt horis dicēdis cū alijs. Jnō. tz quod excōicat' minori sacramēta cōferēdo peccat: sz subditi nō phibētur a rceptiōe lz ipe cōferēdo se maculet. Hosti. dicit quod cōferēdo nō participat qz

nō cōfert ad suā vtilitatē sed aliorū; vī ei participare partē capere: et sic vr̄ ꝯp hēdi vtilitas ipi' participantis. Jo. ꝺ li. vr̄ tenē i pluribꝰ loc] ꝙ excōicatio mīor separet a ꝑticipatōe passiua tm̄ sacroꝝ. s. ꝙ talis ñ pōt rcipere sacra añ absolutionē. cū eo. ꝯcor. Pe. ꝺ pal. in. 4°. di. 18. Dicit eī ꝙ minor excōicatio excludit a participatiōe sacramētoꝝ: ñ a participatōe diuinoꝝ vñ ꝗcq̄d alij dicāt licite pt missā audire et osculū pac] accipe: et ecc'iaz officiare: dum tm̄ nullū sacr̄m percipiat nec matrimoniū nec aliud nisi prius absolutꝰ: et qꝺ Guil. dic ꝺ obsculo pacis. R°. ꝙ iō osculatio pacis et panis bn̄dicti datio successerūt loco cōiōis vt indigni ñ admitterent̄ ad ista.

De absolutione a minori excommunicatione.

Absolutio aūt ab ipsa excōicatiōe minori fieri pt a ꝓpo sacerdote: ex̄. e. nup. Et dicit̄ ꝓpꝰ sacerdos q illū pōt absoluere a peccatis ꝗcūqz sit. Ab alieno aūt q illū. s. ñ pt audire ñ pt absolui ꝫ Hos. et Tho. et alios. si ēt ipe sacerdos ꝓpꝰ us eēt excōicatꝰ excōicatōe minori pt nihilominꝰ absoluē talē: ex̄. e. duobus Excōicatꝰ aūt maiori si se igerat cōioni alioꝝ peccat ꝫm Rai. et si i cōtēptū h' faceret mortaliter: dz q̄qꝫ et alios excōicatos vitare ꝫm Ho. nec per ꝯstōez ꝯstātie factā ꝺ q̄ habet̄. j. tollitur qn ipe excōicatꝰ ꝺbeat se sb̄trahē a cōione fideliū i diuinis et ex̄. Et nō ꝫ Pe. ꝺ peru. ex̄ ꝺ sē. ex. sup. c. inq̄sitionis. ꝙ si platꝰ ꝑcipit subdito ꝙ celebret excōicato p̄n̄te quē subditus scit excōicatū: prelatꝰ vō mādās: et alij si ꝺ eiꝰ excōicatione ignorant. s. subditꝰ i hoc ipe parebit plato et sic celebrabit: ꝓtestari dz tm̄ celebrās illi quē excōicatū scit ꝙ ñ itēdit cū illo celebrare ſꝫ cū alijs excōicatis. Jdē dic ꝙ cū scio aliquē excōicatū quē vitare teneor ēt i publico ñ teneor illi cōicare ēt ad mādatū ecclesie: ſꝫ potiꝰ debeo pati excōicatōz. Si vō ꝑ certo nescio: ſꝫ ꝓbabilit̄ credo: in tali casu p me solū illi nō cōicabo: ſꝫ ad petitōz alteriꝰ vitare ñ teneor. Nō diligēt̄ ꝙ lꝫ ꝫ iura cōia excōicati etiā nō denūciati deberēt euitari vt dictū ē: tm̄ p ꝯstitutionē factā constantie istud extat modificatū: et in concilio basiliensi anteq̄ꝫ scissuz foret renouata fuit: vꝫ ꝙ fideles nō teneant̄ tales euitare i diuinis et ex̄ nisi fuerint publicati vel denunciati: excepto casu ꝺ iniectōe manuū i persōas ecc'iasticas notoria. Et idē ꝺ alijs censuris ecclesiasticis. Tenor ipsius constitutionis est iste.

Constitutio Martini. 5. super non euitandis excōicatis: nisi publice denunciatis.

Ad euitandū scādala et multa pericula q̄ ꝯscientijs timoratis cōtingere possunt oibꝰ christi fidelibꝰ: tenore p̄n̄tiū misericordit̄ idulgemꝰ: ꝙ nemo deinceps a cōione alicuius sacroꝝ administratione vel receptione: aut alijs quibuscunqz diuinis intus vel ex̄: pretextu cuiuscūqz sn̄ie vl' cēsure ecc'iastice a iure vl' ab hoie ḡn̄alit̄ ꝓmulgata teneatur abstinē vl' aliquē vitare: aut iterdictū ecc'iasticū obſuare: nisi cēsura vl' sn̄ia h'i fuerit i vel ꝯ ꝑsonā: vl' collegiū vniuersitatem ecclesie cōitatem vel locū certum vel certam a iudice

publicata vel denunciata specialiter
et expressa constitutionibus apostoli
cis et alijs in contrarium facientibus
non obstantibus quibuscunque: saluo
siquem pro sacrilega manuum inie-
ctione in clericum sniam latam a ca-
none: adeo notorie constiterit incidis
se: quod factum nō possit aliqua ter-
giuersatione celari: nec aliquo suffra
gio excusari. nā a canone illius licet
denūciatus nō fuerit volumus absti
neri iuxta canonicas sāctiones: in cō
cilio ɔstātiēsi sb Martino. 5°. quod decre
tū vt dcm ē fuit approbatū iterū i cō
cilio basiliēsi: et p eugeniū tūc papā
vt asseruit mihi dñs Julian⁹ q ibi de
legat⁹ fuit: et ēt ali⁹. Pōt dubitari vtrū
papa possit dispēsare et lñiā dare quod
qs participet cū excōicat] maiori i di
uinis et ex: et vr quod nō: quia vt cōit dr nō pt
dispēsare papa i doctrina aplorum.
et rō ē: quia hec doctrīa vr ptinē ad ius
diuinū: i quo sz oēs papa dispēsare nō
pt. Hoc aūt ē ð doctrina aplorū. s. nō
cōicare cū excōicatis: vt. ii. q. 3. sicut. et
pz i prima ad cor. 5. et Jo. in scda ca.
e. vnico. g. ex. In ɔrīū est quia ecclesia in
h⁹i ordinatōib⁹ q ptinēt ad salutē aīa
rū errare nō pt: cū regat a spū sancto
vt habet di. 8. q ɔtepta. sed ecclesia p
s. dictū decretū isup ɔcessit talē lñiā
et papa ēt frequēter dat h⁹i lñiam ad
tollēda scādala q multū debēt cauēi
vt di. 50. vt ɔstitueret. g pt: et sic cōit
tenet. Ad ar. rñdet sm Tho. i. 4. quod
nō oīa q sūt i doctrina apostolorum: seu
epistolis eorum: pertinēt ad ius diuinū
put ppie et stricte sumit: sz p his q
ptinēt ad fidē et sbā sacrorum et mora
lia ad salutē necessaria i qb⁹ papa di
spēsare nō pōt: sz sol⁹ de⁹: sz q̄dā sūt in
epistolis apostolorum pertinētia ad ri
tus et decētiā christiane religiōis: q sūt
pure ordiatōes aplorum nō dei seu diui
ni iur]: et i h⁹i cū ecclia nc habeat illā
ptātē quā tc: quia papa succedit Petro
q prefuit i h⁹i oīb⁹ apostolis. Jō pōt
tollē vl suspēdē ordiatiōes cū vidēit
expedire sicut et dispēsat cū bigamo
vt. 34. di. lector. qd ē ɔ textū apostoli
. i. ad thimo. 3. vbi dicit bigamū nō p-
mouēdū. Et nō quod qdā dicebāt istā
ɔstōē fuisse i ɔcilio ppositā: sed non
acceptatā precipue ab italica natiōe
Alij dicebāt fuisse tpalē. s. p quiquen
niū vsque ad cōcilium sequēs qd senis
fuit celebratū: sz nullū horum ē verum. nā
duo venēabiles viri famosi in vita et
sciā: quorum vnus doctor i theologia
alter in iure: et eps. s. dñs Nicolaus ð
tinchelsal: et dñs Andreas q fuerunt
pñtes i concilio ɔstātiēsi: vbi fca fuit
dicta cōstō. Et pm⁹ fuit vn⁹ ð electo-
ribus pape: retulerunt ipsā ɔstitutōē
fuisse acceptatā et vnā de concordat]
Magri ēt de vniuersitate parisiēsi di
xerūt se eā velle recipē: qd patz ex te
nore ei⁹: quia ibi dr oībus christi fideli-
bus: sed et dict⁹ dñs Andreas epus
boseniēsis prouincie polonie post ce
lebratū conciliū senis: vbi ēt interfuit
vadens ad curiā ad visitandū papā
Martinū. 5. cū ipe putarz quod ipā ɔstō
fuisset tpalis. s. p qnquēniū: et sic iā ex
pirassz loquēs cū papa petiuit ab eo
vt ɔcederet sibi ex gratia vti tali sñia
siue dispēsatione quā continebat illa
constitutio. Rñdit papa vos scitis il
lā esse vnā de ɔcordatis. Et cum ille
episcopus diceret quod qnquēnal' dixit
papa: Ego volo quod semp duret: dñs
ēt Julian⁹ auditor camē apostolice

iure peritus ⁊ famosus ī vita ꝯsultus
sup hoc dixit tale īdultū datū ñ solū
germanicis: sȝ ēt oībus christianis: ⁊
de iure eē perpetuā: q2 ista ē nā con-
stitutionis nisi reuocet: nō fuit autē
reuocata sȝ cōfirmata: vt pȝ. s̄.

Explicit titulus secūdus de excōi-
cationibus minoribus.

Incipit titul' terti' d̄ īterdc̄o eccle-
siastico. Ca. 84.

(q)Uia īterdictū eccl'iasticū
hȝ silitudinē aliquā cuȝ
excōicatiōe. Est eīi ipsum
īterdictū separatio a cer-
tis sacramentis ⁊ omnibus diuinis of-
ficijs ⁊ ecclesiastica sepultura: vt ha-
beri potest ex decretalibus: extra de
spon. non est vobis. ⁊ de pe. ⁊ re. qḋ in
te. Ideo post tractatum de excōicati-
one nunc agetur de ipso interdicto:
⁊ precipue ꝟm ea que nōuit Jo. cal.
in tractatu quem fecit de ecclesiasti-
co interdicto: vbi multa ponunt no-
tata per Hosti. ⁊ Inno. que nō habē-
tur in sūmis. Cōclusiōes seu determi-
nationes tm̄ ponēdo: ⁊ opiniones cō-
trarias ⁊ rationes: ac multas allega-
tiones circa huiusmodi ibi positas
omittendo causa breuitatis. Primo
igitur sciēdum q2 sub nomine censu-
re ecclesiastice: ista tria ꝯphēdūt: ex-
cōicatō: suspēsio ⁊ īterdictū: ex̄ d̄ vb.
sig. querēti. Et excōicatio qdē ⁊ iter-
dictū ad laicos ⁊ clericos pōt extēdi:
sȝ suspēsio tm̄ clericos respicit cōiter
⁊ iō postea de ipsa tractabit suspen-
sione: ⁊ demuȝ de irregularitate. Cō-
ueniūt aūt predicta tria ꝟm Hosti. in
pluribus. Prīo q2 sicut excōicatio dȝ
fieri in scriptis cōtinētibus causā ipi'
ita ⁊ sñia suspēsiōis ⁊ īterdicti: vt ha-
bet ex̄. e. cū medicinalis. li. 6. 2. quia
excōis sñie suspēsiōis ⁊ īterdicti ñ re-
leuant p sequētē appellatōȝ sȝ p pce-
dētē. 3. q2 ligati aliq̄ sñia d̄ pdict: nec
eligē nec eligi pñt. 4. q2 nullus liga-
tus aliq̄ pdictaꝝ sñiaꝝ dȝ celebrare
diuina: al's efficit irregular. 5. quia
tales sñias dȝ precedere monitio. s. cū
fert ab hoīe. 6. q2 qlȝ coꝝ iurat añ-
q̄ȝ absoluat ñ amplius cōtrauenire:
⁊ ī omnib' pōt fieri relaxatio ad cau-
telā: nisi essȝ īterdictū gñale promul-
gatū: q2 tunc nō hȝ locū relaxatio ad
cautelā: ex̄. e. pñti. lib. 6. 7. quia h'i
sñie debēt obseruari p superiores. 8.
q2 null' coꝝ durāte sñia pōt testificā-
ex̄ d̄ testi. veniēs. 9. q2 superior nō
dȝ ipsas sñias reuocare vel pnūciare
nullas: vel de ipsis aliquid disponere
nisi vocatis partib'. 10. q2 illi q p p-
uilegiū sunt ēxcepti in pprios ⁊ spāles
romane ecclesie: vel aptice sedis fili-
os lȝ ppt h' ñ essēt exēpti: tñ sic exēpti
nec excōicari: sic nec ītdici: nec suspē-
di pñt ab alio q̄ȝ a romano pōtifice:
vel legato d̄ latē: ex̄ d̄ vb. sig. c. i. li. 6.
Idē Jo. cal. excepto pmo quē ñ pōit.
Differunt autem ista tria ī his. Pri-
mo quidē quia excōicatio ⁊ suspēsio
ppe ferūtur ꝯ singulares psonas. Et
excōicatio quideȝ ꝯ clericos ⁊ laicos
suspēsio vō ꝯ clericos tm̄. Interdc̄m
aūt fert ꝯ loca ppria: vel ꝯtra vniuē-
sitates ⁊ collegia. Interdictum tñ eti-
am ꝯ singularē personā fert: ⁊ si nō
ita pprie. 2. q2 cū suspēso ⁊ īterdc̄o
participari pōt in alijs oīb': exceptis
sacramētis certis ⁊ diuinis officijs: ñ
aūt cū excōicato: vt dictū est. s̄. in tra-
ctatu de excōicatione. 3. q2 effectus
sñie excōis late nō pt suspēdi: sȝ effēs

aliaꝝ sic. 4°. quia episcopi non incurrunt aliq̄s s̄n̄iam excōis: vel inter dicti prolatam ab homine vl' iure: nisi specifice exprimantur: extra ꝺ sen. ex. quia periculosum. li. 6. quod p̄uilegiū non habēt q̄stuz ad excōicatiōz 5°. q꜡ īterdictū gn̄ale loci nō pōt ad cautelā relaxari: sꝫ bn̄ ab excōicatiōe ꝛ suspēsione ad cautelaz quis potest absolui. 6°. q꜡ īterdictū gn̄ale in locū pferri nō pōt sine lr̄ia pape spāli p debito pecuniario: sꝫ bn̄ excōicatō ꝛ suspensio: ex̄ de appel. preterea. hec Jo. cal. De ipso ḡ quatuor videnda sunt. Primo a quo feratur. 2°. contra quem feratur. 3°. quis sit eius effectus. 4°. quomodo ferat̄: ꝛ qn̄o postea tollatur: vel relaxetur.

De interdicto generali.
Ca. 85.

Sciendum ergo primo q꜡ interdictum fertur a iure ꝛ ab homine ꝛ ab vtroq̄z: ꝛ qn̄q̄z interdictum est generale: qn̄q̄z speciale ꝛ qn̄q̄z etiam singulare. ꝛ generale q̄dem dicitur quod fertur ꝯ regnum p̄uinciā ciuitatē castꝝ vel villaz vniuēsitatē vel collegiū ꝛ huiusmōi. Generale interdictū fert̄ a iure ī his casib꜡ ꝛ huiusmodi. Primo si collegiū vel vniuēsitas ciuitatis vel loci cogit ecclesias vel ecclesiasticas personas soluere guidagia vel pedagia: vel ab ipsis ecclesijs: vel ecclesiasticis p̄sonis exigit vel extorquet pro p̄p̄ijs rebus quas non cā negociatiōis deferūt h̄ ipso sunt interdicti: de censibus. q̄sq̄z. li. 6. Jo. cal. ꝛ addit tn̄ iste casus n̄ est receptus nec seruat̄: lꝫ postea sancitū fuerit predictas penas ꝛ alias ꝯ n̄ parētes debere p dioc꜡ publicari in cle. e. ti. presenti. sed cōiter ista opinio non tenetur: quia ꝛ si ꝺ lege dicat̄ q꜡ confirmatur cum more vtentium approbatur: ꝛ p̄pter cōtrariā consuetudinem abrogatur: di. 4. §. leges. Non sic ꝺ s̄n̄ia excōicatiōis que subito trahit secum suuz effectū. ibi etiam dicit̄ in illo. c. q̄sq̄z. vbi fertur talis sentētia contraria consuetudine non obstante. Secundo vniuersitas que domos locauerit vel conductas habere permiserit alienigenis vsurarijs in terra sua ad exercendū fenus: ꝺ vsur. c. i. lib. 6. Tertio vniuēsitas que represalias contra personas ecclesiasticas concedit vl' concessas ad illas extendit: nisi id reuocauerit. j. mensem a tēpore concessionis vel extensionis ꝺ iniur. ꝛ dā. da. ꝛ si pignorationes̄ li. 6. Quarto est ciuitas īterdicta qn̄ officiales talis̄ ciuitatis ī qua debꝫ romani pontificis electio celebrari vel representantes ipsam ciuitatem non seruauerint ea ad que tenentur p decretalem. vbi periculum. de elec. li. 6°. vel fraudem in eis: vel circa ea commiserint. Quinto interdicta est ciuitas que in̄s preter vrbem que consentit dando consilium vel fauorem occidentibus vel percutientibus cardinales sancte romane ecclesie: vel q̄ infra mensem delinquentes in huiusmodi prout enormitas facientis exegerit: ꝛ ei facultas affuerit non punierit: de peñ. felicis. in fi. libro. 6°. Sexto interdicta est ciuitas que episcopum proprium iniuriose vel temere percusserit vel ceperit: vl' banniuerit: vel hoc fieri mandauerit: vel consilium in his dederit: vel fauorem.

vel hoc faciente defensauerit scienter vt in cle. de pe. si quis suadente. casus alius decre. clericis. de emunitate ecclesia. renouat᷑ p cle. quoniā. e. ti. Jo. cal.

De interdicto speciali.

Ca. 86.

Speciale iterdictū ē cū interdicitur aliqua ecclesia: ac ēt cū interdicūtur oēs ecclesie vnius ciuitatis vel puincie: qꝛ ꝛ si nō in illis ecclesijs: tamen in alijs locis illius ciuitatis extra ecclesias posset celebrare diuina ꝛ audiri ab hominibꝰ loci ipsius. Et h'i iterdictū spēale. s. ḋ aliquā ecclesiā reperit᷑ in iure in his casibus. Primus ꝑpter iniuriosū homicidium in eo perpetratū: vel iniuriosum sanguinē alias effusum in eo. Secūdus cū ꝑpter effusionē humani seminis studiose ꝑcuratā est polluta. In his eī duobus casibus ecclesia est ita interdicta ꝙ ante recōciliatōꝫ nō debent in ea diuina officia celebrari: de conse. di. i. si motum. ꝛ. c. ecclesijs. Tertius qn̄ ꝑpt᷑ discordiā patronoꝝ eṗs claudit ostia ecclesie: ꝛ tollit inde reliqas: ꝛ precipit vt nullus in ea aliqḋ sacꝝ ministeriū celebꝛꝫ: donec ad concordiā redeāt ḋ iure pa. c. i. ꝛ z. Nō tñ proferens sentētiā iterdicti Quartꝰ si ecclesia fuit simoniace consecrata non debet in ea celebrari. Quintus si ꝑncipaliter ꝑ questu non ꝑ diuino cultu fuit cōsecreata: ḋ ꝯse. di. i. si quis basilicā. Sextus nō debet in ea celebrari. i. q. 4. ecclesia. si ecclesia est consecrata sine licētia epi diocesani: ḋ conse. di. i. precepta. Septimus si sine reliquijs vl' in loco deserto ꝛ nunꝗ̄ habitato fuit dedicata: de ꝯse. di. i. placuit. In oībus tñ his casibus: ꝗ̄uis in tali ecclesia ḋ iure celebrari nō debeat: tñ ꝯtrariū facietes. i. celebrantes ñ sunt irregulares: qꝛ nō est expressū in iure: vt de sen. ex. is q. li. 6. Sꝫ si eṗs ꝑ aliq̄ꝫ causā ḋ ꝑdictis spālit᷑ ecclesiā iterdixit tc̄ celebrās in ea bñ ē irregularis. Jo. cal.

De interdicto singulari.

Ca. 87.

Interdictū singulare est cū iterdicūt᷑ alicui ꝑsone singulari diuina officia ꝛ ecclesiastica sacramēta: vel vniuēsalit᷑ vl' particlarit᷑ q̄ ad aliq̄ ipoꝝ sacramētoꝝ vel officioꝝ: vt de offi. dele. ex litteris ꝛ ḋ ꝑui. c. i. ꝛ. c. epoꝝ. li. 6. ꝛ ḋ tṗe. or. vl' non ē. ꝛ. c. litteras. ꝛ di. 50. placuit. ꝛ ḋ coꝛ. vicia. significauit. ꝛ istud pōt etiā dici suspensio. vbi primo nō ꝙ interdictus ab aliquo actu respiciente diuina itelligit᷑ iterdictus ēt ab omni alio ꝗ includit᷑ in illo: vel ꝗ sine illo iterdicto exercēi nō pōt: ex̄ de appel. solicitudinē. vñ iterdictus ab officio sacerdotali non ꝺꝫ exercere officia: q̄ ꝑpꝛie ꝯpetūt sacerdoti. Secꝰ si soluꝫ altaris ministerium sit ei interdictuꝫ ꝛ interdictus a sacerdotali officio nō potest exercere pontificale: qꝛ pontificale sine sacerdotali exerceri ñ potest: de excess. ꝑla. ex litteris. Et eadem ratione interdictus ne promoueat ad inferiores ordines nō potest ꝑmoueri ad maiores: vel iterdictꝰ. i. suspēsus ab exercitio inferioris ordis ñ ṗt exercere actū superioris: qḋ sine exercitio illius iferioris exerceri ñ ṗt secus si sine illo exerceri ṗt: sic eꝫ interdictꝰ vel ꝑhibitus a maiori nō itelligitur ꝑhibitus a minori: quia i illo

maiori ñ includit̃. h̃ pbat̃. 95. di. illud z. 13. q. 2. questa. 2° nota q̃ eps suspẽ sus vel interdictus a põtificalibus: si exercet offm̃ sacerdotis etiã a pontificalibus ñ ẽ irregularis: sꝫ si exercet aliqd qd̃ p se spectet ad offm̃ epale respectu ꝯsecrationis epalis: siue cũ missa: vt cõsecrare ordinare: vel sine missa: sicut confirmare in fronte est irregularis. 3° nõ q̃ sacerdos cui interdicta sunt sacerdotalia: si cõficiat corpꝰ christi sine missa est irregularis: ð cle. ex. mi. c. i. excõicatus tamen minori celebrãs sciẽter: lꝫ peccet mortaliter nõ tñ incurrit irregularitatẽ. Itez nõ q̃ a iure interdicitur ingressus ecclesie ĩ casibus ð sen. ex. sacro. z. e. ti. c. i. lib. 6. z. e. li. ð censi. exigit. z. 17. q. 4. siquis deinceps. ẽm cõmunem opinionem. Itẽ q celebrãt sciẽter: seu alias participãt ĩ diuinis pñtibus publice excõicatis vel ĩterdictis: vel illos admittũt ad ecclesiasticã sepulturã: eis ĩterdicitur ingressus ecclesie: donec satisfecerit ad arbitriũ eiꝰ cuiꝰ sñia cõtẽpserũt ð pui. epoꝝ. li. 6. Archi. tñ sup isto. c. dicit q̃ intelĺr de excõicatis ab hoie vel interdictis: qd̃ pbat p tex. illum q dicit: donec satisfecerit ad arbitrium eiꝰ cuiꝰ sñiaꝫ ꝯtẽpsit. Sed admittentes ad eccĺiasticã sepulturã sciẽter sũt excõicati p decre. eos. ð qua habes. ẽ. ð excõicatione. Si aũt talis cui est ĩterdictus ingressus ecclesie ab hoie vĺ a iure ĩgerat se diuinis ĩ ecclesia agens ĩ offõ suo sicut pus: est irregularis ð sen. ex. is q. li. 6. Sꝫ si eẽ ecclesiã: puta sb̃ diuo vel sub tentorio: vel in domo ppria ingerat se diuinis non ẽ irregularis vt ibi dr̃ in glo. z ratio ẽ qꝛ dictũ limitatũ ẽm suã limitationẽ dꝫ intelligi. 43. di. sit rector. Limitat̃ autem hec pena cum. s. celebratur in ecclesia: ergo non habet locũ si extra celebratur: ar. de pe. di. 1. §. pene. Si aũt talis celebrat in oratorio qd̃ ꝯstrui ñ potest sine diocesani licentia: ð puile. auctoritate. li. 6. Si stricte ẽ oratoriũꝫ ita q̃ non ecclesia non est irregularis Sed si celebrat in ecclesia non consecrata que proprie dicitur basilica est irregularis. satis est ei q̃ auctoritate pontificis sit dedicata: de conse. di. i. nemo. Itez presbytero celebrãte missaꝫ in ecclesia: si subdiaconus cui ẽ interdictꝰ ĩgressus ecclesie dicit epistolã eẽ ecclesiã in illa missa: vel diaconꝰ euãgeliũ: sic ĩterdictos tales. s. sb̃diaconũ z diaconũ puto irregulares fore qꝛ vnũ ẽ offm̃ qd̃ tñ in ecclesia principalit̃ celebrat̃ cui cooperãt̃ ĩ actu sibi phibito. di. 50. siqs viduã. Presbyt̃ võ si celebrãs ĩ eccĺia admisit sciẽter dictũ subdiaconũ: vel diaconũ ad lectionẽ epistole: vel euãgelij: ẽt eẽ ecclesiã ẽ irregularis qꝛ participat ĩ crimine criõso: ð sen. ex. nup. z. c. si cõcubine. imo vr̃ tale pticipiũ factũ ĩ ecclesia p pxime dc̃a. sꝫ ecõuerso: si sb̃diaconus cui ẽ ĩterdictus ĩgressus ecclese dicit epistolã ĩ ecclesia ĩ missa quã sacerdos celebrat eẽ ecclesiaꝫ irregularis ẽ: qꝛ ĩ ecclesia vere z de facto id fecit: z sic ĩ loco phibito: ð sẽ. ex. is q. li. 6. Et idẽ dicẽduꝫ est de diacono in tali casu dicẽte euãgeliũ. Presbyterũ aũt talẽ celebrãtẽ eẽ ecclesiã ñ audeo dicere irregularẽ: qꝛ lꝫ videat̃ participare ĩ culpa cũ ministris: tñ ñ ẽ dignũ q̃ pncipale vĺ dignꝰ trahat̃ ad accessoriũ: vel minꝰ dignũ: z satis ẽ q̃ ĩ hoc dubio hoc nõ ẽ expressũ ĩ iure.

Itē talis cui ē īterdict⁹ īgressus eccle
sie:q̄uis sit ꝓhibit⁹ ꝑ h⁹ a celebratōe ꝛ
ēt ab auditōe diuinoꝝ ī ea ſꝫ Jo.an.
ꝑt tñ ñ solū ꝑ ecclesiā trāsire ꝓ factis
suis ſm Inno.ſꝫ ēt potest in ecclesia
orare ī tpe ī q̄ diuina ñ celebrant' in
ecclesia.i.q.i.g studēt ī fi.Jo.cal.

De interdicto qd̄ fit ab homine.
Ca.88.

Item ab homine potest fieri
interdictum ꝛ generale ꝛ spe
ciale ꝛ singulare ꝛ per dele
gatum ꝛ subdelegatum:de offi.dele.
sane.quod ē planū si in litteris dele
gati est clausula consueta.s.ꝯdictōes
ꝑ censurā eccl'asticā cōpescēdo:de v.
signi.querēti.Item si simpl'r dat⁹ est
sine dicta clausula:tunc enim maxie
vbi hoc ē expressū in iure hanc penaꝫ
poterit iponere:d offi.dele.d causis.
Itē pfert' ꝑ ordinarium.epm ꝯ eos
q sunt sue iurisdictōis:tñ nō dꝫ suspē
dē seu īterdicē clericos vl' eoꝝ eccle
sias perpetuo vel ad longuꝫ tps nisi
d ꝯsensu capituli:ꝛ hoc maxie qñ ꝓce
dit ex offi.suo:ſꝫ regulariter ꝛ d iure
ꝛ d consuetudine sñia pastoris solius
tenēda est ꝛ timēda.z.q.z.c.i. Item
elect⁹ cōfirmat⁹ liꝫ ñ ꝯsecrat⁹ iterdicē
pōt qꝛ hoc ē iurisdictionis:ex de elec.
trāsmissā.Itē ꝛ iferior ꝑlatus habēs
iurisdictionē ordinariā iterdicere ꝑt
sibi subditos:ex d ꝯsue.cū iter vos.ꝛ
d offi.ordi.cū ab ecclesiaꝝ.vbi nōt' q
ꝛqñ iferiores ab epis habeāt ordina
riā iurisdictionē.Itē sede vacante ca
pitulū pōt iterdicere:extra d maio.ꝛ
obe.c.his q̄.Itē ꝑ mulierē etiā ꝑla
tā nō pōt ꝓferri iterdictū:vt porissaꝫ
abbatissā:qꝛ hoc ꝑtinet ad potestateꝫ
clauium:de pe.ꝛ re.noua.

Cōtra q̄s possit ferri sñia iterdci.
Ca.89.

Quantuꝫ ad zm ꝑncipale.s.ꝯ
quē ferat' iterdictū.Sciēdū
q ꝓmulgat' ꝛ ꝓmulgari ꝑt ꝯ
mares ꝛ feminas:clericos:laicos:re
ligiosos ꝓuatos ꝑlatos:ꝛ rectores:no
biles ꝛ plebeios:cuiuscūqꝫ sit etatꝫ ſꝫ
q sīt capaces penaꝝ:cōtra ēt collegia
ꝛ vniuersitates:ꝯ ecclesias villas ca
stra ciuitates ꝛ regna.ꝛ dicit Jo.cal.
q ꝓferēs sñiaꝫ iterdicti ꝛ superior ei⁹
si violat sñiaꝫ ipsā credit ee irregula
res:qꝛ hac irregularitate ligatur a ca
none:d sen.ex.bis q li.6.de consti.c.i.
ꝛ vlt.Itē si ꝓferēs sñiam nō seruat in
terdictū:forte nō male diceret' q aliꝫ
nō tenētur seruare:ar.decre.petistis.
de ꝓui.ſꝫ illa decretalis loqtur cū is
ꝑ q̄.i.ad cui⁹ q̄relā:ꝛ i cuius fauoreꝫ
latū ē id nō seruat.qd̄ non ē ad casuꝫ
aliū extēdēdū:cū videat' ꝑ modū ꝓi
uilegij licet corpore iuris clausi ema
nasse.Nā aūt iuris priuilegia casus
suos non excedant pꝫ de ꝓui.sane.et
si sint corpore iuris clausa.Et ibi nōt
Hosti.Ex qbus seqtur q ꝓferēs iter
dictuꝫ celebrans in ecclesia ab eo iter
dicta est irregularis:ꝛ ꝑcōsequēs alij
non excusantur.lꝫ ei mala superioꝝ
trahuntur frequenter a subditis i ex
emplum:de no.ope.nun.cum ex iniū
cto.non tamen per huiusmodi subdi
ti excusantur a pena iuris.xvi.q.i.i ca
nonibus.Item si proferens interdi
ctum nō seruando interdictuꝫ ab eo
positū i aliquo loco:ꝑ hoc nō ītēdit
illud relaxare:ita q ipse ꝓferēs.h.d.
Tūc nec subditi:nec ipse ꝓferēs esset
irregulares.Sublato eniꝫ pricipali

ceſſant omnia acceſſoria. Cū ḡ rela-
xatio loci interdicti nō habet certam
formā: ſatis fuit ꝙ proferēs dixit ꝙ
intendebat relaxare: ſed vbi ꝓferens
hoc non dixit: licet in mente gereret
relaxare: tñ putarē ipſum ⁊ alios nō
ſeruantes eſſe irregulares: quia ſicut
verbaliter lata fuit ſñīa īterdicti: ita
verbo debet fieri relaxatio: ꝺ re. iu. c
i. hoc veꝝ: preterꝗꝫ in papa qui non
ſubiacet legibus. ff. de le. princeps. vñ
ſi in mente gerit interdictū relaxare:
lꝫ verbo nō exprimat: poſtea ibi cele
brātes non eſſent irregulares: ſi tñ hꝰ
ignorarent: ⁊ celebrant credentes du
rare interdictū: grauiter peccant: ⁊ ſi
nō ſint irregulares. Jo. cal. ¶ Iteꝫ ſi
interdicitur aliqua eccleſia: nec in ca
pella eius poterit celebrari: nec in ci-
miterio poterit quis ſepeliri: ſi ipſa
capella ⁊ cimiteriū ſint eccl'ie ꝯiūcta
al's ſecus: ex̄. e. ſi ciuitas. li. 6. Item in
eccl'ia ſpāliter interdicta: ꝗuis hone
ſtius ſit ibi nō baptizare: niſi īcōmo-
ditas aliud ſuadeat: ꝯriū tñ faciens:
credit Jo. cal. ꝙ nō īcurrat irregula
ritatē: qꝛ a quouiſ interdicto hꝰ eſt ex
ceptū. ꝺ ſpon. nō eſt vobis. Idē ꝺ cbri
ſmate. ¶ Itē ī eccl'ia ſpālit' īterdicta
nō pñt celebrari diuina: ſaluata for
ma decreta. alma. §. adijcimus. de
ſen. ex. li. 6. Ratio ē: qꝛ dicta decreta-
lis alma. loquit' cū locus interdictꝰ
fuerit: ⁊ tale appellat' gñale interdi-
tum. ꝺ pe. ⁊ re. ꝙ in te. ſiue cōmune
quod idē ſonat: bene ad hoc facit de
ſen. ex. pñti. li. 6. Itē ſpāle interdictuꝫ
ſeu poſitū ī aliq̄ eccl'ia: ꝗuis Archi.
dicat non poſſe relaxari ad cautelaꝫ
ſi dicat' nullū. Jo. tñ mo. dicit ꝯtraꝫ
qꝺ fatet' Jo. an. videri ſibi verius: et
etiam placet Jo. cal. quia decre. pre-
ſenti. de ſñīa ex. li. 6. loquitur de gene
rali interdicto qꝺ. ſ. nō poſſit relaxa
ri ad cautelam. Secus ergo ꝺ ſpēali
25. di. qualis. Et idem in particulari
vel ſingulari interdicto. ſ. perſone.
Item ⁊ ſi pro pecuniario debito non
poſſit fieri interdictum in locum ſi-
ue generale: poteſt tñ fieri ſpeciale: ſi
ue contra eccleſias: aliquaꝫ vel aliq̄s
pro dicta cauſa. Item cum imponit'
in aliqua eccleſia ceſſatio a diuinis:
ſeruata forma decre. de offi. ordi. ir-
refragabili. ſiquis ibi celebrat: non
eſt irregularis. Et ratio quia tal' ceſ-
ſatio impoſita non eſt vera ſñīa īter
dicti. Sed ſi īponat' ceſſatio a diui-
nis gñalis. ſ. ī loco ab eo q̄ pōt: tūc hꝫ
effectū īterdicti: ⁊ de hac dꝫ intelligi
glo. Inno. nō eſt vobis. in decretalibꝰ
ꝺ ſpon. ſm Jo. and. Et hoc placet: qꝺ
probat etiam ex cle. ex frequentibus.
de ſen. ex. que equiparat genēales ceſ
ſatiōes inductas ab eo qui poteſt ge-
neralibus interdictis: non aūt ſpecia
les. i. certarum eccleſiarum. Jo. cal.
Item ſi interdicatur vel ꝓmulget' in
terdictū in cōe: populū: ciueſ: incolas
vel vniuerſitatē. i. ſub predict| appel
lationibus: vl' aliquid ipſoꝝ ītelligit'
iſtud genēale īterdictū: ꝺ ſe. ex. alma.
§. illis. li. 6. ⁊ qꝛ cuꝫ interdicto loco ꝓ
pter delictum populi vel ciuium: ſin
gulares perſone loci ītelligunt' gñā-
liter īterdicte: vt ſic dicatur genēa-
le īterdictū: vt ī decre. cū ī partibꝰ. de
vb. ſig. Eodē mō ñ iſtud dꝫ dici gñā-
le īmo ⁊ fortiꝰ: qꝛ p̄dictū īterdcꝫ ſupe
rius iō dr' gñāle: qꝛ vniuerſitatem vl'
ppl'ꝫ loci ꝯplectit': ſꝫ ꝓpt' qꝺ vnūq̄dqꝫ
tale ⁊ illud magis. di. 18. c. i. Jo. cald.

Item qñ interdicitur clerus alicuius
loci:non ex hoc intelligitur populus
illius loci interdictus:quia hec sunt
diuersa:ꝛ econuerso:extra de sen.ex.
si sententia.li.6. Intelligo autem ap/
pellatione cleri cõtineri nõ solũ ꝑmo
tos ad ordines:sed etiam religiosos
conuersos ꝛ conuersas:qui ita sᷣt ad
ecclesiã translati:ꝙ ꝺ populo prope
dici nõ possunt.12.q.1.duo sunt. Io.
cal. Item cum interdicitur populus
alicuius terre singulares persone illi
us populi:cum sint interdicte:nec in
illa terra:nec alibi poterunt admitti
ad diuina vel ecclesiastica sacramen
ta nisi in casibus a iure expressis:ex/
tra ꝺ sen.ex.si sententia.li.vi. Itez cuz
interdicit͛ terra alicuius dñi ĩtelligi/
tur ꝺ ea que ẽ sua quo ad dñium iu/
risdictionale:ꝛ multo fortius si terra
illiꝰ dñi eẽt simpl͛r ꝛ absolute ꝓpria.
Itẽ intelligit͛ de terra quã ab alio tꝫ
in feudũ vel emphiteosim:qꝛ in illis
casibus ad eum spectat vtile dñium
Item intelligitur de terra que ꝑtinet
ad ipsũ dñm rõne dotis vxoris:quia
maritus cõstãte matrimonio est dñs
dotis vxoris. Itẽ intelligitur ꝺ terra
sibi pignorata si proferens dixit: In/
terdico terram quam talis tenet:secꝰ
si dixit interdico terram suã. Io.an.
Item si talis dñs cuius terra interdi
cit͛ hꝫ terram in diuersis prouincijs:
vl͛ diuersis locis:si habꝫ eã ꝓ parte ꝛ
ꝓ diuiso:oẽs ille partes subiacẽt ĩter
dicto:sꝫ si ꝓ indiuiso:secus ne ĩnocẽs
puniatur:ar.1.q.4.§.vlt. Si autez po
stea dñs acquirat nouã terrã tal͛ ter
ra ñ subiacet ĩterdicto:nisi lator sñie
expressisset vl͛ intẽderet tã ꝺ ea quaz
habebat:q̃ꝫ ꝺ ea quã habiturꝰ eẽt. Si
aũt vẽdit terrã ĩterdictã:vel ꝑdit eã:
ñ ꝓpter hᵒ tollit͛ ĩterdictũ:cum onus
rei transeat cũ ipsa:de decimis pasto
ralis. Nec eĩ iste ẽ modus tollendi ĩ/
terdictũ qꝺ dꝫ relaxari ꝑ iudicẽ:qui
tñ cessante fraude:ꝛ cã interdicti se
facilẽ exhibebat. Io.cal. Itẽ si ĩterdi
cit͛ ppl͛s:vel vniuersitas collegiũ vel
cõe alicuius loci:nõ intelligit͛ per hᵒ
locus ille interdictus ẜm Io.an.sup
c.si sñia.e.ti.li.6.qꝛ aliud ẽ interdc̃m
loci:aliud vniuersitatis vl͛ collegij:ꝺ
vẜ.c.i.li.6. Poterit ergo celebrari al/
ta voce in illo loco vt ꝑus:ĩterdictis
tñ exclusis:qꝛ hoc nõ est ꝓhibitũ:sꝫ lꝫ
dictum hꝰi.s. Io.and.ꝓcedat de iure
scripto:tamẽ prestare videt͛ occasio
nẽ periculi. Audiẽtur eĩ voces publi
ce celebrãtiũ ab interdictis:ꝛ ꝑ hᵒ vi/
lipẽdet͛ cẽsura ecclesie:vñ ꝯsulenduz
eẽt clericis vt tali ĩterdicto durãte ab
stinerẽt a publica celebratõe. Io.cal.
Itẽ si aliqͥs de vniuersitate ĩterdicta
se trãsferret ad alium locuz ꝑmo di/
missosi est ꝑsõnalit͛ ĩterdictꝰ aut de po/
pulo interdicto:ita ꝙ fuit in culpa ꝓ
pter quã latũ fuit interdictũ qñocun
q̃ꝫ se trãsferat remanet interdictꝰ:de
sen.ex.alma.§.illis.li.6. Si vero non
fuit culpabilis:ꝛ ex toto desinit esse
de populo interdicto:credo cessare
interdictum circa eũ:quia ĩ eo cessat
cã efficiens ꝛ conseruans:ergo ꝛ effe
ctus.61.di.neophitus. Io.cal. Itez si
existens de populo non interdicto:
factus ẽ postea de populo:vel vniuẽ
sitate interdicta:credo ꝙ extunc li/
gatus est sicut ꝛ alij:cum mẽbꝝ ẜcm
sit illius corporis:ꝛ sic debet eodem
iure censeri:di.12.c.1. Johãnes cald.
Itẽ si existens ꝺ ppl͛o interdicto vel

vniuersitate:si banniatur simpliciter
⁊ nō ad tēpus cessat interdictum cir/
ca eum:quia non cēsetur amplius de
vniuersitate vel populo : sed confir/
matus vel relegatus bene permanet
interdictus : quia adhuc censetur de
corpore vniuersitatis. Jo.cal. Jtē si
talis de populo vel vniuersitate īter
dictis si ingrediatur monasterium
post professionem indubitanter pote
rit ordinari:quia desinit esse de po/
pulo totaliter:sed ante professionem
tutum est consilium ꝙ non ordinetᷣ
i.tali interdicto durante. Si tñ fue/
rit ordinatus puto illam tenere:ar. ꝺ
sen.ex.religioso.li.6. Jo.cal. Jtem de
absentibus tempore late sñie interdi/
cti:vel in vniuersitate vel populo: ⁊ ꝺ
presentibus non consentientibus sed
contradicentibus aliorum culpe ꝓ/
pter quam latum est interdictum an
ligentur.dicit Jo.an.in decre.si sñia
e.ti.li.6.ꝙ quidam religiosi tenent ta
les non ligari:etiā quo ad ecclesiam
quia absens ⁊ ignorans ex maleficio
non obligatur.15.q.i.aliquos.⁊.c.non
est.Et qꝛ pena suos debet tenē aucto
res:ꝺ pe.di.i.nēo.Sed dicͣ ipse ꝙ isti
non ponderant:ꝙ pena interdicti ēt
puniunᷣ q nō peccauerunt:de spon.
non est.vobis.Unde tenet ipse absen
tes ⁊ ꝯtradicentes ligari : quod ꝓbat
decre. si sñia. Fateᷣ tñ illos insontes
quo ad deum.Et hoc placet Jo.cal.
Jtē si talis absens est ꝺ alia ciuitate:
vl̓ pplo lȝ gratiose rcepꝰ fueīt ī ciuē
vl̓ pplare ppl̓i īterdicti:vt faciūt ve/
neti ⁊ forte ibi nūq̄ȝ habitauit : credo
ꝙ cū tali pplo interdicto talis intelli
gaᷣ īterdictꝰ. Jtē habitātes ī ciuitate
nō ciues nec ꝺ pplo illius: planū ē ꝙ

nō īcludūᷣ īterdicto illiꝰ vniuersitatꝭ
vel populi:vt in cle.si sñia.Si tamen
ētlocus eēt īterdictus in eo ñ possent
audire diuina:sȝ ex̄ locū illū. Jo.cal.
Jtē si īterdiciᷣ locꝰ sub appellatione
regni ꝓuincie ciuitatis castri vel ville
suburbia ⁊ ꝯtinentia edificia loci illi
us īterdicta ītelligūᷣ:ꝺ sen.ex.si ciui/
tas.li.6.ēt si dc̄a suburbia ⁊ cōtinētia
edificia in nullo erāt subiecta dc̄o lo
co interdicto vl̓ vniuersitati:si tñ ꝑse
rēs īterdictū habeat iurisdictōȝ spūa
lē ī dictꝭ suburbijs.Si aūt ñ habēt iu
risdictōȝ lȝ ꝺ iure scripto ñ videāᷣ ī
terdc̄a dc̄a suburbia:tñ pōdēata rōe
decre.si ciuitas.posset dici qꝛ ēt tūc ī
telligūᷣ īterdicta nō ab hoīe:sȝ a iure
ex̄ ꝺ sē.ex.nup. Intelligūᷣ aūt subur
bia burgi ex̄ ⁊ ꝓpe ciuitatē ī qbus do
mus sꝫ ꝯtigue:vl̓ dicūᷣ suburbia ꝑ q̄
iter ē rectū. Cōtinētia vͦ edificia di/
cūᷣ domꝰ ex̄ burgū sepate:⁊ ñ ꝯtigue
vl̓ ꝯtinētia edificia sꝫ q̄ sꝫ ꝓpe ciuita/
tē vl̓ locū īterdictū īter suburbia. Jtē
ī dc̄o loco sƀ appellōe ciuitatꝭ castri
ville:vl̓ hꝰi ñ sꝫ īterdicti ciues illiꝰ ci/
uitatꝭ seu hoīes illiꝰ castri vl̓ ville:cuȝ
ꝑdictꝰ locꝰ ē īterdictꝰ ꝓpᷣ delictū dñi
vl̓ alicꝰ singularꝭ ꝑsōe.vñ ⁊ si ñ in illo
loco īterdc̄o: alibi tñ poterūt audire
diuina:⁊ hͦ nisi tales ꝑsōe sint culpa/
biles ⁊ dederit cāȝ īterdc̄o.e.ti.alma
§.illis. Tales eī sunt īterdicti vbiqȝ: ⁊
idē ēt ē si īterdc̄m sit latū ꝓpᷣ ꝺlictū
ppl̓i vl̓ ciuiū vl̓ vniuersitatꝭ ipsiꝰ loci
ꝺ sen.ex.si sñia.li.6. Jo.cal. Jtē ciues
habitātes ꝯtinuo ex̄ ciuitatē ⁊ subur
bia ⁊ ꝯtinētia edificia interdc̄o pplo
vel ciuibꝰ ciuitatꝭ ītelligūᷣ ⁊ ipi īter/
dc̄i ēt vbicūqȝ habitēt:exq̊ ponunᷣ ci
ues vl̓ ꝺ vniuersitate īterdc̄a. Jo.cal.

Item nobiles ⁊ marchiones comites
⁊ barones ⁊ huiusmodi habentes in
tali ciuitate si sunt de populo interdi
cto: vel ꝺ dicta vniuersitate: quod pa
tet ex eo ꝙ subeunt onera: ⁊ habent
honores: sicut alij ligantᷣ sententia in
terdicti. Et idem si per priuilegium
essent exempti ab oneribus: secus au
tem si essent sui iuris: vel ex consuetu
dine: vl' ex priuilegio imperiali: ita ꝙ
dicte vniuersitati tanq̄ȝ de eius cōpo
re in nullo participarent. Jo. cal.

De effectu īterdicti. s. quō sit ſuan
dū: ⁊ a qbus diuinis cessandum.
Ca. 90.

Quantū ad tertiū ꝑncipale. i.
effectuȝ interdicti: sciendum
primo ꝙ ī loco supposito ec
clesiastico interdicto ſȝ antiqua iura
nulla permittebātᷣ eccl'iastica officia
celebrari vel audiri: extra de pe. ⁊ re.
qꝺ in te. ⁊ de spon. non est vobis. nisi
semel in ebdomada celebrari cā con
ficiendi corpus christi: de sen. ex. per
mittimus. Sȝ per noua iura illud re
stat moderatum: extra de sen. ex. al
ma. li. vi. Per istū. s. modum: vȝ ꝙ sin
gulis diebus in tali loco debeant seu
possint ī ecclesijs siue mōasterijs mis
se: ⁊ alia officia celebrari sicut prius: sȝ
cū his quatuor ꝯditionibus. s. submis
sa voce: ianuis clausis: nō pulsatis cā
panis: excōicatis ⁊ īterdictis exclusis
qñ ꝑ quodlȝ hoꝝ quatuor ꝑ se: si nō
seruetᷣ alijs tribus obseruatis viola
tur interdictū: ⁊ est irregular] ibi sic
celebrans: vel aliqd agens alicui⁹ or
dinis: vt in officio suo: puta si pulsat]
cā panis celebrat: vl' etiaȝ si alta voce
tm̄ ⁊ huiusmodi ſȝ Hosti. ⁊ Jo. an. ⁊
Jo. cal. q addit sic: ⁊ licet hecᷣ dura vi
deantᷣ: tamen sufficit ita scriptuȝ esse
19. di. in memoria. Item si clericus in
loco interdicto facit tm̄ alteꝝ predi
ctoꝝ alijs celebrātibus: puta sonat cā
panas: vl' aperit ianuas ecclesie ⁊ h⁹i
credo ipsuȝ irregulareȝ qꝛ participat
in crimine criminoso: de sen. ex. nuꝑ.
Secus si facit alteꝝ predictoꝝ vt ce
lebrentᷣ diuina: que tamē nō celebran
tur de facto: cuȝ irregularitas reqrat
actū ꝑfectū. 15. q. i. c. fi. Itē si clēic⁹ scit
interdictum loci: qꝺ tamen non pu
blicū est per denūciationē: si illud nō
seruat est irregularis ſm Archi. ar.
ꝺ re. iur. eum. li. 6. Et hoc verum: nisi
istud esset occultum. 6. q. z. si tantum
Nec obstat cle. pe. de sen. ex. Quia lȝ
in seruando interdicto qꝺ seruat ma
trix ecclesia loca religiosa se debeant
cōformari non seqtur ꝙ vbi matrix
nō seruat: qꝛ nō est ei denūciatū: alij
qui sciunt non debeant obseruare: vt
ibi notatur: qꝛ ſm hoc idem infertur
etiā si esset publicum ⁊ matrix eccl'ia
nō seruaret: qꝺ est absurduȝ. Dicit tm̄
Jo. an. ꝙ expediret ꝑ ꝯstōnē ꝓuideri
clericos non tueri ad obseruantiam
interdictoꝝ prelatoꝝ a iure: nisi prīo
fieret ipsoꝝ declaratio ꝑ id qꝺ habe
tur ꝺ cens. quā q̄ȝ. li. 6. ⁊ ī cle. presēti. e.
ti. Itē nō ꝙ dicta moderatio interdi
cti ⁊ effectus interdicti non hȝ locuȝ
in interdicto populi seu vniuersitatis
ñ expresso loco in sñia īterdicti: q̄ȝuis
ei ⁊ illud dicatᷣ īterdictū gñale tamē
decre. alma. cuȝ sua moderatione lo
quitᷣ de īterdicto gñali loci: vt ciuita
tis castri ville regni ⁊ huiusmōi. Iteȝ
laici q nō sunt interdicti non possunt
admitti ad diuina que celebrantᷣ cuȝ

dicta moderatione in loco interdcō: nisi sint sup hoc spaliter ꝓuilegiati. De clīcis vero exͣneis seu alibi bñfi-ciatis: an possint admitti in ecclesia si ta in loco interdicto ad celebranduz vel concelebrandum. Archi.tȝ ꝙ nō Jo.an.dicit ꝙ hoc duꝝ est: ⁊ qui ni-mis emungit ⁊c̃. ⁊ sic videtur tenere ꝯrium. Do ꝯtrarium Jo.cal.probat ꝑ multas rōnes. Et idē dicendū vide tur de religiosis. Item tam canonici ꝙ̃ clerici ecclesiarū in qbus distribu tiones quotidiane tribuuntur illis q intersunt horis: si non veniunt amit-tunt eas: sicut amitterent si non esset interdictum. Item misse non conuen tuales sed peculiares celebrare pos-sunt tempore interdicti ī ecclesijs cō uentualibus seruato moderamine ꝑ dicto. Item si in tali ecclesia deficiūt omnes preter vnum. Jo.an.post Ho sti.dicit ꝙ ille poterit celebrare cū fa miliari. Archi.dicit ꝙ nō audet hoc tenere. Sed primuz placet. Fateor ta men ꝙ in priuilegio conuentus ꝺ ce-lebrando tꝑe interdicti non īcludūť familiares ꝯuentus. Sȝ in casu ꝑdcō ille solus adhibere poterit familiarē seu seruitorē vigore ꝑmissiōis.§. adij cim⁹.necessitate ad hoc cogente. Jo. cal. Si tñ alicui ꝑsōe singulari sit cō cessum: vt in tꝑe interdicti possit cele brare vel audire diuīa in voce sūmis sa: tunc familiares eius ad audiendū cum illo: ⁊ ad celebrandū sibi admit tuntur: nisi esset talis cuius culpa do lo vľ frauꝺ sit lata sñia interdicti: vľ ad dictā culpā dedisset auxilium cō silium vel fauorē: de priuile.licet.li.6. Item ꝑ dc̄m.c.alma. de sen.ex.lib.6. extat alia moderatio circa inťdictuȝ vȝ ꝙ in festiuitatib⁹ solū natiuitať re surrectionis pentecostes ⁊ assūptōis beate Marie. Item nota ꝙ predictis q̃ttuor solennitatibus de qbus hētur in.d.c.alma. addita ē solennitas cor-poris christi ꝑ ex uagā. Martini qnti in q̃ interrūpiť interdictū: siue suspē di videť. Ut ī q̃ttuor predictis cāpa ne pulsenť: ⁊ ianuis aꝑtis alta voce diuina celebrentur in locis interdcīs excōicatis exclusis sȝ interdcis admis sis: ita tñ ꝙ illi ꝓpter quos ꝓlatuȝ ē interdictum altari non appropiqueť non obstantibus quibuscuqȝ ꝓuilegi-is que reuocantur: qꝛ sufficere dȝ oī-bus ꝙ celebreť vt dictuȝ ē. Ubi ꝑ mo nota ꝙ illud qꝺ dictū est de dictꝭ festiuitatibus: intelligi debet de vna die tm̃ ꝓ qualibet festiuitate. vnde et doc. querunt qñ incipiat talis dies: ⁊ q̃tuȝ ad principium diei concor. qua si omnes.§. ꝙ incipit in vesꝑis vigilie sed q̃tum ad finem sunt varie opini ones. Et archi. tenȝ ꝙ terminetur in cōpletorio festiuitatis inclusiue: quia in beneficijs ē larga interꝑtatio faciē da. Jo.an.tenet in dicta decre.alma. glo.ante penultimam ꝙ terminetur in vesperis ipsius festi: ⁊ sic excludit cōpletorium: que opinio etiaȝ placet Jo.cal. Itē nōndū ꝙ ī ꝑdcīs festiui tatib⁹ non pōt licite dari corpus chri sti in loco interdicto nisi sicut ⁊ alijs diebus.s. infirmis decedentibus: ꝺ sē ten.excō. responso. Unde ⁊ qꝺ dr̃ in canone: de conse.di.z. ⁊ si non frequē tius. ⁊ de peni. ⁊ re.omnis.§. ꝙ fideles debent cōicare in paschate natali et pentecostes. Intelligendum est inter dicto ⁊ alia probibitione cessantibus Et idem dicēdū de extrema vnctiōe

f. q̄ non est dāda istis diebus Archi. ꝛ Jo. an. Itē ꝛ si in dictis festiuitatibus honestius ꝛ iusti⁹ sit saltem q̄ꝫtū ad p̄ncipalē missā que ī ipsa eccl'a celebratur de ipso ꝓprio festo dicē: q: idest inductū in honorē illoꝝ solēnitatū: ꝛ iō de eis celebrandū: de ꝯse. di. i. ꝛ hoc attendendū ē: ꝛ ð cele. mis. c. z. Potest tamen ꝛ alia missa dici q̄ꝫ de ipso festo. Item in dictis festiuitatibus credo q̄ potest aqua solēniter benedici ꝛ aspersio fieri. Pāes ꝛ fructus benedici: ꝛ laicis etiā interdictis ministrari: q: ista de se non ꝓhibentur tp̄e interdicti: ꝛ ipsoꝝ benedictio ē officium diuinū: qð gn̄aliter ī p̄dictis festiuitatibus ꝑmittit̄. Johā. cal. Itē ī festo assūptōis virginis Marie sp̄ tp̄e interdicti nuptie pn̄t solēniter benedici: qð alijs diebus tp̄e interdicti non potest fieri ſm Hosti. Et hoc ideo: q: talis benedictio ꝑtinet ad diuinum officiū: qð illa die ꝑmittit̄ solenniter celebrari. De alijs tribus festiuitatibus non oꝫ querere: q: in ipsis festiuitatibus ꝓhibent̄ celebrari ī omni loco ꝛ ab oībus fidelibus. 33. q. 4. non oportet. Jo. cal. Item in dict] festiuitatibus pn̄t virgines ꝛ altaria cōsecrari vel benedici ꝛ calices ꝛ paramenta ꝛ abbates ꝛ abbatisse: quia h⁹i benedictiones non sunt sacramēta ꝓp̄e sed orōnes ꝛ certa officia. Jo. cal. Item dictis diebus festiuis in loco interdicto vtrum possint admitti ad ecclesiasticam sepulturaꝫ. Jo. an. dicit q̄ putat q̄ non: licet multociēs fuerit in ꝯ̄trium obseruatum: ꝛ subdit post pauca. Jo. cal. Scio q̄ videret̄ temerariū resistere opiniōi dn̄i mei ꝛ patris mei: maxime q̄ non videriꝫ ꝑ aliquē ꝯ̄trium scriptum. Attn̄ mea pusilla intelligentia indicat in dictis festiuitatibus non obstante īterdicto posse publice ꝛ solēniter mortuos sepeliri: vbi aliud non obstat: puta q: non est specialiter aut noīatim interdictus: aut q: fuit in culpa: vl' ad hoc dedit ꝯsilium auxiliuꝫ vel fauoreꝫ ꝓpter qð latū est īterdictum. Moueor ad dicendū q̄ ꝑ gn̄ale interdictū ꝓhibetur eccl'astica sepultura: q: ipsa accedit ad officium diuinū. Na cuꝫ officio diuino debet ferri funus ad ecclesiā: vt hētur. i3. q. z. qui diuina. Sꝫ officium diuinū ꝑmittit̄ his dieb⁹ solenniter celebrari. Jo. cal. Qui multa inducit ꝓ ꝛ contra circā istam mām. Iteꝫ tp̄e interdicti ꝛ si ꝓhibita sit administratio sacramentoꝝ: illud tamē hꝫ multas exceptions. Na primo excipitur baptismum non solū puuloꝝ sed etiā adultoꝝ: extra. e. qm̄. li. 6. It] excipitur ꝯfirmatio: extra. e. rn̄so. It] excipitur pn̄ia non tm̄ morientiuꝫ sꝫ etiam viuoꝝ ꝛ sanoꝝ dūmō non fuerint excōicati: qui non possunt admitti nisi in morte: ꝛ exceptis illis ꝓpter quoꝝ culpam vel dolū lata est sn̄ia interdicti: vel prebuerunt auxiliū ꝯsilium vel fauorē: si non primo satisfecerint: vel de satisfaciēdo dederint idoneam cautionem: aut si hoc non pn̄t nisi iurauerint cū potuerint satisfacient: ꝛ ad satisfactionē faciendam ꝑ illos q̄ tenent̄ dabūt ꝯsilium auxiliū ꝛ ꝓ posse laborabūt. Nec ꝓpt̄ aliqð p̄dictoꝝ fieri dꝫ relaxatio interdicti ex̄. e. alma. li. 6. Iteꝫ ꝛ cathecism⁹ qui p̄cedit baptismū pōt fieri: q: ꝑmisso baptismo intelligunt̄ ꝑmissa omnia ꝑ que ꝑuenit̄ ad illud: ꝛ sine quibus

expediri non debet. b⁹i autem est ca thecismus: de conse. di. 4. ante baptismum. Item pmittitur confectio chrismatis in die cene: quo vtẽdũ ẽ i baptismo ꝛ ↄfirmatõe: ex. e. rñso. Itẽ permittitur eucharistia dari decedentibus: de pe. ꝛ re. qõ in te. Nec etiaȝ debet alicui penitenti denegari. 50. di. penitentes. Sanis etiam damnatis ad mortẽ dari potest tpe ĩterdicti: quia censentur tunc esse in articulo mortꝭ Jo. cal. Sed laicis ꝛ clericis non intͣdictis sed in loco interdicto positis: an possit dari eucharistia pterꝙ̃ in mortis articulo dubiũ est: exceptis tñ pſbris missa celebrantib⁹ cũ forma ꝯuata decre. alma. Celebrantes enĩ tenentꝰ sumẽ corp⁹ Christi: de cõse. di. z. cõperim⁹. De alijs ꝗ̃ dicit Jo. cal. Trepido ferre sñiam cũ viderim generaliter religiosos suis fratribus et sororibus vel monialibus quarũ curam gerunt tpe interdicti indifferenter ↄcedere eucharistie sacramẽta: sꝫ quo iure faciant ipsi discernant: cuꝫ ðriuꝫ videatꝰ de iure scripto. In edictis. n. pmissorijs certoꝝ casuum qõ rõne non inuenitꝰ expsse pmissũ subiacet regule ꝓhibitiue. z. q. 4. cõsului sti. Et est expressũ in cle. de ỽ. si. exiui. §. porro. Cum ꝗ̃ sit pmissũ tpe interdicti spãliter corp⁹ Christi inꝗ̃tũ dꝛ viaticũ. i. inꝗ̃tũ datur decedentibus ꝗ̃ ꝛc. Et addit idẽ Jo. ꝙ cum portatꝰ eucharistia ad infirmũ: tũc credit ꝙ debeat portari cum pulsatione cãpanelle ꝛ lumine precedente ꝛ alijs consuetis: qꝛ cum aliqd pmittitur vbi aliud non apparet intelligitꝰ fore pmissũ ſm ꝙ ius dispõit illud fieri: ꝛ vsus obſuat: ar. ad hoc. 4. di. erit autem. ꝛ iz. di. illa. Sed de portatiõe luminis disponit ius: ỏ cele. mis. sane. De pulsatione autem campanelle habet generalis consuetudo ꝗ̃ ꝛc. Poterit aũt dari tale viaticũ infirmo in pñsẽtia astantiũ ꝛ venientiũ vt pmissio intelligatur ſm ↄditionẽ status psone infirme. 4i. di. quisquis. de mulieribus ꝗ̃ pregnantibus ꝛ ptui appropinquãtibus: an tpe interdicti possit dari eucharistia. videtꝰ Jo. an. dicere ꝙ non nisi aliud piculum ĩmineat in eis. rõ est: quia tales non ꝓprie possunt dici decedentes ex appropinq̃tione ad ptum: sed non nisi decedentib⁹ ↄceditꝰ eucharistia in tali tpe. s. interdicti eadem rõne. Ideꝫ p omnia putat Jo. cal. de intrantibus mare vel bellũ cãpestre vel obsessis: ꝛ facit qõ nõ. ỏ of fi. ordi. pastoralis. z. responso. in glo. Extrema vero vnctio incunctanter ẽ ꝓhibita tempore interdicti: sed an clericis vel religiosis maribus vel feminis non interdictis sed de loco interdicto ꝛ qui seruauerunt interdcꝫ: an possit conferri extrema vnctio: a quibusdã dubitatur. Dñs ꝛ patꝰ me⁹ ꝛ iusticie cultor in decre. qõ in te. extra de pe. ꝛ remis. dicit ꝙ non: qõ tamen multi male aduertunt. Jo. cal. Matrimonium vero in dicto tpe pmittitur: qꝛ contrahi potest quocunꝗ̃ tempore p legitimuꝫ ↄsensũ viri ꝛ mulieris ẽt si contrahentes essent interdicti ſm Inno. Nã ꝛ p infideles ꝛ per excõicatos contrahi potest: sed solennis bñdictio nuptiaꝝ tũc fieri ñ potest ſm Hosti. etiã si alter tantum vir. s. vel mulier esset interdict⁹ i loco non ĩterdicto fieret Jo. cal. De sacramento ordinis sciendum ꝙ nullus

ordo ꝯferri potest in loco interdicto clericis ꝛ laicis .ꝛ rō ē: qꝛ ꝓhibentur ibi ecclesiastica sacramenta mīstrari exceptis qbusdā casibus de qbus iste non ē: vt in decre. de spon. non est vobis. Si aūt ppl's est interdict⁹ cū ꝓpt̄ hoc non sit clerus interdc̄s: poterūt clerici illius loci ex̄ illū locū interdictū ad ordines supiores ꝓmoueri ab eo tn̄ q hoc de iure possit. Item si locus tm̄ ē interdc̄s: lꝫ ibi nullus valeat ordinari: laici tn̄ qui non fuerunt culpabiles interdc̄i ꝓpter qd̄ latū ē int̄dictū ex̄ locū interdc̄m poterūt ordinari nisi ꝓpter delictū vniuersitatis lata fuisset sn̄ia interdicti ī loco: qꝛ tc̄ nullus de dicta vniuersitate possꝫ ordinari. Jo. cal. Item tpe gn̄alis īterdicti denegat̄ laicis ecclesiastica sepl'tura: etiā si pn̄iam egerint ꝭm Inno. ex̄ de pe. ꝛ re. qd̄ in te. R̄ ō ē qꝛ interdicti sunt tales etiā si peccatores nō sint. 17. q. 4. miror. Sed ꝛ illi interdc̄i q tunc absoluuntur ab aliqua excōicatione remanent tn̄ adhuc interdc̄i donec soluat̄ interdc̄m. Et si in morientib⁹ interdc̄is apparuerit signa penitentie: ꝛ postmodū fuerit solutum īterdc̄m tunc taliū corpora erūt apd̄ ecclesiam trāsferenda: ar. ex̄ de se. ex. cū illoꝝ. Et si apud ecclesiam stante adhuc interdicto sepulti fuerint non erunt postmodū exhumādi. Cuꝫ ad eum statū venerit res a quo incipere potuit: ꝛ ꝓ h⁹i interdictis. s. cū penituerint lꝫ mortuaria recipere ac ꝓ eis orandū est. 2. q. 3. quicunqꝫ. Et si non penituerit nec ꝓ eis orandum ē: nec mortuaria recipienda. 88. di. c. fi. Clericis vero qui ī tali gn̄alitate non sūt interdicti non negat̄ eccl'astica sepl'tura: ita tn̄ ꝙ fiat sine pulsatione cāpanaꝝ ꝛ cessante omni solennitate: ex̄. e. ti. qd̄ in te. Et qd̄ ibi dicitur cū silētio non videtur hoc intelligendum d̄ silentio officij funeralis: qꝛ cū concedatur qd̄ mai⁹ est. s. dicere missā ꝛ horas submisse: ꝛ de officio funerali cōcedi videt̄. Item qn̄ aliqua ecclesia ē singulariter interdc̄a: siquidē est interdicta ꝓpter delictuꝫ clericoꝝ tm̄: vel qꝛ violata fuit: tunc pochiani pn̄t in alia eccl'a non īterdicta eligere sepulturā ꝛ audire diuina: sed si sit īterdicta in penam populi etiā si multi ex eis non deliquerūt: sed forte vniuersitas vel magna pars: vel forte quia d̄liquit dn̄s: ꝛ in hoc punitur: tunc parochiani non possunt in alia eccl'a ē̄t non interdicta eligere sepulturaꝫ nisi forte ex priuilegio Inno. Itē sicut tpe interdicti in ecclesia non sunt laici sepeliendi ita nec in eius cimiterio de priui. vt priuilegia. Et licꝫ Steph. dicat ꝙ sufficiat ꝙ sit locus ad sepulturā deputatus: lꝫ non sit benedictus vt dicatur cimiterium: tn̄ Jo. an. dic̄ ꝙ est locus ad vsum cimiterij p epm benedictus: de ꝯse. di. i. nemo. Jo. etiā cal. dicit ꝙ non sufficit ꝙ locus sit ad sepulturā deputatus: nisi auctoritate epi fuerit ad sepulturam deputatus. Et hoc oportet fateri q̄ntum ad penā excōicationis que ponit̄ p clem̄. eos. Item laici non interdicti non possūt in cimiterio sito in loco interdicto cū clericoꝝ officio sub silentio cessātibus solēnitatibus alijs sepeliri. R̄ ō est qꝛ ex gr̄a id ꝯceditur clericis: q̄ alijs intelligitur denegatū. Jo. cal. Item priuilegiatus per decre. alma. super auditione diuinoꝝ ꝛ perceptiōe sacroꝝ

sine mentione de auditione diuinorum puto quod ex hoc possit admitti ad ecclesiasticam sepulturam: quamuis de ipsa non fiat mentio. Sed si priuilegium esset concessum sup auditione diuinorum non faciens mentione de perceptione sacramentorum satis videtur dubium: tamen placet quod per illud priuilegium sit concessa ecclesiastica sepultura per regulam cui communicamus viuo etc. 24. q. 2. sane. Cessantibus tamen solennitatibus vt dicitur de clericis. Jo. cal. Item sepeliendo extra ecclesiam et cimiterium interdictam personam vel non interdictam: sed in loco interdicto cum officio diuino clerici illud officium celebrantes sunt irregulares. Sed sine officio diuino bene possunt interdicti extra ecclesias et cimiterium sepeliri. nec enim debent corpora eorum remanere inhumata. Jo. cal.

De pena non seruantis interdictum.

Pena autem non seruantis interdictum si clericus est: est ista secundum Hosti. quia scienter celebrans in loco interdicto vndecunque sit irregularis efficitur: et suspensus est: extra de cle. ex. mi. postulastis. §. illi. et extra eo. is qui. li. 6. Unde non potest beneficium conferre: extra de conces. preben. quia diuersitatem. Idem Ger. et Inno. Item talis non potest eligi nec eligere: vt in dicto c. is qui. et extra de consue. dilectus. Item nec potest postulari: extra de postu. c. i. Item qui non seruat interdictum remouendus est ab officio: extra de cle. ex. mi. postulastis. Si autem talis sit religiosus et ad nullum ordinem ordinatus: et si irregularitatem non incurrat: quia non est expressum in iure. Nam decre. is qui. agit de sola irregularitate que procedit de celebratione diuinorum vel executione ordinum: poterit tamen aliter puniri: vt recludi in artiori monasterio ad penitentiam pagendam. et idem videtur dicendum de moniali non seruante interdictum: quilibet tamen horum. s. religiosus et religiosa si non habent ordinem si violant interdictum sunt ineligibiles actiue et passiue. nam et si non habent ordinem clericalem ratione tamen ipsorum status habent officium celebrandi diuina secundum conditionem ipsorum. Unde violando interdictum illam penam incurrerent cuius sunt capaces: ad hoc de biga. debitum. Jo. cal. Purus vero laicus violans interdictum quamuis irregularitatem non incurrat: vel suspensionem secundum Inno. grauiter tamen peccat et puniendus est pena arbitraria per ecclesiasticum iudicem: cum tale peccatum sit ecclesiasticum: de sen. ex. grauis in c. cle. Item omnis qui scienter celebrat in loco interdicto siue personis interdictis a iure vel a iudice: vel recipiens publice interdictos ad diuina officia vel sacramenta vel sepulturam etiam si non sit irregularis est interdictus ab ingressu ecclesie: extra de priui. eporum. lib. 6. Et si in ea se ingerit in officio suo fit irregularis: [illegible] eo. is cui. li. 6. Non quod licet omnibus predictis in vltimo. §. sit interdictus ingressus ecclesie per decre. extra de priui. eporum. li. 6. Est tamen differentia inter eos. nam celebrans in loco interdicto est etiam irregularis. Admittens vero ad sepulturam nominatim interdictos: vel publice excommunicatos est excommunicatus: in clemen. eos. de sepul. Et etiam qui tempore interdicti sepeliunt defunctos in cimiteriis vel ecclesiis in casibus non concessis: vt patet in ea. cle. Aliis vero de quibus ibi fit mentio interdicitur solum ingressus

eccle mō pdicto. Dr āt agere vel igerere se ī officio suo sicut pus ⁊ p ɔñs violare īterdēm: cū. s. dicit solēnit horas canōicas diurnas: vel nocturnas vel missā: vel aliud officiū qd ei cōpetit rōne alicuius ordinis quē hz. z. q. 3 eps. Et idē notauit Inno. ⁊ alij p⁹ eū de exces. prela. c. fi. Psalmista iterdict⁹ vel nō interdcs sz in loco interdicto si celebrat. i. si solenniter agit in officio suo: vtrū fiat p hoc irregular? Sic rñdet Jo. cal. fm theolo. talis ñ est irregularis: qz psalmistatus fz eos non est ordo: sed fm canonistas qui tenent psalmistatum esse ordinez. zi. di. cleros. Et tali ordini cōpetit cātare. s. in choro psalmizando lectiones ⁊ responsoria legendo: id talis huiusmodi agēdo efficitur irregularis. Et addit qd quidā dicūt ⁊ placz Inno. q si ɔsuetudo est in ecclesia q sine distinctione ordinis qscq legat eplaz vl portet cereos: vl faciat quicqd aliud ptinens ad aliqd officiū non erit irregularis is qui illud officium facit. Et subdit Jo. cal. qz illa distinctio nō tollitur qn de iure talia cōpetant rōne alicui⁹ ordinis. Unde Ber. ⁊ Jo. an. ⁊ alij in decre. cum medicinalis. d sē. excōm. li. 6. dicunt talē esse irregularē. Hosti. ēt ⁊ Spe. putant habentem primam tonsuram tantum si cantet ī officio suo eē irregularē. z3. di. psalmista. Sz siqs facit ea q non sūt alicui ordini vel officio deputata: vt si ī matutinis legit lectōes vel cantet rñsoria. dicunt Hosti. ⁊ Guil. non eē irregularē. In benedictione aque bñdicte contrahitur irregularitas fm Inno. qz est ānexa ordini huiusmodi bñdictio: de conse. di. 3. aquā. qñ. s. int dict⁹ clicus h ageret: sz si non ē ipse īterdictus ex eo q facit talē benedictionem aque in loco interdicto fuata moderatiōe q tradit de alijs officijs non īcurrit irregularitatē. Aqua āt bñdicta non dz aspgi laicis loci īterdicti a sacerdote: ⁊ h pterq in qtuor festiuitatib⁹ de qbus agit in decre. alma. Si tñ aspgeret putat Jo. cal. q ñ eēt irregularis: qz hoc non ē in iure cautū. Per benedictionem āt mense etiā ab interdicto clerico non contrahitur irregularitas: qz nulli est ordini deputata. A benedictiōe etiā quā ɔsueuerunt pores vel epi itinerando obuiantib⁹ eis in sua diocl. dixerunt qdā tutū eē in loco intdco abstinere si tñ ɔfaciant non erunt irregulares. qd putat Joh. cal. eē vez de simplici benedictione: sec⁹ de solēni ad quam pmittit. Sit nomen dñi benedictum vel aliquid aliud h⁹i. Talis. n. bñdictio cōpetit epo rōne ordinis. 95. di. ecce. De benedictione aūt calicis vel paramētoz vel corporaliū vel candelarum in festo purificationis: vel cinerum in die cineris: vel oliuarum ī festo palmaz. Dicit Jo. cal. posse nō fieri a clericis interdcis vel non interdictis in loco intdicto nisi fuata moderatione que tradit de officijs diuinis in decre. alma. e. ti. li. 6. Et idē dicit tenendū de facientibus officiū p baptismo in sabbato sancto vel p ɔfectione chrismatis in cena dñi: vel pro anniuersario defūcti. Benedictio ēt pere ⁊ baculi pegrinorum a sacerdote. dicit Guil. q videtur esse ɔcessa cū non sit phibita. Item de purificatōe post ptum. dicit Jo. cal. q non potest

mulier post ptũ introduci ĩ ecclam in loco ĩtdco p sacerdotẽ cũ psalmis ⁊ orõnib⁹ ⁊ solẽni ĩtroductiõe: al's in currerz irregularitatẽ: qꝛ illud ẽ offi ciũ diuinũ ordini clericali ɔpetẽs: sed sine officio facta solũ ɔfessiõe vt mo ris ẽ poterit mulier intrare p se grãs agendo. Itẽ si cl'ic⁹ ĩterdc̃s vel nõ in terdc̃s sʒ ĩ loco ĩterdc̃o si excõicat ali quẽ vel absoluit excõicatũ ꝺm Inno. non ẽ irregularis: qꝛ h⁹i non ẽ ordis sed iurisdictõis. z. q. i. nemo. Et ꝺ ex cõicatõe non ẽ dubiũ ꝙ idẽ dicendũ ẽ de absolutione: de pe. di. i. verbum. Tñ absolõis solẽnia exhibẽ sicut est dicere cũ stola psalmũ ⁊ orõnẽ vel in ecclesiam introducẽ excõicatuz: qꝛ hꝰ ẽ ordinis ⁊ officij h⁹i faciens est irre gularis ꝺm Inno. et Spe. Officium aũt ɔmendatiõis aĩaꝝ decedentium iuxta morẽ credit Jo. cal. ꝙ fieri pos sit loco et tpe interdicti: qꝛ istud offi ciũ videt' q̃si annexũ ad absolõnem que fit in pñia. vñ sicut ɔceditur tũc pñia ita et istud. Itẽ in loco interdc̃o ⁊ interdc̃is ⁊ excõicatis põt p̃dicari verbum dei: ex de sen. ex. rñso. Et po test etiã interdictis fieri ɔfessio gñal' in fine predicationis. Põt etiam cam pana pulsari ꝓpter hoc: qꝛ cum dicta pulsatio sit signũ ⁊ pambulũ actus p̃ missi: vt hʒ gñalis ɔsuetudo intell'itur ⁊ ipsa pulsatio pmissa. Joh. cal. Pro missis vero ⁊ horis canonicis dicen dis nullo mõ debent pulsari cãpane tpe interdicti. Alias incurreret' irre gularitas: exceptis q̃ttuor festiuitati b⁹: de quib⁹. s. ẽt si campane ipse es sẽt ex ecclesiã: ⁊ pcul ab ea non lʒ p p̃dictis pulsare: al's fieret fraus legi. 14. q. 3. pleriq;. Nec ẽt puas cãpanel las lʒ pulsare tpe interdicti ꝓ diuinis officijs celebrandis: vt faciunt religio si mendicantes. Nã ꝓhibitio pulsati onis cãpanaꝝ tpe interdicti vtiq; ẽt minores cãpanellas includit cũ de fa cto sonus audiat' ex muros: ⁊ ĩt'dũ satis pcul. Unde tales sibi caueant: ⁊ sufficiat eis ꝙ aliquo signo: puta ta bula possint ɔuenire ad diuina eorũ sʒ pulsare cãpanas tpe interdicti pro horis notificandis: puta tertia sexta nona ⁊ h⁹i non credo illicitum laicis hac ꝺ cã cãpanas suas sonare. Sʒ cle ricis non credo hoc licẽ: lʒ ꝺ facto ce lebrent diuina: tñ exquo dicto tpe so lent diuina celebrare: p̃sumeret' vĩsi militer ꝙ ꝓ celebratione diuinoꝝ so narent. 28. di. ꝺ syracusane. Fateor tñ ꝓpter hoc tñ ipsos non incurrere ir regularitatẽ. Jo. cal. Pulsare autem cãpanam ꝓ aue maria: vt fieri solet laudabiliter de sero ⁊ ẽt demane in q̃busdam locis tpe interdicti non in ducit irregularitatẽ: qꝛ illa salutatio ṽginis gloriose non ẽ officiũ ordini ꝺ putatũ: pulsare ⁊ cãpanas ꝓ ostẽsio ne l'rarum aliquaꝝ: vel ĩ aduentu ali cui⁹ plati ⁊ h⁹i tpe interdicti: nec lai cis nec clericis ꝓhibet'. Jo. cal. Con suluit etiã ꝙ itinerãtes p loca inter dicta: si sunt duo vel plures ꝙ nõ di cant horas canonicas ĩ via: qꝛ exquo ab alijs audiri pñt: dicit ipse ꝙ nõ au det dicẽ ꝙ hoc facẽ possint sine vio latione ĩterdicti. Sec⁹ si eẽt vn⁹ solus qꝛ ita submisse dicẽ posset ꝙ non au diret'. Itẽ dicũt Inno. ⁊ Abb. ꝙ non credunt irregularitatẽ incurrere cle ricũ ĩterdictũ ꝓpter hꝰ ꝙ int'sit diuĩs ẽt si cãtat cũ alijs dũmõ non celebret nec aliq̃d agat vt ĩ officio suo peccat

tñ Jo.āt cal.dic̃ sibi placẽ dc̄m Ho. ꝛ spe.s.ꝙ si tal'se ingerat diuis audiẽdo ex quadā simplici deuotōe ñ ꝯtē-nendo ñ ē irregularis:ꝛ sic ꝓcedit dictū Inn.Sꝫ si h̄ fac ꝯtēnendo ꝛ faciẽdo celebrari diuīa siue auctē ꝑbēdo siue coopādo:tc̄ irregularitatē īcurrit.Itꝭ laici violātes int'dc̄m ꝛ si ñ i-currāt irregularitatē grauit' tñ pec-cāt vt dc̄m ē ſm Inn. ꝛ vt vr̄ mortl'r si sciēt h̄ faciūt: qꝛ ꝯ obediētiā eccl'e agūt.8i.di.si q.Sed exercētes officia q̄ non sꝫ alic⁹ ordis tpe īterdc̄i:vt ad nocando docēdo ꝛ h⁹i ñ peccāt. Itē ñ ꝓhibent' laici tpe int'dc̄i dicẽ letāias vel laudes suas:vt faciunt fratrarie.Itꝭ nō ꝓhibent' orare i eccl'ia ex̄ tpa celebratōis diuinoꝝ ſm Guil.et Moñ. Itꝭ si sacerdos ꝓbabl'r credit ꝙ aliq int'dc̄i sꝫ in eccl'a ſm Guil.oꝫ monẽ in gñali ꝙ exeāt:al's non tenetur vitare eos maxime publice:dōec ꝯstet de sñia. Itē si sacerdos recipiat scienter hoīem int'dc̄m:lꝫ ipse peccet ꝛ penas īcurrat:vt.s̄.dc̄m est: alij tñ non tenent' exire ſm Guil.nec pec-cant audiēdo diuīa. Itē in diuis officijs sꝫ vitandi oēs illi q ꝓpo noīe vel alia certa circūlocutōe ꝑ sñiam desi gnant' int'dc̄i q ꝛ dicunt' noīati interdicti. Itꝭ vitādi sꝫ tanq̄ꝫ noīatim int'dicti oēs illi de qbus ꝯstat ꝙ interdicti sꝫ:vt si ciuitas vel castrū interdr̄. Si vero īterdicant' fautores siue participantes īcrīe ñ dicūt' noīatiꝫ īterdicti sꝫ tñ in gñe.vñ tales ñ tenet' qs vitare q̊usq̄ꝫ ꝑ iudicē specificent' ꝛ dē-nuncient':nisi forte eoꝝ ꝑticipatio esset multū notoria:ita ꝙ inficiatōi nō sit loc⁹:ex̄ de coha.cle.ꝛ mu.tua nos. Inn.ꝛ Hosti.ꝛ Ber.

De forma seu modo ponendi int'dictum. Capi.9i.

Ultimo videndū ē de forma q̄ fert' int'dc̄m : ꝛ quō ēt re-laxet':vbi sciendū ſꝫ Jo.cal. ꝙ cū ab hoīe ꝓfert' ꝛ ꝓpt' ꝯtumaciā ē necessaria mōitio ꝑcedens ꝛ forma q̄ tradit':de sē.ex.c.i.li.6. Et sic intel-ligit' ēt illud.c.de ap.reprehensibilis. Sed si ꝓpter delictū fert' ñ ē neces-saria mōitio.5.q.4.in loco.sic intell'e nōta ꝑ Inno.ꝛ alios:de app.ad hoc. Cū v̊o a iure ꝓfert' ꝓpter excessū: siue delictū sine mōitōe fit: siue sit spale int'dc̄m.s.ꝯ eccl'am vel ꝯ ꝑsonā singularē:qd supi⁹ dc̄m ē īterdcm̄ singulare:siue sit int'dc̄m gñale loci.s.vt ciuitatis castri vel ville vel vniuersi-tatis ppl'i:qd lꝫ.n.hoꝝ dr̄ gñale.Sub hac āt forma v̊boꝝ ꝓfert': nos ꝓpt' talē cām eccl'am vel terrā talē supponim⁹ interdicto:ex̄ de v̊.si.cū in ꝑtib⁹ ꝛ addit' ēt cōiter eccl'astico ad dñaꝫ interdc̄i legalis. Pōt ēt sñia interdc̄i ad voluntatē iudicis determinari:puta vt īterdicat missā cū cantu: vel horas vel sepulturas ꝛ h⁹i. Potest etiaꝫ iudex ab interdicto excipe ꝛ subire quos vult ꝛ qñ vult:puta qñ dñs terre est ibi presens ꝛ h⁹i:extra de spon. non est vobis. Ad hoc autem vt obliget sñia interdicti:sufficit eam publi-ce ꝓmulgari:nec postea necesse ē eā singulorum auribus inculcare:di.16. qd dicitis. Sufficit etiam cū quis scit nuncios suos maxime metropolita-nam ecclesiam recepisse sententiam ꝛ conseruare:extra de postu.c.i. Item nota ſm Inno.ꝛ.Hosti. ꝙ quādo locus vel ecclesia interdicitur talis sētētia suspendi potest: ꝛ cum suspensa ē

pōt celebrari:ex̄ ō priui.vt priuilegia Sꝫ si ē interdicta ꝑsona siue suspēsa qñ hͦ ē fcm̄ ꝑ culpa ipsius suspēsi vel īterdicti non posset de līia alicuiꝰ.ce lebrare:nec interdcm̄ vel suspēsio su/spendi. Sꝫ cū hoc ē fcm̄ ꝓpter culpā alteriꝰ:tunc pōt dici sicut ꝛ de inter/dicto loci.s.ꝙ talis sñia potest suspen di p epm sicut ꝛ tolli. Iteꝫ appellari pōt infra tp̄s suspensionis interdicti a suspensa sñia sicut ꝛ a ꝯditiōali:ex̄ ō de appel.preterea.ꝛ idē de sen.suspē. secus in sñia excōis. Item sñia inter/dicti ꝛ suspēsionis nullo verbo suspē dunt̄ vel totaliter relaxant̄ cū iura/mento tñ:ex̄.e.alma.li.6. Iteꝫ postq̄ꝫ sñia interdicti p aliquos īferiores p̄/latos rōnabiliter ē lata: maiores nō debent eā relaxare sine ꝯgrua satisfa ctione:ꝛ cū ꝯsciā illiꝰ qui tulit:ex̄ ō of fi.oꝛ.cum ab ecclesiaꝝ. Si vero irrōa biliter sit lata:ꝺꝫ qui tulit sine diffic̄l tate relaxare:seu supioꝛ ad quem re currit̄:ex̄.e.cuꝫ medicinalis.li.6. Itē archieps̄ non pōt relaxare interdēm vel excōicationē vl' suspensionē latas ab officialibꝰ archidiaconoꝝ:seu ali/is iurisdictionē hn̄tibus subditis suf/fraganeoꝝ ipsis qui tulerunt omissis ex̄.e.romana.li.6. Item cū quis īter dicto vel excōicatione astrictiꝰ offert se ad iusticiā eoꝝ ꝑ quibus sñiam ac cepit:iudex cum ne sic decedat absol uere poterit ēt si aduersa ps appellꝫ ne absoluatur:ꝺꝫ tñ ante absolutionē recipi ab eo sufficiens cautio ꝙ in p̄/sentia romani pontificis apud quem appellatur si voluerit appellatoꝛ:vel corā iudice cui cām delegauerit iuri pebit. Et idē de his q dicunt se iniuste interdictos. Itē fm Io.an.tpe gn̄al' interdicti si is ꝓpter cuiꝰ culpā latuꝫ ē interdictū satisfacere vult tollet̄ int̄ dictuꝫ. Si vero culpabilis fuit tanq̄ꝫ ꝯsiliariꝰ vel auxiliariꝰ lꝫ accipiat̄ cau tio ꝛ iniūgat̄ pn̄ia n̄ relaxabit̄ inter dictū. Qꝛ si ꝓpter eiꝰ culpā latū ē ip se qdē punit̄:sꝫ eiꝰ satisfactio n̄ reqri tur. Itē nō ꝙ ea q̄ dc̄a st̄ i p̄cedētibꝰ ō mā iterdci q̄.s.ad obseruandū īterdi ctū ne ꝯfaciendo īcurrat̄ peccatuꝫ ꝛ irregularitas:locū hn̄t ꝛ vera sūt fm ꝙ hētur in corpore iuris:sed p extra uagantē Martini qnti:q̄ incipit In/sup ad euitandū. non tenet̄ quis ob seruare int̄dcm̄ eccl'asticū a iure vel ab hoie gn̄aliter ꝓmulgatū:nisi talis sñia fuerit ꝯ ꝑsonam collegium vni uersitatē ecclesiā cōitatē vel locū cer tū a iudice publicata vel denunciata spaliter ꝛ expsse:ꝛ ipsā extrauagātē ꝫ hēs.ō.in fi.de cle.ex.mi.c.vlti.

De priuilegijs frm p̄dicatoꝝ ꝛ mi norum quo ad interdictum.

Fratres ordinis predicatoꝝ ꝛ minores tpe generalis in/terdicti terre possunt vbiq̄ꝫ i omnibus ecclesijs suis vel alienis clau sis iannis interdictis ꝛ excommuni/catis exclusis non pulsatis campanis ꝛ sbmissa voce celebrare diuina ꝛ re/cipe ecclesiastica sacra exceptis tribꝰ casibus. Primus est si causam dede/runt interdicto. Secundus si contin gat eos specialiter interdici. Tertius est si ecclesia illa vbi volunt celebrar̄ est interdicta. Bonifa. Uirtute. Nō tpe interdicti possunt ad diuina reci pere pueros suis seruitijs deputatos ꝛ negociorꝫ suorum ꝓcuratores et

operarios qui suis in locis eorũ ope ribus continue institerint: nisi in duo bus casibus: scilicet si ipsi causam in terdicto dederunt. Secundus est si contigat eos specialiter excõicari vl' interdici. Bonifa. Virtute. Qz tpe strictissimi interdicti ꝯuentus qlz ip sius ordinis quotidie vnã missam di cere ꝛ audire põt. Et qlz sacerdos or dinis vnã missã celebrare valeat cuz duobus aut tribus tm̃ ministris expl's sis p̃mo omnibus qui non sũt de or dine suo. Clemens. Meritis vestre re ligionis. Qz qñ in ciuitatibus vl' locl alias vbi habitare contingit interdi ctum poni ꝛ ꝓhiberi omnia ecclesia stica sacramenta: excepto puulorum baptismate ꝛ penitentijs morientium non obstantib⁹ qbuscunqꝫ p̃uilegijs religiosis qbuscunqꝫ ab apostolica sede ꝯcessis. Nihilomin⁹ tpe talis iter dicti pñt ꝯfiteri peccata sua ꝛ ab epis absolui: ꝛ tpib⁹ ꝯsuetis iuxta morẽ or dinis sui sacre cõionis ꝛ vnctõnis ex treme recipe sacra ꝛ diuina officia ce lebrare simul ianuis clausis non pul satis campãis ꝛ voce submissa excõi catis ꝛ interdictis ac oĩb⁹ psonis que non sũt de ordine suo exclusis: nõ ob stantib⁹ ꝓhibitis h⁹i: seu aliquib⁹ litte ris a sede apostolica impetratis vel i petrandis: que de ordine suo in hac i dulgentia spalem non fecerint men tionem. Honor. Meritis vestre. Qz oẽs sñie interdicti suspensionis ꝛ ex cõis ꝯ ipsos late p quoscunqꝫ p̃latos ꝯ indulta p̃uilegioꝝ suoꝝ sũt ipso fa cto irrite ꝛ inanes. Si aũt ꝯ alios la te fuerint occasione sui tunc penitus irritande. Ale. Meritis vr̃e. ꝛ nimis iniqua. Qz a nullo legato nisi a latere nec subdelegato pñt suspendi iterdici vel excõicari: nisi i eoꝝ lr̃is de ordie suo mentio hẽat spalis Clemẽs. Exi gentibus. Qz magr̃ ordinis ꝛ ei⁹ vica rius in toto ordine ꝛ p̃ores ꝛ ꝓuinci ales ꝛ ꝯuentuales ꝛ eorum vicarij in suis terris possunt fratres dicti ordis ꝯstitutos in t'ris predictis: vel ad eos declinantes vñcunqꝫ absoluere a sen tentijs excõis suspensiõis ꝛ iterdicti a iure vel ab hoĩe gñaliter ꝓmulga tis: vel si in locis suppositis ecclesia stico interdicto p̃sumpserint celebrar̃ diuina. Bonifa. Virtute. Inno. licet autem hec dicant̃ de p̃dicto ordine tamen credo minores eisdem gaudẽ p̃uilegijs: excepto eo qd̃ nunc sequit̃

Item viri ꝛ mulieres de italia habẽ tes habitum ꝛ regulam ordinis que dicitur de penitentia beati dominici possunt licite audire diuina ꝛ recipe ecclesiastica sacramẽta tpe int'dc̃i: ni si cãm dederint interdc̃o. Hono. Cõ gruum estimantes.

De suspensione titulus quartus. Capi. 92.

Quia noĩe cẽsure eccl'iastice ꝯphendit̃ nõ solũ excõicatõ sꝫ et suspensio ꝛ int'dc̃m: ex ꝺ ꝺ. si. querenti. Suspensio etiã aliquã do dicitur excõicatio: vt patet. i. q. i. re periunt̃. Ideo post tractatum de ex cõicatione ꝛ interdicto sequit̃ de su spensione. Et quia ꝭm Guil. Duran. Omnis irregularis est suspensus. Et iterum quia irregularitas est quedã inhabilitas ad ordinum receptionez ꝛ officiorum ecclesiasticorum etiam receptoꝝ executionẽ simpliciter: ꝛ ex toto ex aliquo impedimento proue niẽs ex institutõe ecclesie hñs robur

Suspensio vo est inhabilitas ad ordinū vel officiorꝫ executionē ex aliquo īpedimento. Et sic suspensio videt̄ solum tangere clericos. Qñqꝫ tamē laici suspendunt̄ ab aliquo actu vel officio aduocādi in certo casu ꝛc. Irregularitas vo ꝛ clericos ꝛ laicos vtraqꝫ tñ culpa non est sed pena: que quidem suspensio ꝯtingit multipliciter. Aliqñ quidē simplr̄ ꝛ ex toto ab oī s. officio ordinū. Aliqñ ab vno ordie ꝛ non ab alio: aliqñ simplr̄: aliqñ ad certū tp̄s: aliqñ non ab ordine: sed ab aliquo alio: vt ingressu ecclesie ꝛ actu p̄dicationis ꝛ h'i: de quibus omnib' agetur. Et nota ꝑm Guil. ꝛ Ala. ꝙ tripliciter qs dr̄ suspēsus. vno modo quo ad se tm̄: qꝛ. s. non est ꝓhibit' abstinere ab officio: ꝛ hoc per sñiam canonis vel hominis. Et sic quilibet existens in mortali vel etiam in minori excōicatione dicitur suspensus: quia debet abstinere a celebratione ꝛ executione ordinum: alias peccat mortaliter qui in mortali exercet solēniter actū ordinis sui: vel cū minori excōicatione recipit aliqđ sacramentum: di. 40. multi. ꝛ. i. q. i. sacerdotes. Si tñ celebrat vel exequitur ordinē non efficitur irregularis: nec tenet̄ subdit' talē vitare: vel qcūqꝫ alius si sciret pcc̄m eius: di. 28. c. vlti. ꝛ extra de coha. cle. ꝛ muli. vestra. Et quamuis ꝑm Tho. in 4° non debeat inducere qs talem ad dicendū missam vel alias exequendū officia sua: dū. s. est cert' de malicia sua ꝛ obstinatione. Si tñ non pōt alium habē excusatur capiēdo sacramenta a tali: precipue cū est sup̄ior eius seu pochialis: immo etiā ꝑm Pe. de pal. si posset aliū hr̄e non videt̄ peccare accipiēdo ab eo: qꝛ vtitur iure suo ꝛ malo illi' in bonū suū. i. q. i. si fuerit. Sicut ēt lꝫ fideli vti iuramento facto ab infideli per falsos deos: vt dicit Augu. 22. q. i. mouet.

2° mō dr̄ quis suspensus q̄ ad alios non quo ad se: ꝛ hoc satis large dicitur. Et sic cleric' ꝑegrinus dr̄ suspēsus: qꝛ pmittitur ex deuotiōe celebrare in occulto nō ī publico. Pro cui' declaratione nō ꝑm Ray: ꝙ h'i clici peregrini ignoti non admittuntur ad publice celebrādū populo: nisi cū gnqꝫ sigillis epoꝝ: di. 98. c. i. Et hoc si sigilla sint ignota: alias sufficēt sigillū epi sui: di. 51. ꝓmatus. ꝛ multo magis apostolice sedis mandatū. rō āt h'i est ꝑm Host. qꝛ in publica celebratione posset eum mouere inanis gloria: vel cupiditas: non āt in priuato ꝛ secreto. Item qꝛ in publico cōe malum posset accidere. s. si non ordinat' celebraret: in secreto āt solū p̄iculum celebrātis. Cū illis ēt. 5. sigillis nō eēt credendū ꝑm Io. nisi eēnt aliqlr̄ nō. It̄ ꝑm Inn. nec ēt gnqꝫ sigillis credi dꝫ si ex receptōe h'i pegrinoꝝ clericoꝝ fieret p̄iudiciū alicui ꝛ dānū. Viatorē tñ pegrinū ꝛ trāseuntē ñ dꝫ ita subtiliter exāiare de sigillis h'i. 42. di. qescamus. It̄ si amisit tales lr̄as ꝛ p duos testes possit ꝓbare ordinationē suā ꝛ ꝯuersationē pōt admitti: ex̄. e. tue. Item si non existāt testes de ordinatione sua: qꝛ longū tp̄s ē: si ꝯstat ꝙ sēp gessit se vt presbr̄ admitti pōt: extra de pres. non bapti. c. 2. Itē ꝑm Ho. ad hoc vt tales suscipi debeant ī executōe ordinū lr̄e debēt ꝯtinē hāc clām: vel similē: quē grada lꝫ ad talē ordinē ꝓmouim': di. 23. in noīe.

Et hec vocantur lr̃e cōmēdaticie seu testimōiales: ex̃. e. tue. Tñ si sic suspēsus celebrat etiam in publico non est irregularis. 3°. mō vr̃ suspensus proprie quo ad se ꝛ quo ad alios: qñ .s. ꝑ sñiam canonis vel hoīs est suspensus ab officijs suis: ꝛ talis tenetur abstiēre ab officio etiam post ꝯtritionem ꝛ ꝯfessionem quousqꝫ sit relaxata suspēsio ꝑ eum qui pōt: al's suspēsus a diuinis vel officio vel celebratiōe ꝛ hꝰi: si contra faciat peccat mortaliter ꝛ efficitur irregularis ꝰm Inno. ꝺ sē. ꝛ re iudi. cum eterni. li. 6. ꝛ. ii. q. 3. sigs ep̄s. ꝛ ꝰm Inno. ꝛ Guil. talis etiam ex̃ ecclesiā si dicat horas officiando ppl'm sicut in exercitu efficitur irregularis secus si in officiando dicat cum vno vel duobus.

Capitulū scd̄m de suspensione in quam incurritur per simoniam.

Cap. 93.

Prosequendo de suspēsione: nota ꝙ pluribus ex cāis ꝛ mōis incurritur suspensio q̊ .s. ad se ꝛ alios. Et pmo qdē ꝑ vicium simonie sed cū distinctione. Scias g̃ ꝙ oēs qui simoniace ordinant̄: etiāz si vicium simonie sit occultū ipso iure sunt suspēsi quo ad se ꝛ quo ad alios: ꝛ non solū ab ordine quem simōiace susceperunt: sed etiam ꝰm Henr. ꝛ Inno. ab actibus oīum alioꝝ ordinum: ꝛ ꝰm Inno. etiam in tpalibꝰ: vñ ꝛ perdit administrationem. i. q. i. repiuntur. ex̃ ꝺ simo. tanta. di. 81. eos. Deberent etiam puniri depositione ꝛ infamia si de crimine constaret. 15. q. 3. sane. Nec potest cum tali dispensari nisi ꝑ papam. i. q. i. erga. Qui etiāz facliter non dispensat qñ cōmissa ē simonia ex pte ordinatoris ꝛ ordinati. Si vero ē cōmissa ex parte ordināt' tm̄: puta ꝯsanguineo ordinati dante aliqd ordinatori ipso ordinato ignorante: tunc pōt non ipse ep̄s dispensare ꝑpter turpitudinē suā: sꝫ successor eius in ep̄atu vel aliꝰ ordinarius eius si vꝫ hr̃et domiciliū vel beneficium ī ep̄atu illiꝰ ꝛ multo magis papa. i. q. i. sigs neqꝫ. ꝛ. c. erga. ꝛ hoc ꝰm Innocē. Ho. Rai. ꝛ Hof. Itē si simonia ē conmissa tm̄ ex pte ordinati non ordinātis: puta dante ordinato vicario ep̄i aliqd ꝑpter hoc. Si talis nō mīstrat pōt ep̄s dispensare in ordinibus rite añ susceptis. non āt in illo queꝫ simoniace suscepit: nec ēt qui recipiat alios añ dispensationē. ꝛ ī hoc papa dispensabit. sꝫ si talis mīstrasset pꝰ ordinē simoniace susceptū ēt in añ susceptis non poterit ep̄s dispēsare. Qui vo recipit bñficiū cuꝫ cura vel dignitate ꝑ simoniā ēt si occulta sit idē iuris ē ꝰm Hof. sic̄ ꝛ de illo q recipit ordinē simoniace: vt dcꝫ ē q2. s. ē ipso iure suspēsus ēt q̊ ad alios: ꝛ nō solū ab actibꝰ oīum ordinū: sꝫ ēt ab admīstratōe tpali ꝰm Inno. ꝛ ī tali bñficio vel dignitate solꝰ papa dispēsat ꝑcipue qñ scientibꝰ bñficiatis ē cōmissa. Nō tm̄ ꝰm Guil. ꝙ cū pene non sint extēdēde: ꝛ ille q simoniace suscepit aliqueꝫ ordinē sit suspēsus q̊ ad ea q̄ sꝰ ordis ñ tm̄ ē suspēsus q̊ ad ea q̄ sꝰ iurisdictionis. vñ si alias hꝫ iurisdictionē ꝛ nē hꝫ: ꝛ pōt suspēdē excōicar̄ ꝛ ab excōicatione absoluere ꝛ hꝰi. Qui aūt recipit beneficium simplex simoniace ꝰꝫ Rai. est suspensus quo ad se ꝛ alios ab actibus oīum ordinū ꝛ ab admistratione tpaliū si simonia ē notoris

Nā si ē occulta non ē de ipso iure suspēsus sȝ suspēdend⁹.i.q.i.c.i.ꝛ seque. Tho.ꝛ Ho.Et siqdē cōmissa ē simonia ignorāte ipso beneficiato pōt eps dispensare cū eo ī tali beneficio post ꝗ̄ pure ꝛ simpliciter ei renūciauerit: ex̄.e.de simoniace, ac ēt ꝙ possit ministrare in ordinib⁹ aň ꝛ post bňficium susceptis.Et hoc intellige si ēt eps ignoraret.nā si scīēter ɔtulisset non ipse sȝ supior posset dispensare:ar .i.q.i.c.i. Tho.Rai.ꝛ Guil. Si vō simōia est ɔmissa bňficiatis sciētib⁹ solus papa dispēsat non ali⁹ nec ī illo beneficio nec in alio ꝫ Guil.Tan.ꝛ Ho. Qui vero ɔfert ordinē vł bňficiū simoniace vel ēt qui ē mediator simonie ꝫm Rai.Si est notoria simonia ipso iure est suspensus ēt quo ad alios:ex̄.e. accusatum.3z.di.§.verum.ꝛ solus papa dispensat. Si vero est occulta nō est suspensus quo ad alios:ar.ex̄.e.et si questiones.ꝛ.c.veniens.Idem dicitur ī directorio iuris li.3.ti.16.s. ꝙ epš pōt dispensare in minoribus spebus simonie ꝛ pdictis.Et allegat Hoff.ꝛ ꝛ Host.nec obstat.i.q.i.erga.qꝛ loquitur in dignitate: ꝛ sic etiam loquitur decre.a nobis.extra de simo. Et ideȝ dicas de tonsura ꝛ minoribus ordīb⁹ quia solum in maioribus ordinibus dispensatio pape reseruať:vt nota. Hof.ꝛ Hosti.hec ibi. Si vero cōmittitur simonia in alijs vt circa exequias defunctoꝝ in cōsecratōe cimiterij et vasoꝝ sacroꝝ in venditione chrismatis in benedictiōib⁹ nubentium ꝛ hꝰi In oībus his pōt eps dispensare: qꝛ non est phibitū:ar.ex̄ de sen.ex.nup. ꝫm Rai.ꝛ Guil.qd̄ videtur intelligēdum quando hꝰi simonia est manifesta. Nam occulta non inducit irregularitatem in hꝰi.Qui ordinat aliqueȝ vel presentat ad ordinandū qui ꝓmisit vel iurauit nil petere de illa eccła ad cuius titulū ordinatur ipse quidē ordinator triennio est suspēsus a collatione ordinū:ꝛ pňtator ab executōe ordinum suoꝝ:ex̄ de simo.siquis.Et etiam ipse ordinatus indiget pape dispensatione ꝫm Rai. Hec autem que dicta sunt de simonia quo ad dispensationem vera sunt ꝫm ea que habētur in corpore iuris ꝛ notata p doct. ac ēt excōicatio lata ē ꝯ eos d̄ qua hētur.s̄.e.contra simoniacos. ibi vide. De simonia autem ꝗ̄tum ad peccatum:ꝛ ꝗ̄tum ad restitutionē fructuū beneficij simoniace recepti ꝛ dispēsationem simoniace pecunie habes .s̄. scd̄a pte tit.i.

Caplꝫ tertiū de suspēsione in quā incurritur per notoriam fornicatione. Cap.94.

Notorius fornicator est ipso iure suspensus.8i.di. siqui.et di.3z.preter hec. Pro cuius declaratiōe nota pmo ꝙ dupliciter dicitur notorium ꝫm Tho.ꝛ Rai.scilicet:notorium iuris est vt cum quis confitetur in iudicio vel conuincitur de crimine. Notorium facti est cum crimen ita populo est manifestuȝ ꝙ nulla pōt tergiuersatiōe celari. Quocunqȝ autem istorum modoruȝ fit notoria fornicatio clerici est suspensus quo ad se ꝛ quo ad alios ꝫm Tho. Rai.Ber.Inno.ꝛ Hostien.ꝛ alios. z⁰ nota ꝙ non solum sacerdos sȝ ī q̊cunqȝ ordīe ɔstitut⁹ ēt in minoribus ex notoria fornicatiōe ē suspensus ab oīb⁹ actib⁹ ordinū ꝫm Inno.ipo iure

qḋ nōt Archi.di.3z.§.ad hoc.qḋ ꝓ bat ēt.p.c.ministri.di.81. in fi. ⁊ extra de coha.cle.⁊ muli.vr̃a.Et tādiu stat suspensus q̄diu ꝑseuerat in vicio. Et interim si exequitur officia sua ēt se mel tm̄ efficitur irregularis ⁊ indigꝫ dispensatiōe pape ſm Inno.⁊ Host. vt nōt Archi.⁊ Anto.de bu.vn̄ etiāꝫ si cessaret a vicio ⁊ an̄ dispensationē vtit̄ vicio suo semꝑ peccabit mortal̄r: q̄uis nouam irregularitatē non con trahat.Si aūt cū esset suspensus non est executus officia sua: indiget nihi lominus absolutione a suspensione: quam poterit facere eps ſm Innoc. 3º. nō ꝙ talis dꝫ euitari in missa ⁊ ali is officijs diuinis:di.3z.nullus. ⁊.c.ꝑ ter hec.Sed in hoc variat̄ opinio do ctoꝝ.nā aliqui dicunt ꝙ dꝫ euitari in diuinis post admonitionem ei factā si se non correxerit ſm Hug. ⁊ Lau. Que admonitio a quocūq̄ fieri pōt ſm Hug.sed ſꝫ Lau.dꝫ fieri ab epo qḋ videt̄ verius : ⁊ ꝓbat̄ per.c.sigs presbyter.81.di.Sed aliorum opinio cōior est ⁊ solennior docto.q̄uis Ar chi.dicat eam durā:ꝙ statim debent euitari ante quācunq̄ admonitionē q̄ ius suspendit eos etiā quo ad ali os:⁊ h̄ tenēt Tho.Rai.Bon̄.Guil. Inno.Host.Io.cal.⁊ Anto.de butr. A talibus ḡ ſm ea que h̄nt̄ur in cor pore iuris non ē missa audienda nec sacramēta sumenda: nisi baptismus ⁊ eucharistia ī extrema necessitate:vt dr̄ di.3z.§.verū.Sed bene cōcedunt Rai.⁊ Guil.ꝙ beneficijs ꝑuari non debēt:nisi post admonitionē factā a ꝑlato si se non correxerit. Nā tūc ēt b̄nficijs debēt spoliari ⁊ in ꝑpetuum deponi. 4º. nō ꝙ iō ecclesia induxit suspēsionē ꝯ ista duo vicia magis q̄ ꝯ alia ſm Lau.q: facilius ꝑlati ⁊ cl'ici labūt̄ in hec.s.fornicatōnē ⁊ simo niaꝫ q̄ alia. Ut sic videntes se vitari saltē verecundia tp̄ali resipiscāt: di.3z. §.verū. Uera tn̄ sunt sacra eoꝝ. 5º. nō ꝙ ſm decretum istud factum in concilio constantiensi. Insuper ad eui.de quo habes.s.de minori excōi catione.c.si. Non tenentur fideles vi tare sacramenta concubinarioꝝ aut diuina eorum:nisi postq̄ fuerint per prelatos denunciati publice ꝙ eui tentur.

Capitulū quartum de pluribꝰ su spensionibus propter diuersas cau sas. Cap.95

Sunt ⁊ alij casus in quibꝰ q̄s incurrit suspensionē vel sim pliciter:vel ſm quid.i.q: pri uatur collatiōe vel executōe alicuius ordinis vel ministerij per aliqḋ tp̄s. Et p̄mo eps qui ordinat alienū cl'icū sine lr̄ia sui epi vel supioris scienter seu affectata ignorātia ꝑ annū ē sus pensus a collatione ordinū: ⁊ interiꝫ clerici sui absq̄ eius lr̄ia possunt a vi cinis epis ordines recipere: extra de tem.or.eos.li.6.Per quam decre.lo quebatur opinio dicentium ꝙ ordia re poterat alienū sub specie ratihabi tionis.⁊ intelligitur superior ī hoc ca su episcopus de cuius diocesi iste qui vult ordinari est oriundus : vel in cu ius diocesi officium ecclesiasticum habꝫ:vel vbi habet domicilium:licet alibi natus fuerit. Inferiores autem prelati siue religiosi : siue alij non possunt dare licentiam: nisi haberet a sede apostolica qualiter possit sub ditos quo voluerint facere ordinari

Itē non pōt talē lr̄iam dare officialꝭ epi:sꝫ epo in remotis agente vicariꝰ eiꝰ gn̄alis in spualibus vel sede vacā te capl'm:seu is ad quē tunc administratio spualiū ptinent pn̄t lr̄iam dare. Religiosi quoqꝫ a suis prelatis ēt in non exemptis ꝑoratibꝰ deputati ꝑ ores ⁊ eoꝝ socij pn̄t a locoꝝ diocesa nis q̄diu ibi morantꝰ licite ordinari: lꝫ non sint de eoꝝ diocesibꝰ oriundi hec oīa de tem.or.cū nullus.li.6. Pre dicatores autē ⁊ minores in hoc sunt priuilegiati a sede apostolica:vt.s. va leāt a qbuscūqꝫ epis suos sb̄ditos fa cē ordīari. Ipsi autē sic ordinati.s.ab alieno epo sine licentia ꝓprij ẜm rai. priuantur ab executione ordinis recepti:sed pōt cum eis eps dispensare in hac suspensione.9.q.z.lugdunēsis extra de tempo.or.qō translationem Eps vel quis alius ꝯferens tonsuraꝫ clericalem infanti:nisi forte religionē intraret:vel illitterato vł homini ali ene diocesis sine licentia vel coniuga to:nisi volenti religioneꝫ intrare:aut ad sacros ordines promoueri: qn̄.s. de iure potest ē suspensus ꝑ annuꝫ a collatione tonsure tm̄: extra de tem. ord.nullus.li.6. Patriarche archiepi epi locantes vel alio titulo cōcedētes aliquam domū vsurarijs alienigenis ad fenus exercendū ipso facto suspen sionē incurrunt:ex̄ de vsu.q̄q̄.lib.6. Et similiter si pmittūt ꝙ vsurarij ali enigene.s.non oriundi de terris ipso ruꝫ locoꝝ publice vsurā exercentes vel exercere volentes hn̄t domos cō ductas:seu aliter hītent in terris suis i.coruꝫ iurisdictioni subiectis:si infra tres menses oēs tales de ipsis non ex pellunt terris. Ferētes sn̄iaꝫ excōis ꝯ aliquē vel aliquos:nisi ꝑmittant trinā admonitionē vel vna ꝑ tribus sꝫ suspensi ꝑ mensē ab ingressu ecclesie ex̄ eo.sacro. Itē dꝫ hr̄e talis monitio tpm ꝯueniētia interualla:nisi facti ne cessitas aliter suaſit. Et dꝫ fieri i scriptis ꝯtinentibꝰ cām excōis:alꝭ excōi cator est suspensus non solū ab igres su eccłe sꝫ ēt a diuinis ꝑ mensē: q̄ qui dē si exeq̄tur irregularis efficit:nec nisi ꝑ papā cū eo poterit dispensari: ex̄.e.cū medicinalis.li.6. Sed hec pe ne non tangunt epos ⁊ suꝑiores: cuꝫ non fiat spalis mētio de eis: extra de sen.ex.qꝛ periculosū.li.6. Ultramon tani ordinati ab epis italie:nisi hēant lr̄iam a papa vel epo vbi sunt oriūdi vel in cuiꝰ diocesi sunt bn̄ficiati ⁊ per patentes ipsius epi lr̄as ꝯtinentes cāꝫ rōnabilē:qꝛ ipsos nolit vel non possit ordinare sūt ipso facto suspensi ab sq̄ spe dispēsatiōis: extra de tē.ordi. sepe.li.6. Et ordinantes hꝰi debent cō digne puniri:vt i dicto.c.sepe. Qui re cipiunt aliquem ex ordinibus sacris ab epo qui renunciauit loco ⁊ dignitati:si scienter hoc agunt:vel ignorātia crassa ⁊ supina:non recipiunt ordinis executionem vnde sunt suspēsi nec cum eis potest dispēsari nisi ꝑ pa pam:extra de ordi.ab eo qui re.epi.c. vnico. Si ignorāter non tamen igno rantia crassa potest cum eis eps dispensare:sed recipientes ab eis ordines minores sine lr̄ia proprij epi:quā uis deberent deponi.9.q.z.epm. tn̄ pōt eps in ordine tolerare dispensationē. Epi aūt renunciantes loco tm̄ ⁊ non dignitati possunt oēs ordines ꝯferre:sicut prius si fuerunt rogati a ꝓprio epo loci:alꝭ non vt dc̄m est.s.

Itē ordinati a simoniaco in ordine suscepto q̄tuncunq̄ occulto: vel ēt in dignitate: aut a simoniaco notorio ī collatione ordinū: vel in collatōe aut receptione aut mediatione bñficiorꝫ. Non recipiunt ordinis executionē sꝫ sunt ipso iure suspēsi. i. q. i. siqs a simoniacis. q̄uis in sua ordinatōe nulla sit commissa simonia: ꝛ hoc in detestationē simonie. Rō ē qꝛ tales cum sint priuati executione ordinū: qđ nō habent dare non pñt. i. q. 7. daibertū. Verꝫ est tñ ꝙ ordinati a talibus ex igñrantia facti excusantur a peccato ꝛ ī ipsa tali ordinatione: ꝛ in executione ordinū sic pceptorꝫ abstinē tñ debent cū sciūt quousq̄ cū eis dispensetᷣ: ꝛ p papā. i. q. i. siqui. in glo. Ex ignorātia autem iuris hoc faciendo non excusantur. Unde ꝭm Tho. 2ª. 2ᵉ. q. 100 Nullo modo quis dꝫ recipe ordines ab his quos scit esse tales: nec teneᵗ in hꝰi suis p̄latis obedire: gnīmo potius dꝫ pmittē se excōicari ꝭm Hos. Nā obediendo a peccato non excusaretur. 2. q. 3. quid ergo. Patiēdo autem iniustam excōicationē meretur. 24. q. 3. non damnamur. Item ordinati ab heretico ꝛ scismatico vl' excōicato: vel deposito non recipiūt ordinis executionē: cū omnes hi priuentur omniū ordinū executione: ꝛ nēo dat qđ nō habꝫ. i. q. i. gratia. Nota tñ ꝭꝫ Tho. Pe. ꝛ Rai. ꝛ Hos. ꝙ omnes talesꝭ ordinatores veros ꝯferūt ordīesꝭ q̄tum ad characterem: sicut ꝛ omnia alia vere conficiunt seu conferūt sacramenta excepta penitentia quo ad manifeste excōicatos: secus de occultis: quia absoluunt ꝭm Ricar. et Pe. de pal. dummodo seruent predicti formam ecclesie. i. q. i. dñs declarauit. de consecrati. di. 4. non in vobis. Peccant tamen mortaliter tam dantes q̄ suscipientes ab eis quecunq̄ sacramenta scienter: nisi baptismum ī extrema necessitate. Ignorantia aūt facti ꝓbabilis excusat tales a peccato in ipsorꝫ ordinū receptōe ꝛ eorundē executione dū ea laborant. Cum aūt sufficienter hoc sciunt debent abstinere quousq̄ dispensentᷣ. circa quā dispensationē dicit Host. ꝙ in epatu solus papa dispensat: extra ð elec. quia diligentia. In alijs vero ordinibꝰ q̄tum ad eos qui scienter a talibus recipiunt ordines: vel etiā ex ignorātia crassa ꝛ supina solus papa dispensat immo ꝭm Rai. ꝛ Hos. si fuerunt ordinati a tali qui recepit vltimam manꝰ īpositionē. i. epalē ꝯsecrationē exᷓ ecclesiam nunq̄ tolerantᷣ. 9. q. i. ordinationes. Si vero ex ignorantia non supina ꝭm Hosti. p discretum p̄latū cū talibus poterit dispensari: extra ð ordi. ab eo qui epi. ren. c. i. ꝛ. 2. Sꝫ ꝭm Rai. ꝛ Hos. si ordīati sunt ab eo qui recepit vltimam manus īpositionem in eccl'a. i. anteq̄ efficeretur hereticꝰ scismaticus vel excōicatꝰ: vt tunc est qñ ordināsꝭ siue ordinati sciebant siue ignorabant tolerantur ex dispensatione ministrare in officijs susceptis. Ad superiores vero non debent promoueri: nisi magna necessitas esset. Et idem videtur dicere Hos. de intᷣdicto ꝛ suspenso a diuinis. s. ꝙ non cōfert executionem. 9. q. i. c. i. ꝛ sequentibus. Item qui aliquem ordinē sacrū recipiunt exᷓ statuta tpa ordīatōnum sunt suspensi: nec debēt pmitti in susceptis ordinibus ministrare: quauis

characterē recepint:ex̄ de tē.ord.c.z. Eps tñ imposita eis pñia competenti sustinere poterit vt postea in susceptis ordinibus ministrent:ex̄ de tem. ordi.consultationi. Hec fm Innocē. Ber.⁊ Guil.qui addit q secus de ordinibus suscipiendis:⁊ si ante dispensationem talis ministrauit in ordine suscepto. Dicunt qdā q nō pōt eps dispensare:sed vius est q possit dispēsare:vt.9.q.z.lugdunensis. Nisi forte interdicta fuisset sibi executio ⁊ pᵒ ea administrasset. Promotus per saltum.i.aliquo ordine pretermisso ad supiorē ascendendo: q̄uis characterem recipiat:tamen suspensus est ab executione ipsius ordinis sic recepti di.5z.solicitudo.extra de clerico per saltū.pmoto.c.i. Etsi non malicia sz ex ignorantia vel negligētia hoc egit q̄uis de rigore deponi deberet:tamē ex dispensatione epi ad ordinem pretermissū poterit pmoueri. Si autez scienter per saltum est pmotᵒ:⁊ in ordine sic suscepto sine dispensatione ministrauit post receptionem admissus:adhuc potest p epm dispensari:sz q vlterius non ascendat nisi per papam Rai. Hosti.⁊ Guil. Recipiētes eodem die minores ordines cum subdiaconatu:vel duos sacros ordīes simul siue ordinatore sciente:siue ignorante sunt suspensi ab ordinibus sic receptis:⁊ deponi deberent.77. di.Sb diaconus.extra de eo qui ordi. furti. rece.innotuit. Possunt tamē permitti misericorditer in minoribus tm̄ ministrare. Et si intrat religionez:⁊ vita moresq exigant eoruz abbas si voluerit poterit dispensare in alijs ordinibus:vt in dicto.c.innotuit. Rai. et

Hostien. Sed si lata pus fuisset sñia excōicationis ɔtra sic recipientes: et nihilominus recepint:non poterit cū eis dispensari nisi p papam: vt in .d. c.innotuit. Et dicit Hosti.q etiaz papa de facili non dispensat. Contrahētes mr̄imonium de pñti: ⁊ añ carnis copulā se facientes ad sacros ordīes pmoueri aliter q̄z a sacris canonibᵒ ɔceditur:q̄uis characterē recipiant sunt suspensi:ita q nec etiā post mortem vxoris poterunt ī illo ordine ministrare:nec ascendere ad alios:nec aliqd bñficiū eccl'asticū vel officiuz obtinē. Et matrimoniū nihilominᵒ sic cōtractum pter hoc non dissoluitur: qd intelligitur qñ tales in seculo remanentes hoc agunt. Nā secus si religionem intrassent:in extrauaganti Jo.zz.que incipit. Antiqua. Apostate a religione in apostasia suscipiētes ordines sunt suspensi ⁊ irregulares: extra.e.ti.apostata.nec dispensatᵣ cuz eis nisi per papam. Sed ⁊ alij qui in excōicatione ordines recipiunt similiter sunt suspensi seu irregulares: extra de senten.ex.cum illorum. Et hoc verum nisi pbabilis ignorantia excuset eos:de hac mā plene habes.s̄.in.c de cā finali excōis. §.z. Celebrantes seu pticipantes sciēter in diuis cū publice excōicatis vel interdictis sūt suspensi ab ingressu ecclesie:extra de p̄uile.eporum.li.6. Sed de hoc vid pleniu s.s̄.in tit.de interdicto.c.z.§.4. et p totū illd.c.habes plura pertinentia ad materiā suspensionis. Conseruatores non possunt se intromittere de alijs q̄z de manifestis iniurijs ⁊ violētijs. Q si de alijs que iudicialem indaginem requirunt se intromiserit

i

ſunt ſuſpenſi p̱ annū ab officio:ex̄ de
offi.le.legatos.li.6.Judices eccleſia-
ſtici qui ꝯtra iuſticiam in grauamē
alterius p̱tis in iudicio q̄cq̄ȝ faciant
p̱ grām vel p̱ ſortes:puta p̱ pecuniaȝ
ſunt ſuſpēſi p̱ annū ab executiōe offi-
cij:ꝛ ſi durante ſuſpēſione ingeſſerit
ſe diuinis efficiunt̄ irregulares: nec
niſi p̱ papam poterint liberari:extra
de ſen.ꝛ re.iudi.cū eterni.li.6.Religi
oſi qui concedunt ad vitam alicui vl'
ad certuȝ tempus iura redditus poſ
ſeſſionū adminiſtrationis cui p̄ſunt:
niſi duo concurrant.ſ.ꝙ neceſſitas
vel vtilitas monaſterij vel p̄orat⁹ illi⁹
eccleſie hoc expoſcat.Et ꝙ conuent⁹
illius eccleſie conſentiat: aut ſi con
uentuȝ non hr̄et aſſēſus prelati ꝓprij
interueniat:ſunt ipſo facto ſuſpenſi
ab officio:nec vȝ dicta ꝯceſſio.Excipi
untur tm̄ duo caſus.ſ.locatio ꝛ vendi
tio reddituū vel fructuū ad modicū
tp̄s:extra de re.ec.non alie.c.i. in cle.
Utrū aūt hec ſuſpēſio intelligat̄ ab
officijs diuinoꝝ ꝛ ab officij tp̄aliū ad
miniſtratione:puta prelatis ꝓcurat]
cellarijs ꝛ huiuſmōi.Jo.an. remittit
ad nōta de deci.e.ti.in cle.ꝛ ibi ponit
vtranq̄ȝ opinionem ꝛ dimittit ſub du
bio.Fratres ordinis predicatorum ꝓ
moti vel aſſumpti ad epiſcopatus vl'
alias prelaturas ſi prius recipiūt mu
nus conſecrationis q̄ȝ reſignent ordi
ni libros:ꝛ alia que habent tempore
ſue ꝓmotionis: eoipſo ſunt ab execu
tione pontificalis miniſterij ſuſpenſi
Cle.4⁹ in priuile.Prouidentia. Fra
tres predicatores ſi perturbare pre-
ſumpſerint officium inquiſitōnis cir
ca hereticos per fratres minores ex
ercitatuȝ:ipſo facto ſunt ab executōe
ordinū ſacroꝝ ſuſpenſi:nec pōt rela-
xari ſuſpenſio talis niſi p̱ ſedem apo
ſtolicam:aut p̱ inq̄ſitore cuius offici-
um p̱turbauerūt.Et idem ē de mino
rib⁹ p̱turbātib⁹ officiū inq̄ſitōis p̱ p̄-
dicatores exercitatū. Cle.4⁹ in p̄uile
gio Paup̱tatis altiſſime. Fr̄es p̄di
catores ꝛ minores recipientes ad ꝓ-
feſſionē aliquem in ordine ſuo an̄ ꝓ-
bationis annū elapſū:ſunt ipſo facto
a receptione quorunq̄ȝ ſuſpēſi ꝛ pena
grauiori culpe puniendi. Nec etiam
per hoc ille ſic ꝓfeſſus eſt obligatus
ordini illo:extra de regula.non ſolū.
li.6.Religioſi qui videlȝ decimas nō
percipiūt:ſi ſcienter omittant facere
conſcientiam ꝯfitentibus de decimis
ſoluendis:ſunt ſuſpenſi a p̄dicationis
officio:donec faciant eis conſcientiā
ſi commode poſſunt:ꝛ ſi interim p̄di
cauerint ſunt excōicati:extra ď pe.cu
pientes.in cle.Nō tm̄ intelligunt Pe.
de ancha.ꝛ Pau.ſi fuerint ſuper hoc
requiſiti.ſ.a prelatis.Utrum cū que
ritur:vtrū ſuſpenſus ab officio ſit ſu
ſpenſus a beneficio.Sup̱ hoc Jo.an.
multa dicit ꝓ ꝛ contra ſup̱ cle.cupiē
tes.extra de pe. concludit non clare
ſed Pe.de ancha.ſup̱ eandeȝ cle.po
nit diſtinctionem dn̄i Gaſp̱i de cal
de dicens ſic.Aut quis ſuſpenſus eſt
ab officio aut a beneficio aut ab vtro
q̄ȝ.Si eſt ſuſpenſus a beneficio ſiue a
iure:ſiue ab homine non eſt ſuſpēſuſ
ab officio:ar.c.dilectus.de offi. ordi.
Rō ad hoc odium penaꝝ:regula in
penis de re.iur.Jtem quia officiū nō
eſt acceſſorium ad beneficiū lȝ ſit cō-
tra.Si eſt ſuſpenſus ab officio:hoc ē
aut p̱ dictionem taxatiuā tantuȝ:aut
ſimpliciter.Primo caſu planum eſt

q̄ non ē suspensus a bn̄ficio: cū tm̄ sit
suspensus ab officio: q̄ hoc voluit sē
tentie ꝓmulgatio: q̄ iuris sn̄ie vltra
intentionē ꝓferentis non extendunt
se saluo casu pastoralis. de ap. Si aūt
sit simpliciter suspensus ab officio: hꝰ
ē ab homine: aut a iure. Si a iure aut
ꝑ crimen: aut ꝑ infamiam: aut ꝯtuma
ciam. Si ꝓpter crimen: tunc puto ꝙ
suspensus ab officio sit suspēsus a be
neficio: vt. c. eos. ꝛ. c. siquis sacerdotū
di. 81. Si autem ꝓpter infamiam vel
contumaciam sit suspēsus ab officio
non est suspensus a beneficio: vt. c. p̄s-
byter si a plebe. 2. q. 4. Si autem ab
homine est suspensus ab officio: si hꝰ
est propter crimen graue: tunc est su
spensus ēt a beneficio. Si autem ꝓp-
ter crimen leue: vel etiam ꝓpter infa
miam vel contumaciam non ē suspē
sus a beneficio: vt in iuribꝰ allegatis.
Si autē est suspensus ab vtroqꝫ: aut
hoc est ꝑdictōnem ꝛ: planum est: aut
per dictionem vel: ꝛ tunc puto opini
onem Goffre. veram. s. ꝙ talis sentē
tia non valet ꝓpter incertitudinē. l. 3
C. de sen. que sine certa q̄titate. hec il
le. Inno. aūt dicit simpliciter ꝙ suspē
sus ab officio tantum non dꝫ percipe
fructus beneficioꝝ: sup. c. pastoralis.
de appel. Sed Hosti. hoc ītelligit qn̄
est suspensus ꝓ graui cā: secus ꝓ leui
vel infamia: ꝛ non est ꝯtumax. Et nō
ꝭm Hosti. ꝙ suspensus a pontificali-
bus si celebrat in pontificalibus non
erit irregularis. Rō est q̄ pontifica-
lia n̄ sunt de sb̄a celebrationis: nec de
bemꝰ aliquē irregularē iudicare nisi
inueniat̄ exp̄ssū: ar. de pe. di. i. §. pene
Itē si suspēsus a ꝑticipatione sacroꝝ
de q̄ suspēsione hēs. 18. di. sigs autē.
ꝛ. c. fi. ꝛ. c. placuit. di. 58. c. fi. ex̄ de ele.
osius. ꝛ ꝺ his que fi. a ma. ꝑ. ca. c. i. Si
celebrat nō est irregularis. Talia. n.
non sunt ordinis cū ꝛ laici ꝑticipēt sa
cramentū. Host. ꝛ Inno. Clerici qui
scienter eligunt ad ep̄atum indignū
s. contra illam formā: que hētur ex̄ ꝺ
elec. cum ī cunctis. sunt ꝑ trienniū su
spensi a beneficio in. d. c. Et dicit glo.
habitis ꝛ habendis. Eligentes autem
siue electio facta sit concorditer siue
in discordia: si īfra octo dies exquo
poterunt cōmode ipsā electionē ele-
ctis distulerint presētare. Qui culpa-
biles in hoc fuerint a ꝓsecutione ele-
ctionis sūt exclusi ꝛ suspensi ꝑ trien
nium a bn̄ficijs que obtinent in illa ec-
clesia: ad que si infra illud tp̄s teme-
re vel colorate se immiscuerint illi ꝑ-
petuo sunt ꝓuati: ex̄ de elec. cupiētes.
li. 6. Compromissarius si scient̄ eligit
indignum est ipso facto ꝑ triennium
suspensus a bn̄ficijs ecclesiasticis. hec
tn̄ suspensio non tāgit ep̄os: nec intel-
ligit̄ nisi in electionibus ep̄oꝝ ꝛ sup̄i
oꝝ: secus de electōibꝰ inferioꝝ: ex̄ de
elec. si cōpromissarius. li. 6. Religiosi
grauantes vel fraudātes ecclesias cir
ca decimas eis debitas si requisiti ꝑ
illos quoꝝ interest non desistunt īfra
mensē: vel de vsurpatis vel detētis in
fra duos menses non fecerīt emendā
suspensi sunt ab officijs administrati
onis ꝛ bn̄ficijs: ꝛ talia non hn̄tes sūt
excōicati: extra ꝺ deci. c. i. in cle. Et di
cit Io. an. in glo. se credere ꝙ suffici-
at iudicis declaratio super satisfa-
ctione: nec ꝙ sit necessaria alia abso-
lutio quo ad suspensionē: sed quo ad
excōicationem bene requirit̄ absolu
tio. Doctor vł magister qui doctorat

aliquez:nisi pus exigat iuramentū a
doctorando q nō expendet p suo do
ctoratu vltra sūmā triū miliū turonē
siū argēteoꝝ ē suspensus p sex mēses
a collatōe doctoratꝰ:ex de magi. cuz
sit. in cle. In capitulo ecclesie cathe-
dralis vel collegiate ē suspensus a vo
ce i electione ꝛ alijs q ñ hꝫ ad minꝰ or
dinem subdiacōatꝰ. ꝛ silr q hꝫ bñfici
um cui annexꝰ ē ordo:nisi ifra annū
faciat se pmoueri ad talē ordinē quē
requirit bñficiū legitimo īpedimēto
cessante:ex de eta. ꝛ qli. vt hi q. in cle.
Qui phibiti sunt audire leges ꝛ phy
sicā:de qbꝰ hēs. s. i. ti. de ex. vltra ex-
cōicationē sūt suspensi ab officijs suis
ibi vide. Ultimo nō q suspendē pōt
ab officijs q ꝛ excōicare:qs aūt possit
excōicare:hēs. s. vñ laicꝰ vel mulier
cū non possint excōicare:nisi ex com
missione spali pape:di. 32. §. verū. in
glo. nō pñt ēt suspendē. Pōt tñ abba
tissa fꝫ Inn. suspēdē a bñficio clicos
ecclarū sibi subditaꝝ:si hꝰ ex ꝯsuetu-
dine hñt:non āt ab officio. Itē nō q
sicut excōicatio sic ꝛ suspēsio p sequē
tē appellōez mīme suspēdit:suspēsio
dico ab officio vel igressu ecclie lata
ex de sē. ex. is qui. li. 6. Itē nō q abso
lutio a suspēsiōe officij simplr vel di
uis fieri dꝫ sb ista forma vel sili:Ego
absoluo te a vinculo suspēsiōis quā i
curristi pter talē cām: ꝛ restituo te
executioni ordinū vel officioꝝ tuoꝝ:
In noie pris ꝛc. Tñ q: suspēsio ptiet
ad foꝝ ꝯtentiosū:nec reqrit dermiata
forma necessaria hꝰ relaxatiōis. Ido
qcqd dicat ꝛ qbuscūqꝫ vbis vtat his
q vꝫ absoluē a tali vinculo:si itendit
absoluē:vere absoluit sic dcm ē. s. de
absolōe ab excōicatione. Sꝫ qrit qs
possit absoluē a supensione. Circa hꝰ
Pau. in cle. monasterioꝝ. de re. eccl.
ñ ali. sic dic:vbi papa pōit penā suspē
siōis vel intdci pter ꝯtumaciam ca
nonē ꝯdendo:puto q inferior possit
absoluē:ex de sen. ex. nup. nisi ipse pa
pa sibi reseruet absolōm vel alteri ex
psse determiate psōe. Et hꝰ tꝫ Uincē.
Hu. Hos. Inno. Ber. ꝛ Io. in glo. 2.
q. i. si inimicꝰ. ꝛ. 17. q. 4. siqs deinceps.
Et Hosti. idē iudiciū ē si ꝯstōem infe
rioris approbat ꝛ ꝯfirmat: de ꝯstitu.
ex frequentibꝰ. Plus. n. non opat cō
firmare q̄ꝫ ꝯdē sñiaz. vñ pōt quilꝫ suf
fraganeꝰ relaxare:cū non sit maioris
efficacie q̄ꝫ ius cōe. Sic intelligitur. c.
graue. ex de preben. et hoc nisi alteri
reseruet absolutio. Si vero pena su
spensionis ꝛ hꝰi iponat p sñiam. i. ab
hoie tūc ligans dꝫ absoluē non inferi
or:ex de offi. or. cum ab ecclesiaꝝ. sal-
uo casu decre. pastoralis. e. ti. Idē tꝫ
Guil. in spe. Si vero suspensio sit p-
petua que hꝫ vim puationis:vt nō. vi
cen. de trans. c. 2. ꝛ Guil. in spe. ti. 2. §.
nūc ondendum. non hꝫ locū absolu-
tio:sꝫ necessaria ē dispēsatio dñs col-
lationez. Et tunc ē vidē an tale sit cri
men in quo possit eps dispēsare ꝛ ha
beat ꝯferre vel non:ꝛ in pmo cāu po
terit eps dispensare ꝛ ꝯcedē:puta bñ
ficiū vel offm executiōis ordinū quo
ad dispensationē:in casu 2ꝰ non po-
terit. 44. di. multis. ꝛ de suspēsione q̄
ponit in. d. c. monasterioꝝ. dicit idē
Pau. non puto hanc de sui nā opari
puationē: als papa expssisset hoc:ar.
de deci. ad audientiam. vñ credo eaꝫ
posse p ordinariū relaxari rōne pre-
missa:sed si non relaxetur durabit p
petuo. io. q. 2. perpetua. Nota q sñie

oēs suspēsiōis late p quoscūq3 platos 𝔷 frēs pdicatores 𝔷 indulta puilegio rū suoꝝ: sunt ipso facto irrite ꝛ ianes Ale. Meritis vrīs. Et si 𝔷 alios occa sione ipsoꝝ frm late fuerint sūt ēt ir rite ꝛ inanes. Alex. Nimis iniq. Ite3 magr ordinis ꝛ singuli pores ꝛ puin ciales ꝯuentuales ꝛ eoꝝ vicarij in lo cis ꝛ ꝯuētib9 sibi cōmissis frībus sibi subditis necnon ꝛ aliJs frib9 eiusdem ordinis intdū ad eos declinātib9: vn̄ cunq3 pn̄t impriri bn̄ficiū absolōis a suspēsiōe excōicatōe ꝛ itdcō: qs sn̄ias incurrissent in ipso ordine vel an̄ in gressū ei9: ac ēt laicos q ordinē ipsu3 ingredi vellent: nisi adeo eēt excessus enormis: vt merito eēt sedes apostoli ca ꝯsulenda. Boni. ꝛ Alexan. Uirtu te. Itē predicti plati possunt dispensa tionem obtinere a suis ꝯfessoribus ꝛ absolutionē sup suspensione ꝛ irregu laritate: quā ꝯtraxisset ex eo ꝙ ptulisset sn̄ias excōis suspēsionis ꝛ interdci si ne scriptis ex incautela. Clemēs. Exi gentibus. Uidet tn̄ eē dr̄ia talis iter suspēsionē depositionē ꝛ degradatō nē stricte sumendo ipsos tmīos. na3 large frequēter accipit in iure vnu3 p alio: vt di. 46. cleric9 pmo. Suspen sio videt iportare puatiōz executōis legitime ordinis vel officij ecclastici simpliciter: vel ad tps ꝛ cū spe dispē sationis: q qn̄q3 a iure qn̄q3 a iudice i fert. Depositio iportat puationē ex ecutōis legitime officioꝝ ꝛ bn̄ficioꝝ ecclesiasticoꝝ possessionis simplicit ꝛ ex toto absq3 spe restōis retento tn̄ puilegio clericali: q ꝯueniri non pōt in iudicio seculari: nec capi nec puni ri a laicis ꝛ fit p sn̄iam hois cōit: nec pōt inferri h pena ab inferiori epo q

hoc agē pōt erga ppūm subditū assi stente sibi canonico numero epoꝝ si ē in sacris: als suffic ppria sn̄ia epi si ne alioꝝ pn̄tia. Deposit9 āt ꝛ degra dat9 restitui non pōt ad officia sua: ni si p dispēsationē pape. Itē vbi in iur dr suspendat vel deponat vel degra det ꝯminatio ē sn̄ie ferende non lata sn̄ia: vt. 35. di. eps. Degratio vltra pe nā depositiōis h addit: q puat pui legio clicali oī cū cēta solēnitate: cha racter aūt ei auferri non pōt: nec a q cūq3 creatura: q̄uis Jo. an. videatur ponere ꝯriū. s. ꝙ possit ei auferri. S3 Tho. in 4o. ꝛ Jo. i glo. di. 50. accedēs ꝛ Inno. tenent ꝙ non. De mō ꝛ for ma degradatiōis hēs in. c. degrada tio. ex de pe. li. 6. ꝛ in sū. pisana. Nota tn̄ ꝙ non oīs degradat9 ē tradēdus curie seculari: s3 solū in trib9 casibus. Prim9 in crīe heresis: ex de hētic. ad abolendā. ꝛ hoc nisi ad pn̄iam inoti nenti redire voluerit: s3 si relabit nō plus pcit ei. 2o in falsificatione lra rū pape: ex de cri. fal. ad falsariorum. 3o cū qs deponit ppter calūniā quā suo epo intulit. z. q. i. siqs sacerdotu3. Un̄ cū in curia romana his tpib9 q dā sacerdos interfecisset sacristā sācti Petri sacerdotē: vt sic posset rape bo na sacristie: regsito cōsilio pitoꝝ sup hoc ꝯcluserūt: ꝙ non d3 ppter h tra di curie seculari ad occidendū fm iu ra s3 poni in carcerē vel caueā in ppe tuum ibi sustentando pane doloris ꝛ aq angustie. Papa tn̄ Martin9 de plenitudīe ptātis illū degradatū fec tradi curie seculari ꝛ sic fuit mortu9 Pōt. n. nihilomin9 qs p solū ep3 sium degradari ꝯuocatis abbatibus ꝛ ali is religiosis ꝛ prelatis ꝛ litteratis sue

diocl. qñ sacerdos vel ali⁹ in sacris fu
erit curie seculari p hẽsi tradend⁹ et
ɓgradãd⁹ sic ei videbit expedire ex̃
ɓ hẽti. qm̃. li. 6. Hec ãt degradatio cũ
qs ppt hẽsiz vel aliὸ ẽ tradẽd⁹ curie
scłari sic fienda ẽ pñte ptãte. Dicit ɓ
gradãs illi vt in foꝝ suũ recipiat de-
gradatũ: dz tñ ĩtcedẽ p eo ꝙ ñ mori
atur: ex̃ de v̂. sig. nouimus.

De irregularitate ti. qntus.

Cap. 96.

IRregularitas sic diffinitur
a specu. ꝙ ẽ nõ seu impedi
mentũ canõicũ ex facto: seu
defectu puenens: q̃ qs phibet ad ec
clesiasticos ordĩes pmoueri ꝛ ĩ eisdẽ
ministrare. Et irregularitas ɔ̃hit mł
tis modis ꝛ cãis. Et ad sciendũ qñ qs
est irregularis ex indebita celebratio
ne vel executiõe ordinũ. Jo. cal. põit
talem distinctionẽ. Celebrans ãt vtẽs
officio ordinis aut ẽ feĩa aut mascł's
Et si est mulier siue laica siue religio
sa non sit irregularis: qꝛ cũ non sit ca
pax ordĩs clericalis non cadit ĩ ea ir
regularitas: p quã qs ĩpeditur ordĩa
ri vel ordinis officiũ celebrare: sumit
hec rõ ex. c. debitum. de biga. ꝛ. 33. q. 5
hec imago. Si g̃ mulier excõicata vł
interdicta vel in loco interdcõ: vel in
debite tractet officia sua sacra temer
agit ꝛ puniri dz: ex̃ de pe. ꝛ re. noua.
non tñ ẽ irregularis. Si autẽ est vir
aut est furiosus aut sane mentis. Et si
furiosus ppter quancunq; celebratõ
nem non efficit irregularis nec pec-
cat. Idẽ de infante cłico: si furiosus
de homi. Si est sane mentis: tunc tał
aut est clericus aut laic⁹. Et si laicus
est ꝛ cum solenni apparatu alicui⁹ or
dinis celebrauit. s. exequẽdo actũ ali-
cuius ordinis siue ɔuersus sit alicui⁹
religionis siue secularis: lz hoc sit ri-
gorosum videt ꝙ sit irregular]: ɓ cle
ri. non or. mi. c. i. Nec cum tali vt va-
leat pmoueri alius q̃z papa põt dis-
pẽsare: sicut ꝛ cũ ordinato ꝛ suspenso
celebrãte ali⁹ q̃z papa non dispẽsat: g̃
idẽ est in isto casu. Nõ tñ ꝙ h̊ videt
intelligendũ de ordinib⁹ sacris ꝛ ĩ so
lenni apparatu. Nã ꝛ officia minoꝝ
ordinuz sm Tho. in. 4. licite ꝛ alios
doc. pñt exerceri: ẽt ab his q non sunt
ordinati in illis. Si ãt hoc agit sine
solenni apparatu: talis non efficitur
irregularis. Si ãt est cleric⁹: tunc aut
celebrat in ordine quẽ non habet aut
in eo quẽ hz. Et si ṗmo casu hoc agẽs
in ordinib⁹ sacris est irregularis. De
subdiaconatu aũt dicit Guil. ꝙ si est
in minorib⁹ tunc põt cantare epłam
dũmõ sine solennitate. Et addit In-
no. ꝙ est licitũ qñ deest subdiaconus
ꝛ tunc etiam cãtet sine ornamentis sb
diaconi. Sz solẽnis appat⁹ subdiacõi
videt eẽ manipulus. Dicit. n. Pet. de
pal. in. 4. ꝙ tunicellã lz ẽt non subdia
cono portare: qꝛ non ẽ ei ppria vestis
sicut manipulus quẽ nullus inferior
subdiacono portare dz. h̊ Pe. Unɓ
si talis cantet epłam cum tunicella si
ne manipulo: non tñ porrigendo cali
cem diacono vel sacerdoti: qɓ ẽ ppri
um officiũ eius ꝛ ṗncipalis act⁹ ordi
nis talis: ꝛ vbi ẽ consuetudo ꝙ ẽt ĩ mi
noribus cõstitutus cantet epłam illo
mõ non videt irregularis: secus aũt
vbi cum manipulo vel porrigẽdo ca
licem: vel vbi non est mos ꝙ cãtent
nisi subdiaconi. De ordinib⁹ supiori-
bus non est qõ: quia sine dubio ĩcur-
ritur irregularitas. Si vero clericus

celebrat in ordine quē h3 tunc aut est excōicatus maiori:vel celebrat:seu officium exercet in loco intdcō ab hoīe vel a iure:aut est suspensus. Si pmo mō tunc in vtroq casu efficitur irregularis et indispēsabilis nisi p papa3: de sen.ex.is qui.li.6. Dicit tn̄ Guil. q in minoribus pstitutus ministrando seu exercendo officiū suū et cū solennitate cū est excōicatus:non efficitur irregularis:q illa duo.c.sigs eps.i.et z.ii.q.3.non loquuntur de eis. Et pene sunt restringende secus de subdiacono. Sed sine solennitate legendo eplām subdiacon⁹: diacon⁹ vel pſbr excōicatus credunt quidam q non īcurrant irregularitatē. Si āt clericus ē suspensus sumendo stricte suspēsionē.s.q̄ ad se et quo ad alios. Nā q est suspensus q̄ ad se tm̄:puta pter mortale qdcunq3:vel pter mioꝛē excōicationē:vel pter iunctiōz a pfessore talis celebrās nullā īcurrit irregularitatē:vt dcm ē.s.13 suspensus q̄ ad se et alios:aut ē suspensus a canōe aut ab hoīe:si āt ab hoīe seu a iudice tūc aut ignorauit ignorātia pbabili:et tē non efficit irregularis: aut igrantia crassa et supina:et tunc ē irregularis et multo magis si sciuit se suspensū:et h̄ quōcunq3 sit suspēsus simplr sine ad tps determinatū siue non determinatū:ēt si rōe defectus vl infamie:puto talem durāte suspensione celebrātez eē irregularē:nec posse dispensari secū nisi per papā:ad hoc.ii.q.3. siquis pſbr.ō sen.ex.cū medicinalis.li.6. Si vō est suspensus a canone:tunc aut ē ratione criminis:aut ratione defect⁹ aut ratione infamie vel scandali. Si pmo modo tūc aut simplr est suspēsus:et sic celebrando ē irregularis.z.q.3.siquis eps.aut est suspensus ad tēpus. Et tunc aut ad tēpus determinatum:et sic interim celebrando est irregularis:aut ad tempus indeterminatum:et tunc aut cum cōditione donec peniteat:aut cu3 conditione donec satisfaciat:vt.si.di.siqui sine.et.c.se.et de cohabi.cleri.et muli.sicut.et in clem̄.de deci.in.c.i.cum similibus. Et tunc licet quidam contradicant: puta si sic suspensus ante obligatione3 celebret est irregularis:quia in hoc factu3 iudicis est necessarium vt habeatur p absoluto:vt dixi de eta.et qualit.cum bone. Et sic cum factum hominis sit necessarium sequitur q quo ad suspensionem dei canon aliquid addit: vt in dicta decre.sicut.de cohabitati. cleri.et muli. Si non est suspensus cū conditione donec peniteat:vt.s.ō electio.osius.et tunc equum est tenere q interim celebrando non efficitur irregularis:q talis suspensio videtur esse dei:ad quam nihil addit canō:nec vt habeatur pro sublata aliquod factum iudicis est necessarium. Et ideo dicendū ē de ea vt ō suspensione dei tantum. Si z⁹ modo sit suspensus a canone id est ratōne defectus. Tunc aut ratione defectus ordinis aut ratione alterius defectus. Et si ratiōe alterius defectus ordinis:vt clericus p saltum pmotus q̄tum ad ordinem omissum:in quo si exercet officiu3 antequā recipiat est irregularis:sed celebrando in ordine ad quem ē p saltu3 pmotus quem h3 non est irregularis di.5z.solicitudo. Si ratione alterius defectus vt bigamus illegitim⁹ corpe viciat⁹ ordiātus añ etatem legitimā

vel a non suo epo: hoc casu ɔcordant oēs ꝙ celebrando non est irregular| qꝛ hoc non est expssum in iure. Et qꝛ qñ curia mandat cū iaȝ ordinatis in supradictis defectibus dispēsari nil dr̄ de irregularitate: di. 56. apostoli/ca. ⁊ c. cenomanensem. Stilus autem curie est attedendus: de cri. fal. c̄ꝫ grauis. Nec obstat ꝙ ordinatio iaȝ facta ante legitimam etatem: vel a non suo epo fuerit cū peccato: qꝛ pncipalis cā ppter quam diximus tales suspēsos est defectus non peccatum: ḡ ratione defectus non criminis talis dꝫ cēseri suspēsus. Et hac rōne puto ꝙ lꝫ irregularis ex celebratōe diuinoꝝ sit suspensus a canone ppter hanc irregularitatē: si tñ alias non est suspensus a iure vel ab homine: puta qꝛ absolutus ē ab excōicatōe ⁊ suspensione: sꝫ non ē secū dispensatū sup irregularitatem vel non suspensus contrahit irregularitatem: quia hoc non est expssuȝ in iure. Si tertio modo est suspēsus a canone. s. ratione scandali vel īfamie: tunc celebrā̄do non est irregularis: ꝺ cleri. peregri. c. i. Sed bene faciunt aliȷ̄ abstinendo ppter infamiaȝ que est contra illum: vel vt scandalū euitetur. Et per hoc sequitur ꝺm Inno. ꝙ illi quorum crimina sunt notoria qui etiam post penitentiam phibentur celebrare ppter scandalum ⁊ infamiam: vt de coha. cle. ⁊ muli. c. fi. Sed si ante absolutionem celebrant non incurrunt nouam irregularitatē Ex allegatione quam facit videtur ītelligere ꝺ notorio fornicatore: qđ pium est tenere. Et qđ nō. in. c. i. de sen. excom. li. 6. intelligitur ꝺ notorio fornicatore ante penitentiam celebrante ne videatur sibiipsi contrarius: tamē de rigore sola penitentia non tollit suspensionem canonis in notorio fornicatore: vt videt expssum. 50. di. pueīt qꝛ requiritur factum iudicis: vt. s. dictum est de supenso a canone donec satisfaciat. Sꝫ absolutione facta a sētentia canonis a qua potest in hoc casu eps absoluere: qꝛ conditor canonis sibi non reseruauit. Si penitet remanente irregularitate quā cōtraxit huiusmodi fornicator notorius ex celebratione diuinorum: de qua nonduȝ est dispensatus ex noua celebratione nouam irregularitateȝ non incurrit Dicit. n. ipse Inn. ꝙ talis celebrās añ c̄ꝫ peniteat efficitur irregularis indispensabilis nisi per papaȝ: sed anteq̄ꝫ secuȝ dispensetur celebrando ēt penitens. i. dimissa cōcubina non īhit nouā irregularitatem. Et forte talis fuit intentio Inno. h. Et oīa h̄ nōnt ꝑ An. de butr. sup decre. de cle. exc. mi. si celebrat. sed abreuiata aliqualit̄ sūt ⁊ mutato aliqualiter ordine additis solū tribus locis vt pꝫ dictis breuibꝰ Tho. ꝰPe. de pal. ⁊ Guil. Nota tñ ꝙ ex pcedentibus videtur ꝙ ordinatus añ legitimam etatē sit ipso iure suspēsus ab executione ordinis sic recepti sed solennes doc. cōiter tenent ɔ̄rium videlꝫ in sum. Rai. Guil. in glo. eius Archi. in rosa. di. 77. Ber. ex̄ de cle. per sal. p. c. i. Anto. de but. extra ꝺ tē. or. vel non est compos. Pau. de elia/ꝫa. ⁊ Fran. ꝫaba. super cle. generalem de eta. ⁊ quali. hi omnes dicunt ꝙ talis non est ipso iure suspensus sed suspendendꝰ: ⁊ interdicenda est ei executio ordinis recepti añ legitimā etateȝ vsq̄ꝫ ad etatē legitimam. Et si postq̄ꝫ

fuerit ei interdicta executio a iudice suo: vsus fuerit ordine tali ante legitimam etatē erit irregularis. Si aūt nō fuerit ei interdicta: et sic vtitur ordīe añ legitimā etatē recepto non ē irregularis vt dictum ē. Idem etiam audiui a quibusdā peritis.

De irregularitate ꝑpter homicidiū vel mutilationē.

Ca. 97.

Contrahit̄ et irregularitas ꝑpter homicidium vel mutilationē membri. Pro cuius declaratione nō ꝙ cū homicidium vel mutilatio mēbri fieri ꝯtingat mente solum verbo et opere. Si solum mente fiat nunꝙ inducit irregularitatē: q2 lex ꝑmotionis factum requirit. 15. q. i. c. vlt. imo ēt siquis vibret gladiū aīo occidendi: et tamen non sequitur effectus mortis vel mutilationis non incurrit irregularitatem: etiam si vulneraret: et certum sit ꝙ non est mors secuta vel amissio mēbri: nec directe nec īdirecte. Nō ꝑptēa dico ꝙ si vulnus intulisset non ē se mortale: et vulneratus propter imperitiam medici vel propter defectum custodie: quia scilicet non cauet sibi a noxiis mortuus est: vulnerans est irregularis ꝺm Lauren. extra de homi. Petrus. Nō dictum allegat Pet. de ancha. Nam et si vulneratum ad mortē nouo ictu accelero mortem vel alio modo homicida reputor dicit idem. Illi autē qui intersunt vindicte sanguinis seu morti et non prestant consilium vel auctoritatem non sunt irregulares secundum Inno. et Guil. etiā si appeterent mortem illius. Item qui videt aliquem occidi et delectatur: et posset etiam sine sui periculo liberare si vellet: quamuis pessime faciat non tamē est irregularis: sicut nec etiam medicus qui dimittit infirmum mori nolens mederi: et diues qui dimittit pauperem fame mori. 15. q. i. siquis non iratus.

Tripliciter contrahitur irregularitas verbo.

Verbo autem contrahitur irregularitas tripliciter. s. mādato: defensione: et consilio. Mandato quidem quando quis mādat aliquē occidi vel mutilari: et seqt̄ effectus. 50. di. siquis viduā. Si tamē reuocasset mandatū et expsse: et sine vlla fictione ꝓhibuit fieri anteꝙ sequatur effect⁹ non est irregularis ꝺm Inno. extra de simo. sicut tuis. Sz et siqs mandat aliquē verberari inhibēs expresse nec occidat vel mutilet est irregularis mandator sicut et executor: quia mandando in culpa fuit: extra. e. is qui. li. 6. Item eps vel alius prelat⁹ qui habet iurisdictionem tēpalem debet constituere iudicem secularē qui audiat causas precipue sanguinis: et illi potest et debet precipere ꝙ faciat vnicuiꝗ iusticiam. Si autem talis iudex interroget eum in speciali quid agendum in tali qui scilicet meretur penam sanguinis potest respondere: consule peritos. Et caueat ne per suā responsionem directā vel indirectā ille intelligat: ꝙ dz cum sanguine puniri ꝺm Rai. nā si ex hac rūsione reus occidet̄ vel mutilaret̄ eēt irregularis. Pōt ēt prelatus talis delegare alicui ēt spāliť sup aliquo maleficio vt ho-

micidio:ꝛ h᷑ in iurisdictione sua cō-
misso vt inq̄sita v̄itate iusticiā exeq̄t᷑
ꝛ sicui cōmittat᷑ iusticiā exeq̄t᷑:ꝛ si oc
cidat non ꝓpterea ille p̄lat⁹ ē irregu
laris:ex̄ ne cle.vel mo.eps.li.6. Item
non solum iudex in cā sanguinis:vbi
seq̄t᷑ effectus ē irregularis:q̄uis si re
cta intētione ꝛ debito ꝓcessu faciat iu
ste agat ꝛ meritorie:di.51. aliquātos.
sed ēt assessor testis notari⁹ scribens
sñiam vel ꝓferens eā: vel scribens at
testationes vel leges dum publicant᷑
vel scribens vel dictās lr̄as ꝓ vindc̄a
sanguinis.Oēs hi irregulares sūt: qꝛ
coopantur in mandato sñie fꝫ Rai.
di.50.siqs.ꝛ ex̄ ne cle.vel mo.sñiam.
Sed si in h⁹i sñia non est secutus ef-
fectus fꝫ Guil.q̄uis sint irregulares
ep̄s pōt sup̱ hoc dispensare.Princeps
autem qui legem condit:cuius legis
auctoritate hoīes sunt traditi morti
non efficitur ꝓpter hoc irregularis:
vt dicunt qdā: ꝛ bn̄ qꝛ incerta p̱sona
non aīaduertit:ita nō.Archi.23.q.5.
officia.

Homicidiū verbo defensionis tri
pliciter cōmittitur.

Homicidiū v̄bo defensiōis cō
mittitur tripl'r. Uno mō:q̄a
defendit cām sanguīs.i.mu-
tilationis vel mortis aduocando:ꝛ h᷑
siue aduocet ꝓ actore siue ꝓ reo.Cū
actor obliget ad penā talionis:qꝛ agē
do ꝓ reo agit contra actorem. Unō
si seq̄tur effect⁹ est irregularis q̄tun
cunqꝫ iuste aduocet indispēsabilis ni
si p̱ papam:sꝫ si non seq̄tur effect⁹ p̱
ep̄m fm Guil.pōt dispēsari. 2⁰ mō
ē cum q̄s dissuadet his q̄ valebāt de-
fendē occisū ne defendant:ꝛ hoc facit
corrupta intentione vt ille moriatur.

Nā si pat᷑ vel mr̄ vel ali⁹ ꝯsanguine
us seu amicus retrahit filiuꝫ vel ami
cum suū volentē aliuꝫ a morte libera
re:qꝛ timet ne ipse ibi adiuuando oc
cidat᷑ non est irregularis.3⁰ mō cum
p̄lati vl' aliȷ̄ clerici ad defensionē reꝝ
suaꝝ ponunt q̄relā de malefactorib⁹
suis:seu q̄ eos dānificauerunt penes
iudicē secularē ꝛ emendā petāt sibi
fieri ꝛ ꝓuideri ne talia p̄sumātur ꝯ̄
eos.Si ex h⁹i q̄relis iudex mortē in-
ferat exigente iusticia: non sunt irre
gulares dicti clerici si ꝓtestati sit expr̄s
se q̄ penā sanguīs non intendunt: ex̄
e.ti.prelat].li.6.It] licitū est prelatis
ecclesiasticis ob defensionē reꝝ eccl'e
vel fidei inuocare ꝯ̄ violentos brachi
um seculare:ꝛ hortari tales non q̄dē
vt occidant vulnerent vel mutilēt: qꝛ
hoc eēt directe ad homicidiū ꝓuoca
re:sꝫ vt eccl'e primā fidē defēdāt libe
rēt ꝛ terrā ab īfidelib⁹ occupataꝫ ad
christū reducāt:ꝛ sup̱ h᷑ eccl'a fac̄ ma
gnas remissiones: ꝛ si hinciñ aliq̄ oc
cidant᷑ non tñ ē prelato īputandū:im
mo peccaret:nisi ꝯ̄ tales se opponēt:
ex̄ de homi.postulasti.ꝛ.23.q.3.maxi
mianus.ꝛ.q.8.igitur.ꝛ.c.hortatu.ꝛ.c.
scire.

Homicidiū v̄bo ꝯsultatōis tripl'r
cōmittitur.

Homicidiū v̄o ꝯsultatōis cō-
mittitur tripl'r rn̄sione.s.p̱su
asione ꝛ approbatōe.Rn̄sio
ne q̄dē:puta q̄rēti an liceat occidē pa
ganū vel iudici malefc̄orē: rn̄deat q̄
lꝫ ꝑpēdēs ꝓbabl'r ipse rn̄dēs q̄ it̄ro
gās velit facē fm ꝯsiliū ei⁹ irregular]
ē:di.50.siqs.Sec⁹ āt de rn̄siōe gn̄ali
cognitōis vel opīonis:ꝛ ex q̄ non cre
dit aliquē iñ iudicādū vel occidēduꝫ

Dicit Archi.23.q.8.pessimā.Qz si iudex laicus iterroget clericū quid agēdū de aliquo qui ď iure esset pena sāguinis puniēdus:pōt cl'ic⁹ rn̄dē: hoc non ptiet ad me:ꝯsulatis pitos.Et caueat sibi cleric⁹:ne ꝑpter suam rn̄sionē directam vel indirectaz intelligat iudex ꝙ dz sanguine puniri ƒz Rai. dicunt tn̄ quidā ꝙ pōt dicere ꝙ puniat eum ƒm ꝙ ius dictauerit:dūmō nō exp̄mat ꝙ puniat eum ad sanguinez vel ad mortē:vt nō. Hu.di.3.oīs.Sed ipse Archi.sup.c.oīs.dicit istud dictū s. Hug.pōt intelligi eē verū:qn̄ crimē non īminet eē puniendū: aliogn si ex ꝯsilio suo.s.rn̄so siue gn̄ali siue spāli seqtur ꝑpinquū homicidiū irregularis ē ƒm Hosti.ex̄ de homi. sicut dignum.Approbatione:vt cū audit aliquos velle facē homicidiū siue noīe suo siue alteri⁹:ꝛ ipse approbat:vl'cū tractat' a plurib⁹ de morte alic⁹ i ꝯsilio ꝛ ipse cū alijs assentit: ꝛ ex h̄ seqt' homicidiū:sec⁹ āt si ꝑhibēt.Sil'r siqs ꝯsulit vt occidat:ꝛ an̄ factuz reuocat ꝯsiliuz.Sed firmiter credit ꝙ illa reuocatio non sufficeret ad impediēdū homicidium:si non indicat ei q ē occidēdus vt sibi caueat est irregular] Si aūt solā reuocationē firmiter credit sufficere:non erit irregularis:exq̊ reuocauit consilium.i.q.4.quia p̄sulatus.ƒm Inno.Persuasione ꝯsilij:si quis persuadz alicui ꝙ exponat se piculo ꝑ iure suo vel ꝑ patria:si scit eū verisimiliter moritu᷑ ꝛ mors sequatur irregularis est ƒm Inno ꝛ Host. Secus si consulens hoc non estimabat.23.q.3.pro membris. Sed siquis suadet alicui ꝙ indubitanter se morti exponat pro Christo ꝛ ecclesia nō erit irregularis:licet sequatur mors ƒm Inno.ꝛ Hostien.Item si volenti fugere inimicos ꝑpter timorē mortis : consuluit quis ꝙ remaneat ꝛ ꝑcurabit pacem:ꝛ sic remanēs occisus est ƒm Guil.si non habuit ꝑbabilem causam credendi ꝙ illi non immineret periculum irregularis est.Secus si hūit ꝑbabilem cām hoc credendi: puta qꝛ inimici eius erant adeo ei cōiūcti:ꝙ merito potuit presumere ꝙ posset eos cohibere.Item siquis consuluit non homicidium quidem sed aliquid vnď secutū'est homicidiū ƒz Inno.distinguendū est:qꝛ si verimiliter potuit estimare ꝙ inde sequebat' mors irregularis est:vt si suasit iactū machīe vel balistę:vel ꝙ eatur ad capiendum castrū:qď non poterat ď facili capi sine morte hoīuz: ꝛ sic mors ē secuta.Si vero non potuit estimari nec erat verisimile ꝙ sequeret' mors tunc si consuluit sup re illicita est irregularis si sequat' mors:ex̄.c.continebatur.Et idem si mandat:secus āt si ꝯsuluit rem licitam:ꝛ eodem modo distinguitur:si is cui consulit' nō occiditur.Item qui consuluit vt īfirmus vertatur vt citius moriat': si ex tali transgressione citius morit':ꝯsulens est irregularis:ꝛ q hoc facit ƒm Guil.Itez siquis clamat latrones latrones:si hoc facit ꝑpter timorez corporis sui.nam timet ne aliq velint eū occidere:non est irregularis : qꝛ non intendit mortē alicui⁹ sed sui liberationem ꝑ qua lz implorare auxiliū ƒz Inno.sed si non ꝑpter hoc fac̄ ītelligere poterat:quia ex clamore vel aliquo actu suo:homicidium seq poterat irregularis est.Idem Hostiensis

Itē si cum dr̄ latro capt⁹: ꝛ dicit ali-
qs claudite ei os ne clamz: ꝛ latro oc
cidatᷣ. Credit Guil. ꝙ q illō dixit sit
irregularis: q2 iuuit ducētes dādo cō
siliū. Et eodē mō si q̄rentib⁹ malefa-
ctoꝝ īdicauit eū: nisi forte ignorauit
qđ ignorare rōnablr̄ potuit: nesciēs
ꝙ ad mortē q̄reretur.

De homicidio circa fcm̄ ꝛ triplr̄
committitur.

Homicidiū fcō cōmittitᷣ triplr̄
vz necessitate casualitate ꝛ vo-
lūtate. Hōicidiū necessitate ē duplex
q2 aut necessitas ē īeuitabilis: aut eui-
tabilis. Siqs igr̄ occidat vel mutilet
ex necessitate ineuitabili. i. ita artatus
vel angulat⁹: q2 nec fugē nec clamare
nec alr̄ se pōt iuuare nisi occidat vel
mutilet non ē talis irregularis: ex̄ de
homi. si furiosus. in cle. q2 vnicuiqȝ vi
vi repellere lz cū moderamine incul
pate tutele: di. i. ius nāle. Sz si hoc fa
ceret ad defensionē penitꝰ suoꝝ vel
socioꝝ non euaderet irregularitatez
fm Io. an. ī addi. sup Spe. Idē si ꝑ
defensiōe reꝝ suaꝝ. Itē si fugē possz
sz fugienti piculū poterat īminē: pu-
ta casure vel velocioris cursus inimi
ci insequentis: q audacior fcus ꝑpter
fugā pōt de facili fugētē a tergo vul
nerare: ꝛ in terrā ꝑstrare ꝛ occidē. di
cit zenz. vt allegat Pe. de anch. sup. c.
si furiosus. ꝙ ꝑbabiliter dici pōt: ꝙ
talis nō fugiēs ꝑptᷣ pdcā: nec alr̄ eua
dē potens: si occidit n̄ ē irregularī. sz
ꝛ infās ꝛ furiosus occidēs quōcunqȝ
non ē irregularis vt dic̄ illa decre. ꝛ
dicit Pe. de anch. ꝙ idē est de maiori
septennio: si non ē doli capax. 15. q. i.
illud. secus si ē doli capax. Si āt ē ne
cessitas euitabilis: puta q2 alitᷣ euadē
pōt: vel q2 potuit recedere d loco vbi
expectabat inimicos eius vēturos: tē
efficitᷣ irregularī nec ad maiores or
dines ascendet: īmo nec ī susceptis ni
si ex magna dispēsatione pmittatᷣ mi
strare: ꝛ q̄uis zenz. dicat si fugiendo
fuga erat sibi vitupōsa ꝛ ad dedec⁹ ꝛ
si n̄ ad piculū ꝑsone: ꝛ ꝑpter h⁹ nō fu
git ꝛ occidit: talis euadit irregularita
tem. Pe. de anch. non credit hoc veꝝ
s. ꝙ talis euitet irregularitatē. ꝛ h⁹ vi-
detᷣ magis veꝝ. Homicidiuz casuale
ad sciendū qn̄ inducᷣ irregularitatem
nō distinctionē: aut qs dat opaz rei il
licite aut licite. Si licite tunc duplr̄:
q2 aut adhibet oēm diligētiā quā de
bz aut non. In pmo igr̄ casu dādo. s.
opā rei illicite dato ꝙ pter oēm volū
tatē ei⁹ supueniat homicidiū: vel mu
tilatio ex ope ei⁹ ē irregularis. vn̄ si
cleric⁹ exercitatōe vel venatōe iaculū
mittit: ꝛ casu hoīem occidit ē irregu-
laris: q2 talia opa debēt ab eo penit⁹
eē aliēa. 50. di. clerico. Similter si lu
do īpegit lapidē ꝯ aliquē: ꝛ ille volēs
declinare īpegit in aliū lapidē ꝛ mor
tuus ē: piector ē irregularis: q2 ludus
noxius erat: ꝛ idē in similibus. In 2°
casu. s. cum adhibet oēm diligētiā dā
do opā rei licite nullā culpam vel ir
regularitatē incurrit si ꝯtingat iū ho
micidiū: puta repabat domū posuit
signa ante eā ꝛ clamauit anteqȝ ꝑij-
ceret tpe ꝯgruenti ꝑ trāseuntibus: vl̄
incidit arborem ꝛ cecidit in ptez con
tra cōem estimationē ꝛc. Omnes eiz
casus fortuiti ꝑuideri non possūt: ex
tra eo. Iohā. ꝛ. c. quidam. Unde ꝛ si
ceruus vel equus vel animal aliō ali
cuius aliquem occidit non ē irreglr̄a
ris dn̄s ei⁹ dū maliciam vel culpaz ī

mortē non hūerit:di.50.hi q arborez In 3º casu.s.vbi nō adhibet̄ d̄bita di ligētia ēt in ope licito īcurrit irregu laritatē.vñ ſm Ho.pſbꝛ q mittit pue rū ad aquandū equū monens vt ca⸗ ueat de flumīe ⁊ tñ ſubmerſus ē:iudi cat eū culpabilē:ſic̄ ⁊ diaco⁹ q non re mouet falcē qua accinct⁹ erat:cū ſci⸗ ret ludi ꝯſuetudinem:ex̄ de homi.co tinebat̄.Et ſacerdos q non remouet cultellū a corrigia cuz qua v̂berabat famulū:ex̄ de homi.ad audientiam. It] ſi cl'ic⁹ capit furē ⁊ tradit eū iudi ci:⁊ hoc vt faciat ei reſtituē res ſuas ablatas q̄s alias hr̄e non poterat ſi ñ hz intentionē corruptā.ſ.vt intendat mortē furis ipſe capiens:⁊ ſup h̄ ēt fa ciens ꝓteſtatiōem ꝙ non intendit vī dictā ſanguinis ſed ſuū hr̄e: ⁊ non hz cām ſuſpicandi:ꝙ hoc ꝯtingē potat ſi ſequat̄ mors illius capti furis non erit irregularis.Secus āt ſi aliqd̄ eo rū defuerit:puta qꝛ poterat aliter re habere ſua:vel non fecit ꝓteſtationez ⁊ h⁹i:ex̄ de homi.ſuſcepi mus.Itez ſi cleric⁹ ſcribat ꝙ aliq̄s capiatur ⁊ ex illa captione ſeq̄tur mors vel trunca tio ei⁹ ipſo tñ ignorante ⁊ factū ⁊ cāz ſm Hoſti.videt̄ irregularis:qꝛ debu it ſuſpicari hoc poſſe euenire. Itez ſi q̄s incidit vl' flobothomat aliquem cauſa medicine: ⁊ inde ſequat̄ mors ſ3 Guil.ſi inciſor erat pit⁹ artis ⁊ ad hibuit debitam diligentiam non tene tur in aliquo.Similiter ſi incidend⁹ non hūit ꝯſuetā diſpoſitionē mēbro⸗ rū vel neruoꝝ vel venaꝝ:⁊ ꝓpter īci ſionē morit̄:nō tenet̄ ī aliquo īciſor ſm Inn.ſi in h̄ non errauit ꝓpt̄ ſuā expientiā nec irregularis ē:poti⁹ eīm caſu q̄ȝ culpa in h⁹i preſumitur mors

accidē.23.q.5.de occidendis. Secus āt vbi ꝓpter īpitiā accidiſſet: vel ꝓꝓ negligentiā. Itē qñ dubitat medicus in aliquo poti⁹ dz dimittere q̄ȝ īcidē ſ3 Ho.⁊ Inn. Phyſici ⁊ chirurgici ſi erāt piti in arte:⁊ nil de ꝯtingentibus omiſerunt:⁊ hn̄t ſup hoc ꝓbabilē cō ſcīam non ꝓhibent̄ a ꝓmotōe: q̄ȝuis mortui ſint infirmi quos curauerūt. Sec⁹ āt qñ ſūt īpiti vel negligētes cir ca infirmos:⁊ ex hoc ꝓbabiliter cre dunt vel dubitant īfirmos mortuos vel mēbris deperditos: qꝛ ſunt irre⸗ gulares:ex̄ de eta.⁊ q̄li. ad aures. Et ē ꝯſiliū Inn.⁊ Hoſ.ꝙ q volūt ꝓmo ueri abſtineant a practica medicine: ⁊ precipue a chirurgia que aduſtiōz ⁊ inciſionez reqrit:qꝛ in nullo dz va⸗ cilare ꝯſcientia promouēdi:di. 33.lai ci. Item cuſtodientes infirmum vel ſeruitores eius q vocauerūt minuto⸗ rē:vel porrexerunt ei vinū vel aquaz vel non bene cuſtodierunt vñ ille ex freneſi ſe ꝓiecit ⁊ h⁹i: ⁊ mortu⁹ ē:ſ3 ſ3 Guil.in oībus his vbi bona fid̄ fiat non dz de facili q̄s hr̄e ꝯſciam ſcru⸗ puloſā:niſi ſit culpa lata ⁊ negligētia diſſoluta:puta ſi cuſtos infirmi frene tici vel furioſi dimiſit eum vt iret in plateā ad ludendū:vel alias dat ope ram rei illicite:aut ex nimia crapula vel ebrietate vigilare non potuit: ma xime cum deputatus eſſet ad cuſtodi am infirmi. Nam ſi certum eſt ꝙ in⸗ de ex hac culpa mors ſecuta eſt: ta lis erit irregularis alias non. Si ha⸗ bet conſcientiam ſcrupuloſam depo nat ad conſilium boni viri. Homici⸗ dium opere ⁊ voluntate ſpontanea ſi quis ꝯmittit:ſiue veneno ſiue gladio ſiue quōcūqꝫ:ēt ſine pccō induc̄ irre⸗

gularitatē:ꝛ talis nō solū ꝺꝫ ꝓmoueri
ſꝫ ſi ꝓmotꝰ ē ī ꝑpetuū ꝺꝫ ꝺepōi:exᷓ ꝺ̄
homi.ſicut ꝺignū.ꝛ.50.ꝺi.ſiqs viduā
ēt ſi inficiat ſaracenū vel paganum
ꝺi.50.clericū Et cū tali nunq̄ꝫ ꝺiſpen
ſat̄ ī oꝛꝺine vel officio: ꝺi.50.miroꝛ.
ēt ſi ſit occultus miſtrare ī oꝛꝺīe ſuo
non pōt:exᷓ ꝺe tē.oꝛ.c.vlti. Poterit tn̄
cū tali ꝺiſpenſari in bn̄ficio:exᷓ ꝺe cle.
pug.ī ꝺuel.c.z.nec excuſat̄ ſeu euitat
irregularitatē ſi hᵒ fac̄ ex p̄cepto iuꝺi
cis vt ſatelles:q̄ꝫuis non peccet obeꝺi
enꝺo ſi iuſta ſn̄ia ē.z3.q.5.cum miles
obeꝺiens.Silr̄ non euitat irregulari
tatē q iurꝭ ignari zelo fiꝺei ꝓpter in
ꝺulgētiā hn̄ꝺaꝫ q̄ ꝺat̄ afferentibꝰ li
gna aꝺ ꝯbuſtionē hēticoꝝ attulerūt
ligna aꝺ cremāꝺū hēticos:ſi illa mā
illata lignoꝝ coopata ē aꝺ ꝯbuſtiōeꝫ
ꝛ moꝛtē hēticoꝝ ſꝫ Guil.ſꝫ ſi illa mā
nō ē coopata:puta qꝛ iā moꝛtui erāt
qn̄ ligna attulerūt:vel anteq̄ꝫ app̄hē
ꝺeret̄ ignis in illa mā non ſt̄ irreglᷓa
res.Si āt ꝺe hoc ꝺubitat̄ meliꝰ ē te
nere certū:ꝛ ſe reputare vt irregula
rē:extra ꝺe tē.oꝛ.aꝺ aures. Iꝺē ꝺ̄ cle
ricis q cū alijs trahūt aꝺ manganell.
vn̄ creꝺitur aliqs ꝓbablr̄ moꝛtuus:
qꝛ ſm̄ Guil.meliꝰ ē tenē certū vt ꝺc̄ꝫ
ē:ar.ꝺe pe.ꝺi.z.ſiqs. Itꝭ q p̄cutit mu
lierē pꝛegnantē: vel ꝺat ei aliquiꝺ vt
faciat aboꝛſuꝫ:ſi ex hꝰi p̄cuſſione:vel
rei ꝺatione illa aboꝛtitur: ſi iam erat
foꝛmatꝰ ꝯceptꝰ ē irregularis:ſecus ſi
nonꝺū erat foꝛmatū puerp̄iū. Qꝫ ſi
ꝺubitat̄ vtrū ex p̄cuſſione vel rei ſū
ptōe ſecutꝰ fuerit aboꝛſus vel ex alia
cā:vel vtrū eēt puerpium foꝛmatuꝫ
vel non.Si ꝓbabiliter ꝺubitat ꝺꝫ a ꝓ
motōe ꝛ miſterio abſtinē: ne p̄iculo
ſe ꝯmittat:ꝛ multo magis ſi hoc oīo

creꝺit.Si autē hꝫ temerariā opinio
nem ꝺeponat eam.Guil. Itē ſiqs ali
quiꝺ ꝺicit vel facit vn̄ acceleret̄ ali
cui moꝛs:eſto ꝙ alias oīo eēt moꝛitu
rus efficitur irregularis ſi hᵒ ē certū:
puta voluit infirmū vt citiꝰ moꝛiatur
Dicit ꝺecapitanꝺo vt ponat caput ī
cipo:ꝛ ex hᵒ citiꝰ ponit. Dicit aliquis
ſatelliti vt aptet manariā : ne plures
hēat recip̄e ictus:ꝛ fit ꝛ hꝰi.ar. ꝺi.50.
ſiqs viꝺuam. Itē qui aſſociant homi
ciꝺā vt ſi oꝫ ꝺefenꝺant:q̄ꝫuis nil aliꝺ̄
faciant ſunt irregulares ſi ſequatur
moꝛs vl̄ mutilatō.Quinīmo ſi ꝺiſſua
ſerunt ēt pꝛius illi homiciꝺe vt non
faceret:ꝛ tn̄ oīo volentē facere aſſoci
auerunt : extra ꝺe cle.pug.in ꝺuel. Hē
ricꝰ. Unꝺe oēs illi ꝺe familia recto
ris qui vaꝺunt aꝺ aſſociānꝺū male
factoꝛem cum ꝺucitur aꝺ moꝛtē:ſiue
peꝺeſtres ſiue equeſtres:cū vaꝺūt ꝓ
ꝺefenſione ſi opoꝛteret vti ſunt irre
gulares.Qui etiam trahit aꝺ coꝛꝺaꝫ
vel aliā toꝛturam reū: ꝛ ex hoc fatet̄
ꝛ occiꝺit̄ ē irregularis.Qui etiā acu
it vel poꝛtat manariā cū quis ē ꝺeca
pitānꝺus vel mutuat vel poꝛtat ſcalas
vel funes ꝓ aliquo ſuſpenꝺenꝺo.ſilr̄
qꝛ quilibet eoꝛum ꝺat cām ꝓpinquā
moꝛti alteriꝰ:ꝺi.50.ſiqs viꝺuam.ſecꝰ
ꝺe eo qui fecit ſcalas vel funes vl̄ gla
ꝺiū non aꝺ moꝛtē inferēꝺā ſꝫ aꝺ oēs
vſus:ꝛ caſu poſtea aliqs vtit̄ ipſis aꝺ
occiſionē.z3.q.5.ꝺe occiꝺenꝺis.Qui
etiā ſe mutilat ex impatientia: vel eti
am ſi facit zelo caſtitatis ſibi virilia
amputanꝺo eſt irregularis: ꝺi.55. ſi
quis partem. Item ꝺicit Archiꝺia
conus.15.q.1. ſiquis . clericus animo
irato vaꝺit aꝺ occiꝺenꝺum aliquem
puta ꝓpter iniuriā receptā:ꝛ reperiēs

ipsū mortuū ab alijs vt satisfaciat aīo suo amputat cadaueri caput: q̄ruis videri possit irregularis: q2 lex ꝓmotionis fc̄m requirit: vt dicit hoc. c. ꝑpt intentionē cum ope subsecuto: extra de biga. nup. qd etiam tenet Jo. i gl. de pe. di. i. periculose. tñ f̄m ꝙ cōiter tenent doc. non est irregularis: q2 hō mortuus non est homo: ⁊ est veritas. alias sequeret ꝙ omnes medici q faciunt anothomia3 essent irregulares qd non ē ve₂ nec repitur ista irregularitas posita: nec pene sunt restrigē de. Archi.

Nota de homicidio ⁊ mutilatiōe que contingit in bellis ⁊ eius irreglaritate.

De homicidio vel mutilatōe que ꝯtingit in bellis quō vel qñ bellatores efficiant irregulares. Quantū quide3 ad clericos Jo. cal. i addi. addita Jo. an. i nouella ex̄ de homicid. petitio. Sic distinguit: Cleric⁹ aut vtitur armis incontinenti repellendo vim vi: ⁊ cu3 debito moderamine: aut aliter. Si pmo modo etiam si occidet vel mutilet ñ est irregular]: cum. s. facit ad sui defēsionem: di. i. ius naturale. Si alit̄ fac̄ tunc aut hoc agit de licentia pape aut ꝓprio motu. Si de lñia pape: puto ꝙ in bello iusto vti possit armis ōfensibilibus. nā inter alia que fac̄ bellum iustū ē auctoritas pape vel pncipis: ⁊ tunc si occiderit vel mutilat nō ē irregularis: exquo papa dedit sibi lñiam. nā cū irregularitas sit pena p ꝯstōes canonicas introducta: exq̊ papa potuit dare lñiam clerico ⁊ auctoritatem vtendi armis qbuscunq3 etiā sine metu irregularitatis dando h⁹i lñiam: videt̄ ꝙ abstulit ab eo icursionē irregularitat] qd pōt: q2 cū voluntario homicida pōt dispēsare: de cō. di. i. c. i. qñ h̄ papa exp̄mēt ve₂ videt̄ alias sec⁹. Si ꝓprio motu cleric⁹ vtitur armis: tūc aut ī bello iniusto: aut in bello iusto. Si in bello iniusto tūc planū est: qd non ē sibi licitū siue suis fauorē p̄stet: siue timorē incutiet aduersarijs. Et si ibi aliq occisi sunt vel mutilati irregularis ē. z3. q. 8. c. i. ⁊ z. si in bello iusto: puta ꝓ ōfensiōe p̄rie vel alio₂. z3. q. 3. fortitudo. Et tūc poterit intereē et cū armis defensionis non tñ d3 pugnare s3 hortari poterit vt. z3. q. 8. vt p̄dem. et ōronib⁹ ītercedē. 36. di. c. si. ⁊. z3. q. 8. §. i. Et petro dictū ē: ꝯuerte gladium tuū in locū suū di. 5. §. i. S3 cū armis offensibilib⁹ nō d3 ibi eē nisi ea intentōe vt se defēdat non vt pugnet īpediente ordine ꝓfessionis. z3. q. 8. clerici. Et si in tali bello ē aliquis occisus vel mutilat⁹ ab ipo clerico est irregularis. Si autem ipe neminē occiderit vel mutilauerit nō est irregl'aris: l3 quis ab alijs occisus sit vel mutilatus. Ad tollendum tñ duplicitatis ambiguū ad cautela3 h̄ casu pōt sibi īponi p̄nia: ⁊ sic intelligatur: de clerico pcussore p̄ntium. vt ibi nō. in vlti. glo. ⁊ hoc credo verum gcqd nō. in spe. ti. z. S aūt in tali bello cleric⁹ vulnerauit aliquē s3 non occidit vel mutilauit: distīgue aut talis vulnerat⁹ occisus fuit postea ab alijs ⁊ tunc subdistingue: q2 aut hūit aīu3 occidendi dictus clericus qui vulnerauit: ⁊ sic ē irregularis. e. ti. significasti. z° di si pcussor voluntatē ⁊c. z3. q. vlti. c. si. aut non hūit animum occidendi. Et istud etiam subdistingue

Quia aut vuln⁹ ipsius clerici potest discerni ab alijs vulnerib⁹: tunc non est irregularis: si vulnus non ē mortale: vt. e. ti. significasti. Aut non pōt discerni: ⁊ tunc ꝓpter dubiū irregularis iudicatur vt ī eodem versu. Nō si discerni. Res autem suas non videtur licitum armis defendere cum aliorū offensione. e. ti. suscepimus. Hec omnia Jo. cal. sed in principio sūt aliquantulum abreuiata. Nota tamen ꝙ ex hoc ꝙ papa dat lrām clericis: ꝙ intersint bello. Non tñ videtur ex hoc licer̄ clericis vti armis: nisi ad se defendendum: non aūt ad occidēdū aggrediendo nec etiā paganum: sz tñ possunt interesse ad hortandum alios. 23. q. 8. omni. ⁊ c. se. Nā si occiderent vel mutilarent etiam in bello iusto sunt irregulares: vt dicit Jo. ā lig. Dicunt etiā Hosti. ⁊ Inno. ꝙ possūt clamare capite ⁊ pugnate: sed nō occidite. Item dicit Hosti. ꝙ in bello iusto potest clericus dare lrāz pugnādi ante conflictum non autem in bello iniusto. Item dicit Rai. in summa ꝙ vbi plures repiūtur in pugna in q̄ sunt aliqui interfecti ⁊ mutilati: ⁊ nescitur a qbus q̄ntum ad irregularitatē oēs cēsentur irregulares. Et q sūt ex pte iniuriantium: ⁊ qui sunt ex pte recipientiū si illi erant clerici: ⁊ sic illi cite mouerunt arma: di. 51. sigs post baptisma. Sed Archi. dicit. 23. q. vlt. c. fi. ꝙ istud dictum Rai. quidā ītelligunt quando clerici erant in culpa: ⁊ hoc apparet ex verbis eius dum dicit mouerunt arma: quasi volūtarie ⁊ sine necessitate. Nam si defendēnt se vel socios necessario licet aliquis a defensoribus sit interfectus ex alia parte. Reliqui non interfecissent nec inferctores īuasissent non essent irregulares: lz voluntatez occidendi hūerit q᷑ lex ꝓmotionis factum requirit. 15. q. i. sigs. ⁊ c. vlt. Ipse tñ Archi. distinguit inter repellentem ⁊ inferentem vim: vt repellens ex dispensatione ꝓmoueat᷑ ⁊ toleretur in susceptis: dūz tñ constet eum non pcussisse inferens secus q᷑ in culpa est: ar. 16. q. 3. porro. Nō. et Archi. di. 36. ꝙ ſm Innocē. ⁊ Ho. Sigs pcussit aliquez in iusto bello si non sit mortuus inde vel neminem suis ictibus occidat vel mutilet non efficitur irregularis: etiam si alij feriant vel occidant ſm Hos. dūmō non ꝓuocauerit eos. e. ti. significasti. Addunt etiam Inn. ⁊ Ber. ꝙ si animo occidendi percussit aliquē: lz nō letaliter: sed alij postea occidunt ē irregularis: q᷑ auxilium morti prebet. Item si clericus commodet balistaz in bello siue iusto siue iniusto: ⁊ ex hō sequatur mors est irregularis: q᷑ prestat cām ꝓpinquam morti: di. 50. sigs viduam. Item ſm Guil. de mutuante gladium vel ensez in bello ipso. Dicit etiam Lau. vt allegat Fran. de zaba. in cle. vnica. de homi. ꝙ illos qui detrudunt hoīes in carcerem ita artum ⁊ aspum ꝙ incarcerati nō viuūt vltra sex vel octo menses ꝓpter artationem carceris reputat exponentes tales ad hoc homicidas ⁊ irreglāres hec enim pena est magis afflictiua q̄ si ponerentur in patibulo. Et hoc est contra p̄latos qui detrudūt clericos in gabbia: vbi verisimile est ꝙ infra paucos dies morientur. Fran. ā zab. ⁊ Henri. Hec autez irregularitas homicidij quomōcūq ⁊ quotienscunq

ſit cōtracta añ baptiſmū p̱ baptiſmū
deleť.di.5i.ſiqs poſt baptiſmum. ẜm
Inn.Hoſ.ꝛ Guil.Sz poſt baptiſmū
p̱ ſolū papā diſpēſať:qḋ ēt ñ facile fa
cit:di.50.miror. Idē p̱ totū ꝺ mutila
tiōe mebꝛi.De homicidio q̊ ad pcc̄m
ꝛ penā habes i ſcḋa pte. De irre-
gularitate circa bigamiā. Ca.98.

Irregularitatē etiaȝ inducit
bigamia:que ꝯhiť mltis mo
dis.Pꝛimo qdē cum qs ſuc-
ceſſiue ꝛ diuerſis tēpoꝛibꝰ habȝ duas
vxoꝛes ꝛ vtraſq; cognoſcit.3i.q.i.ape
riāt.Si aūt alterā ñ cognouiſſȝ:puta
q꞉ añ ꝯſūmationē mr̄imonij defūcta
eēt ñ ē irregular] ẜȝ Tho.in 4°.di.34
lȝ magr̄ ſñiaruȝ aliť dicat:ſȝ nō teneť
i hoc opinio eiꝰ. 2°.cuȝ qs diuerſis
tpibꝰ hȝ duas vxoꝛes:vnam de iure:
aliā ꝺ facto:puta ꝯhit cum conſāgui
nea ꝛ vtrāq; cognoſcit:hic enim cēſe
tur bigamus,ppť intētōis affectuȝ cū
ope ſubſecuto:ex̄ de biga.nuper.3°.qñ
plures habēt eoꝺ tpe:vnā ꝺ iure aliā
ꝺ facto:ꝛ vtrāq; cognoſcit:puta ꝯcto
mr̄imonio cum vna:ꝛ ꝯſūmato ꝯhit
etiā cuȝ alia:vel cū ꝯhit cum duabus
de facto:puta cum ꝯſanguineis:ꝛ co
gnoſcit eas: vt in .d.c.nuper.e.ti.
4°.cū ꝯhit cū vidua ab altero viro co
gnita:ſecus ſi fuiſſet relicta virgo.3z.
di.ſeriati. 5°.qñ ꝯhit cuȝ coꝛrupta ab
alio ꝛ cognoſcit eā:ꝛ hꝰ ſiue ſciuerit il
lā coꝛruptā:ſiue ignoꝛauēit.di.34.cu
rādum.Sed ſi ipſe ſolus defloꝛaſſȝ ꝛ
poſtea ꝯheret cū ea ñ cēſeť bigamus
di.z6.acutius.ar.ex̄ q fi.ſint le.tanta
6°.qñ vxoꝛē,ppꝛiā cognoſcit:ſiue ſciē
ter ſiue ignoꝛāť poſtq; cognita eſt ab
alio:di.34.ſi cuius.ꝛ.c.ſe.ꝙ etiā ſi vir
accuſaret vxoꝛem de adulterio:ꝛ pen
dente accuſatione ad pꝛeceptum ec-
cleſie vir debitum redderet adultere
irregularis eſt:q꞉ bigamus ẜm Tho.
Rai.ꝛ Hoſti.7°. cum quis duxit vxo
rem vilem mulierem puta ancillam
vel ioculatricem:vel aliq; ex illis que
publicis ſpectaculis mancipantur lȝ
virginē:repellitur ab oꝛdine:di.34.ſi
quis viduam. 8°. cum quis in ſacris
conſtitutus:vel poſt pꝛofeſſionē in re
religione contrahit cum coꝛrupta
extra eoꝺ.a nobis.Ratio autez pꝛin
cipalis : quare bigamus pꝛohibetur
,pmoueri ē defectus ſacr̄i:q eſt in eo:
q꞉.ſ.ꝯiūctio ꝯiugalis facta per euȝ:ñ
p̄t ſignificare illā ſpūalē ꝯiūctōȝ chꝛi
ſti ꝛ eccleſie q ē vnꝰ ſpōſus cū eccl'ia
q̄ ē vna ſpōſa:nā cū diuiſerit carnem
ſuā i pluref vxoꝛes:ñ ē vnus vniꝰ:di.
z6. acutius. Cōiūctio autem foꝛnica
ria nō ſignificat illā ꝯiūctionē chꝛiſti
ꝛ eccleſie:ſȝ tm̄ ꝯiūctio ꝯiugalis:ꝛ iō
q nō ꝯxit:ſed foꝛnicatus eſt cum mul
tis nō cenſeť irregular].hec autē irre
gularitas nō tolliť p̱ baptiſmum: ſicͭ
irregularitas homicidij.Ratio eſt q꞉
cōtrahiť ex matrimonio:ꝛ baptiſmū
nō ſoluit matrimonium:di.z6.dein-
de.Vñ q habuit vnā vxoꝛem ante ba
ptiſmuȝ:ꝛ aliā poſt baptiſmuȝ:vł am
bas ante baptiſmuȝ irregularis eſt ꝛ
bigamꝰ ē:di.z6. acutiꝰ.Exuitur autē
bigamus omni pꝛiuilegio clericali:ꝛ
addiť foꝛo ſeculari nō obſtante con-
ſuetudine:ꝛ eis ſub pena excōis inhi-
bitū eſt ferre tonſuraȝ: ex̄.e.altercatō
nis.li.6.Solus aūt papa diſpēſat cuȝ
bigamis:ñ eps ẜȝ Tho.ꝛ Jo.an.ex̄.e
i.d.c.Quidā aūt dixerūt ꝙ nec papa
pōt:q꞉ ꝯ doctrinam apl'i.Sed dicunt

Tho. ꝛ Pe. ꝙ papa nō pōt dispēsare in doctrina aploꝝ ꝙ̃tum ad ea q̄ sūt ꝺ iure nāli: ꝛ ea q̄ sūt ꝺ necessitate sacramētoꝝ ꝛ fidei: sed in alijs pōt cuꝫ habeat eādē potestatē eccl'ia nūc sicut ꝛ tūc. Qꝫ aūt obijci posset decretalis extra. e. nup. Soluit Tho. dicēs eamdē difficultatē eē ī dispēsando cuꝫ eo q ꝯtraxit cū pluribus ꝺ facto: sicut si cōtraxisset de iure vult papa ibi ostēdere: ꝛ ideo nō decē dispēsare: ꝛ non q̄ñ possit dispēsare. vel ēt dicitur non posse dispēsare: qꝛ non consueuit: ꝛ si posset. Si diffusi⁹ vis vidē ꝺ bigamia habes ī sū. ꝯfess. li. 3. ti. 2. ꝑ totum.

De irregularitate propter illegitimationem.

Cap. 99.

IRregularitatē etiaꝫ inducit illegitimatio. Rō aūt quare tales ꝓhibēt̄ a ꝓmotione est ſm Rai. Prīo qꝛ tales reputant̄ viles persone: dignitas aūt clericat⁹ vilibus personis dari nō cōuenit. 2ᵒ etiāꝫ ad detestationē pr̄ni sceleris: nec ē in cōueniēs vnū puniri ꝑ alto: vt filiū ꝓ peccato pr̄is pēa tñ tpali: eternali aūt nunq̄: vt. i. q. 4. per totum. 3ᵒ quia tales solent esse imitatores pr̄ni sceleris ꝛ ītēperati moris. 56. di. si gens. ꝛ in gl. summaria in pri. di. Et quāuis aliq̄ñ reperiāt̄ h⁹i viri valde industrij ꝛ virtuosi: ꝛ ex hoc reddāt̄ magis laudabiles: di. 56. nunq̄. tñ iura adaptātur ſm ea, que in pluribus accidunt In dignitatibus tñ secularibus tales nō sēper repellunt̄. ff. de cur. l. spurij illegitimi ēt ſm iura hereditare non pñt: qꝺ statutū ē in fauorē mr̄imonij Et vt dicit Pe. de ancha. Si fieret in aliqua ciuitate statutum ꝙ illegitimi possent hereditare ñ valeret: ꝛ esset ꝯ bonos mores ꝛ nutritiuuꝫ luxurie: tñ q̊ ad deū ꝛ virtutū opa nil nocet illegitimatio si in se bonus sit: vt diffuse habes di. 6. nasci cū. 4. c. sequenti. Dicit̄ aūt illegitimus q nō ē nat⁹ de legitimo mr̄imonio: vl' quod reputabat̄ illegitimuꝫ ſm Rai. ex̄ q fi. sint le. cū inter. Uñ si vir ꝛ mulier ꝯtraxerunt in facie ecclesie bona fide credētes se legitime copulatos: cū tñ ñ eēnt puta ꝓpter īpedimētū cōsanguinitatis: vel ēt si alt' eoꝝ tm̄ hoc credebat scꝫ legitimā copulationē: puta q̄a cōtraxit cū eo quem nesciebat habē aliaꝫ vxorem: talis reputat̄ legitimus ꝛ vtriq; parēti succedit: ex̄. e. ex tenore secus si clandestine ꝯtraxissent: qꝛ videt̄ fuisse ignorantia affectata. Et multo magis si cōtraxissent publice scientes īpedimētū ambo: ex̄ ꝺ clan. despō. cū inhibitio. Et ſm Tho. ꝛ Pe. Itē diuꝫ q̄s ignorat se illegitimū cū sit ſꝫ Ho. ꝓbabilis ignorantia excusat eū: ar. C ꝺ testa. l. i. Uñ durāte tali ignorantia nō peccat faciendo se ꝓmoueri: vl' hereditatē adeundo: sꝫ cū scit sufficiēter q̄uis alijs occultū esset: ꝛ dispēsatiōe indiget quo ad ordinem ꝛ dignitateꝫ ꝛ hereditatē dimittē dꝫ. Uñ pr̄ etiam nesciebat illū. s. eē illegitimū: vtꝝ aūt ī hac matēia debeat fili⁹ credē matri Dicit Hos. ꝑma facie credēdū ē: ar. ex̄ ꝺ ꝑsūp. afferte. Sꝫ tñ non cogitur ad h'. s. credē. C. de testa. l. neq; professio. Qualitas autē matris ꝛ cōuersio eius cum alijs circunstantijs plus vl' minus videtur ꝙ habeant inducē talem filium ad credendum.

Tripliciter q̄s legitimatur.

Legitimatur autem quis tri-
pliciť. Pꝛio mõ ꝑ seq̄ucẽs
matrimoniũ: puta cum quis
contrahit cum illa ex qua ante matri
monium habuit filios: etiam si ille vł
illa anteq̄ȝ sumeret talem in coniugẽ
prius cum alio contraheret q̄ postea
moꝛeretur. Et hoc est verum si illa tẽ
poterat illi esse vxoꝛ quãdo de ea ha
buit filios: quia. s. vterq̄ȝ solutus erat.
vñ nat⁹ de adulterio vel ĩcestu ꝑ istũ
modũ legitimari ñ p̄t: ex. e. conquest⁹
Et hec legitimatio valet vt succedere
possit ĩ oĩb⁹ bõis parẽtuȝ: in auc̃. qb⁹
modis na. effi. le. §. qm̃. col. 8. valȝ ẽt
ad habẽdũ dignitatẽ ⁊ oꝛdines. Zᵒ.
mõ ꝑ spẽalẽ ĩdulgẽtiã pape: ex. e. per
venerabilẽ. ⁊ hec legitimatio valet ad
hᵒ vt talis valeat ꝑmoueri ad oẽs oꝛ-
dines ⁊ dignitates eccł'iasticas vbiq̄ȝ
terraꝝ: valet ẽt ad successionẽ bono-
rũ parẽtũ: ⁊ ad oẽs act⁹ legitĩos secu
lares ĩ terris eccł'ie subiectꝭ tp̄aliter.
Si aũt fiat ꝑ epm̃ legitĩatõ valebit ad
hᵒ vt mĩoꝛes oꝛdines suscipe possit: ⁊
bñficiũ sine cura vbicũq̄ȝ: ⁊ ad succes-
sionẽ bonoꝝ ⁊ act⁹ legitĩos seculares
ĩ t'ris eccł'ie subiectꝭ tp̄aliť. ⁊ ẽt alijs
t'ris q̄ꝫtũ ad ea ꝑ q̄ ñ fiẽt altẽi p̄iudi-
ciũ: ⁊ multomagꝭ ad hᵒ valet legitima
tio fc̃a ꝑ papã: sȝ ĩ his ꝑ q̄ fit altĩ p̄iu-
diciũ: puta q̄ꝛ succedãt ab ĩtestato nõ
valet legitĩatio: nec ꝑ papam: nec per
epm̃ ĩ terris q̄ tp̄aliť ei ñ subsistũt vł
subsunt. Hec s̄ȝ Inno. ⁊ Ber. sup de
cre. ꝑ venerabileȝ. Zᵒ. mõ legitimať
q̄s per leges seculares s̄m. s. modos ĩ
eis traditos q̄ reduci possunt ad tres
Pꝛimus ẽ si pr̄ filiuȝ nałẽ offerat cu-
rie imperatoꝛis efficiať q̄ȝ curialis: in
auc̃. quibus modis na. effi. legi. §. si
q̄s igiť. col. 8. Idẽ si offerat euȝ curie
ciuitatis de q̄ vel ď cuius vico sit cĩ
undus: ĩsti. de nup. §. vlt. Z⁹ modus ẽ
si pr̄ decedẽs ĩ testõ filium naturaleȝ
nominet legitimũ hẽdẽ: ⁊ ipse postea
offerat testm̃ ꝑ̇ncipi: vel si pr̄ ĩ istr̄o ꝑ
publicã manum cõfecto: vel ꝑ̇pa ma
nu scripto cũ subscriptiõe triũ testiuȝ
eũ filiũ nominet: nec adiecerit nałem
in auc̃. vt liceat. ma. ⁊ aui. §. ad hᵒ. Z⁹
modus ẽ si nullo filio legitĩo existẽte
ipse nałis fili⁹ seip̄m offert curie: vt in
auc̃. q̄bus mo. na. effi. legi. §. i. hec le
gitimatio ꝑ leges facta valet ad secu
laria ⁊ tp̄alia q̄ ad successionem ⁊ di
gnitatẽ ĩ terris tm̃ subiectꝭ ꝑt̃ati legi
timatiõis: ⁊ ĩ alijs vbi ñ fuerit altẽi p̄
iudiciũ ad oꝛdinẽ vel dignitatẽ eccle
sie nõ se extẽdit. Inno. ⁊ Ber.

In qb⁹ ⁊ q̄liť dispẽseť illegi.
Dispẽsať aũt illegitim⁹. Uno
mõ ꝑ ĩgressũ religiõis appꝛo
bate: ⁊ hoc q̊ ad oẽs oꝛdĩes: vt. di. 56.
c. i. s̄ȝ Rai. ⁊ glo. sũmariã. Sed ad p̄-
lationes: vtputa pꝛioꝛatũ ẽt in ip̄a re
ligione: vel alias dignitates sine dispẽ
satiõe talis ꝑmoueri nõ p̄ot: vt in. d.
c. i. Et nõ q̄ꝛ magister oꝛdinis p̄dicato
rũ p̄ot dispẽsare cũ trecẽtis fratribus
oꝛdinis sui: sup defectũ nataliũ vt pos
sint ad oẽs oꝛdines ⁊ ꝑ̇oꝛat⁹ oꝛdĩs ꝑ
moueri: nisi fuerint ꝑcreati ex incestu
vel adulterio vel regularibus. Alex.
deuotiõis: sȝ ex alio ꝑ̇uile°. s. Jo. zz. p̄t
dispẽsare in illo numẽo cũ oĩb⁹ geni-
tis de soluto ⁊ soluta: ẽt si essent pr̄es
eoꝝ sacerdotes: vt. s. ꝑmoueãtur ad
oꝛdĩes ⁊ ꝑ̇oꝛatus ꝯuẽtuũ. Deuotõnis
Zᵒ. dispẽsať siue dispẽsari p̄ot ꝑ epm̃
⁊ hᵒ ad oꝛdines minoꝛes tm̃: ⁊ ad bñfi
ciũ sine cura: q̊ autẽ ad alia dispẽsari

nō pōt. 3ꝰ fit diſpēſatio ꝑ papaꝫ ⁊ h̄
nō ſolum quo ad ordines: ſed etiam
quo ad omnes dignitates vel perſo-
natus: ex̄. e. is qui. li. 6. Diſpēſatio aūt
aliqn̄ fit circa tales minor: vt. ſ. ordi-
nētur ⁊ inſtituantur in eccleſijs alijs
a pr̄na: dico ſi ſunt filij preſbyteri. al's
vero in quibuſcunqꝫ eccleſijs: ar. ex̄. e
ti. pn̄tium. aliqn̄ maior vt. ſ. inſtituan
tur in pr̄na aliquo tn̄ medio: ex̄. e. ex
tranſmiſſa. aliqn̄ maxima vt in pater
na nullo medio. Et nō ꝙ cuꝫ diſpēſa
tur illegitimꝰ a papa quo ad ordines
⁊ beneficium eccleſiaſticū non ꝓpter
hoc intelligitur ꝙ poſſit promoueri
ad ꝑſonatū vel rectoriā: ad quā ꝑ ele-
ctionē accedi ꝯſueuit: ex̄ de ꝑbē. c. vl.
ſꝫ bn̄ ad eccleſiā parochialē poterit ꝓ
moueri. Itē ſi a papa obtinuit diſpē
ſatōꝫ illegitimꝰ: ⁊ poſtea īpetrauit ꝙ
duo aut plura bn̄ficia cū cura poſſit
habē: tacuit aūt p̄dictū defectū: n̄ valꝫ
hec ſcd̄a gr̄a: ex̄. e. ſi. is q. li. 6. Itēꝫ nō
ꝙ filij ſacerdotū quos ipi ſuſceperūt
d̄ legitima vxore an̄ ſacꝝ ordineꝫ: ſm̄
Rai. ⁊ alios ꝓmoueri pn̄t ad oēs or-
dines ⁊ dignitates: cū legitimi ſint ni
ſi i illa eccleſia ī qua patres eoꝝ īme
diate fuerunt p̄lati vel canonici vbi n̄
pn̄t canonizari vel ꝓmoueri: ex̄. e. ad
hec. Hoſt. ēt dicit ꝙ cū pr̄ habuit ꝑſo
natū ad vicariā ꝑpetuā in aliq̄ eccl'ia
filiꝰ īmediate ipꝫ vl' ipſā habē n̄ pt ex̄
e. qn̄. Itē ſi pr̄ habuit ꝑſōatū filiꝰ nō
p̄t habē vicariā: nec ecōuēſo extra. e.
michael. ꝙ ſi filiꝰ ſuccedat pr̄i diſpē
ſatiue: frat̄ iſtiꝰ bn̄ poterit ſuccedē fr̄i
vt pōit Hoſ. qꝛ ī h̄ n̄ ſuccedit pr̄i īme
diate: ſꝫ ſecꝰ ſi p̄mꝰ habuiſſet ipſā eccle
ſiā d̄ facto: porro ad nepotes hec ꝓhi
bitio n̄ extēdit̄ ſꝫ Ray. Hoſ. ⁊ Hoſt.

Ordīati vo ī ſacris ſubdiaconatu ⁊. ſ
ſi ſuſcipiāt filios ex vxoribꝰ cuꝫ quibꝰ
an̄ ordinationē ꝯxerāt. Tales filij il-
legitimi ſunt ſi vxores cōſenſerunt ꝙ
viri ordinarēt̄: vel ſcīētes nō ꝯxerunt
3z. di. ſeriati. Sꝫ ſi ordinati ſunt inui
tis vxoribꝰ ⁊ ignorātibꝰ legitimi cēſēt̄
⁊ nō īdigēt diſpēſatōe: aliq tn̄ dicunt
ꝙ īdigēt ēt tales diſpēſatione. Greci
tn̄ ſacerdotes: qꝛ licite vtunt̄ mr̄imo
nio ꝯcto an̄ ſuſceptōꝫ ſacroꝝ: nā in ſa
cris ꝯhē nō pn̄t: nec licuit a tp̄e apl'o
rū. Iō filij q̄s generat d̄ vxoribꝰ ſuis
dū ſt̄ ī ſacris legitimi ſt̄: ⁊ idē iudiciū
ſicut d̄ alijs legitimis.

De corpore viciatis.

[T]Regulari ē corpe viciatꝰ. i.
mutilatꝰ vl' d̄bilitatꝰ ī mēbris
talis ꝓhibet̄: aut ꝓpt̄ ībilitā-
tē ad offiñ exequēdū: aut ꝓpt̄ defor-
mitatē ad ſcādalū alioꝝ tollendum.
Pro cuiꝰ declaratōe nō diſtictōꝫ: aut
q̄s ē mutilatꝰ vel ꝑuatꝰ mēbro magno
⁊ manifeſto qd̄. ſ. īducit nōbilē defor
mitatem: vt ꝑuatio naſi ⁊ hꝰi: vel ībi-
litatē ad exequēdum offm̄: vt ꝑuatio
manus ⁊ hꝰi: ⁊ tunc quacūqꝫ d̄ cauſa
ſit mutilatus vel ꝑuatꝰ iuſta vel īiuſta
nāli vel accidētali īpedit a ꝓmotione
⁊ d̄ijcit̄ ꝓmotꝰ cū tali defectu. Si aūt
erat iā ꝓmotꝰ qn̄ ſuperuenit defectꝰ ſi
nō ꝓpt̄ hoc reddit̄ nimis deformis
pōt exeq illa officia: ad q̄ non īpedit̄
ꝓpt̄ illū defectū: puta ſi factuſ ſacer
dos amiſit viſuꝫ miſſā celebrare n̄ po
terit: vel al's miniſtrare in altari ſed
poterit audire cōfeſſionē ⁊ p̄dicare: a
bn̄ficio ēt nō r̄mouebit̄ ſi ſine culpa
ſua incidit in defectuꝫ: qꝛ non dꝫ addi
afflictio afflicto. 7. q. i. cū ꝑcuſſio. dabi
tur tn̄ ei coadiutor ſi tale bn̄ficiuꝫ eſt

cui ipse deseruire nõ possit: ex̄ de cle. egro. c. z. Aut quis mutilatus est vel priuatus mēbro paruo vel occulto: ꝛ tunc subdistingue: quia aut sponte et sine iusta causa: vt ex indignatiõe vel īpatientia vel superbia: aut ex iniusta causa vel inuitus. si primo modo tūc indistincte in quocunqꝫ mēbro: siue a se: siue ab alio repellit̄ a promotione ꝛ deijcitur iam promotus: etiā si putassꝫ se obsequium prestare deo se castrando: ex̄. e. significauit. ꝛ. c. ex parte. di. 55. qui partem. ꝛ. c. se. Et ſm Inno. Idez ēt est si non totum mēbrum amisit: sed partem mēbri que deformitatem generaret: vnde scandalum esset: extra. e. c. i. Uel inhabilem redderet ad officium: exequendum ex̄. e. Thomas. Secus si alijs vel etiam si dentē sibi excuteret. Si autē ex iusta cā ꝛ spõte puta ꝑpter periculuꝫ lepre ne totū corp⁹ īficeret fec̄ sibi āputari mēbꝝ: occultuꝫ vt virilia: vl' manifestū paruū: vt digitū n̄ necessariū. s. ad signū crucꝭ faciēduꝫ: vl' īpemet h' sibi fecit cū eēt bn̄ pit⁹ ī chirurgia: tal' nec repellit̄ a ꝑmotiõe: neqꝫ deijcit̄ ꝑmotus: idē iudiciuꝫ si īuit⁹: puta si ab inimicis castrat⁹: vel ēt sic nat⁹: vel etiaꝫ a casu in tale qd incidit: dādo operā rei licite: puta dolādo ligꝫuꝫ abscidit sibi partē minimi digiti. In oīb⁹ h⁹i nõ repellit̄: nec ē necessariū ſꝫ Hos. ꝛ gl. di. 55. Siqs abscidēit ꝙ tal' castratus testiculos secū portet siccos: vt dicunt vulgares. Sꝫ si dādo operā rei illicite a casu amisisset mēbꝝ: talis repellit̄ a ꝑmotõe: sꝫ si mēbꝝ vel pars mēbri eēt q̄ generaret modicā deformitatē: talis ex misericordia tolerat̄ ī susceptꝭ. s. ꝑ dispēsationē epi. Hec ex dictis Rai. Guil. Inno. ꝛ Bernar. ꝛ trahūt̄ ex̄. di. 55. siqs abscidēit. ꝛ ī alijs capitulis: ex̄. e. significauit. Quantuꝫ ad qdā particularia: ꝛ determinata corpis vicia. Nõ ꝙ clauduꝫ admitiit cõsuetudo: nisi talis sit ꝙ sine baculo ad altare stare n̄ possit: ar. ꝺ cõse. di. i. nullus. ꝛ. disti. 45. disciplina. Cecitas vni⁹ oculi tātū repellit a ꝑmotiõe ſꝫ Archi. qꝺ ꝑbat p. c. si euangelica. di. 55. Gibbosus n̄ repellitur a ꝑmotiõe nisi sit nimia deformitas: vl' debilitas habens sex digitos in pede indubitāter ꝑmouetur: ꝛ etiam ſm Hostiē. si habeat in manu: vel si habeat digitos ꝯiunctus: dūmõ ex his non sit īpedimentuꝫ in vsu mēbri. ff. de edili. edic. l. iteꝫ offili⁹. Leprosus ꝑpl'o celebrāe n̄ dꝫ ꝑpter scādalū: sed si nõ sit nimis deformis nõ ē ꝓhibēdus ꝑuatim celebrare: vel etiā leprosis nõ autē sanis. Uinuꝫ oīno n̄ bibens ad sacerdotiuꝫ ꝑmoueri nõ debet: nec põt: cuꝫ sumē oporteat sāguinē christi celebrātē q̄ ē sb̄ spē vini. z. q. 7. ipsi apl'i. Maculam habēs in oculo nõ repellit̄ a ꝑmotõe nisi nimiā inducat deformitatem: qꝺ ꝯsiderare est in arbitrio prelati: ex̄ ꝺ cor. viciatꝭ. cum ꝺ tua. Sed ibi suffraganeoꝝ ꝯsilium regri mandat̄: ꝛ qꝺ sibi visuꝫ fuēit exequat̄ metropolitanus. vbi notāt Uin. ꝛ Ber. ꝙ sine cõsilio illoꝝ sup macula nil disponē dꝫ alias non valet. Sed Hosti. hoc n̄ approbat. q̄uis. n. ꝯcilium archiepm instruat: ꝛ ipso reqsito nil expediri debeat: n̄ tn̄ hꝫ necessitatē eps ipsum seq vt nõri ꝯsueuit ex̄ de elec. cum in veteri. 50. di. studeat. Tu dicas ꝙ cum apostolicus ī ꝑdicta decre. mādet ꝑcedi cuꝫ ꝯsilio suffraganeoꝝ: si absqꝫ

cõsilio ipsoꝝ ꝑcedat nõ valebit:vt i p̄dicta decre.cuz in veteri. Si autez requisito ipsoꝝ consilio h'i cõsiliũ ipsorũ nõ sequat̃ bene valebit:ex ŏ arbi. cũ oli. Sz sec' dici potest si diceret̃ i mandato: De consilio suffraganeoꝝ ꝛc. Videt̃.n.tunc papa artare metropolitanũ:vl' alium cui scribit vt seq̃t̃ ꝯditionẽ ꝛ industriã ꝑsone siue personaꝝ:ꝛ multo mag' si diceret in mandato vt non faciat sine ꝯsilio talis vel taliuz:hec oĩa de macula nõt Archi. di.49.hic eteniz.sup ṽbo albuginem habens in oculo. De furiosis lunaticis caducis ꝛ demoniacis dic̃ Guil.ꝛ glo.di.33.sup.c.cõiter.ꝙ null'taliũ ꝑmoueri oꝫ ẽt postq̃ꝫ fuerint liberati. Si aũt sũt iã ꝑmoti:tũc aut sunt oĩno ex toto liberati a p̄dictis passionibus aut nõ.Et i p̄mo casu poterũt exequi offm̃ suuz. Quãto autẽ tp̃e expectari debeat ad ꝓbãdũ:vtrum tales sint liberati:ꝛ qualit̃:q̃uis di.33.c.cõiter.dicat̃ ꝙ ꝑ annũ ꝛ alibi dicatur ꝙ ꝑ.30. dies.6.q.4.c.fi.Tñ dici põt ꝙ est arbitrariũ tp̃s ꝓbatiõis pensatis conditõib'morbi ꝛ ꝑsone.Si vero nõ oĩno ex toto sũt liberati: tũc aut frequẽter aliq̃ dictaꝝ passionum vexat eos:aut raro.Et siq̃dẽ frequẽter oĩno debẽt cessare ab offõ misse.7.q.2.in litteris. Si raro:tũc aut cũ spume iactione ꝛ vocis ꝯfusione:ꝛ sic debẽt abstinere. aut raro:ꝛ sine huiusmõi spumatiõe ꝛ ꝯfusione vocis:ꝛ tunc non ꝓhibent̃ ab officio misse duz tñ habeant iux̃ se alium sacerdotem: vt si ille cadat vel deficiat iste suppleat.7.q.i.illud.quidam tamẽ hoc non admittunt de demoniacis dicentes ꝙ oĩno oꝫ eos ẽẽ liberos.

De irregularitatib' varijs: ꝛ p̄mo de heresi.

Ca.100.

Sunt ꝛ quedam alie irregularitates que q̃ non ita cõiter cõtingũt breuit̃ expediemus in singulis.s.vnã tãgendo in isto capitulo. Capituluz p̄muz ẽ heresis ex qua post vulnus sanatuz.i.eius dimissionẽ adhuc remanet cicatrix.i.irregularitas:vt dicitur.i.q.i.ventum. vnde ꝓhibet̃ a ꝓmotõne ꝛ deijcitur ꝓmotus.Si autẽ reuertant̃ ad fidei veritatẽ post adiurationẽ heresis recipiunt̃ de iure cõi ad laicã cõionem postq̃ꝫ fuerint reconciliati.i.q.7.daibertũ.Et circa eos fit quadruplex dispensatio. Quãq̃ꝫ quidez semiplena:vt scꝫ solum recipiant̃ in ordinibus añ hec omnia susceptis.i.q.i.siquis heretice.Quãq̃ꝫ plena vt possint sacerdotes fieri.i.q 7.ꝯuenientib'. Quãq̃ꝫ plenior:vt.s.possint ẽẽ epi.i2.di.nos consuetudinẽ.Quãq̃ꝫ plenissima:vt.s.promoueri possint ad superiores dignitates.23.q.4.ipsa pietas.De heresi q̃stum añ excõicationẽ habes.s.ti.i.De ipsa q̃stum ad peccatum habes in secunda parte.

De irregularitate solẽnis p̄nie.

Solẽnis p̄nĩa ĩducit irregularitatẽ.di.50.ex penitentibus. Hec penitentia fieri debꝫ cũ illa solẽnitate que habetur di.50.i capite.Et imponitur tm̃ ab ep̄o : vel ab alio de eius mandato:nec imponitur clerico nisi deposito: ꝛ quia hec hodie non est in vsu:ideo breuissime tangam de ea.Ratio autẽ quare impedit ꝓmouenduz est:quia non sunt digni suscipere vasa sacramentoꝝ qui

dudũ fuerũt vasa viciorũ:di.50.illud Hõ.n. impõit talis pñia: nisi p crie vulgatissimo ⁊ enormi qd totaz ciuitatem cõmouet. Scda rõ est pter scandaluz populi qui scit crimẽ eorũ di.50.ð his vo. Tertia rõ est timor ne iterũ labant qui timor de consuetudine pristina surgit:di.61. in sacerdotibus. Quarta rõ est: quia ñ haberet frõtẽ reprehẽdẽdi alios:di.25.primũ. Rai.⁊ Tho.in.4. Potest autem cũ his i minorib⁹ pter necessitatem vel vtilitatẽ ecclesie dispensari:di.50. placuit.⁊ hoc p epm:exquo nõ est ei phibitũ. Publica aũt pnia ñ inducit irregularitatẽ.hec.n.iniungi põt ẜm Rai.et p ɔfessorẽ:⁊ ẽ cũ iniũgitur alicui vt vadat p mũdũ peregrinando: cũ baculo cubitali ⁊ scapulari.

De irregularitate dilationis baptismi.

Dilatio baptismi vsq ad egritudinẽ:quez tũc suscipit tiore mortis idũcit irregularitatẽ di.50.sigs. Rõ huius ẽ:qr non presumit de ɔtrit⁹:⁊ vt p hanc penã hoies inducerent nõ negligẽ ppriã salutez: nec tollitur ista irregularitas per baptismũ:qr baptismus ita dilat⁹ iducit eã. Idẽ aũt ñ operat ɔrios effect⁹:ex de baptis.maiores. Secus ẽ ð illo qui distulit cõionẽ vsq ad talẽ egritudinẽ:qr hic nõ repellit ab ordine:di.50 ð his vo. Potest tñ talis q distulit sic baptismuz in duobus casib⁹ admitti. Primus ẽ si post baptismuz fides et vita eius pbabilis apparuerit. Scds si raritas clericorũ h exegerit:di.57.si quis.

De irregularitate circa iteratione sacramenti.

Iterata susceptio sacramẽtorũ iprimẽtiũ characterẽ:vt baptismi ɔfirmatiõis ⁊ ordinũ inducit irregularitatẽ:di.50. confirmandũ.de conse.di.4.qui bis.⁊ di.5. dictum.i.q.i.qd quidaz. Et si scienter rebaptizati sunt vl cõfirmati:vl reordinati:vel etiã ignorãter:sed post scitum ratum habuerunt absq dispensatione pape pmoueri non pñt: secus si ignorãter:vt infantes vel vt coacti. absolute.n. pñt h⁹i pmoueri de iure sed ẜm alios qd tutius est dicere cuz dispẽsatõe:de cõse.di.4.eos. vbi autẽ quis pbabiliter dubitat ð suscepitõe h⁹i sacramẽtorũ:⁊ nõ leuiter ⁊ temerarie:⁊ pter hoc suscipit aliquod dictorũ sacramẽtorũ facta pus diligẽti inqsitõne sup hoc ad inueniẽdũ veritatem:⁊ nõ inuenta suscipit:non ppterea efficit irregularis qñuis alias suscepisset:qr nõ putat iteratũ qd nescitur esse factuz:di.68.presbyteri quos. Et debet dici in forma cũ dubitatur. Si non es baptizatus: ego baptizo te.⁊c. Si nõ es confirmat⁹ ⁊c. Rõ h⁹i est pter iniuriam factam sacramẽtis q ẽ ih ꝑ sacrm:quod ñ ẽ iterãdũ pter effectũ indelibilem characteris iteratur.

De irregularitate circa curiales.

Curialis etiã cẽset vt irregularis ⁊ phibet ordinari: nisi sit absolutus a curia:di.51.c.i ⁊ se. Et dicit curialis hic ẜm Rai.large ois q qcũq conditione obligatus sẽper est curie alicuius ptãtis pubice habẽs honestũ offm vel inhonestum vt iudices aduocati milites histriões ⁊ huiusmodi. Rõ h⁹ phibitõis ẽ:tum qr tales qñq repetunt :⁊ inde ecclia

perturbatꝰ:tū qꝛ presumitꝰ ꝯ eos ꝙ n̄ causa deuotiōis trāseūt ad clericatuꝫ sꝫ vt fugiāt rōcinia dn̄oꝝ suoꝝ:di.53 legē. Qui aūt ex p̄dictꝭ aliqđ ministeriuꝫ p̄buerunt in cā sanguinis: etiam absoluti a curia ꝑmoueri nō p̄nt.46 di.clericus. Similiter si ī turpi ꝛ inhonesto officio vt histriones:de cōse. di.2.pro dilectione. Obligatus alteri ad rōcinia pōt qs eē tripliciꝰ.p̄mo si est obligatus reipub.ꝛ siqdē est obligatus ad hoc ex administratiōe quā gessit ꝑmoueri nō dꝫ an̄ redditā rōnē:di.51.preterea. Sed si alias est debitoꝛ reipub.nō prohibetꝰ.C.de epi.ꝛ cle.quisqs. 2°. si ē obligatus alicui ꝑsone seculari nō miserabili:qꝛ.s.gessit administratōēꝫ eiꝰ vt tutoꝛ ꝓcuratoꝛ ꝛ curatoꝛ: et talis ꝑmoueri non pōt nisi finito officio administrntiōis.21.q.3.c.i. Finita autē administratione si adhuc sit obligatꝰ ad rōciniū ꝛ moueatur ei qđ đ dolo ꝑmoueri n̄ potest an̄ decisā litē:di.81.tantis. Debet tamen taxari tēpus.ꝭ.qđ qō decidatꝰ. Silr etiā si questio ei non moueretꝰ: ꝛ manifestuꝫ sit ei teneri de dolo dꝫ ep̄us ex officio suo repellere euꝫ: sicꝰ quēlꝫ criminosum seu infamem.6.q.i.infames.alr nō p̄hibetꝰ ordīari. 3°. si est obligatꝰ ex administratōe ꝓ persona miserabili seclari:vt viduis cecis pauperibus pupillis ꝛ hꝰi vel persona ecclesiastica:ꝛ talis non īpeditꝰ a ꝑmotōe:si aliud nō impedit:vt si esset manifestus dolus ī administratōe:vl aliquid aliud:quia ad adiuuādūꝫ tales oēs tenētꝰ:di.86.peruenit.ꝛ.16.q.i.monachi.

De irregularitate circa Hermaphroditos.

Hermaphroditꝰ ē irregularꝭ ꝛ dr̄ hꝰi ille qui participat đ vtroqꝫ sexu.s.masculio ꝛ fēīnino. Hic repellitꝰ a ꝑmotōe ꝓpt deformitatē ꝛ monstruositatē:ar.di.36.illitteratos. Talis si magis v̄git in sexū masculinum q̄ꝫ femineuꝫ: q̄uis ordinari nō debeat:nec ordinatus ministrare:tn̄ suscipit characterem. Sꝫ si magꝭ v̄gat ī sexū femineum:q̄ꝫ masculinuꝫ:vel etiā si equalitꝰ participat de vtroqꝫ n̄ ē susceptiuus characterꝭ s̄m Guil. Et multo magꝭ femina non est ordinis susceptiua. Dicitꝰ aūt mulier p̄sbytera:di.32.presbytꝰ. Nō quia habeat ordinē sacerdotij: sed quia vxoꝛ sacerdotꝭ ꝛ diacōissa:qꝛ dicꝰ homeliam euangelij.

De irregularitate seruoꝝ.

Seruus de quocunqꝫ genere seruorum ordinari non debꝫ nisi prius consecutus est plenam libertatem:di.54.c.i.ꝛ.2.ꝛ.3. Ratio huiusmodi est.quia clericalis dignitas:ꝛ seruilis vilitas:extra de ser.non or.de seruorum in fi. Si autē seruus fecerit se ꝑmoueri nesciente dn̄o vel sciente ꝛ contradicente: si ordinatus fuerit ī minoribꝰ reducitꝰ ī s̄uitutē vt p̄us.54.di.nulli. Si ordinatꝰ fuerit ad subdiaconatuꝫ vl diaconatuꝫ oꝫ ꝙ det aliū loco sui:vl ꝓcuret redēptionē sui ꝑ aliq̄ꝫ ꝑsonaꝫ:di.54.ex antiqs.ex de ser.nō or.miramur. Si sit in sacerdotē ꝑmotꝰ remanet quidē ī ordine suo reddito peculio: siqđ hꝫ dn̄o:ꝛ si n̄ hꝫ dꝫ ꝓcurare redēptioneꝫ suā:ꝙ si n̄ pōt tenetꝰ dn̄o suo ī s̄uitijs tn̄ ꝯuenīetibꝰ sacerdotio: vt officiādo ei ī missa hoꝛis ꝛ hꝰi:di.54.frequens. Q si nollet deseruire deponendus

est.tēpus autem.j.quod dñs suus potest eum repetere:est tempus vni⁹ anni a tempore noticie huiusmodi.17.q z.siquis incognitus. Si vero seruus promotus est sciente dño: ꝛ non contradicente: eoipso ingenuus fit:dis. 54. si seruus. Et hoc verum est ad quēcūqꝫ ordinem fuerit promotus ſꝫ Inno.ꝛ Hoff. ꝛ Rai. Nō ꝙ seruus ecclesie liberatus ad hoc tenetur etiā si non fuisset expressum in sui manumissione:vt nō iniurietur ecclesie nec accuset eā:nec testificetur ꝯtra eam: di.54.qui ex famulis.alias reuocatur in seruitutē.12.q.z.diaconi. ꝛ ſꝫ quosdā etiā ad operas honestas: vt in. d. c.diaconi. Nō tñ tenet̄ ecclesie ſuire perpetuo i officio clericali:nisi in manumissiōe fuisset expssū:ꝛ in ordīatione:ex̄.e.eo libētius.ſꝫ ſuo puate psōe liberato vt pmoueat̄ ñ pt sibi dñs retinē aliqs opas in qbus teneatur:di. 54.c.i.nisi spūales.quod expmi dꝫ:si hoc vult patronus in manumissione sui:ꝛ postea in ordinatiōe declarari ſꝫ Ho.Et sic pmot⁹ si nollet i h⁹i deseruire ñ reuocabitur i seruitutē:sed degradabit̄ si ē factus sacerdos ſm Rai.ꝛ Hoff.ꝛ Inno. Itē nō ꝙ cum ſu⁹ ordīat⁹ restituit̄ dño suo ñ licebit dño man⁹ violētas inijcere in euꝫ:al's incideret in canonē ſm Inno.nec illi ſuo ꝯhē mr̄imonium: si est in sacris ppt̄ votum annexuꝫ ordini clericali: ex̄ d̄ ꝯuers.ꝯiug.quidaꝫ.al's pͥuilegijs clericalibus non gaudebit:ex̄ de cle. ꝯiu. Johannes.

De irregularitatib⁹ ex enormibus ꝛ mediocrib⁹ crib⁹ ꝯctis.

Ultimo crimen mediocre ꝛ notorium inducit irregularitatē. Pro cuius declaratione omissis opinionibus antiquoꝝ circa istaꝫ materiam nota distinctionem quam fecit Rai.in sum.vꝫ.criminum. Aliud enorme:aliud mediocre:aliud leue. crimen enorme in hoc loco dicit̄ homicidium ꝛ simonia aliqua. Et etiaꝫ ſm Hoff.heresis. Quodlibet autem hoꝝ:siue occultū siue manifestuꝫ sit impedit pmouēduꝫ:ꝛ deijcit pmotuꝫ etiam post penitentiaꝫ.Et de heresi ꝛ homicidio dictum est.s. ac etiam de simonia. Crimen leue dicit̄ hic illud mortale:qđ de se nō inducit depositionē:nisi ex contumacia post admonitionem vt ebrietas:ludus alee: di.35. c.i.strepitus in synodo.5.q.4.in loco. Esus carnium in diebus pͪhibitionis ꝯfectam eucharistiam non assumere ꝛ huiusmōi.Et ista talia siue occulta: siue manifesta:nec impediunt pmouendum:nec deijciunt iam promotū extra de cohabi.cle.ꝛ mu.vestra. Crimen mediocre dicitur hic.vt adulterium:furtum:fraudulentia sacrilegium:periurium:falsum testimonium ꝛ similia. Hec autem si sunt occulta non impediunt promouendum:nec deijciunt promotum:nec indigent dispēsatione:sed sufficit pñia sacramentalis:ex̄ de temp.or. ex tenore.ꝛ.c.quesitum. Si sunt manifesta:ꝛ tunc aut sunt manifesta per propriam confessioneꝫ delinquentis extra iudicium factam. Et sic non faciunt irregularem talem:ꝗuis ille si clericus est deberet suspendi ab officio ꝛ beneficio extra de excess. prela.quam sit graue Aut sunt manifesta per famam deficiente accusatore vel legitima probatione:ꝛ sic non inducūt irregularitatē

purgatio tñ canonica tali indicenda ē qua prestita absoluet᷑: ⁊ si in ea defecerit deponet᷑: ex̄ de adul. significasti. Aut sūt manifesta p̄ s̄niam vel conuictōꝝ vel ꝯfessionē metu p̄batōis factā ⁊ sic īducūt irregularitatē: ⁊ idē sicut notoriū p̄ euidētia fc̄i qd̄ nulla p̄t tergiuersatōe celari: cui⁹. s. test̄ ē ppl's ⁊ īficiatiōi n̄ ē loc⁹: ex̄ d̄ tēp. or. c. q̄situ̅. Pōt tñ ī h⁹ī mediocribus notorijs de iure vel de fc̄o p̄ ep̄ꝫ dispēsari ī tali irregularitate s̄ꝫ Jnn. ī glo. sup. c. ex tenore. ⁊ d̄ hiſ oīb⁹ diffuse habes ī s̄ū. cōfess. li. 3. ti. 39. q. 3.

De irregularitate circa infames.

Infames ēt oēs: tā d̄ iure q̄ꝫ d̄ fc̄o repellunt᷑ a p̄motione dignitatum ⁊ ordinū: di. 51. q̄ aliquo. ex̄ d̄ re. iu. infamibus. li. 6. s̄m Rai. Et dr̄ īfamiſ d̄ fc̄o ille cui⁹ apud bonos ⁊ graues grauata ē opīo sup̄ aliq̊ crīe. Jnfamis v̄o d̄ iure ē quē iuſ pōit eē īfamē: vt q̄ ꝯuict⁹ ē d̄ furto: vl' q̄ pugnat ī areā cū bestia dētata p̄ lucro ⁊ h⁹ī. alia plura potes vidē d̄ īfamib⁹. 3. q. 7. §. porro. ī tex. ⁊ gl. Repellitur ēt infamis s̄m iura a p̄curādo iudicando accusando testificando postulādo. ⁊ nō q̄ q̄ꝫuis ꝯsuetuꝫ sit ⁊ cōneniēs ab irregularitatib⁹ cū irregl'aríb⁹ v̄bis dispēsare p̄ eū q̄ pōt sub tali forma vel simili: Ego dispēso tecū in tali irregularitate quā ꝯ̄xisti propter talē cāꝫ: vel si ꝯ̄xisses: qn̄ de hoc dubitat᷑: tñ si epſ ordinat aliquē irregl'arē intēdēs eū dispēsare p̄ h̊ d̄ fc̄o dispēsat: q̄ꝫuis n̄ vsus fuēit illis v̄bis dūmō possit in tali casu dispēsare. Et idē de p̄lat̄ q̄ mittūt ad ordinādū aliquē irregularē quē ex auctoritate sibi ꝯmissa poterāt dispēsare: q. 2. s. ītēdūt dispēsare lꝫ n̄ dixerint illa v̄ba: mittēdo de facto dispēsant s̄ꝫ doc. ⁊ nō q̄ archiep̄s ⁊ ep̄s pōt in sua dioc̄. frēs ordinis p̄dicatoꝝ absolue ⁊ in irregularitatibus dispensare qn̄ fuerint ab eis reqsiti: siue inciderint añq̄ꝫ intrarent ordinē siue post: nisi adeo esset enormis excessus: q̄ merito eēt sedes apostolica cōsulenda. Grego. Quia p̄ui. Jtē q̄ magr̄ ordīs p̄uincial': ⁊ p̄ores cōuētuales ⁊ eoꝝ vicarij in p̄uincijs ⁊ conuentibus ⁊ locis sibi commissis frēs nr̄os oēs ibidē constitutos: ⁊ ad eos vn̄cūq̄ꝫ declinātes pn̄t dispensare sup̄ irregularitate quā ꝯ̄xissent si excōicatiōe vel suspēsiōe īnodati diuīa celebrassent vel locis suppositis ecclesiastico īterdicto. Jtē ab irregl'aritate quā cōtraxissent recipientes ordinē sic ligati. Bonifa: Uirtute. Jtē oīs p̄dicti p̄lati ordinis predicatoꝝ a suis ꝯfessorib⁹ pn̄t recipē dispēsatōꝫ sup̄ p̄dictis irregularib⁹ si eas ꝯ̄xissent in q̄bus. s. valent ipsi dispēsare. Clemens. exigentibus. Jdem puto de fratribus minoribus: quia cōiter dicitur q̄ sumus pares in priuilegijs. de alijs sententijs habes in locis suis.

De penis in generale titulus sextus. Ca. ioi.

Quia de penis q̄busdā. s. ecclesiastic̄ nūc vsq̄ꝫ actū est s. excōicatōis īterdicti suspēsiōis ⁊ irregularitatuꝫ. nē breuissime d̄ penis in genē aliquid tractetur. Et pro fundamento huius materie sumatur regula iur̄ que dicit. Sine culpa nisi subsit causa nō ē aliquis puniendus: ex̄ de re. iu. lib. 6.

que regula locuz hz:⁊ in iudicio poli ⁊ in iudicio fori:⁊ cum pena sit multiplex vt.j.dicet᷑. In iudicio qdez poli siue dei pena spũali que spũaliter tangit animã:siue sit subtractio grẽ siue sit pena dãni.i.ꝑuationis glorie: siue sit pena sensus.i.excruciationis ignis infernalis: nunq̃ʒ punit᷑ aliquis sine culpa sua vl᷑ ɔcta q̃ʒtum ad originalẽ vel ɔmissa q̃ʒtum ad actuale peccatũ vñ qd̾ dicit᷑ exodi.2°. Ego dñs zelotes visitans peccata patrum in filios vsq̃ʒ ad tertiã ⁊ quartã generatiõz:intelligit᷑ ꝺ̉ imitatoribus pñoꝝ scelerꝝ vt exponit Gratianus.i.q.4.§. quibꝰ Etiã dat ⁊ alias expositiões ad dictã auctoritatẽ: aliĳs aũt penis qbuscũq̃ʒ punit᷑ qs ĩ iudicio dei: ñ solũ ꝓ culpa sua ɔmissa vel ɔmittẽda:vt.i.euitetur sʒ ẽt ⁊ ꝓ culpa alteriꝰ:ñ tñ sine cã ⁊ iustissima: ⁊ si nobis ignota.vnde Aug. 23.q.4.de tyriĳs ⁊ sidonis sic ait: Et si rõnẽ facti ꝓfunditatẽ iudicioꝝ dei penetrare nõ possumus: verũtamen scimꝰ eẽ verũ qd̾ dixit:⁊ iustũ esse qd̾ fecit.hinc ⁊ Grego.in moralibus:Si iusta deo placẽ scimꝰ: pati autẽ nulla nisi que deo placuerint possumus:iusta sunt que patimur cuncta:⁊ valde iniustum est si de iusta passione murmuremur.

Quinq̃ʒ de causis deꝰ flagellat hominem in presenti vita.

Quinq̃ʒ aũt ꝺ̉ causis deꝰ hoĩez flagellat in vita pñti siue penas infert: vt ponit magr̃ in 4°.sñiaꝝ di.15. Prĩo vʒ vel vt deꝰ glorificet᷑:dñ.s.seqt᷑ miraculose remotõ pene siue flagelli. exemplum de ceco nato. Jo.9.ꝺ̉ Lazaro r̃suscitato. Jo. 2. 2°. vt meritũ accumulet᷑ ꝑ exercitiũ patientie:ac etiã virtus latẽs aliĳs manifestet᷑.exẽpla in Job.c.i.⁊ Thobie.2°. 3°.vt virtꝰ ɔſuet᷑ ꝑ humilitatẽ flagelloꝝ.exẽplũ ꝺ̉ Paulo:q ꝺ̉ se dic̃. 2.ad cor.12.ne magnitudo reuelationum extollat me ⁊c. Qui stimulus ſʒ Remi.fuit quedã infirmitas corporalis. 4°. vt eterna dãnatio inchoet᷑:vt scʒ hic eq̃lit᷑ ꝺ̃dat᷑ qd in inferno patiet᷑.exẽplũ in Herode actuũ.12. Anthioco.2°.Machabe.9. 5°.vt hõ purificet᷑:vel ꝑ expulsionẽ culpe: cũ scʒ ex flagellis ɔterit᷑.exẽplũ de Maria sorore Aaron Numeri.12.a lep̃ infecta. Et Jsraelitis ꝓstratis in deserto ſm hiero.23.q.4.quid ergo. Uel ad satisfactionem pene:exemplum ĩ Dauid qui post remissionez adulterĳ cõmissi quo ad culpam in penaz fuit expulsus de regno: vt pʒ in 2°. regum. qd̾ nõt Greg.de pe.di.i. si peccatum Dauid. Posset etiam dici omnem penam quam patimur procedere culpa nostra saltim originali cũ qua nascimur:qr ip̃m ẽ cã omnium penalitatũ ar.di.5.ad eius.

Punitur quis a ꝺ̉eo tripliciter nõ solum pro culpa sua: sed etiam ꝓ culpa alterius.

Punit᷑ ẽt qs a ꝺ̉eo ĩ vita pñti nõ solũ ꝓ culpa sua:sʒ etiaz ꝓ culpa alteriꝰ: ⁊ hʼ triplici rõe ſʒ Tho.2ᵃ2ᵉ.q.108. Prĩo quidez qñ vnꝰ hõ tpalit᷑ ẽ res alteriꝰ:⁊ ita ĩ penã eiꝰ:⁊ ip̃e punit᷑ sic̃ filĳ ſʒ corꝰ sᷓ q̃daʒ res pr̃is ⁊ ſui ⁊ aĩalia res dñoꝝ: ⁊ sic filĳ q̃nq̃ʒ puniũt᷑ ꝑ parẽtibꝰ:sic̃ natus ex adulterio dauid mõtuꝰ fuit:q̃ʒcitiꝰ ⁊ aĩalia amalechitaꝝ iussa sᷓ ĩterfici q̃ʒuis ⁊ ĩ hʼ sit rõ mystica vt hr̃.i.q.4. §.paruulos.2°. ĩq̃ʒtũ pccm vniꝰ deriuat᷑ ĩ alterꝝ

Et hoc vł ꝑ imitationē: sicut filij imi
tāt᷑ peccata parētū: ⁊ ꝟui pc̄ta dn̄oꝝ
vt audacius peccent. vel per modum
meriti: sicut peccata subditorum me-
rentur peccatorem prelatum ꝟꝫ illud
Job. 34. Regnare facit hypocritā ꝓ
pter peccata populi. vel ꝓpter aliquē
consensum siue simulationem: sicut ī
terdum boni puniuntur cum malis:
quia eorum mala non redarguunt:
vt dicit Aug. in ꝑ°. de ciui. dei. 3°. ad cō
mendandum vnitatem humane so-
cietatis: ex quo vnus homo debet ꝓ
alio solicitus esse ne peccet: ⁊ ad dete
statione peccati: dū. s. pena vni⁹ redun
dat ī oēs: q̄si oēs sint vnū corpus: exē
plū ꝺ pc̄to Achor. Josue. 7. Item vt
dic̄ Gratian⁹. 23. q. 5. §. vlt. Aliqn̄ de⁹
punit malos ꝓpt᷑ legitimā ꝑtāte gerē
tes ex mādato suo: ⁊ sic cū merito pu
niētiū: sic̄ puniuit pc̄ta cananeoꝝ ꝑ
ppłm suū. Aliqn̄ punit ⁊ si ꝑ ppłos
suo iussu excitatos: n̄ tn̄ ītendētes deo
obseq: sꝫ sue satisfacē cupiditati: ⁊ iō
cū sui dānatōe: sicut puniuit ppłz suū
ꝑ alienigenas. Quacūqꝫ autē ꝺ cā qs
punit᷑ si n̄ sustinet patient᷑ pēas: sꝫ ei
flagella n̄ ad satisfactionē: sꝫ ad vīdi-
catōꝫ tm̄. i. punitōꝫ: iux᷑ illud deutero
32. Ignis scꝫ pene tꝑalis succensus ē
in furore meo. i. ī punitiōe: ⁊ ardebit
vsqꝫ ad inferni nouissima. i. vindicta
hic īcipiet: ⁊ ardebit vsqꝫ ad extremā
dānatōeꝫ: vt expōit Aug. de pe. di. 4.
§. auctoritates. Sed si patient᷑ ferant᷑
ipsa flagella: ⁊ sit patiēs in statu grē:
habēt locū satisfactōis: vt dic̄ Tho. in
4. ēt si puniret᷑ a iudice ꝓpt᷑ malefici
uꝫ ꝯmissuꝫ: ⁊ hꝯ plus ⁊ min⁹ ꝟꝫ deuoti
onē patiētis ⁊ q̄litatē cri̅s. Mors aūt
nālis ⁊ si sit vltimuꝫ terribiliuꝫ nō tn̄
est satisfactoria: q᷑ ꝓ nā inoleuit in pe
na originalis pcc̄i: sed mors violenta
ēt siqs eā meruit ē satisfactoria si pa
tienter sustineat ⁊ in grā. Tho. in. 4.
Sciēdū ēt q᷑ pcc̄a dimissa a deo nū-
q̄ꝫ redeunt ꝑ sequēte culpā: nec q̄ ad
culpā nec q̄ ad penā vt qdaꝫ dixerūt
nec etiā in aliq̄ gn̄e pc̄ti ꝟꝫ opinionē
quorūdā: q hꝯ dixerunt ꝓpt᷑ pcc̄m se-
quēs odij vł apostasie: vł ꝯtēpt⁹ ꝯfes
siōis vł plenitudīs pn̄ie. vn̄ vł⁹ ꝟꝫ eos
Frēs odit apostata fit spnitqꝫ fateri.
Penituisse piget pristina culpa redit
Que opīones ponunt᷑ de pe. di. 4. in
tex. ⁊ gl. sūmaria: sꝫ reuertunt᷑ tātum
q̄ꝫtū ad quēdam grauatōis affc̄ꝫ ꝟm
Tho. i. 4. di. 22. Ex eo vꝫ q᷑ sequens
pcc̄m p⁹ remissionē ꝑcedētiū hꝫ q̄ꝫdā
deformitatē īgratitudīs ꝓpt᷑ bn̄ficiuꝫ
ꝑceptū remissiōis. vn̄ graui⁹ reddit᷑
ipꝫ pcc̄ꝫ: q᷑ si eēt sine tali deformitate
īgratitudīs: n̄ tn̄ q᷑ talis aggrauatio
ex illa circūstātia faciat pcc̄ꝫ illud di-
gnū tāta pena q̄ꝫta erāt oīa dimissa.
⁊ sic ꝑ istū modū aggrauatōis dicūt᷑
pcc̄a dimissa redire: vt vident᷑ sonāe
auctoritates scōꝝ plures: q̄ habēt᷑ de
pe. di. 4. ī ꝑn. In foro hūano siue secu
lari siue ecclesiastico ꝓ culpa tm̄ mē-
tali nunq̄ꝫ īfert᷑ pena. vn̄ dic̄ lex cano
nizata. de pe. di. i. Cogitatōis penam
nemo patiat᷑: cum. s. ē ꝯtēta cogitatio
terminis suis. Occultoꝝ. n. cognitor
⁊ iudex est deus: di. 32. erubescat. Cul
pa aūt exterior variat᷑ q̄druplíciter:
q᷑ aut ꝯsulit in facto vt furta ⁊ cedes
aut in dicto: vt cōuicia ⁊ inique aduo
catōes: aut in scripto: vt falsa īstrumē
ta aut famosi libelli: aut ī ꝯsilio: sicut
cōiurationes: vel cuꝫ quis ē conscius
cuꝫ latronibus: ⁊ suadet vel fauet eis

Et hec quatuor genera culpaꝝ ꝯside
randa sunt.7 modis siue circunstan
tijs.s.ex causa ex persona ex loco ex
tēpore ex facti qualitate ex facti q̄ti
tate ⁊ ex euentu. Primo ex causa sicut
verbera que .s. sunt illata a magistro
vel parente īpunita sunt quia videntur
facta emendatiōis animo ⁊ cā:sed cū
fiant per iram ab extraneo certe pu
niuntur. 2º. consideranda est perso
na ⁊ illius qui fecit:⁊ eius qui passus
est:aliter.n.puniuntur serui q̄ʒ liberi
alit̄ q ꝯ dn̄m vel parētē:q̄ʒ q ꝯ ex̄neū
alit̄ q ꝯ ꝯstitutū in dignitate siue re
ctorem q̄ʒ q ꝯ priuatum. Pertinet ēt
ad hāc cōsideratione de persōa etas
facientis ⁊ patientis iniuriā. 3º.consi
derādus ē locus:nā idem actus si fiet
in quolꝫ loco nō sacro erit furtū ⁊ nō
capite puniendū:si ī ecclesia erit sacri
legiū ⁊ capite puniēdū.4º. ꝯsiderādū
est tēpus: nā ꝓpt̄ tēpus solēt discerni
emansores a fugitiuis:⁊ tp̄s discernit
effractorē:vel furē diurnuꝫ a noctur
no:⁊ nocturnus gdē acrius punitur.
5º. ꝯsiderāda ē qualitas facti p quā
furta manifesta atrociꝰ puniūt̄ q̄ʒ nō
manifesta ⁊ crassatura: q̄ est violētia
illata latronibꝰ grauiꝰ q̄ʒ rixa q̄ ē con
flictus altercatō:p hoc ēt discernitur
expilatio q̄ ē subtractio reꝝ heredita
riaꝝ an̄q̄ʒ hēditas adeat̄ a furto ⁊ pe
tulātia q̄ fit p quādā lasciuiā distigui
tur a violētia. 6º. cōsiderāda ē quan
titas facti p quā discernit̄ abigeꝰ.i. q
gregē rapit a fure q vnum suē rapit
7º. ꝯsiderat̄ euētꝰ.i.si res habuit ef
fectū:vt si aliqs ēt demēs nixꝰ ē ꝯtra
aliū ⁊ res habuit effectū ꝯdēnabitur.
si nō habuit effectū n̄ ꝯdēnabit̄ nisi ī
qbusdā atrocibꝰ:que ad aliquē actuꝫ
extrinsecuꝫ ꝓcedūt:si qs occidendi cā
cutello percussit.vel si qs attentauerit
rapere moniales p matrimōio:⁊ alia
huiusmodi:hec oīa habēt̄ ꝺ pe.di.i.
circa ꝑncipiuꝫ. Pena aūt q̄ infligitur
in foro iudiciali siue humano est sub
triplici gn̄e. Primum genus est pena
sp̄ūalis:⁊ h̄ ē q̄druplex excepta vltia
soluꝫ que infert̄ in foro ecclesiastico.
Et prima est increpatio.di.90.placu
it.que ē quasi ꝑambulū ad sequētem
hec ēt locuꝫ habē pōt in foro seculari
Scōa ē cēsura ecclesiastica.i.excōi
catio interdictuꝫ ⁊ suspensio:ex̄ ꝺ vb.
sig.querēti. Et pena excōis nunq̄ʒ pu
niendus est vnus p peccato alterius
vt ex̄p̄sse dicit Aug.24.q.3.si habes.
Nec inferenda est talis pena nisi pro
culpa vēa vel p̄sūpta siue ꝓbata.pena
aūt suspēsiōis vel īterdicti punit̄ sepe
qs sine culpa sua. Nā īterdicit̄ ciui
tas p pcc̄o dn̄i ⁊ suspēdit̄ clericus ab
offō ꝓpt̄ amissiōeꝫ visus vel leprā. 3ª
ē pēa depōnis vel degradatōis:di.50.
si eps.q: n̄ īpōit̄ nisi p crīe ꝓpo ⁊ nō
bili:⁊ vbi p ꝯtumacia īpōit̄: ꝑmo tal̄
dꝫ suspēdi:postmodū cessāte ꝯtūacia
excōicari:deinde depōi.23.q.4. forte
vbi aūt īfert̄ depositio p crīe: ⁊ si cor
rigibilis apparet post hanc penā n̄ ex
cōicat̄. Quarta pena est infamia qua
punit̄ qs q̄nq̄ʒ sine culpa sua:nā ⁊ sā
cti viri aliq̄n ꝺ fc̄o īfamāt̄ qđ deꝰ per
mittit ad eoꝝ hūiliatōꝫ ne extollant̄
ex laude exhibita:aliq̄n vltra eoꝝ me
rita:vt dic̄ Greg.6.q.i.sꝫ plurimi. sꝫ ī
iudicio hūano hac n̄ punit̄ nisi p cul
pa sua:vt.6.q.i.infames.vel alteriꝰ vt ī
crimine lese maiestatis.6.q.i. si qs cū
militibꝰ. Scōm genus pene est pena
corporalis.⁊ hec est multiplex.

prima quidē incarcerationis vł absti
nētie siue ieiunij que solent infligi in-
carceratis pro eoꝝ sceleribus in vtro
qꝫ foro. De hac potest intelligi illud
c. siquis contristatus: di. 90. ⁊. 27. q. i.
si homo esses. Scd̄a est pena verbēa
tionis que etiam in vtroqꝫ foro infer
tur: sed nō nisi pro peccato ꝓpo: vt
25. di. §. salomon vero. ⁊. 23. q. 5. circū
celliones. Tertia est trūcationis mē
broꝝ. Quarta est mortis. ⁊ hac pu-
blic| pena nō vtitur iudicium ecclesia
sticum. Dictum est. n. Petro: Cōuer
te gladiū tuū in vaginā. Matth. 26. ī
mo eccl'a ēt dꝫ īt'cedē ꝑ eis ne occidāt'
moderate tn̄. 23. q. 5. reos sanguinis.
In iudicio autē seculari nunqꝫ debet
inferri pena mutilationis vel occisi-
onis sine culpa propria cōmissa ſm
Tho. 2ᵃ 2ᵉ. q. 108. Nec etiam talē po
test inferre reo quicūqꝫ iudex vel re-
ctor: sed habens merum ⁊ iustuꝫ im-
perium ex se vel ex delegatōe. Quīta
ē pena exilij q̄ vtit' vterqꝫ for⁹: di. 100.
in ea synodo. Exiliū autē hᵒ pt esse tri
plex. Unuꝫ ex incerto loco: vt cuꝫ qs
detrudit' in monasteriū: ex̄ de adult.
peruenit. Aliud a certo loco qn̄. s. ꝓ-
hiberet' stare in loco certo. 2. q. i. in p̄
mis. Tertiū ab omni loco vt cū iter-
dicit' qbusdā penitētib⁹ ne moretur ī
aliq̊ loco vltra vnū vel duos dies: de
pe. di. 6. sacerdos. Pēa aūt seruitutis
īpōit' ⁊ p leges ⁊ canōes ī cert| casib⁹
Tertiū gen⁹ pene ē amissio sbe tpal'
vel dignitatis. ⁊ hec ēt infert' in foro
eccl'iastico ⁊ seculari ⁊ aliqn̄ sine cul
pa ꝑ ꝑ̄a. Nā ꝑpter crimē lese maiesta
tis amittūt filij hēditatē p̄rnaꝫ ⁊ ille-
gitimi honorib⁹ ꝑuāt' eccl'iastic| ⁊ se
cularib⁹. Et qn̄qꝫ qdē īfert' hᵉ pēa ali
cui simpl'r. s. publicatiōis vł ꝯfiscatio
nis omniū bonoꝝ sic̄ ī hētic|: di. 8. q̊
iure. ⁊ di. 63. hadrian⁹. aliqn̄ infertur
ī certa parte: vł q̄ꝫtitate ꝑ iiuria illa-
te ꝑsone vel loco. 17. q. 4. siquis contu
max. ⁊. c. siqs in atrio. que tn̄ q̄ꝫtitas
arbitrio iudicis relinquēda est. aliqn̄
v̂o ꝑ satisfactione illati dāni īponit'
vt pro furto vel rapina ⁊ h⁹i. Et nō
ſm Guil. q꞉ cū pena ꝯuētional' ð cōi
cōsēsu partiū apponit' loco interesse
peti pōt sine īpedimēto q̄ꝫtū ē īterēē
cui ꝯmissa ē. ff. ð ac. empti. ⁊ p̄dia. Si
v̂o appōat' pēa ꝑ ꝯtūacia peti pōt in
totū. ff. ð colla. bo. l. 2. Si aūt appona
tur ī fraudē vsuraꝝ: n̄ pōt peti: ex̄ de
emp. ⁊ ven. ad nr̄am. concordant oēs
Ber. ex̄ de arbi. in gl. super. c. dilecti.
Et idē expresse dicit Inno. ex̄ de pe. ī
glo. c. suā. ⁊ addit idē credimus q꞉ ēt
si pēa īterēē excedat: licite tota petit'
Satis ēt vr̄ Hosti. in glo. ibidē cōcor
dari spēalit' ð pena iudiciali: ⁊ addit
si aliq̄ partiū de adimplēdo dicto ar
bitroꝝ fecit qð potuit: sꝫ tn̄ pauꝑtate
vel īpotētia pressa totū īplere n̄ potu
it: lꝫ mero iure teneat' ad penā insoli-
dū tn̄ ð benignitate canonica nihil ē
vltra q̄ꝫ ītersit exigēda. sic intelligas
ex̄ ð pe. suā. Cōuētiōalis aūt ex̄ iudi-
ciū facta peti pt q̄ꝫtū īterēēt: nisi ap-
ponat' ī fraudē. Itē ī p̄dict| ita nō lꝫ
clericis emūgē crudelit'. Idē ēt Ho. ī
sū. sua dicit q꞉ religiosi pn̄t petē penā
ab eo q n̄ ſuat arbitriū: siue ī pecūia
ꝯsistat: siue in alio: vt. i. q. 7. Quotiēs
Pena etiaꝫ a iure ꝑmissa peti potest
12. q. ij. eps qui mancipium. Item in-
diciale petere possunt. Cōuētionalis
q̄ūt peti pōt: q̄ succedit loco īt'eē: sꝫ n̄
cā auāitie. Hof. ⁊ Ber. simpl'r dicūt

q persone ecclesiastice possunt exige re penas tam a iure inductas q̄ 9uē tōales. Pena aūt soluta vt dic̄ Ho. i sū. nō obstat 9ctus siue sñia arbitrij: nisi in cōpromisso di... sit q pēa soluta remaneat sñia ra... C. de trāsac. l. cum pponas. Idē Ber. Itē s3 Guil. tam dn̄i q̄ milites ⁊ ecclesiastice psone re tinere pn̄t illas penas q̄s leuāt s3 cō suetudinē legitimā ⁊ statuta regiōis nec peccāt qn̄ i hac parte subest cā: ⁊ seruat̄ iuris ordo: ⁊ fit nō ppter cupi ditatē: s3 ppter zelū iusticie. Nec ob. q pena accedat dānū: q2 h9i pene nō solū ppter interesse statute sunt: sed ēt ppter crimina punienda. Sūt tamē tēperāde pensat̄ circūstātijs: s3 ⁊ secu rius esset h9i excessus emēdas i pios vsus erogare. Item cum re9 mereretur mortem: ⁊ iudex ex iusta cā nō infert ei ad vtilitatē rei publice habens sup h̄ auctoritatē. Si 9mutat illā penā i pecuniariā n̄ ex auaritia: s3 ex iusticia n̄ peccat. Et vt dic̄ Hos. Si oīa bona sua exigeret nō videt̄ nimis: q2 vt dr̄ Iob pmo. Cuncta q̄ h3 hō dabit pro aīa sua. i. vita. Et siqs ppt̄ maleficiū pecunia mulctat9 nō possit soluere: pt ei 9mutari i corpalē īcarcerationem s. vl̄ verberationem. 14. q. 6. si res. ad penas aūt legū positas 9 trāsgressores n̄ tenet̄ ipse trāsgressor nisi postq̄ fue rit adiudicate. i. p9 q̄ re9 fuerit p sñiā iudicis 9dēnat9: vt dicit Rai. ⁊ Tho. 2a 2e. S3 sufficit q prestet emendam rei ablate vl̄ iniurie facte ad arbitriū boni viri. Gñalit̄. āt iudices pūire pn̄t suos subditos iux̄ qualitatē culpax ⁊ null9 alius. 16. q. 6. i. i. Nā iurisdictō si ne cohertiōe nulla ē: de offi. dele. pa storal̄. Scias tn̄ q penas maiores: vt deponere quo ad forū ecclesiasticum vel decapitare quo ad forū seculare: nō possunt iudices nisi maiores: q ēt dicunt̄ habē merx īperiū: vt epi i ec clesiasticis: di. 25. perlectis. ⁊ crīe pba to: vt dicit Hosti. Si certa pena repe ritur in iure illa infligēda ē nō mol lior neq3 durior. Alioqn infamis fit iudex: nisi h̄ facēt. s. in remittendo: vl̄ dimittēdo penā: cū vid3 expedire rei publice ⁊ scandalum tollēdū ⁊ h9i: ⁊ ipse sup hoc h3 plenā ptātem: ⁊ vbi esset alteri facta iniuria passus iiuriā vellet remittē: ut dicit Tho. 2a 2e. q. 6 7. Posset ēt augere penam aliquādo ad terrorē aliox q pni st̄ ad culpam q2 multis crassantibus op9 ē ex9. ff. de pe. l. offert. Q si plures pene taxate sunt: tūc arbitrio iudicis relinquunt̄ ⁊ d3 illā iterponere que m... timet̄: ex̄ vt lit̄. nō 9t̄. qm̄ frequēter. Si vo certa pena statuta nō ē: sed iudici cō mittit̄ d3 eqtate seruata semper i hu maniorem partem declinare: extra de transac. ex parte. In penis. n. benigni or est iterpretatō facienda: ex̄ de regu. iur. li. 6. Et maxime mitigare debet: cū cā subest: puta q2 n̄ ex proposito: sed casu culpa commissa est: vel pro pter etatem: ⁊ huiusmodi.

Septem sunt casus qui excusant hominem a culpa.

Et nō s̄m Rai. q septem sūt q̄ excusant a culpa. Primū est mentis alienatio: que alie natio tripliciter contingit: scilic3 per stuporem: ⁊ sic videt̄ Aug. excusare Loth qui voluit filias prostituere vt hospites liberaret: distin. 14. quod ait

Vel per furorem.15.q.i.aliquos.vł p ebrietatem:vt 15.q.i.iebriauerunt. Et intelligas si ex toto tales sint mente alienati:alˀs non excusarentur a toto sed a tanto. Scōm est coactio q̄ si fuit absoluta excusat a toto:si ꝯditio nata excusat a tanto:di.50. presbyte-ros. Tertiū est deceptio:vt si forte aliqs dolo alteriꝰ deceptꝰ fecit ꝑ erro-rē ꝓbabilē aliqd:vł omisit.24.q.2.i le ctū. Hec tñ fallit in his q̄ ñ lz ignora-re:vt q̄ sunt ꝯ fidē:vel expressa dei p̄-cepta.16.q.i.si cupis. Quartū ē mł-titudo i sīlˀi peccato:sz h̄ nō excusat a peccato nec a pena diuini iudicij. vñ Aug. Nāꝓpterea ñ minus ardebunt q: cū multis ardebūt.2.q.i.multi. Sz releuat hoc ad penā aliq̄liter. Nam correctio aliqñ omittitur cū multitu do ē i scelē ad vitādū scādalū scisma tis vel grauis mali.di.44.ꝯmessatio nes.ꝛ di.50.vt cōstitueret. Similiter ꝛ ꝯsuetudo ſm Inno.excusat qñq;.s. a pena tꝑali.di.4.deniq;.sed nō a cul pa ꝛ a pena eternali:imo auget cłpā ex̄ ꝺ ꝯsue.c.vl. Quintū ē etas ꝛ hec excusat a toto:sicut infans vel puer ñ doli capax.15.q.i.illud relatū. Nñq; ñ a toto excusat:vt si ē doli capax:ex̄ ꝺ delic.pue.c.i. Alie v̂o etates ſm earū varietatē attenuāt ꝛ grauant pecca-ta ꝛ penas:ar.86.di.tanta. Sextuz ē casus: et si ꝯtingat dādo operā rei licite:ꝛ adhibēdo omnē diligētiaz de bitā excusat a toto:ex̄ ꝺ homi. Johā nes. Sz si dabat operā rei licite:vł ñ adhibuit oēm debitā diligētiā dādo operā ēt rei licite excusat a tanto:di. 50.clerico. Septimū ē iocatio siue ludus:ꝛ si ludus noxiꝰ ē:vel ēt hone-stus:sz ñ cuz debita diligētia excusat a tanto.15.q.i.illud relatum. Et nota ꝙ postq̄ qs semel punitus ē ꝑ aliq̊ crie sz Rai.nō dz aliqua pena ei iflīgi: qa ñ iudicabit deꝰ i his idipm. Nañ.2°.c. ꝛ nemo dz duplici ꝯtritōne ꝯteri: ex̄ ꝺ iudi.at si. Multotiēs tñ ꝑ eadē cul-pa iponitur multiplex pena simłˀi eo dē iudicio. Nā tunc oēs ille pene ac-cipiunt ꝑ aliq̄ vna q̄ ꝑ se sufficiens ñ fuissz. Sed i diuersis iudicijs ñ lz bis in idipsum iudicare:vt dictum ē: nisi forte cresceret ꝯtumacia:ex̄ vt lit] .ñ cōt].qm̄ frequenter. Sic ꝛ diuina cle mētia peccata dimissa in vltōnez ve-nire ñ patit.23.q.4.si illic. De penis q̄ inferunt a iudicibus habes etiā in fra in tertia parte.ti.de iudicijs. Amen ꝛ gloria christo.

Explicit tractatus de censuris.

illam vbi periculum circa ipsã electione.c.43. c.25.
Excõicatio ꝯtra assumentes officium senatoris seu regiminis vrbis: sine licentia pape: ꝛ pape reseruatur absolutio.ca.44. c.26
Excõicatio ꝯ impedientes visitationẽ monialiũ fiendã p suos supiores pᵒ monitionẽ tñ.c.45. c.26
Excõicatio contra fingentes fraudulenter casum per quem iudex ad aliquã mulierem ꝓ testimonio mittit: vel vadit.cap.46. c.26
Excõicatio contra ingerentes se ad habendum curaz alicuius populi alterius lingue sine licẽtia diocesani illius populi.c.47. c.26.
Excõicatio contra eum qui se gerit ꝓ papa cum non est electus a duabᵒ partibus cardinalium: ꝛ sequaces eiᵒ capi.48. c.26.
Excõicatio ꝯtra assumentes statum seu vitam beghinaꝝ: ꝛ bizochoꝝ non approbatũ ꝛ platos fouentes talez statum.cap.49. c.27
Excõicatio ꝯ eos qui absoluti ꝓpter aliquẽ casuz mortis ab eo qui alias ñ poterat: si cessante impedimento nõ se presẽtet ei qui legitime poterat absoluere.cap.50. c.27
Excõicatio contra clericos locantes domos manifestis vsurarijs alienigenis fenᵒ exercẽtibᵒ.c.51. c.29
Excõicatio ꝯtra impedientes sequestrationem fcãz p ordinariũ sup aliq̃ bñficio ex eo ꝙ vna sñia diffinitiua ẽ lata ꝯ ꝓcessum apud sedem apostolicam.ca.52. c.29.
Excõicatio contra clericos ꝛ religiosos qui inducunt aliquẽ ad iurandũ vel vouendũ vel ꝓmittendũ: vt sepulturam eligant apud ecclesias eoꝛuz: vel electaz non mutent pape reseruatur.ca.53. c.30.
Excõicatio ꝯ religiosos exeũtes claustrũ ad audiendũ leges vel physicaz ꝛ ꝯhentes dignitatem ꝛ ꝯ omnes sacerdotes.ca.54. c.30
Excõicatio ꝯtra religiosos ꝓfessos si dimittunt hitũ temerarie: vel si accedunt ad studia sine licentia suoꝛuz p̃latoꝝ.ca.55. c.31.
Excõicatio contra religiosos omnes qui sine licentia parochialis dant sacramẽta eucharistie.c.56. c.32
Excõicatio ꝯtra religiosos qui in predicationibus vel alibi dicunt aliquid ad retrahendũ homines a solutione decimaꝝ.cap.57. c.34.
Excõicatio ꝯtra religiosos oẽs non suantes ĩterdcm a papa positũ vel ordinarijs qñ sciunt matricẽ ecclesiã illud seruare.ca.58. c.34.
Contra religiosos qui cũ omiserint conscientiam facere sibi confitentibᵒ de decimis soluendis predicant postea.ca.59. c.34
Excõicatio cõtra monachos ꝛ canonicos regulares: qui non habẽtes ad ministrationem curias principum intrant: vt dãnificent monasterium: vl' prelatum eiᵒ.c.60. c.35.
Excõicatio ꝯ monachos tenentes arma infra septa monasterij sine licẽtia abbatum.ca.61. c.35
Excõicatio contra mendicantes: qui sine licentia pape recipiunt noua loca ad habitandũ vel mutãt vel alienãt iã recepta.ca.62. c.35.
Excõicatio ꝯtra religiosos fouentes

Explicit tabula super ti. de censu-
ris ecclesiasticis Rendi patris ꝛ do-
mini domini fratris Antonini archi
episcopi Florentini: de ordine predi-
catorum. AMEN.

Rantissim' ꝛ in Christo pater
ꝛ dñs nr.d. Paulus diuina ꝑui
dentia papa scōs: qui pridem sup ple
narijs remissionib' que semel in vita
ꝛ in articulo mortis conceduntur for
mam ꝛ normam iusticie: ne passim si
ne exceptione quorumcunqꝫ criminū
ꝑcliuiores reddant' eliuiores hoies
ad peccandū ꝑ regulā in cancellaria
apostolica publicatam statuit ꝛ ordi
nauit: ꝙ in quibuscunqꝫ concessioni-
bus ꝛ facultatibus absoluendi casus
infrascripti tanqꝫ spalius sedis aplī-
ce reseruati semꝑ intelligerentur ex-
cepti: videlꝫ offense ecclesiastice liber
tas: violationis interdicti ab eadez se
de iꝑositi: criminis heresis: ꝯspirati
onis in ꝑsonam aut statum romani
pontificis: siue cuiusuis offense inobe
dientie siue rebellionis eiusdem pōti
ficis vl' sedis apostolice presbytericidij
offēse ꝑsōlis in epm seu alium prela-
tum: inuasionis depdationis: vel oc
cupationis aut deuastationis ter-
rarum romane ecclesie mediate vel
immediate subiectarum: ac etiam in
uasionis romipetarum: seu quorun-
cunqꝫ alioꝝ romam venientium: pro
hibitionis deuolutionis causaruz ad
dictam curiam: delationis armoruz
ꝛ alioꝝ ꝑhibitoꝝ ad ꝑtes infideliuz
impositōnis nouoꝝ oneꝝ realiuz vl'
ꝑsonalium ecclesijs vel ecclesiasticis
ꝑsonis simonie super ordinibus vel
beneficijs exequendis in eadez curia
contracte: ꝛ gñaliter in casibus con-
tentis in bulla que consueuit ī die ce
ne domini per predecessores suos ro
manos pontifices publicari. Conside
rans ꝙ plerumqꝫ contingit suam .S.
huiusmodi facultates ꝛ confessiōalia

⁊ tam oraculo viue vocis concedere
nunc ꝑtextu confessionis huiusmodi
vel penitentes vel confessores ī supra
scriptis casibus fallantur vel fallant.
Statuit ⁊ decreuit sue intentionis fu
isse ⁊ eē per quascūq; ꝯcessiones ⁊ fa
cultates per suam. S. tam scripto q̃3
v̄bo factas: aut in posteꝝ faciēdas ne
mini licere irretitos dictis casib⁹ ab-
soluere sine spāli sue. S. lr̄ia: quinim
mo concessiones ⁊ indulta ꝑdicta q̊
ad casus exceptos h⁹i nulli penit⁹ suf
fragari. T. S. A. M. C.

Paulus seruus seruorum dei ad
perpetuam rei memoriam. Cū
omnibus iudicijs sit rectitudo iusti-
cie ⁊ conscientie puritas obseruanda
id multo magis ī commissionibus ali
enationum rerum ecclesiasticarum
conuenit obseruari: ī quibus de chri
sti patrimonio ⁊ dispensatiōe paupe
rum: non de ꝓprio cuiuscūq; peculio
agitur aut tractat᷑. Quapropt᷑ opor-
tet vt in examinandis huiusmodi ali
enationum causis que a sede aposto-
lica in forma si in euidentem vtilitatē
cedant oneratis ecclesiasticorum iu-
dicū conscientijs delegantur: nihil fa
uor vsurpet: nihil timor extorqueat:
nulla expectatio premij iusticiam cō
sciētieq; subuertat. Monemus igr̄ ⁊
sub interminatione diuini iudicij om
nibus commissarijs ⁊ ꝺlegatis h⁹i di
stricte precipim⁹: vt diligenter ⁊ cau-
te attendant cās in litteris apostolic]
ꝑ supplicationes expressas: illasq; so
licite examinent atq; discutiant: testes
⁊ ꝓbatiōes sup narratoꝝ veritate re
cipiant: ⁊ solum deū pre oculis hn̄tes
omni timore aut fauore deposito ec-
clesiaꝝ indemnitatibus cōsulant: nec
in lesionem aut in detrimentum eoꝝ
decretum quōlibet interponant. Si-
quis aut cōmissarius: aut delegat⁹ cō
scientie sue ꝓdigus in grauamen aut
detrimentū ecclesie: ꝑ gratiam timo
rem: vel sordes alienationi consense-
rit: aut decretum vel auctoritatem ī-
terposuerit. Inferior quidem epō se
tentiam excōicationis incurrat. Eps
vero aut supior ab executione officij
ꝑ annū nouerit se suspensum ad esti-
mationez detrimenti ecclesie illati ni
hilominus ꝯdemnamus: scitur⁹ ꝙ si
suspensione durante dānabiliter se ī
gesserit in diuinis: irregularitat] la-
queo se inuoluet: a quo nisi ꝑ sūmuz
pontificem poterit liberari. Is v̊o q̲
dolo vel fraude: aut scienter in detri
mentum ecclesiaꝝ alienationem fieri
ꝓcurauerit: aut ꝑ sordes vel impr̄ssio
nē alienationis decretum extorserit:
sil'em sn̄iaz excōicationis incurrat: a
qua nisi ꝑ romanum pontificem pos
sit absolui. Ad restitutionē nihilomi
nus rerum alienataꝝ cuz fructibus
qn̄cunq; de p̄missis constiterit: ꝯdēna
mus. Volum⁹ autē ꝙ delegati ⁊ com
missarij predicti de penis ꝯstitutōnis
nostre specifice moneant᷑: ⁊ ī quibus-
cunq; lr̄is cōmissionū h⁹i hoc statutū
nostrum inseratur. Nulli ergo homi
num ⁊c.

Data Rome anno incarnationis do
minice. 1465. quito Idus maij ponti
ficatus nostri anno p̄mo.

Pius seruus seruoꝝ dei ⁊c. Auctoritate apostolica presenti cōstitutione ꝑpetuo valitura statuimus ⁊ ordinamus: ꝙ omnes ⁊ singuli qui absqꝫ dispensatione canonica aut legitima licentia siue extra tempora a iure statuta siue añ etateꝫ legitimam vel absqꝫ dimissorijs litteris: ⁊ vltramontani a citramontanis: ꝑterqꝫ si ī hoc vltimo casu per cameraꝫ apostolicam iuxta ipsius stiluꝫ ordinati fuerint: ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint ꝓmoueri a suoruꝫ ordinū executione ipso iure suspensi sint. Et si huiusmodi suspensione durante in eisdem ordinibus ministrare presūpserint eoipso irregularitatem incurrant: preterqꝫ vltra alias penas in tales generaliter a iure inflictas: beneficijs ecclesiasticis possint a iure priuari. Uolumus autem ꝙ presēs nostra constitutio in romana curia existens post quidecim dies: absentes vero italicos post duos: alios vero ⁊ vltramontanos post sex menses ab ipsius in audientia contradictorum: ⁊ cancellaria apostolica publicatione affixione ligare incipiat. Nulli ergo ⁊c.

Data Rome anno incarnationis dominice .1461. 15. calen. decembris: pontificatus nostri anno quarto.

Ex processu annuali in curia.

Nos ipsam hanc absolutionem nobis tantuꝫ ⁊ successoribus nostris: romanis pontificibus reseruamus: articulo mortis duntaxat excepto: in quo etiam satisfactionem ⁊ cautionem canonicam ab eis volumus esse exigendam. Simili etiam sentētia excommunicationis innodantes sacerdotes illos: taꝫ seculares ꝙ̄ cuiusuis ordinis regulares qui sic excommunicatos ⁊ anathematizatos: etiaꝫ in ipso mortis articulo constitutos: aliter ꝙ̄ vt prefertur absoluerint: eisqꝫ predicationem lectionem administrationem sacramentorum: auditionē qꝫ confessionum interdicimus per presentes.

Item ex ipso processu.

Iteꝫ excommunicamus ⁊ anathematizamus omnes violatores ecclesiastice libertatis: ⁊ illos presertim qui contra sacrorum canonū instituta ecclesijs ⁊ ecclesiasticis ꝑsonis sine lr̄a spāli romani pontificis collectas vel alia onera: aut quevis grauamina realia vel ꝑsonalia imponunt vel exigunt: aut imponi vel exigi faciunt vel procurant.

Item excōicamus ⁊ anathematizamus omnes illos qui in terris suis noua pedagia imponunt: vel prohibita exigunt.

Bulla contra simoniacos.

Paulus eps̄ seruus seruorum dei. Ad ꝑpetuam rei memoriam. Cum detestabile scelꝰ simoniace prauitatis: tam diuinaruꝫ ꝙ̄ sacroꝝ canonū auctas abhorreat

atq; damnet. Nos considerantes q
plures penaꝝ grauitas q̄ȝ dei timor
arcere solet a voluntate peccandi ac
summis desiderijs affectantes: vt hoc
pestiferum vicium: non ex vsu solum
sed ex mentibus hoīum saltē ꝑpter
penaꝝ metum penitus euellatur: pde
cessoꝝ nostroꝝ romanorum pontifi
cum vestigijs inherentes: ac etiā om
nes et singulos excōicationis suspen
sionis priuationis interdicti sententi
as censuras et penas dudum a roma
nis pontificibus predictis et pro tali-
bus reputatis contra simoniacos q-
modolibet latas: et quas illos cuius-
cunq; status gradus ordinis cōditio
nis: vel preminentie fuerit: etiā si car
dinalatus patriarchali epali regali re
ginali: vel alia quauis ecclesiastica:
seu mūdana dignitatib9 prefulgeant
et eorum quenlibet tam manifestum
q̄ȝ occultum ipso facto incurrere vo
lumus: confirmantes et innouantes
apostolica auctoritate declaram9 q
omnes illi qui simoniace ordinati fu
erint a suorum sint ordinum executi
one suspensi: per electiones vero po-
stulationes confirmationes prouisi-
ones: seu quasuis alias dispositiones
quas simoniaca contigerit labe fieri:
et que viribus omnino careant in ec-
clesijs monasterijs dignitatibus pso-
natibus officijs ecclesiasticis et quib9
uis beneficijs: aut aliquo eorū cui q̄ȝ
ius nullatenus acquiratur nec inde
faciat aliquis fructus suos: sed ad il-
lorum omnium que percepit restitu
tionem sub aīe sue piculo sit astrict9.
Statuētes preterea q vniuersi et sin
guli etiam pmissis dignitatibus pditi
qui quolibet dando vel recipiendo si
moniam commiserint: aut q illa fiat
mediatores steterint seu pcuraue-
rint sñiam excōis incurrant: a qua ni
si a romano pontifice pro tēpore exi
stente non possint absolui: preter q̄ȝ in
mortis articulo constituti: et vt huius
modi labis contagio frequentius re-
primatur omnibus et singulis eccl'ia
sticis secularibusq; psonis cuiuscūq;
dignitatis status gradus ordinis: vel
conditionis fuerint: in virtute sancte
obedientie districtius iniungimus: vt
eos omnes quos simoniā huiusmo
di cōmisisse vel procurasse: aut in ea
mediatores esse sciuerint: pontifici p-
dicto: vel cui idem pontifex duxerit
committendum per se vel alios reue
lare q̄ȝ totius non omittant. Pro re-
uelatione huiusmodi etiā si compli
ces fuerint non solum veniam a no-
bis: sed etiam gratiam consecuturi:
si eorum iudicio participes tanti cri
minis valeant coerceri. Nō si non fe
cerint absolui non valeant: donec p-
dicta reuelant: et cōplices huiusmōi
detecti artius punientur. Nulli ergo
omnino hominum liceat hanc pagi-
nam nostre confirmationis innouati
onis declarationis et voluntatis īfrin
gere: vel ei ausu temerario contraire
Siquis autem hoc attentare presūp
serit indignationem oīpotentis dei et
beatorum Petri et Pauli aploꝝ ei9
se nouerit incursurum.

Datum Rome apud sc̄um Petrum
anno incarnationis dn̄ice. 1464. no-
no calē. decēbris pontificatus nr̄i an
no pmo: publicata die. 30. nouembris
anno predicto.

Bulla de casibus reseruatis.

Paulus eps seruus seruorum dei ad futuram rei memoriam. Et si dnici gregi saluti sem per intenti singulis cum humilitate poscentibus ea benigne cocedere studeamus: per que peccatorum mole deposita salus ipsa succedat: et hosti humani generis seruitute ereptas aias lucri faciamus altissimo qui nobis ea sua bonitate comisit. Id tamen ppensiori studio pcauendum esse censem ne cuiusuis indulgentie remissionis vel facultatis obtentu christi fideles pcliuiores ad illicita in posterum comittenda reddant: aut facilitas venie eis peccandi tribuat incentiuum. Hac itaqz consideratione habita olim emanauit a nobis constitutio tenoris sub sequentis: videlicet Sanctissimus in xpo pater: et dns noster dns Paulus diuina prouidentia papa secundus: qui pridem super plenarijs remissionibus que semel in vita et semel i mortis articulo conceduntur formam et normam instituit: ne passim sine exceptione quorumcunqz criminum pcliuiores redderentur homines ad peccandum per regulam in cancellaria apostolica publicatam statuit et ordinauit: q in quibuscunqz concessionibus et facultatibus absoluendi casus infrascripti: tanqz speciales sedi apostolice reseruati semper intelligerentur excepti: videlicet offense ecclesiastice libertatis: violationis interdicti ab eadem sede impositi: criminum heresis: conspirationis in personam aut statum romani pontificis: seu cuiusuis offense: inobedientie seu rebellionis eiusdem pontificis vel sedis apostolice: presbytericidij: offense personalis in epm seu alium prelatum: inuasionis depredationis occupatois aut deuastationis terrarum romane ecclesie mediate vel immediate sbiectarum: ac etiam inuasionis romipetarum seu quorumcunqz aliorum ad romanam curiam venientium: prohibitionis deuolutionis causarum ad dictam curiam: delationis armorum et aliorum phibitorum ad ptes infideliu: impositois nouorum onerum realium vel psonalium ecclesijs vel ecclesiasticis psonis: simonie super ordinibus vel beneficijs assequendis in eadem curia vel extra contracte: et gnaliter in casib contentis in bulla que consueuit in die cene domini p pdecessores suos romanos pontifices publicari. Cosiderans q plerunqz contingit suam sanctitatem huiusmodi facultates et confessionalia: tam presentibus qz absentib etiam oraculo viue vocis concedere: ne pretextu concessionis huiusmodi vel penitentes vel confessores in supscriptis casibus fallantur et fallat: statuit et decreuit sue intentionis fuisse et esse per quascunqz concessiones et facultates per suam sanctitatem: tam scripto qz verbo factas et in posterum faciendas nemini licere irretitos dictis casibus absoluere sine speciali sue sanctitatis licentia: quinimmo concessiones et indulta predicta quo ad casus exceptos huiusmodi nulli penitus suffragari: vt autem ipsa constitutio que dudum scilicet quinto calend aprilis. anno ab incarnatoe dni nostri iesu christi. 1466. pontificatus

nostri anno secũdo publicata fuit eiꝰ
dem Christi fidelibus plenius inno-
tescat: nullusqꝫ illius ignorantiaꝫ pre
tendere valeat in futurũ presentibus
inseri fecimus: vt ad maiorem oĩum
perueniat nationem. Nulli ḡ omĩno
hominum liceat hanc paginam no-
strorum statuti ordinationis et decre
ti infringere: vel ei ausu temerario
contraire. Siquis autem hoc atten-
tare p̄sumpserit indignationem om-
potentis dei ꝛ beatoruꝫ Petri ꝛ Pau
li apostolorum eius se nouerit incur
surum.

Datum Rome apud Sanctum Pe
truꝫ: Anno incarnationis dominice
1469. Quinto Nonas Marcij: pon-
tificatus nostri anno quinto.

Finis.

Incipit titulus de sponsalibus et matrimonio extractus de tertia pte Sūme Venerabilis pr̄is fratris Antonini archiepi Florētini ordinis fratrum predicatorum.

Beatus es: ꝛ bene tibi erit: vxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tue. Filij tui sicut nouelle oliuarum: ps. 127. Dic sacrosanctū conciliū vniuersalis ecclesie non solum virgines ꝛ continentes. i. vidue: sed etiam coniugati p rectam fidem ꝛ bonā opationem deo placentes ad eternam merentur beatitudinē puenire: extra de sū. tri. ꝛ fi. catho. c. 1. Fuerunt quidam dicti Tatiani ꝛ Martiani: qui dixerunt homines in statu coniugali non posse saluari: sed h ab ecclesia pro hereticis reprobati ꝛ condemnati sunt. Cum enim deus fuerit auctor ꝛ institutor coniugij: vt patet Gen̄. 2. dicere coniugium esse peccatum est asserere deum auctorem peccati: sed hoc est magna blasphemia dei. Omnes pene sanctissimi viri veteris testamēti fuerunt coniugati: non solū Adā primus pater noster sed ꝛ Enoch: q translatus est in paradisum terrestrē Noe qui preseruatus est in diluuio: illi tres patriarche gloriosi: Habraam Isaac ꝛ Jacob: prudentissimus ꝛ sanctissimus Joseph: Moyses ille legislator qui deum per essentiā videre meruit in hac vita: cantor spiritus sancti Dauid propheta: Ezechias qui solem redire fecit in celo. io. lineis. optimus ille: Josyas: deniq; ꝛ ipsa domini mater Maria desponsata fuit Joseph: sed non per hominē: sed ope sps sancti grauidata. Math. 1. Qd̄ enim in ea natum est de spiritu sancto est: semper virgo permanens: vt sicut prima ruine causa fuit humani gn̄is mulier Eua coniugata: ꝛ tūc virgo: sic ꝛ mulier esset causa nostre redemptionis ꝛ vite Maria desponsata semper ꝛ virgo. Sic ꝛ filius eius dn̄s noster interesse voluit nuptijs factis in cana galilee: vt habetur Jo. 2. easq; miraculo primo conuersionis aque in vinum consecrauit: ex hoc approbans. Ipse tamen qd̄ pfectissimū est in genere castitatis elegit non coniugium: sed virgo semper pmanens. Et Johannem euangelistam cui⁹ dicuntur ille nuptie fuisse ad hoc prouexit: vt nondum consūmato matrimonio virginitatem in eū seruaret. Ita enim decet coniugium bonum ꝛ licitum declarare: q semp virginitas et viduitas vt melius pferatur. vn̄ Augu. Nuptiaꝝ bonum semp quidem bonū est: qd̄ bonum semp in populo dei fuit: ꝛ aliqn̄ fuit legis obsequium nunc est infirmitatis remedium. In qbusdam vo humanitatis solatium filioꝝ quippe pcreatōi opam dare: non canino more p vsum pmiscuum feminarum: sed honesto ordine cōiugali: nunc est in homine pbandus affectus: etiam ipsū tamen laudabilius transcendit ꝛ vincit celestia cogitans animus christianus. Sꝫ qm̄ sicut ait dominus: non omnes capiunt verbū hoc: qui potest capere capiat. Que se non continet nubat: que non cepit.

deliberet q̄ egressa ē ꝑseueret: nulla
aduersario det̃ occasio: nulla christo
subtrahat̃ oblatio: hec ille. 27. q. i. nu
ptiarum. Non solum autem hunc. s. sta
tum ꝯiugalem esse bonum de se ꝛ ꝑ-
uenire ad beatitudinē: sed ēt ꝛ qualit̃
sit tenendus talis status vt ducat ad
vitam ostendit psal. in predictis ver-
bis: beatus es ꝛc. Ubi tria notabim⁹
Primo p̄miū vltimatū ad qȯ qlibet
anxiatur ibi: Beatus es ꝛ bene tibi
erit. 2º ꝯiugum immaculatū cui illȯ
reseruat̃ ibi: Uxor tua sicut vitis abū
dans ꝛc. 3º effectum deriuatū: in quez
istud ordinatur ibi: Filij tui sicut no
uelle oliuarum ꝛc.

Quantum ad p̄mium certum ē ꝙ
vltimum p̄mium hominis est beatitu
do ꝛ omnis cura mortaliū ꝛc. ad vnū
beatitudinis finem nititur peruenire
inquit Boecius in libro de philoso-
phica consolatione: ꝛ certe bene erit
ibi.

Quanta enim ibi felicitas vbi nul
lum bonum deerit: nullm malū ad
erit: erit deus omnia. s. ad bona in
omnibus ait Augst. in vlt. c. de ciui.
dei. Beatus ergo nunc es spe: ꝛ bene
tibi erit ibi in reseruando ea q̄ sequū
tur opera virtuosa. Circa istud autē
beatitudinis p̄mium considerat̃ tri-
pliciter matrimonium sp̄uale figura
tū per carnale. Primā est coniugium
anagogicum ad qȯ terminatur. Se-
cundū est coniugium allegoricū per
quod ipsi procuratur. Tertiuz est cō
iugium tropoloicum per qȯ primuz
adipiscitur.

Coniugiū naturale consistit in cō
iunctione duarum ꝑsonarum aīo principa
liter in amore coniugali indiuisibili:
ꝛ istud est coniugiuz anagogicū. s. ce
leste modo sp̄ualissimo ꝛ purissimo.
Ibi eni ī superna patria anima cōiū
gitur deo cum intellectu clare ipsum
cognoscendo: ꝛ affectu ardentissimo
eū diligendo inseꝑabl'r. vñ sequit̃ sū-
ma fruitio ꝛ maximū gaudiuz: qȯ vi
cit omnem mundi delectationez. De
multis sanctis legimus ꝙ rapti: non
quidem ad claram dei visionem sed
ad aliquam altiorem cognitionez di
uinorum ita absorti sunt in gaudium et
consolationem ꝙ non sentiebant ali-
qȯ penale qȯ corpori īfligebatur: nec
curabant de cibo ꝛ potu ꝛ h⁹i: sȝ om
nia mundi fastidiebant vt lutum: mł
to magis in cor hominis non ascēdit
immensum illud gaudium ꝛ premiū
qȯ anima recipit: ꝛ postea corpus ex
coniunctōne perfecta intellectus ꝛ af
fectus cum deo in patria. De quo cō
iugio gandent angeli omnes: ꝛ sancti
amici sponse. Unde dicitur Apocl.
19. Gaudeamus ꝛ exultemus ꝛ de-
mus gloriam ei: quoniam venerunt
nuptie agni scilicet christi cum quali
bet anima beata. In veteri testamen
to nondum venerāt: ꝛ ideo nulla ani
ma deo fruebatur: sed Christo mor-
tuo ꝛ ascendente aperiēte ianuā apo
calyp. 19. Beati qui ad cenam nupti
arum agni vocati sunt: que figurate
sunt per nuptias Assueri regis: cum
sibi desp̄osauit Hester pulcherrimaz
que interpretatur humilis. Non eniz
nisi per humilitatem ad eum ꝑuenit̃
Hester 2º. Desponsatio qdem huius
coniugij supnalis fit hic in presenti se
culo in baptismo vel p̄nia ꝑ charitatē
vñ apl's. 2º. corinthi. 11. Despondi eni
vos vni viro. Et hoc vtiqȝ frāgi pōt

sicut spōsalicīū carnale.nā p peccatū mortale frāgit: sed per penitentiam reitegrat. Unde. Iere.3.dicitur: Si dimiserit vir vxorem suam &c. s3 con summat i gloria.nec ibi frangi pōt.

Secūdū coniugiū sc3 allegoricu3 per quod peruenitur ad predium celeste: est inter christum et ecclesiam celebratum: quando videl3 dei fili⁹ nostram assumpsit humanitatem: cum verbum caro factum est et habitauit in nobis. Jo. primo. Jstud matrimonium fuit initiatum in patriarchis et prophetis: vnde et Osee promisit dicens: Desponsabo te mihi in fide. Ratificatum in incarnatione: in quo mediator fuit archangelus Gabriel: et quasi notarius exigens consensū virginis pro natura humana: quod vt fecit dicens: Fiat mihi sm verbum tuū subito dei verbum vnitum est nostre humanitati insolubiliter: ita vt nunq̄ alter alterum dimiserit: neq3 verbum humanitatem: neq3 humanitas dei verbum: nec etiam in morte. Nō et figuratum fuit in matrimonio Rebecce: que per procuratorem Habrae Eliazer desponsata est Jsaac: qui christum significat postq̄ expressit consensum suum. Geñ.24. Nec alteram vnq̄ cognouit: sed eam valde dilexit. Confirmatum fuit in cruce: vnde ibi clamauit: Consummatu3 est: quia ibi ostensa est plenissime dilectio eius: et sacramenta que ex ea habent virtutem perfecte vnita est ecclesia: vnde et filij nascuntur ecclesie. vnde Apo⁹. Hoc autem dico scilicet coniugium naturale magnum in christo et eccl'ia sacramentum. Ad cuius coniugij nuptias omnes vocantur: et parabolice habetur Matth.22. de Rege qui fecit nuptias filio suo et vocauit multos.

Tertiū cōiugiu3 est tropologicu3 seu morale: et hoc siue dicat esse iter appetitum rōnalem: seu spū3 vt virū et sensualitatē et vxore3 que frequent cōtrariant adinuicē: quia vt dicitur ad Gal.5. Caro cōcupiscit aduersus spūm: sicut mulier cōtrariat viro: de3 tñ sensualitas subijci viro et spūi f3 illud Geñ.3. Sub viri ptāte eris: et ipe dñabitur tui. De hoc magister in 2°. sñiarum. Uel etiam matrimonium morale dicitur inter intellectū et sapientiā: sumēdo sapiētiā p vēa noticia cum rectitudine vite: prout sumunt Stoyci: et ēt sacra scriptura i libris sapientialibus frequēter. vñ sap.7°. dicit sapiens: Hanc amaui et exquisiui sapientia3 a iuuentute mea et quesiui eam mihi sponsam assumere: et amator factus su3 forme illius. Ex hac generant filij bonorum operū q̄plures. Et figurat p desposatione3 Rachel factā Jacob: que erat virgo pulcherrima et aspectu venusto: et hoc ad fontem aquarum: qa maxime ad lectione3 sacrarum scripturarum. Geñ.29. Potest etia3 adaptari ad religione3 quanl3 vt dicat vxor et ingressus ei⁹ maritus aut etiā ad quālibet ecclesiā: cui⁹ sponsus dr prelatus que alteri viro. i. prelato adherere non pōt nisi eo mōtuo p aliquē modu3: nec ipse alteri ecclie adhērē nō pōt sine debita licentia. Et vt dicitur ex de transac.c. decetero. nō humana potestate: s3 diuīa spūale ɔiugium dissoluit: ibi vide. Omnia hec coniugia designat coniugiū nāle s3 vltimū. s. inter animum et virtutem qlibet debet in se reperire: et sic beat⁹

es: et bene tibi erit.

Quantum ad secundum. s. de coniugio naturali seu carnali quale esse debet innuit Psal. cum dicit: vxor tua etc. Dicit Apo. ad hebre. 13. Honorabiles nuptie in omnibus et torus immaculatus: fornicatores autem et adulteros iudicabit deus: quasi dicat: Tunc status coniugalis est in honore coram deo: et hominibus: quando torus immaculatus est. i. quando fidem alter alteri seruat vitando adulteria: et alias corruptelas quas deus iudicat ad mortem eternam: vnde dicit vxor tua: vt sit tibi soli: et tu ei et econuerso. Sed vtrum sapienti conueniat sumere vxorem etiam a philosophis disputatum est: et quamuis melius sit extra coniugium esse si caste viuatur: tamen si nupserit virgo non peccat ait apo. i. corinth. 7. vir vel mulier: et melius est nubere quam vri: ait idem Apo. Et est comparatio ab vsu: quia nubere non est malum: sed vri sequendo illicitas corruptelas malum et damnabile est. sit ergo tibi vxor sed vxor tua sicut vitis etc. vbi tria notantur circa matrimonium carnale ad hoc vt beatus sis: et bene tibi erit.

Primum vt ab impedimentis matrimonij vtraque persona sit libera ibi: vxor.

Secundum vt anima viri sit timida dei ibi: Tua.

Tertium vt mulieris vita sit bonorum fecunda ibi: sicut vitis etc.

Quantum ad primum vt aliqua sit tibi vxor: vel aliquis sit tibi vir: oportet quod sit libera ab impedimentis que dirimunt matrimonium: et tunc erit vxor tua. Nam si aliquod de ipsis haberet non esset vxor tua: sed concubina: et ista impedimenta sunt. 12. que in his versibus continentur: videlicet

Error conditio votum cognatio crimen. Cultus disparitas ordo ligamen honestas. Si sis affinis: si forte coire nequibis: Hec socianda vetant connubia: facta retractant. Hec diffuse tractantur a theologis et canonistis secundum doctrinam magistri sententiarum in 4. et Gratiani in decretis. Sed omissis his impedimentis: quia de his .J. plene habetur: loco huius videatur sequens questio.

Utrum sapienti ducenda sit vxor

Hieronymus 2. li. contra Iouinianum dicit hanc questionem motam in libro quem fecit Theofrastus aureolus de nuptijs: qui fuit discipulus aristotelis designatus ab eo in mortem precipuus super omnes alios discipulos suos: ad quem vt prudentiorem et sapientiorem defuncto aristotele consolauit academia. Hic igitur in dicta questione cum diffiniuisset: si pulchra esset mulier: si bene morigerata: si honestis parentibus nata: si ipse sanus et diues: sic sapientem aliquando matrimonium inire debere statim intulit. Hec raro vniuersa in nuptijs concordant. Non est igitur vxor ducenda sapienti. Primum igitur impediri studia philosophie: nec posse quemquam liberis et vxori pariter inseruire. Multaque esse que matronarum vsibus necessaria sunt: preciose vestes aurum gemme sumptus ancille varia suppellex lectice et exedra deaurata: deinde per totas noctes garrule questiones: illa ornatior procedit in publicum: hec honoratur ab omnibus: ego in conuentu feminarum misella despicior. Quid aspiciebas vicinam. Quid cum ancilla

loquebaris. De foro veniens quid at
tulisti. Non amicum habere possu-
mus non sodalem: alterius amorem
sui odium suspicatur. Si doctissimus
preceptor in qualibet vrbium fertur
nec vxorem relinquere: nec cum sar-
cina ire possumus: pauperē alere dif
ficile est: diuitem ferre tormentum.
Adde q nulla est vxoris electio: sed
qualiscunq venerit habenda: si iracū
da: si fatua: si deformis: si superba: si
fetida: quodcūq est post nuptias di
scimus. Equus asinus bos canis ꝛ vi
lissima mancipia probantur prius: ꝛ
sic emuntur: sola vxor non ostendi-
tur: ne ante displiceat q ducatur. Si
domum totam ei cōmiseris seruien-
dum est ei: siquid tuo arbitrio reser-
uaueris: fidem sibi non adhiberi pu-
tabit: ꝛ in odium vertetur ꝛ iurgia: ꝛ
nisi cito consulueris anus venena pa-
rabit. Aurifices ꝛ institores gemma-
rum sericarūq vestium si intromise-
ris periculū pudicitie est: si prohibu
eris suspicionis iniuria. Uerū quid
prodest diligens custodia: cum vxor
impudica seruari non possit: pudica
non debeat. Infida enim custos casti
tatis est necessitas. Et illa pudica ve-
re est dicenda: cui licuit peccare: sed
noluit. Pulchra cito adamatur: feda
facile ꝯcupiscit: difficile est custodire
qd plures amant: molestū est possidē
qd nemo dignat habere: minori tñ
miseria deformis habetur: q fōmosa
seruetur. Nihil enim tutum est ī quo
totius populi vota suspirant. Qz si
ꝑpter dispēsatōnē domus ꝛ lāguoris
solatia ꝛ fugam solitudinis ducantur
vxores: multo melius seruus fidelis
dispensat: auctoritati dñi obediens: ꝛ
eius dispensationi obtēperās: q vxor
que in eo se estimat dñam si cōtra vi
ri faciat voluntatem. i. qd ei placz: nō
qd iubetur. Assidere autez egrotanti
magis possunt amici ꝛ vernacule bñ
ficijs obligati: q illa que nobis impu
tat lachrymas suas: ꝛ hereditatis spe
vendat illum: inde ꝛ solicitudinem ia
ctans languentis animū desperatiōe
conturbet. Qz si ipsa languerit egro
tanduz est: ꝛ nunq ex eius lectulo re
cedendum: aut si bona fuerit vxor ꝛ
suauis: q tuz rara est: cū perturiēte oz
gemi: ꝛ cū periclitāte torqueri. Sapiēs
aūt nūq solus esse potest: habet secū
omnes qui sunt: quicūq fuerūt boni
ꝛ animū liberꝫ quocūq vult trāsfert
Quodq corpore nō pōt: cogitatione
ꝯplectit. Et si hominū copia defuerit
loqtur cū deo: nunq minus erit solꝰ
q cum solus fuerit. Porro liberorꝫ
cā vxorem ducere: vt vel nomen no-
strum non intereat: vel vt habeamus
presidia senectutis: ꝛ vt cētis vtamur
heredibus stolidissimuz est. Quid ei
ad nos recedētes e mundo ptinet: si
nomine nostro alius non vocet: cum
ꝛ filijs statim vocabulum patris non
referat: ꝛ inumerabiles sint q eodem
nomine nuncupent. Aut que auxilia
sunt senectutis: nutrire domi illum q
aut prior te forte moriatur: aut puer-
sissimis moribus sit instructꝰ: aut cer
te cum ad maturam etatem puenerit
tarde ei mori videaris. Et concludit
Hieronymus. Hec ꝛ hꝰi Theofrastꝰ
differens quem christianorum nō suf
fundat quorꝫ conuersatio est in celis
Nō autez dictum est. s. q non ducat
vxor a sapiente ppt predictas causas
intelligendum est si caste viuat. Naz

alias vt dicit Apo.i.corinth.7.Melius est nubere q̃z vri.i.cadere ĩ dãnabiles corruptelas.

Quantũ ad secũduz.s. qualis debz esse maritus hoc potest elici ex hoc q̄ dicitur:vxor tua.i.tui.ꝛ refertur h̄ ad illud qd̄ dixerat in pn.illius psal. scz Beati omnes qui timent dñm: qui ambulant in vijs eius.Labores manuum tuarum quia manducabis ꝛc. sequit̃ vxor tua.i. vxor tui: qui es de numero eorum qui timent dñm ꝛc. ĩ quibus verbis notantur tria que debent esse in bono marito.

Primo vt ĩ ĩterioribus sit timorosus ibi.Beati oẽs q timẽt dñm.

Secũdo vt in operibus sit virtuosus ibi:qui ambulant in vijs eius.

Tertio vt in laboribus sit studiosus ibi:Labores manuum tuarum quia manducabis.

Quantum ad primum certum est q̄ scriptura sacra beatum asserit qui deum timet:prouerb.28.Beatus vir qui semper est pauidus.Nam vt dicitur.ecc.i.Timor dñi expellit peccatum.Per hoc enim q̄ quis timet iudicia dei ꝛ penas in presenti vel ĩ futuro peccatis reseruatas penitentiaz agit d̄ peccato:ne incidat in eas:psal. A iudicijs enim tuis timui.Ex hoc etiam q̄ quis timet non perdere gratiam ꝛ amicitiam dei que non perditur nisi p̱ peccatum abstinet se ab illo ne cõmittat:prouerb.15.Per timorem domini omnes declinant a malo:ꝛ dum considerat quis q̄ deus inspicit opera eius semper timet ne inueniatur in eis piger ꝛ negligens eccle.7°.Qui deum timet nihil negligit Debet ergo vir habere istum timorem domini:ꝛ cum eo nuptias ꝛ coniugium exercere.Unde ꝛ d̄ sancto Juuene Thobia ꝛ vxore sua Sarra scribit̃.Thobie.9°.Nō nuptiaꝝ conuiuium cum timore dñi exercebant. Et ad hoc ĩstruxit eum angelus Raphael dicens:Accipe virginẽ.s.sarrã cum timore dñi amore filioꝝ magis q̃z libidine ductus:Tho.6.declarãs sibi q̄ ideo.7.alios maritos quos illa virgo sarra habuerat suffocati sunt a diabolo:cum accesserunt ad eam: quia non cuz timore dñi sed vt libidini solum vacarent:sicut equus ꝛ mulus quibus non est intellectus:intẽdebant exercere coniugiuz.Et in his hz ptãtẽ demõ semp̱ quo ad occidẽduz animam.Aliqñ etiam quo ad corpus nocendi p̱ maleficia:ꝛ actus ĩordinatos.Omnis adulter est in vxorem suam amator ardentior inquit Sextus phs.32.q.4.c.origo.

Secũdo debet esse in operib᷒ virtuosus:ꝛ per hoc ambulat in vijs dñi Uie.n.qb᷒itur ad dñm sũt opera virtutũ.s.castitatis charitatis eq̄tatis:ꝛ h᷒i.Ambulet ergo maritus per viaz castitatis coniugalis seruando illud Tho.4°.Attende tibi ab omni fornicatione:ꝛ preter vxorem tuã nunq̃z patiaris crimen scire.Anteq̃z sumas vxorez ab omni actu carnali necesse est te abstinere:alias fornicationem ĩ curres:que est soluti cum soluta:ꝛ inde mortale pecccatum ꝛ damnatiõez eternam non euades:neqz fornicatores regnum dei ꝯsequentur.i.corint.6.Nō multi fatui non credunt: sz hereticus eẽt qui hoc pertinaciter affirmaret.s.fornicationem nõ esse mortale pccm̃.Postq̃z aũt accepisti vxorez

ambula per viam castitatis coniuga lis seruando illi fidem mente ꝛ corpore:non accedēdo ad alias: quia adulterium esset ꝛ crimen graue: ꝛ contra diuinum sacramentum. Mirabile est ꝙ viri omnino volunt vxores eē castas: nec ad alium aspicere virū: ꝛ q̄ñ inboneste essent ad maximam sibi iniuriam ascribunt: ꝛ merito: quia īducit sibi talis maximam verecūdiaꝫ et obprobrium. Nam mulier adultera est obprobrium totius parentele: detestabilis ꝛ abbominabilis coram deo ꝛ toto mundo: digna igne temporali ꝛ eterno. Sed ipsis videtur sibi licere omnem inhonestatem exercere: nl'lam fidem seruātes vxoribus. Et certe cum viri cōiter excellant in vigore rationis mulieres non minus peccāt sed grauius viri adulteri. s. ꝙ̄ mulieres adultere: ꝛ ita digni sūt igne eterno: ꝛ per excōicationem puniendi ab ecclesia: cum ad iudicium adducunt' viri adulteri sicut ꝛ adultere: ꝛ multo magis sodomite ꝛ incestuosi non contenti vxoribus suis cremādi igne temporali: ꝛ ab omnibus detestandi: ambrosius: Nemo sibi blandiatur ꝺ legibus hominum: quia quod non lꝫ mulieri non licet viro. 32. q. 4. nemo. Licet enim leges seculi non puniant ita maritos cum solutꝭ. se miscentes sicut adulteras mulieres: tamen lex dei ꝛ ecclesie equaliter ꝛ eternaliter punit. Ambulet 2º. vir per viam charitatis vt diligat vxorem non solū ꝫ carnem: ſꝫ magis ꝫm spūm prout ad monet Apoˀ. dicēs: Uiri diligite vxores vestras sicut christus dilexit ecclesiam sponsam suam. dilexit itaqꝫ non vt esset pulchra corpore: sed virtute ꝛ mente: admonens ꝛ corrigens eaꝫ frequenter. Cū ergo perpēdit vir vxorē esse vanam: se pupurissa ꝛ cerusa linientem: debet eam reprehendere. Si audit eam nimis loquentem: ꝛ verba irrōnabilia loquenteꝫ: vt faciunt: ꝛ ꝑcipue cū sꝫ irate reprehendat: vt egit sanctus Job vxorem suam dicens ei Quasi vna de stultis mulieribus locuta es: Job ꝑmo. ꝛ sic de aliꝭs vicꝭs Ambulet etiam vir in viꝭs dn̄i. s. equitatis ꝛ iusticie: vt. s. habeat eam: nō vt ancillam: qꝛ de pedibus eius non est formata: nec vt dn̄am suam: quia nec de capite: ſꝫ vt sociam ꝛ sororem: naꝫ ꝺ eiˀ medio. i. de costa pectoris Ade est formata Eua. Gen̄. 2º. Prouideat ergo decēter ꝫ statū suū i necessariꝭs victus ꝛ vestitus ꝛ familie. Est enim caro ꝺ carne sua: vt ait Adā. Nemo autem carnem suam odio habuit: ſꝫ nutrit ꝛ fouet eam ait Apoˀ. Nō eaꝫ sine culpa verbis exasperet: aut despiciat: aut verbis maledicis ꝛ ꝯtumeliosis afficiat: vel inhonestis. Et licꝫ ī gubernando domum vir sit superior tamen in debito coniugali sꝫ equales. i. corint. 7. vir vxori debitum reddat ꝛ vxor viro: salua tamē semper omni honestate: ꝛ exclusis bestialitatibˀ hominum.

Tertio vir debet esse studiosus in labore. Homo. n. nascitur ad laborem Job. 5. Et primo marito fuit dictum In sudore vultˀ tui ve. pa. tuo. Gen̄. 3º. ꝛ hoc ē quod subdit psal. Labores ma. tu. qꝛ man. i. ex labore tuo ꝑcurabis tibi ad manducandum ꝛ familie tue. Debet ergo vir aliqꝺ exercitium corporale facere licitum vnde lucret' ꝑ vita sua: nō tamen sumat exercitiū

vnde vsuras exerceat vel fraudes vel mendacia: q potius erit furtuz q̄ lucrū. ait Apo. Qui furabat' iā amplius non furet: magis autem laboret manibus suis: vt habeat vnde tribuat necessitatē patiēti. Cū ergo audierit mulier que maritū querit virum talē secure illum accipiat: q gete viuet: et bene sibi erit.

Quātū ad tertiū secūde partis pn cipalis. s. qualis debet esse vxor notat' cū dicit'. vxor tua sicut vi. ha. ī la. do. tue. s. erit vxor. Unde sciendum est q vxor vt dicit' in catholicon dicit' q̄si vnxior: quia antiquitus puelle nubētes inūgebātur suaui et odorifera vnctiōe. Unctō designat lenitatē. Odor bonā famā: que debet esse in vxore. Debet enim esse mitis et lenis consolans viꝝ in afflictionibus suis: et bone fame. et ad hoc vt sit bona vxor et bene tibi sit ex ea: oportet q habeat tres ꝯditiones.

Primo vt habeat in morib' humilitatē et sic erit vitis.

Secūdo vt habeat ī actib' bonis fecūditatē: et sic erit abundans.

Tertio vt habeat ī egressib' raritatē et sic erit ī laterib' dom' tue.

Assimilatur bona vxor viti. dicit' ei sicut vitis p humilitatē: q sicut vitis ex se tēdit ad terraz: nec ascendit sicut alie arbores: nisi trahat' violent' in pergulis: vel in arboribus: sed ex se curuat' ad terrā plusq̄ alie arbores: ita vxor dz esse humilis: intelligens se terram esse. Sit humilis in aspectu: vt nō erigat ceruicem: vel oculos sup hoīes: humilis in vestitu: vt non portet vestes cum longa cauda: et varios ornat'. vnde apostolus. i. ad Thimo. 2. Ornantes se non in tortis crinibus nec in veste preciosa auri et argenti et margaritis: sed in sobrietate: cooperiendo non solum collum et pectus: sed et caput. In affectu: vt. s. loquatur parum non contēnendo: et verbis superbis marito respondendo: quando est iratus: sed se ei humiliando. Uasti regina propter suam superbiaz quia ñ voluit obedire Assuero regi marito suo quando misit pro ea: repulsa ē a coniugio eius et regno: vt habet' Hester. 2. Debet ergo vxor viro obedire in omnibus licitis et honestis: et eū reuereri: sicut Sarra reuerebat' viruz suuz Habraam vocans dominum: vt dicit Pe. in ca. sua. i. pe. Debet 2o esse fertilis in fructib': vt sit vitis abūdans: vt dicere valeat illud eccl. 24. Ego quasi vitis fructificaui: et facere quidem fructum filiorum: et abundare in eis: hoc est in voluntate dei. Unde filios si habet laudet deum si non habet oret deum: et si vult etiam adiiciat votuz: vt fecit Anna vxor Helchane: et obtinuit filium Samuelem. pmo. Re. pmo. Si nō exaudiatur non contristet': exquo deo non placet nec vir eam propter hoc exosam habeat. Multis filii sunt cā dānationis. Sed semper fructificet: et abundans sit in fructibus bonoꝝ operum: vt filis sit illi sanctissime et nobili sponse de qua ait Salomon. puer. 31. mulierem fortem quis inueniet etc. manum suam misit ad fortia: et digiti eius apprehēderunt fusum: manum suam aperuit inopi et palmas suas extēdit ad pauperes. Mittat g̃ manum operis ad fortia. i. ad ea que sunt difficilia et magne importantie cum expedit: sicut

fecit regina hester:que pro liberatiōe
populi sui a morte:post orationes ꝛ ie
iunia ꝛ mortificationem ꝛ humiliati
onez accessit non vocata ad regē As/
suer maritum suum exponens se in
hoc periculo mortis:quia sic erat sta
tutum ꝙ quicunqȝ ad ipsum regem
accederet non vocatus occideret:ni/
si rex subito eam sceptro suo tetigissȝ
in signum clementie:ꝛ per hoc reuo/
cauit sententiam illam iniuste datam
a rege contra populum:vt patet in li
bro Hester. Sicut etiam prudentissi/
me facit Rebecca:que operata est: vt
Jacob filius eius obtineret benedicti
onem paternam ꝛ ius primogeniture
quam cognouit a deo sibi collataȝ:ac
etiam viro suo Ysaac persuasit vt ipȝ
Jacob filium eorum mitteret in Meso
potamiam ad tempus vt cederet locū
ire fratris sui:Gen̄.27.operata ē pru
denter:ꝛ Abigail portās munera ma
gna ad Dauid ꝛ socios ad mitigādū
iram suam contra Nabal virum su/
um quem disposuerat occidere pro/
pter verba iniuriosa dicta nuncijs su
is:primo.Re.28. Operata est vtiliter
ꝛ Rachel vxor Jacob recedēs a pr̄e
suo Laban iniusto sine noticia ei⁹:et
furans ei idola sua ne idolatraret vl
terius: ꝛ abscondens sub stramentis
super quibus sedebat:ne ea reperiret
pater suus tabernaculum eius vbi ma
nebat perquirens:ne vir suus de fur
to argueretur:Gen̄. 31. Jn similibus
ergo mittat manum operis ad fortia
sustinens potius infamiam ꝛ mortez
q̄ȝ fidem frangat adulterium cōmit/
tens:vt fecit Susanna erga illos ini/
quos senes:Daniel.13.Et si vir infir/
metur etiam grauissime ꝛ toto tēpo/
re vite sue: ꝛ de ꝓsperitate veniat ad
miseriaȝ fortiter operet̄ euȝ iuuando
ei deuote seruiēdo.cuȝ eo incōmoda
sustinēdo:sicut fec̄ Anna vxor Tho/
bie senioris:cuȝ cecū factū ꝛ pauperē
non derelinquens: sed de suo labore
texendo sustentans:vt patet Tho. 3°.
Sed ꝛ digiti eius apprehendāt fusuȝ
i.non diligenter etiam humilia ꝛ vi/
lia facere quecunqȝ oportȝ: ꝛ q̄n̄cūqȝ
vt nere suere coquere domū mūdāe
ꝛ h⁹i.Et hoc de Octauiano ꝛ Caro
lo magno legitur ꝙ fecerunt filias su
as docere lanificium:ꝛ colo se exerce
re ne essent ociose.Et filios cum habȝ
ꝛ pōt ꝛ si diues sit ablactare dȝ.Gre
go.reprehendit mulieres: que cū pos
sint non lactent filios suos proprios
sed dant alijs ad nutriēdum:di.5. ad
eius. Que nutrices cum frequenter
sint ebriose discole ꝛ luxuriose qui nu
triuntur ab eis lacte imbibunt mores
earum.Debet demū extendere manum
ad pauperes.facē.n. elemosynā solēt
viri dimittere hoc vxorib⁹ suis: quod
facere debent ꝯm facultatē eius:nota
biliter tn̄ dare non debent sine consē
su virorum suorum.

Tertio debet esse rara in discurrē
do extra domuȝ. Unde dicit:ī la.do.
tu.s.sit vxor. Non debet esset in plate
is ad tripudiandum:in ostio dom⁹
ad cōfabulandum vel murmurandū
in fenestra ad procāduȝ:sed in la.do.
tu.intra domum: nunc in vno latere
seu loco:nunc in alio. Jn camera ad
orandum:aliq̄n̄ in sala ad ordinādū
aliq̄n̄ in coquina ad prouidendum ꝛ
h⁹i.Dicit beatus Ambrosius de bea
ta virgine desponsata Joseph prodi
re extra domum nescia: nisi cum ad

ecclesiam conueniret: ⁊ cum lex mā-
dabat: sed ⁊ tunc non sola: sed cū cō-
iuge suo sociata ibat ad templū in fe-
sto: ⁊ cū filio: vt habet᷑ Luc. 2°. Mul-
tum enim debet attendere ad conser-
uationem bone fame: ⁊ ideo cōuersa-
tionem personarum suspectarum vi-
tet: ⁊ accessus ad loca indebita: vel nō
debito tempore. Dicit Sapiens ꝙ do-
mus ⁊ diuitie a parentibus. s. dantur
filijs: vxor autem a domino prepa-
rat᷑: quasi dicat gratia spēalis dei ē:
vt quis bonam vxorem habeat. Et iō
cum fieri debet coniugium vtraqꝫ ps
debet orationes facere: ⁊ ab alijs per-
sonis bonis procurare: vt dn̄s det si-
bi bonam societatem. Nam si malā
inuenerit purgatorium sustinebit: et
tamen patienter ferre oportebit: quia
dissolui vel separari non potest. Si
bonam societatem habebis beat⁹ es:
⁊ bene tibi erit. vnde dicitur: Mulie-
res bone beatus vir. Sapiens ei mu-
lier vt dicitur prouer. 14. edificat do-
mum suam. i. multiplicat omnia bo-
na: sicut vitis abun. in la. d. t. que latēa
i. loca implet bonis. Insipiens autē
extructā manib⁹ destruet. i. operibus
suis exterminabit familiam ⁊ sbā: si-
cut fec̄ illa Jezabel vxor Achab Re-
gis Israel: ⁊ demum ipsa extermina-
ta est. 4°. R. 9.

Quantū ad tertiū principale: s. effe-
ctū ad quem ordinatū est, matrimo-
niū istud principalior est: pcuratio fi-
liorū: qui ad dei cultū nutriantur: ⁊ h̄
est qd̄ subdit᷑: filij tui. s. no. oli. s. erunt
pulchri moribus: semꝑ virides virtu-
tibus: victoriosi ī tribulatōib⁹ ⁊ tenta-
tiōibus: oleū producentes in miserati-
onibus. Oliua eni pulchra ⁊ semper
viridis significat victoriam: ⁊ ꝓducit
in fructu oleum. Egdē habere filios
⁊ filias bonos nō ē in ꝑtāte parentū
ꝫ dei miserētis ⁊ filij se ad hoc dispo-
nētis. Unde inuenimus in scriptur̄
optimos patres pessimos habuisse fi-
lios. O q̄ꝫ bonus ⁊ pius fuit Ezechias
rex Juda: ⁊ tn̄ habuit filiū sceleratis-
simum manassen. Malus fuit amon:
sed optimus fuit filius eius Josias
Sācti fuerūt Jacob Rachel ⁊ Lya
⁊ tamen filij aliqui fuerūt boni: vt Jo-
seph. aliqui mali: vt alij sui fratres q̄-
si omnes coniurantes. s. mortem ⁊ vē-
ditionem fratris: ⁊ sic de alijs. Uerū
tn̄ est ⁊ cōiter sic accidit: ꝙ bōa arbor
bonos fructus facit ⁊ econtra: quia
boni parētes sunt soliciti cum ad hoc
teneāt᷑ iure diuino ⁊ humano īstruē
filios in bonis. s. moribus: ⁊ semel im-
buta recens seruabit odorem testa
diu. Siquis suoꝝ ⁊ maxime domesti-
coꝝ curā non habet: fidē negauit. i.
fidelitatē naturalem: ⁊ est infideli de-
terior. Sicut eni nutrimētū corporis
debet ei ꝓuidere: ita ⁊ anime ꝑ bonā
doctrinā. Un̄ ⁊ Chrysostom⁹ dat istā
regulā: ꝙ qn̄ qs vult sumere coniugē
bonam attendat ad parentes: eius qa
si bonos nouit verisimile est ꝙ bene
instruxerunt filiam suam vel filiū et
inde talis bona vel bonus sit. Et econ-
uerso si parentes mali sūt ⁊ īhonesti
⁊ filij ⁊ filie superbi ⁊ discoli: ⁊ h⁹i vt
parentes sui. Et quia filie quasi cōti-
nue conuersant᷑ cū matribus: paꝝ cū
patribus: ideo ex matꝝ moribus pōt
cōiecturari de moribus filie que sibi
ꝑponit᷑ ꝑ coniuge. Multa mendacia
dicūtur in h⁹i contractibus: ⁊ ē graue
peccatum: vt pessima muēcula dicat᷑

bona:⁊ pauper iuuenis lusor:⁊ deui
us dicatur diues ⁊ bonus.Et ideo nō
omnibus omnia credas:sed quere di
ligenter non respiciendo tantum ad
dotem sed ad mores. Filij ergo tui ꝑ
tuam instructionem sint vt nouelle
plante oliuarū.Admone vt sint pul
chri in exteriori conuersatione: vt nō
sint adusti carnalis luxurie operati
one sed virides castitate:⁊ quia vt di
citur.28.q.i.Sepe malorum consor-
tia ad crimen inducunt innocentes:
q̄ztomagis eos qui ad vicia proni sūt
vt adolescentes:ideo admone de con
uersatione honesta ⁊ remoue eos ab
inhonesta.Assuescant fortiter sustine
re aduersa incōmoditates labores vi
cere tēptationes ⁊ esse pauperibꝰ mi
sericordes.Sic Thobias docuit filiū
ab infantia timere deum: ⁊ abstinere
ab omni peccato.Et postea in parti-
culari ꝙ deuz laudaret semper:⁊ ora
ret ad deum.Consilia sapientiū que
reret:a superbia sibi caueret: matrez
honoraret:castitatem seruaret:mise-
ricordiam semper ⁊ elemosynam ex-
hiberet:vt patet Tho.4°.Sic parētes
Sarre vxoris Thobie iunioris mo-
nuerunt eam honorare socruz:dilige
re maritum: gubernare familiam: ⁊
irreprehensibilez se custodire.Sic pa
rentes Susanne docuerunt eaz:⁊ eru
dierunt ſm legem Moysi in timore
dn̄i.Nūc autem parentes quia igno
rantes sunt:⁊ parum deum timentes
nec filios:nec filias sciunt per se erudi
re:⁊ ꝙ peius est nec curant eos mitte
re ad predicationem:moratur puella
in domo nunq̄z audit verbum dei: et
sic vt bestia accedit ad coniugium:et
vt bestia se habet in coniugio.

De gubernatiōe familie:⁊ q̄uo de
bet quis habere se ad vxores filios ⁊
seruos ⁊ econuerso ipsi ad eos:habes
etiam diffuse in quarta parte ti.i.c.de
prudentia iconomica.De vicijs vero
⁊ varijs speciebus luxurie:que ↄmit-
tuntur etiam a coniugatis:habes.s̄.i
secunda parte ti.de luxuria.c. d̄ adul
terio:⁊ alijs capitulis.De castitate cō
iugali habes in quarta parte ti.de tē-
perantia.c.de castitate.De alijs vero
que pertinent ad matrimonium ini-
tiatum cōfurmatū:⁊ ↄsūmatum:⁊ de
peccatis que circa hoc cōmittuntur
habes in sequentibus capitulis huius
ti.ꝑ totū.

Capitulum primum d̄ impedimē
to erroris persone.

RElinquet homo patrez ⁊ ma
trem ⁊ adherebit vxori sue:
⁊ erūt duo ī carne vna:Gen̄.
2°.q̄ verba referens christus phariseis
vt habetur Math.19.Instituit matri
monium vt esset sacramentum eccle-
sie:quem statuz approbauit ī nuptijs
se reperiens:quas miraculo nobilita
uit.Et tria insinuauit in dictis verbis
Primum est impeditio matrimo-
nij que resecatur:quia reliquet homo
patrē ⁊ matrem.i.vt nunq̄z cōtrahat
cum talibus. Nullo enim tēpore mū
di licuit cum matre filiū: vel filiaz cū
patre ↄtrahere.Sed ī ꝑncipio ꝓpter
paucitatē licuit viro ↄtrahere cū ger
mana:⁊ in ꝓcessu tꝑis ꝑ legem diui-
nam additi sunt quidam gradus:⁊ ꝑ
legem canonicaz alij gradus ⁊ alia ī
pedimenta:quoꝝ quedaz impediunt
quedam etiaz dirimūt: ⁊ de his ꝑmo
aget. Secundū est contractio eius

que insinuatur quia adherebit vxo-
ri sue: quod fit contrahendo cum ea. Et primo quidem per verba de futuro per sponsalia. 2º per verba de presenti: et tunc adheret consensu. 3º per copulam carnalem: et tunc adheret corpore: et de his subsequenter agetur.

Tertium est affectio eius ad quem ordinatur: quia erunt duo in carne vna idest ad illud opus. scilicet ad procreandum prolem: que communiter vna est: quam etiam tenentur nutrire et moribus instruere: quod fieri non potest sine mutua cohabitatione et ideo de ipsorum coniugatorum conversatione agitur. s. in sermone precedenti.

De impedimentis matrimonij.

Impedimenta que. s. impediunt contrahendum matrimonium vel dirimunt iam contractum continentur in versibus immediate supra positis. Error etc.

De impedimento erroris.

Est ergo primum impedimentum error: sed notandum quod est triplex error. s. persone fortune et conditionis. Primus ergo error dirimit matrimonium: et hoc nisi cognito errore ratificaret dictum matrimonium. Cum ergo de essentia matrimonij sit consensus viri et mulieris in alterutrum: per verba expressus: vbi est error persone: puta si Johannes dicat se esse Petrum, nullus est consensus. Nam qui errat non consentit. ff. de iur. et fac. ignor. l. si per errorem: et errantis voluntas nulla est. C. de iur. et facti igno. l. cum per testam. ergo sequitur quod non sit coniugium quod talis error persone dirimat matrimonium. Probat Petrus de palude in 4º dicens sic: Error qui respicit id quod est de substantia matrimonij sicut sunt persone que sunt materia quo ad substantiam matrimonij dirimit matrimonium de iure diuino quia non potest facere ius humanum quod illa in quam non consensi sit vxor mea: quia sicut non est matrimonium: nisi per consensum: sic non est matrimonium cum ista: nisi per consensum in istam. Sed si errat quis in persona intendens cum vna contrahere: et alia sibi presentatur loco eius non consensit in illam: vnde nec vxor sua est: sicut nec Lya fuit vxor Jacob: cum illam primo cognouit vxorio affectu: quia intendebat ad Rachelem. Sed postquam cognouit Lyam esse ratum habens et in illam vt vxorem consentiens facta est vxor. Sic et quilibet errans aduertens de errore potest ratificare et contrahere cum qua prius non intendebat.

De impedimento erroris fortune.

Error autem fortune et qualitatis puta si credit contrahere cum diuite vel virgine: et inuenit pauperem vel corruptam non excludit consensum: nec per consequens dirimit matrimonium: Tho. in 4. di. 30. et 29. q. i. §. his ita. Error vero nobilitatis vel dignitatis: si redeunt in errorem persone impedit matrimonium aliter non. Exemplum in filio regis vel primogenito: cum quo aliqua intendit contrahere: et presentatur sibi ciuis loco predicti: vnde non tenet: sicut econuerso de filia. Tho. in 4º di. 30. Idem Ricar. dicens quod si erratur circa subiectum nobilitatis non tenet: vt cum quis intendit contrahere cum filia regis et sibi presentatur loco eius filia ciuis. Sed si errat circa nobilitatem subiecti tenet vt cum contrahit cum persona sibi nota: quam putat regalem habere dignitatem: et non habet. Petrus de palude

distinguit de errore persone q̄ ad for tunā et qualitatē: et dicit sic ꝙ ii error est absolutus: quia talis error non ca dit super aliqd qd sit de essentia ma trimonij: ideo non impedit nec diri mit nec iure diuino: qꝛ concurrunt es sentialia: nec iure humano: qꝛ nō in uenitur statutū: vt contrahens cum paupere quem credit diuitem: et h'i impedire habeat. Sed si sit error cō ditionatus. i. si contrahit cū ꝯditione que sit honesta et possibilis: ea existen te staret: non stante nō staret: puta cō traho tecum si tu es diues vt ego: vel ita vt dictum est mihi: vel si dabis mi hi tantam dotem.

De impedimento erroris. s. perso ne conditionis.

Ca. 2.

Secundū impedimentum est error circa cōditionē persōe vtꝫ. s. seruilis vel libere con ditionis sit. Circa qd tria sūt notāda. Primū est ꝙ si error est par] cō ditionis: vel etiam melioris q̄ꝫ sua: pu ta seruus contrahit cuꝫ serua: quam putabat liberam: vel contrahit cum libera quā putabat seruaꝫ talis error non dirimit matrimonium quia non decipitur. 29. q. 2. si quis liber. Raim. Tho. Pe. Gof. et Inno. Si tamē mu lier ignorasset seruitutem viri non es set matrimoniū. Secūduꝫ est ꝙ si liber: vel libera contrahit matrimo nium cum serua vel seruo ignorāter et nesciens cōditionē seruitutis nullū est matrimoniuꝫ: nisi postq̄ꝫ sciuit cō ditionem eius consensit in eum: vel verbo vel facto. s. carnalit' cognoscen do. 29. q. 2. si quis ingenuus. vel nisi i animo teneat ꝙ etiam cum illa con traheret si esset ancilla s3 Ric. Si ve ro non certitudinaliter sciuerit: s3 ex his que audiuit habuit ꝓbabilē opi nionem de seruitute: et cognouit eam non potest eam relinquere. Si vero habuit leuē et temerariaꝫ nō obstā te ꝙ postea exegerit debitum si certius sciuerit de seruitute poterit petē suaꝫ separationē. Itē si talis postq̄ꝫ sciuit seruitutem eius cum qua: vel cū quo contrahit consentit in eum debet per ecclesiam cogi alius qui. s. sit seruus ad assentiendū. Si tamen anteq̄ꝫ cō sentiret alter eoꝝ cōtraheret cu alio vel alia teneret istud vltimum. Guil. Hostiē. et Ricar. in. 4. di. 36. dicunt ꝙ nō ē ibi matrimonium: sed tenet' rōe ꝓmissionis facte: et ideo ecclesia com pellit cuꝫ illa remanere: vt denuo cō trahat matrimoniū: si vꝫ nonduꝫ cō traxit cum illa de p̄nti. Tertium ē ꝙ si liber vel libera scienter contra hit cū seruo aut serua: tenet matrimo nium. 29. q. 2. si quis. Et in hoc casu ꝓ les seqt' matrem de iure communi q̄ꝫtum ad ꝯditionem seruitutis vel li bertat]: ex' ō nat. ex. lib. ven. c. i. s3 Pe. et Ric. in. 4º. di. 36. Pe. de pal. dicit in 4º. hoc esse verum de iure communi si tū sit consuetudo in ꝯtrariū t3 con suetudo. Jo. an. dicit ꝙ de consuetu dine potest induci ꝙ in h'i filius seq' tur patrem. s. quo ad libertatem Et idem si esset municipalis lex: et hoc vi det' esse in partibus italie. Nam nati ex ancillis et liberis viris fornicarie sunt liberi: q̄ꝫtum ad honores et digni tatem sequunt' patrem: de consuetu dine tamē sp̄eali aliquaꝝ terraꝝ par tus seqt' deterioris ꝯditōis parēteꝫ

siue sit pater:siue mater. Sz si pater
post perfectum matrimonium se ven
diderit nolente vxore:quod facẽ põt
sm Ric.tunc partus sequitur matrẽ
si ipsa est libera. Si vterqꝫ est seruus
ꝛ diuersoꝝ dñoꝝ:fiet diuisio liberoꝝ
sm numerum. Et si vnus est tantum
ille penes quem remanebit recõpen-
sabit aliꝫ dño precium iustum. Itẽ
nota ꝙ serui inuitis dñis possunt cõ-
trahere matrimonium: extra de con
iu.seruo.c.i.Quis dñi eoꝝ possent ta
les vendere:quia ex contractu ma-
trimonij non amiserunt ius suum su
per eos. Non tamen in partibus ita
remotis debent mittere vel vendere
ꝙ impediatur vsus matrimonij cum
coniuge sua. Si autem serui de volũ
tate dñoꝝ cõtraxerunt:tunc non pñt
dñi precipere aliquid in preiudiciuz
redditionis debiti. Unde magis obe
dient coniugi debitum exigenti ꝙ do
mino aliquid imperãti: Ricar. vbi.s̃.

De seruitute sequẽti matrimo
nium per verba d presenti con-
tractum. Nõ ꝙ que dicta sunt .s̃.
videntur habere locum quando ser-
uitus illa preuenit cõtractum matri-
monium altero coniugum libero et
ignorante seruitutem consortis. Sci
endum igitur ꝙ contracto matrimo
nio de presenti:et multomagis cõsũ-
mato non potest vxor facere se seruã
alterius inscio ꝛ inuito viro vel igno
rante iure diuino:quo dicitur Gen̄.
3°. Sub viri ptãte eris:et ipse dñabi-
tur tui. Secus est autem iure ciuili:qꝛ
est socia et nõ subiecta imo sui iuris.
Uñ sm ius ciuile videt̃ ꝙ se vxor pt
facere ancillam alterius. Theologi.
tamen dicunt oppositum. Et si qdez
illa subiectio quã ponit scriptura ẽet
tãtũ iudicialis:abolita esset p christũ
ꝛ ius ciuile oppositũ:sed qꝛ naturalis
est ꝛ moralis rõni recte concordans
repetita in nouo testamẽto:ideo veri
us est qḋ dicũt Theologi. Marit᷒ tñ
põt se seruũ facere:sicut caput vxoris
ꝛ ideo sui iuris. vnde ipsa inscia ꝛ in
uita põt se seruũ facere. Tenet̃ tamẽ
reddere debitum vxori talis:ꝛ potest
exigere etiã dño suo prohibente. vbi
etiam attendendũ est ꝙ cũ dicitur ꝙ
aliqs põt se in seruũ dare.i.venunda
re se ad precium participãdũ: al's do
natio non valeret:quia donatio exce
dens quingentos solidos.i.aureos re
putat̃ imẽsa iure ciuili:ꝛ quatenus ẽ
vltra eatenus non est valida. Q si
esset res indiuisibilis forte totum vici
aretur. C.de dona.l.siquis. Sz liber-
tas est res inestimabilis ꝛ indiuisibi-
lis:vnde dare se in seruum est immẽ-
sa donatio ꝛ non valet. Ex hoc autez
ꝙ quis post matrimonium contra-
ctum de pñti:siue consummatũ: siue
nõ venũdat se: nõ p̃iudicat̃ matrimo
nio:qꝛ seruitus supueniens ñ dirimit
ipsuz:nec per hoc vxor efficit̃ serua:
nec libẽi eoꝝ efficiunt̃ serui:qꝛ part᷒
seqt̃ ventrẽ nõ ergo preiudicat̃ vxo
ri etiã si taceat:qꝛ prohibere non põt:
etiã si ꝯsentiat:quia nõ consentitur vt
ipsa sit ancilla:sed vt ille seruus sit:ad
quod nõ sequit̃ ipsã fieri ancillaz:cuz
possit habere seru᷒ vxorem liberam.
Nõ tñ ꝙ vbi ẽ ꝯsuetudo:ꝙ cõtrahẽs
cũ seruo fiat serua valet. Nã sicut ius
scriptũ potuit inuenire nouum modũ
seruitutis:ita ius nõ scriptũ quod dr̃
ꝯsuetudo:ita ẽt vt mulier alteri᷒ terre
liget̃ eoipso ꝙ contrahit i terra tali

ↄsuetudine affecta: tū qꝛ sortit̄ forū tum quia vt veruȝ domiciliuȝ seqtur viri. Sed si mulier ignoret eum suū aut talem cōsuetudineȝ nō ligaretur quia statuta ciuitatū nō ligāt ignorātes ea: nec consuetudines: de consti. c. i. li. 6. Hec omnia Petrus de pal. ī 4º di. 36.

Dn̄s non potest ꝓhibere copulā carnalē seruoꝝ coniugatoꝝ simpliciter.

De carnali copula talis coniugij scȝ seruorum vel alterius serui eoruȝ. Nota primo q̄ si dn̄s talis serui vel serue prohibeat copulam vl' actū coniugalem: si sine causa prohibet nō auditur. Neminem enim audit. i. ex audit pretor sine causa: non auteȝ pōt matrimonium seruis prohiberi a dominis vel actus eius sine causa: nec tenentur in hoc eis obedire. Aut prohibet hoc dominus cum cā: puta qꝛ indiget seruitō suo: ꝛ tunc distingue: qꝛ aut dn̄s consensit in coniugiū: ꝛ tunc etiam non auditur nec potest etiaȝ ꝓhibere. Aut non consensit: ꝛ tunc debet dn̄o obedire ꝛ non coniugi: cum non potuit se obligare: nisi saluo iure alterius. Ubi tamen posset vtriqȝ satisfacere: ꝛ sibi ꝛ coniugi de actu cōiugali ꝛ dn̄o suo de seruitio cōpetenti posset vtrūqȝ facere ꝛ debet dominus permittere. Sed si vadit ad loca remotiora ꝛ indiget tali seruo tūc seruandum qd̄ dictum est: vel vendat in illis partibus vbi est coniux si potest. Secūdo nō q̄ cū qs scit se seruum esse si credat aliuȝ vel aliā cū qua cōtrahit scire esse talem. s. seruuȝ qui tn̄ sit liber: aut qꝛ affectuose ita diligitur q̄ etiam consentiret si sciret esse taleȝ excusaretur a peccato: ex quo vxorio affectu cognoscit vel cognoscit': al's si sciat non tenere matrimonium fornicat' quousqȝ aliū certiorauerit ɗ sua conditione: ꝛ ille nihilominus consentiat in eum vt coniugem. est autem in eiꝰ ꝑtāte qui ignorabat hoc postq̄ sciuit ratificare seu consummare dictū matrimoniū. Tertio nō de libero nesciente esse seruuȝ vel seruā: cū quo vel qua contrahit: ꝛ quidē q̄diu credit coniugem libeꝝ vel liberaȝ: licet nollet consentire si sciret: tandiu excusat' a peccato: vt Jacob in facto Lye propter ignorantiam facti ꝓbabilem ꝛ filij erunt legitimi si fit in conspectu ecclesie contractum matrimonium. Quarto nō q̄ cū oritur dubitatio vel questio de tali matrimonio quid agendū. Sciendum q̄ est differentia īter sciētiā ↄscientiā ꝛ scrupulū circa talem materiaȝ. Nam scientia quidē que habet euidētiaȝ: ꝛ non est nisi veroꝝ: qm̄ q habet de impedimento: siue seruitutis: siue alterius impedimēti dirimentis nullo cogente nō potest reddere aut petere debituȝ: quin aut sibi preiudicet: si ī ipso erat matrimonium ratificare: aut peccet: si in ipso non erat matrimonium ratificare: vl' erat: sed non intēdit ratificare ꝑ hoc. Qn̄ vero de hoc habet ↄscientiam: et si non scientiam de impedimēto idest firmaȝ crudelitatem habet de hoc impedimento q̄uis clare nō sciat ligat' sua cōscientia erronea: nec refert vtrꝫ leui vel ꝓbabili cā moueat': qꝛ etiam contra consciētiā erroneā: nec debet cuiusq̄ hominis ꝑcepto obedire: duȝ durat talis cōscientia: quia omne qd̄ est contra conscientiam edificat ad

gehennã. Sz quãdo hz scrupulũ con scientie.i.quia dubius est: ⁊ tunc si ex temeraria ⁊ leui causa: vt quia audi nit a paucis ⁊ leuibus personis debet deponere: qua deposita potest pete re reddere debitum. Si autem dubi tat ex probabili causa potest reddere quia in dubio debet quis obedire p̄ lato: sicut vasallus in dubio debz do minum suum iuuare.22.q.1.quid cul patur. sed non debet petere: quia ex poneret se periculo. Aug. Tene cer tum ⁊ dimitte incertum. Non peten do enim certum est ꝙ non peccat: et hec distinctio habet locuz in omnibꝰ ĩpedimentis que similiter impediũt matrimoniuz vel actum eius: quo ad personã que habet noticiaz. hoc eniz faciat psona ꝟm dictaz distinctionez: vbi nõ vult matrimoniũ ↄsummare: al's sibi piudicat ⁊ peccat. Sz quid iuris: si de hoc lis pendeat in foro iu diciali. Dicit Hosti. etiam si sit certus ppter dubiũ euẽtum potest reddere ⁊ petere debitũ affectu ↄiugali cogno scendo non vt liberã nec vt ancilla: sz vt cui questio status mouetur. vnde ppter primũ nõ peccat: ppt̄ secũduz nõ sibi piudicat: maxime si ab eccl'ia vrgeatur. Et magister sñiaꝝ in.4.di. 36.di. dicit ꝙ reddere debet si vrget̄: qd etiam videt̄ in gradibus humana lege phibit]: ⁊ p ↄñs in impedimento seruitutis in quibus ecclesia q̃ statuit quando vult destituit ⁊ dispẽsat: non autem in gradibus diuina lege phi bitis in quibus ecclesia forte nihil põt Sed ista opinio quo ad p̄mum non valet: quia ecclesia quãdo p̄cipit de bitum reddi lite pendente non intẽ dit dispensando matrimoniũ facere: si non est. Nam si intenderet facere matrimonium: aut hoc esset vsq3 ad tempus sñie: ⁊ hoc nihil est: quia ma trimoniũ non potest fieri ad tempus aut simpliciter: ⁊ tunc postea non dis soluetur. Si etiam hoc intenderet ñ posset facere vt ille qui non est verus maritus: sit verus maritus cõtra vo luntatem suam. Unde non refert si ue questio moueatur: siue non: vt de resti. spo. litteras. Sed distinguendũ vt.s̄. dictum est immediate. Item qa dictum est.s̄. quia in huiusmodi quã do est dubium debet obedire: scilicet in reddendo debitum. Precipit eniz hoc papa in tali dubio per decre. inq sitioni. extra de sen. excom. Posset eti am dici ꝙ circunscripto etiam prece pto pape idem esset faciendum: quia si aliqd est ita dubium ꝙ vna pars ẽ certa: alia dubia: an sit peccatũ debz tenere certuz ⁊ dimittere incertuz: qa qñcũq3 põt se liberare a pericl'o pec cati tenet̄. Uñ manifesta ẽ rõ quare non debet petere: qa certum est ꝙ ñ petere est licitum. Est autem dubiuz vtꝝ petere sit peccatũ: sz in reddẽdo non est sic: q2 vtrũq3 est dubiũ: q2 si ẽ matrimonium: negare est iniusticia si nõ est matrimonium: reddere ẽ lu xuria. Sed non est equaliter dubiuz hinc ⁊ inde: q2 presumptio est pro ma trimonio quousq3 cõtrarium pbetur vñ reddere tenet̄ debitum. Si autez esset equale dubiũ hincinde: puta q2 si vna esset sñia prolata p matrimo nio alia contra: ⁊ neutra trãsisset in rem iudicataz adhuc: q2 nullus debz spoliari re sua: siue possessione: imo spoliatus oĩno est restituẽdus nisi p bationes ĩ contrariuz sint ĩ promptu

Inde est q debet reddere debitum: etiam si sit gradus insolubilis et indispensabilis: vt filie et patris vel filij et matris: qn petes est in possessione: vel cum est spoliatus absq auctoritate iudicis. Et no q error huiusmodi conditiois ipedit ex statuto ecclesie: que etiam posset statuere q non dirimet sicut posset statuere q error fortune dirimeret: cu tamen non dirimat vt dictum est. Pe. de pal. in. 4.

De impedimento voti solenis. Ca. 3.

Tertiu ipedimetu est votum solene: non autem simplex. Sigs. g vel siqua hz pfessionem tacitam vel expressam alicui de religionibus approbatis: tale votum impedit matrimoniu cotrahendum: et dirimit cotractu. Un contrahedo nullu est: et incurrit excoicatoz: ex de consan. et affi. eos. in cle. si autem fecisset professionez in aliqua regula non approbata: vel etiam in regula tertij ordinis: siue bizocharz sancti Dnici: vel beati Francisci: no videt q illud habeat dirimere contractu: tame contrahendo peccat mortalit. Qtuis aute simplex votu qtucuq sit publicu no dirimat matrimoniu osumatum impedit tame cotrahendu: et etiam consumadu iam contractu. Unde talis otrahendo peccat mortaliter: etiaz si intenderet no cosumare sz religione ingredi: quia facit cotra iura: di. 27. si vir. Et qr exponit se periculo frangendi votum post contractu adhuc remanet obligatus ad obseruadu cu possit ante osumatoz. Unde consummando iterum peccat mortalit. Ric. in. 4. di. 38.

De impedimento cognatiois. Ca. 4.

Quartum impedimentu est cognatio: et quia istud est plixius ceteris: ideo in vltimo reseruabit: quere i ca. 14. 15. et. 18.

De impedimeto criminis. Ca. 5.

Quintum autem qd sequit est crime: vbi nota q tria sut crimina que impediunt et dirimunt iam cotractum. Primum e siqua mulier: vel ecotra machiata fuerit in morte vxoris alicui: et ipsaz cu effectu occiderit animo habedi viru illi i suu: et similiter q machinat fuerit: et cum effectu occiderit virum alicuius mulier vt habeat ea in vxore: tales si cotraxerut sunt penitus separandi: qr i fornicatioe sunt. 31. q. i. si quis viuente. Et licz aliqui vt Ric. in 4. di. 35. hoc intelligat cum inter eos fuerit comissu adulterium: du primum stabat coniugium: verior tame est opinio Inno. et Hostie. dicentium q sola machinatio mortis cu effectu etiaz sine adulterio dirimit et sufficit ad dirimendu. Idem etiam si pcepit vel mandauit vl consuluit iterfici eo animo vt haberet vxorez ei in suam vel viru in suum vir: etiam si hoc faceret pter infidelez que postea induceret ad fidez: et couerteret secudu Uber. Hug. et Ricar. sed ex odio: vel in bello: hoc no habet dirimere vel ipedire matrimoniu: ex o conuer. ad fi. Laudabile. Et similiter siquis vel siqua non mandauit nec consuluit nec precepit interfici aliquem: tamen

interfectum illum habet ratuz: vt habeat in virum suum vel in suam vxorem: talis ratihabitio non comparatur mandato: et si hoc non habet dirimere matrimonium sequens. Secundum crimen est adulterium: et hoc scz quando adulterantes prestant sibi fidem promittendo vel dando siue iurando q cotrahent: et hoc siue ipsa adulterina comixtio fuerit inter eos ante predictam promissionem: siue postea: dummodo stante prio matrimonio. 31. q. i. relatum. Quando autem interuenit nuda promissio non i fide nec iuramento firmata: sed simplex et adulterina comixtio ante vel post vtrum hoc habeat dirimere cotractum postea matrimonium super quo fuit promissio. Ricardus. in. 4. di. 35. dicit aliquos tenere q dirimat aliquos tenere q non dirimat: et nullam alteri prefert. Unde in hoc casu videtur q esset dominus papa consulendus vel petenda dispensatio ad cautelam: nec faciliter dirimendum. Si autez adulterina pollutio prius vel postea non interuenerit qnuis dederint sibi fidem de contrahendo: per hoc non impeditur matrimonium sequens inter illos soluto primo ex de eo. q du. i ma. qua pol. per adul. c. vlt. grauiter tamen peccauerut sz Ricar. Item siqua coniugata puta Berta se cognosci ab aliquo permittat hac promissioe fide vallata exacta et recepta q post mortez viri sui ille adulter ducet in vxorem eam de qua sibi consulet quedaz persona ipi Berte coiugate familiaris et propinqua intendens et probabiliter credes q cosulet de ipsa Beta motuo viro Berte si adulterat cu ea postea contrahat cum ipsa ex eo q illa cosuluit et sic ille pmiserat nulluz e matrimonium sed dirimedu: quia in fraudem factuz est: et fraus et dolus nemini debent patrocinari: extra de imu. eccle. aduersus. Secus si alia intentione faceret. Ric. in. 4. di. 35. Tertium crimen est quando durante matrimonio contrahit de facto cum altera. et hic no diligenter q ille qui hz vxorez et ipsa viuente ducit aliam de facto: aut ista scit istuz habere vxorem: aut non. Si quando contrahit cum ipso sciuit q habebat vxorem aliam: non potest cum illo esse matrimoniu: etia si mortua prima vxore de nouo otrahat. Et idez iuris est si nesciuit qn cotraxit: sed postea ipsa prima vxore illius adhuc viuete sciuit et permisit se cognosci ab eo cum quo contraxerat Si vero ab initio quando contraxit nesciuit illum habere vxore: et semper stetit in ipsa nescietia vsq ad mortez vxoris illius: sed post mortem scit est in ptate illius ignoratis matrimonium ratificare vel diuortiuz petere: ita tamen q postqz sciuit: et se cognosci pmisit no poterit diuortiu petere: alr petere poterit si vult: ex de eo q dux in ma. c. i. et c. veniens. et de coiug. ser. proposuit. 34. q. 2. si virgo. Et quod dictum est de viro ducente secundaz vxorem de facto: idem intellige per totum de muliere ducente 2m virum vel marituz d facto. Si aute mortua ia pma vxore vir non cognoscit illaz secudaz adultera carnaliter que secu ignoranter contraxerat: sed ipse ducat tertia sz Hosti. debet manere cuz tertia: qnuis etiam postea cognoscat

scd̃am: qꝛ p̄ma viuente ꝯsensus habitus cū secunda nullus fuit: ꝛ sic non impediunt ꝯsensum tertie: gn etiam si post mortē p̄me cognouit carnalit̄ scd̃am que fuit ignorans istuz hūisse vxorem: ꝛ nunc etiam ignorans est: ꝛ vir ipse contrahat cum tertia: adhuc remanebit cum tertia. Idem de muliere erga virū. Dicit̄ aūt mulier inscia ſm Hosti. quando hꝫ iustā cām ignorandi: vt qꝛ vir de remotis veniens asserebat se non hr̄e vxorem: extra de spon. cum in apostolica. Ideo autem inscia non cōmittit adult'iuz: qꝛ sine dolo cōmittit̄. 34. q. 2. i lectuz Jo. an. in oib⁹ p̄dictis.

De disparitate cultus.

Capi. 6.

Sextū impedimentū ē cultus dispitas. i. fidei inter ꝯhētes vbi nota tria puncta. Et primum ꝙ fidelis contrahens cū iudeo vel pagano vel cathecumino nōdum baptizato non est vez m̄rimōium: ꝛ sic nullū est. 28. q. 3. §. ex his. ſm Tho. Alber. Pe. Rai. ꝛ Ricar. Spōsalia autem possunt contrahi a fideli cum infideli cū hac conditione si ī fidelis conuertat̄. 28. q. i. non oportz. Secundum est ꝙ catholico contrahente cum persona heretica baptizata verum est matrimonium: nec dirimit̄ ꝑpter heresim: ꝙuis peccet scienter contrahens cum tali. Et similiter fideli contrahente cum fideli p verba de p̄nti: ꝙtuncunqꝫ alter eoꝝ efficit̄ hereticus iudeus vel paganus nō potest dirimi matrimoniuz: etiaz si adhuc non erat consūmatum. Tertium punctuz est ꝙ infidelibus contrahentibus cū infidelib⁹ matrimonium ꝙuis non sit pfectū ſm pfectōnē gr̄e nec ratum: tamen est matrimoniū in ꝙtum ē ordinatū ad prolem ſm perfectionem nature. vnde infidelis cognoscens vxorez propter bonum prolis: vel vt reddat debitū: nō peccat: Tho. in. 4°. ꝛ Ricar. ꝛ. 26. di. ꝯ deinde. Possunt infideles vnius ritus contrahere cum infidelibus alterius ritus: puta saracēi cum tartaris: nisi p aliqd̓ ius positiuū prohiberentur: quia tunc disparitas cultus dirimit. Et si vterqꝫ coniunx conuertatur ad fidem ratificatur matrimoniū: ꝛ non possunt ab inuicem seperari: etiā si contraxissēt cum consanguineis suis in gradibus prohibitis lege humana. s. per statutū ecclesie. Sed si contraxissent in gradibus prohibitis lege diuina: Leuit. i8. oportet ꝙ sepentur. Ricar. Itē ſm Jo. an. si pagani qui ſm legē suā cum pluribus vxoribus contraxerūt conuertantur cū vxoribus suis: cū p̄ma remanebunt alijs exclusis. Item si habuisset aliam vxorē quam repudiasset ꝛ viueret: si illa vellet conuerti ad fidē etiā tenetur ipsā recipere: ꝛ illā superinductā: ꝙuis conuersā ad fidē abijcere: imo etiaz si prima non vult conuerti ad fidē: ꝛ vult habitare cum isto sic conuerso sine contumelia creatoris: ꝛ sine hoc ꝙ ad infidelitatē inducat non potest ille ꝯuersus aliā recipere. Sed hoc est in potestate sua si vult cohabitare cū ipsa vel n̄. Si vero alter infideliū coniugatoruz conuertatur: pōt fidelis cōuersus cū infideli manere sub spe conuersiōis si eū in infidelitate obstinatū non viderit. Bene facit cōmanere: non tamen tenetur: sed potest eaz dimittere

quo ad cohabitationē: sȝ non pōt ali am ducē preter q̄ȝ in tribus casibus. Prim⁹ videlȝ si ꝯiunx infidelis vult cohitare cum fideli. ¶ Scd̄s si vult cohabitare sed non sine ꝯtumelia cre atoris. ¶ Tertius si infidelis fidelem ad īfidelitatem ptrahere nitit̄. Per quenlibet hoꝝ casuū soluit̄ mr̄imōij vinculum etiam anteq̄ȝ contrahatur aliud mr̄imonium: ⁊ tñ si añ ꝯtractuȝ mr̄imoniuȝ scd̄m: ali⁹ ꝯiunx ꝯuertē tur non liceret illi qui p̄mo ꝯuersus ē scd̄m mr̄imonium ꝯtrahē viuente illa: Ric. in 4°. Aliqui dicunt ꝙ non soluitur p̄muȝ nisi ꝯ̄hat scd̄m aduciente aliquo ex predictis casib⁹. Idem Pe. de pal. sed clarius. dicit enim ꝙ quo ad conuersum: cuȝ alter non cōuersus non vult cohabitare: vel cum iniuria creatoris: vel vbi pick̄ȝ ē sbuer sionis conuerso: an soluatur mr̄imōium est duplex opinio. Aliqui dicunt ꝙ statim soluitur matrimonium in quocunq̄ȝ illoꝝ trium casuum occur rente: ꝙ si conuertatur alter ad fideȝ anteq̄ȝ p̄mus conuersus cōtrahat aliud vel faciat votum tenetur primus ipse recipere illum postea conuersuȝ Et hoc ideo est: q꞉ licet vinculum sit solutum: adhuc tñ retinet vinculum sponsalium sicut tenet̄ ꝯtrahere cum illo: vel q꞉ blasphemia creatoris si ē perpetua soluit: al's non. Quando āt votum vel matrimonium tollitur: ñ videtur ppetua. Alij dicunt ꝙ nō soluitur mr̄imōium illō quousq̄ȝ ꝯ̄hat mr̄imonium scd̄m. Pōt enim imaginari ꝙ in mr̄imonio infideliuȝ non ē aliqd̄ reale vinculum d̄ mundo pluſ q̄ȝ in sponsalib⁹: cum non sit sacr̄ȝ añ baptismū: vñ ante baptismū vtriusq̄ȝ vel alterius ex statuto eccl'e pōt illud mr̄imoniuȝ solui: sicut sponsalia multis casibus soluuntur statuto ecclesie vnde sicut p mr̄imonium sequēs soluuntur spōsalia p̄cedētia: sic p sequēs mr̄imōnuȝ tollit̄ p̄cedēs ñ ratuȝ spō salib⁹ ꝯpatū: hec Pe. Et in h⁹ı casib⁹ qñ. s. alter ꝯiugum ꝯuertūtur ples eorum si ē in etate minori dȝ dari fideli non obstāte: ꝙ indigeat mr̄is obsequio ad educationē. Si autē est ī pfecta etate sequat̄ eum pentē quē vult Tho. in 4°. p oīa ⁊ Ric.

De impedimento violentie. Capi. 7.

Septimum īpedimētuȝ ē ius. violentia siue metus: qd̄ ex sui nā siue ꝯstōe eccl'e matrimonium excludit: q꞉ excludit consensum. Nota ḡ ꝙ est triplex coactio: q̄dam ē absoluta que fit per viꝫ: ⁊ ista non habet consensum animi in queȝ cadit coactio. Sȝ pōt esse coactio carnis ad aliud extrinsecū a quo trahit̄ psona inuita: ⁊ talis coactio qñ non consentit in mr̄imonio non efficit ita ꝙ etiā ex pte cogentis non ē mr̄imōium s̄m Tho. q꞉ mr̄imonium claudicare non pōt: si tñ postmoduȝ coact⁹ ꝯsentiret: ⁊ cogens in suo ꝯsensu maneret esset mr̄imonium: secus si mutaret voluntatē ipse cogens. Scd̄a ē ꝯditionata ⁊ p metum qui cadit ī cōstantē viꝝ: ⁊ ista coactio etiā excludit mr̄imonium: extra. e. platum. ⁊ c. ad audientiam. Dicitur at met⁹ cadens in ꝯstantē viꝝ q̄druplr̄. Primo. s. metus mortis. 2°. cruciatus corporis: extra. eo. cum dilecti. 3°. metus stupri. 4°. metus seruitutis. ff. e. l. nec timor. vnde vs. Excusare metus hos posse

puta q: nescis stuprũ siue stat⁹ verbe
ris atz necl. Cõcor. Tho. ꝛ Al. addẽ-
do: ꝛ dicit Ric. in. 4°. ꝙ ñ differt vtrũ
pdc̃a q̃ttuor fiant in psona nr̃a siue li
berorum siue vxoris: ꝙ talis coactio cõ
sẽsus per tale metũ mr̃imonium ĩpe
dit q̃tuz ad iudiciũ dei: ꝛ q̃tuz ad iu
dicium eccl'e: ẽt si essz ꝯsensus interi-
or in mr̃imonio. q̃uis. n. ꝯsensus inte
rior sufficienter cogi non possit: tñ p
pdictum metũ tã vehemens inducit
ꝙ multum in ipso diminuitur ò rõe
voluntarij: ꝛ iõ nec dñs nec eccl'a vo
luerunt hoĩem p talẽ ꝯsẽsum eẽ liga-
tum: ꝛ rõ est duplex. Una est: q: mr̃i
moniũ significat ꝯiunctionẽ Christi
ꝛ eccl'e q̃ fit per liberum amorẽ. Alia ẽ:
q: talia mr̃imonia malos exit⁹ hñt
q: qd̃ quis non diligit facile contẽnit
20. q. 3. presens. Potest etiam dici sm
aliquos ꝙ ecclesia aliquo modo ĩsti-
tuit: vt persona mõ predicto coacta
sit illegitima durante predicta coacti
one ad ꝯhendum cuz illa ad quã du-
cendã cogitur. Sz vtrũ mr̃imonium
ꝯctum per ꝯsensũ metu coactum ra
tificet' p ꝯsẽsum sequẽtẽ tacitũ. rñdet
Ric. in 4°. ꝙ mr̃imoniũ ꝯctum p cõ-
sensum coactũ metu cadentẽ in ꝯstã
tẽ virum: aut ẽ coactũ p coactionẽ ꝯsen
sus viri vel mulieris vel vtriusq: si-
mul. Si primo mõ iste qui liber est li
gatus est alter non: si postea tacite cõ
sentiat ꝛ libere psona ligata in ꝯsẽsu
pstino psistente: verum efficitur mr̃imo
nium: ꝛ tunc vterq: ligat⁹ ẽ: q: q̃uis
tacit⁹ ꝯsẽsus per se non sufficeret: tñ suf
ficit cũ expssione exteriori q̃ pcessit.
Si ãt psona ligata resiliuit a ꝯsensu
añ sequentẽ ꝯsensũ alteri⁹: tunc disti-
gue: q: aut ꝯtraxit mr̃imoniuz aliud:

ꝛ tunc dico ꝙ illud scd̃m mr̃imoniũ
tenet: q̃uis peccauerit ꝯtrahendo si
ꝯgruo tpe ipse non expectauit liberũ
ꝯsensuz alterius tacituz: aut expressũ
aut non ꝯxit aliud mr̃imoniũ: ꝛ tunc
sm iudicium ecclesie psumetur in eo
dem ꝯsensu remanẽ: q: que ĩ aliquez
semel ꝯsensit ampli⁹ non poterit disẽ
tire: ꝛ ali⁹ non negauerit suũ pmũ cõ
sensum pñtẽ: ex ò despõ. impu. de ill'.
Scd̃m tñ iudicium dei non est veruz
mr̃imoniũ: q: tale non põt eẽ sine cõ
sensu mutui ꝯsensus interioris. Si ãt
vtraq: fuit coacta: tunc ad hoc ꝙ sit
verum mr̃imõiũ: reqrit' nihilomin⁹ no
uus ꝯsensus ex vtraq: pte: sz nõ noua
exterior expssio. Ad pmũ in oppo
sitũ: vbi sic se aliq̃ duo reqrunt p cã
alic⁹ effect⁹ non causãt effectum nisi
mul ꝯiuncta. Cuz ãt ad causãdũ mr̃i
monium reqrat' ꝯsẽsus de pñti ĩteri
or ꝛ ei⁹ expressio exterior non efficiẽt
mr̃imonium diuisiz: g̃ sequens tacit⁹
ꝯsensus cum expssione exteriori q̃ p-
cessit non efficiunt mr̃imoniuz. Et nõ
ꝙ si mulier p⁹ ꝯsensuz coactuz carna
liter cognoscatur si hũit oportunita-
tem reclamãdi psumitur tacite ꝯsen-
tire in mr̃imonio: ꝙ si coacta fuit p
vim absolutã vel metu sufficiente nõ
est mr̃imonium. Sz si non fuit suffici
ens met⁹: tunc in iudicio exteriori p-
sumitur p matrimonio: si tñ ṽe non
ꝯsensit nõ fuit mr̃imoniu: etiaz si ha
buit opportunitatẽ reclamãdi: Pe.
ꝛ Ric. Tertia coactio ẽ ꝯditiona-
ta p metum insufficientẽ qui. s. nõ ca-
dit in constantez virum: ꝛ ille non exclu
dit mr̃imonium. ff. e. l. neq: timorem.
Nota etiam ꝙ parẽtes non possũt
cogere liberos ad contrahenduz nec

gñalr nec spalr cũ aliq̃: q₂ in mrĩmonio reqrit ↄsensus maxime liber: respectu ppetue obligationis que ibi ↄ̃bitur: ex̃ de spon. reqsiuit. Parẽtes ãt non temẽ iurant ppter h̃ mrĩmonia filioꝝ: q₂ ex nã ipsi᷒ ↄ̃ctus intelligit̃ ipsa ↄditio. s. si ipsi liberi ↄsenserint: ⁊ ipsi pentes obligant̃ ad inducenduꝫ eos: Pe. Itẽ si mulier q̃ allegat metũ stetit p ãnũ ⁊ dimidiũ cũ marito aut ẽt minori tpe: dũ tñ tm̃ sit ꝙ iuxta arbitriũ boni viri p̃sumendũ sit p ↄsensu non dꝫ postea audiri: extra de spõsa. c. ad id. Guil.

De impedimento ordinis.

Capi. 8.

O Ctauũ impedimentũ ẽ ordo s. sacer: vt subdiaconatus ⁊. s̃ vbi nota tres conclusiones.

Prima ẽ nullus ex mĩorib᷒ ordĩb᷒ impedit matrimoniũ ↄ̃hendũ: nec dirimit ↄ̃ctum: nec impedit vsus ipsius mrĩmonij si talis ↄ̃hat: lꝫ tñ ↄ̃hens cũ vnica virgine cleric᷒ in minorib᷒ retineat p̃uilegiũ si vestẽ ⁊ tonsuram deferat clericalẽ: ex̃ de cle. cõiu. c. i. li. 6. non retinet beneficiũ ecclesiasticum: nec recipe põt. Clerici igr̃ in minorib᷒ ↄstituti bene pñt ↄ̃here nisi sint religiosi ⁊ pfessi tacite vel expresse.

Scõa ↄclusio est ꝙ ordo sacer hꝫ implicitum votũ solenne ex ↄstitutõe ecclesie: ⁊ ideo existens in sacris si ↄ̃hit mrĩmoniũ nullum est: di. 32. siqs ⁊. c. erubescant. Adeo hoc veꝝ est: vt nec ẽt greco cui licitũ est vti cõtracto sit licitum in sacris constituto cõtrahere ẜm Io. an. in nouel. ⁊ Ricar. in 4°. ⁊ plr̃es alios. Vñ ista ẽ dr̃ia int̃ cõstitutos in sacris ecclesie occidentalis ⁊ ↄstitutos in sacris eccl̃ie orientalis. nã p̃mis non lꝫ vti ↄtracto ante susceptũ ordĩeꝫ: sꝫ scdĩs licꝫ vti ↄtracto añ ordinẽ sacrũ susceptum. 31. di. nicena. Qui ↄtrahit in sacris est excõicatus. Qui ẽt dicit ꝙ cuꝫ continentia sit annexa ordini sacro ex statuto eccl̃e: iõ q₂ ordinat̃ ad ipsũ lꝫ non intendat cõtinere: nec se ad continentiam obligare: nihilominus obligat̃ ad continentiam ẽt in foro ↄsciẽtie: q₂ ecclesia bñ põt ĩhabilitare ad mrĩmoniũ ignorantẽ ⁊ inuitũ: sicut ⁊ seruũ frigiduꝫ ⁊ h᷒i ⁊ p eandẽ rõnẽ. Siqs ante ãnos discretionis ordinet̃ in sacris ad ↄtinentiã obligat̃: ẽt si in cunis ordinet̃ p̃supposito ꝙ recipiat characterẽ: q₂ obligat̃ ex statuto ecclesie non ex voto suo. vñ si talis ↄ̃hit non tenet mrĩmoniũ: sꝫ ordo dirimit ipsũ. hec Pe.

Tertia ↄclusio ẽ ꝙ q̃uis ordo sacer p̃cedens ↄ̃ctũ mrĩmoniũ dirimat illud: si tñ ordo seq̃t̃ mrĩmoniũ ↄ̃ctũ non dirimit ipsũ: vt in ex̃ ua. Io. 22. ⁊ si sciente vxore ⁊ assentiente ordinat̃ in sacris tenet̃ ad ↄtinentiã vtꝗ: ita ꝙ p᷒ mortẽ viri non põt ↄ̃here. intelligit̃. n. tacite cũ viro pfessa ↄtinentiam. Si ãt ordinatus inuita vxor est: vel sciente fcm̃ ⁊ ius ignorãte: ipso tñ sciente ius dꝫ cogi p iudicẽ ad ingressũ religiõis si nondũ ↄsũmatũ ẽ mrĩmoniũ cũ sic illa possit cũ alio cõtrahere: si ad hoc non põt: vel ẽt si cõsũmatum ẽ mrĩmoniũ: dꝫ exut᷒ beneficio clericali restitui vxori: et si eẽt eps imo ⁊ papa ẜm glo. decre. Et hoc si mulier sic petit: ipse tñ exigere ñ põt debitum: sed reddẽ tenetur. Tho. et Petrus in 4°.

De impedimento ligaminis.

Capi. 9.

N Onũ impedimẽtũ est ligamẽ vz qñ qs alteri ɔiugi est per verba de pñti obligat⁹. Tal' n̄ ea viuente alium recipe non põt q̃z tuncũq̃z recesserit alter ꝛ diu stete: it: ꝛ nihil audiuit de eius vita vel morte dz expectare quousq̃z hẽat sufficiẽtez noticiam de morte ei⁹ vel ingressu re ligionis si nondum erat mr̃imoniuz ɔsũmatũ: nec ẽ vez qd qdã dicunt q̃ suffic̃ expectare p septẽniuz. Alĩz.n. tps p̄finitum ẽ: al's ɔhens cũ alio ad ulterium cõmittit: ex̃ de spõs.lz. Sed nec antiquo tpe potuit fieri nisi p di uinũ reuelationis instictuz: vt fuit in p̄riarchis: ex̃ d diuoꝝ. gaudem⁹. Põt tñ alter ɔiuguz añ carnalẽ copulã al tero inuito religionẽ intrare: ꝛ rema nens in secl'o postq̃z expectauit igres sum religiõis p ãnum: ita. s. q̃ sit pfes sus: tunc remanebit liber q i secl'o re mansit ad ɔhendum cum alt'o. Post mortẽ vo alteri⁹ ɔiugis alter nubere põt cui vult: et in tpe luct⁹ sine pena i famie. Q si alligat⁹ alteri p verba d pñti tm̃: et absq̃z ɔsũmatõe mr̃imonij ɔhit cum aliq̃ nll'm ẽ. Sed si alligat⁹ p̄mo erat per vba d futuro seu p spõ salia: ꝛ cum scda ɔhat per vba de pre senti remanet cum scda. N. 2⁹. nota q̃ si mulier credit viꝝ mortuuz ꝛ ɔhit cum alio: si hoc credit ex pbabili cã ppter ignorantiã facti excusat: ꝛ filij siquos suscepit iudicabuntur legiti mi. Si tñ postea de viri morte dubi tet: dz quidẽ reddẽ debitum: sz nõ exi gere: ex̃ de secun. nup. c. dñs. Sz si in pcessu tẽpoꝛis credit pbabilter eum viuere: nec põt debitum exigẽ: nec dz reddere piculo adulterij se exponen do. Si vo p̄m⁹ reuertat vel al's de vi ta sua constiterit: statiz dz recedẽ a se cundo ꝛ redire ad p̄mum: qd si non faciet iudicabitur adultera. 34. q. 2. c. cum per bellicã. ꝛ. c. cum in captiuita te. Primus quoq̃z eã recipe tenet: ni si forte illa postq̃z sciuit de vita primi pmisit se cognosci a scdo: ꝛ sic adulte ra fuit. Et hic ẽ mã ꝛ ɔclusio toti⁹ illi us qõnis. 34. q. 2. Tertio nõ q̃ si vir eius ad saracenos iuit in exercitu et regione lõginqua: ꝛ nescit vtrũ sit vi uus vel mortuus: vxoꝛ non põt con trahẽ cum alio: nisi de morte viri re cipiat certitudinẽ: puta q2 fuit i bello vbi oẽs dicuntur iterfecti fuisse: ꝛ si gna plura apparent: vel fuit capt⁹ ab eis: ꝛ cõis est fama q̃ fuerũt iterfecti oẽs: ꝛ de eo nihil audiuit in ɔriuz: vel' recepit lr̃as vel ambasciatã a fidedi gnis inde venientibus q̃ mortuus est ꝛ h⁹i: extra de spon. in presẽtia. aut vi similiter de morte p̄sumat: ex̃ vt li. non cõte. c. qm̃ freqũter. Sz qd si ta lis ɔiunx ɔhat cum altera vel altero credens tñ prioꝛẽ viuere cuz tñ in vi tate mortuus sit. R̃ñdeo sz Guil. cre do q̃ sine p̄iudicio q̃ teneat tale ma trimonium: qd intelligendũ nisi cõ iunx credẽs impedimentum eẽ: non intẽdebat ɔhere. nã tunc matrimoni um nullum eẽt: q2 si non eẽt intẽtio ɔ hendi: non est matrimonium: extra d sponsa. c. tua.

De impedimento publice hõesta tis iusticia. Capi. 10.

D Ecimum impedimẽtuz ẽ pu blice honestat] iusticia: q̃ sm Tho. in 4⁰ ẽ ppinquitas ex sponsalib⁹ pueniẽs: robur trahens ab eccl'e institutione ppter ei⁹ honestatẽ. N. Nõ q̃ p̄mo q̃ si aliq̃ contraxerunt

spōsalia nll'a de ꝯsanguinitate spōsi pōt hr̄e sponsā illā in vxorē: et ecōuerso: ex̄ de despō. impu. ꝯtinebat. Et durat hec ꝓhibitio vsq; ad quartū gradū ꝯsanguineoꝝ suoꝝ: ex̄ de spō. spōsam. et si etiam sponsalia fuissent nulla rōe ꝯsanguinitatis affinitatis frigiditatis et religionis: vel alia q̄cunq; rōne oriatur publice honestatis iusticia et ē dirimēdū m̄rimoniū: et hoc nisi illa sponsalia fuissent nulla ex d̄fectu ꝯsensus: puta q: vn⁹ eoꝝ vel ābo erant infantes: ex̄ de spon. c. i. li. 6. Dicit autem Pe. de pal. q cum dicitur sponsalia que sunt nll'a ex defectu cōsensus: non p̄n̄t cāre publice honestatis iusticiam: intelligendū est de defectu ꝯsēsus apparētis vt in pueris furiosis et conditionatis spōsalib⁹. Secus autē est de nullis propt̄ defectū ꝯsensus latentis: puta cū intendebat decipe et carnaliter copulā extorquere non ꝯhere: q: tm̄ scandalū esset de isto: sicut si veꝝ contraxisset. Ecclesia aūt instituens istō impedimentū voluit vitare scādalū: et q sponsalia volētis decipe causent publice honestatis iusticiam apparet: q: ecclesia ꝯdēnabit ad matrimoniū ꝯhendū: et ꝯfessor etiā talē deceptorē. vnde cū ecclesia instituerit hoc impedimentū vidētur q oīa spōsalia que eccl'a iudicat vera inducāt publice honestatis iusticiā: hec Pe. 2⁹. nō q sponsalib⁹ a parentib⁹ factis ꝓ filijs puberibus vl' impuberib⁹ non orit̄ publice honestatis iusticia: nisi ipsi filij consenserit tacite vel expresse: aut si p̄n̄tes erant et non ꝯtradixerunt: vel absentes et postea sciētes ratificauerūt tacite vl' expsse. Per quelibet. n. istoꝝ modorum obligant̄ filij: et orit̄ publice honestatis iusticia: ex̄ d̄ despō. impu. si infātes li. 6. Item si duo infātes vel vn⁹ maior septennio: et alter minor contraxerūt sponsalia vel parentes ꝓ eis: nisi facti maiores septēnio ꝑ cohabitationē mutuā: seu alias v̄bo vel f̄c̄o eoꝝ appareat ꝑdurare eos ī eadē volūtate non tenent: cū ab initio fuerint nulla: sꝫ si ꝑdurant in eadē volūtate cōualescūt et īducūt publice honestatis īsticiā: ex̄ d̄ d̄spō. impu. c. i. li. 6. 3⁹. nō q si q̄s sponsalia p̄mo cū aliqua ꝯtraxit: et postea cū alia ꝯsanguinea ipsi⁹ p̄me idē fecit: dꝫ ꝯtrahere matrimoīum cū p̄ma: q: sponsalia cū secunda nō tenuerūt. Sꝫ si spōsalia cū aliqua sint facta cū ꝯditiōe: et pēdente ꝯditōne vir cū ꝯsanguinea ipsius ꝯhit per v̄ba de p̄n̄ti: dꝫ remanere cū secunda q: sponsalib⁹ ꝯditionalib⁹ sicut ex nō h̄n̄tib⁹ ꝯsensū: et īcertis non oritur publice honestatis iusticia: ex̄ d̄ despōs. impu. c. i. li. 6.

De impedimento affinitatis. Capi. ii.

Undecimū impedimentū est affinitas que s̄m Rai. est ꝓximitas ꝑsonaruꝫ ex carnali copula ꝑueniens: oī carens parētela circa quā tria nō. Et p̄mo q contrahitur affinitas non solum per copulam coniugalem sed per copulaꝫ fornicariam. 35. q. 3. nec eam. et extra de eo qui cognouit consagui. vxo. sue discretōꝫ. ita tamen q vir intret claustra pudoris et ꝑueniat ad consūmationem operis: alias non contraheretur affinitas: ex̄ de eo q co. ꝯsā. vx. su. fraternitati. et 35. q. 3. ex ordinaria. est tñ diuersitas opinionū in hoc. q̄dam

dicunt q ad affinitatem contrahen-
dam sufficit q vir perueniat ad emis
sionem seminis.s.intra claustrum pu
doris etiaz si mulier non emittat. Sz
Tho.z Alber.dicunt q requiritur
q vterqz emittat.Dicit tamen Fran.
zaba. q si vir emittat semen extra
claustrum:z ingrediatur intra clau-
stra contraheretur affinitas z matri
moniū consūmatum esset si ibi est cō
tractum matrimoniū prius p verba
de presenti:z īducit exemplū de qua
dam in francia que non fractis clau
stris:imo cū esset arta impregnata ē.
Sz si non est impregnata ecclesia iu
dicaret eam virginem per aspectuz.
Nota q Archid.super dicto.c.ex
ordinaria.Alber.Hug.Lau.Uin. z
Inno.dicentes q requiritur ad con-
trahendam affinitatē necessarie vtri-
usqz seminis cōmixtio:ar.35.q.10.fra
ternitas.Dicit etiam Inno.q si mu-
lier fuisset corrupta z non vir adhuc
non esset matrimonium consūmatuz
inter coniuges:sed zsi vir polluit ali
quam extra claustrum pudoris:ex h
non impeditur quin parentes illius
viri possint eam habere in vxorem:
nec etiam contrahitur ibi publica ho
nestatis iusticia fz Hos. Sed zsi vir
frāgeret claustrū pudoris:z non per
ueniret ad effusionem seminis non ē
consummatum matrimoniuz. Et sic
talis fz Uin.si hoc possz probare ad
huc posset ingredi religionem inuita
vxore:hec ibi in sum.z remittit ad id
qd dixit:di.56.nasci.Ibi eniz allegat
phm z beatū Tho.dicentes. Nō est
necessaria seminis emissio in muliere
ad generationē:cū etiam sine hoc cō
cipiatur:sed sanguis mēstruus ī gñā
tione est loco seminis.Petrus vero de
pal.in 4°. dicit q affinitas contrahitur
per carnalem copulam quomodocūqz
exercitatam licite vel illicite ī ma
trimonio vel extra:z fm naturā z cō
tra naturā dūmodo semen viri reci-
piatur in vase debito qūtuncunqz gs ī
uadat vel etiā frangat vasa pudoris:
nisi in ipso vase semen emittat:nō cō
trahitur affinitas. nec obstat.c.iuue-
nis.extra de spon.quia illud est de ra
tione certi propter spōsalia que post
septennium ille approbauit: vel quia
maritali affectu attentauit. Nam at-
tentatio que fieret maritali affectu:
maxime cum illa cum qua posset ma
trimonium contrahi causat affinita-
tem vel ratione dubij. vnde si costa-
ret de copula carnali non esset credē
dum:nisi in foro conscientie q non
fuisset seminis receptio:sed in foro cō
scientie crederetur. Unde si in illo fo
ro nō crederetur nō fuisse semīs recepti
onem nec attentationem factam ma
ritali affectu nullum vinculuz est cō-
tractum. Sed ex his que in confessio
ne nouit:non posset ipse in foro exte-
riori procedere ad pronunciandum
matrimonium non tenere postqz es-
set probata carnalis copula:licet non
seminis receptio quam non oportet
probare: quia non est bene possibile.
Dicunt etiam doctores q requiri-
tur ad affinitatem causandam semi-
num commixtio idest seminis viri re
ceptio ad quam nata est sequi semi-
num commixtio idest seminis z men
strui: quia non oportet mulierem se
minare ad concipiendum: alias be-
ata virgo non fuisset simul et virgo
et mater. Similiter econuerso

sine carnali copula potest causari af
finitas si fiat seminis receptio sicut di
cunt quidam de antichristo: quia na
scetur semine transfuso per demonez
per incubum ⁊ succubum: hec Petr.
¶ Secunduz est ꝙ affinitas hoc ope
ratur ꝙ omnes consanguinei vxoris
Petri sunt sibi affines in eodem gra
du: in quo sunt consanguinei vxoris.
Similiter omnes consanguinei Pe
tri sunt affines vxoris sue ī eodē gra
du quo sunt sibi consanguinei. Et q̄d
dicis de vxore idez intelligas de qua
cūqꝫ muliere carnaliter cognita mo
do predicto: sed consanguinei Petri
nonmodo sunt affines consanguine
is vxoris sue: nec inter eos prohibet᷑
matrimonium: extra de consanguini
ta. ⁊ affini. quod super his. Unde ger
mani possunt contrahere cum dua
bus mulieribus germanis: ⁊ pater ⁊
filius possunt contrahere cuz matre
⁊ filia eius: ⁊ relicta viri qui fuit ger
manus vxoris mee ipsa mortua: scili
cet vxore mea potest mihi esse vxor.
¶ Tertium est ꝙ mortua persona
qua mediāte fuit contracta affinitas
vtputa marito vel vxore concubito
re vel concubina remanet affinitas:
nihilominus que erat ad consangui
neos eiꝰ: nec poterit inter eos esse ma
trimonium. 35. q. 10. fraternitatis. Di
cit enim Petrus de pal. ꝙ semper du
rat affinitas: adeo ꝙ si resurgeret fra
ter meus qui fuerat vxoratus: quan
uis ipse non sit maritus amplius
illius mulieris: quia matrimoni
um per mortem soluitur: tamen mu
lier illa est mihi affinis. Unde in pri
ma erunt affinitates ⁊ cōsanguinita
tes: licet non nubant: nec nubantur:
nec vacent generationi. Non potest
autem contrahi matrimonium inter
affines vsqꝫ ad quartum gradum af
finitatis inclusiue: extra de consang.
⁊ affinita. c. vltimo. ⁊ si contraherent
de facto dirimitur: quia nullum est
sed incestus. Olim autem ponebatur
aliud genus affinitatis: ⁊ alij gradus
vt patet in decret. 35. di. qui impedie
bant matrimonium sed sunt per de
cretalem ablati: extra eo. non debet.
Et sic non remanet nec primum ge
nus quod habet dirimere de quo di
ctum est. Et nota ꝙ qui contrahit sci
enter in aliquo gradu affinitatis vs
qꝫ ad quartum gradum est excōmu
nicatus: extra de consanguinita. ⁊ af
finita. eos. in clementi. de hoc habes
supra in titulo de excommunica. No
ta etiam ꝙ sm̄ Petruz de pal. qui co
gnouit consanguineaz vxoris sue ad
huc sponse soluta sunt sponsalia: nec
potest illam sponsam huiusmodi ha
bere in vxorem obstante sibi affinita
te contracta: nec illam quam fornica
rie cognouit obstante sibi publice ho
nestatis iusticia: ⁊ hoc nisi papa dis
pensante. Qui autem cognouit con
sanguineam vxoris cum qua contra
xit per verba de presenti: sed nonduz
consummauit matrimonium: cum
non possit debitum negare: nisi intrā
do religiōem: videtur ꝙ teneatur ad
hoc ne incestuz committat cognoscē
do affinem. Et cum hoc valeat face
re: quia nondum consummauit. Et
si vult remanere in seculo necessaria
erit sibi dispensatio: etiam ad reddē
dum debituz si hoc vult sine peccato
facere: ⁊ potest episcopus dispensare
Qui autem cognouit consanguineaz

vxoris: et consummauit matrimonium tenetur quidem debitum reddere sed exigere non potest absque dispensatione: vt dictum est: potest per episcopum hoc dispensari. Petrus de pal. in quarto di. 41. q. 1. dicit quod affinitas dicitur: quasi accedit ad fines idest ad terminos: vel contractam: et ponit eandem diffinitionem dicens: Affinitas est attinentia vel propinquitas personarum ex tali copula proueniens omni carens parentela. dico autem carnali copula licita vel illicita. et omni dicitur carens parentela per se: licet per accidens aliter esse possit: quia per accidens potest licite et illicite permisceri consanguinitas consanguinitati et affinitas affinitati et consanguinitas affinitati. vt patet de incestu Loth cum filiabus Caroli magni cum sorore ex qua genuit Rolandum filium et nepotem: ipse pater auunculus: quia frater matris vt dicitur de incestu Iude et de thamar. Exemplum etiam in patre et filio: quia duxerunt matrem et filiam in vxores: cum mater esset consanguinea in tertio gradu patri cum dispensatione: ex qua genuit filium et filiam vbi licite permixta est affinitas affinitati consanguinitas consanguinitati et consanguinitas affinitati. ¶ Item notandum est de ratione affinitatis. Ratio huiusmodi propinquitatis hic sumitur: quia super communicatione naturali fundatur amicitia naturalis. Communicatio autem naturalis est duobus modis scilicet philosophum octauo ethico. Uno modo secundum carnis propagationem secundum quem modum: vnus est ab alio: vt filius a patre vel ambo a tertio: vt duo fratres. Alio modo per coniunctionem ordinatam a carnis propagatione: que coniunctio est per carnis copulam: vel per matrimonium in quo est mutua obligatio coniugum ad carnalem copulam: propter quod ibidem philosophus dicit quod amicitia viri et vxoris est naturalis. Et ideo sicut per propagationem carnis causatur attinentia naturalis amicitie: que est consanguinitas ita per carnalem copulam vel coniunctionem ad hoc ordinatam vt est matrimonium: causatur vinculum naturalis amicitie: quod vocatur affinitas dum homo equaliter se habet ad consanguineos vxoris sue sicut ad suos: eo quod vxor est aliquo modo vnum corpus cum viro. Sed quia non est simpliciter vnum cum eo sed quasi ab extrinseco adiuncta: ideo quicunque attinet viro: attinet vxori in eodem gradu. Sed quia ab extrinseco adiuncta: ideo attinet ei alio genere attinentie quia consanguinei viri sunt affines vxoris: non autem consanguineorum ipsius vxoris. Et econuerso consanguinei vxoris sunt affines ipsius viri non autem consanguineorum viri. Et hinc est quod pater et filius licite contrahunt cum matre et filia: et duo fratres cum duabus sororibus.

In quo gradu potest dispensari. Capi. ix.

Ultimo notandum est de dispensatione pape prohibita circa hoc. Circa quod dicit

Petrus de pal. Quod si primo gradu affinitatis ascendentium et descendentium sicut et consanguinitatis papa dispensare non potest: quia est contra ius diuinum et naturale: quia vxoribus parentum exhibemus reuerentiam sicut et parentibus nostris. Item in linea transuersali in primo gradu prohibetur matrimonium consanguinitatis et affinitatis iure diuino. Unde nec papa dispensare potest: quia etiam quodammodo est contra naturam: vt scilicet quis contrahat cum germana sua: vel vxore germani sui eo mortuo. Unde etiam ante legem Moysaycam multiplicato humano genere ante diluuium vel post creduntur abstinuisse a sororibus vel ab vxoribus fratrum: nisi ad suscitandum semen fratris premortui: sicut et tempore legis: sicut patet in Thamar et filijs Jude. Non obstat de vxoribus Habrae et Ysaac quas vocauerunt sorores: quia fuerunt consanguinee vel consobrine: sicut et Loth qui fuit filius fratris Habrae: dictus est frater ipsius. Nec etiam papa posset dispensare in vxore fratris mortui sine liberis: quia licet olim liceret tamen dispensatiue licebat: que dispensatio fiebat iure diuino non ab homine. Nam iure diuino communiter abstinebatur ab vxore fratris sicut et a sorore sed in aliquo casu permittebatur. Unde sicut papa non posset modo dispensare in pluralitate vxorum: quamuis olim esset licita: quia licita erat ex dei dispensatione: prohibita videtur iure communi: sic nec in proposito. Item nec in secundo gradu transuersalis superioris: vt cum amita et matertera quia lege diuina prohibitum: hec Petrus. Ex his aduerte diligenter quod cum affinitas contrahatur ita per fornicationem sicut per actum coniugalem: ille qui cognouit aliquam mulierem fornicarie non potest contrahere matrimonium cum filia eius: vel germana eius: sicut nec posset contrahere matrimonium cum filia vxoris sue ex alio viro: nec cum sorore eius ea mortua. Et secundum Petrum de pal. papa in hoc dispensare non potest: qui casus sepe tamen venit ad audientiam confessorum. Reperitur tamen papam Martinum quintum dispensasse cum quodam qui contraxerat et consummauerat matrimonium cum quadam: cuius germanam cognouerat fornicarie cum magna tamen difficultate: et quia res erat occulta: nec ille erat aptus ad religionem vel ad remota eundum: vnde et scandalum ex diuortio si factum fuisset erat secuturum. Prius tamen ordinauit plures doctores theologos et canonistas super hac re habere collationem vtrum ipse posset in hoc dispensare: nec conuenerunt in conclusionem: sed aliqui dixerunt quod poterat. alij contrarium affirmauerunt: et quia tenendum est certum et dimittendum incertum secundum Aug. de peni. di. 7. si quis. et ad instar sacrilegij est disputare de potestate principis precipue pape. 17. q. 4. §. committitur. et c. se. vbi dicit Nicolaus papa: Nemini est de se. apo. iudicio iudicare: aut illius sententiam retractare permissum. vnde propter romane ecclesie primatum Christi munere beato Petro collatum est: vbi dicit glo. Nemini. scilicet qui sit inferior papa. nam ipsemet papa vel eius successor potest sententiam suam vel alterius pape predecessoris retra-

ctare sententiam:vt.35.q.9.sententiā.
Exemplū pꝫ qꝛ ꝙ prius determina
tum fuerat per ecclesiā consanguini-
tatem ꝛ affi.durare vsqꝫ ad septimuꝫ
gradum:vt nō.Isido.Gre.ꝛ Alexā.
35.q.5.ad sedem.Greg.ix⁹ retractauit
ꝛ determīauit nō durare nisi vsqꝫ ad
quartū gradū:ex̄ de cōsan.ꝛ affi.non
dꝫ.ꝛ sic hodie seruat̄ qꝫtū ad ꝯhēdū
mr̄imoniū:iō nulli ꝯsulendum est:sꝫ
oīo ꝓhibendū ꝓcurare dispēsationē
ēt a papa ꝯtrahēdi cū tali cui⁹ cogno
uit matrē vel consanguineā carnalit̄
Sed si post contractū ꝛ multo mag̃
consūmatum tale matrimoniū obti-
nuit dispēsationē remanēdi cū illa di
mittendū est negociū iudicio dei:nec
condēnandus.

De impotentia coeundi.
Capi.iz.

Quodecimū īpedimētū ē īpo
tētia coeundi:ꝛ ē ſm Rai.vi
ciū aīe vel corporis vel vtri⁹
qꝫ quo qs īpedit̄ alteri carnaliter cō
misceri. Ubi nō ꝙ tres sūt impotētie
spes.s.nālis accidētalis maleficialis.
Et qꝛ ista mā est turpis:ꝛ nō ita sepe
contingunt casus eius:ideo trūcabo
ꝛ ipsa plenius pōt videri in summis.
Prima ḡ impotentia.s.nālis que ē
in viro est frigiditas seminis vel fri-
ditas complexionis vel indispositio
mēbri. In muliere artatio:si ꝑpetua
est talis impotētia impedit ꝯhenduꝫ
ꝛ dirimit ꝯtractum.27.q.i.c.nuptia-
rum.ꝛ extra.e.laudabilem. Illa tn̄ q̄
est in sene non īpedit.nā ꝛ senes si a
nāli calore destituunt̄ ope tn̄ medico
rū poterit eis aliqualit̄ subueniri. Et
dicit Pe.de pal.ꝙ noīe frigiditatis ī
telligit̄ caliditas:ꝛ qōcunqꝫ aliō īpe-
diens actuꝫ matrimonij ꝑpetuo:non
aūt si effectum gn̄atiōis impediat tn̄
ꝛ non actum:vnde ꝛ steriles scienter
possunt contrahere. Preterea idem
Pe.de pal.dicit ꝙ ille qui scit in se vl̄
in alio impotentiaꝫ coeundi non po
test inuito alio discedere propter tale
impedimentuꝫ:ꝛ imputatur sibi qui
talem elegit:alias autem posset puta
si incontinenter viueret:aut alias īho
neste vel vir eam male tractaret:vel
alias ei venenum preparasset:non ta
men separentur quo ad vinculuꝫ qd̄
vere fuit:exquo vterqꝫ simpliciter cō
sensit sed quo ad cohabitationem:ali
as non possent separi exquo fuit veꝝ
matrimonium:nisi ob fornicationeꝫ
vl̄ timorem mortis vel religionem si
matrimonium fuit consūmatum. Si
autem ignorabat impotentiā etiam ī
seipso:vt si vir credebat non se eē im
potentem:vel mulier non se artā qn̄
ꝑpenderunt possunt allegare propꝛ
impotentiam:ex̄ de frigi.ꝛ male.c.i.
ꝛ.c.consultationi. Item nō ſm eūdē
Pet.de pal.ꝙ qn̄ fit sepatio propter
frigiditatē viri mulieri datur licentia
contrahendi cum alio:viro auteꝫ si
impotens est simpliciter.i.non valēs
seminare:vel valens hoc sed non ī lo
co debito:si hoc eu quo ad omnem
feminaꝫ:interdicitur sibi simpliciter
mr̄imonium contrahere. Si autē eēt
impotens respectu istius tantū:puta
quia est virgo. Sed si esset corrupta
posset eā cognoscē lr̄iand⁹ ē tūc cum
corrupta:nec simpl'r tal' ꝓhibēd⁹ est
qꝛ nō debet effect9 sts extendi vltra su
am cām. Dicit tn̄ Tho.in 4°. ꝙ si qs
non posset copulari cū virgine sꝫ cuꝫ
corrupta:posset medici nālr cū aliq̄

instrumento claustrum pudoris rese rari: nec hoc esset ꝯtra naturā: qꝛ nō fieret ad delectationē sȝ ad medicinā. Itē si mulieri arte absq̄ ꝑiculo pōt subueniri beneficio medicie vel ꝑ fu tuꝝ vsum viri ꝓportionati non īpe dit ꝯhē mr̄imoniū: ex̄ de fri. ꝛ male. lr̄e. Si v̄o non pōt sine graui ꝑiculo subueīri certe sepabit: ꝛ poterit se al teri copulare cui forsitan apta foret: vel cui⁹ respectu subueniri posset ꝙ si ꝑ vsuȝ scdi facta sit idonea ꝑmo red det ꝑmo: ēt si ipse ꝑm⁹ iam ꝯxit cuȝ alia quā ī hoc casu dimittere dȝ ꝛ ad ꝑmā redire. Si āt non facta sit ido nea .i. cognoscibilis pmo: vel si non pōt sine graui ꝑiculo mulieris a pꝛio cognosci: qd̄ pōt ꝯtingē ꝓpter dispo sitionē membroꝝ remanebit cū scdo Sȝ Pe. de pal. dicit ꝙ opīo ꝯria que melioꝛ videt̄ ē: si pōt subueniri ei sin̄ ꝑiculo ꝑ incisionē siue velit siue non ē impedimentum tꝑale nec dirimit: qꝛ si hodie non vult cras pōt velle. vn̄ voluntas que non ē ꝑpetua non fac̄ ꝑpetuum īpedimentum. Silr̄ si per vsum istius hōis de quo querit̄ pōt fieri cognoscibilis ꝑ vsū alteri⁹ tꝑale ē nec dirimit. Si v̄o nec ꝑ incisioneȝ nec ꝑ vsū ei⁹ pōt fieri ꝯgnoscibilis ab isto: q̄uis possit fieri cognoscibilis ꝑ vsuȝ alteri⁹ non ē sepanda ab illo z°. si cū ea ꝯxit nec reddenda ꝑmo: etiā si ꝑ alium fuerit aptata: qꝛ q̄ȝdiu est iuncta non pōt alter ea vti: ꝛ sic illud remedium est impossibile de iure di uino ꝛ positiuo: qꝛ esset fornicatio et adulterium: ꝛ si mulier est ita arta ꝙ a nullo ordinarie sit cognoscibilis dȝ remanere sine spe coniugij: ꝛ viro da tur licētia cum alia ꝯhendi. Si auteȝ ē ita arta quo ad aliquē: puta seneȝ co gnoscibilis aūt ꝑ alium: puta iuueneȝ licentianda est ad illū. Sed qn̄ sepata ab vno qꝛ non poterat cognosci: ꝛ cō mixta alteri similis ꝯditionis: puta si milis etatis ꝛ cōplexionis: qꝛ ecclesia tunc fuit decepta: v̄isimile est ꝙ per longum vsum fuisset sibi aptata: tunc reddenda ē ꝑmo: qꝛ impedimentum fuit tꝑale. Secus qn̄ alius fuit diuer se ꝯditionis: hec Pe. Item si mulier dicat viꝝ īpotenteȝ ꝓpter defectum mēbri ꝯm Hostiē. ect inspiciendus ꝑ viros honestos: sicut dicit de arta ꝙ aspicienda est ꝑ matronas honestas. Si āt allegat excessū mēbri eēt ꝯsulē dus papa: nec sic dicitur mulier ine pta eē ad mr̄imoniū ꝓpt̄ frigiditatē sicut ꝑ artationē: qꝛ mulier in cōcubi tu est patiens. Vn̄ ad reddenduȝ de bitum viro sufficit ꝙ patiat̄ actionē viri in nāli mēbro: hoc aūt eius frigi ditas non impedit. Scd̄a impotē tia .s. accidentalis sine maleficio est ꝑ castrationē supuenientē: ꝓpter qd̄ n̄ tales oīo sunt inepti ad reddendum debitum ꝯhere non pn̄t: ꝛ si contraxe rint diuidendi sunt: qꝛ nullum est ma trimonium: ex̄. e. ad sedem. Sȝ si ca stratio contingat post matrimoniuȝ contractum ꝑ verba de pn̄ti: non pōt dirimi: ꝛ durat mr̄imonium: ꝛ intelli gitur ista castratio ꝯm Ric. in 4°. trū catio mēbroꝝ genitalium cōphendē do testiculos ꝛ virgā: ꝛ de hoc ē opi nio duplex. Quidā eniȝ dicunt ꝙ istd̄ si superueniat ī mr̄imonio cōtracto per verba de pn̄ti: sed non consūma to ꝙ hȝ dirimere sicut ꝛ ingressus re ligionis. Alij dicunt ꝛ cōmuni⁹ ꝙ nō dirimit ꝯtractum istud superueniēs

sed solum qñ erat hoc impedimẽtũ anteq̃ contraheretur p verba d pñti. Quidã ẽt dicũt q si remaneat virga q̃ erigat: et si abscissis testiculis q tẽ tale mrimoniũ nondũ 9sũmatũ non soluit: sicut dicit gl. de spadone. Nã talis satisfacit mulieri sicut mulier satisfacit viro: siue resoluat spma: siue non: nec reqrit in mrimonio q sp sit spes filioꝝ. sꝫ suffic̃ q seminẽt. In isto g̃ caute incedendũ ẽ: et cũ maturo 9silio: et qñ tales possent induci vt se hẽrent vt frat̃ et soror caste viuentes tuta via eẽt. De castrato spadone dicit Pe. q si non ĩpediunt̃ ab actu gñationis sꝫ ab effectu: q2. s. in eis ga erigitur et semẽ emittit̃: sꝫ inualidũ ad generãdũ 9hẽ pñt. Sꝫ si non emittũt semen 9here non pñt ẽm quosdã: nec 9hit̃ p hos affinitas. Itẽ qui non põt seminare in loco debito non põt contrahere: q̃uis et reliqua et deflorare possit: q2 ĩpotentia coeundi ẽ absolute: qñ quis non põt carnalẽ copulam exercere. Non ãt reputat̃ in iure carnalis copula subsecuta: nisi sit 9sũmata p seminationẽ ordinariã: ex d spõ. c. vlti. Tertia impotentia est p maleficium circa qđ ẽm Tho. in 4° et Hosti. sic tenendũ ẽ: q si maleficium supueniat matrimonio ante carnalẽ copulã: tunc si maleficiũ est ppetuũ impedit et dirimit mrimoniũ 9ctum ita q celebrato diuortio vir poterit aliã ducere: et sil'r de muliere dr. 33. q i. si p sortiarias. in quo. c. dr̃ expresse q deo pmittente et diabolo opante ĩpediri põt homo ne cognoscat mulierẽ: et vt dicit Pe. de pal. in 4° fit hoc multipliciter. habet. n. ex hoc q ẽ spẽ ptãtem sup creaturã tpalẽ ad motũ localẽ ꝓhibendũ vel faciendũ. vñ põt corpora impedire ne sibi mutuo appropinquent vel directe vel indirecte interponendo se ĩter eos corpore assũpto. Sicut accidit sponso q desponsauerat idolũ: et nihilominus 9xerat cũ quadã virgine nec poterat eã cognoscere ꝓpter hoc. 2° modo põt ĩflãmare ad actum illũ: vel refrigerare ab actu illo: adhibendo occulte ṽtutes quas optime nouit ad hoc validas. 3° modo turbando imaginationẽ et fantasiã et estimatiuã qua reddit mulierem exosam: q2 potest ĩ imagine imprimere. 4° modo ꝓhibendo directe rigorẽ mẽbri sicut et motũ localẽ cuiuscunq̃ organi. 5° ꝓhibẽdo missionẽ spũum ad mẽbra in quibus est virtus motiua: quasi intercludendo vias seminis: ne ad vasa gñationis descendat: vel ne ab eis recedat: vel ne excidatur: vl' ne emittat̃ et multis aliis modis. Plus aũt pmittit de° sup hũc actum p quẽ peccatũ pmũ trãsfũdit̃ q̃ sup alios humanos act° et sepius maleficiat̃ vir q̃ mulier: et magis pmittit de° in peccatores q̃ ĩ iustos demones seuire: vt patet d marito. 7. sarai vxoris Thobie: tamẽ etiam aliqñ in iustos. Exemplũ de Iob et p hoc maleficiati monẽt̃ facere cõfessionem in dicto. c. si per sortiarias. hec Pe. Ricar. in 4° dicit q cõis opinio tenꝫ: q si certum eẽt q esset maleficium secutum matrimoniũ ratũ non tñ consũmatũ: non tamen p hoc dirimeretur vinculum matrimonii. In sepando autẽ maleficiatos similiter pcedendũ est sicut in sepando ĩceptos ꝓpter frigiditatem: excepto q frigido non dat̃ lĩnã 9hendi cũ alia:

q: frigitas ē impedimentū vniuersa-
le ꝫ maleficiato dat᷑: q: maleficiū est
impedimentum pti cularẽ: ꝙ si muli
er illa ꝓcurauit maleficium non pōt
diuortiuꝫ petere: q: culpa sua ad hoc
deuenit. 55. di. si euāgelica. Si v̄o ma
leficium sit tpale non dirimit nec im
pedit: ⁊ a pncipio qdē maleficium p-
sumit᷑ tpale. Sꝫ postq̄ ꝯiuges simul
p triennium cohabitauerunt dantes
opam carnali copule si adhuc durat
ipedimētum: q: s. se cogscē non potu
erunt psumit᷑ maleficiuꝫ eē ppetuuꝫ
ex. e. laudabilem. ⁊ sic sepabit᷑. Si āt
sepati ppt᷑ maleficiū postq̄ alia mr̄i
monia ꝯxerunt carnal᷑r se cognoscāt
reuocādi sunt ad pmuꝫ mr̄imonium
eo ꝙ sn̄ia diuortij lata īter eos fuit p
errorē: q: ipedimentuꝫ iudicatuꝫ fuit
ppetuuꝫ ꝫm psūptiōeꝫ: q: non erat p
petuum ꝫm rei v̄itatē. Et illud decre
tuꝫ. 33. q. i. si per sortiarias. non tenet᷑
hec Ric. in 4°. Et nō ꝫm Pe. d̄ pal.
ꝙ si maleficium durat p trienniuꝫ iu
dicat᷑ ppetuū: non qdeꝫ q: illud non
possit tolli: vel a deo vel etiam opere
diaboli qui sanat ex hoc ꝙ torquere
cessat. Exēplum in legēda beati Bar
tholomei apl̄i. Sꝫ q: n̄ pōt tolli ope
humano: q: non ē ptās sup terrā im-
mo nec sup celum post deū que luci
fero valeat ꝯpari in nālibꝰ: nec sēper
exorcismi liberant: qn̄q: qdem ꝓpter
pcc̄m: qn̄q: āt ꝓpter bonum hoīs cui
expedit non nubē. vn̄ nec Paul. fuit
exauditꝰ: hec Pe. Et nō ꝙ si malefici
um non pōt reuocari nisi p aliqd̄ illi
citum: vt p demonis auxilium ⁊ hꝰ:
etiā si sciret᷑ sic posse reuocari: nihilo
minꝰ ppetuum īpedimētum iudica-
bitur: q: remediū non ē licitū: Tho.
Pe. Alb. ⁊ Hos. ⁊ addit Ho. ꝙ lꝫ ali-
qua remedia vana videātur tolera-
ri: q: pōt redundare vana vanis: n̄ āt
dicit illicitis. Sciendū est āt ꝫm pe.
de pal. si maleficiati vel alias ipoten
tes velint cōmanē ꝯiuges veri sᷓ: sic
Maria ⁊ Joseph. Si aūt ambo ꝓcla
mant ⁊ euidētissimis signis ipotētia
ꝓbari pōt non expectat᷑ trienniū: sed
statim sepant᷑. Si āt non sit euidens
oꝫ ꝙ p trieniuꝫ cōmorati iurent am-
bo. Uir qdē ꝙ studiosā opam dedit
bona fide sine fraude ꝙ eā cognosce
ret: ⁊ non potuit perficē. Et mulier si
milit᷑ ꝙ p eā non stetit nec fraudē ad
hibuit quin cognosceret᷑ a viro: ꝫ nō
fecit: sacral᷑r āt iurabunt: ꝙ credunt
eos veꝝ iurasse: ex de purga. ca. iter
solicitudines. De triennio isto i auc.
de nup. §. p occasionē. ⁊ interd᷑ mr̄i-
moniū ipotenti: ⁊ ꝯceditur potēti. 33.
q. i. requisisti. ⁊ ex. e. c. frr̄nitatis. Si āt
mulier dicit ꝙ vir non pōt eā cogno
scere: ⁊ vir asserit ꝙ īmo stādum ē vi
ro: q: caput ē mulieris. 33. q. i. sigs ac
ceperit. Et hoc nisi mulier ꝓbet con-
trariuꝫ per aspectū corporis: extra d̄
despon. īpu. ꝯtinebatur. ecōtra si vir
dicat se non posse cognoscere: ⁊ ipsa
asserit ꝯtrarium viro non ꝓbāte ipa
absoluitur. Sꝫ videt᷑ ꝙ qn̄ allegat i-
potentiam mulieris: ꝙ ipsa teneatur
ostendere se inspiciendam. Et q: i cā
diuortij vir ⁊ mulier ad paria iudicā
tur: sic vir allegans mulierē artā au-
ditur petēs inspici. sic econuerso mu
lier allegans viꝝ eunuchizatū audit᷑
petēs aspectū corporis: ⁊ idē ē si dicat
ipotētiā eiꝰ aspcū eiꝰ posse ꝓbari: hec
Pe. de pal. ꝙ si pꝰ trienniū celebrato
diuortio redeat potentia se cogscēdi:

lz de hoc sint varie opiones: tenendū ētn̄ q̄d sentire videt̄ Tho. i 4° s. q̄ si maleficiū fuit vniuersale respectu cuiuslibet psōe: tūc si alteri nupserit ōn dit̄ impedimentū non fuisse ppetuū vn̄ oz redire ad p̄mum. Si āt maleficiū fuit pticulare respectu. s. spalis psone: tunc vtriq̄z det̄ lr̄ia ɔ̄hendi cuz alijs ⁊ n̄ pōt ad pstinū mr̄imoniū redire: cū p̄mū mr̄imoniū nullū fuerit: ⁊ scōm vez. hec Tho.

De cognatione legali.

Capi. 14.

Tertiūdecimū impedimentū est cognatio: q̄d 4° loco i v̄sibus supradictis ponit̄: vbi nota q̄ triplex ē cognatio. s. carnalis siue nālis que dicitur cōsanguinitas: spualis que dr̄ compaternitas: ⁊ legalis q̄ dr̄ adoptio vel arrogatio. quelz harum impedit ⁊ dirimit matrimonium s̄m diuersos modos: q̄z diuersos gradus habent. Cognatio legalis est que fit p adoptionē vel arrogationem ⁊ hz tres species. Prima ē ascendentiū ⁊ descendentiū: q̄ ē int̄ patrē adoptantē ⁊ filiū siue filiā nepotē vel neptē ⁊ h⁹ adoptatos: ⁊ hoc indistincte ⁊ in ppetuum impedit mr̄imoniū s̄m Pe. de pal. Inter p̄rez tm̄ adoptātē ⁊ p̄rez ⁊ mr̄ez adoptatū nulla cognatio ɔtrahit̄ s̄m Tho. ⁊ Pe. Pater ḡ adoptator non pōt ɔ̄hē cuz filia adoptiua: nec ēt cum adoptiua nepte. 30. q. 3. ita dilige. Scd̄a spes ē collateraliū. s. it̄ filiū nālē alicui⁹ et filiū adoptiuum: ⁊ hoc impedit mr̄imoniū: q̄diu sunt in eiusdē p̄ris ptāte: ea v̄o soluta. s. morte p̄ris vl̄ emancipatione filij nālis vel adoptiui non impedit. 30. q. 3. post susceptū. ⁊ videt̄ hoc intelligendū de filijs nālibus legitimis. s. q̄ non p̄nt ɔtrahere cū filijs ⁊ filiab⁹ adoptiuis p̄ris sui. Nā adoptiuus filius cū filia illegitima p̄ris sui adoptiui ɔtrahere pōt sicut nōt Hu. 30. q. 3. in prin. idem Hosti. Innocē. ⁊ Ricar. Nō tn̄ q̄ inter duas psonas adoptatas ab aliquo i filias pōt esse mr̄imoniū. sed Guil. Hu. ⁊ Ber. cū nusq̄ꝫ inueniat̄ ꝓhiberi sicut etiaz duo filij spuales alicui⁹: puta p susceptionē in baptismo vel ɔfirmationē p̄nt ɔ̄here ad inuicem: ⁊ spuales filij cū adoptiuis. Si ḡ adoptiu⁹ fili⁹ matrimoniū ɔ̄hat cū legitima adoptātis dicit Guil. q̄ q̄uis q̄dā dixerūt q̄ n̄ solueret̄ tale mr̄imoniū tn̄ vi⁹ tenendū est q̄d nōuit Hug. s. q̄ solueret̄ ꝺ cog. le. c. i. Et hoc ē vez taz de simpliciter adoptato: q. s. nō transit i ptātē adoptantis q̄ꝫ de arrogato q trāsit i ptātē arrogantis. Tertia spes ē q̄si legalis affinitas it̄er p̄rem adoptātez ⁊ vxorē filij adoptiui: sil̄r it̄ filiū adoptiuū ⁊ vxorē p̄ris adoptātis: ⁊ h̄ ipedit oī tpe mr̄imonium: q̄m pat̄ adoptās nunq̄ꝫ pōt ɔ̄here cū illa que fuit vxor filij adoptiui etiam p⁹ emācipationem: ar. ff. de ritu nupt. l. nam adoptans. ⁊ idē iuris videtur de filio adoptiuo respectu vxoris adoptātis

De cognatione naturali. i. consanguinitate.

Capi. 15.

De ɔsanguinitate que dicitur cognatio nālis siue carnalis ipediens ⁊ dirimens mr̄imoniū tria videnda sr̄. p̄mo q̄d sit ɔsanguinitas linea ⁊ gradus i ea. Scd̄o ꝺ computatione graduum. Tertio de prohibitione ⁊ i quibus gradibus.

Quantū ad pͥmū ꝺm Pet. de pal. ī 4°. di. 40. q. i. Consanguinitas est vinculū psonaꝝ ab eodē stipite descendentium carnali ppagatione contractū. vbi sciendū est ꝙ non deberet dici consanguinitas sed ꝯsanguineitas sed ppter meliorē sonū dr̄ consāguinitas: ⁊ nobis vtendū est vt pl'es. Uinculum dr̄ qꝛ amici magis se diligunt ꝙ̄ extranei affectu ⁊ effectu. vnde nō bruta: qꝛ homo est animal politicuꝫ. Ab eodem stipite dicit' scilicet propinquo: alias omnes homines essent cōsanguinei: quia ex vno. s. Adam fecit deus hominum genus. Carnali propagatione. vnde non est consanguinitas eoꝝ: qui per creationem a deo pcesserunt. Dicitur autē consanguinitas a cōitate sanguinis: vel a conueniendo in sanguine magis ꝙ̄ in carne: quia sanguis est magis materia seminis. nam sperma ꝺm medicos est sanguis purissimus. Ergꝰ dictuꝫ est carnali propagatione excludit Euā a cōsanguinitate Ade: qꝛ miraculosa ⁊ supernali propagatione: sed non excludit Christū a cognatione ꝯsanguineoꝝ beate Marie: qꝛ fuit carnalis ppatio ex parte matris: licꝫ non ex parte patris. Hoc at vinculum sicut ⁊ omnis amicitia fundatur ex cōicatōe triplici. s. nature cure ⁊ discipline. Nature: qꝛ omnes consanguinei p carnis ppagationem descendunt ab vno stipite q est cōis eorum parens. Cure: qꝛ cura parentū pcedit ad filios nō solū īmediatos: sed et̄ ad filios filioꝝ quotquot vider' pn̄t. Discipline: quia ples sub pentū ptāte ⁊ subiectione esse debent. Secunda conclusio ē ꝺ linea cōsanguinitatis: qd sit ⁊ quō dicatur. Est antē linea ordinata collectio psonarum ꝯsanguinitate coniunctaꝝ: nec oportet addere ab eodē stipite descendentiū: quia hoc includit' in ꝯsanguinitate. Et est triplex linea ꝺm triplicē habitudinē: quā hn̄t ꝯsanguinei adinuicem. Una est principiati ad pͥncipium: vt filij ad patrem auū pauū ⁊. s. ⁊ ꝺm hanc accipit linea ascendētiū. Alia est pͥcipij ad principiatū: vt patris ad filium nepotē pnepotē ⁊. j. Et ꝺꝫ hanc accipitur linea descendentiū que non ē alia linea ascendentiū: sed aliter accepta ꝺꝫ alium ⁊ aliū modū cōputandi: qꝛ ꝺꝫ vnam fit acceptio ab inferiori ascendendo: ꝺm aliam fit acceptio a supiori descendendo. Tertia est habitudo eorum qui sunt ab vno principio: sicut fratrum qui sunt ab vno patre vel matre: ⁊ nepotum qui sunt a duobus fratribus vel sororibus ⁊ sic deinceps: ⁊ ꝺm hanc accipitur linea transuersalis que subdiuiditur in eā que est collateralis ascendentiū: in qua s't auunculus matertera ⁊ patruꝰ ⁊c. et in eā que ē collateralis descendentiū in qua sunt frater soror nepos ⁊ neptis ex filio vel filia. Tertia ꝯclusio est quid sit gradꝰ: ⁊ dicēdū est ꝙ gradus ē habitudo determinate distātie a psonaꝝ quelibet linea hꝫ suos gradus: ⁊ linea ⁊ gradus in affinitate sūt ꝺm habitudinē ad ꝯsanguinitatē: ⁊ n̄ aliter.

De gradibꝰ quō cōputantur. Capi. 16.

De computatōe graduū: ⁊ pͥma ꝯclusio ē ꝺ ꝯputatōe cōi iuristaꝝ ⁊ canonistaꝝ. nam illa vsi: ⁊ cetere que ponuntur in lr̄a

di.40.z in decre.35.q.3.4.z.5.non sūt in vsu. Cōputantur aut gradus ɔsanguinitatis hoc mō. in linea ascendentium enim z descendentium cōputāde sunt persōe medie inter illas de q̄bus queritur: q̄ si nulla sit media sūt in primo gradu: vt filius z pater ascēdendo: z pater filius descendēdo. Si vō sūt alie psone medie cōputatis eis cum extremis: quot sunt persōe vna minus tot sunt gradus: verbi gratia. Auus z nepos distant secundo gradu siue ascendendo siue descendendo: quia sunt tres persone. s. nepos et auus z qui est in medio eorum: quia est pater respectu primi z filius respectu scdi. Remoto igit̄ vno remanent duo: z sic nepos z auus sunt in secundo gradu: proauus z pnepos sunt in quarto gradu: quia sūt propīque personе numerāde. Ratio huius est: q̄ cū gradus sit certa distantia ppinquitatis non potest esse in eiusdē ad seipsum: sicut nec propinquitas: z iō gradus presupponit sēper aliquā personā: cui secunda addita facit gradum: z per eandē rōnē tertia addita scdē z quarta tertie: z sic scp vt sit numerus graduum ꝫm numerum persōarum vna excepta. Et hec computatō in linea graduū ascendentiū z descēdentium est cōis apud oēs. In linea vero collaterali que non est eoꝝ quoꝝ vnus descendit ab altero: sꝫ eorum qui descendunt a cōi principio alr̄ cōputatur gradus ꝫ leges aliter ꝫ canones. ꝫ.n. canones cōputātur hoc modo. Uidendū est enim vtrū psone de quib⁹ querit̄ equal'r distet a cōi stipite aut inequal'r. Si equalit̄ quoto gradu quelibet earum distet a cōi stipite toto gradu distant inter se verbi gratia. Sit nobis sortes cōis parens z stipes: ego nepos ꝫm vnā lineā: tu vō pnepos ꝫm aliā lineam. Si querit̄ quoto gradu disto a te: dꝫ rn̄deri q̄ tertio: q̄ toto gradu tu quies remotior distas a cōi parente a q̄ ego non disto nisi secūdo gradu. Sꝫ ꝫm leges aliter ɔputant̄ grad⁹ ī liea transuersali: q̄ ꝫm eas duo fratres sunt in scdo gradu: filij duoꝝ fratrū sunt in quarto gradu: nepotes in 6°. gradu: z sic duplicantur gradus ꝫm cōputationē legalē supra cōputationе canonicā. Sed opinio canonistaꝝ ē rōabilior: q̄ absurdū videt̄ ponere scdꝫ gradū sine pmo: qd̄ tn̄ legt̄ ꝫm opinionē legistaꝝ: q̄ nō est dare aliquē qui sit in pmo gradu linee transuersalis equalis. Sꝫ pmus in ea qui ē frater est in secundo gradu ꝫ legistas: pmus in transuersali inferiori ē ī tertio. s. filius fratris. Et prim⁹ ī trāsuersali superiori est in tertio vt patruus. Et ideo canoniste melius cōputāt in transuersali: ponentes fratrē ī primo gradu: filium fratris in secundo. s. descendendo: nepotē in tertio: pnepotem in quarto: abnepotē ī q̄nto zc̄. Ascendendo vō patruū in scdo ppatruū in tertio: abpatruū ī quarto zc̄. Dilatando vero duoꝝ fratrū filios in scdo: nepotes ī tertio sicut in genealogia Adā per Seth z cain: qui sūt in pmo gradu z filij eoꝝ in scdo. Rō diuersitatis huiusmodi cōputationis est ista: vt dicit Alexan. papa .35.q.5. ad sedem. In legibus ob nihil aliud ipsa graduum mentio facta est: nisi vt hereditas vel successio ab vna ad alteram personam inter ɔsanguineos

deferat. In canonibus vero ob hoc pgenies computat vt apte monstretur vsq ad quotaz gñatione a consãguineorum sit nuptijs abstinendum: vt rite z canonice nuptie celebrãt inter fideles. Hac igitur de causa quia hereditates nequeunt deferri: nisi de vna ad aliam psonam. Jccirco curauit secularium imperator in singulis psonis singulos perficere gradus: qr vero nuptie sine duabus psonis non valent fieri: ideo sacri canões duas psonas in vno gradu constituerunt: hec ibi. Nõ autem ibi dicitur: quia vsq ad septimum gradum pdurat consanguinitas ẜm computationez canonum: in qbus gradibus .7. prohibetur mrimoniũ tunc verũ fuit: sed hodie non durat consanguinitas nisi vsq ad quartũ gradum inclusiue. Nam Greg. 9us remouit tres vltimos gradus: ex eo q non poterant bene mẽti retieri tot gradus: z etiã erat satis difficile vsq ad septimum gradũ abstinere a mrimonijs talium. Unde seqbantur sepe inconuenientia habet ẜ statutum ecclesie: extra de consang. z affini. non debet. Gradus autem ẜm leges quo ad successionem hereditatis durant vsq ad decimum graduz computando modo legali: vt dictuz est supra.

De phibitione matrimonij inter consanguineos.

Capi. 17.

De phibitione mrimonij iter consanguineos. Nõ ẜm Petres conclusiones. Prima q consanguinitas de iure nãli ẜm rectam lineã ascẽdẽtiũ z descẽdẽtium impedit matrimoniũ: sz plus filij cuz matre q filie cum patre pter reuerentiam. Propter qd videtur q in linea recta in infinitum prohibeat matrimonium: adeo vt si Adam hodie viueret non inueniret vxorem ẜm legistas. Ratio huius quia maior reuerentia debet pentibus remotis q ppinquis. Unde pater non dicit dñs sed auus qdiu viuit: z licet maior ppinquitas tñ maior reuerentia q plus attendit. Nam cum filia fratris põt ẜm leges contrahi sed non cum amita: que tamen non est propinquior.

Secunda conclusio est de phibitione iuris diuini. Prohibent eniz circa hoc plures psone puta simul nãli federe cõmorantes: z sunt .12. que leui. 18. numerantur: mater nouerca soror neptis amita matertera vxor patrui nurus vxor fratris nisi premortui sine liberis: preuigna: filia preuigni vel preuigne: soror vxoris que in lege nature pmittebat: vt in Lya z Rachel copulatis Jacob. hus rõem doct. assignant: qr mrimonium ordinat ad rephensionẽ concupiscentie: sed concupiscẽtia non repmit sz magis auget si inter illas psonas quas euenit i eadem domo conuersari esset concessa copula matrimonialis: quia lex diuina rõnabiliter phibet talem copulaz Nã qr electio non est nisi possibiliuz eoipso q cõcupissibile sit impossibile minuit vel tollit ecupiscẽtia illius vñ qdiu cohabitantiũ viroz z mulierum in vna domo posset esse matrimonium: si tales psonas pnoiatas etingit cohabitare simul concupiscẽtia non hñet frenum. Sed exquo matrimonium fit impossibile inter tales qr phibitũ: cessat talis concupiscẽtia

Tertia conclusio est de phibitiōe iuris positiui canonici: qr illa iuris ciuilis nil ad ppositū faciunt: cū circa sacramenta laici nil possunt dispone. Ꝫ iure nouo phibitū est mrimoniū contrahi in quarto gradu ꝛc. j. In qnto autem ꝛ vltra pmissū est in linea transuersali: vt de consan. ꝛ affi. non debet. Alij gradus qui pus erant sūt ablati: ꝛ in huiusmodi potest dispēsare papa ꝛ non alius: qr non est permissū epis sicut in alijs. Eius enim est dispēsare in iure qui est. s. ius: vel cui commissū est a iure. Unde in gradu legi naturalis lege diuina probito solus deus dispensare potest vel cui inspiraret: qui tamen non legitur dispensasse cum quoquā. Papa autē in his que sunt iuris positiui: puta in quarto gradu ꝛ tertio: immo ꝛ in secūdo quandoqꝫ puta collateralium equaliter ꝙ contrahant dispensat: vt puta filij duorum fratrum: qd lege Moysi ꝛ lege ciuili erat permissum. Nec ē sufficiens causa dispensa ionis augumentatio patrimonij: sed pax vel concordia vel aliud huiusmodi. In linea autem ascendentium ꝛ descentium ī infinitum phibent nuptie. Est tamē dubiū vtrū papa possit dispēsare in gradu lege diuina vel nāli phibito. Et sigdem phibitio legis Mosayce ī hꝰi esset pure iudicialis non moralis non ligaret hodie nisi inquantū esset iure canonico reassumpta talis lex: ꝛ sic in omnibus illis gradibus papa posset dispensare: sed fere oēs gradꝰ lege Mosayca phibiti: vident phibiti iure nāli: qr ad omnes illas psonas cohabitātes ē amicitia nālis sine alio federe. Unde qr nā nihil facit frustra vbi sunt mulieres alie ex qbus possit fieri generatō sine istis frustra fit cū istis matrimonium: qd non est necesse nec ppter gnationem nec ppt amicitiam. Unde pbabiliꝰ ē ꝙ papa nō potest dispensare ī illis gradibus. Et sm hoc diceret ꝙ ante legem scriptam erat dispensatio a deo: vt cum illis cōtraheret excepto primo gradu ascendentiū ꝛ descendētiū. Un Adā inspiratus a deo dixit: Relinquat hō prem ꝛ mrem: ceteras psonas videt pmisisse: que tamē iure nāli erant phibite: vt frater soror: in quibus pmis credendum est deum dispensasse ppt necessitatem.

De cognatione spirituali.

Capi. 18.

Tertia cognatio est spualis. s. conpatrnitas: ꝛ puenit ex hꝯ ꝙ aliquis confert sacramenta baptismatis vel ɔfirmationis: vel suscipit siue tenet illum cui tale sacramentum confertur p aliorum sacramentoꝝ collationem non contrahit cognatio spiritualis: que hēat impedire vel dirimē matrimoniū: ex. co. c. tua. ꝛ. c. fi. li. 6. Joh. an. Per cathecismum vo contrahitur cognatio aliqualis: que videlꝫ habet impedire sed nō dirimē mrimoniū. e. ti. c. z. li. 6. Ista tn̄ cognatio habet tres lineas. Prima est inter baptizatum: ꝛ illum qui ad baptismum suscipit: ac etiam vxorem eius: si tūc habꝫ ꝛ carnalit cognouit. Nā qn̄ vnus ɔiugū siue maritus siue vxor tm̄ tꝫ aliquē ad baptismū cognatio spualis etiam transit ad alteꝝ non tenentē ɔiugem ipsius tenēti ad baptismū: etiam inter tales non pōt esse matrimoniū. s. inter suscipientes

ꝯiugē eius si hꝫ ⁊ susceptuꝫ. immo ēt
dicit Tho. ꝙ ēt cōpaternitas transit
a viro in mulierē quancunqꝫ carnali
ter cognitā: ꝗꝫuis non sit vxor. Idem
sentit glo. sup. c. si qs ex cōiugio. 30. q.
4. dicens ꝙ ꝑ fornicariū coitū acqui
rit cōpaternitas: qꝛ vna caro efficit.
Idē tꝫ Io. an. in. 6. Ric. aūt in 4° di.
42. dicit ꝙ si aliqui efficiantur vna
caro ꝑ fornicariā copulam non ꝓpt
hoc transit cōpaternitas ab vno ī ali
um. qꝛ ꝑ rem pure carnalē non ꝯhit
cognatio spualis. Idem tꝫ Pe. d pal.
in 4° dicens ꝙ cognatio spualis dici
tur: qꝛ a spualibus causatur. vn̄ vide
tur verius ꝙ non sic fornicarij cōicent
sibi actiones sicut ꝯiuges: qꝛ in illis n̄
est nisi vinculum carnale ad tꝑs: hic
autem spuale ⁊ carnale. vnd sunt ma
gis vnum: vnde in cōputatiōe gradu
um pater ⁊ mater vna ꝑsona cōputā
tur: ꝗꝫuis aūt esse duos in carne vna
equaliter sit in fornicatione ⁊ ꝯiugio
tn̄ hic vbi queritur de cognatiōe spu
ali aliquid debet facere vinculum spi
rituale: hec ille. Anto. de but. sup de-
cretali. Martin⁹ de cognatione spua
li refert vtranqꝫ opinionē: sed hāc vl
timaꝫ dicit tenere Hu. ⁊ Archi. ⁊ Io.
an. e. ti. c. i. in nouella. li. 6. Nec obstat
dicunt ipsi ꝙ copula fornicaria īduc
affinitatem: qꝛ illud in affinitate cor-
porali que etiam per illicitam copu-
lam vt vinculū corporale acquiri po
test. Sec⁹ in spuali vt cōpaternitas q̄
est vinculū spuale. Unde absurdū est
dicere ꝙ ꝑ fornicariū coitum ꝯtraha
tur: hec ille. Idem etiā tenꝫ glo. Rai.
Inno. etiā vtranqꝫ opinionē recitat:
⁊ neutrā prefert alteri. Un̄ si qs tale ī
ueniret matrimonium iā ꝯtractū de

pn̄ti vel ꝯsūmatū: ex quo aliqui dicūt
illud teneri tuta via esset vt peteret
dispensatio vel declaratio a dn̄o pa-
pa: qd si haberi non posset ſm regu-
lam Host. que dicit ꝙ vbi inueniun-
tur ꝯrie opiniones de aliquo mr̄imo
nio: vtrū teneat vel non adherenduꝫ
ē illi q iudicat mr̄imoniū tenere: nisi
ꝯria opinio fulciret canonica aucto
ritate manifesta ⁊ expressa. ſm igitur
eū potius dimitti debent in suo cōiu
gio q̄ȝ separi: vbi aūt tales nondū cō
traxissent ꝯsulendū ē eis ꝙ abstinēnt
a ꝯtractu h⁹i. Sed bene possꝫ aliquis
ꝯtrahere cum sorore filij sui spualis.
30. q. 3. illud. Itē pōt cōtrahere pater
cū illa quam fili⁹ eius tenuit ad bap
tismū: vt nō. per. d. c. illud. ꝗꝫuis filius
non possit contrahere cū ea: quaꝫ te-
nuit pater ad baptismū. ¶ Scda ē in
ter baptizatum: siue sit masculus siū
sit femīa: ⁊ filios naturales suscipien
tis: siue sint legitimi siū illegitimi. vn̄
inter eos non poterit esse matr̄imōi
um. Et qꝛ cognatio spualis non habꝫ
gradus ꝗꝫuis filius nālis Petri n̄ pos
set ꝯtrahere cū filia spuali ipsius Pe
tri: quā. s. tenuit ad baptismum vl' ad
ꝯfirmationem: posset tn̄ ꝯtrahere cū
filia filie spualis ipsius Petri: ar. 30.
q. 3. c. i. Item filij duoꝝ cōpatruꝫ siue
geniti sint an̄ cōpaternitatē siue post
ea possūt cōtrahere ad inuicē: solū ex
cepta illa ꝑsona per quā cōpaterni-
tas ē contracta: que nunq̄ȝ poterit co
pulari alicui filiorum sui patris spiri
tualis. 30. q. 3. super quibus. hec ibi.
Tertia est in suscipiente in baptismo
⁊ ꝑentes baptizati inter quos etiā nō
pōt eē mr̄imoniū. vn̄ mat' baptizati
nunq̄ȝ pōt esse vxor eius q tenuit ipm

baptizatū ad baptiſmū: qꝛ cōm̄r ē ei⁹
Jtē nō ꝙ ſi qs puta Petr⁹ ꝯ volūta-
tē vxoris ſue: puta marie tꝫ vel leuat
de ſacro fonte filiū alteri⁹: puta iohā
nē filiū martini ꝯ volūtatez ēt ipſius
martini ſm̄ Jo. neapo. i quolꝫ. 9. vti
qꝫ ꝯhr̄ vera cognatio ſpūalis īt eos
non ob. inuoluntario ꝯſenſu ſeu ꝯdi
ctōe illoꝝ: ita ꝙ petr⁹ ē ṽe cōpat̄ mar
tini: ꝛ maria ē vera mr̄ ſpūalis iohā-
nis velit nolit. h⁹ rō ē ſm̄ eum: qꝛ qđ
ē ex ſtatuto eccl'e non depēdet ex vo
lūtate ſubiectoꝝ ſtatuti ꝛ ſtatuētis: ſꝫ
ex ſtatuto eccl'e ē ꝙ cognatio ſpualis
tranſeat ab vno ꝯiugū in alt'o ꝯſūma
to mr̄imonio: ꝛ ꝙ cōpr̄nitas acqrat̄
pr̄i carnali p h' ꝙ leuat aliquē filium
ei⁹ de ſacro fonte ğ ꝛc. Jtez poſita cā
ſufficienti cognatiōis ſpualis oꝫ pōe
re cognationē ſpualē. cā ē eiꝫ ad quā
ſeqr̄ effect⁹: ſꝫ pr̄nitas ſpual' quā ꝯſeq
tur p actū ꝓpriū vni⁹ ꝯiugum ē ſuffi
ciens cā alti ꝯiugū cognatōis ſpualis
poſtqꝫ ē mr̄imoniū ꝯſūmatū ğ ꝛc. Jtē
nō ꝙ regl'arit̄ vn⁹ oꝫ tenē ad baptiſ-
mū ſm̄ Rai. non pl'es ſeu leuare de
fonte: vt de ꝯſe. di. 4. c. non pl'es. Et ſi
neceſſitas cogeret vn⁹ ꝛ idē pōt tenē
in baptiſmo ꝛ in ꝯfirmatione. Si aūt
pl'es tenerēt dic̄ Alb. in 4. ꝙ hoc po
tius eſt pmiſſio qꝫ ſtatutū: qđ debeat
approbari: pmittit̄ aūt rōne amicitie
que ꝯhr̄ īt illos. hec ille. Ubi ğ duo
aut tres ex moꝛe patrie cōiter tenent
videt̄ tolerandū ꝛ ſine peccato fieri
Tuti⁹ tñ eſſet hr̄e ſup hoc diſpenſati
onē ab epo ſi pr̄ vult hr̄e pl'es tenen-
tes ad baptiſmū: vt nō. Hu. in decre.
ꝛ cū plures tenent ꝯhitur cū omibus
cognatio ſpualiſ que īpedit ꝛ dirimit
mr̄imoniū ſm̄ Hoſti. Sed diligēter

attende ꝙ oꝫ ꝙ teneant ſiue tangant
ipſū baptizandū cū baptizat̄: vel cuꝫ
de fonte leuat̄ a ſacerdote īmediate
ſi volunt eē cōpr̄es: aliter ex eo ꝙ ex
titerunt ibi ſoluꝫ non tāgēdo ꝛ rñde
rint ꝓ puero abꝛenuncio ꝛc. non eēnt
cōpr̄es. Pe. de pal. Jn aliqb⁹. n. locis
ſacerdos aquā effundit baptizādo: et
q volunt eē cōpr̄es tenent baptiſzan-
dū. Jn alijs. n. tꝫ pueꝝ ipſe ſacerdos
cū baptizat: qđ p̄cipue fit cū fit bapti
ſm⁹ p īmerſionē: ꝛ tunc p̄mo recipi-
entes baptizatū de ſacro fōte a ſacer
dote in panno: vel nudū ſt̄ pr̄es ſpu-
ales: vt nōt Hug. in decre. Et ſil'r per
ꝓcuratoꝛē non pōt ꝯhi cōpr̄nitas qꝫ
tum ad cognationē ſpualem: vt pōit
archi. p. l. p⁹ moꝛtē. ō adop. Jdē Jo.
an. ꝛ qꝫuis non rñdeat aliqs dū tñ te
neat ad baptiſmū: vel tāgat efficitur
pr̄in⁹: ꝛ ꝯhr̄ cognatio ſpualis. Jlli āt
pl'es q ſimul tenent ad baptiſmū nō
ꝓhibent̄ ad inuicē ꝯhē: vt Jnno. po
nit. Jtē nō ꝙ laicus ēt q baptizat ali-
quē ſiue in caſu neceſſitatē ſiue ex: nō
pōt ꝯhere cū illa quam baptizauit:
ex. e. nedū. li. 6. Jtē nō ſm̄ Tho. ꝙ ſi
vir vel mulier baptizat vel teneat ad
baptiſmū ꝓpꝛium filiū ſi hoc facit in
articulo neceſſitatis ſeu p erroꝛē non
impedit̄ exigere debitū vel reddere
extra. e. ſi vir. Si vero fecit p fraudē
īpedit̄ exigere ſꝫ tenet̄ reddē: ꝛ ſi vt
qꝫ fuit in culpa: neut̄ pōt exigē: exact⁹
tñ vterqꝫ reddere tenet̄: vt dicit Ho.
ꝛ addit. Melius tñ eēt vt cōtinerent
Eodē āt mō ſi vir tꝫ aliquez filiū vxo
ris ſue: vel vxoꝛ filiuꝫ mariti ſui ſi ex
ignoꝛantia hoc facit excuſat̄ ſi ex ma
licia non poteſt exigere debituꝫ: ſi ve
ro fecit p fraudē impedit̄ exigere: ſꝫ

tenet reddē. Idē Ricar. Credo tñ ꝙ sup h̄ eps possit dispēsare.s.q̊ ad exa/ctionē debiti: sicut de eo q co. consā. vxo.su. cum q̊ eps pōt dispēsare quo ad debiti exactionē: ſm Pe.ð pal. vt hēs.s̈. vbi hēs de īpedimento affinitatis ibi vide. Ite nō ꝙ si iohāna vxor petri tenuit ad baptismū filiuz berte anteq̃ cōmisceret: siue ꝯheret matrimoniū cū ipso petro: ipa mortua potest petr⁹ hr̄e in vxorem ipsam bertā ⁊ sic successiue isto mō qs pōt haber̄ duas cōmr̄es in vxores. Sz si petrus cognouit iohānaz añq̃ tenēt ad baptismū filiū berte: non poterit postea vnq̃ bertā hr̄e in vxorē. Itez ille qui tz ad baptismū vel ꝯfirmationē filiū petri ex muliere cōcubina vel vxore alia susceptū q̃ ex ea quā nūc hz vxorē non efficit cōpr̄ isti⁹ vxoris: quam nunc hz ipē petr⁹. ⁊ idē de filijs vxo/ris alicui⁹ ex alio viro genitꝫ. Itē nō ꝙ non baptizat⁹ q̃uis alium ñ debeat tenē ad baptismū: tñ si de facto vl' necessitate tz vel leuat vel baptizat ñ ꝯ/hit aliquā cognationē spualē ſz tho. pe. ⁊ ric. ⁊ addit alb. dicēs ꝙ si alt' cōiugū ē baptizat⁹: p eum trāsit cogna/tio ad eū q non ē baptizat⁹. idē de cōfirmatōe. Sz si baptizat⁹ tz filiū non baptizati bñ ꝯhit cōpr̄nitatē. Itez nō ꝙ non dz qs tenē ad baptismū vel cōfirmationē fr̄ez vel sororē: q2 suffic īt tales vinculū carnale. Oia āt q̄ dicta st̄ de tenēte ad baptismū seu de fōte leuāte erga susceptū vel leuatū: ⁊ pentes ei⁹ q̊ ad ꝯhēdā cognationē spua/lē: itell'as sil'r de baptismo ⁊ pentib⁹ ei⁹ q̊ ad p̄dcāz cognationē: ⁊ oia que dcā st̄ de baptizato q̃tuz ad tenētē ⁊ baptizātē in ꝯhenda cognatōe spuali cū baptizato: intelligas pifor̄mit' in ꝯfirmatiōe ⁊ tenēte ad ꝯfirmationez in ꝯhēdo cognationē spualē: cū cōfirmato ⁊ pentib⁹ ei⁹. ⁊ dic̄ Hos. ꝙ ista cognatio spualis sic̄ legalis ñ hz ra/mos: vñ ad psōas cū qb⁹ ꝯcte st̄ non egrediunt. Nō igr̄ ꝙ qcunq̃ in aliq̄ istoꝝ īpedimentoꝝ detēt⁹ sciēt ꝯhit peccat mortal'r: ⁊ in q̈tuor ex his īpedimētis ē excōicatus sciēter ꝯhens: nec talis dz absolui nec pōt nisi cesset a tali mr̄imonio sic ꝯcto: vel petat dispēsationē a papa vbi pōt: ⁊ interim abstineat se ab vsu mr̄imonij sic īpe/diti. ⁊ nō ꝙ in nullo. i7. īpedimētoꝝ pōt dispēsare aliqs citra papā: sz ⁊ ipse papa ī aliqb⁹ hoꝝ non pōt dispensare. s. ī īpedimēto ligamīs: cū. s. aliqs ē alteri ligat⁹ p verba de pn̄ti: talis. n. ñ posset cū alia ꝯhē ēt dispensāte papa. Itē in īpedimēto erroris psone ⁊ in īpedimēto violentie: vbi nullo mō ē ꝯsensus ⁊ in īpedimēto coeundi oī mō ex frigiditate nāli vel castratione vel maleficio: vel alia īdispositōe proueniente: q2 in h⁹i oībus nullū ē mr̄imoniū: iō nō pōt facē papa vt ibi sit mr̄imoniuz. De īpedimēto coeundi videt' dicē Pet. de pal. ꝙ illud sit ex statuto ecclesie: q2 id non ptinet ad sbam mr̄imonij: ⁊ inde ē ꝙ si sciuerit alt' īpedimentū tale: ⁊ nihilomin⁹ ꝯ/bit ē veꝝ mr̄imoniū: qð non eēt si ð esset aliqd de sba mr̄imonij. cū. n. pn̄cipalis finis mr̄imonij sit ples nō vitatio fornicationis: si possz coire esset de sba mr̄imonij multo magis posse gñare: ⁊ sic senes non possent ꝯhē qð est falsuz. De īpedimento erroris cōditōis videt' dubiuz ſm Hu. tñ istð ē de statuto ecclesie. Idē dicit Pet. de

pal.s.qd est de iure positiuo qd et videt sentire Ric.in 4° di.36.dicit etiam quod error deterioris conditionis: et si non tollat consensum in persona: tamen multum minuit. Et quia rationabile est vt deceptis iura subueniant: et maxime quando est deceptio in re graui: ideo naturali equitate statutum est personam seruilis conditionis illegitimam esse ad contrahendum cum persona libera quamdiu liberam esse credit ipse liber contrahens cum sua. leditur. n. enormiter in bonis matrimonij.s.in bono prolis: quia non habebit eam in sua potestate. in bono fidei: quia non poterit ita libere reddere debitum domino occupante suum. in bono sacramenti. i. cohitationis insepabilitate quia dominus possit eam vendere: hec ille. De impedimento voti solennis in religione tho. et et Alb. tenent quod non potest. Hu. cardinalis Ric.in 4° Host. Inno. tenent quod potest ex magna causa: vt ex reformatione regni vnius et huiusmodi. Et Joh.in sum. confess. dicit de facto vidisse talem dispensationem factam: hanc etiam opinionem. s. quod papa possit dispensare: tenere videtur idem Tho.in 4° di.34. ar.4. et Joh.neap.in quolibet.dicit hanc opinionem esse probabiliorem. In impedimento ordinis tenent fere omnes quod possit: quamuis non consueuit. In impedimento criminis absque dubio potest secundum Pet. de pal. et de impedimento spiritualis vel legalis cognationis potest secundum Pe. de pal. De impedimento etiam qd est ex publice honestatis iusticia certum est quod possit cum sit ex constitutione ecclesie. vnde pe. de pal. sic dicit quod papa potest dispensare in omnibus gradibus publice honestatis iusticie qui sumuntur secundum gradus consanguinitatis: et hoc patet: quia non est prohibitum lege naturali vel diuina. Unde posset dispensare quod contraheret cum sponsa vel vxore non cognita patris vel fratris. Et nota quod quando aliqui contrahunt matrimonium de facto: qd de iure nullum est: si postea obtineant dispensationem a papa super impedimento: non propterea ratificaretur predictum matrimonium quo ad deum etiam si ante dispensationem secuta erat copula carnalis sed oportet quod denuo interueniat mutuus consensus interior in alterutrum: et si cum hoc sequitur copula carnalis non est necessaria noua expressio verborum: et hoc in fauorem matrimonij. Hoc videtur dicere Ric.in 4° di.40.in quodam simili: tutius tamen esset vt de nouo ipsa fieret expressio verborum consensum exprimentium. Dicit etiam idem Ric. quod cum carnalis vsus mulieris extra matrimonium sit contra ius naturale: ideo ibi locum non habet prescriptio: vt.s. ex hoc quod tenuit aliquam concubinam per.30.annos facta sit ei licita talis commixtio: sed semper mortaliter peccat. Ipsum etiam matrimonium quia est de iure diuino et naturali: ideo prescriptio facere non potest vt valet matrimonium: quia a principio fuit nullum et econuerso: vel quod efficiatur nullum: qd a principio fuit verum: extra de consan. et affi. non debet. partim in tex. et partim in glo. Item nota quod secundum Hosti. quando doc. discordant circa impedimentum matrimonij: vbicunque doc. per glo. suas dicunt solui matrimonium sed non inducunt ius expressum contrarium dicenti adhereas: extra de testi. licet ex quadam. in fi. Item nota quod cum ecclesia precipit alicui coniugum cohabitare cum altero: et ille cui precipitur sciat esse impedimentum secundum hug. in hoc casu: quantum ad reddendum debitum non tenetur obedire: tamen in cohabitatione et necessariorum exhibitione obedire debet: et non

negare ei cui se de fcō copulauit. Itē nota q qui audit impedimentum eē inter se et vxorem fm Guil. si audit a fidedignis et non suspectis cum nō debeat esse negligens sue salutis tenetur inquirere veritatem: alias esset affectata ignorantia que non excusat: si ɔcipiat ꝓbabilem opinionē de dicto alicuius non dz exigere debitum licz reddere teneatur. Secꝰ si ita īuenirz veritatē q esset impedimentum int eos qd haberet pro constanti: tunc nec exigere nec reddē debet. Porro qui audit tale impedimentū a viro fidedigno aut iurato aut cōpatre suo aut ꝓprio sacerdote: aut etiam publica fama non ita tenetur credē q peccet mortaliter si non credat sed venialiter. hec Guil.

¶ De īpedimentis non dirimētibus mr̄imonium ɔctum.

Capi. 19.

Est et aliud genꝰ impedimenti qd ē quidē impediēs mr̄imonium ɔhendū: sz non dirimens contractum: et istud est multiplex. Et pmo quidē ɔtractꝰ clandestinus ipsius mr̄imonij: ex de mr̄imo. contra. contra interdic. eccle. per totum. Qui ergo contrahunt clandestine mr̄imonium peccant mortaliter: et tale mr̄imonium dr̄ ɔ interdictum ecclesie: q2 contra ꝓhibitionem eiꝰ ē: vbi nō fm Pe. de pal. i 4°. q h pōt eē dupliciter. Uno mō q2 est contra statutū ecclesie vel iuris: vt q2 tribꝰ tpibꝰ anni intˀdcis: de qbꝰ in. c. se. vel q2 ē clandestina dispensatio. ꝓhibetˀ. n. ne mr̄imonia fiāt clandestina: et sine bānis: extra de clande. des. cum īhibitio vbi dr̄ q cuz dz fieri aliqd mr̄imōiū debēt in eccl'a bāna publica p sacerdotes ꝓponi: vt īfra ɔpetentē tmiuz q scit īpedimentū ꝓponat: et si appuerit ꝓbabilis coniectura contra copulā futurā interdicatˀ expsse: donec cōstet qd fieri debeat: al's si ɔherent sine bānis: vbi. s. talia fuantˀ: aut post ꝓhibitionē extiterit īpedimētuz: puta gradus ꝓhibitꝰ: tunc filij dicent illegitimi: nec excusabunt pp igrantiā parentum: et sacerdos qui tales ɔiunctōnes inhibere ɔtēpserit: vel regularis q interesset hꝰi punitˀ: vt in dicta decre. In aliqbus tn̄ locis non fiunt hec bāna: sed solū ɔhuntˀ sponsalia solenniter et publice multum an̄ mr̄imoniū et interim potest manifestari an sit īpedimentum. Un̄ in talibus locis rōne contrarie consuetudinis omissionem bannoꝶ non puto esse peccatuz sed vbi seruantur esset mortale omittere. Alio modo dicitur matrimonium contra interdictum ecclesie: quia est contra preceptum hominis ministri iuris et ecclesie. Et iste minister vł ē parochialis sacerdos qui potest dispensare matrimonium et si non iudicare. Ipse enim habet inquirere de īpedimento et inhibere. Aut est officialis episcopi nō sacerdos qui solus bn̄dicit nubentes. Uel archidiaconꝰ aut abbas habentes hoc ex consuetudine vel ꝓuilegio: et habent iudicare: et si non dispensare si nō sunt sacerdotes Aut est eps vel superior eo: et hic bēt iudicare et dispensare. iudicare rōne iurisdictōis: dispensare rōne ordinis cū cura. Contrahere g̃ contra ꝓhibitionem ecclesie vel ministri est mortale: nisi fuerit dispensatuz ab eo qui potest: et siquidē facta fuerit inhibitō

ab inferiori papa: vt epo vel pochiali
q̄uis sit peccatū: tñ si non est aliud i-
pedimentum tenet. Itez si a papa fa
cta est simplex inhibitō: quia nō ānul
latur ꝓpter hoc. Sed si hoc ꝓhibue
rit decernens irritum ⁊ inane: si sec⁹
factum fuerit: tunc matrimonium ē
nullum: quia per hoc reddit eos īha
biles. Plus est enim reddere multos
inhabiles q̄z paucos: sed ipse ꝓhibēs
matrimonium ꝑ cognationem spūa
lē legalē vel carnalē in gradu non ꝓ
hibito lege diuina reddit h⁹i inhabi
les ğ ꝛc. hec Pe. 2º votuz simplex
qđ quidem impedit ꝯtrahenduz ma
trimonium: sz non dirimit ꝯtractum
di. 27. ꝑ totum. in text. ⁊ glo. Et idem
Ricar. ⁊ Tho. i 4º. Talis ergo mor
taliter peccat qui hñs votuz simplex
castitatis contrahit: ⁊ nihilomin⁹ ad
huc tenet̃ īplere votum: si nondū co
gnouit vxorē: cū q̄ ꝯ̄xit ꝑ verba đ pñ
ti: q2 adhuc implere pōt. s. intrando
religionē etiā inuita vxore: ⁊ sic ñ po
terit ꝯsūmare mr̄imonium absq3 pec
cato mortali: postq̄z vero cōsūmane
rit religionem intrare non pōt vxo-
re inuita: ⁊ tenet̃ reddere debitū vxo
ri petenti: siue expresse siue interp̄ta-
tiue ſm Tho. ⁊ Ric. in 4º. sz non licz
ei petere: al's ſm quosdā vt Ric. pec
cat mortaliter quotiēs exigit debituz
q2 adhuc potest ⁊ debet seruare votū
q̄ztum in ipso est. Et dicit Hosti. ꝙ si
quis habens tale votum petat ab ali
quo vtrum si contraheret tenerz ma
trimonium: non dz sibi rñdē clare. s.
ꝙ teneat ne detur sibi occasio frāgē-
di votum: sed in huiusmodi debem⁹
tales querentes prudent̃ eludē vt do
cet Origenes: di. 43. in mandatis.

Tertio sponsaliciū fcm cū altera:
nisi mutuo ꝑtes se absoluant: vel ex
altera ꝑtiū sit aliqd ex his ꝑ que lici
te pñt sponsalia frangi: talis etiā pec
cat mortaliter. Quarto tenē vl' su
scipe aliquem vel aliquā ad cathecis-
mum q ꝓcedit baptismum: ex. e. ꝑ ca
thecismū. li. 6. Quito q̄dā cria vz
incestus post contractum matrimōi
um cū affinibus cōmissis. 32. q. 7. sigs
viduam. ⁊ c. concubuisti. cum. l. qs co
gnoscit ꝯsanguineā vxoris sue: vel cū
cognoscit̃ si mulier est a consangui-
neo mariti sui: ꝓpter h⁹i incestuz de
linquēs amittit ius petendi debitū ñ
solum ab vxore vel viro attincti illi:
cū q̄ cōmisit incestuz: sz ēt illa vxore l'
viro mortuo si ꝯ̄xerit cuz alt'a ꝑsona
qđ facē non dz sine dispēsatōe epi ab
ea exigē non pōt: vt ex̄ de eo q cog.
ꝯsan. vxo. su. transmisse. In vtroq3 tñ
casu reddē tenet̃ ſm Ric. i 4º. di. 34.
Pōt tñ eps dispensare vt. s. talis ꝓua-
tus iure exigēdi possit exigere absq3
peccato ſm Pe. de pal. in 4º. Cogno
scendo autem consanguineas ꝓprias
vel ꝑmittendo se cognosci: quanuis
non minus peccet: immo magis non
tñ reꝑitur in iure ꝙ ꝓuetur exactiōe
debiti: vel ꝙ impediatur a contrahē
do. Ric. hoc etiam dicit. s. ꝙ incestus
cum ꝯsanguineis non īpedit mr̄imōi
um ꝯ̄hendum: nec ꝓuat exactiōe đbi
ti sicut īcest⁹ cum affinib⁹. Itē int'fe-
ctio ꝓꝑe vxoris. 33. q. 2. admonere. ⁊ c.
int'fectores. qđ intelligitur cum occi-
dit: vel ī vindictaz ꝓpter adulterium
ab ea commissum. Uel quia alias eā
exosam habet propter aliquem defe
ctum: non propter hoc vt contrahat
cū alt'a q2 tunc dirimētur illđ sequēs

Et idē ꝫ Pe.ꝺ pal.de muliere q̄ dat
venenū viro:vel alio mō occidit eū.
Itē rapt⁹ sponse alt'i⁹.27.q.2.statutū
Itē susceptio ꝓprij filij ꝺ fonte:vł cō
firmatio : qn̄.s.qs fac̄ h̾ īsidiādo m̄ri
monio:vt possit ꝑuare alteꝝ debito
ꝯiugali.30.q.i.de eo. Item īterfectio
sacerdotis:ex̄ de pe.ꝛ re.qꝺ p̄sbꝛꝫ. Itē
solennis pn̄ia.33.q.2.de his. Itē si qs
monialē sciēter in vxorē suscipiat.27
.q.i.hi qui. Oēs p̄dictos casus ponit
Ric.alber.tho.ꝛ pe.ꝛ hosti.pret' vlti-
mum quē solus Hosti.addit. Licꝫ āt
hec ꝛ forte alia impediant ꝯhendū:si
tn̄ timetur de incōtinentia dꝫ ei ep̄us
ꝯcedere lic̄iam nubendi:ar.33.q.2.an
tiq.ꝛ.c.in adolescentia.ex̄ de eo q co.
con.vxo.sue.ex lr̄is. Et ꝺm quem ad-
dit Guil.sufficit lic̄ia ꝓprij sacerdotē:
immo de ꝯsuetudine non seruat' tał
rigor petendi lic̄iam. Ric. autem dic̄
in 4.° de int'fectore vxoris: ꝙ si ꝯhit
m̄rimoniū:ꝗuis n̄ sit dirimendū:cū
non obstat aliud īpedimentū peccat
tn̄ ꝯhendo ꝯ statutū eccł'e:nisi ꝑus cū
eo fuerit dispensatū:ꝛ idē videt' dicē
dū de alijs casib⁹ supradc̄is. Petr.de
pal.i 4.° ponit vtranqꝫ opinionē:sꝫ ꝺ-
clinat ad scꝺam dicēs ꝙ sine dispēsa
tione non lꝫ inuoluto in aliq̊ dictoꝝ
īpedimētoꝝ seu criminū ꝯhē: vel de
bitū petē sine dispēsatōe:ꝛ ꝙ non nisi
ep̄s dispensat:nec vꝫ ꝯsuetudo in ꝯri
um:nisi ꝯstaret ꝙ ep̄i hoc longo tp̄e
scientes dissimularent: ał's ꝯriū faci-
entes peccant mortaliter. Nō ꝺm pe.
de pal.in 4.° ꝙ clandestina desponsa
tio dicitur fieri sex modis. Primo
vꝫ qn̄ fit sine testib⁹. 2.° qn̄ ꝯueniūt
clandestine anteꝗ̄ recipiant benedi-
ctionem nuptialem:ꝑ loco ꝛ tp̄e quo
petere p̄n̄t. 3.° qn̄ sponsalib⁹ non so-
lutis sꝫ soluendis soluꝫ aucte iudicis
sine lic̄ia eius ꝯhitur aliud m̄rimoni
um. 4.° qn̄ ꝯhunt m̄rimonium ante
pubertatē sine iusta cā absqꝫ lic̄ia ep̄i
ꝯtra ꝓhibitionē que fit: ex̄ de despō.
īpu.c.2. 5.° qn̄ ꝯtra interdictuꝫ spale
sicut alicui ꝯdicitur ne ꝯhat cuꝫ alia
ꝓpter īpedimentū ꝛ h⁹i. 6.° qn̄ h̾ fit
omissis bannis:qꝺ intelligit' vbi non
ē ꝯsuetudo in ꝯtrarium ꝛ quocunqꝫ
istoꝝ mōꝝ ꝯhat' ē culpa mortalis ꝓ
pter inobedientiā ecclesie: sꝫ ī sex ca-
sibus pōt iuste dispensari. Primo
cū magnatib⁹:qꝛ coꝝ m̄rimōia solēt
cuꝫ magna deliberatiōe tractari per
amicos. 2.° qn̄ valde nobił' ignobilē
ducit. 3.° cū diues paupē. 4.° cū se-
nex iuuenē. 5.° cū timet p̄ites: cuꝫ iā
ꝯxit. 6.° cuꝫ diu fuerit sic:ꝛ hoc ꝓpt'
verecundiā. Dispēsat āt in hoc ep̄s ꝺ
ꝯsuetudine p papā scita:ꝛ dissimulā-
do approbata:ał's cū sit statutū gn̄ał'
ꝯcilij solus papa dispensat: hec Pet.
de pal.in quarto.

De īpedimento feriaꝝ: qn̄.s.n̄ p̄n̄t
fieri nuptie. Cap.20

Est aliud gen⁹ impedimenti
tp̄alis:siue ad tp̄s qꝺ hꝫ im-
pedire:sed non dirimē ma-
trimonium:qꝺ dr̄ īpedimentum feri
aꝝ:qꝺ quidē īpedit solum celebratio
nē nuptiaꝝ ꝛ bn̄dictōeꝫ nuptialem ꝛ
traductionē vxoris in domū:non āt
īpedit ꝯtractuꝫ m̄rimonij vel de fu-
turo vel de p̄n̄ti:qꝺ fit solo ꝯsensu ꝑ
ꝟba exp̄ssa ꝺm Rai.ꝛ Gof.ꝛ glo.sup
c.capellanus.ex̄ de feri.nisi repugna
ret huic p̄rie ꝯsuetudo. Hosti.tn̄ vide
tur dicē: ꝙ nec ēt istud lꝫ:sꝫ ꝑmū cōi-
ter tenetur. Petrus de pal.in 4.° dicit

Coñhē p verba de futuro ñ ē ꝓhibi
tū:ꝛ lz ſm q̊ſdā nec ēt p verba ꝺ pñti
Iſtud tñ vltimū ñ vr̄ ꝙ iſte ꝯct⁹ ꝺz fi
eri clādeſtine ſz in facie eccl'e. in facie
āt eccl'e non vr̄ faciendū:ſicut nec be
nedictio nuptialis:hec ille. Credo in
hoc ſtādū ee ꝯſuetudini eccl'e. Sciē
dū igr̄ ꝙ tꝑib⁹ his nō pñt nuptie cele
brari:vz ab aduentu vſq3 ad epiphāi
am:neq3 includit̄ octaua epiphanie
cuz de ipſa ñ ſit exꝑſſuz in iure. Itez a
ſeptuageſima vſq3 ad octauā paſche
incluſiue. It] a trib⁹ dieb⁹ añ aſcēſio
nē vſq3 ad octauas pentecoſtes exclu
dendo tñ ipſā dñicā:que ē octaua di
es ꝛ pent.q2 ipm feſtum non hz octa
uū diē.vñ in ipſa pñt nuptie celebrari
ex̄ de feri.capellanus.in fi.ꝛ.z3.q. 4.
non pōt.ꝛ trib⁹.c.ſequē.Qui autē nu
ptias facit his tꝑibus peccat mortal'r
q2 ꝯtra ſtatutum gñale eccl'e facit:ex̄
de ma.con.ꝯ inter.ec.p totum. Pe.ꝺ
pal.in 4°. di.3z.dicit ꝙ celebritas nu
ptiaꝝ eſt interdicta ab aduentu vſq3
ad octauam epiphanie incluſiue.De
alijs duob⁹ tꝑibus concor.cuz ſupra
dictis.Itē de tertio tꝑe.ſ.a triduo añ
aſcenſionē vſq3 ad octauam pent.diē
ꝙ nuptie ſuſpendunt̄ vſq3 ad feſtum
trinitatis:ita tñ ꝙ non a ꝑmis veſpis
trinitatis licz ꝯtrahere: ſed a ꝑncipio
noctis vel media nocte:vel ſicut veri
us puto a mane in antea.Et lz ſit ita
de iuris ſubtilitate:q2 tñ conſuetudo
eſt optima legū interꝑs:iō ſequenda
ē terre conſuetudo a ꝑlatis diu ſcita
vel diſſimulata:ſiue de celebrādo nu
ptias in diebus illis extremis:ſiue de
abſtinendo.Item nota ꝙ feſta ſꝫ no
uam legem ꝛ veterē a veſpa vſq3 ad
veſpam celebrantur:tñ in ſeptuageſi-

ma ſibi ꝓꝑum ē officium:qð abdicat
cantica leticie:q2 non incipit a veſpis
ſz in cōpletorio qñ ꝑmo intermittit̄
alleluia.Vñ vſq3 ad cōpletoriū exclu
ſiue lz ꝯtrahere.Sed officium aduē
tus ꝓꝑum ꝑfecte incipit a veſpis ſab
bati ꝑcedentis.vñ extunc non ꝑlicz ꝯ-
here .In diebus vero vltimis non ſo
lū veſpe:imo cōpletoriuz ſit̄ de tꝑe ꝑ
cedenti p ſe loquendo lz p accñs ſup
uenienti maiori feſto nil fiat de illo ī
cōpletorio vel ſolū memoria in veſpe
ris:ſicut apud illos q faciūt feſtuz tri
nitatis in octaua pent.ꝑdit veſpas et
cōpletoriū.ꝛ ſil'r qñ feſtū celebre eue
nit in octaua epħie ꝛ octaua paſche:ñ
tñ ꝓpter lz in iſta veſpa:ſed ſicut ſuꝑ
dictū ē in talibus ē ꝯſuetudo ſeruan-
da.vñ in multis terris ēt de nocte ꝓ-
funda in vigilia aduentus ꝛ ſeptuage
ſime nuptias faciunt: ſz ſi p⁹ mediaz
noctez facerent eēt corruptela:q2 me
dia nocte more romano nox incipit
vt dr̄.ff.de feri.l.more.Vnð ſicut illa
ꝯſuetudo excuſaret celebrare in mā̄e
diei ſic nec poſt mediā noctē:ſz certū
eſt:q2 ꝯ ſanctoruz ꝑrum canones eſt.
Contrahentes autē nuptias iſtis tꝑi-
bus ꝓhibitis debent puniri:in quo ꝺ
liquerunt vt.ſ.ad tꝑs ſepent̄ : ſz ſi ſit
ꝑiculum incontinentie:alia pñia po-
nat̄ ꝛ in iſta diſpenſet̄.Sacerdos āt
q dedit benedictionē puniendus eſt
graui pena:licet arbitraria .Non āt
eſſet mortale exigē talib⁹ tꝑibus ab
vxore ꝑus rite benedicta:Pe.de pal.
Itē ꝛ ſi mortale ſit mr̄imonium con
ſūmare tali tꝑe:tñ p⁹ ꝑmā copulā ite
rū cognoſcēdo non peccat mort'r ni
ſi hoc faceret ī ꝯtēptū eccl'ie ordinā
tis:hec Pe. de pal.

Circa ꝯctuꝫ mr̄imonij.nō ꝙ
mr̄imōiū initiat̄ p⁹. s.ꝑ spō
salia siue ꝑ v̄ba ꝺ futuro. 2⁹.
ratificat̄ ꝑ v̂ba de p̄nti:vel alia signa
exꝓmentia ꝯsensū. 3⁹. ꝯsūmat̄ ꝑ car-
nalē copulā ⁊ h̄ coīt obſuat̄. Non ē
tn̄ necessariū ꝙ spōsalia ꝓcedāt:qꝛ ab
sqꝫ ꝓmissiōe fcā de futuro pōt qs sibi
to ꝯhē ꝑ v̂ba de p̄nti. Silr̄ ēt ad essē
tiam mr̄imonij non ē necessariuꝫ ꝙ
sequat̄ copl'a carnalis. Vn̄ iter Ma
riam ⁊ Joseph:dr̄ fuisse ꝑfectū mr̄i-
moniū q̊.s.ad eius eēntiā: ⁊si n̄ q̊ ad
ei⁹ significatiōꝫ ꝯpletā:cū tn̄ vt̄qꝫ re-
manserit virgo.27.q.2.§.cū g̃.qꝛ ꝯxe
rant ꝑ verba de p̄nti.fuerat.n.reuela
tū virgini Marie: ꝙ Joseph nunq̄ꝫ
exigeret debitū ab ea.Sꝫ si exegisset
fuerat diuina auc̄te dispēsatū vt red-
dē nō teneret̄. Et vna ex cāis q̄re be-
ata virgo Maria fuit desponsata ẜꝫ
origenē.25.q.2.inuenta ē.vt pt⁹ virgi
nis diabolo celaret̄.Q̄uis.n.⁊ si cor-
da hoīum non cognoscat ꝑ se ⁊ cor-
pora q̊ ad exteriora sciat: non tn̄ va-
luit scire vtrū ex Joseph: vel sine vi-
ro cōcepisset:nec si virgo peꝑisset:vl'
n̄ virgo:⁊ h̄ ꝓpt nimiā scitatē virgis
qꝛ nō ꝑmittebat̄ approximare ei vel
h̄ cognoscē Ric.in 4⁹. Nō g̃ ꝙ mr̄i-
moniū initiat̄ ꝑ sponsalia q̄ sunt fu-
turaꝝ nuptiaꝝ ꝓmissio.30.q.5. nr̄a-
tes.q̄ fiunt mlt̄ipliciter: aliqn̄.s.nuda
ꝓmissiōe:vt cū dicit vir:accipiā te vl'
ducā te in vxorem meā ⁊ h⁹i. Et illa
respondeat:accipiam te:vel ducā i vi
rum ⁊ huiusmodi.Aliqn̄ non solum
ꝓmissione sꝫ ēt appositiōe iuramēti
fiunt sponsalia.Aliqn̄ fiunt datis ar
ris sponsalicijs.Non p̄nt āt ꝯhi spō-
salia ex alia ꝑte tn̄:nec claudicare ẜꝫ
Guil.Et si aliquis capiat manū mu
lieris ⁊ dicat ipsi mulieri do tibi fidē
de accipiendo te in vxorem:⁊ illa ni-
hil rn̄deat nec aliq̄ mō se on̄dat ac-
ceptare non sūt sponsalia.Jlle tn̄ qui
tal'r ꝺdit fidē tenet̄ eā ducē si illa vo
luerit : si noluerit n̄ ē ꝯpellēda.Et h̄
veꝝ nisi on̄derit aliq̄ mō mulier illa
acceptare qꝺ agebat̄.vn̄ si an̄ fidem
sic datā tractabat̄ ꝺ spōsalib⁹ vl' mr̄i
monio it̄ eos:⁊ ipa req̄sita spōte ma
nū dederit ad fidē recipiendā ⁊ h⁹i:
tunc eēnt ꝯcta spōsalia. Jtē si q̄s ante
pubertatē ꝯhit mr̄imoniū ꝑ verba ꝺ
p̄nti intelligunt̄ eē spōsalia ; ⁊ h̄ nisi
essent ꝓximi pubertati ⁊ malicia sup
plēt etatē:qꝛ tunc eēt mr̄imoniū:ex̄ ꝺ
pu.hon.iu.si duo.Jtē nota ꝙ post se
ptēniū p̄nt ꝯhi sponsalia de futuro:
ex̄ de despon.impube.si infantes.lib.
6.⁊ extunc non valent.Si tn̄ alter vl'
ambo minor ē septennio:⁊ ꝯtrahunt
sponsalia ipsi vel parētes ꝓ eis nihil
agitur nisi postea ratificent.Si auteꝫ
appropinquarēt ad tp̄s septennij:q̄ꝫ-
uis non impleuerit septē annos tenēt
sponsalia ẜm Tho.in 4⁹. Hec autem
appropinquatio determināda est ẜꝫ
ꝯditionem ꝯhentiū:cū i q̄buſdaꝫ tar
dius ꝓueniat intentio seu cōplacētia
nuptiaꝝ. Tho.⁊ Hosti.tn̄ expresse n̄
hr̄et̄ de iure:ꝙ tp̄s septennij possit ꝑ
ueniri. Jlle tn̄ qui maior ē septennio
si ꝯhit sponsalia cū minori septennio
lꝫ non tenuerint etiā ex ꝑte maioris:
qꝛ claudicare non debent: tn̄ qꝛ ma-
ior iuste fidem dedit : tenetur maior
minorem expectare.Si forte velit du
rare in eodem proposito. Alias
peccaret propter fidem mentitam.

⁊ tenet agere pniam de fide mētita. Item inter absentes pñt cōtrahi spōsalia p nuncium vel litteras: siue per pcuratorē super hoc si absēs hoc sciat: vt q2 misit nunciū vel q2 de ɔscientia sua fit: vel postea ratum h3. 32. q. 2. honorantur. Hostiē. Item siqui ante pubertatem ɔtrahunt mr̄imoniu3 sponsi esse intelliguntur. Itē nota q si absens misit nunciū vl pcuratores ad ɔtrahendum sponsalia postea reuocat: non solū si reuocatio pueniat ad pcuratorem anteq̄3 puella consentiat nihil agitur: ar. ex̄ de pcura. ī nostra. ⁊ c. mandato. immo etiam si reuocatio pueniat ad procuratorē postq̄3 puella consensit: si tamē pcurator reuocatus fuerat anteq̄3 consentiret puella nihil est actum fm Hostiensē. Item qui contraxerunt spōsalia que tenuer ūt: vt quia debita etate fuerūt contracta: tenentur contrahere mr̄imonium simul: nec potest alter eorū contrahere cum altera persona: si tn̄ contraxerint per verba de presenti: t3 secundū matrimoniū: extra. e. sicut. l3 tenetur agere penitentia3 de fide mētita: ⁊ multo magis si primo interuenerit iuramentum: extra. e. ex litteris Sed quid siquis iurat alteri vna3 de filiabus suis dare in coniugem nō nominando aliquam determinate. Respondet Hostien. dare tenetur s3 quācunq3 det liberatur: quia promissoris est electio: sicut ⁊ in aliȷs pmissionib9 extra de regu. iur. sicut in alternatis. Et si omnes moriantur pret vna3 ad illam dare tenetur: ar. ff. de eo q certo loco. l. 2. Et si vnam ex ipsis offerat: ⁊ ille non acceptet cui promissum est: liberatus ē promissor etiam a iuramento. ff. de condi. inde. l. cum his. Q. si vna3 ex his cognouerit carnaliter: nullam aliam habere poterit pp ter affinitatem contracta3: immo qđ plus est: si contemplatione precedentis contractus matrimoniȷ cōmixtio facta est: esset matrimonium: extra. e. qui dux. in ma. quam pol. per adul. significauit. Sed quid siquis iurat alteri dare sibi vnam de filiabus suis: ⁊ determinat quā: ⁊ si illā habere nō possit promittit sibi aliam. Respōdet Hosti. q tenetur ei dare primā: ⁊ ad hoc laborare bona fide: extra de spōsa. ad audientiam. Q. si non pōt tūc distinguendum: quia si prima cōsensit sponsalibus expresse vel tacite: vt puta q2 ipsa presente ⁊ non contradicente fuerunt contracta sponsalia: vl postea ipsa ratificante sororem illius habere non potest: quia cū pma contraxit sponsalia ppter impedimentū pu. honestatis iusticie: vt in. d. c. ad audientiā: et si illa sponsalia pma forte ppter ɔsanguinitate3 aliquā cū pma non tenuisset. Si vō pma nullatenus ɔsensit sponsalib9 tenet ei de scđa: ex̄ de spon. ex litteris. Sed querit quid iuris de penis q̄ aliqñ ponunt ī spōsalibus. Rñdeo fm Rai. q l3 sponsalia possint ɔhi sub ɔditiōe pmisse pecunie: non tn̄ pōt pecunia pmitti per modū pene: ⁊ si pmissa fuerit nō t3 pmissio: nec peti pōt: vt si dicat nisi tecū ɔtraxero dabo tibi. 100. marchas. na3 ɔiugia debent esse libera: ex̄. e. c. gemma. Idē Tho. 4. di. 27. Nota tamen q arre spōsalitie ab ea pte q̄ cām prestat: vt nuptie nō sequātur amittunt: recepte vero restituuntur in duplum. C. de sponsal. l. arris.

Quin etiam siquis vellet spōsalia fir
miter alligare potest sic facē ꝫ Ho.
s. vt det magnam quantitatē ꝑ arris:
ꝛ stipuletur eas in quadruplū: qꝛ tm̄
potest stipulari: ꝛ non amplius: ꝛ tūc
si steterit per recipientē quo minus
matrimoniū sequatur restituat eas
in quadruplū. C. e. l. fi. Cessat tamen
pena arrarum in quibusdam casibꝰ:
vt si tempus appositum lapsum sit:
tunc. n. is per quem non stetit nubat
impune. Item cessat si sponsus impe
ditus fuerit: dum tamen causam im-
pedimenti non ꝓbuerit. Cessat etiam
ꝑpter causam legibꝰ interdictā: puta
si de iure matrimoniū sequi non pōt
C. e. l. fi. Nota igit̄ ꝙ si in spōsalibꝰ
appositū est tempus infra qđ fieri de
beat matrimoniū: ille per quē nō ste
tit impune nubit: ꝫ aliȷ̄ dat̄ penitētia
de fide mentita: extra. e. sicut. ¶ No-
ta ꝙ in nouem casibus sponsalia sol-
uunt̄ de iure ꝛ sine peccato ꝫ Rai.
Primus si alter sponsorū transit ad
religionē: qđ facere etiam contracto
matrimonio de presenti: ꝛ nondū cō-
summato etiam altero inuito: ꝛ sic il
le qui remanet in seculo soluit̄ a spō
salibus ꝛ etiam a matrimonio: extra
de conuer. coniuga. c. verum. ꝛ. c. ex
publico. Secundus est quando spon
sus non inuenitur: quia se transtulit
in regionem longinquam: ex̄ de spō-
sa. de illis. ꝛ si in sponsalibus non fu-
it appositus terminus de contraben
do: tunc ꝫm leges presens non tenet̄
expectare abn̄tē nisi ꝑ bienniū: tn̄ in-
dex ꝫ ho. pot̄it abreuiare vel ꝓlōga-
re tp̄s inspecta qualitate ꝑsonarum.
¶ Tertiꝰ si alt̄ spōsoꝝ post ꝯcta spō
salia incurrat leprā vel paralysī: vl̄
amittat oculū vel nasum seu q̄cq̄ꝫ tur
pius ei eueniat: ex̄ de coniu. lepros. c.
vlti. ꝛ ex̄ de iureiur. c. quemadmodū.
vbi innuit̄ ꝙ etiā si iurauit nō tenet̄.
Quartus si supuenit affinitas: puta
qꝛ sponsus cognouit consanguineam
sponse: vel econuerso. 27. q. 2. quidā.
Et ad hoc ꝓbandū sufficit sola fama
ꝛ ꝫm Hosti. sufficit vnꝰ testis. ¶ Qui-
tus si mutuo se absoluāt: sicut qui so
cietatē fide int̄posita ꝯtrahūt: ꝛ post-
ea sibi remittunt eā: ex̄. eo preterea.
ꝛ hoc ꝫm Rai. Gof. Alb. Tho. Pe.
ꝛ Ric. ¶ Sextꝰ si alt̄ eoꝝ fuerit forni
catus post sponsalia: in quo casu licꝫ
repellē alteri fornicantē: ex̄ de iur̄iu.
quemadmodū. ꝛ hoc de fornicatōne
carnali: ꝛ multo magis spūali. s. hēsi
vel infidelitate. Pro fornicatione vō
non voluntaria cōmissa: puta qꝛ spō
sa violenter cognita ē ab alio ꝫ Ho
sti. non debet repelli sponsa: vir etiā
non debet cogi ducere talem. Sed ꝑ
fornicatōne commissa ante sponsalia
non debet dimitti sponsa: nisi ꝫ Hu
go. si tp̄e desponsationis credebat eā
esse virginem: ꝛ postea constitit eam
esse corruptam anteq̄ꝫ haberet ꝑ ver
ba de presenti. Septimꝰ quādo spō
sus vel sponsa contrahit cum alio vi
ro per verba de presenti vel etiā de
futuro: ꝛ sequitur carnalis copula: ta
lis tamen peccat mortaliter qui fidē
frangit. Si autem contrahit cū vna
vel cum vno sponsalia de futuro sin̄
interpositione iuramenti: ꝛ cum secū
da similiter de futuro sed cum iura-
mento debet remanere cum prima se
cundum Rai. ꝛ Hosti. ꝛ Ricardum
in 4°. 22. q. 4. in malis. Peccauit tam̄
mortaliter contrahendo cum secūda

Octauus qñ impubes qui contrahit sponsalia venit ad etatẽ adultaꝫ ꝛ petit absolui a vinculo sponsaliuꝫ: ꝛ dari sibi licentiam nubendi: extra de de spon. impu. d̃ illis. Omnes predictos casus ponunt Rai. ꝛ Hostiẽ. Nonus ſm Hosti. si famã habent ꝙ iter eos sit aliqđ impedimentũ: ꝛ de fama doceat: ex̄ de consan. ꝛ affin. c. 2. Addit Ric. in. 4º. p̃dictis casibus decimũ ſꝫ quosdã. s. cũ sponsalib⁹ supuenit votũ simplex ꝯtinentie. Sꝫ vtrũ teneãt spõsalia iuramento firmata facta ꝑ metũ q cadit in cõstantẽ viꝝ. Dubiũ est ꝑpter iuramentũ additũ. Et Ric. sup hoc ponit opinionẽ duplicem. Aliq. n. dicunt ꝙ p̃dicta sponsalia non tenent ipso iure nec ĩ foro exteriori nec in foro conscientie: qꝛ nec deus nec ecclesia tale iuramentũ voluerunt esse obligatorium respectu eoꝝ in quib⁹ maxime requirit̃ libertas: de quorũ numero est contractus sponsalium ꝛ in religione ꝓfessio. 15. q. i. non ẽ. Alij vero dicunt ꝙ talia sponsalia tenent ꝛ obligant ꝯhentem in foro conscientie: q̃uis in foro exteriori non reputetur obligatus eo ꝙ ecclesia p̃sumeret consensum interioreꝫ non fuisse: ꝛ rõ est ſm eos: qꝛ qui ꝑ iuramentum aliquã ductuꝝ in vxorem siqđ iurauit non implet iurat falsum ad qđ sequitur ꝙ mortaliter peccat. Sꝫ quilꝫ obligatur ad euitandũ mortale peccatũ ꝙ ꝛc. hec ille. Tutior via esset vt peteretur a supiori dispensatio a tali iuramento. Pe. Guil. ꝛ Hu. ꝛ nota ꝙ ĩ p̃dictis tribus casib⁹ sponsalia soluuntur ipso iure. s. qñ transit ad religiõeꝫ alter: ꝛ qñ ꝯtrahit ꝑ v̾ba de p̃nti cum alia. Et per fornicationẽ si ẽ notoriũ

In ceteris vero casibus soluenda sũt auctoritate episcopi: ar. extra de desponsa. impube. accessit. ſm Hostien. Et hoc vltimum intelligit Ricar. in 4º. quando ipsa sponsalia sũt celebrata in facie ecclesie vel coram testibus. Nam si omnino esset occulta vel clãdestina: etiam sine iudicio eccl'ie possunt dissolui in dictis casibus. Nota ꝙ sponsalia possunt contrahi sex modis ſm Ricar. pmo promissione vt cum dicit vir: accipiam te in meaꝫ vxorem ꝛ mulier similiter dicat. 2º. datis arris sponsalicijs: vt pecunia iocalib⁹ ꝛ huiusmodi. Et ex defectu vnius frangantur sponsalia sine defectu alterius: ille qui commisit defectuꝫ perdit frangendo fidem arras. Si õdit ꝛ restituit duplicata si recepit. 3º. anuli subarratione. Alicubi tamẽ datur anulus quando contrahitur per verba de presenti: ꝛ tunc nõ sunt spõsalia sed perfectum matrimonium. 4º. quando ꝑmissio de contrahendo matrimonium firmat̃ iuramento. 5º. quando dat̃ fides ab alterutro qđ ꝑtinere videt̃ ad iuramentuꝫ 6º. quando fiũt sponsalia sub ꝯditõne. vbi nõ ꝙ cum spõsalia fiunt sb cõditione: si conditio est hõesta vel vtilis: vt si dicat accipiã te si ꝑentib⁹ placuerit: vel si dabis centũ exñte tali cõditione tũc stat ꝑmissum firmuꝫ. Si võ conditio sit inhonesta ꝛ cõtraria bonis matrimonij vt accipiã te: si venena sterilitatis ꝓcuras: tunc non cõtrahunt̃ sponsalia. Si aũt inhonesta est conditio sed non ꝯria bonis mr̃imonij: vt si dicat accipiam te si furtis meis ꝯsẽtias tũc extat ꝑmissio: ſꝫ tollẽda est ꝯditio ſm Tho. ꝛ Ricã. in 4º.

Utruȝ autem votum simplex impediat sponsalia. Hen. Boich. sup. c. rursus. extra q cle. vel vo. circa h' primo dat duas regulas. Quaꝝ prima hec ē ꝙ quotiēs ꝯcurrunt duo vincula equalis potentie incōpossibilia ꝑmū ꝑiudicat secundo. Secunda regula ē si duo vincula dispar' potētie incompossibilia ꝯtrahuntur fortius repellit minus forte: vt ꝓbatur extra de spō. si iter. Cū ḡ queritur an votū simplex dissoluat sponsalia de futuro subdistingue: qꝛ aut votum simplex ꝑcedit sponsalia ipsa: aut seqꝰ. Si precedit votū sponsalia: tunc īpedit ꝛ dirimit ēt sponsalia de futuro iurata: vt ī isto c. rursus. qꝛ hoc casu iuramentū ē illicituȝ cū iurat facere ꝯ id qd vouerat vnde non seruanduȝ. zz. q. 4. int' cetera. Sic al's in sponsalibus spōsalia priora sunt ꝟuanda: vt ō spō. sicut ex litteris. qd est veꝝ etiam si in primis non interuenit iuramentū ꝛ in secundis interuenit ꝟm Inno. Hosti. Alb. ꝛ Io. an. Aut sponsalia precedūt votum simplex: ꝛ tunc votū non īpedit nec dirimit sponsalia. Sed eo casu ō bet cogi vel votum solennizare. s. profitendo in religione: ꝛ sic essent soluta sponsalia: vel sponsalia ꝓfiteri. i. ꝯtrahere matrimonium: vt extra de conuer. coniu. ex parte. ꝟm Inno. ꝛ Hostien. Adde qꝛ hoc videtur intelligēdum qñ altera coniugū hoc petit. s. illum cogi. Nam si vellet votum implere etiam in seculo remanendo. i. continere: ꝛ mutuo se voluntarie absoluerent ab obligatōe sponsaliū auctoritate ecclesie fieri potest: quinimmo cum adhuc possit votuȝ suū implere: etiā si alter nō absoluit a te lib' sponsalibus: qꝛ potest religionēītrare: tenet votum quo ad deum: ꝛ hoc votū esset fortius vinculuȝ ꝙ̄ iuramētum vel ꝓmissio sponsalium vt videtur. Sed vt in decreto iuris dicit' ꝟm Inno. Hosti. ꝛ Gof. videntur vincula equalis potentie esse: ꝛ ideo dicūt ꝙ primū ꝑualet sicut prima sponsalia preualent scdis: ꝛ ꝑma sunt ꝯsummanda non scda: sicut in sponsalibus ꝛ voto simplici. Melius tñ esset ꝟuare votū ꝙ̄ sponsalia ꝯsūmare: sȝ hoc non nisi p ꝓfessionē in religione. Et qd dictū est in ꝑmo casu. s. ꝙ votum ꝑcedens sponsalia impedit ꝛ dirimit intelligitur quo ad deū: quia talis ñ potest licite contrahere: ꝛ si ꝯtrahat etiam matrimoniū p verba de pñti: non potest licite: extra. e. ex litteris. cōsūmare ipsū: sed tenet' religionem intrare: si tamen de facto contrahat tenet matrimonium. De voto solenni quō impediat matrimonium vel dirimat dictū est. s. ꝛ de ꝯtracto p verba de pñti quō possit solui etiam ibi vide. Item nota ꝙ ille qui contraxit spōsalia si vult recedere ab eis extra casus predictos: dꝫ moneri prius ad obseruandum: extra. e. requisiuit. tamen potest licite cogi p censuram ecclesiasticam: extra. e. ex litteris. Tamē cogendus non est: vbi ꝓbabiliter timet' difficilis exitꝰ: puta vt vxoricidium ꝛ h'i: vt in. d. c. requisiuit. Peccat tamen mortaliter ꝟm Tho. recedens ab ipsis: etiam si non cogatur per ecclesiam.

De contractu matrimonij ō pñti s. quō contrahatur.

Capi. zz.

De contractu matrimonij de presenti. Nota ꝙ matrimonium ratificatur: siue cōtrahitur per verba de presenti exprimētia mutuum cōsensum vel etiam per litteras absentium significantes mutuum consensum: vel per alia signa manifesta in illis qui non possunt loqui vel audire. Requiritur ergo primo ꝛ principaliter ɔsensus animi seu intentio contrahendi ex vtraqꝫ parte. Unde si aliquis contrahit sponsalia: vel etiam contrahit per verba de presenti: non habens intentionem cō trahendi: sed extorquendi carnalem copulam: ꝛ sic cognoscit eam q̄uis p̄sumi debeat pro matrimonio: vt ex. d̄ sponsalibus tua. ꝛ ita iudicaretur in foro iudiciali ecclesie: etiā si d̄ verbis illorum contrahentiū cōstiterit: cōpellet illum stare cum illa: cū de intentione ipsius ecclesie constare non possit. vñ nō crederet eis: etiā si ambo dicerēt se non intendisse contrahere: q: qlibꝫ sic posset dicere ꝛ dimittere vxorem ad placitum: ꝛ hoc nō nisi signis euidentibus appareat se illos non intendisse sꝫ simulasse: tūc. n. non iudicabit ec̄ m̄rimoniū: al's verbis eorum stabit: vt dictū est: quasi vere ꝛ cū itentione dicta sint. In foro tñ pnīe si ille q sic contraxit simulate: non pposuit eam ducere: nec vnq̄ꝫ consensit in eam nō debet ex illo facto iudicari matrimonium contraxisse: q: ex altera parte dolus affuit ꝛ defuit omnino ɔsensus sine quo nequeūt efficere fedus cōiugale: vt in. d. c. tua. Idem Pe. ꝛ Tho. addunt etiā ꝙ ille ex parte cuius nō ē dolus excusatur a peccato: sꝫ deceptor si veram vult facere pniāꝫ: necesse hꝫ illam sine fictione ducere q̄tuꝫ in eo ē vel dare sibi virū ɔuenientē: vel al'r satisfacē tñ addit Tho. ꝙ ad hoc tenet̄ si vir sit eq̄lis ɔditōis cū illa. Nā si sit multo melioris ɔditionis q̄ꝫ illa: vel si aliud signum euidens fraudis apparuit: pt probabiliter presumi ꝙ sponsa nō fuit decepta: sed se decipi finxerit: ꝛ tūc ñ tenet̄ ad predicta s̄m quosdā. Iteꝫ nota s̄m Ric. in 4°. ꝙ cuꝫ quis cognoscit eam cum qua contraxit solum p verba de futuro: q̄uis sit ibi matrio nium presumptum s̄m iudicium ecclesie: tamen s̄m iudicium dei non ē ibi matrimoniuꝫ: q: matrimoniū s̄m rei veritatem sine reali consensu d̄ p̄senti cōtrahi nō potest. Unde si talis cōtraheret per verba de p̄nti cuꝫ alia cum ipsa secunda remanere debet: ꝛ licꝫ ecclesia iudicaret p prima: ꝛ cogeret secundaꝫ dimittere: ꝛ ad primam redire: ipse tamen qui scit factuꝫ suuꝫ nullo mō dꝫ dimittere sc̄dam: ꝛ stare cū p̄ma: q: adulteriū cōmitteret ꝛ potius dꝫ pati excōicationē. Et lꝫ platus ecclesie nō peccet i iudicando sic: q̄a iudicare habet s̄m pbationes exteriores. Iste etiam non peccabit non parendo sñie: si humilit̄ sustinet excōicationem: nec peccabit p illo tpe quo abstinet a diuinis ꝛ sacramentis ppt̄ talē excōicationē.

Quod insanus vel furiosus non pōt contrahere.

Ca. xx.

Quia ergo ɔsensus animi pn cipaliter in matrimonio requiritur: hinc est ꝙ furiosus vel insan⁹ dicendo verba exp̄mentia consensum matrimonij: non ppt̄ hoc

contrahit: quia. s. talis consentire non potest. 32. q. 7. neqꝫ furiosus. Et intelligendum est duꝫ est in furore: nam si habet lucida interualla: tūc ꝯtrahere potest. Tho. ꝛ Ric. Item ebrius si ita ebrius est ꝙ nesciat qd agat non pōt contrahere: nisi quod fecit ī ebrietate postea ratum habeat. Sed si non auferatur vsus rōnis ꝑpter ebrietatē cōtrahere pōt. Tho. ꝛ Ric. in. 4°. Item inter absētes non potest contrahi: nisi ꝑ litteras exprimentes cōsensum: vel ꝑ ꝓcuratorē: qui sup hoc spēale habeat mādatū: nec potest aliuꝫ substituē nisi ei sit spēalit᷑ cōmissum: qui procurator si fuerit reuocatus anteqꝫ cōtrahat non valet matrimoniū postea cōtractū ꝑ ipsum ꝓcuratorem qꝫuis ignorauerit ipsam reuocationem: ex̄ de ꝓcu. procurator. li. 6. Hostien. Cuꝫ autem inter absētes matrimoniū contrahitur per litteras soluꝫ. dicit Rai. si illa vel ille cui mittunt᷑ littere nulli exꝑmit consensuꝫ suū: credo sine piudicio qꝫtūcūqꝫ consentiat ꝙ nō ē matrimoniū: sed demum erit qn̄ notificauerit: siue significando illi qui misit litteras siue aliȷ̄ dicendo.

In qua etate possit contrahi matrimonium.

Ca. 24.

Item ante annum. 14. masculus: ꝛ ante. 12. femina contrahere non possunt: extra de ꝺspō. impu. puberes. Et si ante ꝯhunt non est matrimoniū: sꝫ erūt spōsalia nisi essent ꝓximi pubētati: ꝛ ita ꝙ malicia suppleret etatē: extra ꝺ despō. impu. de illis. Pe. dicit ꝙ si non distent plus qꝫ sex mēses: vl᷑ malicia suppleat etatem ꝛ possint carnaliter ꝯmisceri tenet mr̄imoniū ꝯtractū: ex̄ ꝺ despō. impu. puberes. Raiñ. tamen dicit ꝙ non dꝫ distare a pubertate vltra sex menses: lꝫ alia cōcurrāt: ar. extra de ꝺspō. impu. cōtinebatur. qꝺ dicūt plerīqꝫ doc. verꝰ nisi essent carnaliter copulati: tunc credo tutius. Dicit Jo. in sū. confess. ꝑ mr̄imonio iudicandū etiam si vltra sex menses a legitima etate distarēt: ex̄ de despo. ī pub. a nobis. Concor. Inno. in gl. super. c. continebatur. Sed dicit Alber. in. 4°. sic. mihi videtur potius de distantia in plus ꝛ minus: ꝙ determinādū sit ſꝫ diuersā dispositionē mēbroꝝ ꝛ sagacitatis: qꝛ ego vidi puellam de q̄ cōit᷑ perhibebatur ꝙ erat nouem annoꝝ q̄ ꝯcepit ꝛ peperit cum decimū iplere inciperet. Ibi dicunt etiaꝫ ꝙ qdā nascunt᷑ ita dētati lanugiosi ꝛ pilosi in genitalibus qui citius aliȷ̄s sᷓt apti ad coitum: ꝛ puto ꝙ variantur hec ī locis calidis ꝛ frigidis sicut ipsa impregnatio ꝛ corporis īcremētū Hos. dicit ꝙ per aspectū corporis ꝛ eiꝰ q̄litatem pubertas ꝓbari debet. ꝛ qꝫto tēpore anni determīati ꝑueniri possint dicit arbitrio iudicis relinquendū: vt ipse qualitatē ꝑsone prudētiā ꝛ maliciam metiatur. Nā ꝛ pubertas aliqn̄ annos anticipat ꝛ potētia coeūdi: ex̄. e. puberes. ꝛ. c. a nobis. Hostien. vero dicit ꝙ nunqꝫ dicitur potens nisi probetur per euidentiā qꝫtūcūqꝫ sit ꝓximus pubertati. Unde non potest ꝑ ueniri tempus. 12. ī femina. 14. in viro nisi forte ad tres dies.

Que cōditiones vel pactiones impediūt matrimonium.

Ca. 25.

Et quia sm qꝫ regritur i matrimonio contrahendo ē expressio consensus per verba: vl per equipollentia. Ideo nota qꝫ si in ipsa expressione verborum ponat pactum vel conditio contra substantiaʒ ꝛ bona matrimonij nil agitur: vt si dicat aliquis contraho tecum: siue accipio in meam vxorem te: si generationem prolis euites: vel dum inueniam aliam digniorem: vl si pro questu te adulterandam tradas. Nam pma conditio est contra bonum matrimonij qd dicitur proles. Secunda cōtra secundum bonum matrimonij: quod dicitur sacramentum. Tertia contra tertium bonum quod dicitur fides.

Ista tria. scꝫ prolem sacramentum ꝛ fidem ponit Aug. esse bōa matrimonij. 27. q. 2. omnem. In prole intelligitur vt amanter suscipiatur ꝛ religiose educet. In fide ne cuʒ alio seu alia ɔmisceantur. In sacro vt matrimonium postq̄ consummatū fuerit nō separetur vsqꝫ ad mortem: licꝫ quo ad actum possit separari: vel ex cōi consensu vel ꝑpter fornicationem. Quando ergo aliqua conditio ponit cōtra aliqd predictoꝝ non tenet mr̄imoniū ex de condi. app. c. fi. sed si contrahēs nō intendit seruare fidē ſꝫ adulterari nihilominus tꝫ si hoc n̄ ducat i pactū Similiter intentio ꝑlem vitandi: maxime si ducatur in pactuʒ sm Pe. excludit matrimonium: sed intentio nō educandi prolem nō excludit: nec etiam desperatio prolis. Item intentio nunq̄ exigendi debitum sm Guil. n viciat contractum: immo etiam intentio negandi debitum: dummodo nō ducatur in pactum. Item intentō ducendi aliam vxorem dimissa illa cum qua contrahit viciat matrimoniū cōtractum: sed ipsa retenta tenet matrimoniū. Si aūt i expressione verborū ponatur conditio inhonesta vel iposibilis: nō tamen contra matrimoniū tenet matrimoniū: ꝛ illa cōditio habet ꝓ non adiecta: ex de condi. app. c. vlt.

Pro maiori tamē declaratione ei⁹ qd dictum est de expressione ɔsensus ꝑ exteriora dicit Pe. in. 4. di. 27. qꝫ n̄ sufficit actus interior ad esse sacramēti sed requiritur signum exterius expressū: ꝛ q̄uis ista expressio cōueniētius fiat ꝑ verba: potest tamē fieri per alium modū: vt ꝑ litteras absentium vel signa euidentia pn̄tiū nō valētiū loqui: vel etiam loquentiū: vt dicunt Idē Tho. ꝛ Inno. dicit idem Pe. di. 29. qꝫ in his qui sunt sui iuris regrit cōsensus ꝑ eos expressus. Sed in his qui sunt iuris alieni: vt in filiafamilias sufficit tacitus ɔsensus cum expssione eoꝝ in quoꝝ sunt ptāte vt 32. 32. q. 2. honorant. Idem Tho. ꝛ Inno. ꝛ Guil. qui etiam ponit talem casum seu questioneʒ. Sed quid si vir dicat mulieri: accipio te in meam vxorē: ꝛ illa nihil dicat. Rn̄dꝫ. qꝫ si mulier ɔsētiat animo: sed ex verecūdia taceat ꝑmittit tamen se subarrari per anuli imissionem voluntarie: vel dotari ips taciturnitate ꝛ patiētia cōsensus eius exprimit: ꝛ si ligua taceat: vt nō. Hu. 27. q. 2. c. vlt. Uerba enim in matrionio nō sunt ita d substātia sacramenti vt in baptismo ꝛ eucharistia: ſꝫ vba et nutus ꝛ alia idicia sunt necessaria ad hoc vt constet ecclesie de consensu matrimonij. Concordat Tho. dicens

in hoc casu q sufficit q non contradicat. Si autez nulla essent indicia d cōsensu eius: nisi q alter protulit verba: non credo ait Guil. presumendū pro matrimonio. Hosti. etiam dicit i sum. et glo. q requiruntur verba vt pbetur consensus qui si deficiant sufficere debent signa etiam in loquente: vnde si scribat voluntatem suam etiā sine verbis sufficit. Item nō fm Guil. q cum quis ptestatur coram pluribus q qcqd faciet vel dicet cū aliqua: nō facit animo contrahendi: et postea cōtrahat cum illa: dicens consentio i te et huiusmodi. Si constat iudici iudicialiter iudicabit p matrimōio: quia recurrendum est ad cōem intelligentiam verborum: et interpretatio faciēda est contra eum qui dolum adhibuit: et q̄uis protestationez probet potuit tamē postea recedere ab ea et voluntarie consentire in illam. Concor. Hosti. Est autē effectus mr̄imonij cōtracti p vba d pn̄ti iter fideles multiplex fm Rai. In primis quidem: q̄a maritus non potest dimittere vxorez nec vxor viꝝ: siue efficiat cecus vl le prosus vel hereticus. 32. q. 5. horrendus. Nisi tn̄ cā fornicatiōis: et tunc si dimittat maneat sine cōiuge: vl recōciliet ei. 32. q. 4. dixit. et in alio. c. Potest tn̄ alter eoꝝ ante cōsūmationem mr̄imonij intrare religionē alt̄o iuito: et ille qui remanet in seculo necesse habet illum expectare vsqꝫ ad pfessionem postea solutus est. Nam si ille reuertat ad seculū ante pfessionem durat matrimoniū: et si remanēs i sec̄lo ptraxisset cū aliq̄ psona: et etiam consūmasset mr̄imoniū cogetur illaz dimittere et suscipere regressū d religione. Si vero vxorē volēte igredi religionē vl iā igressā sꝫ nouitiā cū qua cōtraxerat p verba d pn̄ti cognouerit etiā per violētiā: tūc nō pt igredi religionē vl remanere si iaz intrauit p voluntatem alterius coniugis fm Ricar. et Hosti. Si aūt talis polluerit vxorē ex claustrū pudoris nō ipedit p hoc ab ingressu religionis: quia nō psummauit p hoc matrimonium fm Archi. Secundus effectus ē quia mulier sui corporis ptātē non hꝫ: sed vir: et econuerso. in pma ad cor. 7. vn̄ nō pōt ptinētiā vouere altero inuito. 33. q. 5. per totū. Nō videtur intelligēdū q̄ntū ad redditionē debiti: secus q̄ ad exactionē. Item q cōpellendus est reddē debitū vxori: lꝫ nūq̄ cognouerit eam: et econuerso non obstante affinitate superueniēte: ex de eo q co. con. vx. sue. discretionē. Ille tn̄ cōiux q ē inocēs admonēdus ē vt contineat: q si nolit: tunc qui nocēs est tenet ei penit⁹ debitū reddē: sꝫ exigē nunq̄ debet: nisi secū dispensetur. Et potest in hoc dispēsare eps fm Pe. de pal. q si dicat alter velle igredi religiōez arbitrio iudicis: puta epi assignabit cōueniens tēpus. j. q̄d: aut intret religionem: aut cōsūmet mr̄imoniū: al's excōicabit: et in tali cāu nō obediēdo ecclesie peccat mortaliter: nec sufficēt q̄d intraret aliq̄d eremitoriuz: vel sumeret tertiuz ordinis habitū predicatoꝝ vel minoꝝ: sed oportet q itret i vnam de religiōib⁹ approbatis et obligantibus ad tria vota. Terti⁹ effectus est q vnus cōiugū nō potest orare sine psensu alterius: q̄d intelligitur de oratione tam longa q esset impeditiua coniugalis debiti. 33. q. 2. quos

deus. Secus de oratione solenni: vt misse tempore a canonibus diffinita de conse. di. z. omnis.

De matrimonio contracto sub conditione.

Ca. 26.

De matrimonio contracto sub conditione: vel certo modo: vel causa quando scilicet teneat vel non: videndum est. Sciendum est igitur secundum Guilel. quod quemadmodum alij contractus qui non fiunt absolute et libere possunt aliquando esse sub conditione: vt dono vel vendo tibi hoc: si feceris hoc vel illud: vel si hoc fuerit. Item possunt esse sub modo: vt si dicatur dono vel vendo vt facias hoc vel illud: alioquin reuocetur quod donaui etc. Item possunt esse cum appositione cause: vt si dicatur dono vel vendo: quia hoc est vel fuit. Et conditio quidem fit per si modus per vt: causa per quia: Sic etiam matrimonium: quandoque absolute: quandoque sub modo vel conditione fieri vel contrahi potest. Quando ergo matrimonium contrahitur sub certo modo: tunc secundum Pe. de palu. in quarto. Si modus est contrarius matrimonio viciat contractum: vt si dico: accipio vel accipiam te: vt procures venena sterilitatis et huiusmodi. Sed si post contractum apponatur talis modus per pactum quantumcunque incontinenti: tunc non viciat matrionium precedens: quantumcunque sit contra eius substantiam: quia eodem momento quo verba complentur adeo coniungitur et perficitur: vt si statim post matrimonium contractum vnus dicat: volo vt procures venena sterilitatis: alias non sit matrimonium: et alius consentit: nihil valet pactum: et nihilominus tenet matrimonium. Si vero modus non contrarietur matrimonio: tunc aut est impossibilis: vt si dico: accipio vel accipiam te: vt celebres missam vel celum digito tangas: et tunc non habetur pro non adiecto: et pure et simpliciter tenet contractus in foro exteriori; sed in foro conscientie non tenet: si non intenderit in hoc consentire. Aut modus qui exprimitur est necessarius: vt si dicam accipio te vt moriaris: vel aliquid huiusmodi: et tunc habetur pro impleto aut est possibilis: et tunc si inhonestus est: non tamen contrarius matrimonio habetur pro non adiecto: et tenet matrimonium sicut in legatis: vt accipio te vt furtum facias. Si possibilis et honestus: tunc non suspendit obligationem: quia natura medij est vt posterius impleatur. Sed si ex fauore apponentis tenetur implere alius celebrato matrimonio: vt si dicatur: accipio te vt des. 100. nomine dotis non autem si ex gratia sui: vt accipiam te cum. 10. libris vt habeas vnde emas tibi fundum: non tenetur talis nec ante nec postea emere. ff. de condi. l. i. Cum vero in contractu matrimonij fiat appositio cause: tunc secundum Petrum de palude causa siue sit vera siue sit falsa pro non adiecta habetur: et pure intelliguntur contracta matrimonium et sponsalia: vt si dicam accipio vel accipiam te: quia pater tuus desponsauit te mihi vel me tibi: et nolo venire contra consilium eius etiam si illud non sit verum nihilominus

est matrimonium vel sponsalia. Idē
etiam si ponatur in futuro causa: vt
accipio te: quia dabis mihi. 100. p do
te. Idem etiam est quando in tali cō-
tractu ponitur demonstratio: quia si
ue honesta sit: siue inhonesta: siue cō-
traria matrimonio siue non: siue de
presenti: siue de futuro per se nunq̄
impedit: vel suspendit matrimonium
sed habetur pro non adiecta: vt ver-
bi gratia: Accipio vel accipiam fili-
am tuam que procurauit venena ste
rilitatis: vel que est sterilis: vel que ē
virgo: vel quam audiui diuitem esse:
⁊ huiusmodi. Nam falsa demonstra
tio non viciat legatum. ff. de condi. et
demon. l. falsa. nec per consequēs ma
trimonium. Sed si demonstratio fe-
ratur ad conditionem: tunc impedit
non ratione demonstrationis sed er-
roris: vt si dico accipio vel accipiam
filiam tuam liberam: siquidem sciret
eam ancillam: nihilominus tenet ma
trimonium: sed si ignorat: tunc nō va
leret matrimonium ratione erroris
etiam si demonstratio fuisset omissa
Et idem est: si demonstratio refertur
ad substantiam: quia error substantie
vel conditionis impedit: non autem
qualitatis. Idem si non ponatur in fu
turo causa: vt accipio te: quia dabis
mihi. 100. pro dote. Quando autem
matrimonium fit sub conditione tūc
distinguendum est de conditione. Et
primo sunt quedam conditiones ge-
nerales que semper debent intelligi:
vt quas ponit beatus Jacobus: vt si
deus voluerit: ⁊ si vixerimus: ⁊ he nul
lum contractum suspendunt. Que
dam vero sunt conditiones de his q̄
in matrimonio omnino sunt necessa
rie alias matrimonium impedirent:
vt si es christiana: vel si non es affinis
vel consanguinea ⁊ huiusmodi. Et
iste etiam conditiones debent intelli-
gi apposite: nec viciant contractum.
Est tertio alia conditio de futuro ne
cessaria: sicut solem oriri cras ⁊ simi-
lia: vnde si dicatur: Contraho tecum
si sol oriatur cras contractum est ma
trimonium: vt Tho. ponit in quarto
di. 29. q. 2. quia talia futura sunt iam
pñtia in causis suis. Est ⁊ 4ª conditio
contingens ⁊ honesta: que potest ap-
poni ⁊ non apponi: vt si pater meus
voluerit: aut si dabis mihi centū. hu
iusmodi conditio si apponatur suspē
ditur matrimonium vsq̄ ad euentū
conditionis: nisi interim consensus d
pñti vel carnalis copula fuerit subse
cuta: eo q̄ tales videntur recessisse a
conditione: extra de condi. app. d illis
c. super eo. ⁊ c. per tuas. Quinto ē
conditio inhonesta: sed tamen nō est
contra substantiam matrimonij: vt si
furtum feceris: vel si hominem inter
feceris: he si apponuntur debēt habe
ri pro nō adiectis: ⁊ tenent sponsalia:
siue etiam matrimoniū: ex. de condi.
app. c. fi. cum ibi nōtis. Sexta ē cō
ditio inhonesta ⁊ cōtra substantiā ⁊
bona matrimonij: vt si dicat cōtraho
tecum si gñationem prolis euites: qa
hoc est contra bonum prolis: vel do-
nec aliam inueniam digniorem: quia
hoc ē cōtra substātiā īseparabilitatis
vel si pro questu te adulterandā tra
das: ⁊ hoc est contra bonum fidei.
Unde tales cōditiones si opponant
nihil agitur. 23. q. 4. inter cetera. 32. q
2. aliquando. ⁊ c. solet queri. extra de
condi. apposi. c. vlti. Si tamen talis

conditio postea remittatur ⁊ sequat̃
carnalis copula pro matrimonio iu/
dicabitur: ꝙ si tm̃ vnus coniugũ po/
nit talem conditionez ⁊ alius contra/
dicit vel taceat iudicabitur pro mr̃i/
monio: vt in. d. c. aliqñ. Predicta sunt
sumpta de Rai. Tho. Inno. ⁊ Host.
Quid si quis significauit patri absen
ti ꝙ contraxit tale matrimoniuz sub
cõditione si ipsi patri placuerit: ⁊ an
teq̃ȝ pater ꝯsentiat penitet ⁊ pater cõ
sentit: nunquid erit matrimoniũ. Rº.
ẜm Guil. dicentẽ ꝙ non quia non vi
detur ꝙ debeat dici cõsensus: nisi du
ret quousqȝ pater consentiat: tamen
añq̃ȝ trãseat ad secũda vota dȝ ꝯpelli
siue induci vt illã ducat ex quo in eaȝ
semel ꝯsensit sub ꝯditiõe q̃ extitit: ar.
ex̃ d̃ despõ ipu. de illis. Idez Hosti.
⁊ Bar. Bri. Quid si qs ꝯ̃hat spon
salia sub hac ꝯditiõe si pmiseris coitũ
Rº. ẜm Guil. si cõditio illa intelligat̃
de coitu fornicario p nõ adiecta debȝ
haberi: cũ sit turpis: ex̃ de cõdi. app. c
fi. ⁊ sic p mr̃imonio iudicat̃. Et mul
to fortius si ĩtelligat̃ d̃ coitu legitimo
⁊ maritali: ⁊ eodẽ mõ si dixeris ꝯ̃haȝ
tecũ si vnq̃ȝ ꝯ̃xero. Quid si dicat ꝯ̃
ham vel accipiã vel accipio te si inue
niã te virginẽ: postea seq̃t̃ coitus nec
inuenit̃ virgo. Rº. ẜȝ Hostiẽ. Inno. ⁊
Ber. iudicãdũ ẽ p mr̃imonio sicut ⁊
precedẽti. Et addit Host. ꝙ lȝ sic iudi/
cari oporteat in foro iudiciali ppt̃ h̃
ꝙ ñ pñt haberi alie pbatões: ĩ iudicio
tñ aĩe nõ ẽ mr̃imoniũ: extra d̃ condi.
app. de illis. ⁊ c. super eo. ⁊ c. p tuas.
Nã ⁊ bñ ẽ ꝙ mulier que mentita est:
in fraude remaneat decepta: ⁊ viro
subueniat̃ q forsitã ĩtendit bigamiaȝ
vitare. Quid si dicat: accipio te ĩ vxo/
rem vel dabo tibi. 100. ⁊ sequatur car
nalis copula: nunqd p̃sumet̃ p matri
monio. Rº. ẜȝ Guil. nõ credo ꝙ p ma
trimonio presumet̃. Nã cũ ille q di
xit habeat optionẽ ꝙ se possȝ libẽare
vtrũlibȝ faciẽdo nõ recolo p̃sũptiõeȝ
inductã esse a iure ꝙ intelligatur re/
cedere ab optione p carnalẽ copulã.
Quid si dicat: Promitto ꝙ nũq̃ȝ de/
ficiam tibi in vita mea: ⁊ secuta ẽ car
nalis copula. Rº. ẜȝ Guil. ñ dȝ p̃sumi
p mr̃imonio cũ spõsalia: aut mr̃imo
niũ nõ solẽt ꝯ̃hi p pmissiones negati/
uas: nisi forte cõstaret ꝙ p h̃ intende
bant sponsalia ꝯ̃hẽ. Quid si dicat
ducã te post annũ: ⁊ secuta ẽ carnalis
copula. Rº. ẜȝ Guil. Credo p̃sumẽdũ
p mr̃imonio: qꝛ ppt̃ carnalẽ copulaȝ
subsecutã vr̃ renunciasse dilatõi tpis.
Quid si qs ꝯ̃hat cũ aliq̃ sub ꝯditione.
deĩde añ euẽtũ ꝯ̃hit cũ alia pure. Rº.
dȝ remanere cũ scd̃a etiã si sit cõsan/
guinea prime.

De fine seu ĩtentõne mr̃imonij.
Ca. 27.

DE fine seu intẽtõe q̃ habet̃ in
ꝯ̃hẽdo mr̃imonium: qꝛ ibi p̃t
eẽ merituȝ peccm̃ ⁊ mortale
⁊ veniale ẜm varietatem intentionis
Circa finẽ igit̃ ⁊ ĩtentionẽ mr̃imonij
nõ. Pe. de pal. in. 4º. di. 31. quinq̃ȝ con/
clusiones. Pria ẽ ꝙ duplex ẽ finis in
mr̃imonio: vnus p se q ppꝛie est finis
ipsius mr̃imonij intẽtus ab eo q mr̃i
moniũ instituit ⁊ ab omni recte ma/
trimoniũ cõtrahẽte ẜm potissimũ sta
tũ mr̃imonij p se acceptũ: ⁊ iste est ge
neratio plis. vñ Adã pphetizans di/
xit: Adherebit vxori sue: ⁊ erũt duo ĩ
carne vna. s. generãda. Gen. 2º. ⁊ deus
bñdictionẽ nuptialem tribuens dixit

Crescite ꝛ multiplicamini. Alius est
finis per accidens.s.quem intendit ɔ̃
hens:ꝛ hic est finis nõ ꝓprie ipiꝰ ma/
trimonij sed contrahentis:ꝛ hic finis
qñqꝫ ẽ bonus:qñqꝫ malus: sicut finis
domus que fit ẽ inhabitatio finis do/
mificantis:ꝛ forte alius vt lucrum.
Secunda conclusio est ꝙ matrimo/
num semper est bonum:vel nõ ẽ ma
luꝫ ex primo fine non 2º. Cuius finis
bonus est ipsum quoqꝫ bonum est:lo
quendo de fine per se nõ per accidẽs
sicut scientie medicine ꝛ iuris sũt sciẽ
tie bone ꝑ se:qꝛ finis ꝑ se est bonus:vt
sanitas corporis ꝛ iusta distributio tẽ
poraliũ:lꝫ habẽtes sciaꝫ possint eẽ ma
li abusi eiꝰ ꝛ mala ĩtẽtiõe. Tertia cõ
clusio ẽ ꝙ finis mr̃imonij ꝑ se meri/
torie ĩtendit̃:siue sit finis ꝑ se:ꝛ ṗº. fi
nis eiꝰ vt ẽ bonũ ꝓlis:siue finis ꝑ se sꝫ
ñ ṗº.sꝫ scd̃ario ĩtentꝰ:vt vitatio forni/
catiõis. Nã sola gñatio ꝓlis finis dr̃
ṗº.ꝛ ꝑ se:qꝛ iste fuit finis in sua prima
ria institutione:ẽt in statu innocentie
ꝛ de isto cõcedũt oẽs ꝙ sine peccato
ĩmo cũ merito põt intendi ṗncipalit̃
Vitatio aũt fornicatiõis:lꝫ sit finis ꝑ
se ñ tñ ṗmariꝰ: sꝫ scd̃ariꝰ:qꝛ pꝰ pec̃m
fuit mr̃imoniũ institutũ:ñ solũ ĩ offĩm
s.gñandi:sꝫ ẽt ĩ remediũ: dicẽte apl̃o
ṗma ad cor.7.ꝓpt̃ fornicatõꝫ.s.vitan/
dã vnusqsqꝫ vxoreꝫ habeat suam:ꝛ si
iste finis scd̃ario intẽdat̃:certũ est ꝙ
adhuc meritoriũ ẽ ñ peccatũ:qꝛ nulla
deordiatio ẽ ĩ eo. Sꝫ si vitatio forni/
catõis ṗncipalit̃ intẽdat̃ adhuc ñ est
peccatum mortale:qꝛ nec tali fine co
gnoscẽ vxorẽ ẽ mortale:sꝫ ad cogno/
scẽdũ an sit veniale distĩguẽdũ videt̃
qꝛ aut ẽ talis q̱ p̃t habere ꝓlẽ sꝫ spem
cõem:ꝛ tc̃ venialit̃ peccat ɔ̃ rõis ordi
nẽ agens finẽ scd̃ariũ:ꝓponens ṗmo
fini ꝛ ṗncipali:sic̃ ꝛ ẽt peccarꝫ cogno
scẽs vxorẽ ꝓpt̃ hãc causã ñ curãs ð ꝓ
le vbi se crederet posse gñare. Sꝫ qñ
senex est nec põt gñare:nec est spes ð
ꝓle sꝫ timore fornicatiõis:tũc nullum
peccatũ vr̃:qꝛ alio mõ nõ põt senex ɔ̃
here mr̃imonium sine peccato. Ridi
culũ ẽ.n.ꝙ illi q̱ nõ sperãt nec credũt
posse gñare ɔ̃hãt sola vel principali
ĩtẽtiõe gñandi:cũ spes vel intentio vel
electio non sit de impossibili. Subla/
to.n.fine ṗncipali:lꝫ facere de scd̃ario
ṗncipali plusqꝫ ð 3º.vel 4º.vñ cuꝫ post
ꝓlẽ ṗmus finis sit vitatio fornicatõis
ille põt ṗncipalit̃ attẽdi vbi ꝓles spe/
rat̃ ĩpossibilis haberi. Quarta cõ
clusio ẽ ð illis causis seu ĩtẽtionibꝰ vt
reformatio pacis:acq̄sitio anicitie ex
parẽtela vl̃ diuiciaꝝ ex dote: pulchri
tudo ꝛ hꝰi:ꝛ reformatio quidem pa
cis ẽ honesta causa ĩ se:sꝫ ñ in matrio
nio:si ṗº.ꝛ ꝑ se intendat̃:cum matri/
moniũ sit nõ ad hoc ordiatũ ṗncipa
lit̃:sic̃ vir cognoscẽs vxorẽ ꝓpt̃ sanita
tẽ peccat:ꝛ q̱ baptizat̃ vt sanetur:sed
scd̃ario p̃t illud ĩtẽdi:ñ tñ eẽt mortale
le si ṗncipalit̃ illud ĩtendẽt̃: sic̃ nec si
diuitias vel pulchritudinẽ ṗncipalit̃
ĩtẽdẽt:cũ hõ nolit talia nisi mõ licito:
ẽt si al̃s ñ eẽt ɔ̃cturꝰ mr̃imoniũ:sicut
ẽt ñ peccat mortalit̃ cognoscẽs vxorẽ
ꝓpt̃ nimiã delectatõeꝫ.ĩ.limites mr̃i
monij.vr̃ tñ alijs ꝙ cũ mr̃imoniũ sit
veꝝ sacr̃m ꝙ ñ põt sine peccato mor
tali ṗncipalit̃ ĩtendi finis exneꝰ ĩ eo:
ꝛ ꝑ accidẽs totalit̃ oĩ ĩstitutiõi matri
monij:sicut siqs ṗncipalit̃ baptizare
tur ꝓpt̃ sanitatẽ vl̃ q̄stũ faciẽdũ ñ cu
rãs ð grã baptismali ñ eẽt hº sine ɔtẽ/
ptu ꝛ iniuria ꝛ irreuerentia ꝛ abusu

sacri. sed ista sñia ē multum dura: q2 multos inuoluit: ꝛ vr̄ eē ꝯ illud qd̄ ha bet. 3º. Re. i. vbi Dauid Abisac suna mitē duxit ī vxorē: vt solū calefacerz eū: ꝛ nō spe plis: nec timore fornicatō nis: q2 nō peccauit nec cognouit eaz. Diuitie si scd̄ario ītendant̄ vt ples meli᷒ educet̄ ꝛ onera mr̄imonij meli us supponeret̄ nullū ē peccatū: ꝛ silr̄ si pulchritudo sit scd̄ario intētata ad fornicationē vitādā ī casu ī q̄ illa vi tatio pōt ꝑncipaliter intendi nō facit peccatu etiā veniale. Sed si scd̄ario ī tēderet̄ ad voluptatē facit peccatum veniale: ꝛ similiter diuitie īmoderate lz scd̄ario intēte. Quinta conclusio est ꝙ dato ꝙ ꝯhere ꝑpter voluptatē principaliter esset peccatum mortale non tn̄ cognoscere ꝑpter voluptatem esset mortale: dūmō non esset idez fa cturus cum alia: quia non est ita dā nabilis abusus rei cōis: sicut rei sacre sicut bibens cum cipho cōmuni ꝑpt̄ voluptatē non est in se nisi veniale: sz non per hoc sequitur ꝙ portans cali cē ad tabernam ad bibendum ꝑpter voluptatē quin pecc3 mortalit: ꝛ hoc ꝑpter abusū rei sacre. Qui autez ꝯbit mr̄imoniū ꝑ verba de pn̄ti ꝑpt̄ finez īdebitū abutit̄ re sacra q2 essentia sa cramēti ibi cōsistit. Sed q cognoscit vxorem suā fine indebito abutitur re n̄ sacra. i. muliere: q2 essētia sacramēti trāsijt: vn̄ nō adeo peccat. Et est ar. ꝙ si iudex pena pecuniaria punit male factores: dū tn̄ esset al's puniturus: li cet querat pecuniam nihil cogitans de actu ꝛ de iusticia: dum tamen non sit facturus iniuste: non est nisi venia le. Nam si proponeret expresse vel ex plicite pecuniam: iuste non esset excu satus a mortali. Et similiter canonic᷒ non aliter iturus ad ecclesiam nisi lu cretur distributionez non peccat mor taliter: non tamen nollet eam illicite lucrari: ꝛ paratus esset ire si deus vl̄ ecclesia preciperet. Nota ꝙ bea tus Tho. in quarto dicit in expositio ne littere loquens de Jacob: qui con traxit cum Rachel que erat pulchra vt patet in Gen̄. 29. ꝙ decor faciei nō fuit principalis causa talis contract᷒ matrimonij: sed secundaria ꝛ hoc be ne potest esse sine peccato: vel etiam quandoqꝫ cum peccato veniali. Si autem esset principalis causa libidi nis pulchritudo non excusaretur a mortali: si effrenata libido esset. Hec Tho. Ita scilicet ꝙ ibi constitueret finem: q̄uis aliqui contrahant ma trimoniuz ꝑpter secundarias causas quascunqꝫ dictas. Non principaliter ꝑpter primā non habet istud viciare matrimonium contractum ꝺm Rai. Sed sufficit ꝙ contrahat per verba de presenti: ꝛ contrahere intendant: vt. 32. q. 2. solet. Addamus sextam conditionem ex verbis ipsius Petri in quarto scilicet ꝙ cōtrahere matri moniuz per verba de presenti ei que est in peccato mortali: siue viro: siue mulieri videtur esse peccatum mor tale. Dicit enim Augustinus ꝙ sacra menta talia fiunt vnicuiqꝫ cum quali conscientia quis accedit ad ea. i. q. i. Cum ergo matrimonium vnum sit ex sacramentis ꝛ esse eius consistat in contractu per verba de presenti: non in copula carnali. Alias non fu isset verum matrimonium essentia liter inter Mariam ꝛ Joseph. Se quitur ꝙ contrahēs in mōtali peccat

mortaliter:imo Pe. de pal.in 4°. di.7. q.2.videtur dicere q nō sufficiat cōtritio sed sit necessaria etiam confessio. dicit.n. q in omni sacramēti suscepti one post baptismū obseruādū ē hoc ei q post baptismū peccauit mortalit vt nō accedat ad aliqd sacramētū et ɔtritus:nisi prius faciat ɔfessionē.r rō ē q sicut baptism9 ē ianua omnium sacramētorum añ quē nullū suscipi pt vel dz:ita pñia ē scda tabula post naufragiū.vñ post naufragiū.i.mortale cōmissū post baptismū null9 et cōtritus dz accedē ad sacrm aliqd nisi ɔfessus In cōfessiōe aūt pficit pnia inq̄ntum sacramētū: q: sic per ministrū eccl'ie datur r absoluit. Idē dicit.di.17.q.2. Addit tñ ibi in fi.q nō tñ mortaliter peccat suscipiendo vel ministrādo sacramētū postq̄ ɔtritus est:cum sit iā deo coniunctus r penitens. Vñ r cōfessus in pposito: qd tamen non sufficeret quo ad eucharistie susceptōem habēdo copiā confessoris fm Tho. r omnes alios. Septimo nota q cōtrahens mrimoniū clādestine ita.s. q nō possit pbari peccat mortaliter: qa ɔ preceptū ecclesie agit. Item r q cōtrahit siue occulte:siue manifeste nō intēdēs ɔhere sz decipe ad extorquendā copulā r h9i peccat mortaliter:qa vtit fictiōe i sacro:r i dānū alterius. Itē r q votū simplex habet castitatis anq̄ dispēset. Itē r q cogit aliquem ɔhē coactiōe absoluta vl cōditiōata Iniuriat.n.ei nōbilit cū mrimonia debeāt esse libera fm oīa iura. Itē ex cōicat9 exñs sciēter si ɔhit matrimoniū peccat mortaliter.

De ɔsūmatōe mrimonij r actu cōiugali:r ibi qñ ē mortale:qñ veniale: r qñ nullū.

Postq̄ aūt dictum est de matrimonio quo ad desponsationem seu promissionez de futuro:r quo ad ratificationem seu cōtractum per verba de presenti. Nūc videndū ē d cōsūmatione eius p copulam carnalem:r circā hoc p°. ponētur plures casus in quibus actus coniugalis est mortale peccatum.2°.casus in quibus est veniale.3°.qñ act9 ē meritorius r qñ indifferens.4°. de nuptijs r benedictōne que ipsum ordinarie pcedūt. Quātū ad pmū. Pe.de pal. in 4°.di.32.q.3. ponit nouē casus in qbus ē peccatū mortale actus cōiugalis. Primus ē q̄tū ad itentōis iordinationē effrenate libidinis : qñ.s.fert intentio ex limites mrimonij:idē.s. facturus cū q̄cūq altera q sibi occurret vl cū eadē si ñ eēt sua vxor vt satisfaceret voluptati sue:vl ipi delectatiōi veneree ihērēs vt fini vltio. Jō Hiero.dicit q sapiēs iudicio.i.fz rōnē dz diligē vxorē nō affectu.i. passiōe:non regnet in eo impetus voluptatis: nec preceps ferat ad coitū.32.q.4.origo. Sz q vt idē Pe.dicit actib9 nō habētibus meremur r demeremur:hoc itelligēdū ē qñ actu h9 cogitat.s. talem iordiātionē itentiōis:r idē vr dicēdū qñ vir vxorē cognoscens animo deliberato ad aliā intendit:quā carnalit diligit:r similit de vxore cū ad alium mētem figit. Secūdus casus ē q̄tum ad locū in quo talis actus exercet:vz in loco sacro. Circa hoc tñ quidaz dicunt:vt Ricar.in quarto q si necessitate guerrarum in aliquo loco sacro vnde exire non possunt pro longo tempore: licet vtriq exigere et

reddere debitum:quia non est iniiciē dus laqueus animabus ꝑpter mūdi-ciam loci sacri. Sed si paruo tempore:tunc debent abstinere tempore ne-cessitatis et tribulationis. Na et Noe et filij eius et pecora continuerunt tēpore diluuij. Pe. tamen de pal. reprobat istam distinctionem:et dicit simpliciter mortale esse et illicitum:quia et si non possūt alium locum habere non debent propter hoc locum sacrū polluere:cum hoc non sit necessitatis sicut ibi emittere vrinam. Siue ergo non habeatur alius locus:siue possit haberi alius locus:adhuc certum est ꝙ non licet petere sed nec reddere tenetur alteri id quod reddi non potest sine irreuerentia loci sacri. Nam ꝑpter hoc indiget reconciliatione q̄ꝫtū est ex natura facti:etiam s̄m Jo. and. licet per accidens si est occultum nō egeat reconciliatione qḋ etiam ponit Jo. an. et Hosti. Unde sicut effusio sanguinis etiam si non fiat a priuato sed a iudice cui al's licet locum sacrū violat ibi facta:etiam si sanguis non cadit in terram:ita etiam seminis effu-sio:siue ab extraneo viro: siue a suo marito polluit locum:etiam si nō cadat in terram. Et licet iura antiqua ñ faciant mentionem nisi de pollutiōe que fit per adulterium:ex̄ de adul. c. significasti. Equaliter tamen iura noua dicunt de effusione seminis et sanguinis. Tho. et Pet de palu. in 4°. dicunt ꝙ simpliciter non tenet̄ ꝯiunx reddere debitum in loco sacro:q꞉ nō ita tenet̄ in omni loco sicut omni tp̄e reddere debitum. Nam tēpus violāi nō pōt sicut locus ꝑ hoc violat̄:sꝫ nō in omni alio loco nisi seruata debita honestate:quia non in publico. Utrum autem veniale sit vel mortale:de hoc nihil dicunt. 3°casus est q̄ꝫtū ad modum:cum. s. modus est contra materiam. Sed dicit Tho. in 4°. in expositione littere: ꝙ vsus coniugij contra naturam potest dici dupliciter. Uno modo cum pretermittitur debitum vas. ꝛ hoc semper est mortale s̄ꝫ oēs doc. eo ꝙ ꝓles sequi non pōt:ꝛ etiam tota intentio nature frustratur. Un̄ Aug. 32. q. 7. adulterij. postq̄ꝫ aliquas species luxurie nomīatas subdit hoꝝ pessimuꝫ ē qḋ est contra naturaꝫ:vt si vir membro mulieris non ad hoc cōcesso vti voluerit. Hec ibi. Unde nullo mō debet vxor viro in huiusmodi assentire. Nō enim excusaretur a peccato mortali q̄ꝫtūcunqꝫ cuꝫ animi di-splicentia hoc facēt:nec timor vel sufferentia verberum vel futura incōtinentia viri eaꝫ excusaret:nisi omnino ei violētia absoluta īferretur a qua se non posset defendere. Sed ex h̄ posset in futurum ei debitum negare licite. Secundus modus contra naturam est quando seruato debito vase pretermittitur modus a natura institutus q̄ꝫtum ad situm:vt dicitur ī sū. confess. est vt mulier iaceat in dorso ꝛ vir supergrediat̄ super ventrē ei⁹: ꝛ hoc mō aptior fit cōceptio. Quādo ergo recedit̄ ab isto mō situali:dicūt aliqui ꝙ si seruetur modus contrarius: vt quia vir nubit in feminam idest mulier supergreditur virum ꝙ peccat mortalit̄:vt Pe. de pal. Hen. boych:super. c. inquisitioni de senten. ex. Idem videtur sentire Guil. in sū. viciorum. Assignat autem ꝑ rōne:q꞉ talis modus ñ ꝯuenit seminis īfusiōi

quo ad virum:nec seminis receptiõi
quo ad mulierem:⁊ sic videtur impe
diri prolis generatio intenta a natu/
ra. Si autem alio indebito modo
seruato tamen debito vase vtat᷑. Di/
stinguit Pe. de pal. Quia aut hoc fa
cit precise causa voluptatis sine aliq̄
nec.ssitate aut rationabili causa:⁊ tūc
dicitur esse simplex mortale: quia nō
est vxor eius:nisi quo ad actus natu
rales. Aliter enim agendo abutitur
sacramento coniugij. Sicut qui per/
uerteret vsum ⁊ ritum alterius sacra
menti:scienter esset transgressor pre/
cepti:non solum in essentialibus sed
etiam in accidentalibus. Aut hoc fit
ex causa rationabili:puta propter pe
riculum suffocationis partus propt᷑
quod timet modo debito ad vxorem
accedere:sed ex alia parte accedit q̄s
debita:seruato tamen vasculo mulie/
bri:nec scienter semen ab extra effun/
dit non erit mortale. Idez si faciat h᷒
ex alia infirmitate. Guil. etiam ĩglo.
Rai. dicit ꝙ cum hoc fiat propter pe
riculum suffocationis vel egritudinē
vel aliā indispositionem corporis po
test esse sine peccato. Quanto autez
magis receditur a naturalitate mo/
di:tanto grauius paccat. Sz Alber.
ma. dicit in. 4°. ꝙ nihil eorum que fa
cit vir cum vxore in actu cōiugali ser
uato debito vase est de se mortale: sz
potest esse signum mortalis concupi
scentie quando ei non sufficit modus
determinatus a natura. Sed alium
modum inuenit causa delectandi:cū
non subest causa infirmitatis vel alia
causa rationabilis. Ex quibus dictis
videtur sentire ꝙ non impeditur ge/
neratio prolis per tales modos inde
bitos seruato debito vase qui fuit ma
gnus philosophus. Et hanc rationez
videntur assignare qui dicunt alios
modos esse mortales. scilicet impedi
mentum prolis concipiende. Pure
ḡ in tali excessu reprehendēdi sunt
coniuges:⁊ ꝙ abstineant se:cum non
subest causa. Inducende sunt ad hoc
etiam vxores ꝙ viris a quibus cōmu
niter hec procedunt non consentiant
in huiusmodi. si tamen vl' timore ver
borum vel incontinentie virorum eis
assentiant:non possunt ex hoc argui
de peccato mortali:ex quo de se illud
mortale non est ſm Alber. Nam d̄ i
tentōne viri exigentis qualitercunq̄
non habet ipsa iudicare:vt per h᷒ pos
set ipsa ei debitum negare:nec de fa/
cili precipitanda est sententia de tali
modo ꝙ sit mortale de se. Quar/
tus est ratione aborsus tempore con/
ceptus vel partus:si probabiliter ti/
metur:quia contra charitatem est:ꝙ
q̄s velit delectari cum pernitie vite
prolis. Sed pro maiori declaratio
ne huius:sciendum est ſm Petruz ⁊
Ricar. in quarto:ꝙ tempore pregna
tionis reddere debitum non est pec/
catum:⁊ reddere debet si non est pe
riculum aborsus. Potest etiam exige
re in dicto casu absq̄ mortali:q᷑ ma/
trimonium non solum est in officiuz:
sed etiam in remedium:vt dictum ē:
Sed vbi esset periculum probabile
aborsus non debet exigi nec reddi.
Alias est mortale ſm Petrum de pa
lude qui etiam dicit ꝙ petere debi/
tum tali tempore semper est veniale:
si tamen non sit periculum abor/
sus: et maxime mulieri: quia pre/
gnantes magis appetunt coitum:

ſm medicos. Sz valde reprehenſibi le eſt vt homines non contineant tem pore conceptus: quod beſtie faciunt. Nam elephas ad impregnatam non accedit. Et Plini⁹ dicit q̄ tempore cō ceptus cerue femine a maribus diſce dunt: donec a partu purgentur. Et vt dicit Jo. de ſancto Geminiano. in. li. 5°. de ſimilitudinibus. Nō q̄ exigen te materia q̄uis non ſit pulchrum di cere vel audire: vtile tamen eſt ſcire: q̄ q̄uis matrix mulieris claudatur poſt pregnationem: tamen ex delecta tione mouetur aliq̄n ⁊ aperitur vt di cit Auicē. ⁊ ideo imminet periculum aborſus: quod etiam refert Pe. d̄ pa. vbi. s̄. Et propterea Hiero. vituperat accedentem ad pregnantē. 32. q. 4. ori go. Et videtur magis eſſe periculum aborſus circa principium conceptus: quia tunc matrix propter delectatio nem aperit aliq̄n: ⁊ materia nonduz pfecte coagulata diſpgit ⁊ effundit ⁊ iſtāte partu ē periculū ne part⁹ ſuf focet. Poſt partū aūt dum mulier ē ī puerperio exigē vł reddē debitum neutri eſt mortale: niſi adhuc mulier ex partu eſſet īfirma: ⁊ pter hoc eēt periculū mortis vł aggrauatōis īfir mitatis ſm Pe. de pal. cui ſatis ꝯcor dat Ricar. in. 4°. dicēs: q̄ mulieri ſi ē purificata ab illis corruptionibus et cōmotionibus que ſunt in mulierib⁹ aliq̄n tempore poſt partū reddenduz eſt debitum ſi petat: ⁊ petere poteſt abſq̄ peccato: q̄uis nō ſit impletum tp̄s purificatiōis quadraginta dierū Sed ante iſtud tēpus. ſ. talis īmundi tie abſtinere dz vterq̄ ſaltem debito cōgruitatis. Et ſic intelligendum eſt illud. Greg. c. ad eius cōcubitum. di. 5. Idez Guil. Et q̄uis decens eēt ab ſtinere de cōi conſenſu ab actu coniu gali quouſq̄ abſtinet ab ingreſſu ec cleſie: non eſt tamen neceſſarium im mo exactus tenetur reddere: niſi ob ſtet infirmitas. Et q̄tū ad ingreſſum in eccleſiā poſſet mulier quadragīta diebus expectare: vbi eſt talis conſue tudo: nec tenetur interiz ad auditōz diuinoꝝ. Poteſt etiam q̄citius pur gata eſt: ⁊ poſt partum intrare tēplū ſi vult ex deuotione ſua abſq̄ pecca to: vt. di. 5. cum enixa. ⁊ extra de pu ri. poſt par. c. i. Nec obſtat: quia ī ve teri lege mulier ī partu maſculi qua draginta diebus omnino arcebatur ab acceſſu in templum: ⁊ per octua ginta in partu femine: vt patet: in leuitico: quia illud fuit cerimonia le. Unde non ligat nec ex eo q̄ in le ge hoc habetur: ſed ex conſuetudine ab eccleſia tolerata. Poteſt etiaz ex pectare quinquageſimū diem ſi vult ne intret eccleſiam: vt dictum eſt. Modus autem introducendi talem mulierem in eccleſiaz per ſacerdotez nullus determinatus eſt ab eccleſia. Unde ſeruandus eſt mos pātrie: ⁊ ſi etiam ſine tali cerimonia ītraret non ex cōtēptu vel ex ignorantia: vel q̄ nō hꝫ copiā ſacerdotis ⁊ huiuſmodi: nō credo eē peccatū ſaltē mortale: dz tn̄ ſeruari ꝯſuetudo: di. 12. illa. 3⁹ caſus eſt tpe mēſtruoꝝ: circa qd̄ diſtīguen dū: quia ſi naturalis ⁊ quaſi cōtinuuſ ſit huiuſmōi fluxus a quo mulier dr̄ emoroyſa: non interdicitur petitō vł redditio debiti: quia q̄n eſt infirmi tas continua: vel nimis diuturna: pe riculoſū eſſet ꝯiugatl aliq̄bus phibē tunc ēt mulier concipere non pōt ſm

quosdam:⁊ sic non timetur de prole.
Unde tunc veniale est petere cuꝫ nõ
speretur proles:imo nec veniale si fi-
at propter euitandum fornicationem
in se vel in alio:⁊ in hoc concor.doct.
Sed si fluxus sit naturalis qui est se
mel cõiter in mense ſm Ric.tunc cir
ca hoc sunt varie opiniones ⁊ cõtra-
rie:propter quod dicit Guil.ꝙ ꝯfes-
sor in huiusmodi non debet precipi-
tare sñiam:sed reprehendere ⁊ probi
bere q̃tuꝫ potest:nec propter hoc de
bet negare absolutionem nolenti ab
huiusmodi abstinere exactiõe vł red
ditione debiti in tali tpe. Nam Pet.
Bona. Hug. dicunt ꝙ tunc exigere
scienter est peccatum mortale: tuꝫ qa
est ꝯ preceptum legis.leui.18.tum ꝓ-
pter periculum interfectionis prolis
si tunc conciperetur:ſʒ reddẽ ñ ẽ mõ
tale.Pet.de pal.plenius declarat istã
materiam dicens in.4°.di.32.Et dicit
ꝙ non videtur mortale:tunc scienter
petere vel reddẽ quia dicit Hiero. su
per Isa.ꝙ tunc concipiuntur mẽbris
priuati ceci leprosi: vt quia parentes
non erubuerunt in conclaui cõmisce
ri eorum peccatum patenter ⁊ aper-
te redarguatur in paruulis. Mulier
ḡ si sine scandalo viri potest se excu-
sare vꝫ subterfugere:alias peccat cuꝫ
dolore reddendo.Bonau.⁊ Pet. sic
dicunt:ꝙ exigere scienter ẽ mortale.
Sʒ hoc non videtur quia est maior ti
mor de interfectione prolis tempore
menstruorum q̃ꝫ tempore lepre.tem-
pore autem lepre petere non est mor
tale:ergo nec tempore menstruorum
nec valet solutõ eorum dicentium:qꝫ
lepra est morbus continuus menstru
um momentaneus:quia si se expone
re periculo generandi leprosum esset
mortale de se:vbicunqꝫ esset idẽ ꝑicu
lũ eẽt idẽ peccatũ:⁊ licet facere ĩ suo:
qδ non licet in alieno:dũ tamen hoc
non intendatur.Et paulo post.Circa
istam materiam ponit sex conclusio-
nes.Prima est ꝙ nõ est mortale red-
dere etiaꝫ scienter ex parte mulieris
nec per cõsequẽs ex parte viri:ex quo
certior non vult abstinere. Secunda
est ꝙ nõ est peccatũ petere ignoranti
infirmitatem. Tertia ẽ ꝙ sciens ĩ-
firmitatẽ:sed nesciens mõstrũ solere
generari:qδ nõ erat facturus si sciret
etiã nõ peccaret mortaliter. Quarta
ẽ sciẽs ñ generare:vel ꝓbabiliter cre-
dens: vt quia senex:vł non consueuit
tũc concipere: similiter nõ peccat sal
tem mortaliter. Quinta est etiam si
credens ꝙ probabiliter cõceptura sit
etiam monstrum non peccat mortali
ter:sicut in leprosa in qua est maiꝰ pe-
riculum q̃ꝫ in mẽstruata naturaliter.
Circunstantia autem que non mutat
speciem nunq̃ꝫ facit de veniali morta
le:circunstantia autem temporis nũ-
q̃ꝫ facit aliam speciem:vnde cum hoc
non sit mortale si sit nisi ꝓpter prolẽ:
⁊ est idẽ non minus periculum in le-
prosa q̃ꝫ in menstruosa ḡ ⁊c. Quod
autez dicitur ꝙ hic haberet nimis cõ
tinere:puta per totam vitam. Ille au
tem cuius est vxor menstruata ꝑ pau
cos dies non variat speciem luxurie
quia cognoscere quandoqꝫ eam que
paritura est monstrũ non differt spẽ
in genere moris ⁊ rationis causa qua
ꝓhibet᷑ ad tẽpus accedere : quando
est temporalis:prohibet in ꝑpetuum
qñ ẽ perpetua: qꝛ precepta negatiua
obligant semper:⁊ ad semper.

Unde si esset prohibitum accedere ad parituram monstrum ad semper obligaret. Unde potest dici ꝙ illud preceptum Leuitici decimooctauo. Ad mulierem menstruatam ne accedas sit iudiciale: vnde modo non ligat: vel non de sua vxore sed de alia muliere. Consulendum est igitur sic mulieri. Aut mulier scit vel probabiliter credit virum se exosam habiturum audiens ab eo de menstruo suo ⁊ tunc non tenetur reuelare: sed reddet debitum sine peccato: ⁊ ille ꝓpter ignorantiam non peccat. Aut nō credit ꝙ propter hoc habebit eam exosam: sed credit ꝙ propter hoc non dimittet quin cognoscat eam: ⁊ tunc etiam non debet dicere ne eū faciat grauius peccare: ⁊ tunc vterq̧ excusatur a mortali: ex hoc pōt perpēdere vxor ex alijs vicibus quibus renuenti non acquieuit. Aut neutrum .i. credit .s. ꝙ ex reuelatione mēstrui: nec propter hꝰ habebit exosam: nec eam cognoscet ⁊ tunc si credit ꝙ adulterabitur vel peius faciet non debet etiam dicere sed reddere. Aut nihil hoꝝ sed credit ꝙ abstineat: ⁊ tunc sibi dicat: ꝙ si audiens non acquiescat reddens non peccat: sed petens peccat non tamen mortaliter. Hec Pet. de pal. ¶ Sextus ē quando coniunx voluptatem preuenit ⁊ prouocat diuersis modis: vt manibus vel cogitationibus: vel vtendo calidis ⁊ incentiuis vt possit pluries coire. Hoc tamen non simpliciter est intelligendum: sed quando in talibus preparatorijs propter se delectatur: sicut si cōfricationibꝰ impudicis mēbra attractendo seqꝫ pollutio ex̄ vas debitum: non est dubiū ꝙ ē mortale: qꝛ omnis pollutio ex̄ ordinaria mortale peccatum est que vigilando ꝓcuratur. Idem videtur si diu insistat in huiusmodi modis nō intēdendo venire ad actum coniugalem: sed finez in his ponere. ¶ Sed siquis causa generande prolis vel vitande fornicatōnis in se vel in socio: aut debitū reddēdi cū al's sit impotēs se ꝓuocet esu: vl' potu calefactorum vel osculis vel amplexibus quibus etiam animalia se ꝓuocant: vt Columbi ⁊ Ursi: vel aliqbus alijs tractibus in quibus nō querit propter se delectari: sed solum ad actum illum preparari non videtur peccatum: quia licet iuuare naturam corporis ad obediendum recte rōni. Itē si hoc facit vt sit potēs cognoscē vxorem ꝓpter delectationē: quam tñ vellet cum alia experiri tunc grauius preueniendo delectatōnez: non tamē mortaliter: quia non querit in hac delectari ꝓuocatione: sed in actu coniugali: vñ videtur idem spē qȯ de fine. Itē qui semē fundit extra ne habeat plures filios quos nutrire non posset rem detestabilem cum Iude filio facit. ⁊ est mortale: ⁊ reducitꝰ ad quituz idest contra naturam. Si autez ante completionem actus se retrahit: nec semen emittit eadem intentione non videtꝰ mōtale peccatum: nisi forte ex hoc mulier ad seminādū ꝓuocaretur. Sed si ꝓpter hoc omittit cognoscere vxorem ex cōmuni consensu: nec negat debitum non videtꝰ ꝙ peccet etiā venialiter: quia licet appetere ñ pl'es ꝓles habē q̄s possit nutrire: nec tenetꝰ ipse debitum petere: nec actuz inchoatū consummare: nisi vxore petēte. hec omnia Pet. excepto qȯ dicit Alber.

Septimus casus est contra actuꝫ
coniugalem: quod est mortale in ne-
gante debitum petenti omnino si nō
habeat causam rationabilem: cuꝫ scri
ptum sit in prima ad cor. 7. vir vxori
debitū r̄ddat: ⁊ vxor viro: nolite frau
dari inuicem nisi ex consensu vt va-
cetis orationi. Et assignat Pe. d̄ pal'.
in. 4. di. 32. duplicem rationem.
Prima est quia sicut seruus est in po
testate dn̄i: ita vnus coniugum est in
ptāte alterius: quo ad redditionem
debiti. prima ad cor. 7. Uir non habꝫ
ptātem sui corporis sed mulier ⁊ ecō
uerso. Sed seruus tenetur de necessi
tate precepti exhibere dn̄o suo obse-
quium debite seruitutis. ergo ⁊c.
Secunda ratio est quia sicut est con-
tra iusticiam alienum rapere inuito
dn̄o: ita contra iusticiam est alienum
petenti non reddere: nisi contra hoc
legitima exceptio habeat᷑: sed p̄muꝫ
est mortale: ğ ⁊ secundū. Sed corpus
vnius coniugū est alterius res q̄ꝫtuꝫ
ad actū matrimonij: ergo q̲ denegat
alteri coniuguꝫ corpus suuꝫ q̄ꝫtuꝫ ad
actum matrimonij peccat mortalit᷑:
nisi vt dictum est habeat causā legiti
mam denegandi: vt dicetur. Debet ğ
alter alteri reddere quocunqꝫ tēpore
etiam sacro vt quadragesima solēni
tatibus: ⁊ h'i quōcunqꝫ petat: siue ex
presse siue īterp̄tatiue: vt p̲ nut' ⁊ hu-
iusmodi: q꞉ non refert quōcūqꝫ q̲s ex
p̄mat volūtatē suā verbis vel factis
ff. d̄ legibus. l. d̄ q̲bus. Et maxime in
firmiori vasculo in hoc cōpatienduꝫ
ē: q꞉ verecūdius est mulieri petere: et
quacūqꝫ intentione alter coniugum
petat debitū: siue cā prolis: siue causa
satiande libidinis: dūmō nāliter non
debet negare alius: non habēdo cām
sufficientem excusantem: nec hoc est
reddere gladiuꝫ furioso: sed magꝭ p̲
uidere ne incidat in damnabiles cor
ruptelas: sicut in teutonia: vxor cuius
dā militis negātis in vigilia pasce de
bitum: quia continuerat tota quadra
gesima frēm eius īpetiuit ⁊ negātem
iugulauit: ⁊ reuersa ad viꝝ dixit: hoc
tu fecisti: q꞉ me facere coegisti. s. non
reddēndo debitum. Alia quedā sup-
posuit se iumento. Unde ⁊ ph'us. 7°.
ethi. dicit q̲ concupiscentie venereoꝝ
quibusdam insanias faciūt: ⁊ hoc nisi
dissuadēdo cessare faceret ab exactō
ne d̄ consensu eius. Idem Ric. Pe. et
Tho. qui etiam dicit q̲ vir non debꝫ
admonere nec mandare vxori: vt nō
petat nisi ob rōnabilē causā: nec petē
tem debet auertere cum multa instā
tia: ⁊ negare p̲pter multa pericula.
Et nō q̲ Aug. de ancho. super ep̄l'as
Pauli. dicit q̲ triplicit᷑ ꝯtingit vxori
petere debitum a viro. Uno mō ver
bi exp̄ssione. 2°. ex signi demonstrati-
one quando hoc vir perpēdit ex aliq̄
signo vel nutu. 3°. ex nature ꝯditione
q̄n scit naturaꝫ rōnabil'r debere hoc
petē: sciēs tamen ipsā esse verecunde
nature: ⁊ p̲pter verecūdiā n̄ petē. nō
solum ğ primo ⁊ 2°. casu sed etiam 3°.
mō petenti debet reddere: q꞉ vir inq̄ꝫ
tum potest debet conari vt faciat vxo
rē continentem tam debitum reddē
do q̄ꝫ signa beniuolentie ei ostēdēdo
⁊ cum ea familiaritate conuersando
Idē de vxore erga viꝝ intelligēdum
Sꝫ q꞉ nō ita verecūdant᷑ viri in hoc
ideo non dicitur de eis. Sed in hoc
aliquando offendunt vxores: quia ex
ira vel indignatiōe contra viros sine

rõnabili cã denegant debitũ ⁊ alique sub ptextu deuotõis: vt qȝ est quadragesima vel solennitas magna: vel forte volunt cõicare in aliquo festo denegant debitum. Et siquidem faciũt hoc rogando vel psuadendo viris vt voluntarie abstineant laudabile est. Si autem non acquiescunt sed h oĩo volunt ⁊ scandalizantur ex negatione male possunt excusari a mortali. Nõ autem dicitur ĩ pncipio quadragesime: Egrediatur sponsus ď cubili suo ⁊ sponsa de thalamo suo. Joel. z ⁊. 33. q. 4. c. i. ⁊ se. ꝙ in vigilijs ⁊ festiuitatibus debent coniuges abstinere ab actu coniugali: ⁊ de conse. di. z. c. oĩs homo. dicitur ꝙ p tres vl' quatuor dies vel quinqȝ ante cõionem sumendã debẽt coniuges abstinere. Hec omĩa intelliguntur de consilio reuerentie ⁊ vtroqȝ consentiente: vt dicit Gra. 33. q. 4. §. hec autem. Et s'm Archi. i rosa. ⁊ Tho. ⁊ Ric. in 4°. ⁊ non de necessitate obedientie. Unde non seruando exigens debitum non peccat mortaliter: sed venialiter potest peccare: nisi faceret in contẽptuȝ festi vel ecclesie: quia tunc mortale esset. Sȝ reddens in nullo peccat sȝ tenetur ad h de necessitate: al's grauiter peccaret. Non. n. ecclesia inijcit laqueos aĩab' 27. q. i. viduas. sed ad meliora pronocat exhortando non precipiẽdo. Cauti ĝ debent esse pdicatores ⁊ confessores in hac mã: ⁊ ita hortari ad castimoniam: ꝙ non inducant vnum ad iniusticiam: ⁊ alterum ad incontinentiam.

Quando coniunx nõ tenetur reddere debitum.

Capi. 29.

Casus autem in quibus dicit' non tenetur reddere debitũ alteri petenti: nec peccat non reddendo: ponit Pe. in 4°. di. 32. esse sex. Primus est licet ipse ponat eũ in secundo loco cum ex hoc sequitur periculum persone reddenti debituȝ Nam non tenetur ad hoc nisi salua conscientia subiecti: sicut natura primo retinȝ: ⁊ nutritiue ⁊ augmẽtatiue gratiam subiecti quam ministret generatiue gratia speciei. Imminet autem ex multo coitu periculuȝ ꝓpter qd dicit phs de lon. ⁊ bre. vi. in. c. vlti. ꝓpter qd spma amplius emissum desiccat senescit cito: ꝓpt' qd mulus longioris vite est equo ⁊ asino ex quib' ẽ genitus: ⁊ femelle masculis si masculi sint coitiui: ꝓpter qd masculi passeres breuiores vite sunt femell'. Si autem infirmus vel vulneratus esset coitus sibi mortalis esse posset. Et idem dicitur de balneis vel a balneis aliqbus subito reuertenti: vnde tunc reddere non tenetur. Ex isto pricipio dicũt aliqui probabiliter: ꝙ si vir ẽ fur ⁊ incorrigibilis propter qd vxor continue periclitatur cum eo ad mortem p iusticiam rectorȝ ꝙ potest fugere ⁊ virum relinquere ne moriat' cuȝ eo. Secundus casus est de impotentia: ꝓpter quem quis excusatur: quia sȝ iura impossibiliuȝ nulla est obligatõ siue ꝓpter actum pdñantem: qd tam̃ non locum habet in muliere cõiter: siue ꝓpter aliam cãm. Ita tamen ꝙ si ꝓpter culpã suam peccauit reddẽdo se impotentez indiscreta afflictõe vel pñia imputat' sibi: ⁊ si ꝓpter hoc alius incidit in dãnabilez corruptelã Sȝ multo minus excusat' si impotẽs

est effectus ꝑpter alias illicitas corru
ptelas. Nec ergo viro iniungenda est tã
grauis pñia ꝙ fiat impotens ad red
dendum debitum vxori iuuencule ⁊
feruenti: puta ieiunia ⁊ vigilie que de
siccant spma. Nã multum vigilãtes
raro spmatizant: nec in somno meri-
diano: qui est tenuis fit resolutio: nec
in sõno soliciti de lectione vel sermo
ne sed in ꝓfundo sõno: maxime ĩ au
rora digestione completa: hora ⁊ sã-
guis etiam ꝑpter ieiunia minuũtur.
Unde raro in quadragesima ⁊ fine
cena. Retulit medicus quidam virũ
quendam ad siccitatem ptisice dedu
ctum: qꝛ post prandium statim cõsue
uerat cognoscere vxorem. Nec etiã
vxori consulendum est facere tã grã
des pñias vt reddatur deformis suo
viro: vel sit in maciem vel in ꝑniciem
sue ꝓlis vel impedimentum concep-
tus. Nec tamẽ tenetur vir vti calidis
vt sit potens: sed sufficit ꝙ se non faci
at impotentem. Ad hunc casũ redu-
citur quãtũcũqꝫ nõ potest reddi sine
peccato rõne loci vel voti ꝑiter facti
de continendo vel alia cã qua fit im-
potẽs vel ĩpossibilis de iure. Ter
tius casus est de fornicante: qꝛ forni-
canti non tenetur alius debitũ reddẽ
cũ dñs ꝑmittat ob fornicationem di-
mitti. s. quo ad actum coniugij: ⁊ hoc
nisi ⁊ ipse fornicetur postea: quia ꝑia
delicta pari cõpensatiõe tolluntᷣ: aut
debitum petierit: ⁊ sic sibi reconcilia
uerit: vt dicit papa de lothario ⁊ the
berca. Et ad istum casum reducitur
omne peccatuꝫ vel crimen ꝑpter qđ
coniunx ꝑdit ius petẽdi debitum: vt
puta si scienter alter baptizet: vel tene
at ad baptismum extra necessitatem
ꝓprium filium: vel tenet in confirma
tione ⁊ hꝰi: quia ex quo actor perdit
ius petendi: reus habet ius non debẽ
di ⁊ negandi seu excipiendi: ⁊ de hoc
plenius. j. Quartus casus est in le
proso: quando. s. de hoc imminet sano
periculum mortis vel similis infectio
nis ex redditione: nec etiam tenetur
cohabitare sanus: quando etiã ex ipa
cohabitatione ĩmineret ꝑiculuꝫ tale
quo supposito loquuntur iura: extᷓ de
coniu. lepro. c. z. Utrum autez ex
redditõne debiti ⁊ hꝰi immineat pe-
riculum infectionis querendum ẽẽt
a medicis ⁊ eis credendum. Dicunt
autem medici ꝙ viro accedente ad
leprosam imminet ei magis periculũ
infectionis qꝫ mulieri si cognoscatur
a viro leproso: ⁊ istud nõ videturᷣ du
bium quando mulier est infecta vlti
ma specie lepre: que dicitur leonina
in quo casu vir non tenetur reddere
Si vero non esset nõbiliter infecta: ita
ꝙ non ĩmineat ꝑiculum teneᷣ reddẽ
⁊ multo magis mulier viro leproso
cuꝫ non tñ ei ĩmineat ꝑiculũ. Lepra
enim supueniens non soluit mrĩmõi
um ɔctũ de pñti: sicut soluit sponsalia
nec excusat a redditione debiti: nisi vt
dictum est cum ꝑiculũ ĩminet: nõ ob
stante ꝙ filius gñetur leprosus. meliꝰ
est. n. sic esse qꝫ non eẽ: nec alius ꝓhi
betᷣ vti iure suo: qꝫuis alteri malũ inᷓ
eueniat tẽporale: maxime si sibi ĩmi-
neat ꝑiculũ spũale: puta si incideret ĩ
damnabilem corruptelaꝫ: quia lepro
si ꝑpter ĩteriorẽ calorẽ dicuntᷣ mltũ
appetẽ actum illum non tñ tenentur
cohabitare in domo cum leproso: qꝛ
magis inficerentᷣ ex diutina ɔuersatõ
ne qꝫ ex vna ɔmixtiõe. Sed qꝛ prope

domum manere sm Albert. et cōem opinionem. Hos. tamen dicit q manenti leproso separatim a leprosis cō iunx sana tenet cohabitare: non autē si maneat cum leprosis: sed pma opinio probabilior: extra de coniu. lepro so. c. z ¶ Quintus casus est cū habēs impedimentum exigendi ratione voti vel affinitatis exigit. Nā q̄uis hn̄s votum simplex si contrahat tz matrimonium: tamen exigere non potest debitum: sed exactus tenetur reddere et exigendo: q̄uis Jo. an. in decreta. rursus. extra qui cle. vel vo. videatur quasi dicere q non peccet: tn̄ subdit: q quia Tho. in 4° tenet q talis peccat mortaliter: quia facit contra votum: cum adhuc illud possit īplere q̄stum est ex parte sui. s. vt non exigat: ideo teneamus cuz eo. Et hoc nisi dispensetur: et quia in voto continentie solus papa dispēsat: ideo a papa est petenda dispensatio: q̄uis aliqui vt Guil. dicunt epm in hoc posse dispensare. Similiter qui cognouit cōsanguineam vxoris postq̄ contraxit p verba de presenti cum ea: lz mrīmoniū iam contractum ppter hoc n̄ dirimatur: tamen talis phibetur ab exactione debiti vxoris: sed non a redditione: et si petat peccat mortaliter quousq̄ secuz in hoc dispensetur. Et dicit Pe. de pal. i 4° q in hoc potest eps dispensare: qd̄ tn̄ non est clarum de papa non est dubium. Qui etiam est ingressus religionem approbataz aliquam non animo probādi sed firmiter pseuerandi: et postea egressus ante pfessionem contrahat: quia talis ingressus habet vim voti simplicis: vel sm aliquos vim voti solennis exigendo debitum ab vxore peccat mortaliter. Et si hoc haberet vim voti solennis nec etiam posset reddere absq̄ mortali: nisi secum dispensetur a papa. sed de hoc. j. ti. de religiosis. Dicit etiam Guil. q in illis locis vbi ɔsuetum est q prius adhibeatur bn̄dictō nuptialis ante ɔsūmationem mrīmonij si absq̄ dispensatione hoc vtatur ɔiugio an̄ benedictionem et sine iusta cā peccat mortaliter. Sed Ric. in 4° magis declarans dicit q q̄uis actus coniugalis sit regulariter licitus: tn̄ aliquo modo vel aliquo tempore p accidens pōt esse illicitus: et hoc ppt̄ scandalum proximi: vt in mrīmonio clandestino anteq̄ ecclesie innotescat vel propter ecclesie phibitionez que alicubi prohibet coniuges carnaliter commisceri ante solennitatem matrimonij: quam tamen solennitatez quidā dicunt obseruandam: et contrarium phiberi respectu actus petendi debitum non reddendi: vnde tūc peccaret exigens et non reddens: et lz āte hr̄i benedictionem exigens mortalit̄ peccet: tamen postq̄ semel exegit nō peccabit vlterius sm quosdaz nisi nouo contēptu exigat. Et dicit etiā tho. in 4° q si sponsa admittat sponsum ad actum coniugalem ante benedictionem credens eum velle consūmare matrimonium non peccat: nisi appareant signa fraudis expressa: vt si sit conditio multum distans ppter nobilitatem vel diuitias: tamen non tetur reddere de necessitate. ¶ Sextus casus est quando alter coniuguz manet in adulterio manifesto tunc aliuſ sciens hoc certe non potest exigere: nec reddere debitum in adulterio:

pmanēti dūz.s.est incorrigibilis. Presumitur autem incorrigibilis secūdū Ric. quādo pertinaci animo corrigi renuit: aut quando correctionē pmittens ex consuetudine relabitur: alias exigendo vel reddendo peccat mortaliter: quia facit contra constitutionem ecclesie fz Hug. 32. q. i. si qs vxorem. & in aliis. c. Quidā tamen excipiunt istū casū quando. s. exigeret qui ē innocens timore incontinentie ne incurreret in ipsam: quia tunc non peccat fz Archidi. post Petruz: qd etiaz recitat Ioh. in sū. confes. Adulterans aūt qr peccādo in lege mrīmōij actu ɔiugali indignū se reddit non dz exigere nisi purgata culpa: alias peccat Reddere tamen tenetur exactus fm Rai.

Quando quis non tenetur dimittere coniugem adulteram.

Capi. 30.

Circa hanc mām humanius loquitur Pe. de pal. in 4°. sic dicens. Nō qz sunt quinqz casus in quibus innocēs nō tenet dimittere adulterātē ɔiugem lz possit. Primo. s. quando est occultum: quia cessat rō de scādalo. 2°. qn̄ correcta est: vel est spes de correctione. 3°. incorrigibilem animo potest cōpescere includendo & sic phibendo ne exeat: & qz nullus itret nisi ipse. 4°. quādo plus cobiberet saltem ppter hoc qz retinetur qȝ exposita que eoipso se pstituet. 5°. quando timet sibi de incōtinentia: qr nō tenetur vir plus corrigē vxorē qȝ dn̄s famulum: sed dn̄s famulū vel seruū excōicatū nō tenetur expellere: sed licite pōt ab eo debituz seruitiū expetē: & tn̄ est min⁹ debituz qȝ ab vxore vir. Sic ḡ cum detrimento iuris sui & periculo nō tenetur expellere. Sz qr timetur hic scandaluz & ppter scandalū phariseoꝝ n̄ tenet homo dimittere ius suū prius debet exponere illis qui sciūt illā fornicariam qz non vt foueat eā in crimine: sz magis vt eam cohibeat iuxta se retinet: & vt eam cohibeat a peccato: et cum hoc sit verisimile: siquis ex hoc scandalizetur non est scandalū pusillorꝝ: & cum non potest dimittere sine periculo suo licite potest eaz retinere Auctores qui dicunt qz non licet eaz retinere: loquūtur quando nō potest sine scandalo vel ppter hoc qz retinetur efficit deterior vel qn̄ non ppter piculum sui hoc facit. De muliere autē dicit idem Pe. qz non sic ipsa tenet virū dimittere: qr non habet sic corrigere eū facto: & verisimile est qz qn̄qz accedens ad vxorē tanto min⁹ accedit ad fornicariam. vnde cū isto casu liceat viro adulterā retinere: multo magis econuerso & plus: quia cuz ipsa non habeat corrigere virū facto sed verbo eū non tenetur dimittere: nisi quādo nollz eā cognoscere nisi ī naturaliter. Tūc. n. ppter hāc innālē fornicationē tenetur dimittere quo ad thoꝝ: sic qz prius pmittat se occidi qȝ qz ɔsentiat sic se abuti. Item ppter fornicatiōz spualē si timet ne cohabitando ipsā puertat etiaz quo ad domū tenetur ipsā dimittere: alias si non timeret de hocius suū petere nō phibetur: maxime ppter periculum incontinentie.

Quando actus coniugalis est peccatmu veniale.

In secundo pricipali videndi sunt casus in qbus actus coniugalis est pccm veniale: et sunt sex casus scdm Pe. de pal. in 4o. di. 31. Primus est quando pcedit aliq deordinatio rōnis sed non tanta: sicut i predictis casibus in qbus ē mortale: puta petere tempore sacro: et si respectus sit ad delectationem grauis est culpa: venialis tamen: si ad lubricum et infirmitatem sue mentis cuius est conscius minus veniale: vix tamen cōtingit qd in precipuis festiuitatibus nō sit veniale graue scdm Bonauen.

Scds ē petere cā delectatōis ifra limites tn̄ mrimonij semp est veniale sicut est comedere ppter voluptatez. Sicut enim cibus ad salutem hominis. s. indiuidui necessarius ē: ita coitus ad salutē gn̄is: dicit Aug. Tertius cum sit causa infirmitatis vitande: qr q̄uis vtrunqz liceat seorsum appetere non tamen vnum ppter alterum: qa hec cauda non est huius vituli. Quātus quando incipit petere vel reddere bona intentione: postea mutet intentionem: ita qd nunc vellet causa delectationis: et hoc extra horam decisionis seminis: quia tunc non habz vsū rōnis. Quintus qn̄cunqz aliud intendit q̄z ad id ad qd ordinatur coniugium. s. vel ad plez vel ad reddendū debitū. Sextus est qn̄ hoc agit cā vitande fornicationis: licet hac intentione contrahere non sit veniale. Sz circa h̄ sūt due opiniones vt idē Petrus de pal. dicit. Una est qd peter cā vitande fornicationis in se: et non i altero semper est peccatum: quia omnis supabundantia passionis est pcc̄z sed hic est supabundantia passionis hac cā petere q̄ et. Alij simplr dicūt qd non est peccatuz. Ric. vtranqz opinionem ponit in .4. et neutram pfert. Pe. vero de pal. vbi. s. per distinctionem quandam vtranqz concordat et saluat. Aut enim talis cognoscit vxorem cā vitande fornicationis in se: q̄z uis possit alio modo vitare menti occurrente: sed magis vult isto modo delectabili euitare q̄z mō non delectabili: vt domando carnē fugiendo cōsortia incitātia et huiusmodi: que posset faciliter vitare: sed vult cuz voluptate vitare: et sic est veniale: quia prefert voluptatem carnis absorbentez rationem: eo qd conseruat vsum rationis et attingit ad finem. Et augu. ponit inter peccata venilia vti coniugio non debita intentione: di. 25. §. alias ea. et sic est vera prima opinio. aut ille exercet talem actum ad vitandam fornicationem non quia delectabilior: sed quia nō potest alio modo melius eam vitare: ita qd voluptas non mouet eum sed amor vitande fornicationis: quia protunc non potest melius vitare: puta quia habet loqui in secreto aliquando mulieri de qua expertus est se tentari et huius: et tunc nullum est peccatum si proles non speratur: quia tunc semper illa est premittenda intentio: et sic verificatur secunda opinio: que dicit non esse peccatū

Quando actus coniugalis est meritorius.

In tertio sūt explicādi casus in qbus actus coniugalis est meritorius: vel si non meritū tamen nullum peccatuz. Et ponit pe. de pal. in quarto di. 32. q. 3. in princi.

q̃tuor casus in qb⁹ act⁹ ꝯiugalis ē meritorius. Pmū⁹ est qñ qs hñs grãm reddit debitũ: qḋ ē actus iusticie: qa reddit qḋ dꝫ. 2⁹ qñ petit cã ꝓlis gñande: ⁊ ad cultũ dei educande tpe loco ⁊ mõ debitis: ⁊ hic ē act⁹ latrie siue religionis. 3⁹ qñ hoc facit ad ꝯseruãdum cõparẽ suum a fornicatõne: ⁊ h̃ est act⁹ charitatis. 4⁹ qñ facit cã vitande fornicatõnis in se: quã ꝓbabl'r credit non aliter vitandã: vt dictum est in. §. ꝓcedenti. ⁊ videt̃ act⁹ pudicitie vel castitatis. qñqꝫ vo act⁹ ꝯiugal' ē indifferens. s. nec meritorius nec demeritori⁹: puta cũ ꝯiunx sine grã vno de quatuor modis nunc dictis exercet illum actum: q: oĩs act⁹ q est meritorius hñti grãm ē indifferens non hñti eã. non. n. ē meritorius ꝓpter carentiã grẽ: que est pncipium merendi: nec demeritori⁹ ꝓpter carentiam culpe in tali actu cui solũ debet̃ pẽa: ꝙ possit esse cõiugium sine pccõ q̃tũ ad actum ei⁹ ꝓbat Inno. di. 26. Deiñ p hoc ꝙ de⁹ instituit ⁊ mãdauit actũ ꝯiugij dicens: Crescite ⁊ multiplicamini: ⁊ ante lapsum ⁊ p⁹ diluuiũ. Et si arguat̃ ꝙ hõ erubescit de tali actu q̃ est peccatum: q: erubescentia est d̃ turpi qḋ respicit cl'pã. Rñdeo ꝙ erubescentia non solum ē de turpitudĩe ptinente ad culpam: sed ẽt ad ea que hñt spem culpe: talis autẽ est act⁹ mrimonij eo qḋ est eiusdem nẽ in specie cũ actu fornicatõnis: sed excusatur ꝓpter bona mrimonij vt dicet̃. Est eĩm erubescentia non soluꝫ de malis culpe ⁊ de hñtibus spem mali: sed ẽt de oĩb⁹ defectibus nãlib⁹: vt egestiõe ⁊ h⁹i. ¶ Notandum est ẽt quõ actus coniugalis dicitur excusari a peccato ꝓpter triplicia bona mrimonij: q̃ sunt fides ꝓles ⁊ sacrm. vñ Augu. dicit: Omne itaqꝫ nuptiaꝝ bonum fuit in pentib⁹ christi fides ꝓles ⁊ sacrm. Prolem cognouim⁹ dñm christũ. Fidẽ: q: nullum adulteriũ. Sacrꝫ: q: ibi nullum diuortium. Solũ ille ibi carnalis ꝯcubitus non fuit. 27. q. 2. om̃e. Pro cuius declaratione dicit Pe. de pal. in. 4⁰. di. 31. q. i. ꝙ cum actuũ humanoꝝ sit triplex differentia: q: quidã sũt ẜm se boni: vt deum colere: honorare pentes et h⁹i. Quidam de se mali: vt deum blasphemare piurare ⁊ h⁹i. Quidã indifferentes: vt comedẽ leuare festucã de terra ⁊ h⁹i. Boni actus de se non indigent excusatõne: q: nõ sunt mali: nec hñt ex se speꝫ mali. Nõ. n. est malũ vel hꝫ spem mali ē illud qḋ indiget excusatione: mali act⁹ de se non capiunt excusationeꝫ q: ex quo mali ẜm se sunt excusari a malo non possunt. Restat igr̃ ꝙ act⁹ indifferentes: qui. s. pñt bñ ⁊ male fieri indigent excusatione: cum hñt speciẽ mali ex eo ꝙ ẜm speciem nature sunt idẽ cum actib⁹ malis: ⁊ ea q̃ talẽ actum excusãt st̃ circunstantie finis ⁊ obiecti ⁊ h⁹i: que trahũt actum talẽ ad medium virtutis. ¶ Sed sciẽduꝫ est aliqs actus est indifferens dupliciter. ¶ Uno modo per omnimodam equalitatem attrahendi a bono ⁊ malo: ⁊ tali actui non assignantur bona excusantia: ⁊ sicut leuare festucaꝫ comedere ⁊ huiusmodi: ita. n. fieri pñt bene sicut male. Alio modo sic ẽ aliquis actus indifferens: ꝙ q̃uis bene ⁊ male fieri possit: tamen de se tẽdit ad malum plusqꝫ ad bonũ: ⁊ sic rectũ est malum: nisi aliquo modo trahat̃

ad bonū sicut ĩ sõno vel dormitione
q̄ pn̄t bn̄ ⁊ male eligi:tn̄ q꞉ in eo liga
tur liberꝝ arbitrium:ita vt non possit
dormiēdo bn̄ cogitare vł bn̄ velle:hꝫ
detrimentū boni ānexū rōi:vn̄ scđm
sõnū in se ꝯsideratū nõ differt felix a
miſo ſꝫ phm .2ͦ. ethi.vn̄ ñ põt sõnus
fieri nisi male nisi ꝑpt̃ aliqđ bonū re
cõpēsās illud dānū rõis assumat̃:pu
ta q꞉ pꝰ sõnū hõ surgit promptior ad
bonū v̄tut̃:q nimia vigilātia ēt vsuꝫ
rõis pdit:⁊ iõ sõnꝰ de se ex h̃ spałr õ
sua nā reqrit bona excusātia ipm:pu
ta ꝯsuationē indiuidui:qetationē vi-
rium nāliū:fortificatõm digestiõis et
hꝰi:⁊ sic q ē in ꝯiugio cogitat q̄ mun
di sᵗ:⁊ diuisus ē ⁊ ĩ illo actu nihil põt
intelligere:iõ talis actꝰ indiget bonis
p̄dcīs excusantibꝰ a pccīs.vn̄ Hiero.
sup Math. Cõnubia legitima carent
qdē pcc̄o:non tn̄ illo tp̄e q̊ carnales
actꝰ gerūt̃ dabit̃ p̄n̄tia sp̄s scī:⁊ si ꝓ
pħa ille iudicat̃ q defuit gn̄atõis ob
sequio.32.q.2.connubia. Et vt dicit ibi
glo. non intellr̃ ꝙ gr̃a sp̄s sācti ĩ illo
actu amittat̃:sꝫ actꝰ ꝓphandi ⁊ spe-
culandi tunc intmittit̃:q꞉ totꝰ hõ ibi
carneꝰ efficit̃. Sufficientia antē hoꝝ
bonoꝝ excusantiū sic sumit̃ ſm pet.
vbi.s̄. Mr̄imonium ē in officium na
ture:⁊ ſm h̊ hꝫ bonū ꝓlis ꝑ fine ĩten
to p̄ncipłr:q꞉ nā tēdit ad ꝯseruatõm
sp̄ei q̄ nõ ē nisi p gn̄atõm ĩ corporibꝰ
2 2ͦ. mr̄imonium ē in fedꝰ diuīe ⁊ hu
mane societatis:vt dr̃.C. de cri.expi.
heredi.l.aduersus. ꝙ vxor eligit̃ so-
cia diuine ⁊ humane domꝰ.⁊ 4ͦ. eth.
dr̃:Amicitia viri ⁊ mulieris ē nālis:
⁊ includit in se bonū delectabile vtile
⁊ honestū:⁊ sic hꝫ bonum fidei:ꝑut
fides est facere dc̄a.i.ꝓmissa ſuare.s.
reddendo debitū ⁊ alteri ñ se ꝯmisce
ri. 3ͦ. ē sacr̃m eccłe:⁊ sic in eo ē bonū
sacr̄i:ꝑut sua indiuisibilitate signifi-
cat ꝯiunctionē christi ⁊ eccłe:⁊ q꞉ illa
signata fuit ĩsepabilis:⁊ vsq꞉ ad mor
tē est efficit bonū sacr̄i.⁊ bonum qdē
ꝓlis ⁊ fidei non sp̄ hēt̃ vel durat vsꝫ
ad mortē:q꞉ aliqñ non gn̄at̃ ꝓles:et
adulteriū cõmittit̃:sꝫ bonū sacr̄i.s.in
diuisibilitas q̊ ad vinculum durat vs
q꞉ ad mortē:⁊ sic qdem illud vincłm
declarat̃ ſm tres opiones:q꞉ ſm ali
quos ē pura ⁊ sola relatio ad solutū:
⁊ forte rõis ſm alios:qđ vincłm ē in
corpore.i.aliq̄ dispositõ ad gr̃aꝫ:⁊ sic
in p̄ma vel in scđa sp̄e q̄litatis.ſm v̂o
alios ꝙ est aliqd reale sꝫ subiectiue ĩ
aīa:q꞉ dispositio ad gr̃am gratuꝫ fa-
cientē:q̄lis ē dispositio sacr̃alis q̄ ē in
aīa:ibi potes vidē subtilis mā ē. De
4ͦ. s.de nuptijs in quibꝰ ꝯsūmat̃ mr̄i
monium:⁊ vn̄ dicant̃ nuptie ostēdit
Ambro.in li.de pr̄iarchis dicens:nec
illud ociosū ꝙ cū veniret Rebeccha
vidit Ysaac deambulātē:⁊ cum ĩtro
gauit quis esset:⁊ cognito ꝙ ille erat
cui duceret̃ vxor descendit:⁊ caput
suum obnuē cepit docens verecūdiā
ĩ nuptijs p̄ire debē.inde.n.⁊ nuptie
dicte:ꝙ pudoris gr̃a se puelle obnue
rent.30.q.5.nec illum. Et q꞉ đ hoc sa-
tis dictum ē.s̄.ĩ tractatu ĩpedimento
rum ipsaꝝ nuptiaꝝ:ideo alia hic nõ
ponimus.

De diuortio. Cap.31

De dissolutione seu diuortio
mr̄imonij ꝯcti ꝑ verba de p̄-
senti quo ad vinculuꝫ:vel cõ
sūmati q̊ ad toꝝ. Circa qđ videnda
sūt tria. Primū ꝙ omne mr̄imoniuꝫ
siue carnale siue sp̄uale ꝑ religioneꝫ:

seu ꝑlatoꝝ siue ratū tm̄ siue ꝯsūmatū dissoluit̄ p morte nāle s3 ius cōe sm Pe. de pal. in 4° di.27.q.3. q2 mors oīa soluit: in auc. de nup. §. deinceps. vn̄ p9 morte vni9 alt' viues pōt ꝯhere cu3 alio: Ro.7°. Mortuo viro soluta mulier ē a lege viri cui vult nubat tā tū in dn̄o. i. legitime. Et q2 obligatio semel extincta non reuiuiscit: iō si cōiugatus mortu9 resuscitet̄ nō ē mr̄i° obligat9. Et q̄uis in sacris ip̄mentib9 characterē i resuscitato n̄ debeat it'ari sacr̄m: q2 baptizat9 vel ꝯfirmat9 vl' ordiat9 resuscitat9 non iteꝝ rebaptizet̄ vel ꝯfirmat̄ vel ordiat̄: ꝛ h° ꝑpter characterē ip̄sū idelibilē. Mr̄imōiū tn̄ q2 characterē nō imp̄mit: ꝛ vincl'3 ei9 ē corporale ꝛ corp9 respic̄: l3 aliq° mō ēt sit sp̄uale: inq̄ꝫtum ē dispositio ad gr̄am: ꝛ sic vr̄ eē in pte itellectiua Iō sicut in corpore corrupto morte corrūpunt̄ potētie organice nō alie: sic sacr̄m carnale mr̄imoniū non aūt alia sacr̄a. Lazar9 igr̄ r̄suscitat9 si habuisset vxorē n̄ ea3 recupasset nisi de nouo cū ea ꝯheret. S3 bona q̄ testat9 fuisset recupasset: q2 i dōatōe cā mortis plus se q̄ꝫ aliū cui donat vult hr̄e. vn̄ intelligit̄ tacita ꝯditio si moriat̄ cū effectu. i. pmanens in morte. Ide3 si ab intestato: q2 defert̄ nō nisi p cōiunctionē ad morientē: q ē sibi magis vnū q̄ꝫ alius. Idē si fisc9 ea accepit in defectu heredū: q2 si fisc9 penti ꝑpinquo reddē tenet̄: multo magis ei resurgēti. Pari rōne mr̄imoniū sp̄uale dissoluit̄ p mortē nālē: v3 ingressus religionis cū obligatiōe ꝑfessiōis. Nā religiosus resuscitat9 n̄ tenet̄ ad obs̄uantiā religionis: q2 s̄uitus p̄sonalis q̄ debet̄ a p̄sona rōne p̄sone: vt i mr̄imonio ꝛ religiōe extiguit̄ morte: qd̄ ēt p3 ex verbis ꝑfessiōis aliquoꝝ: q pmittunt i ꝑfessiōe obedire vsq3 ad mortē: ꝛ silr̄ curat9 ꝛ ep̄s resuscitat9: q̄uis retineāt ꝯsecrationē non tn̄ retinent eccl'am: nisi sibi noua electōne vel ꝑuisiōe ꝯferat̄: q2 mortu9 est sp̄ōse sue. s. eccl'e quā hēbat: hec pe. 2us ē q p mortē ciuilem. i. ꝑfessionē tacitā vel exp̄ssa3 in religione approbata dissoluit̄ mr̄imoniū carnale ꝯtcu3 p verba de p̄nti q° ad vinculu3: ita q remanens in seculo pōt cū alio libē ꝯhere: nisi ip̄e se alit' p votū obligasset S3 ꝯsūmatū q° ad toꝝ. i. cohabitatiō3 ꝛ debitū: qn̄ ingressus religiōis fit cū debitis circunstantijs: non āt q° ad viculū dissoluit̄: vt. s. remanens in scl'o possit cum alio ꝯhere viuente ꝯiuge: Pe. de pal. in 4° di.27.q.3. vbi nō. ip̄se quattuor casus in quib9 l3 coniugato ingredi religionē. Primus est qn̄ post matrimoniū ꝯsūmatū alter coniugū fornicat̄: q2 fornicante ēt inuito alter pōt ingredi religionē: nisi ēt ip̄e in hoc deliq̄rit: vel sibi p9 fornicationē recōciliauerit: v3 exigēdo vel reddēdo debitū. Si. n. l3 discedē in secl'o remanēti multo magis in claustro. Exēplū in Pau. simplice. Ad istum tn̄ casū addunt doc. distinctō3. Dicit eni3 Tho. in 4° q talis cū est de fornicatione coniugis cert9 pōt dimittē quo ad torum. s. negando debitum ꝑpria auctoritate: s3 q° ad cohabitatō3 non pōt dimittere. vn̄ nec in religiō3 intrare: nisi ecclesie iudicio. ꝛ si dimiserit d3 cogi ad recipiendum: ꝛ h° vt dicit Hosti. nisi incontinenti vellet ꝑbare fornicationem: ꝛ si ꝑbet infra. 8 dies non restituet̄: si non ꝑb3 coget̄

recipe:⁊ sic pōt intelligi illud.33.q.2. historia ecclesia. Addit.n. Ho.ꝙ si ē notoria fornicatio pōt dimittē ēt ꝓpria aucte: ex. de diuorti. significasti. Idē Inn.addit etiā Guil.ꝙ si sit notoriū adulteriū ⁊ non moret̄ cū adultero vl' adultera n̄ pōt dimitti sin̄ iudicio eccl'e q̊ ad cohabitationē: alias pōt dimittē:⁊ silr si illam vel illū fornicantē seu adulterātē dimisit nō rie fornicet̄:⁊ si n̄ moret̄ cū adult'o pōt dimittē ⁊ intrare religionez. Scd̄us casus ē qn̄ m̄rimōio ɔ̄cto ⁊ ɔsūmato de cōi ɔsēsu itrāt religionē ābo: ille viroꝝ ⁊ illa mōialiū:⁊ ꝓfitēt̄ sic pluries fc̄m ē:⁊ tunc dissolutū ē m̄rimoniū q̊ ad toꝝ ⁊ cohitationē non q̊ ad vinculū.vn̄ si diabolo instigāte vnus eoꝝ egredēt̄:n̄ ꝓpterea pōt alt̄ exire ad reqsitionē ei⁹:s3 d3 cōpelli ad reditū. Nec ēt si vn⁹ in visitādo ab altero exigēt debitū:d3 alt̄ reddē: vt fecit ep̄s lugdunēsis noīe Genebaldus visitās vxorē suā monialē: ex q̄ suscepit filiū vocās eū latronē suū:s3 pcc̄o ɔfesso sancto Remigio: ⁊ pn̄ia sibi īposita pacta: interi3 sc̄s Remigius gubernauit eccl'am suā:q2 eū suspēderat ab executōe officij sui:angelo aūt reuelante sibi pcc̄m dimissū:sc̄us Remigius restituit eū dignitati sue. 3⁹. casus ē qn̄ alt'o ɔsentiente ⁊ ī secl'o remanente vbi n̄ ē timor incontinentie: puta q2 est multi tp̄is ⁊ honeste ɔuersatiōis ⁊ vite:alius intrat religionem ⁊ tunc si sit ɔsūmatū m̄rimoniu3 qui remanet n̄ pōt cū alio ɔ̄hē m̄rimonium:q2 adhuc durat vinculū ɔiugale imo nec eo mortuo:q2 intelligit̄ cu3 eo ɔtinentiam ꝓmittē:s3 si est timor ō incontinentia remanentis:qō satis p̄sumit̄ cū est iuuenis:vel q2 leuis ⁊ suspect⁹:n̄ d3 alt̄ sine alt'o religionē intrare vel recipi:vt dr̄.27.q.2. agatosa. 4⁹.casus ē qn̄ m̄rimonio n̄ ɔsūmato alt̄ ītrat sciēte vel iḡrante vel īuito alt'o qō pōt:ī q̄ casu remanēs in scl'o d3 expectare vsq3 ad ꝓfessionez ɔiugis q īgressus ē religionē s̄m ōes Nā si egredēt̄ an̄ ꝓfessionē tenet̄ eā recipe:ēt si ɔ̄xisset ⁊ ɔsūmasset matrimoniū:q2 p mortē ciuilē.i.ꝓfessionez q̄ qs morit̄ actib⁹ carnalib⁹ dissoluitur vinculū m̄rimonij ⁊ n̄ ꝑus. Sed vtrū tp̄s ꝓbatōis debeat ī hoc abreuiari ē triplex opio. Aliq dicūt vt Ber.in gl'.ex de reg.⁊ trā. ad reli.c. statuimus.ꝙ p ep̄3 d3 taxari ⁊ abreuiari tp̄s ꝓbationis ꝓpter piculu3 incōtinentie ei⁹ q remanet:⁊ ad fraudē tollendā:q2 posset ītrās postq̄3 ītrasse3 ī vnū mōasteriū ī fine anni ad aliud t̄nsire:⁊ sic frandaret̄ expectās. Alij dicunt vt Io.ī glo.sup.27.q.2.despōsatas.qō ē distinguendū:q2 si de volūtate remanentis ī seculo alter ītrat ōbet expectare p annū nec tp̄s ꝓbatōis ē abreuiandū. Si aūt ignorāte vel inuita intrat:debet certū tp̄s p̄figi infra qō ꝓfitear̄:necē incōueniens tpus a iure statutū abreuiari :q2 sp̄ale est in hoc casu ꝓpter periculum incontinētie remanentis in seculo. Tertij dicunt vt Hosti.in sum.ꝙ exquo ius p̄mittit talem intrare religionē: ⁊ tempus probationis sit inductum:nō solum in fauorem conuersi:sed etia3 in fauorem religionis vt experiant̄ mores conuersi. Ideo non debet temp⁹ illud abreuiari nisi appareat fraus vt cum iret discurrendo de vno ī aliud:hec Petrus. Potest dici ꝙ cu3 h

sit in ptāte sua ꝛ capituli facē pn̄t qꝺ
eis vr̄ ꝛ ab eis abreuiare tp̄s.i.an̄ an-
nū facē ꝓfessionē si capl'm ꝛ īgressus
volunt ꝛ ēt expectare ānū. Mēdican
tes tn̄ an̄ ānū nō pn̄t recipe ēt talē ad
ꝓfessionē sine dispensatōe pape: alias
incurrerent penā iuris. In oībus aūt
casib⁹ in qbus post ꝯsūmatum mr̄im
lȝ intrare religionem: lȝ ēt ad sacros
ordines ꝓmoueri ēt ad ep̄atum. Exē
plum ī beato hilario q hn̄s lr̄iam ab
vxore fuit ep̄s. qn̄ aūt non lȝ religiōȝ
intrare multo fortius non lȝ ꝯiugato
ad sacros ordines ꝓmoueri: sed esset
suspensus ab executōe ordinis lȝ cha
racterē suscipet. De mr̄imonio āt cō
sūmato violent: puta cū qs eā cū qua
ꝯxerat p v̄ba de pn̄ti volentē ingredi
monasteriū ꝯ voluntatē suaȝ eā cog-
scit. Dicit Host. ꝙ non pōt ingredi ꝯ
voluntatē viri: ꝛ si ingrederet' sȝ pe-
cum duret vinculuȝ ꝯiugale: nec pos
set dissolui p ingressū religionis: re-
manens aūt in secl'o n̄ posset cuȝ alia
ꝯhere: ꝛ posset illam inuitā de mona
sterio reuocare.

Qn̄ ꝯiugat⁹ īgressus religiōeȝ exi
re tenet'. Cap. 32.

Notādū ēt ꝯiugat⁹ ingressus
religiōȝ qn̄ tēt' exire: ꝛ qn̄ n̄
pōt: ꝛ qn̄ ē liber ad exeundū
vel remanendū sm̄ Pe. de pal. in 4°.
di. 27. q. 3. Tenet' qdē exire religiōeȝ
ēt fc̄a ꝓfessiōe ꝯiugat⁹ ad ꝯiugē in se
culo remanētē: qn̄ repetit eū q illicite
ingressus est: vel q: ī noxio ꝓhibente
seu igrāte vel ꝯsentiente fragili q ē su
spect⁹ de icontinentia vt iuuenis ꝛ la
sciuus remanēs in secl'o: q: n̄ potuit
in ei⁹ ꝑiudiciū vouē: vel ꝓfiteri casti
tatē. Itē si licite ingressus fuit: q: de
lr̄ia antiq: sȝ reintegra penituit. s. an̄
emissū votū solenne ī secl'o remanēs
vel religionē exiēs alt' repetiīt eū te-
net' exire. 2°. tēt' n̄ egredi sȝ remaner'
qn̄ licite emisit votū simplex vel solē
ne: vel qn̄ illicite ingressus ē: sȝ ali⁹ n̄
repetit eū: q: ratificando ꝯfirmatur.
3°. liber ē in egrediendo vel remanen
do: qn̄ ingressus ē religiōȝ: nullo mō
ē religioni astrict⁹ tacite vel exp̄sse: vt
q: nec vouit nec ꝓfessus est nec vxor
eū repetit: aut si repetit fornicata est
an̄ vel postea notorie. Qn̄ v̄o votum
simplex emisit ingressus non solēne:
vel solēne de facto ꝛ non de iure: pu
ta q: infra tp̄s ꝓbatiōis corā eo q nō
potuit recipe ad ꝓfessiōȝ vxore nō re
petēte egredi non pōt: sȝ q̊ ad eccl'am
pōt: maxime si votum ꝓbari n̄ pōt: ī
quo casu retinentes inuitum cl'icū st̄
excōicati. Dico retinentes non soluȝ
manus iniiciendo ī eū: sed ēt veste se
culari negata: sine qua egredi nō pōt
cōmode: persuasionib⁹ tn̄ eum reti-
nere pn̄t. ꝛ idē de vxore ingressa quo
ad viꝝ non repetentē. 4°. de debito
q: egressus de religione: qn̄qȝ nō pōt
reddere: nec exigere debitū: vt qn̄ illi
cite ē egressus post ꝓfessionē: vt ī ca
sibus dcīs: ꝛ qn̄ ꝯiunx sciens ꝛ tacens
pmisit ꝓfiteri: tunc. n. ꝯuitutē remisit
vt dn̄s cuius ꝯuus eo sciēte ꝛ pmitten
te ordinat' vel ꝓfitetur. Dico autem
illicite ꝓpter votū illicite solennizatū
qn̄qȝ ꝛ reddere ꝛ petere potest: vt qn̄
libere egressus fuit nullo voto astri-
ctus religioni: sicut nouitius solutus
egrediens religionem cōtrahere pōt
matrimoniuȝ: sed puto ꝙ intelligat'
de tali nouitio qui intrauit aīo ꝓbā
di non in perpetuum ibi pmanendi.

Nam ipse Pe.tz ꝙ talis ingressus.s.
aīo non ꝓbādi sed firmit̄ ꝑseuerādi
hēat vim voti simplicis saltē. Alij di
cunt ꝙ ēt solennis voti hēat vim: vñ
non posset ꝯhē talis vel exigē si ꝯxe-
rit. Sed de hac mā vide diffuse in ti-
tulo de religiosis. Nūqꝫ vō egressus
pōt reddere sꝫ non exigē: vt qñ de cō
sensu ipsi⁹ de cui⁹ ꝯtinentia est timor
votum simplex emisit: tunc enī nō il-
li preiudicauit. ⁊ nō ꝭm Pe. vbi. s. ꝙ
in casibus in qb⁹ lꝫ ꝯiugi repetere cō
sortem suū religionē īgressum añ ꝓ-
fessionē siue p⁹ ꝓfessionē: non lꝫ tñ de
monasterio vi eū rape. nec ob. ex̄ de
rapto. cum cā. qꝛ narrat ꝙ rapuit: sꝫ
non dicit ꝙ licuit. Posset enim vxorē
vir de vico ad domum ducē: qꝛ hꝫ in
ea correctionē: sed non posset eā pri-
uato quasi possidēti vi eripe: ⁊ mlt̄o
minus de monasterio violent̄ ex̄hē
fores frangendo: aut hītum violēter
lacerādo: vel cū iniuria loci sacri eāz
accipiendo: lꝫ alij peccauerīt eā reci-
piendo: ar. C. vñ vi. l. sigs in tantā. 5°
videndū ē de regressu ad religionē
qñ tenet̄. Et dicit Pe. vbi. s. ꝙ in tri-
b⁹ casib⁹. Prim⁹ qñ illicite egressus ē
vtpote cū alio ꝯiuge in religione re-
manente p⁹ ꝓfessionē egressus est: vl̄
ēt in secl̄o remanente ⁊ honeste cū cō
sensu eius ꝓfessus est. 2⁹ ē qñ licite
egressus ē: qꝛ ad regsitionem vxoris
sine lñia ei⁹ ingressus: sed postea vxo
r ē penitet de reuocatione ⁊ ipa vouꝫ
3⁹ qñ p⁹ votum ad eā egressus mor
tua ē ipsa vxor: nā tunc tenet̄ reigre
di vt impleat votū suum. Sed si talis
qui post votum solenne reuocat⁹ ab
vxore ad secl̄m mortua ipsa vxore ꝯ
hit mr̄imonium: vtruꝫ teneat̄. Petr⁹
vbi. s. facit talē distinctionē: qꝛ si inui
ta vxore fuit solenniter ꝓfessus: cum
illa ꝓfessio q̄tum ad solennitatē nō
valuerit ecclesia hoc ꝓhibente: ideo
talis mortua vxore nō potest contra
here: qꝛ habet in se votuꝫ simplex rō
ne illius ꝓfessionis: ⁊ peccat mortali
ter ꝯtrahendo ⁊ exigendo: tꝫ tñ mr̄i-
monium: nec pōt eum tanq̄ aposta-
tam religio ꝓsequi. Sed si vxore con
sentiente fuit ꝓfessus: sed postea quia
vxor iuuencula vnde ⁊ suspecta eum
reuocauit ius noluit in hoc casu pro
fessionem inhibere simpliciter: sed so
lum inq̄tum erat ad vitaꝫ eius. Vñ
simpliciter fuit in p̄iudicium ei⁹ votū
solenne non in p̄iudiciū vxoris. Vnō
ea mortua ē apostata si non redit ad
monasteriū: ⁊ si mr̄imoniuꝫ ꝯtrahat
cum alia non tenet vt dicit Hos. hec
Pe. 3° bene ꝯsiderandum ē: vtrum
p̄ter p̄dictos duos modos. s. mortem
nālem ⁊ mortē ciuileꝫ qui ē p īgressū
religionis. i. ꝓfessionē sit alius mod⁹
soluendi mr̄imoniū ratum. i. ꝯtractū
p verba de p̄nti quo ad vinculuꝫ. vbi
Pe. ponit q̄tuor ꝯclusiōes. Prima ē
ꝙ seruit⁹ supueniēs tali mr̄imōio ra
to non soluit ipm. ⁊ rō ē: qꝛ p hoc nō
morit̄ ad actus carnales. Nā ⁊ pōt d
nuo ꝯhere: ⁊ gñaliter de ceteris īpe-
dimētis que dirimunt mr̄imonium
p⁹ ꝯctum intelligēdum ē: ꝙ nil tale
supueniēs dirimit p̄us ꝯctum: sꝫ solū
mō p⁹ ꝯctum: vt vbi grā. Cognoscēs
ꝯsanguineam ei⁹ cum qua iā ꝯxit per
verba de p̄nti: ēt si non adhuc ꝯsum
mauerit non dirimit tale mr̄imōiuꝫ
qd dirimēt: si ante ꝯctum p verba de
p̄nti illam cognouisset ꝓpter affinita
tem. Secunda conclusio est ꝙ talis

mřimonium.s.ratificatum p verba ð
pñti non soluitur p votum simplex.
vñ tenetur vel intrare religionem vel
reddere debitum vxori petenti. Sed
peccat mortaliter reddendo vel exi-
gendo: quia adhuc potest religionez
intrare ante consũmationez eius: nec
sufficeret ingressus religionis in t'tio
habitu beati dominici: vel beati Frã
cisci cum professione in ipso: quia tal'
pfessio nõ habet vi voti nisi simplicis
Unde non est sufficiens ad tollendũ
vinculum coniugale: ꝛ professus in
illa religione tertij habitus: quamuis
peccaret grauiter contrahẽdo: quia
contra votum non teneret matrimo
nium. ¶ Tertia conclusio est ꝙ nec
castratio quantumcunqꝫ supueniens
soluit tale matrimonium ratuz: quia
matrimonium non inuenitur in iure
solui nisi in certis casibus: sed iste nõ
est de illis casibus ergo ꝛc. nec etiam
ante consummationem. Item. 32. q. 7
hi qui. dicitur coniugium illoruz qui
post matrimonium membris truncã
tur: aut a barbaris secti sunt: propter
hanc causam solui non potest. Et q̃ꝫ
uis glo. intelligat de matrimonio cõ
summato ex eo qꝺ dicitur. 33. q. i. Cõ
iugium firmatur officio. s. carnis ꝫm
glo. ꝛ anteq̃ꝫ confirmetur impossibili
tas officij soluit vinculum coniugij.
Neganda est illa glo. quia coniugiuz
solo consensu per verba de presẽti fir
matur: ꝛ ratum vocatur: vt notat glo
sa de testibus super eo. ¶ Quarta cõ
clusio est ꝙ non soluitur tale matri-
monium ratum tantum per ordinez
qui est sacramentuz vel dignitas. Et
quamuis magister sententiarum i tex
tu videatur innuere ꝙ sponsi nõ so-
lum possunt intrare religionem sine
communi consensu: sed etiam ad or-
dines promoueri. Et Hosti. dicat cõ
iugi ante carnalẽ copulã: lꝫ epatũ ac
ceptare: tñ ꝯrium huius ẽ verũ: qꝛ epa
tus ex sua nã non hꝫ oppositum ad
mřimoniũ cũ epi pus ecnt vni⁹ vxori
viri. Nihil ãt tollit' nisi a suo ꝯtrario
nec epi moriunt' ciuil'r: cum ꝓpꝛium
hẽant sicut ꝛ ceteri clerici seculares.
vñ religio soluit mřimonium nõ rõe
pfectõis sꝫ rõe mortis ciuilis: epalis
ordo lꝫ sit pfectior q̃ꝫ religio non sol-
uit. ꝛ sil'r sacer ordo lꝫ sit pfectior q̃ꝫ
religio non soluit ꝓpter defectũ mor
tis ciuilis: ꝛ iõ ꝯiugatus incorruptus
i. non consũmato mřimonio licite ꝓ
fiteatur: q tñ in hoc seculo illicite or-
dinatur: nec soluit' matrimoniuz qñ
de ꝯsensu vxoris ordinat' vel epat' q̊
ad vincl'm. vñ vxor talis eo viuẽte nõ
põt cũ alio ꝯhere. Coniugatus igr' anꝫ
copulã non põt eligi: qꝛ censet' laicus
nec ẽ in sacris vel irregularis siue sn
spẽsus: sꝫ põt postulari: ꝛ tunc si vxor
ꝯsentiat ꝯfirmabit': sꝫ si dissentiat pa
pa non põt eum ꝯfirmare nec ꝯsecra
re in p̄iudicium vxoris: gn. s. teneatur
reddẽ debitum: cum non possit ꝯ ius
diuinum dispẽsare: sed põt religionẽ
ĩtrare ꝛ p⁹ die de lĩĩa pape pfiteri ꝛ
eadẽ die ꝯfirmari ꝛ postmodũ ordĩa
ri ꝛ ꝯsecrari. nec sil'r ð lĩĩa pape põt
ꝯiugatus ĩuita vxore: etiã ante copu
lam ad sacros ordines ꝓmoueri: ꝛ si
fuerit ordĩat⁹ nihilominus tenet' red
dere debitum: qꝛ semꝑ hoc est de iu-
re diuino. Similiter nec papa põt au
ferre vxori virũ suum ẽt incorruptuz
i. ñ ꝯsũmato mři⁹ ꝛ multo magis p⁹
copulam vt ipsum faciat cardinalem

quia ille status secularis est: nō regu
laris dicente quodaz cardinali: Nos
habemus religionem cuius apostate
sunt sancti: vt Hieronymus. Et si
arguat᷑ ꝙ epi tenent locuz apl'orum
sed Christ⁹ vocauit Jo. de nuptijs ad
ad apl'atum etiam inuita vxore: si ve
rū est qđ dicunt qdā ꝙ ipsa fuit ma
ria Magdalena: que ꝓpter hoc indi
gnata luxuriata est. Rn̄det ꝙ epi te-
nent locū apostoloꝝ quo ad dignita
tem: non quo ad paup̲tatem ꝛ mortē
mundi: qꝛ illis dictum est de mundo
non estis. Preterea alia ratio est: quia
Christus potuit hoc facere ꝛ ſm dei
tatē ꝛ ſm humanitatem: qꝛ potestatē
habuit excellentiorem in sacramentis
quam nulli cōmunicat etiam pape.
Preterea ꝙ Johannes inuita vxore
secut⁹ fuerit Christū ignorat᷑: nec est
multum v̄isimile illam fuisse mariaz
Magdal. Sed ꝛ si veꝝ esset ꝙ inui-
ta vxore Christū fuerit secutus licite
facere potuit: qꝛ apostolatus ad quē
transiuit erat status religionis: ꝛ quo
ad votuz obedientie castitatis ꝛ pau-
pertatis. Et si dicatur ꝙ papa dispē
sat monachuz contrahere matrimo-
nium viuente prima vxore: puta quia
ille contracto matrimonio cum ali-
qua ante copulam intrauit religionē
ꝛ ꝓfessus est: ꝛ sic solutum est vincu-
lum matrimonij. Postmodū magna
causa vrgente: vt pace reformanda
vnius regni: vel per conuersionē vni
us gentis: papa dispensat cuz illo mo
nacho ꝙ contrahat cuz alia: quia vi-
culum primum fuit solutum. Naz si
vinculum primum non fuisset solu-
tum papa non posset: nisi dicatur ꝙ
ex statuto ecclesie est illa solutio: qa

solennitas voti est ex ordine ecclesie.
Dicendum ꝙ hoc non est verum: qꝛ
hoc non inest illi voto propter solen
nitatem: alias inesset ordini sacro: sed
inest ei ratione mortis ciuilis. vnde
eremite non solennizant votum ſm
regulam approbatam: ꝛ tamen per
votuz eremi soluitur: quia hoc est ex
natura actus mundo mortificantis:
ꝛ diuina institutiōe a qua est vita ere
mitica: vt in Jo. baptista. Est ergo cō
clusio istius. §. ꝙ matrimonium con
tractum per verba de presenti: soluz
per ꝓfessionem religionis approba-
te solui potest: ꝛ non per alium mo-
dum etiam auctoritate pape. Cano-
niste autem communiter tenent con
trarium. s. ꝙ papa potest dissoluere
illud. vn̄ Joh. an. dicit in nouella. sup
c. ex publico. de conuer. coniu. ꝙ quā
uis m̄rimoniū sit institutū a deo: rati
ficatio tn̄ matrimonij firmatur cōsti
tutione ecclesie: inq̄ɀtū. s. est sacr̄z ec-
clesie ꝓpt᷑ virtutē baptismi: quā v̄tu-
tē ratificatōis q̄ ē ꝙ alt᷑ alt᷑o viuente
non pōt ɔhē: pōt papa tollē: vl᷑ circa
ipsā i aliqb⁹ dispēsare: vt in. c. 4. d̄ di
uor. Consūmato v̄o ꝓcedit d̄ iure nā
li in princi pio ɔsistit in facto: qđ ex q̄
factū est neqt non fuisse. 32. q. 5. si pau
lus. Dicit autē ꝙ h⁹mōi iuris est alia
ratio diuina. s. reuelatio p quam ad
exēplū sanctoꝝ facta ē hec ɔstō: vel ī
terp̄tatio q̄ ēt approbat᷑ p̄mo p apl'z
dicētē: Si fidelis discedit᷑ discedat. 2°.
p fauorē fidei. De quo in decretali q̄z
to. qꝛ videt᷑ potius facere diuina con
stitutio: qua rōne dicit sponsos de p̄-
senti ante carnis copulā posse auc̄te
pape inuicē se absoluē: sic ꝛ sponsi de
futuro: de spō. c. 2. ꝛ sic rōe congrua.

ante copulam potest ibi interuenire ↄtrarius act⁹ p dissensū mutuū ñ alterius tm̄:qđ non esset post copulā. Intelligitur autē hoc de p̄tāte absoluta non de ordinaria nisi alia causa subesset:non.n.hoc fit sine cā. Asserit etiā ꝓbabiliter posse dici:ꝙ cū circa impedimenta mr̄imonij restringēda ⁊ laxanda p̄tātem habeat ecclesia:vt de con.⁊ affi.non dz.statuere potuit qđ hic dicitur ⁊ de vnius ꝓfessione ⁊ alterius contractu. Potuit ḡ papa ēt de potestate ordinata contra matrimoniū non consūmatū hanc constitutionem facere. Et sic pz rō conueniens ratōni:vt nō.27.q.2.quapropter vñ circa non consūmatū mr̄imoniū potest ecclesia statuere quicqd placz dum tamen subsit cā iusta. Et hoc voluit finis.c.ex publico. Dicit tamē ipe Hosti.ꝙ tamen non expedit ꝙ circa hoc multum laxet habenas nec eē etiam tutum. In mr̄imonio vero non consūmato fieri non potest:quin per ipsū representetur conformitas carnis inter christum ⁊ ecclesiā:que nullatenus rumpi potest:qđ si per religionem rumpi posset:esset conformitatis violator ⁊ innueret ꝙ expectaret aliam fidem ⁊ aliam ecclesiam: quam sibi Christus vniret ⁊ iterum desponsaret: qđ falsum ⁊ hereticum est ꝫm Hosti.qui plenius ista tractauit hic:⁊ remittit ad summam. Idez etiam ponit Jo.an.in regula actus legitimi.i 6°.i mercurialibus.⁊ An.de but.⁊ Archi. in.c. quapropter.27.q.2.idem Benedictus super.d.c.ex publico.addens ꝙ ex potestate absoluta mr̄imoniū p v̄ba de p̄n̄ti papa dissoluere potest etiam nulla cā existēte vel subsistente. De potestate autez ordiata non nisi ex legitima cā ⁊ ñ solū de consensu vtriusqꝫ: sed etiam si tm̄ adesset consensus vnius coniugis legitima cā subsistente: vt vult hic glo. in fi.cum circa matrimonium nō cōsūmatū papa possit quomodo vult dispensare ꝫm Innoc. Uidi aliquas bullas Martini quinti ⁊ Eugenij q̄r ti continentes talem dispensationem siue dissolutionem matrimonij non consūmati contrahentib⁹ postea illis cum alijs. Unde tales non sunt condēnandi:sed nec consulēdū est alicui vt procuret talem dissolutionem cū theologi videantur tenere ꝙ nō possit dissolui:nisi per ingressum religionis:vt dictum est.s.⁊ pluries. Itē nota ꝫm Tho.in quarto ⁊ Ricar.ꝙ cōsūmato matrimonio legitime contracto alter alterum dimittere non potest quo ad vinculum:idest ꝙ possit cum alio contrahere. Quantū vero ad cohabitationem ⁊ actum coniugalem non potest alter alterum inuitum dimittere excepta fornicationis causa:nisi forte ad tempus velit se sb̄trahere a cōsortio vxoris propter castigationem eius subtrahendo ei solatium penitentie sue. Nam quando vxor prestat occasionem magnaz ruine suo viro:tunc vir potest se subtrahere a conuersatione sua. Idem Albertus addens ꝙ non oportet cohabitare furoni ⁊ huiusmodi si nō vult resipiscere.28.q.i.vxor. Item nota ꝙ ex fornicatione seu adulterio potest vir vxorem dimittere seu accusare:⁊ vxor virum:nisi in septem casibus qui infra ponuntur:quia in h̄ sēpis ↄditionis.32.q.5.siquis vxorem.

Et ista cā.s.fornicationis extendit' ad fornicationis seu adulterij suspicionē q̄n.s.est suspicio violenta vel certa: vbi gr̄a. Si ꝓbatū est ꝙ fuit solus cū sola: nudus cum nuda in eodē lecto vel similiter in multis secretis locis vl' latibulis ad hoc commodis ⁊ horis electis libere dimittit' vxor.32.q. i.dixit. Item scd̄o extēdit' ad vicium sodomiticū: vt ꝓpter hoc possit alt' alterū dimittere.32.q.7.oēs cautiōes. ⁊.c.adulterij. Pe.etiam de pal. dicit ꝙ hoc extēdit' ad viciū sodomiticū ⁊ pollutiōem extraordinariā cū alio vel alia cōmissā. Et idem dicunt quidā de omni peccato contra nām. Item tertio extenditur ad infidelitatem que dicitur fornicatio spūalis: vt si alter incidat in heresim iudaismū vel gentilitatem: ⁊ p̄cipue si trahit coniugem ad infidelitatē.28.q.i. idolatria. Sed si corrigē se vellet talis nō dꝫ dimitti. Itē si polluat aliq̄s extra claustra pudoris videtur ꝙ dimitti potest ab vxore ꝓpter hoc: ar.32.q.2. meretrices. Item si tale quid egit cū vxore ꝓpria s̄m Hug. ⁊ Lau. vxor pōt eū dimittē: si tn̄ ipsa non fuit in culpa.s. assentiendo: sꝫ violentata vel sōno ōcepta ⁊ h'i. Ex vicio autem molliciei cum.s.alter coniugum polluit se ipm non pōt talis dimitti s̄m Hug. Item ex sola volūtate adulterādi sine ope subsecuto non pōt dimitti s̄m Guil. Et nō ꝙ ista diuisio potest fieri dupliciter. Uno mō quo ad tori sepationem. 2°. quo ad cohabitationis sepationem: ⁊ iste scd̄s modus hꝫ etiā p̄mum modū implicitum. Dimissio igr̄ p̄mo modo.s.quo ad torū vꝫ denegando illi debitum potest fieri ꝓpria auctoritate: etiā sine iudicio ecclesie: q̄n innocēti ꝯstat certe de adulterio coniugis. tunc.n. absq̄ peccato potest negare ei debitum: ⁊ hoc nisi compellatur auctoritate ecclesie: vel nisi ipse postea adulterasset: aut etiā si petijsset vl' reddidisset debitum voluntate sua postq̄ sciuit de adulterio tunc enim videtur sibi reconciliasse. vnde non potest innocens amplius ō negare debitum adultero nisi recidiuaret. Pe.de pal. Et vbi delinquens omnino se vellet emendare vel p̄sumeretur penitens dꝫ innocenti p̄suaderi ꝙ sibi reconciliet tn̄ ad hoc cogi non pōt p subtractionem absolutōis nisi hoc faceret ex odio vel vindicta s̄m Tho in 4°. Sed q̄tum ad scd̄m modū.s.cohabitatōnis sepationē: qd̄ dicit' diuortium: non pōt alter alterū dimittere sine iudicio ecclesie: ⁊ si dimiserit dꝫ cogi ad recipiendum: nisi fornicatio incontinēti possit ꝓbari: et s̄m Hosti. infra octo dies si ꝓbet nō restituet': alias sic. Et hoc intelligēdū ē s̄m Ric. quando matrimoniū ē celebratum in facie ecclesie vel corā testibus. Sed si erat omnino clandestinū potest propria auctoritate dimittere: etiam quo ad cohabitationem: hec ille. Uidetur tn̄ ꝙ teneatur mr̄imonium illud notificare ecclesie ad vitāda picula q̄ inde possēt ꝯtigere: Itē s̄m Ho. si adulteriū sit notoriū ita ꝙ inficiatōi non sit loc': tunc pōt auctoritate sua dimittē: ex de diuort. significasti. ⁊ multo fortius debitum negare. idem Inno. Sꝫ Guil. dicit hō eē verū si alt' recedit a ꝯiuge ⁊ publice morat' cū adult'o vel adultera: al's si ꝓp̄a auc̄te dimittēt cogēt ur accipere

Casus quando vxor non potest di
mitti ꝓpter adulterium.

Capi. 33.

Casus autem in quibus vxor
ꝓpter adulteriū cōmissū nō
potest dimitti seu accusari:
sunt isti ſm Rai. Primus casus ē
si ipse eaz ꝓstituit: extra de eo qui co
gno. consan. vxo. sue. discretionē. Idē
est ſm Pe. de pal. si vir sciuit ⁊ nō p
hibuit cū potuit. Idē enim ē scientez
non ꝓhibere cuz possit delictū inferi
oris repare. Secus autem si ei indire
cte occasionē dedisset expellendo eā:
vel necessaria denegando: quia non
est ignoscendum ei qui pretextu pau
pertatis turpissimam vitaz elegit. ff.
de ritu nupti. l. palam. Secundus est
cū ipsum virū credens defunctū nup
sit alteri: qꝛ maritus rediens tenetur
eam recipere non obstante tali adul
terio: nisi steterit scienter cū secundo
marito postq̄ꝫ p̄mus venit. 34. q. 2. cū
p bellicam. Excusatur eīm predicta
si habuerit ꝓbabilem ignorantiā ſꝫ
Ric. Tertius si cognita fuit ab ali
quo latenter quem credebat ꝓpriuz
virum: ⁊ est ar. 34. q. 2. in lectum.
Quartus si fuit vi oppressa: vt. 32.
q. 5. proposito. Hoc autez intelligo d̄
vi absoluta: sed si metu vel precepto
parentū īstātia ꝯsanguineorū vl̓ alia
simili cā fornicaret cū aliq̊ ct ꝯhēdo
cū illo d̄ facto n̄ excusaretur. 32. q. 7.
omnes. Quintus est quando recon
ciliauit eam sibi post adulteriū ꝯmis
sum: vel eam publice adulterantez te
nuit ⁊ retinet in consortiū maritale.
32. q. i. c. i. cuꝫ sequen. Hec ratio est ſꝫ
Ricar. quia crimen per reconciliati

onem dimissum amplius obijci non
debet nisi recidiuū sequatur. Sext⁹
est lꝫ raro occurrat si aliqs infidelis
coniugem infidelem dimittat dato si
bi libello repudij: ⁊ illa nubat secūdo
viro suo: si vterqꝫ ꝯuertitur ad fidē
tenet̓ marit⁹ eā recipe non obstante
q̄ꝛ sit ab illo cognita cui se cōiungit:
nisi fuerit alteri fornicata: extra de di
uor. gaudemus. Septim⁹ est si vir
conuīcitur adulterari. 32. q. 6. per to
tum. Ubi etiam nota q̄ꝛ si vir est ad
ulteratus occulte ⁊ vxor manifeste: n̄
potest vir sine peccato vxorem dimit
tere: quia vxori non deficit ius excipi
endi sed ꝓbandi ſꝫ Rai. Tho. ⁊ Al
ber. Si tamen vir egisset penitētiā: ⁊
vxor nollet agere: sed ꝑseueraret i ad
ulterio posset sine peccato accusare
⁊ dimittere. 32. q. i. in quatuor primis
capitulis. Istos casus pōit etiā Ric.
⁊ addit. Alij addunt octauū. s. si vir
abstinendo contra voluntatez vxoris
ei occasionē adulterandi dedit. 33. q.
5. siqui. Tn̄ alij dicunt q̄ꝛ non ꝓpter
hoc excusaretur mulier adulterans
quin vir posset eā ꝓpter adulterium
dimittere ſm glo. Nota etiā q̄ꝛ pn̄ia
facta in adulterio non tollit qn pos
sit accusari vel excipi de ipso adulte
rio in foro ꝯtentioso. 6. q. i. qui crimē.
Debet tamē innocens pcē penitēti: ⁊
sibi reconciliare, ex charitate ⁊ qua
dam equitate: q̄ꝫuis non teneat d̄ ne
cessitate. s. q̄ꝫtum ad reddendū ei de
bitum coniugale. Item si vnus cōiu
guz fornicetur carnaliter ⁊ alter spu
aliter. s. labendo in heresim dimittat
qui in ipsa incidit: al̓s ꝓcederet ꝯtra
eum ⁊ non audiretur ꝯtra suū ꝯiugē.

De accusatiōe adulterij.
Cap.34.

Effectus accusationis ꝺ adul
terio est ꝙ si maritus probet
quod intendit vel mulier hꝫ
confiteatur nisi mulier replicet con-
tra eum aliquem de predictis septem
casibus absoluitur ab eius cohabita-
tione ꝛ seruitute qua sibi tenebatur:ꝛ
potest assumere habitum religionis
eo inuito.27.q.2. agatosa. ꝛ etiam in
seculo sine eo viuere potest:sed con-
tinere ſm Rai. Tho. ꝛ Pe. tenetur.
Ipsa autem dimissa propter adulte-
rium non potest intrare monasteriū
contradicente viro. Sed si ingressa
esset viro sciente ꝛ non contradicen-
te satis potest videri data licentia: et
vir tenebitur continere: ꝛ si ingressa
fuerit contra voluntatem viri pote-
rit reuocari. Tho. ꝛ Pe. Item i se
culo remanente etiam post diuortiū
potest innocens adulteram reconcili
are.i.admittere ad sui cohabitationē
ꝛ ad actum coniugalem:ꝛ si nollet co
gi posset:ꝛ hoc est veruꝫ si nocens de
adulterio correctus est. Naꝫ si rema-
net incorrigibilis n̄ debet sibi eā recō
ciliare innocens. Item nō ꝙ si pꝰ di-
uortium qui erat innocens factus est
nocens in crimine adulterij potest et
debet cogi per iudicem reconciliari
sibi adulterum coniugem:ꝛ precipue
ipso hoc petente ꝛ allegante adulte-
rium cōmissum post diuortiuꝫ ab eo
qui innocens prius fuerat. Item si pꝰ
diuortij sententiam constiterit eccle
siam fuisse deceptam per falsos testes
ꝛ huiusmodi:debet sic spoliatus resti
tui taliter:etiam si alter iam fecissꝫ p-
fessionem in aliqua religione:vel re-
cepisset sacerdotium si hoc petat:ꝛ te
netur restitutus reddere debitum: sꝫ
exigere non potest. Sed si sic spolia-
tus non petat restitutōnem ille q iam
sic factus est sacerdos vl' professus n̄
potest petere socium in coniugē. Itē
nō ꝙ cum restituitur aliqua vxor vi-
ro si dicat se habere suspectum viruꝫ
ne forte eam ledat:ꝛ causam verisil'r
ostendat ad iudicem spectat facē ca-
uere sibi sufficienti cautione ꝙ tracta
bit bene:ꝛ ꝙ non ledat eam in perso
na vel rebus:ꝛ hāc cautionē prestabit
per iuramentū. 32.q.1.de benedicto.
Sed si mulier nō ꝯfidat ꝺ iuramēto
dꝫ prestare cautionē pignoraticiā vel
fideiussoriā sub certa pena.23.q.5.p-
dest. Vel si capitali odio:ita eā perse
quere' ꝙ merito de ipso diffidat:nec
posset ei de cautione sufficienti proui
deri:non solum non debet ei restitui:
sed ab eo potius remoueri ſm Rai.
ꝛ Pe. Item nō ꝙ ſm Inno. vir tē
tenetur sequi vxorem:quando.s.itine
ratur:cum necessaria causa subest: sꝫ
vxor tenetur sequi virum ex quacun
qꝫ causa recedat:scilicet domicilium
transferens:nisi velit eam trahere ad
peccatum:extra ꝺ diuor.quesiuit. Se
cus tamen si esset vagabundus.34.q.
2.siquis necessitate. Ideꝫ Ber. ꝛ Ho
stien. Et addit Hostien. ꝙ sicut in vo
to vltramarino vxor potest sequi vi-
rum:ꝛ remanere si voluerit: sic in oī
itinere voluntatis cum proposito re-
uertendi:qđ videt' intelligendum de
longo itinere. Sed vbi transferat do
miciliū de loco ad locū vxor tenetur
sequi eum. 13.q.2. vnaqueqꝫ. Et ſm
Guil. tenetur eū sequi in carcerem et
in exilium:qđ intelligitur de carcere:

q̄tum ad debitum reddenduʒ serua ta honestate: quo ad exiliuʒ. s. quo ad cohabitationem si nutrire potest eaʒ ⁊ si periculum anime ⁊ corporis non iminet vel vxor potest virum nutrire Sed nota diligenter quod dicit Pe. de pal. in 4°. di. 39. circa cohabitatōeʒ coniugum. Dicit enī q͞ si in vno cō-iugum sit tale crimen: quod timet al-ter corpori suo nec potest secrete sibi aliter prouidere: licʒ dimittere talem nec tenetur cohabitare: quia si non te-netur debitum reddere cuʒ periculo corporis sui: multo minus cohabita-re: extra de resti. spo. ex transmissa. ⁊ c. litteras. in fi. vnde falsa est gl. extra de diuor. capituli secundi. que dicit q͞ non est dimittenda vxor: etiam si vite viri fuerit insidiata. Itē quando vn⁹ coniugum trahit alterum ad crimen ita q͞ licʒ non cogatur peccare: tamē propter periculum sue fragilitatis ne coniugalis societas pertrahat ad pec-catuʒ tenetur iuxta illud: Si ocu. tu. scā. te eru. ⁊c. Si enim cum periculo corporis non tenetur manere multo minus cum periculo anime: ⁊ sicut n̄ tenet̄ ꝑpter periculuʒ infidelitat͞ ha-bitare cū infideli: ita nec ꝑpt̄ periculū alioꝝ criminū lʒ ad nullū possit cogi Et licet istud sit grauius q̄ʒ alia: tn̄ mi-nimū periculum peccati mortalis p̄-pōderat maximo periculo corporis: ⁊ lʒ in hoc sit verisimile q͞ inuito au-ferat̄ vita corporis nō anime: tn̄ ista dissimilitudo tenet ita in infidelitate sicut in alijs vicijs: q: nullum peccatū cadit in inuitum. Item propter alia crimina vnius quibus alter nō timet ꝑbabiliter anime sue nec corpori: nō dʒ derelīquere ꝯiugē: etiā si sit incor-rigibilis: nisi sit fornicatio carnalis: et semel ꝯmissa: vel spūalis fornicatio. i. infidelitas in qua sit incorrigibilis: et sic intell'r ex̄ d̄ diuor. c. z.

Qn̄ tenet votū factū ab vxore.
Ca. 35.

V [v] Xor ad vota abstinentie vel peregrinationis: ⁊ h⁹i facta si-ue an̄ m̄rimoniū contractuʒ siue postea non tenetur nec debet im-plere contradicente viro dicit Rai. sed vir potest vouere ⁊ tenetur imple-re vota abstinentie etiam inuita vxo-re: nisi per hoc fieret preiudiciū vxo-ri: puta quia redderetur impotēs ad redditionem debiti ſm Hug. 3z. q. 5. precepit. ⁊ c. christiana. Nota etiaʒ q͞ si vir dedit iam lr̄iam vxori implen-di votum abstinentie si postea reuo-cat rōnabili causa motus bene facit: si sine causa reuocat peccat: tam̄ i vtro q̄ʒ casu vxor debet obedire: ⁊ nō pec-cat Rai. 33. q. 5. manifestum. ⁊ c. nolu-it. quantum ad votum peregrinatio-nis vnus non potest sine consensu al-terius facere seu factū adimplere ſm Rai. ⁊ Hostiē. imo ſm Inno. potest reuocare: si aliqn̄ consensit lʒ peccet. excipit̄ votum hierosolymitanū ſʒ p̄ dictos qd̄ pōt facere vir sine licentia vxoris ⁊ factū adimplere. Uxor tam̄ vt assentiat est attētius admonēda: vl' si non vult remanere sequatur viruʒ. Dicit tamen sanctus Tho. in quoli. ⁊ Alber. q͞ n̄ sit ꝯsulēdū viro q͞ acci-piat crucem ad transferendū se vltra mare si vxor sit talis que non possit se qui: ⁊ de eius incontinētia timeatur. Uxor ſm Hosti. potest etiam inuito viro votū hierosolymitamū emittē: sed si suspecta: vel nimis iuuenis non

exequatur personaliter: sed votum re dimat al's vadat maxime si talis est q posset secū ducere bellatores. Quātum vero ad modicam peregrinatio nem: etiaꝫ sine voto propter dispone dam domum: vel q̃tum ad transferē dum domiciliū: alio modo videtur dicere beatus Tho. i 4°. ꝙ pōt vir h̄ facē sine licentia vxoris: quia in dispo sitiōe domus ⁊ regimine vite mulier est subiecta viro: ⁊ non econuerso. Di cit tamen Hug. 33. q. 5. manifestum in gl. ꝙ vir illa vxoris vota reuocare po test: que ipsa implere nō pōt sine scā dalo viri vt de ieiunijs: de surgendo ad matutinū ⁊ huiusmodi: alia nō: vt si vxor vouit dare aliquid de ꝓprio vbi consuetudo est ꝙ mulier habeat bona pafrenalia: vel si vouit aliquam orationem ⁊ h'i. Quātū ad votuꝫ castitatis ꝯiugatoꝝ est sciendū ꝙ vir ⁊ vxor ꝑm Rai. ⁊ Alber. ad paria iu dicantur. 32. q. i. siquis. Potest autem fieri tale votum tripliciter. Uno mo do ꝙ vnus emittat votum castitatis altero inuito vel ignorante: seu sine li centia alterius. 2°. modo ꝙ vn⁹ tm̄ cum licentia alterius emittat. 3°. ꝙ vterqꝫ de pari consensu emittat simul Et primo modo cum vnus. s. coniugū vouet castitatem sine licentia alterius si inter eos sit tantum matrimonium initiatum: puta per sponsalia ꝫ Pe. de pal. oportet ꝙ frangantur sponsa lia de mutuo cōsensu: ⁊ sic postea ser uet votum: vel intret religionē si spō sa est que vouit: sed si sponsus vouit ipse vel religionem intret: vel sacrum ordinē suscipiat: ⁊ sic soluūt spōsalia ēt ꝯ voluntatē alterius: vel faciat con tentum alteꝝ. g. s. nō vouit de non cō

sūmando mr̄imonio. Et dicit ideꝫ Pet. ꝙ ꝑm Tho. ꝑ votū simplex sol uunt sponsalia: ꝙ si verū eēt n̄ tenēt religionem intrare q vouit: sed possꝫ manere in seculo cōtinēdo. Sed cum iura artent ad cōplendū spōsalia: nisi in casibus qbusdam expssis: de quib⁹ s. ⁊ inter illos non ponit iste: tutius est tenere contrariū. Si aūt esset iter illos mr̄imoniū ratificatuꝫ. s. per vba d p̄nti: sed nō cōsūmatū: tūc ꝑm ꝑdi ctū Pe. tenetur intrare religionem si ue vir: siue mulier: nisi coniux q̃ non vouit velit eū dimittere sine debiti pe titione qꝛ non potuit vouere in ꝑiudi ciū alteri⁹: ⁊ sic est illi obligat⁹ sub cō ditiōe si non intret religionē qd pt fa cere altero īuito: ⁊ tūc ꝑ ꝓfessionem in qua moritur ciuiliter solutū est vi culū matrimonij: sed si est ꝯsūmatuꝫ nō potest intrare religionem altero ī uito: nisi ob fornicationem notoriam sed de hoc vide. s. de diuor. Sed si al ter caste vixit: tūc vtrum possit alius vouere continentiam sine alteri⁹ lĩnia q̃tuꝫ: ad redditionem debiti: in hoc concor. omnes qꝛ nō potest. Ratio ē ꝑm Ric. qꝛ hoc esset facere votum d alieno: qd nō licet: ꝫ q̃tū ad exactōeꝫ sunt varie opiniones: vt refert Petr. Aliqui dicūt ꝙ nō pōt fieri tale votū Uñ ⁊ Duran. in 4°. dicit hoc votum indiscretū ⁊ periculosū: qꝛ reddit alte ri nimis onerosū: vt semꝑ ipse habeat subire cōfusionē in exigēdo: ⁊ ꝑcipue si viro vouente mulier habeat exigē: cui cōiter in hoc ē magna verecūdia ⁊ nimis periculosū est in igne stare. i. ꝓpe vxorē ⁊ vrgente cōcupiscētia nō posse exigere. Et ad hanc videtur de clinare beatus Thomas in 4°. Dicit

enim ꝙ tale votum factum ab vno si
ne expresso cõsensu alterius potest al
ter irritare: ⁊ si irritat non tenetur i-
plere. Si autem audito voto consor-
tis protunc tacꝫ ⁊ dissumulat: nec ra
tificat: si postea contradicat ⁊ irritat
similiter non tenetur implere. Hanc
opi. dicit Jo. nea. in quolibe. 8. esse p
babiliorem. Addens ꝙ si talis q vo-
uit sine licentia alterius exigeret etiã
cum peccato mortali: puta presuppo
sita veritate alterius opinionis con-
trarie tenet̃ exactus debituꝫ reddere
al's peccaret. Alij auteꝫ dicunt ꝙ p̃t
fieri tale votum. s. de nõ exigendo de
bitum. Rõ est qꝛ hoc est voluntati. s.
petere debitum: ⁊ ẽ perfectionis non
petere: ⁊ de his est votũ. Et dic̃ Ric.
in 4°. hanc opinionem esse cõiorem ⁊
tutiorem. Et ad hanc videtur declina
re Pe. de pal. dicens tamen ꝙ hoc ñ
esset alicui consulenduꝫ: maxime si p
pter hoc m̃rimonium redderet̃ one
rosum alteri: puta vxori suspecte vel
verecunde in petendo debitum. Et lꝫ
talis peccet vouendo non petere: si ta
men vouit tenet̃ seruare inq̃tuꝫ põt
sine hº ꝙ reddat̃ m̃rimoniuꝫ onerosũ
puta reddẽdo nõ solũ exigẽti expsse
sꝫ ẽt ĩterpretatiue. Ad tollẽdũ igit̃ oẽ
dubiũ bonum esset petere sup hᵒi di
spensationem: ⁊ possꝫ in hᵒi eps dispẽ
sare: vt aperte trahi potest ex his que
dicit Jo. an. in nouella. Rursus extra
q cle. vel vo. Quantũ ad secũdum
modũ: cũ. s. vnus vouet continẽtiã de
licentia alterius: loquẽdo de voto so-
lẽni religionis. Dicit Pe. ð pal. circa
hoc ꝙ est duplex opinio. Quidam ei
dicũt ꝙ lꝫ ĩ intrãdo religioneꝫ istud
debeat obseruari: ꝙ si ille ð cuiᵘ lĩnia
alter intrat religionem est senex ⁊ nõ
persona suspecta de incõtinẽtia põt ĩ
seculo remanere vouẽdo ↄtinẽtiã: sꝫ
si est iuuenis vl' psona suspecta nõ p̃t
remanere in seculo: sꝫ ĩtrare religiõꝫ
vt habet̃: ex̃ de conuer. cõiu. c. cuꝫ sis
⁊ c. vxoratus. Alij dicunt ꝙ sicut vi-
ro cõsentiente vxori in voto abstinen
tie: ideꝫ vir potest reuocare postea: lꝫ
peccat reuocãdo sine iusta cã: illa tñ
tenet̃ obedire: ita ⁊ in voto castitatis
quo ad vtrũqꝫ: qꝛ. s. viro vouente de
cõtinẽtia de licẽtia alterius. Et subdit
idem Pet. ꝙ posset sic distingui. aut
qꝛ licẽtiãs ad religionẽ nõ ẽ persona
suspecta de qua timeat̃ de incõtinen
tia: ⁊ vult sil'r ↄtinere ⁊ vouere: ⁊ tũc
lꝫ re integra. i. añq̃ꝫ ↄiunx eiᵘ profitea-
tur possit reuocare licentiam: sicut ⁊
maritatũ re adhuc integra reuocare
potest: tñ post votũ solẽne emissum a
licentiato non potest reuocare ipsum
Et sic intelligitur. c. agatosa. 27. q. 2. ⁊
33. q. 5. qui vxorem. Aut licentiãs pso
na est suspecta de cuius incontinẽtia
timetur: ⁊ talis que nõ poterat lĩniare
de intrãdo: ⁊ tũc lꝫ peccet reuocando
post votum solẽne: tñ qꝛ illud fuerat
temere emissũ: tenet̃ licẽtiatᵘ reddere
Hec Pe. dicit tamẽ hãc cõclusionem
dubiã. Et eãdẽ distinctiõem facit idẽ
Pe. de voto simplici emisso de lĩnia al
terius. s. ꝙ posset reuocari a psona li
cẽtiante: si est suspecta de incõtinẽtia:
⁊ ar. ad hoc sumit a fortiori. p. c. i. de
cõuer. ↄiu. Sed doc. multi ⁊ precipue
Tho. in 4°. ⁊ Jo. neapo. in quolibe. 8
dicunt ꝙ votũ continẽtie emissum ab
vno cõiugũ de licẽtia alteriᵘ: seu sine
licẽtia: sꝫ postea ratificat licẽtians nõ
potest euꝫ reuocare. Uñ si ille qui sic

vouit peteret debitum non solum licentians non tenetur reddere:immo nec debet exigere:alias peccaret mortaliter s'm Jo. nea.quia cooperat' ei in crimine mortali:ar.ad hoc.33.q.5. continentie.nec cõiter tenet' quod dictuz est.s.a quibusdam q' ita reuocari possit votum continentie semel cõcessum ab altero sicut votum abstinẽtie.Omnes tñ in hoc cõcor. q' ex hoc q' vn' vouit simpliciter de licentia alterius non prohibetur quin ipse possit ad placitum exigere debitum a vouente:dum ipse similiter non vouerit De voto autem solẽni per susceptionem ordinis sacri dicit Pe. q' si sciente vxore z cognoscente se teneri ad cõtinentiam ex ordinatione viri ipa cõsentiat ipsum ordinari:q̃uis non debuisset vir eius ordinari si erat suspecta:nisi ipsa intraret religionem: tam̃ si non intrauit:sed remansit in seculo sic suspecta:non propterea poterit reuocare votum viri ordinati:nec tenetur ipse propter hoc reddere debituz petenti:nec ipso mortuo poterit cum alio ꝯhẽ.al's mrimõiuz eẽt nullũ.nec nec ẽ sile ꝺ professione z ordinatione quia prohibitio ecclesie potest facere professionem nullam non autez ordinem: Hec Pe. Sed si inscia vxore vl' sciente z contradicente recepit vir ordinem sacrum:ipse quidem deponet' z restituet' vxori: si vxor hoc petierit z sic reddere tenet' ꝺbitũ:sed nõ põt exigere:nec post morte vxoris cũ alia cõtrahere:al's nullũ erit matrimoniũ cõtractũ. Quãtũ ad tertiũ moduz cũ.s.vterq3 pari consensu vouẽt continẽtiã nullus eoꝝ põt exigẽ vel reddẽ debitũ nisi cũ peccato mortali s'z Jo. neapo.z alios.Et si vnus eoꝝ frãgẽt votũ:puta aliã cognoscendo alter nihilominus tenetur seruare:ar.33.q.5. qd deo.Sed vbi esset periculũ incontinẽtie:q2 persone suspecte:cẽte bonũ eẽt dispẽsationẽ q̃rere sup tali voto. z s'm Guil.videtur q' eps possz dispẽsare.Item s'm Pe.qñ alter coniuguz intrat religionẽ z ꝓfitet' altero inito potest reuocari ad petitionẽ ipsius:z reuocatus tenet' reddẽ debitũ:s3 non põt exigẽ rõne voti:mortuo eo q reuocauerat:is q ꝓfessus fuẽat inducẽdus est vt redeat ad monasteriuz nõ tñ cogendus:cuius rõ est q2 professio eius non tenuit:exquo nõ intrauit de licentia cõiugis sui.Et q̃uis nõ possit post mortem reuocãtis ꝯhere cũ alio tñ si ꝯxit tenebit matrimoniũ:sed exigere nõ poterit.Itẽ cũ vnus cõiuguz ꝺ lñia alteri' intrat religionez:s3 añq̃ ꝓfiteat' reuocat' ab eo mortuo reuocãte poterit ẽt cũ alia persona ꝯhere nec tenet' redire ad monasteriũ: nec ꝓhibet' exigere.Et hoc totũ verũ est nisi aliud obsistat:puta si votũ emisisset.Qui aũt ꝺ lñia ꝯiugis ꝓfitetur nõ põt ꝺ iure redire ad vxorẽ:q' si ꝺ facto ad vxorẽ reducit' cogẽdus ẽ non solũ ipa mõtua:s3 ẽt viuẽte redire ad monasteriũ. Et sic videt' loqui illud .c.ex parte abbatis.de conuer.coniu. Et si mortua vxore ꝯhẽt cũ alia mrimoniũ nulluz esset: Hec Pe.

De dote z donatiõib' q̃ dant' ab vxore. Ca.36.

Dos que dat' viro a muliere p onere qd p mri' sustinet Unde tãdiu durat:q̃diu est mrimoniũ:s3 eo soluto soluit:q2 sine eo esse non potest.ff.de iur.dot.l.3.

Et est dos quasi proprium patrimo-
nium mulieris.ff.de mino.l.deniq3.§
sed vltra.in fi.sed q̄3diu stat matrimo
nium dn̄nm dotaliū ē penes viꝝ: vñ
ꝯ voluntatem viri nō potest inde ele
mosynaz facere. Nō ꝙ sunt due spe
cies dotis.nam alia ē profecticia:alia
aduenticia. Profecticia dos est que a
patre pro filia vł ab auo pro nepote:
vel ab alio noīe eorum seu de bonis
eorum datur:vt.ff.de iur̄.do.l.profe-
cticia. Aduenticia vero est quaz ipa
mulier dat pro se vel auo:siue sit fra-
ter:vel alius quiuis. Itez dos alia esti
mata:alia inestimata.si estimata da-
tur tam damnum q̄3 lucrum ad ma-
ritum pertinet:sicut ad rei emptorez.
Si vero inestimata damnuz ꝛ lucrū
pertinet ad mulierē.ff.de iur.do.ple-
rūq3. tñ fructus pertinent ad maritū
ꝑpter onera matrimonij. Vñ fetus
dotalium pecoꝝ ad maritum ꝑtinēt
q2 fructus ꝯputant᷑:sic tñ vt suppleat
inde mortua capita iam ex natis feti
bus:vt in.d.l.plerūq3. Pactum patri
factū a filia dū nuptui tradēt᷑ ꝙ do
te ꝯtenta nullū ad bōa pr̄na regressū
haberet improbat lex ciuilis: si tamē
iuramēto nec vi nec dolo prestito fir
matū fueīt debet seruari:extra ꝺ pac.
q̄3uis.li.6. Dos ꝛ donatio ꝑpter nu-
ptias donari nō pōt etiam ꝯsentiente
vxore.ff.ꝺ fun.do.l.lex.iulia. Nec va
let alienatio : nisi vxor iurauerit non
contrauenire: ex̄ de iur.iur.cum con
tingat.ꝛ.c.licet.eo.ti.li.6. Sed de hac
mā.s.cuz iurat᷑ sup huiusmodi vide
diffuse.s.in scda pare ti.de iuramētis
In qbus casibus mariꝰ lucrat᷑ dotē
Rꝰ. lucrat᷑ ex pacto:vt si paciscat᷑ de
tota dote:vel eiꝰ parte pꝰ vxor l mor-
tez lucrando:vt.C. de pac.con.ꝛ.l.ex
morte.ꝛ in auc.ibi posita. Itez lucra
tur ex lege vt si ꝑpt᷑ adulteriū mulie-
ris fiat diuortiū mulier dotē amittit:
ex̄ ꝺ do.post diuor.resti.plerūq3. Itē
mortua vxore intestata ꝛ deficiētibus
liberis ꝛ ꝑpinquis vir succedit vxori
et lucrat᷑ dotē ꝛ econuerso .C.vñ vir
ꝛ vxo.l.i. In alijs aūt casibus dos ad
mulierez ꝛ donatio ꝑpter nuptias re
dit ad virū:nisi secus obtineat de cō-
suetudine:ex̄ de do.īter viꝝ ꝛ vxorez
donatio.§.sane. Pone ꝙ propter
adulterium vxoris facta sepatōe to-
ri mulier dotē amisit:nc̄ autē ꝑbata
ꝯsanguinitate separat᷑ oīno.nūqd po
terit mulier dotē repetē. Rꝰ.nō. Iniaz
l3 mō appareat ꝙ non fuerit mr̄imo
niuz: mulier nihilominus punicēda ē
ꝑpt᷑ ītētionē cū ope subsecuto: extra
ꝺ biga.c.nup.ꝛ.c.vlt. Et etiā per hoc
vt ceteris delinquendi mā auferatur
ꝛ ne cogitet᷑ falsa ꝑbatio contra mr̄i
moniuz. Hec Host.Lau.Gof.Ber.
ꝛ Jo. Et nō ꝙ q2 ad penas legum qs
nō tenetur:nisi postq̄3 qs fuerit adiu
dicatꝰ.s.ꝑ iudicē ꝯdēnatꝰ s̄m Tho.et
Ric. Ideo si mulier cōmittat adulte
rium:nō ipso facto amittit dotē. Sz
postq̄3 in iudicio sup hoc fuerit iudi
cata.s.de adultēio. Cui restituēda sit
dos. Rꝰ. si dos fuerit a pr̄e ꝑfecta tc̄
si in mr̄iꝰ filia premoriatur deb3 dos
reddi pr̄i:vt.ff.so.ma.l.dos a pr̄e.nisi
mulier reliquerit liberos: quia tunc
l3 ꝺ iure deberetur pr̄i:tñ de consue-
tudine remanet penes liberos:vt nō.
in.d.l.dos. Si vō vir premoriatur: tc̄
talis dos pr̄i ꝛ filie reddenda ē:ita tñ
ꝙ nec pr̄ aliter q̄3 cuz volūtate filie eā
petere pōt.ff.so.ma.l.z.ꝙ si pater nō

viuat vxori reddēda est: vt ibi. Si vero dos fuerit a quocunq; alio: tunc si premoritur vxor ad heredes ei⁹ pertinebit dos. Si premoritur vir dos ad vxorem redibit. Intellige hoc nisi ille qui dedit fuerit stipulatus dotē sibi reddi. C. ō rei vxo. ac. l. vnica. §. cū autem. ꝛ ff. so. ma. l. quotiens. §. fi. quādo restituenda sit dos. R°. si dos consistit in rebus immobilibus debet restitui statim so. ma. si vero in imobilibus debet restitui. ī. annum. C. de rei vxo. act. l. vna. §. cum autem. An semper maritus in casu restituende dotis cōpellatur reddere in totum. R°. maritus in reddenda dote nō ꝯdēnatur nisi inq̄tum facere potest. s. habita ratione ne egeat: si non dolo versatus ē vt. C. ō re. vxo. act. l. vnica. Et dz cautionem exponere: ꝙ si ad meliorē fortunam peruenerit soluet residuū. hꝫ etiam priuilegium trāsit ad filios eiusdem mr̄imonij. ff. so. ma. l. maritum. Sz q: heredi ex̄neo nō ē ꝑstāduz: q: tale bn̄ficiū ꝑsonale ē: ꝛ cum persona extinguit. Utrū mariť vel eius heres in reddenda dote possit ex̄here expēsas. R°. expensas: vtputa domuz refecit: ꝛ huiusmodi retinere pōt: vt. C. ō impens. in re. do. l. i. Expensas vēo voluntarias siue voluptuosas perdit ēt si voluntate mulieris facte sūt. ff. so. ma. l. in voluntarijs. Quid si maritus tenetur ō dote ꝛ hꝫ alia debita. respōdeo mulier habet obligata omnia bona viri pro dote intantum ꝙ prefertur omnibus creditoribus non habētibus expressam hypothecaz. Et hoc nisi alius sit in simili iure: vt quia petit dotem precedentem. C. qui. po. in pi. l. fi. v. prima restitutio. Sed ī donatione propter nuptias non prefert mulier creditoribus nisi posterioribꝫ etiam constante matrimonio vxor recuperare potest dotem: vt quādo vir vergit ad inopiam. C. de iur. do. l. vbi Pro delicto viri non debet vxor dotem amittere: extra de pigno. Ex litteris. etiam si commisit crimen lese maiestatis. C. ad. l. iuliam. ma. l. quisquis. Possessione pignorata genero pro dote fructus non debent computari in sortem: si gener sustinet nera matrimonij: extra de de vsuris. salubriter. Uide supra. Qui habet cognoscere de matrimonio: habet etiam de dote tanq̄ de accessorio: extra de do. inter viruz ꝛ vxorem. c. i. et. c. 3. ff. de iur. do. l. z. ꝛ. 3. Donatio propter nuptias est: quod sponsus sponse donat quādo ipse ab ea dotē accipit: ex̄ de do. inter virum ꝛ vxorem nuper. In huiusmodi autem donationibꝫ proprium est ꝙ si paciscatur maritus de dote vel parte dotis lucranda vxore premortua talem partem debet lucrari mulier de donatione propter nuptias premortuo viro: extra do. inter virum ꝛ vxorem. donatio. §. sane. ꝛ. C. de pactis conuen. l. ex morte. In huiusmodi autem dotibus ꝛ donatiōibus sunt diuersa statuta ī diuēsis locis. Nā alicubi: vt Florētie si vxor premoriatur consūmato matrimonio vir lucratur totam dotem: si non extant filij ex ea. Nam si filios relinquit ipsis remanet. Alicubi lucratur partem: ꝛ alia pars restituitur ei: vnde profecta est dos. Si autem vir premoriatur restituitur vxori tota dos ꝛ donatio propter nuptias. Et in hoc statur maxime legi

municipali seu statuto: q̄ʒ iuri cōmu-
ni. Dos etiaʒ constante matrimonio
ab vxore potest repeti viro ī isula de
portato: cuius affectionem vxor n̄ mu
tauit ſm Pe. de palu. in 4°. di. 42. Et
idem de viro in regno bannito. C. de
iur. do. l. vbi. ⁊. l. in rebus. Item vrgē-
te viro ad inopiam pōt peti dos con
stante mr̄imonio: non propter paup-
tatem eris: quia tunc sub tali cautiōe
quam prestare potest ꝯmittenda ⁊ di
mittenda est dos: sed ꝑpter pauperta
tem mentis: vt qn̄ incipit esse ꝓdigus
⁊ dilapidator: quia tunc cautio parū
valeret: ⁊ sic intelligitur illa. l. vbi ⁊. l.
in rebus. hec Pe. Iteʒ licet ſm ius ci
uile mulier scdo nubens lucraret̃ le-
gatū sibi factū sub cōditione ꝙ rema
neret vidua fauore mr̄imonij: duʒ tn̄
nō nuberet. j. annū a morte viri: tn̄ qꝛ
iura canonica ⁊ diuina plus fauēt vi
duitati q̄ʒ mr̄imonio vt statui pfecti-
ori: iō 2°. nubēs ꝯditōeʒ legati n̄ lucra
tur: ſʒ amittit ipʒ: Pe. ď pa. vbi. s̄. Itē
sciēdū ꝙ qn̄ vxor ꝑpt̃ diuortiū ſcm
ꝑpt̃ adulteriū suū ꝑdit dotē suaʒ: si
ipa erat filiafamilias. i. ī ptāte pr̄is cō
stituta: ⁊ dos erat ꝓfecticia. i. ď reb⁹ pr̄
nis pfecta: vl' al's qn̄cūqꝫ dos erat ad
pr̄em recasura: pr̄ n̄ ꝑdit eā ꝑpt̃ deli-
ctū filie: qꝛ n̄ dʒ portare iniqtatē filij
Si v̄o nō erat recasura ad pr̄eʒ: q̄ʒuis
ab eo ꝓfecta esset: qꝛ ea mortua eam
rehabiturus nō erat: tūc marit⁹ eā lu-
crat̃. Et sic intelligit Host. C. ď adul.
l. fi. ad fi. ⁊ ex̃ de diuor. cōsensu. Sʒ qn̄
dos erat reditura ad pr̄em: pr̄ eā per
dit q̄ʒdiu filia adultera viuit: sicut ēt
n̄ potuissʒ eā repetē ipa n̄ adulterāte
nec dʒ ipse ex delicto filie lucrari: sed
tenebit eā vir viuēte adultēa p⁹ cuius
mortē redebit̃ dos ad pr̄em: sic̄ si pla
tus ecclesie cōmittit feloniā. i. ꝯiurʒ ꝯ̄
dn̄m: q̄ʒdiu ipse viuit ecclesia feuduʒ
ꝑdit. Sed ipso mortuo feudum ad ec
clesiam redibit: ne delictum persone
redundet in detrimentum ecclesie. et
ex his sequit̃ ꝙ vir cōmittit crimen
lese maiestatis ꝑpter qď bona ei⁹ con-
fiscent̃: ⁊ ipse nudus exulet vxor ꝑdit
dotem: q̄ʒdiu viuit vir eius: ne per ei⁹
delictum lucret̃ vxor eius: quod ꝓ̇us
non habebat. Interim tn̄ fiscus ei ꝓui
dere tenetur necessaria loco viri: sed
viro mortuo rehabebit integre doteʒ
⁊ dotariū suū: vt dicūt de ꝯsuetudine
Pe. ď pal. in 4°. ⁊ Ber. Itē sciēnduʒ
de expensis factis ab vxore ex̃ domū
quia vir pro onerib⁹ matrimonij hʒ
dotem: ideo a tempore contracti ma
trimonij intus ⁊ ex̃ dʒ sibi facere me
ras expensas vir ſm q̄ʒtitatem dotis
ff. famil'. herc]. l. si maritus. immo eti
am si dotem non habet vel perdidit
culpa sua tenet̃ ei necessaria ꝓuidere
ſm facultates suas: imo vbi maritus
dissipat bona sua vergens ad inopiā
⁊ cōstāte mr̄imonio mulier recuꝑat
dotem: vt dictum est. s̄. Sed quando
mulier sponte recessit nō recuꝑat ex
pensas: nisi a tpe quo rediens non est
admissa: ⁊ hoc nisi opponat̃ de adul
terio: quia adulter nihil tenet̃ p̄stare
nisi ipsa replicet de consimili. Dico
autē ꝙ sponse vaganti non tenet̃ ad
expensas: sed solum quando iusta de
causa: puta ꝑpter nimiā sceuitiā viri
vl' aliquid huiusmodi: vl' qꝛ vadit ad
lōginquas partes: ⁊ eaʒ mittit ad cō-
sanguineos ipsius vxoris pro maiori
honestate ⁊ huiusmodi: Hec Pet. de
pal. vbi. s̄.

Sũmula quedam de omnibus vi
cijs:tam viroꝝ q̃ӡ mulieꝝ ↄiugatoꝝ:
que sunt mortalia.

Ex nõtis in precedentibꝰ ca
pitulis ꝛ.§. nota sũmatim
vicia tam virorũ q̃ӡ mu-
lierum coniugatorũ:que
concernunt coniugium que sunt mor
talia.

Primo siquis contrahit sciens in
se esse vel habere aliquod predictorũ
impedimẽtoꝝ que impediunt ꝛ diri
munt matrimonium non habita di-
spensatione a papa in his in quibus
potest dispensare.

2°.cũ habẽs votũ simplex religiõis
vel castitatis: vl' q suscepit habitũ reli
giõis approbate cũ firmo proposito
remanẽdi:ꝛ añ ꝓfessiõeӡ tacitã vel ex
pressã egressus ẽ:ꝛ ӡ̃hit mr̃imoniũ si
ne dispẽsatiõe pape.

3°.cũ talis ӡ̃hẽs mr̃imoniũ ꝛ ↄsum
mãs exigit debitũ ñ habens sup h° di
spẽsatiõӡ:reddẽ tñ debitũ tenet̃.

4°.cũ qs mr̃imoniũ clãdestine cõ
trahit sine p̃ñtia testiũ salteӡ: ꝛ quous
qӡ manifestum faciat sufficienter sẽp
est in mortali.

5°.qñ qs ӡ̃hit ӡ̃ ĩterdictum ecclesie
vt qꝛ ordinariꝰ audiẽs aliqð ĩpedimẽ
tũ circa aliqð mr̃imoniũ fiendũ pre-
cipit ne fiat contractus talis:nisi ꝑus
discusso negocio ꝛ cognito.

6°.cũ quis ӡ̃hit ð futuro vl' ð p̃ñti
nõ intendens ӡ̃here ſӡ decipere:ꝛ car
nalem copulam extorquere.

7°.cũ qs cogit aliquẽ vel aliq̃ӡ ad ӡ̃
hẽdũ ð futuro vl' ð p̃ñti:ẽt si sint pat̃
vl' mr̃:qꝛ oĩmoda dӡ eẽ animi libẽtas
in hꝰi:secus si tñ persuadeat.

8°.qñ ẽt spõsalia ð futuro tm̃ frãgit
ex illos nouẽ casus q.s̃.tãgunt̃ .alius
aũt cui spũsalia frãgũt̃ excusatur.

9°.qñ mr̃imoniũ ӡ̃ctũ ꝑ v̂ba ð p̃ñ-
ti h° negat:ꝛ q̃uis alt' ӡ̃riũ ꝓbare non
possit:vl' ñ ꝓbet:tñ neut' cũ alio ӡ̃hẽ ñ
põt:al's essent in adulterio ↄtinuo:et
separari debent.

10°.qñ post ӡ̃ctũ mr̃imoniuӡ ꝑ v̂ba
ð p̃ñti alt' nõ vult ↄsũmare illud alio
requirẽte ↄgruo tꝑe:nec vult religio
nẽ intrare vt pꝰ ꝓfessionem alter sit li
ber:puta h° facit qꝛ audiuit illum pau
perẽ vel iniquũ:vel qꝛ indignati sunt
adinuicẽ:ꝛ similit' peccãt parentes q
h° ñ ꝑmittũt sine rõnabili cã: puta qa
sine volũtate eoꝝ ӡ̃xerũt ꝛ hꝰi.

11°.qñ ↄsũmauit mr̃imoniũ añ bñdi
ctionẽ nuptiaꝝ:cũ bñdici debeant pu
ta qꝛ ꝑmũ mr̃imoniũ.

12°.qñ consũmauit mr̃imoniuӡ:vel
celebrauit nuptias tꝑe ꝓhibito ab ec-
clesia:vt in aduentu vsqӡ ad octauam
epiphanie:ꝛ a septuagesima vsqӡ ad
octauas pasche:ꝛ a diebꝰ lethaniaꝝ vs
qӡ ad octauas pente.ꝛ h° siue v̂go:siue
vidua:siue fiat cum solẽni apparatu:
siue fiant pauperrime nuptie:quia ẽ
prohibitum.

13°.qñ qs cognouit ↄsãguineã vxo
ris sue:vl' vsqӡ ad quartũ gradũ. Naӡ
tũc non põt exigere debitũ ab vxore
vl' vxor a viro suo si fuit cognita a cõ
sanguineo viri sui:nisi habita dispen
satione sup hoc:reddere tamẽ tenet̃
exactꝰ debitũ siue expresse:siue ĩterp̃-
tatiue:ꝛ hoc qñ istud fuit perpetratũ
post consũmatum matrimonium: vl'
etiã contractũ per verba de p̃ñti. Nã
si fuisset ante esset impedimentuӡ diri
mens matrimonium.

14°. quando alter alteri denegaret debitũ non habens aliquam causam rationabilē: etiã si faceret cã deuotionis vbi alter petat oĩno sibi reddi.

15°. quãdo ĩ actu coniugij reperit' aliquis ꝺ illis octo casibus q notant' s. in. c. de actu coniugali. nam vel est mortale peccatum: vel dubiũ ꝺ mortali. ibi vide. vbi habes etiã quando vsus actus ꝯiugij est veniale peccatũ ⁊ qñ nullũ.

16°. qñ vir sine cã rationali grauit' verberat vxorē vel ꝯtumelias ei ĩfert turpibus verbis multum: vel cum nõ prouidet ei de necessarijs rebus cum possit facere.

17°. quando vxor nihil habens nisi dotē: si det nõbiliter de bonis domus sue. s. de bonis viri sui sine licentia ei⁹ expressa vel interpretatiua: ⁊ multo magꝭ ꝯ ꝓhibitionem eius consanguineis vel amicis: vel expendat in rebus malis ⁊ vanis: vt ludo ⁊ pompis: vel etiã multũ notabiliter in elemosynis peccat grauiter: quia furtũ cõmittit: nisi habeat artē multũ lucrosã vltra gubernationē domus.

18°. quando vnus coniugũ assentit alteri in adulterio: vel vir expõit vxorē alijs cã tꝑalis subsidij: vl' alia ꝺ ca vel vxor ꝑmittit viꝝ viciũ sodomie ꝑpetrare cũ possit obsistere ⁊ non vult vel non curat.

19°. qñ vxor nõ vult sequi virum in cohabitando vl' mutando domiciliũ nisi timeret probabiliter mortẽ: vel mutilationem: vel ꝙ exponat eã alijs vel ꝙ trahat eam ad heresiẽ vl' aliud mortale peccatũ: vel ꝙ nõ posset eã sustẽtare: ⁊ ei⁹ familiã: cũ ĩter suos affines vl' ꝓpinquos subueniat' ei.

20°. qñ ꝺ consensu vtriusq; vterq; vouit continentiam: ⁊ ñ seruauit: tũc exigens ⁊ reddens sine dispensatiõe peccãt mortaliter.

21°. de negligentia in gubernando familiã in admonendo filios ⁊ suos ad dei mandata: ⁊ ecclesie sacramẽta sumẽdo: in correctiõe vicioꝝ ⁊ huiusmodi: in ꝓuidendo necessaria domui in excessu amoris alterius ad alterũ in pompis ⁊ vanitatib⁹ precipue mulieꝝ ẽ difficile regulã ponere: qñ est mortale vel veniale: nec facilit' in h⁹i ẽ precipitanda sñia.

22°. qñ ꝓcurat' aborsus: siue a viro siue ab vxore: siue eius negligentia vl' casu: vl' ꝓpt' ṽberationē: vl' nimiũ laborem: vel multã lasciuiam coniugalis actus.

23°. ĩ mulieribus qñ ex negligentia opprimũt paruulos in lecto secũ eos tenẽtes: ⁊ multomagis qñ ex eorum ĩcuria ⁊ tarditate decedũt sine baptismo paruuli.

24°. qñ vxor ꝯcepit ꝑ adulteriũ ⁊ enutrit talē de bonis viri tãq; sit suus qr furtũ facit ꝺ illa sba ꝺ q̃ illi subucit Et idē ꝺ ea q̃ sibi supponit ꝑtũ alienũ tanq; suum.

25°. de mẽdacijs: de blasphemijs: ꝺ periurijs: ꝺ contumelijs: ꝺ detractionibus q̃ ꝯtinue ꝓferunt' cum sunt in locutionibus.

Finis hoꝝ vicioꝝ: ⁊ ꝑ ꝯsequẽs h⁹ tractat⁹ seu tituli de matrionio ⁊ sponsalibus.

Incipit tabula sup tractatu ꝺ spōsalibus ⁊ matrimonio.

Explicit Tabula tractatus ꝺ sponsalibus ⁊ de matrimonio.

Pro dilucidatiōe totiuſ materiei libri presentis noſcat quiſqꝫ titulos ſub ſcriptos eidem inſertos fore.

Prime Tractat⁹ nōbilis de excōica-tiōibus: ſuſpēſionibus: interdictis irregularitatib⁹ ꝛ penis: pr̄is Fra-tris Anthonini archiepī Florenti ni: ordinis fratꝝ predicatoꝝ cum tabula ſua in fine ſibi adiuncta.

Secūdo Titulus ď ſpōſalibus ꝛ ma trimonio: q titul⁹ extract⁹ de 3ª pte Sūme ei⁹dē fr̄iſ Anthonini ī fine ſui Sūmulā vicioꝝ tā virorū q̄ꝫ mulieꝝ ꝯiugatoꝝ: q̄ ſit mōtalia cū ei⁹ dē tabula ī ſui fine nōbil̄r ꝯtiet

Cuius nōbilitatis ꝑtextu īpreſſiōi ex poſitus fuit Venetijs ductu ꝛ ipē-ſis Johānis ď Colonia agripinē-ſi: ac Johannis Māthen ď Gher retzē. Anno ſalut]. M°.cccc.lxxx. ſexto idus Maij.

Regiſtrum chartaꝝ.

A
Primū vacat
incipit
non pōt
Hoſtien.
defendendo

B
eccleſie
qui aſſerit
eccleſias
efficacia
aut ſeruari

C
decretalibus
pena pan.
ꝛ per
matrimonij

D
ꝛ ſatiſfieri
ꝛ hoc probat
ſententiam in
participans

E
ad habitandum
ſiquis ſua.
nobis ꝛ
excuſatur

F
ſententiam ꝗ
lata ratifi.
tenēt Jo.
ꝛ diligentiſſime

G
etiam in
iudicium
ipſum ꝑcium
publicata

H
dicta mode.
expediri non
ſine mentione
mulier poſt

J
characterem
quia non
oēs ſuſpēſionis
celebrat in

K
ſit contracta
legitimatur
enim ipſe
dudum fuerunt

L
excōicatio
illam vbi
euitandis

M
ſicut ſpō.
loquebaris
ambula
fecit

N
ſecūdam
puta
nonum
dicunt

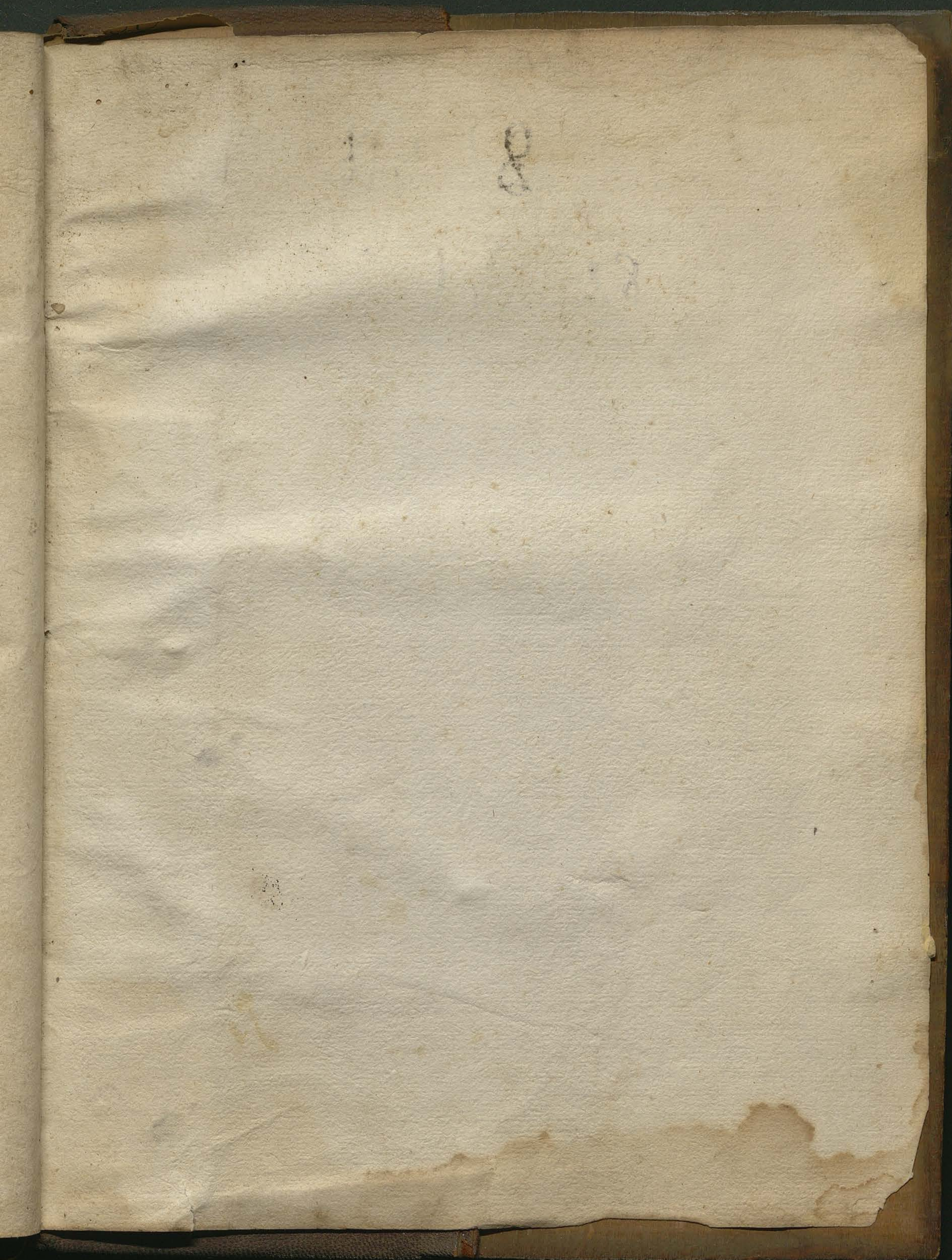
O
di.40.
tertia
baptizatum
pal.ſ.

P
de contractu
cap.25.
deus ſecus
conditio

Q
rationabili
domum
in ſecundo
ad bonum

R
de accuſatione
exequatur
vouit

Finis laus deo.





Antoni

Florentin

148